

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 20. syyskuuta 2016
(OR. en)

12299/16

COHOM 115
COPS 272
CFSP/PESC 711
CSDP/PSDC 521
FREMP 146
INF 160
JAI 758
RELEX 748

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähettiläjä:	Neuvoston pääsihteeristö
Päivämäärä:	20. syyskuuta 2016
Vastaanottaja:	Valtuuskunnat
Ed. asiak. nro:	11691/16 COHOM 106 COPS 257 CFSP/PESC 657 CSDP/PSDC 482 FREMP 135 INF 145 JAI 702 RELEX 685
Asia:	EU:n vuosikertomus ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa 2015 – Maa- ja aluekohtaiset kysymykset

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston 3484. istunnossaan 20. syyskuuta 2016 hyväksymä EU:n vuosikertomus ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa 2015 – Maa- ja aluekohtaiset kysymykset.

**EU:N VUOSIKERTOMUS IHMISOIKEUKSISTA JA DEMOKRATIASTA
MAAILMASSA 2015****Maa- ja aluekohtaiset kysymykset****(Yleisten asioiden neuvosto, 20. syyskuuta 2016)****Sisällysluettelo**

I	Ehdokasmaat ja mahdolliset jäsen ehdokkaat.....	9
	Albania	10
	Bosnia ja Hertsegovina.....	11
	Entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia.....	12
	Kosovo*	13
	Montenegro	15
	Serbia	16
	Turkki.....	17
	Usean edunsaajan tuki	18
II	ETA- ja EFTA-maat.....	18
	Sveitsi.....	18
	Norja	19
	Islanti	20
	Pyhä istuin.....	21
	Andorra, Liechtenstein, Monaco ja San Marino	21
III	Euroopan naapuruuspolitiikka	21
	Armenia	22
	Azerbaidžan	25
	Valko-Venäjä	28
	Georgia	30
	Moldovan tasavalta	33

Ukraina	35
Egypti	38
Israel	41
Palestiina*	43
Jordania	46
Libanon	48
Syyria	49
Algeria	51
Marokko	54
Tunisia	56
Länsi-Sahara	59
Libya	59
IV Venäjä ja Keski-Aasia	62
Venäjä	62
Kazakstan	65
Kirgisian tasavalta	66
Tadžikistan	67
Turkmenistan	69
Uzbekistan	70
V Afrikka	71
Afrikan unioni (AU) – yhteinen Afrikka–EU-strategia	71
Angola	74
Benin	76
Botswana	78
Burkina Faso	81
Burundi	83
Kap Verde	86

Kamerun	87
Keski-Afrikan tasavalta	88
Tšad	89
Komorien liitto	91
Kongon tasavalta	92
Norsunluurannikko	94
Kongon demokraattinen tasavalta	96
Djibouti	98
Päiväntasaajan Guinea	99
Eritrea	100
Etiopia	102
Gabon	104
Gambia	106
Ghana	108
Guinea	110
Guinea-Bissau	113
Kenia	114
Lesotho	115
Liberia	118
Madagaskar	119
Malawi	122
Mali	123
Mauritania	125
Mauritiuksen tasavalta	127
Mosambik	128
Namibia	130
Niger	133

Nigeria	134
Ruanda	137
São Tomé ja Príncipe	140
Senegal	141
Seychellien tasavalta	143
Sierra Leone	144
Somalia	146
Etelä-Afrikka	149
Etelä-Sudan	151
Sudan	154
Swazimaa	156
Tansania	158
Togo	160
Uganda	161
Sambia	163
Zimbabwe	164
VI Arabian niemimaa	166
Bahrain	166
Kuwait	168
Oman	169
Qatar	169
Saudi-Arabia	170
Yhdistyneet arabiemiirikunnat	172
Jemen	173
Iran	177
Irak	178
VII AASIA	181

Afganistan	181
ASEAN (Kaakkois-Aasian maiden liitto)	184
Bangladesh	184
Bhutan	187
Brunei	188
Myanmar/Burma	189
Kambodža	192
Kiinan kansantasavalta	194
Hongkong	198
Taiwan	198
Intia	199
Indonesia	201
Japani	203
Korean tasavalta	204
Korean demokraattinen kansantasavalta	205
Laos	208
Malesia	209
Malediivit	212
Mongolia	214
Nepal	216
Pakistan	218
Filippiinit	220
Singapore	223
Sri Lanka	224
Thaimaa	227
Itä-Timor	229
Vietnam	230

VIII Oseania	233
Australia	233
Fidži	233
Tyynenmeren pienet saarivaltiot – Kiribati, Marshallinsaarten tasavalta, Mikronesian liittovaltio, Nauru, Palau, Tuvalu ja Samoa	235
Uusi-Seelanti	239
Papua-Uusi-Guinea	239
Salomonsaaret	242
Tonga	245
Vanuatu	247
IX Amerikat	250
Antigua ja Barbuda	250
Argentiina	251
Bahaman liittovaltio	251
Barbados	253
Belize	254
Bolivia	255
Brasilia	256
Kanada	258
Chile	260
Kolumbia	263
Costa Rica	265
Kuuba	266
Dominica	268
Dominikaaninen tasavalta	268
Ecuador	270
El Salvador	271

Grenada	274
Guatemala	275
Guyana	277
Haiti	279
Honduras	280
Jamaika	282
Meksiko	283
Nicaragua	286
Panama	288
Paraguay	290
Peru	291
Saint Kitts ja Nevis	292
Saint Lucia	293
Saint Vincent ja Grenadiinit	294
Suriname	295
Trinidad ja Tobago	296
Amerikan yhdysvallat (USA)	297
Uruguay	299
Venezuela	300

I Ehdokasmaat ja mahdolliset jäsen ehdokkaat

Liittymisperusteet heijastavat EU:n perusarvoja, jotka on vahvistettu Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklassa. Jäsenmaaksi päästäkseen kaikkien ehdokasmaiden on täytettävä nämä keskeiset ehdot, joita ovat esimerkiksi demokratian turvaavien instituutioiden vakaus, oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet ja vähemmistöjen suojelu. Liittymisprosessi kattaa tällä hetkellä Länsi-Balkanin maat ja Turkin. Euroopan komission laajentumispaketissa 2015 käsitellään perusteellisesti edistymistä kohti liittymisperusteiden täyttymistä¹. Tänä vuonna komissio omaksui määrätietoisemman lähestymistavan arviointeihin, joita se esittää vuotuisissa laajentumismaiden maaraporteissa. Nyt arvioinneissa käsitellään edistymisen lisäksi sitä, missä vaiheessa maiden valmistelut ovat ja miten valmiita ne ovat selviytymään jäsenyyssvelvoitteista. Raporteissa annetaan myös selkeämmät ohjeet siitä, mitä maiden odotetaan tekevän.

"Perusasiat ensin" -periaate on edelleen keskeisellä sijalla EU:n laajentumiskäytännössä. EU:n keskeisten arvojen ja poliittisten prioriteettien mukaisesti laajentumiskäytännön tärkeimpiä painopisteitä ovat yhä oikeusvaltio, perusoikeudet, demokraattisten instituutioiden vahvistaminen, kuten julkishallinnon uudistus, sekä talouden kehitys ja kilpailukyky.

Vuoden 2015 laajentumisstrategiassa on esitetty ehdokasmaiden ja mahdollisten jäsen ehdokkaiden tärkeimmät haasteet. Perusoikeuksien osalta komissio painottaa Länsi-Balkanin maiden ja Turkin kohdalla edelleen sitä, että vaikka perusoikeudet on usein pitkälti vahvistettu lainsäädännössä, niiden toteutuminen käytännössä edellyttää vielä lisää työtä. Sananvapaus on erityisen haasteellista, ja osassa maita tilanne heikkeneekin koko ajan. Komissio pitää edelleen sananvapautta ja tiedonvälityksen vapautta koskevaa työtä etusijalla liittymisprosessissa. Vähemmistöjen ja erityisesti romanien suojelua on edelleen parannettava, heitä syrjitään edelleen ja heidän elinolonsa ovat vaikeat. Vakavaa huolta aiheuttavat haavoittuviin ryhmiin, kuten homoihin, lesboihin, biseksuaaleihin, transihmisiin ja intersukupuolisiin henkilöihin (hlbti-ihmiset) kohdistuva syrjintä ja vihamielisyys. Lisäksi on toteutettava lisätoimia, jotta voidaan edistää naisten ja miesten tasa-arvoa, puuttua perheväkivaltaan, varmistaa lasten oikeuksien kunnioittaminen ja tukea vammaisia.

¹ COM(2015) 611 final, Bryssel, marraskuu 2015.

Demokraattisten instituutioiden toimintaan on myös kiinnitettävä huomiota. Kansallisilla parlamenteilla pitäisi olla vahvempi rooli uudistusprosessissa demokraattisen vastuuvollisuuden takaamiseksi. Laajentumismaiden on taattava perusoikeuksien suojelun institutionaalisen kehyksen toimivuus ja parannettava huomattavasti kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksiä, koska näin lisätään poliittista vastuuvollisuutta ja syvennetään unioniin liittymisen edellyttämien uudistusten ymmärrystä. Komissio kannustaa ja tukee edelleen ehdokasmaiden sekä niiden maiden osallistumista, joiden kanssa on tehty vakautus- ja assosiaatiosopimus, tarkkailijoina EU:n perusoikeusviraston työhön. Vuonna 2015 todettiin myönteistä kehitystä entisen Jugoslavian tasavallan Makedonian, Albanian ja Serbian osalta.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_strategy_paper_en.pdf

Albania

Liittymistä valmistelevan tukivälineen (IPA) puitteissa on meneillään neljä keskeistä hanketta, joiden painopisteinä ovat ihmisoikeuksien suojelua ja syrjinnän torjumista koskevan järjestelmän parempi toimivuus Albaniassa (IPA 2013, 1,5 milj. euroa), romanien ja egyptiläisten taloudellinen ja sosiaalinen voimaannuttaminen (IPA 2014, 4 milj. euroa), vaihtoehtoiset riidanratkaisumenetelmät, jotta kansalaisilla olisi vaihtoehtoisia riidanratkaisutapoja (IPA 2012, 750 000 euroa) sekä vankeinhoitojärjestelmä (IPA 2013, 1 milj. euroa). Meneillään on yksi vankilainfrastruktuuria koskeva hanke (IPA 2011, 14,4 milj. euroa).

IPAn kansalaisyhteiskuntaa tukevan välineen puitteissa toteutettavat seitsemän hanketta (kaikkiaan noin 1,2 milj. euroa) liittyvät ihmisoikeuksien suojaamiseen, ja niiden tavoitteena on edistää vähemmistöihin, erityisesti romani- ja egyptiläisyhteisöihin, kuuluvien henkilöiden sosiaalista osallisuutta, seurata perusoikeuksien noudattamista pidätyskeskuksissa, tukea haavoittuvien ryhmien mahdollisuuksia saada oikeussuojaa sekä edistää nuorten rikoksentekijöiden osalta restoratiivista oikeutta ja uhrin ja rikoksentekijän välisen sovittelun käyttöä.

Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen (EIDHR) puitteissa on meneillään kuusi hanketta (kaikkiaan 1,2 milj. euroa), jotka käsittelevät muun muassa hlbt-ihmisten oikeuksia, vammaisten oikeuksia, lastensuojelua ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Lisäksi meneillään on seitsemän hanketta, jotka liittyvät ihmisoikeuksien suojeluun koulutuksessa ja työpaikoilla ja joissa keskitytään vammaisten ja haavoittuvien ryhmien osallistamiseen.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_albania.pdf

Bosnia ja Hertsegovina

Vuonna 2015 IPAn rahoitustuki suunnattiin lainsäädännön yhdenmukaistamiseen vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen kanssa (1 milj. euroa vuoden 2011 IPA-tukiohjelmasta) sekä noin 260 miinojen vammauttaman henkilön ja heidän perheidensä sosiaalis-taloudellisen voimaannuttamisen tukemiseen miinojen vammauttamien henkilöiden tukihankkeen välityksellä (1 milj. euroa). Lokakuussa 2015 aloitettiin aikaisempaan 2,5 miljoonan euron hankkeeseen perustuva uusi saman suuruinen hanke, jolla tuetaan romaniväestön sosiaalis-taloudellista osallisuutta. Kaikkiaan näiden kahden hankkeen puitteissa rakennetaan 290 asuntoa ja toteutetaan yhdennettyjä sosiaalis-taloudellisia toimenpiteitä. Näillä toimilla puututaan suoraan romaniväestön puutteellisiin asumisoloihin, köyhyyteen ja sosiaalis-taloudelliseen syrjäytymiseen rakentamalla (uudelleen) koteja ja niihin liittyvää infrastruktuuria sekä tarjoamalla toimeentulon tukitoimenpiteitä ensisijaisesti tulva-alueilla. Kestäviä asumisratkaisuja ja muita toimia haavoittuvien paluumuuttajien tai maan sisäisesti siirtymään joutuneiden hyväksi rahoitetaan YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun kanssa yhteisesti hallinnoidusta liitteen VII paluustrategiaa koskevasta täytäntöönpanohankkeesta (7 milj. euroa). EU on tukenut 1 miljoonalla eurolla hanketta, joka koskee sosiaalisen asuntotarjonnan järjestelmää ja jolla pyritään kehittämään teoriassa ja käytännössä yhdennetty malli, joka auttaa kansallisia päättäjiä määrittelemään ja panemaan täytäntöön asuntopolitiikkoja pakolaisten, paluumuuttajien, kodittomien, nuorten ja muiden avuntarvitsijoiden tueksi.

Lisäksi aloitettiin uusi 3 miljoonan euron hanke, jolla tuetaan ihmisoikeus- ja pakolaisministeriön ja sosiaalipalvelujen tarjoajien valmiuksien teknistä tehostamista. Myös Bosnia ja Hertsegovinan syrjinnänvastaisen lainsäädännön tarkistamista tuettiin.

Vuonna 2015 toteutettiin 11 EIDHR:stä rahoitettua hanketta, joiden kokonaisarvo oli 2,5 miljoonaa euroa. Näissä hankkeissa keskityttiin etenkin vähemmistöjen suojeluun, mukaan lukien romanit ja erityisesti romanilapset, sekä hlbt-ihmisten ja vammaisten oikeuksien suojeluun. Lisäksi pyrittiin edistämään opiskelijoiden osallistumista demokraattisiin uudistuksiin, nuorten voimaannuttamista ja osallistumista sekä syrjäytyneiden ryhmien sosiaalis-taloudellista voimaannuttamista. Vuoden 2015 lopussa myönnettiin vielä viisi yhteensä 0,95 miljoonan euron arvoista avustusta, jotka kohdennetaan romanien osallistamiseen, tupakoinnin vähentämiseen, hyvään poliittiseen hallintotapaan, veden saatavuuteen sekä nuorten tukemiseen.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_bosnia_and_herzegovina.pdf

Entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia

EU tuki vuonna 2015 merkittävällä tavalla eri perusoikeuksien suojelemisen parissa työskenteleviä kansalaisjärjestöjä. Vuoden 2014 IPA-määrärahojen puitteissa kansalaisyhteiskuntaa tukevan välineen maakohtaisilla määrärahoilla (5 milj. euroa) tuettiin 19:ää hanketta, jotka liittyivät pääasiassa sananvapauden ja tiedotusvälineiden vapauden, tutkivan journalismin, oikeudellisten uudistusten, osallistavan demokratian, kansanryhmien välisten suhteiden ja romanien oikeuksien edistämiseen. Vuoden 2011 IPA-määrärahojen kansalaisyhteiskunnan kehittämisen tukipaketista (1,35 milj. euroa) tuettiin 12:ta muuta hanketta, joissa painotettiin pääasiassa kansalaisyhteiskunnan julkiseen päätöksentekoon osallistumisen ja syrjinnän vastaisten toimien tehostamista sekä vammaisten, nuorten ja muiden haavoittuvien ryhmien oikeuksien suojelemista. Lisäksi toteutettiin kymmenen EIDHR:n vuosien 2014–2015 paketista (1,2 milj. euroa) rahoitettua tukihanketta, joilla pyrittiin edistämään oikeuden tehokasta saatavuutta, ihmisoikeusvalistusta kouluissa, oikeutta turvalliseen työskentely-ympäristöön, avointa ja osallistavaa päätöksentekoa sekä romaniyhteisön sosiaalista osallistamista.

Näiden kansalaisjärjestöjen tukihankkeiden rinnalla EU jatkoi useiden ihmisoikeuksiin liittyvien IPA-hankkeiden toteuttamista eri julkisten instituutioiden kanssa. Näissä hankkeissa keskityttiin muun muassa oikeusasiamiehen toimistolle annettavaan tukeen perusoikeuksien suojelun tehostamiseksi, oikeuslaitoksen riippumattomuuden, tehokkuuden ja ammattimaisuuden parantamiseen, rikosoikeusjärjestelmän uudistamiseen, korruption tehokkaampaan torjumiseen sekä vangittujen ja tuomittujen oikeuksien suojelemiseen.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_the_former_yugoslav_republic_of_macedonia.pdf

Kosovo*²

Vuonna 2015 aloitettiin vuoden 2014 IPA-määrärahojen puitteissa 2 miljoonan euron toimi yhdessä kansainvälisen siirtolaisuusjärjestön (IOM) kanssa. Toimella on tarkoitus luoda tulonhankintamahdollisuuksia vähemmistöille, parantaen näin heidän (uudelleen)kotouttamisnäkömiään. IPAn kansalaisyhteiskuntaa tukevan välineen vuoden 2015 määrärahojen ja Media-ohjelman puitteissa tehtiin sopimus kahdesta toimesta lähisuhdeväkivallan ja ihmiskaupan uhrien tilanteen parantamiseksi sekä ihmisoikeusalan kansalaisjärjestöjen toimivan koalition perustamiseksi ja ylläpitämiseksi, jotta vahvistetaan niiden valmiuksia ajaa asioita. Näiden kahden hankkeen kokonaisarvo on 2 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 saatettiin lisäksi päätökseen Euroopan neuvoston toteuttama 1 miljoonan euron IPA-hanke, joka käsitteli oikeusasiamiesinstituution ja kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittämistä. Vuonna 2015 olivat meneillään seuraavat IPA-hankkeet: 0,7 miljoonan euron kumppanuushanke, jolla pyritään torjumaan homo- ja transfobiaa ja perustamaan kansalaisjärjestöjen kanssa strategisia kumppanuuksia oikeudellisen ja psykologisen neuvonnan antamista varten; 1,5 ja 0,6 miljoonan euron hankkeet, joissa keskitytään vammaisten ja erityisesti vammaisten lasten sosiaalipalveluihin sekä lasten oikeussuojaan; ja 3 miljoonan euron hanke, jossa keskitytään vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien suojeluun ja edistämiseen.

² *Tämä nimitys ei vaikuta asemaa koskeviin kantoihin, ja se on YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1244 (1999) ja Kansainvälisen tuomioistuimen Kosovon itsenäisyysjulistuksesta antaman lausunnon mukainen.

Vuonna 2015 tehtiin sopimukset kahdesta, yhteensä 0,4 miljoonan arvoisesta EIDHR-hankkeesta, joissa käsitellään ihmisoikeuksia digitaalisella aikakaudella ja asuntoa perustavanlaatuisena ihmisoikeutena. Kansalaisyhteiskunta jatkoi 11 muun vuosien 2011 ja 2012 EIDHR-määrärahoista rahoitettavan hankkeen toteuttamista. Niiden kohteina olivat haavoittuvien ryhmien puolustautumisvalmiuksien kehittäminen, eri yhteisöjen ja etnisten ryhmien välisten suhteiden kohentaminen kulttuuritoiminnan avulla sekä naisten voimaannuttaminen ja hlbti-ihmisten ja vammaisten oikeudet. Vuonna 2015 aloitettiin viisi yhteensä noin 1 miljoonan euron arvoista EIDHR-hanketta, joiden tavoitteina on muun muassa naisjärjestöjen vahvistaminen sekä romanien, aškaalien ja egyptiläisten poliittisen edustuksen ja osallistumisen vahvistaminen.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_kosovo.pdf

Montenegro

Vuonna 2015 ihmisoikeuksien alalla pantiin täytäntöön kolme yhteensä noin 1,6 miljoonan euron IPA-hanketta, joiden aiheina olivat vammaisten sosiaalinen osallisuus, kestävät ratkaisut sisäisesti siirtymään joutuneelle romaniväestölle sekä tuki oikeusasiamiehen toimistolle ja perustuslakituomioistuimelle ihmisoikeusnormien soveltamisessa. Mitä tulee uusiin sitoumuksiin, IPA-määrärahoista osoitettiin vuonna 2015 noin 2,35 miljoonaa euroa kuudelle hankkeelle, jotka liittyvät syrjinnän vastaiseen politiikkaan ja ihmisoikeuksiin (vammaisten lasten ja nuorten sosiaalinen osallisuus; väkivallan uhreiksi joutuneiden naisten sosiaalinen osallisuus; mielenterveyspotilaiden oikeudet; naisten yhteiskunnallinen yrittäjäyys, taloudellinen voimaannuttaminen ja poliittinen osallistuminen sekä sukupuoliperusteinen väkivalta).

Näiden lisäksi EU antoi vuonna 2015 kaikkiaan 700 000 euroa rahoitustukea kuudelle EIDHR:n (maakohtaisen tukijärjestelmän) puitteissa toteutetulle hankkeelle. Hankkeilla oli useita kohdealoja, kuten hlbt-ihmisten oikeudet, romanien poliittinen osallistuminen (ensimmäisen romanityöntekijöistä koostuvan ammattiyhdistyksen perustaminen), kuluttajansuoja ja potilaiden oikeudet, luottamuksen lisääminen vaaliprosessia kohtaan sekä sukupuoliperusteisen väkivallan torjuminen. Vuonna 2015 oli kesken neljä yhteensä noin 400 000 euron arvoista EIDHR-hanketta, joiden kohteina olivat romanien sosiaalinen osallisuus, huonon kohtelun ehkäisy vankiloissa uudistamalla kuntoutusta ja uudelleensopeuttamista sekä vammaisten oikeudet.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_montenegro.pdf

Serbia

EU jatkoi vuonna 2015 neljän IPA-ohjelmaan kuuluvan hankkeen toteuttamista. Hankkeilla tuetaan syrjinnänvastaista toimintaa ja pyritään parantamaan haavoittuvan väestön, kuten romanien, pakolaisten ja siirtymään joutuneiden henkilöiden tilannetta. Vuonna 2015 toteutettiin neljä romanien osallisuuteen liittyvää hanketta, joiden kokonaisarvo oli 11,4 miljoonaa euroa.

Lokakuussa 2015 käynnistettiin kumppanuushanke, joka käsittelee ihmisoikeuksien edistämisen tukemista ja syrjintään sovellettavaa nollatoleranssia. Hanke kestää 18 kuukautta ja sen kokonaisarvo on 1,2 miljoonaa euroa. Kansalaisyhteiskuntaa tukevan välineen vuoden 2013 määrärahoista myönnettiin kansalaisjärjestöille 22 avustusta yhteensä 2,4 miljoonan euron arvosta. Uusissa hankkeissa edistetään korruption torjuntaa lisäämällä avoimuutta julkisella sektorilla, annetaan tukea henkilöille ja ryhmille, joita syrjintä eniten koskee, ja tuetaan Serbian ja Kosovon yhteistyötä kulttuuri-, media- ja nuorisoaloitteiden avulla.

Vuonna 2015 julkaistiin uusi, kokonaisarvoltaan 2 miljoonan euron ehdotuspyyntö vuosien 2014 ja 2015 EIDHR-budjetin puitteissa. Kansalaisjärjestöille myönnettiin 20 avustusta tukemaan vähemmistöjen suojelua, hlbti-ihmisten oikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, lasten oikeuksia, turvapaikanhakijoiden oikeuksia ja vammaisten oikeuksia.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_serbia.pdf

Turkki

Turkkia koskevassa maakohtaisessa strategia-asiakirjassa 2014–2020 (IPA II -apu) tärkeimmiksi prioriteeteiksi on määritelty valmiuksien kehittäminen oikeusvaltioperiaatteen alalla sekä perusoikeudet. IPA-ohjelmaan kuuluu useita merkittäviä hankkeita, joissa keskitytään ihmisoikeuksiin, esimerkiksi valmiuksien kehittämishankkeet asiaankuuluvien ihmisoikeusmekanismien kanssa (kuten kansallinen ihmisoikeusinstituutio, oikeusasiamies, parlamentti ja asianajajaliitot), sananvapauteen liittyvät hankkeet sekä naisten oikeuksia ja syrjinnän torjumista käsittelevät hankkeet. Äskettäin hyväksytty vuoden 2015 kansallinen IPA-ohjelma käsittää 17,9 miljoonan euron arvosta tukea oikeuslaitokselle. Tavoitteena on oikeuslaitoksen riippumattomuuden, puolueettomuuden, tehokkuuden ja hallinnoinnin vahvistaminen. Perusoikeuksien osalta ohjelma sisältää 18,9 miljoonan euron arvoisen toimen, jonka on tarkoitus tehostaa keskeisiä instituutioita ja tukea pyrkimyksiä torjua naisiin ja lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa. Sisäasioiden alan toimen puitteissa tuetaan Turkkia asiaankuuluvien vaatimusten täytäntöönpanossa ja osallistutaan ponnisteluihin Syyrian konfliktin pakolaisten vastaanottamiseksi (112 milj. euroa). Erillisellä 4,7 miljoonan euron arvoisella toimella tuetaan maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden sosiaalista osallisuutta Vanin maakunnassa.

Turkissa toteutettavat EIDHR-hankkeet käsittelevät maan keskeisimpiä ihmisoikeuskysymyksiä, joita ovat sananvapaus ja riippumaton media, oikeussuojan saatavuuden parantaminen, kidutuksen ja rankaisemattomuuden torjuminen, kulttuurien monimuotoisuuden suojeleminen ja kunnioittaminen, haavoittuvat ryhmät ja vähemmistöihin kuuluvat henkilöt, ihmisoikeuksiin liittyvät opetus- ja koulutusohjelmat sekä poliittisen edustuksen ja yhteiskuntaan osallistumisen parantaminen erityisesti aliedustettujen ryhmien osalta (mukaan lukien naiset, hlti-ihmiset, romanit ja nuoret). EIDHR:n Turkki-ohjelman puitteissa oli joulukuussa 2015 käynnissä 33 hanketta. Joulukuussa 2015 allekirjoitettiin 22 uutta hankesopimusta, joiden kokonaisarvo oli 3 miljoonaa euroa. Uudet hankkeet koskevat useita keskeisiä ihmisoikeuskysymyksiä: ihmisoikeuksien puolustajat; hlti-ihmisten oikeudet; naisten oikeudet ja naisiin kohdistuvan väkivallan estäminen; vähemmistöt sekä pakolaiset. EIDHR:llä odotetaan myös olevan oma roolinsa Syyrian kriisin käsittelyssä yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa pakolaisten, turvapaikanhakijoiden, maan sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden ja yleensä muuttajien oikeuksien alalla. Tämän alan prioriteetit noudattavat ja täydentävät IPA:n, vakautta ja rauhaa edistävän välineen (IcSP) ja muiden tärkeiden välineiden kuten EU:n erityisrahaston puitteissa tehtävää työtä.

http://ec.europa.eu/enlargement/pdf/key_documents/2015/20151110_report_turkey.pdf

Usean edunsaajan tuki

Usean edunsaajan tuen puitteissa jatkettiin vuosien 2012 ja 2013 IPA-hankkeiden toteuttamista vähemmistöjen suojelun ja edistämisen alalla (3,6 milj. euroa) ja antamalla alueellista tukea osallistavalle koulutukselle (4,6 milj. euroa).

II ETA- ja EFTA-maat

Sveitsi

EU:n ihmisoikeusstrategiassa Sveitsissä keskitytään ensisijaisesti yhteistyöhön ja läheiseen vuoropuheluun Sveitsin kanssa ihmisoikeusasioista kansainvälisissä järjestöissä (YK, Euroopan neuvosto, Etyj jne.) ja yksittäisissä maissa eri puolilla maailmaa. Sveitsillä on aktiivinen rooli YK:n ihmisoikeusneuvostossa, ja maa on valittu sen jäseneksi vuosiksi 2016–2018.

Ihmisoikeudet sisältyvät EU:n julkisuusdiplomatia- ja tiedotustoimiin Sveitsissä. Niissä tuodaan esiin EU:n maailmanlaajuista johtavaa roolia ihmisoikeuksien edistämisen alalla.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen osalta on yleisesti tunnustettua, että vaikka Sveitsi onkin ollut osittain eri mieltä joistakin Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen yksittäisistä tuomioista, tuomiot ovat vaikuttaneet myönteisesti Sveitsin liittotuomioistuimen oikeuskäytäntöön, joka liittyy ihmisoikeuksiin ja perustuslain perusoikeuskirjaan. Poliittisen oikeiston ehdottamassa kansalaisaloitteessa pyritään kuitenkin vahvistamaan Sveitsin perustuslain ensisijaisuus kansainväliseen oikeuteen nähden, Euroopan ihmisoikeussopimus mukaan lukien, perus- ja ihmisoikeuksien turvaamiseksi itsenäisesti ja – aloitteen tekijöiden mukaan – Sveitsin kansan tahdon noudattamiseksi. Sveitsin parlamentin ylähuone omaksui hieman joustavamman lähestymistavan ja keskusteli joulukuussa esityksestä, jolla oli jo alahuoneen tuki ja jossa ehdotettiin, että Sveitsin liittoneuvostolle annettaisiin tehtäväksi työskennellä kaikilla asiaankuuluvilla tasoilla ja erityisesti Euroopan neuvostossa sen puolesta, että toissijaisuusperiaatteen noudattamista ja täytäntöönpanoa parannettaisiin, sekä sen varmistamiseksi, että Euroopan ihmisoikeustuomioistuin huomioisi oikeuskäytännössään systemaattisemmin kansalliset oikeusjärjestelmät.

Norja

Koska EU:lla ja Norjalla on samanlaiset ihmisoikeusnormit, EU:n ihmisoikeusstrategiassa keskitytään ensisijaisesti tekemään yhteistyötä ja käymään tiivistä vuoropuhelua Norjan kanssa ihmisoikeusasioista kansainvälisissä järjestöissä (YK, Euroopan neuvosto, Etyj jne.) ja yksittäisissä maissa eri puolilla maailmaa. Norjassa ihmisoikeudet sisältyvät EU:n julkisuusdiplomatia- ja tiedotustoimiin, joissa tuodaan esiin EU:n maailmanlaajuista johtavaa roolia.

Norjan ihmisoikeuksien alalla antama tuki perustuu kansainväliseen ihmisoikeusasiakirjaan ja yksittäisten ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi tehtyihin moniin yleissopimuksiin ja muihin välineisiin, jotka koskevat esimerkiksi rotusyrjintää, kidutusta tai naisten, lasten ja vammaisten oikeuksia – yhdessä ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen johdanto-osassa vahvistetun ihmisoikeuksien edistämisen käsitteen kanssa. Norja tukee ihmisoikeuksia eri tavoin, muun muassa kehitysyhteistyössä. Vaikka Norjalla ei tällä hetkellä olekaan toimintasuunnitelmaa ihmisoikeuksien alalla yleisesti, yksittäisillä aloilla sellaisia on, liittyen esimerkiksi ihmiskauppaan, lasten oikeuksiin ja naisten oikeuksiin. Ihmisoikeudet ovat edelleen keskeisessä asemassa, kun Norjan hallitus lisää niiden aihepiirien painotusta, joilla Norjalla katsotaan olevan erityisiä vahvuuksia. Norjan ihmisoikeuksia tukevan kehitysyhteistyön keskeisiä aloja ovat muun muassa ihmisoikeuksien puolustajien tukeminen, oikeusvaltioperiaate ja kidutuksen ja kuolemanrangaistuksen vastainen työ, sananvapaus ja vapaa media, yritysten yhteiskuntavastuu, ihmisoikeusvuoropuhelut valikoitujen maiden kanssa sekä naisten, lasten, vammaisten, alkuperäiskansojen ja hlbt-ihmisten oikeudet.

Islanti

Islannilla on kattava järjestelmä perusoikeuksien ja -vapauksien suojelemiseksi. Se tekee aktiivisesti yhteistyötä kansainvälisten organisaatioiden kanssa ihmisoikeuksien alalla. Mitä yksittäisiin aloitteisiin tulee, Islanti on aktiivisesti edistänyt ja kannattanut YK:n ja muita kansainvälisiä aloitteita miesten roolin lisäämiseksi sukupuolten tasa-arvokysymyksissä. Islanti ja Suriname järjestivät 14. ja 15. tammikuuta 2015 niin kutsutun "Barbershop"-konferenssin ("parturikonferenssi") YK:n päämajassa New Yorkissa. Konferenssin tavoitteena oli kannustaa miehiä omaksumaan aktiivisempi rooli miesten ja naisten tasavertaisista oikeuksista käytävässä keskustelussa. Alueellisella tasolla Islanti on osallistunut Arktisen neuvoston työhön tällä alalla. Islannissa ihmisoikeudet sisältyvät EU:n julkisuusdiplomatia- ja tiedotustoimiin, joissa tuodaan esiin EU:n maailmanlaajuisia johtavaa roolia.

Pyhä istuin

EU:lla on hyvin tiiviit ja hyödylliset yhteydet Pyhään istuimeen monenvälisten foorumien puitteissa useissa ihmisoikeuskysymyksissä. Näitä foorumeita ovat muun muassa YK:n yleiskokous, YK:n ihmisoikeusneuvosto, Etyj ja Euroopan neuvosto. EU:n suuntaviivat uskonnon- ja vakaumuksenvapauden edistämiseksi ja suojelemiseksi ovat entistä tärkeämpi yhteistyön perusta, koska Pyhä istuin on erittäin huolestunut lisääntyvästä kristittyjen vainosta eri puolilla maailmaa.

Andorra, Liechtenstein, Monaco ja San Marino

Koska Andorralla, Liechtensteinilla, Monacolla ja San Marinolla on samanlaiset ihmisoikeusnormit kuin EU:lla, EU:n ihmisoikeusstrategiassa keskitytään pääasiassa koordinoimaan ihmisoikeusalan toimia niiden kanssa kansainvälisissä järjestöissä (YK, Euroopan neuvosto, Etyj jne.). EU osallistuu myös näiden maiden ihmisoikeustilannetta koskevaan yleiseen määräaikaisarviointiin (UPR) YK:n ihmisoikeusneuvostossa.

III Euroopan naapuruuspolitiikka

Euroopan naapuruuspolitiikan uudelleentarkastelua koskevassa vuoden 2015 yhteisessä tiedonannossa vahvistettiin EU:n sitoumus edistää ja puolustaa kaikkien ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta ja jakamattomuutta sekä EU:n sisällä että kaikissa kumppanuuksissa eri maiden kanssa ympäri maailmaa. Se painotti hyvän hallinnon, demokratian, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien jatkuvaa merkitystä ja korosti EU:n ensisijaista tavoitetta varmistaa riippumattomat ja tehokkaat oikeusjärjestelmät naapurialueella. Euroopan naapuruuspolitiikan uudelleentarkastelussa keskeisiksi aloiksi määriteltiin myös tiedotusvälineiden sananvapaus, moniarvoisuus ja riippumattomuus – mukaan lukien internetin avoimuus ja vapaus.

Uudelleentarkastelussa todettiin, että kannustimiin perustuvalla lähestymistavalla ("enemmällä enemmän") on onnistuttu tukemaan uudistuksia hyvän hallintotavan, demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien suhteen, jos kumppanit ovat olleet sitoutuneita tällaisiin uudistuksiin. Poliittisen tahdon puuttuessa se ei ole kuitenkaan osoittautunut riittävän vahvaksi kannustimeksi sitoutua uudistuksiin. Tällaisissa tapauksissa EU:n on etsittävä tehokkaampia tapoja perustella perusteellisten uudistusten tarve kumppaneille, esimerkiksi hyödyntäen suhteita kansalaisyhteiskuntaan, talouselämään ja yhteiskunnallisiin toimijoihin.

Sen vuoksi EU vahvisti vuonna 2015 käyvänsä kaikkien kumppaneiden kanssa osallistavaa vuoropuhelua ihmisoikeuksiin ja demokratiaan liittyvistä kysymyksistä, vaikka kyse olisi aloista, joilla osapuolten kokemukset eroavat. Ihmisoikeudet ja demokratia pysyvät agendalla kaikkien kumppaneiden kanssa yhdessä sovituissa muodossa järjestettävässä EU:n poliittisessa vuoropuhelussa. Kyseisten sitoumusten ohella naapuruuspolitiikan uudelleentarkastelussa korostettiin myös tarvetta löytää uusia keinoja yleismaailmallisten arvojen edistämiseksi entistä tehokkaammin sekä EU:n aikomusta tukea kansalaisyhteiskuntaa aiempaa enemmän ja laajentaa yhteydenpitoa sopiviin tahoihin kansalaisyhteiskunnassa sen laajimmassa merkityksessä, mukaan lukien työmarkkinaosapuoliin.

Armenia

EU:n ja Armenian kahdenvälisessä yhteistyössä ja poliittisessa vuoropuhelussa painotetaan ihmisoikeuksien edistämistä, mutta pyritään myös jatkuvasti kehittämään demokraattisia instituutioita ja oikeuslaitosta, edistämään oikeusvaltiota, hyvää hallintotapaa ja korruption torjuntaa sekä lujittamaan kansalaisyhteiskuntaa. Vaikka Armenia on pyrkinyt käsittelemään ihmisoikeusongelmia, tärkeimpänä heikkona kohtana on edelleen uudistusten ja lainsäädännön hyväksyminen ja asianmukainen toteuttaminen.

EU käy Armenian kanssa säännöllistä ja aktiivista vuoropuhelua ihmisoikeuksista eri foorumeilla, muun muassa vuosittaista ihmisoikeusvuoropuhelua. Vuoden 2015 vuoropuhelua lykättiin teknisistä syistä, ja se on määrä järjestää maaliskuussa 2016 Jerevanissa.

EU antoi yhdessä EU:n edustustojen päälliköiden kanssa paikallisen julkilausuman, jossa se toi ilmi huolensa väitetyistä epäselvyyksistä 6. joulukuuta järjestetyn, perustuslakiuudistusta koskeneen kansanäänestyksen yhteydessä. Julkilausumassa kehoitettiin viranomaisia varmistamaan, että asia tutkitaan asianmukaisesti.

Jotta uudistukset saadaan toteutettua hyvissä ajoin ennen seuraavia vaaleja, EU kannusti Armeniaa edelleen panemaan täytäntöön Etyjin/ODIHRin vuosina 2012 ja 2013 antamat suositukset erityisesti lainsäädäntökehityksen osalta. EU kehotti Armeniaa myös ottamaan huomioon kansanäänestystä tarkkailleen ODIHRin asiantuntijaryhmän raportin (julkaistiin tammikuussa 2016). Tätä varten EU myöntää Armenialle taloudellista vaaliapua.

EU painottaa, että yhtäläiset mahdollisuudet on taattava, samoin kuin naisten osallistuminen myös poliittiseen elämään ja hallinnon ylemmille tasoille. EU tukee naisten suurempaa osallistumista päätöksentekoon ja on tukenut edelleen sukupuoliperusteista ja lähisuhdeväkivaltaa koskevan lainsäädännön hyväksymistä. Vankilaolot aiheuttavat yhä huolta, kuten myös huono kohtelu tutkintavankeusaikana. EU antaa edelleen tukea vankilaolojen yhdenmukaistamiselle kidutuksen vastaisen komitean normien kanssa. Hiukan edistymistä oli havaittavissa, koska vankeinhoidon uudistusta varten laadittiin toimintasuunnitelma kidutuksen vastaisen komitean suositusten pohjalta, ja maahan rakennettiin EU:n rahoitustuella kidutuksen vastaisen yleissopimuksen normien mukainen uusi vankila.

Lakiehdotusta ehdonalaisen vapauden käyttöön otosta Armeniassa ei ole hyväksytty. Lisäksi on varmistettava syrjimättömyyden periaatteen kunnioitus ja hyväksyttävä kattava syrjinnän vastainen lainsäädäntö, jolla suojellaan haavoittuvien ryhmien, kuten vammaisten ja hlbti-ihmisten oikeuksia. Laki yhtäläisistä oikeuksista on pantava tehokkaasti täytäntöön, ja vakaumuksen- ja uskonnonvapautta koskeva lakiehdotus on viimeisteltävä. EU on jatkanut julkishallinnon uudistusten tukemista ja korostanut erityisesti tarvetta tehostaa korruption ehkäisemistä ja torjuntaa sekä oikeuslaitoksen ja lainvalvonnan uudistusta ja parantaa yleisön luottamusta oikeusjärjestelmään.

Vuoden 2015 aikana EU jatkoi kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten rakenteellisen vuoropuhelun välittämistä. EU jatkoi säännöllisiä kuulemisia kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa ja kansalaisjärjestöjen toteuttamille hankkeille antamaansa rahoitustukea. Eurooppalaisella demokratia rahastolla tuetaan ruohonjuuritason järjestötoimintaa. EU antoi yhdessä Unicefin kanssa tukea lasten laitoshoidosta luopumiseen. Lapset olivat yhteiskunnan köyhimpiä väestöryhmiä (36,2 prosenttia), ja vammaisilla lapsilla on korkeampi köyhyysriski.

EU jatkoi merkittävän tuen antamista Armenian oikeusjärjestelmän riippumattomuuden ja ammattimaisuuden lujittamiseen. Tähän kuului budjettitukea ja yhteinen hanke Euroopan neuvoston kanssa.

Lisäksi Euroopan naapuruusvälineestä on myönnetty ihmisoikeuksien alalle 12 miljoonan euron budjettitukiohjelma, jolla tuetaan asiaankuuluvan lainsäädännön täytäntöönpanoa. Armenia saa tukea EIDHR:stä. EIDHR:n avulla jatketaan demokratian ja kaikkien ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioituksen edistämistä avustamalla naisten, nuorten sekä pakolaisten (erityisesti syyrianarmenialaisten) oikeuksien, oikeusvaltion ja kansalaisjournalismin tukemista.

Azerbaidžan

EU:n prioriteetit Azerbaidžanissa ovat edelleen sananvapaus, kokoontumisvapaus, toimivan kansalaisyhteiskunnan kehittäminen sekä oikeusvaltio. Vuonna 2015 tuomittiin monia ihmisoikeusaktivisteja, ja kansalaisyhteiskunnan liikkumavara kutistui NGO:ita koskevan erittäin rajoittavan ja monimutkaisen lainsäädännön vuoksi. EU antoi julkilausumia, joissa se viittasi useiden ihmisoikeusaktivistien saamiin tuomioihin ja toi ilmi huolensa pitkistä tuomioista ja koko oikeusprosessista, muun muassa osapuolten tasavertaisuuden puutteesta. EU kehotti Azerbaidžania noudattamaan kansainvälisiä sitoumuksiaan täysimääräisesti ja pyrkimään vahvistamaan luottamusta maan oikeusjärjestelmän riippumattomuuteen. EU antoi lausumat myös ihmisoikeusaktivistien Leyla ja Arif Yunusin ehdonalaisesta vapauttamisesta lääketieteellisistä syistä.

Ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis vieraili Azerbaidžanissa helmikuussa 2015 ja tapasi presidentti Ilham Alijevin ja lukuisia ministereitä (muun muassa ulkoministeri Mammadjarovin), oikeusasiamiehen ja kansalaisyhteiskunnan edustajia.

Erityisedustaja toi ilmi EU:n vakavan huolen huonontuneen ihmisoikeustilanteen johdosta ja yritti luoda uudestaan näiden kysymysten käsittelyn edellyttämän luottamuksen ja vuoropuhelun. Hän kehotti erityisesti varmistamaan pidätettyjen henkilöiden oikeudenmukaisen kohtelun ja vapauttamisen sekä sellaisten asetusten pikaisen hyväksymisen, jotka mahdollistaisivat NGO:iden avoimen ja esteettömän rahoituksen ja toiminnan. Vierailunsa aikana erityisedustaja esitti pyynnön ja sai tilaisuuden tavata kolme mielipidevankia.

Euroopan naapuruuspolitiikasta ja liittymisneuvotteluista vastaava komission jäsen Johannes Hahn ja Eurooppa-neuvoston puheenjohtaja Donald Tusk vierailivat Bakussa huhtikuussa ja heinäkuussa ja keskustelivat muun muassa Azerbaidžanin ihmisoikeustilanteesta.

NGO:ita koskeva sekundaarilainsäädäntö hyväksyttiin 4. joulukuuta, ja se koskee avustusten rekisteröintiä ja ulkomaalaisten tukijoiden oikeutta myöntää avustuksia Azerbaidžanissa. Asian käsittely viivästyi merkittävästi, mikä vaikutti erittäin kielteisesti kansalaisyhteiskunnan rahoitukseen. Uudet säännöt monimutkaistavat avustusten myöntämistä ulkomaisten tukijoiden, muun muassa EU:n osalta ja aiheuttavat kansalaisjärjestöille lisää hallinnollista taakkaa.

EU:n edustusto jatkaa säännöllistä aihekohtaista vuoropuhelua kansalaisjärjestöjen kanssa. Kansalaisyhteiskunnan edustajia kutsuttiin säännöllisesti tapaamaan Brysselistä tai muista pääkaupungeista vierailulla olevia virkamiehiä ja selvittämään näille maansa tilannetta. Riippumattomien NGO:iden kanssa järjestettiin myös useita kahdenvälisiä tapaamisia yksittäisistä aiheista. Lisäksi EU käsitteli ihmisoikeus- ja demokratiakysymyksiä Azerbaidžanin kanssa erilaisissa kokoonpanoissa. Vuonna 2015 ei kuitenkaan järjestetty EU:n ja Azerbaidžanin ihmisoikeusvuoropuhelua, joka on yksi tärkeimmistä foorumeista EU:n ja Azerbaidžanin keskusteluille. Alunperin marraskuulle 2014 suunniteltua päivämäärää siirrettiin ja lopulta Azerbaidžan lykkäsi kokousta määrittelemättömäksi ajaksi (tällä hetkellä se on määrä järjestää lokakuussa 2016). EU:n edustusto ja EU:n jäsenvaltiot pyrkivät yhdessä jatkamaan useiden oikeudenkäyntien seurantaa ja tarkkailemaan uusia tapauksia, arvioiden samalla oikeudenmukaisten ja avoimien menettelyjen toteutumista. EU:n edustusto vastasi näiden toimien koordinoinnista ja arviointien yhteisistä jatkotoimista tuomioiden antamisen jälkeen. EU:n edustusto oli myös aktiivisesti ja tiiviisti yhteydessä viranomaisiin yksittäisissä tapauksissa, mukaan lukien ihmisoikeusaktivistien Leyla ja Arif Yunusin tapaukset. Edustustosta vierailtiin useiden pidätettyinä olevien vankien luona, mukaan lukien REAL-puolueen johtajien Ilgar Mammedovin ja Hilal Mammedovin luona. Se oli yksittäisissä tapauksissa tiiviisti yhteydessä perheenjäseniin ja asianajajiin ja tarkisti joitakin tietoja vankilaoloista, mukaan lukien tuomittujen aktivistien väitetyistä pahoinpitelyistä ja huonosta kohtelusta. EU kehotti edelleen Azerbaidžania noudattamaan Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomioita, etenkin suhteessa Ilgar Mammedovin pidätykseen.

Azerbaidžanissa järjestettiin parlamenttivaalit 1. marraskuuta, mutta tärkeimmät oppositiopuolueet eivät osallistuneet niihin, koska ne katsoivat, että tasapuolisia toimintaedellytyksiä ei pystytty varmistamaan. Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen valtuuskunta tarkkaili vaaleja. Koska tarkkailijoiden lukumäärästä ei päästy sopimukseen, Etyj/ODIHR päätti olla lähettämättä tarkkailuoperaatiota. Myöskään Euroopan parlamentti ei lähettänyt vaalitarkkailijoita. EU antoi lausuman, jossa se pani merkille vaalit ja Azerbaidžanin velvollisuuden panna täytäntöön Etyjin/ODIHRin aikaisemmat suositukset. Lisäksi EU totesi odottavansa mielenkiinnolla yhteistyön jatkamista Azerbaidžanin instituutioiden kanssa kaikkien kansalaisten edun mukaisesti.

Presidentti Alijev allekirjoitti 28. joulukuuta perinteisen Azerbaidžanin solidaarisuuspäivän lain vankien armahtamisesta, mutta armahdettujen vankien joukossa ei ollut yhtään ihmisoikeusaktivistia tai toimittajaa.

Koska tukijoiden ja avustusten rekisteröintiä koskevia sääntöjä ei ollut suurimman osan vuodesta olemassa, yhteistyö kansalaisyhteiskunnan kanssa oli rajallista vuonna 2015. Näin EU menetti yhden tärkeimmistä kumppaneistaan EU:n arvojen ja normien edistämisen alalla.

EU:n rahoittaman ja kansalaisjärjestöjen toteuttaman hankkeen puitteissa jatkettiin valmiuksien kehittämistä sukupuolten tasa-arvon ja naisten voimaannuttamisen ja yhteisöjen elämään osallistumisen aloilla sekä paikallisyhteisöjen naisten lainmukaisten oikeuksien, viestintätaitojen, osallistumismekanismien sekä liike-elämän taitojen ja yrittäjätaitojen aloilla.

Euroopan neuvoston kanssa tehtiin yhteistyötä alueellisen ohjelmayhteistyön puitteiden yhteydessä ja toteutettiin useita valmiuksien kehittämistoimia sananvapauden, oikeuslaitoksen tehokkuuden ja oikeusalan ammattilaisten koulutuksen alalla Euroopan ihmisoikeussopimuksen normien ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön osalta.

Vuonna 2015 aloitettiin ja jatkettiin useita kumppanuusohjelmia, joiden puitteissa hyödynnettiin jäsenvaltioiden asiantuntemusta oikeusasiamiesinstituution ja sen alueellisten toimistojen vahvistamiseksi, jotta voitaisiin varmistaa oikeusasiamiehen toimeksiannon toteutuminen kansallisen ehkäisymekanismien, lasten oikeuksien, vammaisten oikeuksien, vanhusten ihmisoikeuksien ja tiedonsaantioikeuksien osalta. Lisäksi tehtiin yhteistyötä työ- ja sosiaaliturvaministeriön kanssa haavoittuvien ja vähäosaisten ryhmien sosiaalisen osallisuuden alalla sekä valtion sosiaalisen suojelun rahaston kanssa työeläkkeiden rahastoituja osia ja yksityisiä eläkerahastoja koskevien lakien laatimiseksi.

Unicefin asiantuntemusta hyödyntäen EU jatkoi työtä, jolla pyritään edistämään oikeussuojan saatavuutta ja oikeusvaltioperiaatetta lasten osalta lainsäädännön analysoinnin avulla; tehostamaan tiedonkeruuta ja analysointia lasten oikeuksia ja nuoriso-oikeutta koskevissa asioissa; tarjoamaan oikeusapua, edustusta oikeudessa ja psykososiaalisia tukipalveluja haavoittuville lapsille ja heidän perheilleen; arvioimaan oikeusasiamiehen toimiston kansallisen ehkäisyryhmän valmiustarpeita ottaen huomioon sen toimeksianto, joka liittyy lasten oikeuksien riippumattomaan valvontaan tiloissa, joissa lapsia säilytetään; sekä parantamaan kansallisen ehkäisyryhmän jäsenten valmiuksia.

Valko-Venäjä

Valko-Venäjän ihmisoikeustilannetta värittivät vuonna 2015 edelleen järjestelmälliset ihmisoikeusloukkaukset. Minkäänlaisia lakimuutoksia ei tehty kokoontumisvapauteen, yhdistymisvapauteen ja tiedotusvälineiden vapauteen kohdistuvien rajoitusten helpottamiseksi. Vuoden jälkipuoliskolla tapahtui kuitenkin myönteistä kehitystä. Valko-Venäjä muun muassa ehdotti vuonna 2009 keskeytetyn EU:n ja Valko-Venäjän ihmisoikeusvuoropuhelun käynnistämistä uudelleen. Vuoropuhelu järjestettiin Brysselissä heinäkuussa. Keskustelunaiheita olivat muun muassa sananvapaus, kokoontumis- ja yhdistymisvapaus, kuolemanrangaistus ja kidutuksen ja huonon kohtelun torjuminen, kansallisen ihmisoikeusinstituution perustaminen, lasten oikeudet sekä monenväliset kysymykset.

Tammikuussa 2015 voimaan tulleet tarkistukset joukkoviestimiä koskevaan lakiin tiukensivat valtion valvontaa internetissä ja perinteisessä mediassa tapahtuvassa tiedonvälityksessä. Tiedotusministeriöllä on oikeus sulkea uutislähde kahden varoituksen jälkeen.

Kaikki poliittiset vangit, joista osa oli ollut vangittuna vuoden 2010 presidentinvaalien jälkeisestä tehoiskusta lähtien, vapautettiin 22. elokuuta. EU ilmaisi tyytyväisyytensä tähän kauan odotettuun askeleeseen ja päätti keskeyttää osittain ja väliaikaisesti EU:n rajoittavien toimenpiteiden soveltamisen lokakuun lopusta neljän kuukauden ajaksi. EU peräänkuuluttaa edelleen entisten poliittisten vankien kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien palauttamista.

Valko-Venäjän presidentti Aljaksandr Lukašenka valittiin uudelleen 11. lokakuuta 83,5 prosentilla äänistä. Valko-Venäjä teki täysimääräistä yhteistyötä Etyjin/ODIHRin kanssa vaalitarkkailuoperaation järjestämiseksi. Alustavassa raportissaan Etyj/ODIHR totesi, että Valko-Venäjällä on vielä paljon tehtävää täyttääkseen Etyj-sitoumuksensa demokraattisten vaalien osalta. Suurin osa todetuista väärinkäytöksistä liittyi ehdokkaiden rekisteröimisestä tehtyihin sattumanvaraisiin päätöksiin, opposition edustajien sulkemiseen pois vaalilautakunnista sekä riittämättömiin ääntenlaskenta- ja äänten taulukointimenetelmiin. Oli merkittävää, että äänestyspäivä sujui rauhanomaisesti ja viranomaiset pidättyivät voimankäytöstä joistakin luvattomista julkisista mielenosoituksista huolimatta. Opposition mielenosoitusten järjestäjille luettiin kuitenkin syytteet hallinnollisia rikkomuksia koskevan lain nojalla.

Valko-Venäjällä ei ole rekisteröity ainuttakaan uutta poliittista puoluetta vuoden 2000 jälkeen. Rekisteröimättömien järjestöjen jäseniä uhkaa jatkuvasti syytteeseen joutuminen. Vuoden aikana raportoitiin useista ihmisoikeuksien puolustajien häirintätapauksista. Vuoden alkupuoliskolla toimittajat olivat merkittävän paineen alaisina, ja freelance-toimittajille määrättiin raskaita sakkoja yhteistyöstä ulkomaisen median kanssa ilman akkreditointia, jota taas on vaikea saada. Paine helpotti presidentinvaalien alla. Alkuvuoden ongelmien jälkeen riippumattomille uutissivustoille pääsi loppuvuodesta rajoituksetta.

Valko-Venäjä on ainoa Euroopan maa, jossa kuolemanrangaistuksia vielä pannaan täytäntöön. Vuonna 2015 teloitettiin yksi mies, vaikka tämän valitus oli edelleen käsiteltävänä YK:n ihmisoikeuskomiteassa. Toisen kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoa odottavan henkilön kohtalo on epäselvä. Vuonna 2015 langetettiin kaksi uutta kuolemanrangaistusta, ja EU antoi kummassakin tapauksessa julkilausuman, jossa se kehotti Valko-Venäjää ottamaan käyttöön kuolemanrangaistusta koskevan moratorion.

Vankilalot sekä poliisin ja vanginvartijoiden väkivaltaisuus ovat edelleen ongelma Valko-Venäjällä. EU:n diplomaatit pääsivät vuonna 2015 ensimmäistä kertaa vierailemaan rangaistuslaitoksessa. NGO:ista ja kansainvälisistä järjestöistä vain yhdellä on rajoittamaton pääsy vankiloihin. Vankeinhoitolaitosta vastaan aikaisempina vuosina esitettyjä syytöksiä ei ole tutkittu. Jotkut aktivistit ovat kertoneet omista kokemuksistaan poliisin väkivaltaisuudesta pidätystilanteissa (esim. "graffiti-tapaus" ja bloggaaja Nikitsenka).

Kidutuksen vastaiseen YK:n yleissopimukseen perustuva kidutuksen määritelmä sisällytettiin Valko-Venäjän rikoslain 128 artiklaan vuonna 2015. Valko-Venäjän lainsäädännössä ei kuitenkaan säädetä kidutukseen tai julmaan kohteluun syyllistyneille määrättävistä oikeudellisista rangaistuksista. Harvat tapaukset, joissa virkamiehiä on rangaistu, ovat perustuneet virallisen toimivallan ylittämistä koskevaan artiklaan.

EU esitti YK:n ihmisoikeusneuvostossa päätöslauselmaa, joka hyväksyttiin kesäkuussa ja jolla Valko-Venäjän ihmisoikeustilannetta tarkastelevan YK:n erityisraportoijan toimeksiantoa jatkettiin vuodella. Valko-Venäjä osallistui YK:n yleiseen määräaikaissarviointiin ja hyväksyi 168 kaikkiaan 259 suosituksesta.

EU antoi myös panoksensa ILO:n 104. kansainvälisessä työkonferenssissa toteutettuun tarkasteluun, joka koski yhdistymisvapautta käsittelevän ILO:n yleissopimuksen nro 87 noudattamista Valko-Venäjällä.

Georgia

Georgia edistyi vuonna 2015 merkittävästi lainsäädäntönsä saattamisessa EU-normien mukaiseksi myös ihmisoikeuksien alalla. Tämä pantiin merkille ensimmäisessä ihmisoikeusvuoropuhelussa assosiaatiosopimuksen allekirjoittamisen ja väliaikaisen voimaantulon jälkeen.

EU seuraa tarkasti Georgian ihmisoikeusstrategian täytäntöönpanoa, erityisesti niiden uudistusten osalta, joiden tarkoituksena on lisätä oikeuslaitoksen riippumattomuutta ja taata oikeusvaltioperiaate, puuttua lasten köyhyyteen ja lähisuhdeväkivaltaan sekä torjua syrjintää.

Yleisen määräaikaissarviointin (UPR) raportin puitteissa EU:n edustusto ehdotti ja järjesti joukon kokouksia YK:n virastojen ja EU:n jäsenvaltioiden sekä tärkeimpien kumppaneiden kuten USA:n, Sveitsin, Turkin ja kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa. Heinäkuussa Georgian ulkoministeriö toimitti Georgiaa koskevan toisen raportin, joka oli osa YK:n ihmisoikeusneuvoston toista UPR-kierrosta.

EU ja Georgia käsittelivät ihmisoikeuksia useiden EU:n korkean tason vierailujen yhteydessä vuonna 2015: puheenjohtaja Tusk heinäkuussa, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, Euroopan komission varapuheenjohtaja Mogherini marraskuussa ja Euroopan naapuruuspolitiikasta ja liittymisneuvotteluista vastaava komissaari Hahn tammikuussa ja marraskuussa. Tbilisissä kesäkuussa järjestetyssä ihmisoikeusvuoropuhelussa painotettiin maan sitoutumista ihmisoikeuksien kestävään edistämiseen Georgiassa ja siitä irtautuneilla alueilla, mikä on maan sisällä siirtymään joutuneiden henkilöiden etujen mukaista.

Brysselissä marraskuussa järjestetyssä EU:n ja Georgian assosiaationeuvostossa tarkasteltiin myös ihmisoikeusstrategian ja siihen kuuluvan toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa. Uudistusten taustalla on Georgian sitoumus täyttää viisumivapautta koskevaan toimintasuunnitelmaan liittyvät vaatimukset. Komissio julkaisi joulukuussa neljännen tilannekatsauksen viisumivapautta koskevan toimintasuunnitelman täytäntöönpanosta Georgian viranomaisten toimesta ja totesi myönteisessä arviossaan, että kaikki vaatimukset on täytetty ja useita keskeisiä uudistuksia toteutettu.

Georgia on ryhtynyt kunnianhimoisiin oikeudellisiin uudistuksiin, joilla pyritään ensi sijassa takaamaan oikeuslaitoksen riippumattomuus ja kehittämään tehokkaita järjestelmiä tutkintaa ja tuomioistuinkäsittelyä varten. Merkillepantavaa on perustuslakituumioistuimen roolin painottuminen myös korkean tason tapauksissa (esim. tutkintavankeuden yhdeksän kuukauden ylärajan vahvistaminen Tbilisin entisen pormestarin Gigi Ugulavan tapauksessa).

Parlamentti antoi syyskuussa lain syyttäjälaitoksen uudistamisesta. Sillä lisätään avoimuutta pääsyyttäjän valinnassa. Toinen tärkeä askel oli pyrkimys luoda vastuullinen ja tasapainoinen lainvalvontajärjestelmä takaamalla turvallisuuspalvelun ja sisäministeriön erottaminen toisistaan. Lainvalvontaviranomaisten väitettyjen rikosten käsittelemiseksi ei vielä ole perustettu riippumatonta mekanismia. Myös vankilaolot ovat parantuneet merkittävästi, mikä ilmenee sellikuolemien huomattavana vähentymisenä ja kidutuksen poistamisena. Viisumivapautta koskevan toimintasuunnitelman suositusten täytäntöönpano on johtanut merkittäviin muutoksiin huumausainepolitiikassa (rikoslakia on muutettu eron tekemiseksi henkilökohtaiseen käyttöön ja muille myyntiin tarkoitettujen huumeiden hankinnan/hallussapidon välillä). Pakollisista huumeetesteistä ei kuitenkaan ole luovuttu.

Georgiassa hyväksyttiin kesäkuussa 2015 nuoriso-oikeuslaki, joka kattaa kaikki lapset rikosoikeudellisessa ja hallinnollisten rikkomusten järjestelmissä. Tämän ansiosta aiempaa harvemmat lapset ovat joutuneet vapaudenriiston kohteiksi. Lasten oikeuksien tilanne on kuitenkin edelleen hälyttävä, koska lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan suhtaudutaan huolestuttavan hyväksyvästi ja erittäin nuorena solmitut avioliitot ovat lisääntyneet. Marraskuussa parlamentti kielsi alaikäisten avioliitot, poikkeuksena 16–18-vuotiaat alaikäiset, jotka saavat solmia avioliiton tuomioistuimen luvalla ja vain raskauden tai lapsen syntymän perusteella.

Vaikka yleisen syyttäjän viraston toiminta onkin päässyt hyvin käyntiin, ponnisteluja olisi tehostettava vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien takaamiseksi ja syrjimättömyyspolitiikan soveltamiseksi tehokkaasti käytännössä. Useat tapaukset ovat osoittaneet, että lainvalvontaviranomaiset eivät suorita vakavasti otettavaa ja proaktiivista tutkintaa vihapuhetapauksissa.

Sukupuolten tasa-arvoa koskevaa lainsäädäntöä on vahvistettu ja siihen on yhdistetty tiedotuskampanjoita, mutta Georgian yhteiskunta on edelleen valtaosin konservatiivinen ja sukupuolistereotyytiat istuvat tiukassa. Naiset ovat edelleen erittäin aliedustettuja poliittisessa elämässä ja erityisesti keskeisillä päättäjän paikoilla, ja lähisuhdeväkivallan ja naisiin kohdistuvan väkivallan levinneisyys on hälyttävää.

Tiedotusvälineiden vapautta seurattiin kansainvälisellä tasolla tarkasti tänä vuonna, erityisesti opposition televisiokanavan Rustavi 2:n omistajuuteen liittyvän merkittävän tapauksen yhteydessä. EU:n edustusto antoi Yhdysvaltain suurlähetystön kanssa ja EU:n jäsenvaltioiden Georgian-edustustojen päälliköiden yhteisymmärryksellä yhteisen julkilausuman, jossa kaikkia poliittisia toimijoita kehoitettiin pidättymään kaikista toimista tai lausunnoista, jotka saattaisivat estää Georgian oikeuslaitosta ratkaisemasta Rustavi 2:n tapausta maltillisella tavalla. Tätä erittäin poliittista tapausta lukuun ottamatta media-alan ammattilaiset tekivät työtään riippumattomasti.

Vuoden 2016 parlamenttivaalien alla vaali-ilmapiiiri on ollut poliittisesti latautunut.

Vaalijärjestelmän uudistaminen on viivästynyt, koska vallassa oleva koalitio ja oppositiopuolueet eivät ole päässeet sopimukseen peruseriaatteista. Lainvalvontaviranomaiset eivät ole kyenneet estämään ja asianmukaisesti tutkimaan puoluelinjoihin pohjautuvaa väkivaltaa, esimerkiksi merkittävässä tapauksessa, jossa kymmeniin yhtenäisen kansallisen rintaman aluetoimistoihin kohdistui iskuja marraskuussa 2015.

Georgiasta eronneilla alueilla, joille kansainvälisillä tarkkailijoilla on vain rajallinen pääsy, sekä hallinnollisten rajojen lähellä sijaitsevilla kylissä ihmisoikeustilanne on ollut jatkuvasti huolestuttava. Hallinnollisten rajojen muuttuminen "todelliseksi" rajoiksi eristää edelleen yhteisöjä toisistaan ja pahentaa kyläläisten entisestään vaikeaa taloudellista tilannetta.

Kansalaisjärjestöt ovat olleet Georgiassa kaiken kaikkiaan hyvin aktiivisia, ja vaalien alla on tärkeää varmistaa niiden vapaat toimintamahdollisuudet. Näillä järjestöillä on myös roolinsa assosiaatiosopimuksen täytäntöönpanon valvonnassa.

Moldovan tasavalta

EU:n ja Moldovan tasavallan assosiaatiosopimuksen väliaikaista täytäntöönpanoa jatkettiin vuonna 2015, ja lainsäädännön lähentäminen edistyi sopimuksen piiriin kuuluvilla aloilla, mutta keskeisillä uudistusta vaativilla aloilla, kuten oikeusvaltion alalla, edistyttiin vähemmän. Useat hallitukset seurasivat toisiaan ja vuoden päättyessä neuvoteltiin uuden koalition muodostamisesta.

Moldovan tasavaltaan lähetetty rajoitettu Etyjin/ODIHRin tarkkailuvaltuuskunta antoi myönteisen kokonaisarvion kesäkuussa 2015 järjestetyistä paikallisvaaleista, vaikka ne pidettiin poliittisesti epävakaaassa tilanteessa vain kaksi päivää pääministerin eron jälkeen. Loppuraportissaan Etyjin/ODIHRin valtuuskunta totesi, että paikallisvaalit oli organisoitu tehokkaasti ja äänestäjillä oli valinnanvaraa. Valtuuskunta kuitenkin huomautti myös, että luottamus vaaliprosessiin laski johtuen äänestäjien rekisteröitymistä koskevien väliaikaisten määräysten väärinkäytöksistä.

Vaalilakia muutettiin huhtikuussa 2015. Tämä paransi kampanjoita ja kampanjarahoitusta koskevaa lainsäädäntöä aikaisempien Etyjin/ODIHRin ja Euroopan neuvoston suositusten mukaisesti. Tästä myönteisestä kehityksestä huolimatta joitakin puutteita on edelleen, kuten kiellot, jotka koskevat valtion tai ulkomaisten symbolien tai kuvien käyttöä kampanjoissa sekä muiden maiden kansalaisten osallistumista kampanjoihin. Etyj on katsonut nämä rajoitukset suhteettomiksi.

Muita myönteisiä tapahtumia vuonna 2015 oli muun muassa oikeusasiamiehen nimittäminen, vaikka instituutiota onkin vielä vahvistettava, mukaan lukien luomalla tehokas kansallinen kidutuksen ehkäisymekanismi. Myönteistä oli myös yhteisen työryhmän perustaminen Moldovan parlamentin ja Gagauzian kansalliskokouksen välille käsittelemään Gagauzian erityistä autonomista asemaa koskevan lain täytäntöönpanoa. Merkillepantavaa on myös, että 27. tammikuuta tunnustettiin holokaustin muistopäiväksi ja että uuden ihmisoikeuksia koskevan toimintasuunnitelman ja kansallisten vähemmistöjen integroimisstrategian laatimisessa on edistytty jonkin verran. Oikeusalan uudistamisessa edistytettiin raportointikaudella vain vähän, ja oikeusjärjestelmässä esiintyvistä korruptiosta on todisteita. Huolta aiheuttivat edelleenkin pitkien tutkintavankeusaikojen yleisyys ja huonot vankilaolot. Tapaus, joka koskee Grigore Petrencoa ja kuutta muuta aktivistia, jotka pidätettiin syyskuussa 2015 joukkolevottomuuksiin liittyvien syytösten nojalla ja joita pidettiin pitkään tutkintavankeudessa, nostaa esiin kysymyksiä myös kokoontumisvapauden suhteen.

Kaiken kaikkiaan sananvapauden ja tiedotusvälineiden vapauden tilanne oli hyvä kautta vuoden ja monet uutislähteet olivat vapaasti käytettävissä. Joitakin ratkaisemattomia kysymyksiä kuitenkin vielä on. Vaikka vuonna 2015 hyväksyttiin tiedotusvälineiden omistajuutta koskevaa uutta lainsäädäntöä, jolla parannettiin avoimuutta, tiedotusvälineiden omistajuus on edelleen hyvin keskittynyttä, mikä rajoittaa niiden moninaisuutta.

Kansalaisyhteiskunnan kuulemisia jatkettiin kautta vuoden, erityisesti valmisteltaessa ihmisoikeuksiin liittyviä tapahtumia. Vuosittainen ihmisoikeusvuoropuhelu pidettiin Chişinăussa kesäkuussa, ja tällöin keskusteltiin muun muassa seuraavista kysymyksistä: sananvapaus ja tiedotusvälineiden vapaus, syrjinnän torjuminen, mukaan lukien vammaisten oikeudet, sukupuolten tasa-arvo, vähemmistöihin kuuluvien ihmisten oikeudet sekä viharikosten estäminen. Kokouksessa käsiteltiin myös rankaisemattomuuden ja huonon kohtelun torjumista, mukaan lukien uhreille maksettavat korvaukset.

EU rahoitti ja järjesti TAIEX-seminaarin (teknisen avun ohjelma) edunvalvojajärjestelmän uudistamisesta, koska se rajoittaa tällä hetkellä vammaisten osallistumista julkiseen elämään. Keskusteluja edunvalvojajärjestelmän uudistamisesta jatkettiin EU:n ja Moldovan ihmisoikeusalan vuosittaisissa asiantuntijakeskusteluissa Chişinăussa marraskuussa 2015. Niihin osallistuivat myös YK, Etyj ja Euroopan neuvosto. Ihmisoikeusalan asiantuntijakeskustelut tarjosivat myös tilaisuuden jatkaa keskusteluja erilaisista ihmisoikeuskysymyksistä, kuten ihmisoikeuksista oikeuslalla, vähemmistöihin kuuluvien ihmisten oikeuksista ja syrjinnän torjumisesta.

Vuonna 2015 jatkettiin useiden EU:n ja sen jäsenvaltioiden rahoittamien hankkeiden täytäntöönpanoa, mukaan lukien hankkeet, joilla tuetaan syrjinnän torjumista, haavoittuvien ryhmien oikeuksia (vanhukset, lapset, romanit, vammaiset), sukupuolten tasa-arvoa ja kansalaisyhteiskunnan vahvistamista. Hankkeista oli hyötyä monille maan alueille, muun muassa Transnistrialle.

Ukraina

EU:n tärkeimmät toimintapoliittiset prioriteetit Ukrainassa ovat oikeuslaitoksen uudistus ja vaaliuudistus, sananvapauden, kokoontumisvapauden ja yhdistymisvapauden kunnioittaminen, syrjinnän torjunta, kidutuksen sekä epäinhimillisen ja halventavan kohtelun torjunta, miesten ja naisten tasa-arvo, lasten oikeuksien kunnioittaminen, hallinnon hajauttaminen sekä korruption torjunta. Ukrainan itäosan konflikti sekä Krimin ja Sevastopolin laitton liittäminen Venäjään ovat johtaneet ihmisoikeustilanteen merkittävään heikentymiseen alueilla, jotka eivät ole hallituksen todellisessa hallinnassa, ja vaikuttaneet ihmisoikeuksien ja demokratian kokonaistilanteeseen maassa vuonna 2015. Sen lisäksi, että konfliktilla on ollut suora kielteinen vaikutus erityisesti haavoittuvimpien ryhmien, kuten naisten ja lasten sosiaalis-taloudellisiin oikeuksiin, se on johtanut myös sanan- ja yhdistymisvapautta sekä rauhanomaisen kokoontumisen ja uskonnonvapautta koskevien perusoikeuksien rajoittamiseen eri puolilla Ukrainaa.

Kansainväliset ihmisoikeuselimet, kuten YK:n ihmisoikeustarkkailuoperaatio, ovat todenneet merkittävän määrän kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksia Ukrainan itäosan konfliktialueilla, erityisesti niillä alueilla, jotka eivät ole hallituksen todellisessa hallinnassa. Syyllisten rankaisemattomuus on konfliktin kaikkien osapuolten parissa edelleen vakava huolenaihe, johon on puututtava.

Konfliktin vuoksi vähintään 1,4 miljoonan maan sisällä siirtymään joutuneen henkilön perusoikeuksista huolehtiminen oli vuonna 2015 keskeinen haaste Ukrainan hallitukselle. Lisäksi Ukrainan hallitus ilmoitti virallisesti Euroopan neuvostolle ja YK:lle, että maan hätätilan vuoksi se aikoo poiketa joistakin kansalaisoikeuksista ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen (KP-yleissopimus) ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaisista velvoitteistaan. Koska tällaiset poikkeukset heikentävät ihmisoikeuksien suojelua, ne ovat oikeutettuja KP-yleissopimuksen 4 artiklan ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 15 artiklan nojalla ainoastaan, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Kaikkien poikkeusjärjestelyn nojalla toteutettujen toimenpiteiden on oltava oikeasuhteisia ja syrjimättömiä, ja niiden kesto sekä maantieteellinen ja aineellinen soveltamisala on rajoitettava siihen laajuuteen, jonka tilanne välttämättä vaatii. Näiden edellytysten täyttymistä on arvioitava säännöllisesti.

Ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tilanne on huonontunut merkittävästi Krimin niemimaalla sen jälkeen, kun Venäjän federaatio liitti sen laittomasti itseensä. Tilanne on huonontunut erityisesti ukrainahenkisten aktivistien, toimittajien ja Krimin tataariyhteisön kannalta. Näiden ryhmien jäseniin kohdistetaan muun muassa mielivaltaisia syytetoimia ja kotietsintöjä, ja monia heistä on kadonnut tahdonvastaisesti. Korkea edustaja Mogherini vieraili Ukrainassa marraskuussa 2015 ja tapasi kansalaisyhteiskunnan edustajia ja Krimin tataarien johtohenkilöitä. Ihmisoikeustilanteen huolestuttava heikentyminen Krimillä oli näkyvästi esillä EU:n julkisessa viestinnässä, kuten neuvoston päätelmissä ja lausumissa.

Ukrainan hallituksen hallinnassa olevilla alueilla järjestettiin paikallisvaalit syksyllä 2015. Kansainvälisten järjestöjen vaalitarkkailijoiden mukaan vaaleissa oli todellinen kilpailuasetelma, ne olivat kokonaisuutena ottaen hyvin organisoidut ja kampanja käytiin yleisesti demokraattista prosessia kunnioittaen. Vaaliprosessin loukkaamattomuutta ja yleisön luottamusta siihen on kuitenkin parannettava tulevaisuudessa puuttumalla seuraaviin ongelmiin: luotettavan vaalilain puuttuminen, liian politisoitunut vaalihallinto, oligarkkien tukemien ehdokkaiden suhteeton medianäkyvyys sekä tulosten epätasapainoinen sukupuolijakauma.

Sananvapauden ja tiedotusvälineiden vapauden alalla edistytään hyvin lainsäädännön lähentämisessä eurooppalaisiin normeihin. Omistajuuden avoimuuden osalta parlamentti hyväksyi yhden Euroopan edistyksellisimmistä ja pisimmälle menevistä oikeuskehyksistä. Valtio-omisteisen alueellisen lehdistön yksityistämistä koskeva laki on askel eteenpäin tiedotusvälineiden vapauden ja monimuotoisuuden kehittämiseksi maassa. Näin luodaan tiedotusvälineille kilpailuympäristö ja varmistetaan niiden toimitus- ja johtamiskäytäntöjen riippumattomuus. Esimerkkinä tästä on riippumattoman yleisradioyhtiön asteittainen perustaminen.

Lisäksi parlamentti hyväksyi työlakiin muutokset, joilla nimenomaisesti kielletään seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuva syrjintä. Nyt laki on Ukrainan kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden mukainen. Presidentti Porošenko antoi elokuussa 2015 asetuksen kansallisen ihmisoikeusstrategian hyväksymisestä, ja marraskuussa hallitus hyväksyi strategian täytäntöönpanoa koskevan toimintasuunnitelman. Nämä olivat tärkeitä seikkoja myös viisumivapautta koskevan toimintasuunnitelman kannalta, ja on tarpeen varmistaa niiden tehokas täytäntöönpano.

Ukraina on antanut toisen ilmoituksen, jossa se ilmoittaa hyväksyvänsä Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) toimivallan Ukrainan alueella 20. helmikuuta 2014 jälkeen tehtyjen rikosten ihmisyyttä vastaan ja sotarikosten osalta. ICC:n suorittaman alustavan tutkinnan tuloksena todettiin, että Maidanin aukiolla marraskuun 2013 ja helmikuun 2014 välillä (Ukrainan vuonna 2014 antama ensimmäinen ilmoitus ICC:n toimivallan tunnustamisesta) tehdyt rikokset "eivät ole rikoksia ihmisyyttä vastaan", mutta samalla todettiin myös, että "vakavia ihmisoikeusloukkauksia tapahtui".

Huolenaiheita ovat edelleen rankaisemattomuus sekä uhreille annettavan suojelun ja oikeuden puuttuminen. Euroopan neuvoston kansainvälinen neuvoa-antava ryhmä (IAP) on raportoinut Maidanin mielenosoituksiin liittyvistä väkivaltaisista välikohtauksista ja Odessan toukokuun 2014 traagisista tapahtumista suoritetusta tutkinnasta. Raporttien mukaan Ukrainan hallituksen toimet eivät täytä Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimuksia. IAP tunnusti, että tutkinta oli haasteellista, mutta totesi, että nämä haasteet "eivät selitä puutteita, jotka eivät johdu niistä suoraan".

EU ja sen jäsenvaltiot ovat toimineet aktiivisesti ihmisoikeusalalla Ukrainan hallituksen sekä paikallisten ja kansainvälisten ihmisoikeusalan toimijoiden kanssa. EU:n ja Ukrainan ihmisoikeusvuoropuhelu pidettiin heinäkuussa 2015. Vuoropuhelun asialista oli kattava ja vahvistettujen toimintapoliittisten painopisteiden mukainen. Keskusteluissa käsiteltiin monenlaisia aiheita, kuten vaaleja, tiedotusvälineiden vapautta ja oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen, vastuuvollisuuden varmistamista sekä syrjimättömyyspolitiikkaa, muun muassa hlbt-ihmisten ja etnisiin, kielellisiin, uskonnollisiin ja kansallisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksia, ja ICC:n Rooman peruskirjan ratifiointia.

EU lisäsi tukeaan Euroopan neuvoston Ukrainaa koskevalle vuosien 2015–2017 toimintasuunnitelmalle. Se on Euroopan neuvoston ja Ukrainan viranomaisten yhteinen aloite, jossa keskitytään Ukrainan sopimusperusteisiin velvoitteisiin. Lisäksi EU tuki toimintapoliittisten prioriteettiansa täytäntöönpanoa EU:n ulkoisten välineiden kautta, joita ovat muun muassa demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskeva eurooppalainen rahoitusväline (EIDHR), eurooppalainen naapuruuden ja kumppanuuden väline (ENPI) sekä vakautta ja rauhaa edistävä väline (IcSP).

Egypti

Vuonna 2015 Egyptin väitettiin syyllistyneen pitkiin tutkintavankeusaikoihin, laittomiin ja mielivaltaisiin pidätyksiin, tahdonvastaisiin katoamisiin, poliisin harjoittamaan väkivaltaan ja kidutukseen ja sellikuolemiin, media-alan toimijoiden häirintään ja vangitsemiseen sekä Muslimiveljeskunnan johtajien joukkotuomioihin (mukaan lukien entinen presidentti Mursi ja parlamentin puhemies Katatny). Lisäksi raportoitiin kuolettavasta voimankäytöstä poliisin ratsioissa. NGO:ihin kohdistuva paine lisääntyi muun muassa tarkastusten ja matkustuskieltojen muodossa. Internetin vapautta käsittelevän Freedom Housen vuoden 2015 raportissa Egyptin sijoitus laski "osittain vapaasta" "ei vapaaseen" johtuen sensuurista, syytetoimista ja toimittajiin kohdistuneista iskuista sekä valtion harjoittamasta sähköisen viestinnän valvonnasta. Lisäksi Egyptissä oli toimittajien suojelukomitean mukaan vangittuna toiseksi eniten toimittajia maailmassa. Myös laittomat muuttajat ja erityisesti sudanilaiset joutuivat häirinnän ja väkivallan kohteiksi. Myönteisistä seikoista mainittakoon, että naisten oikeuksia parannettiin, presidentti armahti joukon mielenosoittajia ja hallitus hyväksyi salakuljetuksen vastaisen lain kansainvälisten normien mukaisesti.

Vaikka hallitus toteutti erityisesti presidentti Sisin aloitteesta toimia kristittyjen vähemmistöjen suojelemiseksi ja sitoutui muun muassa korjaamaan vuonna 2013 vaurioitettuja kirkkoja, uskonnon- ja vakaumuksenvapautta ei turvattu. Sekä ateistit että kristityt saivat syytteitä islamin halventamisesta jumalan- tai uskonnonpilkkalakien perusteella.

EU seurasi edelleen tarkasti Egyptin ihmisoikeustilannetta ja otti asian näkyvästi esille kahdenvälisesti ja monenvälisillä foorumeilla. Ajankohtaisia ihmisoikeuskysymyksiä otettiin esille pitkin vuotta korkealla tasolla, mukaan lukien Eurooppa-neuvoston puheenjohtajan ja korkean edustajan korkean tason vierailujen aikana syyskuussa ja marraskuussa. Korkea edustaja painotti erityisesti oikeusvaltioperiaatteen, ihmisoikeuksien ja tiedotusvälineiden vapauden ylläpitämistä sekä avointa ja demokraattista yhteiskuntaa parhaina vasta-aineina radikalisoitumiselle. Kairossa järjestettiin marraskuussa EU:n ja Egyptin assosiaatiosopimuksen puitteissa viiteen vuoteen ensimmäinen poliittisia kysymyksiä käsittelevän alakomitean (ihmisoikeudet, demokratia ja kansainväliset ja alueelliset kysymykset) kokous, jossa EU otti ihmisoikeuskysymykset esille ja pyrki tyydyttämään Egyptin huolta turvallisuuden ja oikeusperustaisen lähestymistavan yhteensopivuudesta.

Ihmisoikeusneuvoston kokouksissa kesäkuussa ja syyskuussa EU totesi Egyptin tilanteen olevan huolestuttava. Vuoden 2014 perustuslain täytäntöönpanon korostettiin olevan tärkeä keino parantaa ihmisoikeustilannetta ja lisätä kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia.

Presidentti Sisi hyväksyi elokuussa terrorismin vastaisen lain, jossa laajennettiin terrorismin määritelmää ja vahvistettiin vankeudesta kuolemantuomioon ulottuvia rangaistuksia.

Kuolemantuomio on edelleen käytössä Egyptissä. Vuonna 2015 annettiin noin 405 kuolemantuomiota ja toteutettiin ainakin 12 teloitusta. Näihin sisältyi kuusi väitettyä jihadistia. Riippumattomat ihmisoikeusjärjestöt ja Muslimiveljeskuntaan liittyvät elimet olivat edelleen hallituksen syytetoimien kohteena. Vuonna 2015 uskotaan suljetun noin 500 NGO:ta. Hlbt-yhteisön jäsenten pidätyksistä, heihin kohdistuneista hyökkäyksistä ja heidän karkotuksistaan on raportoitu. Pidätetyt henkilöt joutuivat monissa tapauksissa oikeudenkäyntiin, jossa heille määrättiin ankaria rangaistuksia hyvin lyhyen käsittelyn jälkeen ja jossa heidät tuomittiin haureudesta.

Naisten oikeuksien alalla tapahtui jonkin verran edistystä. Oikeusministeri ilmoitti marraskuussa erityisten tuomioistuinten perustamisesta naisiin kohdistuneita väkivaltatapauksia varten, jotta tapaukset voidaan käsitellä nopeasti. Kaksi henkilöä tuomittiin naisten sukuelinten silpomisesta, ensimmäiset tuomiot sen jälkeen, kun käytäntö kriminalisoitiin Egyptissä vuonna 2008. Naisten sukuelinten silpominen vaikuttaa olevan hitaassa laskussa.

Marraskuussa Egyptin ja Israelin rajalla ammuttiin 20 sudanilaista pakolaista. Välikohtaus osoitti, että laittomien muuttajien olosuhteet ovat jatkuvasti heikentyneet Egyptin rajoilla. Myönteisistä seikoista mainittakoon, että hallitus hyväksyi salakuljetuksen vastaisen lain, jossa määrätään vankeutta ja merkittäviä sakkorangaistuksia salakuljettajille ja heidän rikoskumppaneilleen. Rangaistus voi olla elinikäinen vankeus ja yli 25 000 US-dollarin sakot. Tärkeää on, että laissa ei kriminalisoida laittomia muuttajia, vaan velvoitetaan valtio tarjoamaan näille suojelua Egyptin kansainvälisten sitoumusten mukaisesti. Lisäksi EU myöntää tukea (avustusten muodossa) esimerkiksi naisten voimaannuttamiseen, naisten oikeussuojan parantamiseen ja oikeudellisten palvelujen tarjoamiseen naisille ja lapsille. EU tukee myös nuorisotyöllisyyttä, kulttuurien välistä vuoropuhelua ja haavoittuvien ryhmien (muuttajat, pakolaiset, vammaiset jne.) parissa työskenteleviä järjestöjä. Tämän lisäksi EU myönsi aihekohtaisten välineidensä kautta ratkaisevan tärkeää taloudellista tukea egyptiläisille ihmisoikeuksien puolustajille ja heidän järjestöilleen.

EU otti Egyptin viranomaisten kanssa esille yksittäisiä tapauksia, joissa toimittajia ja ihmisoikeuksien puolustajia oli pidätetty, vangittu tai tuomittu tai joissa kansalaisjärjestöjen jäseniin oli kohdistettu suuria paineita. EU oli säännöllisesti yhteydessä ihmisoikeusjärjestöihin ja ihmisoikeuksien puolustajiin: korkea edustaja tapasi tärkeimpiä järjestöjä ja puolustajia Kairossa marraskuussa. EU on tehnyt Egyptin kanssa aktiivisesti yhteistyötä tämän UPR-sitoumusten alalla ja YK:n erityisraportoijille esitettyjen kutsujen alalla. EU:n epävirallinen ihmisoikeusryhmä kokoontui kuukausittain ja keskusteli ihmisoikeuksiin liittyvästä kehityksestä ja huolenaiheista. Kokouksiin kutsuttiin ihmisoikeuksien puolustajia ja kansallisen ihmisoikeusneuvoston jäseniä sekä muita asiaankuuluvia ihmisoikeusalan toimijoita.

EU seurasi kautta vuoden aktivistien ja ihmisoikeuksien puolustajien tuomioistuinkäsittelyjä. Koska vuoden 2014 perustuslain täytäntöönpano on tärkeää perusoikeuksien ja -vapauksien parantamiseksi, EU peräänkuulutti edelleen parlamenttivaalien järjestämistä ja lähetti syyskuussa Egyptiin vaaliasiantuntijaryhmän arvioimaan vaaliprosessia ja laatimaan suosituksia tavoista parantaa vaali-ilmapiiiriä ja vaaliprosessia.

Vuonna 2015 EU toteutti hankkeita ihmisoikeuksien edistämisen, sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien, kulttuurienvälisen vuoropuhelun, paikallishallinnon ja kulttuurin saatavuuden aloilla. Tässä yhteydessä tuettiin kansalaisoikeuksien sekä sosiaalisten, taloudellisten ja sivistyksellisten oikeuksien edistämistä ja suojelua etenkin syrjinnälle alttiiden ryhmien osalta ja edistettiin osallistavaa/aktiivista kansalaisuutta ja suvaitsevaisuuden ja monimuotoisuuden kulttuuria. EU tuki myös oikeudenkäytön nykyaikaistamista. Osana eurooppalaisten julkishallintojen yhteenliittymän toteuttamaa hanketta Egyptiin lähetettiin eurooppalaisia asiantuntijoita antamaan tukea oikeusministeriön yksiköille, jotta ne voivat parantaa ja tehostaa oikeuspalveluiden tarjoamista väestölle, ja kansalliselle oikeusalan opintojen keskukselle sen auttamiseksi tuomareiden ja oikeusalan toimijoiden koulutuspolitiikan kehittämisessä ja täytäntöönpanossa. Hankkeen yhteydessä autettiin myös kassaatiotuomioistuinta panemaan täytäntöön nykyaikaistamisstrategiansa ja vähentämään ruuhkautuneita tapauksia, avustettiin oikeusalan tiedotuskeskusta toteuttamaan tietokoneistettu tapausten hallinnointijärjestelmä ja annettiin tukea naisista ja lapsista vastaavalle oikeusministeriön yksikölle. Tämän yhteistyön keskeinen tavoite on ihmisoikeuksien edistäminen luomalla tulevaisuutta varten ammattimainen tuomareiden ja syyttäjien joukko.

Israel

EU:n tärkeimmät ihmisoikeuksia koskevat tavoitteet sen suhteissa Israeliin ovat vähemmistöjen tilanne, vireän kansalaisyhteiskunnan säilyttäminen, aseellisia konflikteja koskevien lakien ja kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön noudattaminen, mukaan lukien Israelin velvollisuudet miehitysvaltana sekä kysymykset, jotka liittyvät lapsiin aseellisissa konflikteissa.

Vuonna 2015 EU otti esille huolenaiheita ja kysymyksiä, jotka liittyvät arabi- ja paimentolaisvähemmistöjen taloudellisiin ja sosiaalisiin oikeuksiin ja turvapaikanhakijoihin sovellettavaan politiikkaan, mukaan lukien turvapaikanhakijoiden siirtäminen kolmansiin maihin. EU toi ilmi huolensa myös humanitaaristen ja muiden rakenteiden purkamisesta Israelin toimesta Länsirannan C-alueella.

EU seurasi NGO:ita koskevan lakiehdotuksen käsittelyä: laki asettaisi uusia vaatimuksia NGO:ille, jotka saavat yli puolet rahoituksestaan ulkomaisista hallituslähteistä. EU kannusti Israelia edistämään aktiivista NGO-sektoria ja kansalaisyhteiskuntaa, koska ne ovat erottamaton osa Israelin elinvoimaista demokratiaa ja EU:n ja Israelin suhteiden perustana olevia jaettuja arvoja.

Heinäkuussa 2015 annetuissa ulkoasiainneuvoston päätelmissä EU painotti kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön noudattamisen merkitystä kaikkien valtiollisten ja valtiosta riippumattomien toimijoiden toimesta ja korosti vastuun kantamista alueen rauhan ja tulevaisuuden kulmakivenä.

EU toi syksyllä 2015 julkilausumien sekä kahden- ja monenvälisen toiminnan kautta toistuvasti ilmi huolensa lisääntyneestä väkivallasta Israelissa ja Länsirannalla, erityisesti Itä-Jerusalemissa. EU on painottanut, että kaikkien osapuolten on tehtävä kaikkensa uusien väkivaltaisuuksien estämiseksi.

Ihmisoikeuskysymyksiä käsiteltiin Israelin viranomaisten kanssa säännöllisesti eri kokoonpanoissa. Ihmisoikeuksia ja kansainvälisiä järjestöjä käsittelevien epävirallisten työryhmien ja poliittisen vuoropuhelun alakomitean kokouksia siirrettiin Israelin viranomaisten pyynnöstä. Muuttoliikettä, terveyttä ja sosiaalikeskusteluita käsittelevässä alakomiteassa (Bryssel 13. ja 14. heinäkuuta 2015) käsiteltiin muun muassa turvapaikkapolitiikkaa ja erityisesti laittomia muuttajia. EU piti yllä vahvaa suhdettaan kansalaisjärjestöihin pitämällä säännöllisiä kuulemisia sekä osallistumalla NGO:ille tarkoitettuihin tiedotustilaisuuksiin ja järjestämällä niitä itse. EU:n edustusto järjesti säännöllisesti ihmisoikeuskysymyksiin keskittyneitä julkisuusdiplomatiatoimia, mukaan lukien kaksi diplomaattista tiedotustapahtumaa ja puheita, ja osallistui muihin tilaisuuksiin.

Lisäksi Brysselissä järjestettiin joulukuussa 2015 EU:n ja Israelin seminaari rasismien, muukalaisvihan ja antisemitismin torjumisesta. Seminaarissa käsiteltiin rasismien ja muukalaisvihan vastaisia toimintapolitiikkoja ja välineitä keskittyen erityisesti antisemitismiin.

EU edisti ihmisoikeuksiin liittyvien tavoitteiden saavuttamista myöntämällä avustuksia kansalaisjärjestöjen ja muiden tahojen toteuttamille hankkeille. EU:n tuki kanavoitiin pääasiallisesti EIDHR:n kautta seuraaville prioriteettialueille: suotuisan toimintaympäristön vahvistaminen kansalaisjärjestöille ja ihmisoikeuksien edistäminen, haavoittuvien ryhmien ja vähemmistöjen oikeuksien edistäminen Israelissa sekä kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja ihmisoikeuksien kunnioituksen parantaminen miehitetyllä palestiinalaisalueella, mukaan lukien lasten oikeudet aseellisissa konflikteissa. Yhteensä 28 EIDHR-hanketta oli meneillään tai allekirjoitettiin vuonna 2015. Myös kansalaisjärjestöjä ja paikallisviranomaisia koskevalla ohjelmalla (CSO-LA) edistettiin maakohtaisen ihmisoikeusstrategian tavoitteiden saavuttamista. Vuonna 2015 sen puitteissa jatkettiin viittä pienten arabienemmistöisten kuntien kanssa tehtyä sopimusta, joiden tavoitteena on valtavirtaistaa kansalaisjärjestöjen osallistuminen paikalliseen päätöksentekoon ja tehostaa kansalaisten osallistumista.

Palestiina^{*3}

Palestiinalaispakolaiset Länsirannalla (noin 800 000) ja Gazan kaistalla (noin 1 miljoona) olivat hyvin hankalassa tilanteessa vuonna 2015. Taloustilanne ja sosiaaliset olot jatkuivat vaikeina, ja lisääntyvä köyhyys vaikeutti heidän elämäänsä entisestään. Länsirannalla väkivalta lisääntyi huomattavasti ja turhautuminen talouden taantumaa ja työpaikkojen vähenemiseen kasvoi. Elintarvikkeiden saanti voitiin taata noin 75 prosentille pakolaisleireillä elävistä palestiinalaispakolaisista. Gazan kaistalla pakolaisia joutui siirtymään heinä- ja elokuun 2014 vihollisuuksien johdosta. Monien pakolaisten elinolosuhteet ovat heikentyneet entisestään sen johdosta, että Gazan kaista suljettiin vuonna 2015. UNRWA huolehti EU:n huomattavalla rahoitustuella Gazassa olevien pakolaisten keskeisistä peruspalveluista (mm. elintarvike- ja terveydenhuollosta).

Palestiina liittyi 31. joulukuuta 2014 18:aan kansainväliseen ihmisoikeus-, humanitaariseen, kansainvälisen rikosoikeuden, ampuma-ase- ja diplomaattiseen yleissopimukseen, jotka tulivat voimaan vuoden 2015 kuluessa. Tämän ansiosta turvallisuusjoukkojen ja hallintovirkamiesten tietoisuus Palestiinan velvoitteista ihmisoikeusasioissa on lisääntynyt ja niistä on tullut osa julkista keskustelua. Lisääntynyt tietoisuus ei kuitenkaan vielä ole johtanut merkittäviin parannuksiin käytännössä.

³ *Tätä nimitystä ei tule pitää Palestiinan valtion tunnustamisena, eikä se vaikuta yksittäisten jäsenvaltioiden kantoihin asiasta.

EU toteutti vuonna 2015 monia toimia ihmisoikeuksien tukemiseksi Palestiinassa. Paikallistasolla EU toimi EU:n edustajan toimiston kautta: se antoi paikallisia julkilausumia, vieraili paikan päällä ja osallistui tuomioistuinkäsittelyihin. Kautta vuoden EU seurasi tilanteen kehitystä tiiviisti ja otti esille ihmisoikeuksien kunnioittamiseen liittyviä huolenaiheita. EU:n ja Palestiinan ihmisoikeuksia, hyvää hallintoa ja oikeusvaltiota käsittelevä alakomitea ei kokoontunut vuonna 2015, mutta sen on tarkoitus kokoontua vuoden 2016 alussa.

Vaikka Länsirannan ilmapiiri jatkui suhteellisen myönteisenä sananvapauden, kokoontumisvapauden ja tiedotusvälineiden vapauden kunnioittamisen osalta, tiettyjä huolenaiheita kuitenkin oli: esimerkiksi toimittajia ja bloggaajia kutsuttiin kuulusteluihin sosiaalisessa mediassa ja blogeissa julkaistujen kirjoitusten vuoksi. Yhdistymisvapauden osalta voidaan todeta, että vaikka kansalaisjärjestöt yleisesti ottaen pystyivät toimimaan vapaasti Länsirannalla, joulukuussa 2012 perustetun NGO-kysymyksiä käsittelevän komitean rooli aiheutti edelleen huolta. Toinen huolenaihe oli vuonna 2015 annettu voittoa tavoittelemattomia yhteisöjä koskeva uusi asetus, jossa veloitetaan ne hakemaan hallitukselta ennakkohyväksyntä, jotta ne voivat ottaa vastaan avustuksia, lahjoituksia, tukea ja rahoitusta, ja ilmoittamaan tällaisen rahoituksen tarkoitus. Kaikki kansalaisyhteiskunnan toimijat pitävät tätä uutta asetusta yhdistymisvapauden vakavana rikkomisena ja Palestiinan peruslain (Basic Law) vastaisena.

Gazassa sananvapaus oli edelleen vakavan paineen alla, ja vallassa olevan viranomaisen turvallisuusjoukot hyökkäsivät toimittajien kimppuun. Myös toimittajien liikkumista rajoitettiin. Hamasin ja PLO:n välisestä sovinnosta tehdystä Beach Camp -sopimuksesta huolimatta vallassa olevien viranomaisten edustajat jatkoivat kansalaisjärjestöjen työskentelyn häiritsemistä Gazassa. EU ja sen jäsenvaltiot jatkoivat kansalaisjärjestöjen työn tukemista ihmisoikeuksien edistämiseksi Gazassa. Gazassa 40 000 julkishallinnon virkamiestä ei ole saanut palkkaansa, mikä on johtanut kasvavaan korruptioon ja poliisin syyllistymiseen ihmisoikeusloukkauksiin, kuten kidutukseen.

Muita keskeisiä huolenaiheita ovat edelleen kuolemanrangaistus – vaikka vuonna 2015 ei suoritettukaan yhtään teloitusta – ja säännölliset raportit kidutuksesta ja huonosta kohtelusta pidätyskeskuksissa sekä Gazassa että Länsirannalla. EU jatkaa paikallisten kansalaisjärjestöjen tukemista kidutuksen poistamiseksi ja ehkäisemiseksi. EUPOL COPPS⁴ -operaation työ Palestiinan poliisivoimien kouluttamiseksi ihmisoikeuskysymyksissä on niin ikään merkittävää.

Riippumattomalle ihmisoikeuskomissiolle esitettiin säännöllisesti valituksia mielivaltaisesta vangitsemisesta, mukaan lukien valitukset asianmukaista oikeusprosessia koskevan oikeuden loukkauksista, vangitsemisesta ilman takuita oikeudenmukaisesta tuomioistuinkäsittelystä sekä vangitsemisesta kuvernöörin määräyksestä.

Uskonnon- ja vakaumuksenvapauden ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien osalta voidaan todeta, että kristityt olivat hyvin edustettuina poliittisella tasolla. Monet kristityt ja maallistuneet muslimit valittivat kuitenkin lisääntyneestä paineesta hyväksyä konservatiiviset islamilaiset arvot Palestiinan yhteiskunnassa ja erityisesti Gazassa.

Naisiin kohdistuva väkivalta ja heidän sosiaalis-taloudellinen haavoittuvuutensa olivat edelleen haasteita Palestiinan yhteiskunnalle. Oli tärkeä myönteinen askel, että presidentti Abbas antoi vuonna 2014 asetuksen rikoslain muuttamisesta siten, että oikeuslaitoksella ei enää ole toimivaltaa ottaa huomioon tiettyjä "lieventäviä asianhaaroja" antaessaan tuomioita kunniamurhista. Edelleen on kuitenkin voimassa muita säännöksiä, jotka antavat uhrin perheenjäsenelle oikeuden luopua oikeuksistaan, minkä johdosta tapauksen käsittely usein lopetetaan.

Lasten käyttö työmarkkinoilla on edelleen huolestuttavaa: 3,5 prosenttia 10–17-vuotiaista lapsista käy työssä Palestiinassa.

Vammaiset ja erityisesti henkisesti vammaiset kärsivät edelleen sosiaalisesta syrjäytymisestä ja asianmukaisen hoitoonpääsyn puuttumisesta. EU:n kumppanuus paikallisviranomaisten, ministeriöiden ja kansalaisyhteiskunnan kanssa tämän ongelman ratkaisemiseksi on alkanut tuottaa tulosta: esimerkiksi Itä-Jerusalemossa EU:n ohjelmalla autettiin ottamaan käyttöön erityistarpeisten lasten tuki kouluissa.

Ihmisoikeudet ovat osa kaikkia Euroopan unionin kehitysyhteistyön ulottuvuuksia, ja EU on suurin monenvälisen rahoitusavun antaja. EU:n yhteistyön tavoitteena on sellaisen tulevan demokraattisen, itsenäisen, alueellisesti yhtenäisen ja elinkelpoisen Palestiinan valtion instituutioiden kehittäminen, joka perustuu ihmisoikeuksien kunnioittamiseen, demokratian ja oikeusvaltion kaltaisiin yhteisiin arvoihin.

⁴ Palestiinalaisalueilla toteutettava Euroopan unionin poliisioperaatio.

Jordania

Yleisesti ottaen Jordaniaan tilanteelle oli ominaista jännitteiden ja epävakauden lisääntyminen koko alueella, mikä vaikutti maahan erityisesti jatkuvan Syyrian pakolaiskriisin vuoksi. Tilanne korosti entisestään Jordanian poliittista, turvallisuuteen liittyvää ja sosiaalis-taloudellista haavoittuvuutta.

Jordanian johto lisäsi terrorismin ja ääriliikkeiden torjuntatoimiin keskittyvää kansainvälistä ja kansallista painotustaan Daeshin teloitettua Jordanian ilmavoimien lentäjän, jonka järjestö oli ottanut panttivangiksi. Kansallisella tasolla pantiin merkille tiukempi "turvaamisen" ilmapiiri, mihin liittyi sananvapauden ja koko kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kutistuminen (esim. kansalaisjärjestöjen ulkomaista rahoitusta koskeva asetus).

Terrorismin torjuntaan liittyviä säännöksiä hyödynnettiin enenevässä määrin aktivistien ja toimittajien pidättämiseksi ja syyttämiseksi sanankäyttöön liittyvistä rikkeistä (myös sosiaalisessa mediassa). Tässä yhteydessä turvauduttiin etenkin terrorismin vastaiseen lakiin tehtyihin muutoksiin, sähköisiä maksutapahtumia koskevan lain uusiin tulkintoihin ja valtion turvallisuustuomioistuimen käyttöön. Helmikuussa turvallisuustuomioistuin antoi Muslimiveljeskunnan ylemmälle johtohenkilölle Zaki Bani Rusheidille 18 kuukauden tuomion "Jordanian ja ulkovallan välisten suhteiden vahingoittamisesta" (kyseessä oli Yhdistyneiden arabiemiirikuntien liitto).

EU ja sen jäsenvaltiot jatkoivat yhteistyötä viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa poliittisissa ja yhteiskunnallisissa uudistuksissa ja ihmisoikeuskysymyksissä, muun muassa ihmisoikeustyöryhmän kautta. Erityistä huomiota kiinnitettiin tiedotusvälineiden vapauteen, sananvapauteen, naisiin/sukupuolikysymyksiin, kansalaisyhteiskunnan rooliin, kuolemanrangaistukseen ja kidutukseen sekä vuoden 2013 yleisen määräaikaisselvityksen jatkotoimiin.

Tähän liittyen hallituksen ihmisoikeusasioiden koordinaattori laati taulukon kaikista suosituksista ja eri tahoille määrättiin käytännön toimia ja tehtäviä. Myös kansallisen ihmisoikeussuunnitelman kehittämistä jatkettiin.

Jordania keskeytti 21. joulukuuta 2014 maaliskuusta 2006 saakka noudattamansa kuolemanrangaistuksen tosiasiallisen moratorion teloittamalla 11 henkilöä. Vuoden 2015 alussa teloitettiin vielä kaksi henkilöä, jotka olivat pitkään vankilassa olleita kuolemaantuomittuja irakilaisia, joilla oli yhteyksiä Irakin al-Qaidaan.

Oikeusministeriön johdolla kokoontunut komitea ehdotti muutoksia ainakin 180:een vuoden 1960 rikoslain artiklaan. Parlamentin on vielä tarkasteltava ehdotuksia. Vaikka ehdotus sisältää myönteisiä muutoksia (esim. vaihtoehdot vankilalle, kuten yhdyskuntapalvelu), eräiden arkaluonteisten ja ongelmallisten artiklojen (viittaukset kunniarikoksiin, kidutukseen ja raiskauksiin) muuttaminen saattaa olla vaikeaa.

Marraskuussa toteutettiin kolmas arviointi kidutuksen vastaisen yleissopimuksen täytäntöönpanosta Jordaniassa. Arviossa tuotiin ilmi joukko ratkaisemattomia haasteita, mukaan lukien kidutuksen määritelmä, riittämättömät tuomiot, pidätyskeskusten ylikansoittuminen, oikeusavun antaminen, poliisitutkinnan riippumattomuus ja avoimuus sekä erityistuomioistuinten käyttö (syytettyjen – joista suuri osa on poliisivoimista – tapaukset käsitellään siviilituomioistuimen sijasta poliisituomioistuimessa).

Naisten tilanne ei ole merkittävästi parantunut. Viranomaiset alkoivat vuonna 2015 myöntää erityisiä "etuoikeuksia", kuten erityisiä henkilökortteja, (ulkomaalaisen kanssa naimisissa olevien) jordanialaisten naisten lapsille, jotka eivät ole maan kansalaisia. Tämä merkitsee sitä, että hallitus perääntyi vuonna 2014 antamastaan lupauksesta myöntää näille lapsille "kansalaisoikeudet". Hallitus piti voimassa varaumansa kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan YK:n yleissopimukseen (CEDAW-sopimus) (kansalaisuutta koskeva 9 artikla ja avioliittoa, avioeroa ja perhesuhteita koskeva 16 artikla). Jordanian sijoitus kansainvälisessä Global Gender Gap Index -tasa-arvovertailussa laski sijalle 140 kaikkiaan 145 maasta.

Jordania jatkoi monien tärkeiden poliittisia uudistuksia koskevien lakien käsittelyä. Ne koskevat muun muassa vaaleja ja riippumatonta vaalilautakuntaa, poliittisia puolueita, hajauttamista ja kuntia erityisesti tulevana vuosina järjestettävien parlamentti-, paikallis-, kunnallis- ja kuvernöörinvaalien valmistelemiseksi. Näillä laeilla Jordanian on tarkoitus puuttua moniin poliittiseen osallistumiseen liittyviin kysymyksiin. Jordania hyväksyi myös uuden lain nuoriso-oikeudesta.

Heikentynyt turvallisuusilmapiiri ja lisääntynyt radikalisoituminen alueella johtivat siihen, että Jordania on entistä aktiivisemmin peräänkuuluttanut "uskonnollista kohtuutta" ja uskontojen välistä vuoropuhelua.

EU tuki ENI- ja EIDHR-budjettikohtien puitteissa useita aloitteita näillä ja muilla aloilla, mukaan lukien kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittäminen, naisten ja kansalaisyhteiskunnan poliittinen osallistuminen, toimittajien koulutus, tekninen tuki medialle, oikeusalan uudistus, oikeusvaltioperiaate sekä naisten oikeudet ja sukupuoleen perustuva väkivalta. Myös eurooppalainen demokratia rahasto tuki useita sidosryhmiä Jordaniassa.

EU:n edustusto ja pelastuspalveluasioden ja humanitaarisen avun operaatioiden pääosasto (ECHO) seurasivat tiiviisti pakolaisten humanitaarista ja ihmisoikeustilannetta, mukaan lukien rajavyöhykkeelle juuttuneet pakolaiset ("ei kenenkään maa" Jordanian Syyrian vastaisella koillisrajalla, minne on kokoontunut 12 500 syyrialaista pakolaista). EU:n edustuston päällikkö keskusteli asiasta jäsenvaltioiden kanssa ja otti sen esille viranomaisten kanssa.

EU teki useita virallisia yhteydenottoja kansainvälisissä ihmisoikeuskysymyksissä, mukaan lukien YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa ja ihmisoikeusneuvostossa käsitellyt kysymykset. Jordanian viranomaiset vastasivat kaikkiin rakentavasti kannattaen.

Libanon

Libanonin poliittisen, yhteiskunnallisen ja taloudellisen sekä turvallisuuskriisin paheneminen vuonna 2015 vaikutti ihmisoikeustilanteeseen. Nykyisen institutionaalisen ja poliittisen kriisin vakavuus saavutti uuden tason, kun hallituksen kokoukset ovat olleet keskeytyksissä kesäkuusta lähtien. Tämä puolestaan vaikutti voimakkaasti julkisten palvelujen saatavuuteen kansalaisten kannalta ja johti elokuusta lokakuuhun jatkuneisiin protesteihin hallituksen vastuuttomuutta vastaan. Ottaen huomioon institutionaalisen pysähtyneisyyden monet ihmisoikeus alalla kiireesti tarvittavat uudistukset, kuten kidutuksen kriminalisointi ja kansallisen ihmisoikeustoimintasuunnitelman hyväksyminen parlamentissa, eivät voineet edetä.

Tärkeimmät ihmisoikeushaasteet Libanonissa olivat siis yhä kidutuksen ja mielivaltaisten pidätysten torjunta, vankilaolojen mukauttaminen kansainvälisiin normeihin, kuolemanrangaistuksen lakkauttaminen, naisten ja miesten täyden tasa-arvon edistäminen, pakolaisten paremmat elinolot, muuttajien ja muiden haavoittuvien ryhmien suojelu sekä syrjinnän torjuminen. Keskeisten demokraattisten instituutioiden kuten parlamentin ja oikeuslaitoksen toimintaa ja tehokkuutta sekä sananvapautta verkossa ja verkon ulkopuolella on myös vielä parannettava, koska ne ovat ihmisoikeuksien täysimääräisen toteutumisen ennakkoehtoja.

Syyrian kriisin seuraukset ovat yhä tuntuvampia. Pakolaisten kasvava lukumäärä, lisääntyneet poliittiset jännitteet sekä herkkä turvallisuustilanne ja useat turvallisuutta heikentävät välikohtaukset suurimmissa kaupungeissa ja raja-alueilla muodostivat merkittäviä haasteita Libanonin sisäiselle vakaudelle ja taloudelliselle ja sosiaaliselle tilanteelle. Niistä aiheutui uusia haasteita myös ihmisoikeusosalalla, esimerkiksi suhteessa opetuksen saamista koskevaan oikeuteen, kysymykseen palauttamiskiellosta jne. Turvallisuusviranomaiset ovat entistä tietoisempia näistä haasteista ja tavoista puuttua niihin (osaksi EU:n, EU:n jäsenvaltioiden ja muiden kansainvälisten avunantajien toimittaman tuen ansiosta), mutta täytäntöönpanossa on edelleen merkittäviä ongelmia, niin Libanonin kansalaisten kuin syyrialaisien ja palestiinalaisten pakolaistenkin osalta.

EU jatkoi näiden prioriteettialojen käsittelemistä kahdenvälisen poliittisten vuoropuhelujen ja erilaisten ohjelmien kautta, kuten EIDHR:n aihekohtaisen budjettikohdan ja kahdenvälisen ENI-ohjelman puitteissa toteutetut kaikkiaan 5,02 miljoonan euron arvoiset hankkeet (ennen vuoden 2015 loppua oli tarkoitus tehdä 1,2 miljoonan euron arvoiset sopimukset käyttäen EIDHR:n varoja), sekä oikeusosalalle annetun yhteensä 21 miljoonan euron tuen ja demokraattisten instituutioiden toiminnan parantamiseksi toteutettavien muiden ohjelmien kautta.

Syyria

Viisi vuotta kestänyt sisällissota on muuttanut Syyrian maailman suurimmaksi humanitaariseksi katastrofiksi. Ulkoasiainneuvoston 12. lokakuuta 2015 antamissa päätelmissä pantiin merkille tragedian laajuus; siinä "on kuollut 250 000 miestä, naista ja lasta, 7,6 miljoonaa ihmistä on joutunut siirtymään maan sisällä ja yli 4 miljoonaa on paennut naapurimaihin ja muihin maihin". Lisäksi päätelmissä muistutettiin EU:n ihmisoikeus- ja demokratiatavoitteista ja peräänkuulutettiin kriisin poliittista ratkaisua vuonna 2012 annetun Geneven julkilausuman ja YK:n turvallisuusneuvoston asiaa koskevien päätöslauselmien pohjalta, jotta palautettaisiin vakaus, rauha ja sovinto ja lopetettaisiin siviilien umpimähkäinen tulittaminen, johon kaikki konfliktin osapuolet syyllistyvät, kuten turvallisuusneuvoston joulukuussa 2015 hyväksymässä päätöslauselmassa 2254 sittemmin todettiin.⁵

⁵ "EU:n tavoitteena on, että konflikti päättyisi ja Syyrian kansa voisi elää rauhassa omassa maassaan. Kansainvälisen yhteisön on toimittava yksimielisesti kahdella toisiaan täydentävällä ja toisiinsa nivoutuvalla osa-alueella – politiikan alalla pyrkien lopettamaan sisällissota käsittelemällä konfliktin taustalla olevia syitä ja käynnistämällä osallistava poliittinen siirtymäprosessi, jonka avulla rauha palautetaan maahan, ja turvallisuuden alalla keskittyen Daeshin muodostaman alueellisen ja maailmanlaajuisen uhan torjumiseen."

EU on tuominut Syyrian hallinnon suhteettomat ja umpimähkäiset iskut siviilikohteisiin, jatkuvat joukkomurhat, tynnyripommien käytön ja kemiallisten aseiden käytön sekä piiritetyillä alueilla olevien siviilien nälkään näännyttämisen sodankäyntikeinona. EU on tuonut ilmi huolensa kansalaisyhteiskunnan aktivistien syytteeseenpanoista ja vangitsemisista sekä poliittisten vastustajien ja ihmisoikeuksien puolustajien yleisestä kiduttamisesta, joihin Syyrian hallinto Caesarin raportin mukaan on syylistynyt. Syyrian sodan erikoisuus on pitkä aika, jonka kuluessa kaikki konfliktin osapuolet, aseelliset oppositioyhtymät mukaan lukien, ovat syylistyneet ihmisoikeusloukkauksiin. Daeshin kaltaiset terroristiryhmät ovat syylistyneet myös iskuihin siviilejä vastaan, julkisiin teloituksiin, uskonnollisten ja etnisten vähemmistöjen vainoon ja joukkoteloituksiin, konfliktiin liittyvään naisten ja lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja riistoon, lapsisotilaiden käyttämiseen, massiivisiin loukkauksiin Daeshin valloittamilla alueilla asuvaa siviiliväestöä kohtaan sekä kulttuuriperinnön tahalliseen tuhoamiseen. EU on useaan otteeseen toistanut tukensa kaikkien sotarikoksiin ja ihmisoikeusloukkauksiin syylistyneiden henkilöiden syytteeseenpanolle.

EU on sitoutunut tukemaan kaikkia pyrkimyksiä viedä Syyrian tilanne kansainväliseen rikostuomioistuimeen ja tehostaa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmien 2139, 2165, 2191 ja 2258 täytäntöönpanoa rajat ja jakolinjat ylittävän avun toimittamiseksi Syyrian hädänalaiselle väestölle. EU tukee myös maailmanlaajuisen liittoutuman toimia Daeshin torjumiseksi Syyriassa ja Irakissa.

EU on jatkanut vuoropuhelua kansalaisjärjestöjen ja ihmisoikeusaktivistien kanssa tavoitteenaan tukea niiden pyrkimyksiä auttaa Syyrian väestöä ja raportoida valtiollisten ja muiden kuin valtiollisten toimijoiden tekemistä rikoksista maan sisällä. EIDHR rahoittaa eräitä kansalaisjärjestöjä, jotka työskentelevät ihmisoikeuksien edistämiseksi ja ihmisoikeuksien puolustajien vahvistamiseksi.

Euroopan parlamentti hyväksyi vuoden 2015 aikana useita päätöslauselmia, joissa se kiinnitti huomiota riippumattomien toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien umpimähkäisiin pidätyksiin ja katoamisiin, joihin Syyrian hallinto on syylistynyt, Daeshin iskuihin Syyrian vähemmistöjä vastaan, kulttuuriperinnön tuhoamiseen Palmyrassa ja humanitaarisen avun tarpeeseen Daeshin valtaamassa palestiinalaisten pakolaisleirissä Jarmukissa.

EU kannatti Syyrian tilannetta koskevan YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean päätöslauselman hyväksymistä marraskuussa 2015. Päätöslauselmassa tuomitaan väkivaltaisuudet maassa, tynnyripommien käyttö Syyrian hallinnon toimesta ja aseistettujen ääriryhmien tekemät ihmisoikeusloukkaukset sekä kehoitetaan osapuolia kunnioittamaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden mukaisia velvoitteitaan ja varmistamaan avustusjärjestöjen esteetön pääsy Syyriaan.

EU jatkoi Syyriaan sovellettavia rajoittavia toimenpiteitään (öljyn ja öljytuotteiden kaupan kieltö, finanssitransaktioiden kieltäminen jne.) ja on ottanut säännöllisesti käyttöön uusia sanktioita sellaisia henkilöitä ja yhteisöjä – myös sotilaita ja turvallisuusviranomaisia – vastaan, jotka ovat vastuussa väkivallasta ja sorrosta Syyriassa. Viimeisten neljän vuoden aikana pakoteluetteloon on lisätty yli 200 henkilöä ja yli 60 yhteisöä. Lisäksi EU noudattaa al-Qaidan ja Daeshin vastaista YK:n pakotejärjestelmää YK:n päätöslauselman 2253 mukaisesti.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat jo myöntäneet 4,7 miljardia euroa hätä- ja muuta apua konfliktista kärsiville ihmisille Syyriassa, pakolaisille ja naapurimaiden vastaanottajayhteisöille. EU ja sen jäsenvaltiot jatkavat humanitaarisen avun antamista YK:n, Punaisen Ristin kansainvälinen komitean ja kansainvälisten NGO:iden kautta. Samanaikaisesti EU aikoo lisätä pidemmän aikavälin kehittämis- ja vakauttamistukeaan näille ja muille kumppaneille muun muassa Syyrian kriisin johdosta perustetusta EU:n alueellisesta erityisrahastosta (Madad-rahastosta). EU on sitoutunut humanitaarisen diplomatiansa tehostamiseen ja pyrkimykseen parantaa avun perille saantia hädänalaisille ihmisille Syyrian sisällä, muun muassa tukemalla paikallisia tulitaukoja ja konfliktin osapuolten välisen väkivallan vähentämistä.

Algeria

Libyan ja Sahelin alueen tilanteen vuoksi Algeria joutui vuonna 2015 alueellisten turvallisuushaasteiden eteen. Öljyn hinnan jatkuva lasku on vaikuttanut vakavasti Algerian talouteen, ja viranomaiset ovat joutuneet hyväksymään monia säästötoimia. Sisäpolitiikassa keskeisin aihe oli uusi ilmoitus tulossa olevasta perustuslakiuudistuksesta.

Vuonna 2015 EU ja Algeria käsittelivät ihmisoikeuksia useissa kahdenvälisissä kokouksissa ja neuvotteluissa, esimerkiksi poliittista vuoropuhelua, turvallisuutta ja ihmisoikeuksia käsittelevässä alakomiteassa helmikuussa, assosiaatiokomiteassa huhtikuussa, assosiaationeuvostossa kesäkuussa Brysselissä sekä oikeus- ja sisäasioita käsittelevässä alakomiteassa lokakuussa. Lisäksi useiden algerialaisten yhdistysten, NGO:iden ja ammattiliittojen edustajat vierailivat Brysselissä ja pitivät kokouksia EU:n toimielinten kanssa.

EU toteutti useita ihmisoikeuksia koskeneita virallisia yhteydenottoja Algeriassa vuoden 2015 aikana. Tammi-marraskuun 2015 välisenä aikana EU:lle raportoitiin Algeriasta 41 uutta ihmisoikeusloukkaustapausta, jotka liittyivät 190 ihmiseen. Näihin kuuluivat muun muassa bloggaaja, toimittaja ja pilapiirtäjä sekä aktivisteja ja opiskelijoita. Useimmiten valitukset liittyivät kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen. Erityistä huolta aiheutti työttömien oikeuksien puolesta kampanjoineen aktivistiryhmän pidätys Laghouatissa. Kansainväliset NGO:t tuomitsivat pidätyksen ja Euroopan parlamentti antoi sen johdosta kiireellisen päätöslauselman (30. maaliskuuta 2015). Vaikka pidätetyt henkilöt pääasiassa vapautettiin, ihmisoikeuksien puolustajat painottavat kuitenkin näiden pidätysten pelotevaikutusta muihin potentiaalsiin mielenosoittajiin.

Kansalaisjärjestöt tuomitsivat edelleen vuoden 2012 yhdistyslain häiritseväksi ja haitalliseksi. EU:n rahoittamassa raportissa todettiin, että Algeriassa ennen vuoden 2012 lakia laillisesti rekisteröidyistä 93 000 yhdistyksestä ainakin kaksi kolmasosaa oli lokakuuhun 2015 mennessä joko kadonnut tai ei ollut pystynyt uusimaan rekisteröitymistään. Useat NGO:t syyttivät Algerian viranomaisia lain sattumanvaraisesta soveltamisesta ja kielteisistä seurauksista erityisesti poliittisesti arkaluonteisten kysymysten parissa työskenteleville yhdistyksille. Kansainväliset NGO:t (sekä eurooppalaiset että alueelliset) ovat raportoineet, että ulkoministeriö hylkää systemaattisesti heidän edustajiensa viisumihakemukset. Varojen siirtäminen Algeriaan on niin ikään estetty, myös laillisesti rekisteröityneiden ja yhteistyössä EU:n kanssa toimivien NGO:iden osalta. Yksikään nykyisistä viidestä ihmisoikeusliitosta ei ole saanut virallista toimintalupaa. Niiden jäseniä on pidätetty (kuten Ali Attar, joka on nälkälakossa, ja Hassan Bouras) ja he odottavat oikeudenkäyntiä. Myöskään ihmisoikeuksia puolustavalla asianajajien verkostolla (Network of Lawyers for Human Rights) ei ole laillista asemaa. Riippumattomat ammattiyhdistykset pystyvät toimimaan, mutta valittavat häirinnästä. Ne katsovat, ettei Algeria ole vieläkaan pannut täytäntöön järjestäytymisoikeudesta tehtyä yleissopimusta nro 87 koskevia Kansainvälisen työjärjestön (ILO) suosituksia ja että työskentelyolosuhteet huonontuivat vuonna 2015.

Vaikka NGO Toimittajat ilman rajoja sijoittikin Algerian vuonna 2015 sen naapurimaita korkeammalle lehdistönvapauden suhteen, riippumattomat toimittajat ovat edelleen raportoineet viranomaisten harjoittamasta painostuksesta. Yksityinen TV-kanava Al Watan TV suljettiin lokakuussa. Viranomaiset väittivät, että kanavalla ei ollut virallista toimilupaa ja ettei se noudattanut säännöksiä. Kansainvälinen kansalaisyhteiskunta kritisoi kanavan sulkemista ja huomautti, että maan muillakaan yksityisillä TV-kanavilla ei ole virallista hyväksyntää.

Algeria on allekirjoittanut YK:n yleissopimuksen kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta, mutta ei ole vielä ratifioinut sitä. Vaikka maa on ratifioinut kidutuksen vastaisen yleissopimuksen, YK:n kidutuksen vastainen komitea totesi Algerian rikkovan yleissopimuksesta johtuvia velvoitteitaan (elokuussa 2015), koska maa ei tehnyt yhteistyötä ja aloittanut tutkintaa Hachemi Boukhalfan tapauksessa. Algerian tiedusteluviranomaisen DRS:n⁶ väitetään kiduttaneen Boukhalfaa vuonna 2011.

Kansalliskokous hyväksyi joulukuussa lain, jolla rikoslakia muutetaan naisiin kohdistuvan lähisuhdeväkivallan kriminalisoimiseksi ensimmäistä kertaa. Uusi laki sisältää väkivallan laajan määritelmän, oli se sitten ruumiillista tai henkistä, sosiaalista tai taloudellista, ja siinä säädetään, että väkivallantekijöille voidaan langettaa ankaria vankeustuomioita. Lain hyväksyminen merkitsee suurta edistysaskelta sukupuolten tasa-arvon saavuttamiseksi, ja parlamentissa keskusteltiin asiasta kiivaasti useiden kuukausien ajan.

Algeria on vuodesta 2007 tukenut yhdessä EU:n kanssa YK:n päätöslauselmaa kuolemanrangaistuksen käytön moratoriosta ja pitänyt siitä lähtien oman moratorionsa voimassa.

⁶ Département du Renseignement et de la Sécurité (DRS).

Marokko

EU jatkoi vuonna 2015 yhteistyötään Marokon kanssa ihmisoikeuksien ja demokratian edistämiseksi Marokon vuoden 2011 perustuslaissa vahvistettujen periaatteiden ja Marokon viranomaisten kansainvälisten ihmisoikeussitoumusten mukaisesti. EU:n ja Marokon suhteita kehitettiin tällä alalla kahdenvälisillä poliittisilla vuoropuheluilla, korkean tason vierailuilla (ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Lambrinidis tammikuussa 2015, korkea edustaja Mogherini heinäkuussa 2015 ja EU–Marokko-assosiaationeuvosto 14. joulukuuta 2015) ja aihekohtaisella ihmisoikeusvuoropuhelulla – erityisesti ihmisoikeuksia, demokratiaa ja hyvää hallintoa käsittelevän alakomitean puitteissa (lokakuu 2015) – sekä säännöllisillä yhteyksillä kansalaisyhteiskuntaan. EU:n erityisedustajan vierailulla korostettiin EU:n sitoutumista ja jatkuvaa tukea Marokolle tämän pyrkimässä panemaan täysimääräisesti täytäntöön uuden perustuslakinsa ihmisoikeussäännökset. Marokon alueellisen roolin huomioon ottaen erityisedustaja kannusti EU:ta ja Marokkoa tiiviimpään yhteistyöhön alueella ja monenvälisillä foorumeilla.

Käsiteltyjä aiheita olivat muun muassa oikeusalan uudistus, naisten ja tyttöjen oikeudet, kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) äskettäinen ratifioiminen, sananvapaus ja tiedotusvälineiden vapaus, yhdistymis- ja kokoontumisvapaus, kuolemanrangaistus, muuttoliike ja Länsi-Sahara (erityisesti hallituksen tai parlamentin käsittelyssä olevien lakiehdotusten osalta). Muita vierailun aikana painotettuja aiheita olivat kansalaisyhteiskunnan tukeminen ja uskonnollisen suvaitsemattomuuden torjuminen.

Marokon viranomaisten pyynnöstä EU lähetti vuonna 2015 vaaliasiantuntijaryhmän seuraamaan paikallisen ja alueellisen vaaliprosessin jatkotoimia. Ihmisoikeuksien ja demokratian tukemiseksi myönnettiin merkittävää rahoitustukea.

EU ja Marokko jatkoivat yhteistyötään monenvälisillä foorumeilla ja erityisesti YK:n ihmisoikeusneuvostossa, jonka jäsen Marokko on (2014–2016). Marokolla on ihmisoikeusneuvostossa proaktiivinen rooli monissa aihekohtaisissa aloitteissa taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien alalla.

Neljä vuotta vuoden 2011 perustuslain hyväksymisen jälkeen Marokon parlamentti on hyväksynyt 10 kaikkiaan 19:stä organisaatiosta laista. Suurempaan alueellistamiseen liittyvät organisaatiot hyväksyttiin heinäkuussa juuri ennen syyskuussa pidettyjä paikallis- ja aluevaaleja.

Vuonna 2015 käynnistettiin tärkeitä lainsäädäntöprosesseja ja yhteiskunnallisia keskusteluja, kuten oikeusalan ja paikallisdemokratian uudistukset sekä keskustelut kuolemanrangaistuksesta ja sukupuolten tasa-arvosta. Monet tärkeät lait olivat kuitenkin edelleen parlamentin käsittelyssä vuoden 2015 lopussa, kuten lait, jotka koskevat ylintä tuomarineuvostoa ja tuomarien asemaa, oikeutta tiedonsaantiin, oikeutta tehdä lainsäädäntöaloitteita ja vetoamuksia, sukupuolikysymyksiä (naisiin kohdistuva väkivalta), tasa-arvosta ja syrjinnän kaikkien muotojen torjunnasta vastaavan viranomaisen (APALD) perustamista, vammaisten oikeuksien suojelua, ihmiskauppaa, sananvapautta ja tiedotusvälineiden vapautta sekä rikoslain uudistamista. Kansalaisyhteiskunta on suhtautunut kriittisesti tiettyihin lakialoitteisiin, jotka vastaavat vain osittain uuden perustuslain tavoitteisiin. Kritiikkiä on esitetty erityisesti tarkistettua rikoslakia koskevaa ehdotusta kohtaan.

Kautta vuoden 2015 EU jatkoi Marokon kannustamista, jotta se nopeuttaisi uudistusprosesseja pitämään kiinni uudistusten hyväksymiselle alunperin asetetuista määräajoista (nykyisen vaalikauden loppu) ja vuoden 2011 perustuslaissa annetuista sitoumuksista.

EU oli tyytyväinen siihen, että Marokon parlamentti hyväksyi kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan ja kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan.

Vuonna 2015 tuli ilmi myös puutteita sananvapauden ja yhdistymisvapauden kunnioittamisessa ja niiden täytäntöönpanossa. Kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien puolustajat raportoivat useista tapauksista, joissa kansalaisyhteiskunnan ja toimittajien toimintaa rajoitettiin. EU kannusti edelleen Marokon viranomaisia lujittamaan yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa ja käynnistämään osallistavan uudistusprosessin. Kuolemanrangaistus on yhä voimassa, mutta teloituksia ei ole pantu täytäntöön vuoden 1993 jälkeen. Vaikka ehdotetussa rikoslaissa supistetaankin merkittävästi niiden rikosten lukumäärää, joista voidaan määrätä kuolemanrangaistus, siinä kuitenkin edelleen säilytetään kuolemanrangaistus. Marokko jatkoi vuonna 2015 kattavan kansallisen muuttoliikepolitiikan kehittämistä, ja kyseinen politiikka on hyvä esimerkki muille alueen maille. Muuttajien tilanne on kuitenkin edelleen huolestuttava. Keskeisiä lakeja muuttoliikkeen alalla (ihmiskauppa, turvapaikkakysymykset ja muuttoliike yleisesti) ei ole vielä hyväksytty, ja muuttajien on haasteellista saada sosiaalisia peruspalveluja.

Rahoitusavun osalta EU hyväksyi lokakuussa joukon yhteistyöohjelmia, joiden kokonaisarvo on 195 miljoonaa euroa ENI-ohjelman vuoden 2015 budjetista. Ohjelmilla tuetaan useita tärkeitä uudistusprosesseja, vankeinhoitojärjestelmän uudistaminen mukaan lukien. Joulukuussa 2015 allekirjoitettiin merkittävä 75,5 miljoonan euron ohjelma, jolla tuetaan oikeuslaitoksen riippumattomuutta, tehokkuutta ja tuloksellisuutta (se rahoitetaan vuoden 2014 budjetista).

EU:n rahoitustukea osoitettiin myös kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden tukemiseen (kansallinen ihmisoikeusneuvosto ja ministeriöiden välinen ihmisoikeustoimikunta) ja kansalaisyhteiskunnan roolin tukemiseen ihmisoikeustilanteen edistämiseksi, valvomiseksi ja jatkotoimien toteuttamiseksi (nykyisten EIDHR-hankkeiden ja kansalaisyhteiskuntaa tukevan välineen hankkeiden avulla hyvän hallintotavan, terveyden, vammaisten oikeuksien ja kuolemanrangaistuksen poistamisen aloilla).

Tunisia

Tunisian siirtymävaihe jatkui vuonna 2015, ja vuoden 2011 jälkeen on edistytty merkittävästi hyvän hallintotavan sekä ihmisoikeuksien ja perusoikeuksien kunnioittamisen aloilla. Vuoden 2015 Nobelin rauhanpalkinnon myöntäminen Tunisian kansallisen vuoropuhelun kvartetille korosti rauhanomaisen siirtymäprosessin poikkeuksellista luonnetta ja tarvetta vakiinnuttaa sen saavutukset.

Nobelin rauhanpalkinnolla annettiin tunnustusta Tunisian elinvoimaiselle kansalaisyhteiskunnalle, muun muassa tärkeimmälle ammattiyhdistykselle ja työnantajajärjestölle, jolla on keskeinen rooli jatkuvassa siirtymäprosessissa ja jota EU pyrkii vahvistamaan monin tavoin: suora rahoitus NGO:ille, kansalaisyhteiskunnan kunnianhimoisen tukiohjelma kansalaisjärjestöjen valmiuksien parantamiseksi, sosiaalisen vuoropuhelun edistämiseksi toteutettava alueellinen hanke, kansalaisjärjestöjen osallistuminen EU:n ja Tunisian yhteistyöohjelmien hallinnointiin sekä säännölliset kolmikantakokoukset (EU, Tunisian viranomaiset, kansalaisjärjestöt) ennen jokaista EU:n ja Tunisian etuoikeutetun kumppanuuden kokousta.

Sen jälkeen, kun vaaliprosessit oli saatettu päätökseen vuonna 2014, vuosi 2015 toi esille vakavat toisiinsa liittyvät haasteet, joiden edessä Tunisian demokraattinen siirtymäprosessi on: demokraattiset uudistukset on vakiinnutettava vakavista turvallisuushkista ja vaikeasta sosiaalis-taloudellisesta tilanteesta huolimatta. Uuden perustuslain täytäntöön panemiseksi hallitus käynnisti ensimmäiset toimet perustaakseen siinä määrätty riippumattomat elimet ja aloittaakseen kipeästi kaivatut oikeus- ja turvallisuusalojen uudistukset. Viimeksi mainittuja tuetaan EU:n avustusohjelmista (huhti- ja syyskuussa 2015 käynnistetyt uudet ohjelmat).

Suurimpana haasteena on, että nykyaikaisessa, osallistavassa ja demokraattisessa perustuslaissa taattavat oikeudet ja vapaudet on sisällytettävä aikaisemmalta hallinnolta perittyyn lainsäädäntöön (erityisesti rikoslaki, rikosprosessilaki sekä "henkilökohtaista asemaa" koskeva laki) ja hallinnollisiin käytäntöihin. Edellä tarkoitettuja oikeuksia ja vapauksia ovat sanan- ja kokoontumisvapaus, sukupuolten tasa-arvo ja syrjinnän torjuminen, lähisuhdeväkivalta ja kidutuksen ja korruption torjuminen. Näillä aloilla EU:n Tunisian viranomaisille ja kansalaisjärjestöille antamalla avustuksella pyritään tarjoamaan asiantuntemusta ja parantamaan tarvittavia valmiuksia uudistusten valmistelemiseksi ja toteuttamiseksi.

Vaikka perustuslaissa asetettuja määräaikoja ei olekaan pystytty täysin noudattamaan, parlamentti otti marraskuussa 2015 tärkeän askeleen kohti oikeuslaitoksen riippumattomuuden parantamista hyväksymällä ylintä tuomarineuvostoa ja perustuslakituomioistuinta koskevat orgaaniset lait. Muut elimet, joiden on tarkoitus valvoa ihmisoikeuksien kunnioittamista, torjua korruptiota ja estää kidutuksen käyttö, eivät ole vielä toiminnassa. Siirtymävaiheen oikeusprosessi, joka toteutetaan vuoden 2014 lopulla perustetun *Instance Vérité et Dignité* -elimen (oikeuden ja ihmisarvon komissio, IVD) kautta, on kohdannut monia esteitä. Tämä osoittaa, että jotkut poliittiset ja taloudelliset ryhmät vastustavat oikeusprosessin saattamista menestyksellä päätökseen.

Vuonna 2015 tehtiin kolme suurta terrori-iskua, jotka kohdistuivat turisteihin Bardo-museossa maaliskuussa ja hotellissa Soussessa kesäkuussa sekä presidentin henkivartiokaartiin Tunisin keskustassa marraskuussa. Lisäksi tehtiin toistuvia pienempiä iskuja turvallisuusjoukkoja vastaan maan vuoristoisessa länsiosassa ja tapettiin siviilejä, joita syytettiin vakoilusta viranomaisten laskuun. Viranomaiset ovat suhtautuneet yhä avoimemmin keskusteluihin turvallisuuskysymyksistä kansainvälisten kumppaneiden kanssa, ja syyskuussa 2015 järjestettiin EU:n ja Tunisian poliittinen vuoropuhelu terrorismintorjunnasta. Ihmisoikeuksien puolustajat katsovat, että heinäkuussa 2015 hyväksytty uusi terrorisminvastainen laki ei suojaa riittävästi perustuslaillisia oikeuksia ja vapauksia. Erityisesti on kiinnitetty huomiota terrorismin laajaan määritelmään, joka voi olla haitallinen sananvapauden kannalta, sekä pidätysajan pituuteen (jopa 15 päivää ilman oikeutta asianajajaan). Kansalaisyhteiskunta on myös lisääntyvässä määrin huolestunut pidätysaikana tapahtuneista kidutus- ja pahoinpitelytapauksista koskevien ilmoitusten kasvavasta lukumäärästä – kolme epäilyttävää kuolemantapausta vuonna 2015 – sekä turvallisuusjoukkojen jatkuvasta rankaisemattomuudesta.

Yleisesti ottaen tunisialaisilla on uudessa perustuslaissa taatut henkilökohtaiset vapaudet. Tästä huolimatta homoseksuaalien sortaminen oli vuonna 2015 ilmeistä useissa huolestuttavissa tapauksissa, erityisesti nuoren opiskelijan pakotetun "lääketieteellisen" testin jälkeen saamassa tuomiossa syyskuussa 2015. Tämä tapaus synnytti kysymyksiä homoseksuaalisuuden kieltämistä koskevan lain (rikoslain 230 artikla) yhdenmukaisuudesta uuden perustuslain kanssa, jossa taataan syrjimättömyys ja yksityiselämän suoja. Se aiheutti myös vakavaa huolta henkilön ruumiillisesta koskemattomuudesta oikeusprosessin aikana. Joulukuussa 2015 kuusi opiskelijaa tuomittiin kolmen vuoden vankeuteen ja karkotettiin viideksi vuodeksi Kairouanin kaupungista homoseksuaalisuuden vuoksi. Tämä tapaus vahvistaa kuvion ja korostaa tarvetta uudistaa lainsäädäntöä uuden perustuslain mukaiseksi.

Kidutuksen poistamiseksi on toteutettu jo merkittäviä toimia. Tunisiaan on perusteilla kansallinen valvontaelin maan OPCAT-velvoitteiden mukaisesti. Valvontaelin tekee yllätystarkastuksia pidätyskeskuksissa ja tutkii kidutusta koskevia väitteitä. Hallinnon tasolla vallalla on yhä vanhaan hallintoon kuuluneita asenteita, ja huonoa kohtelua väitetään edelleen esiintyvän, erityisesti vankiloissa ja pidätyskeskuksissa.

Tunisian perustuslaissa säädetään sukupuolten tasa-arvosta, syrjimättömyydestä ja tasapuolisista mahdollisuuksista sukupuolten välillä. Naisten osallistuminen poliittiseen elämään parantui merkittävästi vuoden 2014 vaalien jälkeen (31 prosenttia parlamentin jäsenistä on naisia) vaalilakiin lisätyn sukupuolipariteetin ansiosta. Naiset kohtaavat Tunisiassa kuitenkin edelleen syrjintää työmarkkinoille pääsyssä, ja naisten osallistuminen julkiseen elämään ja pääsy julkisiin virkoihin on vähäistä. Naisiin kohdistuva väkivalta (lähisuhdeväkivalta mukaan lukien) aiheuttaa edelleen paljon huolta; tätä koskevaa hallituksen lakiesitystä viimeistellään EU:n rahoittaman hankkeen tuella.

Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen puitteissa käynnistettiin uusi ehdotuspyyntö huhtikuussa 2015. Tarjolla on 2,4 miljoonaa euroa NGO:iden tukemiseksi demokratian vakiinnuttamisen, kidutuksen ja muuttajien oikeuksien kaltaisilla aloilla.

Länsi-Sahara

YK pitää Länsi-Saharan aluetta itsehallintoa vailla olevana alueena. Parhaillaan on käynnissä YK-johtoinen prosessi, jossa avustetaan osapuolia saamaan aikaan oikeudenmukainen, pysyvä ja molempien osapuolten hyväksyttävissä oleva poliittinen ratkaisu, jolla Länsi-Saharan väestö saa itsemääräämisoikeuden osana YK:n peruskirjan periaatteiden ja tavoitteiden mukaisia järjestelyjä. EU on viime vuosina tukenut tätä prosessia.

YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmalla 2218 (2015) MINURSO:n (YK:n rauhanturvaoperaatio) toimeksiantoa Länsi-Saharassa jatkettiin 30. huhtikuuta 2016 saakka. Kuten aikaisempinakin vuosina EU ilmaisi vuonna 2015 toistuvasti huolensa konfliktin pitkittymisestä ja sen seurauksista alueen turvallisuudelle, ihmisoikeuksille ja yhteistyölle. Päätöslauselmassa 2218 (2015) päätettiin myös, että YK:n turvallisuusneuvosto jatkaa asian käsittelyä. Näin ollen EU ei ryhdy toimiin, jotka voisivat haitata tätä YK-johtoista prosessia.

Vuonna 2015 EU painotti olevan tärkeää parantaa ihmisoikeustilannetta Länsi-Saharassa ja Tindoufin leireissä. EU oli tyytyväinen Dakhlassa ja Laayounessa työskentelevien kansallisen ihmisoikeusneuvoston aluetoimistojen vahvistamiseen. EU kannusti osapuolia yhteistyöhön YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun kanssa luottamusta lisäävien toimenpiteiden tarkistamiseksi ja vahvistamiseksi mahdollisuuksien mukaan.

EU seuraa tiiviisti ihmisoikeustilannetta Marokossa ja Länsi-Saharassa. Ihmisoikeuskysymyksistä keskustellaan säännöllisesti Marokon viranomaisten kanssa poliittisen vuoropuhelun puitteissa sekä ihmisoikeuksia, demokratiaa ja hyvää hallintoa käsittelevän alakomitean puitteissa. EU:n edustusto Rabatissa on yhteydessä moniin ihmisoikeuksien puolustajiin ja kansalaisjärjestöihin. EU:n edustusto seuraa väitettyjä ihmisoikeusloukkauksia koskevia yksittäistapauksia ja on säännöllisesti yhteydessä kansalliseen ihmisoikeusneuvostoon ja sen aluetoimistoihin, myös Länsi-Saharassa.

Libya

Libyalla on vielä edessään haastava poliittinen siirtymäprosessi. YK:n johdolla toteutettua Libyan poliittista vuoropuhelua käytiin koko vuoden 2015. Libyan poliittinen sopimus allekirjoitettiin 17. joulukuuta 2015 Skhiratissa (Marokko), ja samassa yhteydessä nimitettiin presidenttineuvosto. Kansallisen sovinnon hallitus on tarkoitus muodostaa Libyan poliittisessa sopimuksessa ehdotettujen määräaikojen kuluessa.

Vaikka poliittinen prosessi edistyi jonkin verran, monilla alueilla väkivaltaisten välikohtausten ja terrori-iskujen uhka on edelleen läsnä. Tästä johtuen Libyan ihmisoikeustilanne huononi edelleen vuonna 2015, ja siviiliväestö joutui kärsimään jatkuvista taisteluista, turvattomuudesta sekä lain ja järjestyksen puuttumisesta. Viime vuoden aikana aseelliset ryhmät tekivät hyökkäyksiä siviiliväestöä ja yksityisomaisuutta vastaan, ja joitakin ihmisoikeusloukkauksia voidaan pitää sotarikoksina. Kansainvälistä oikeutta rikottiin vakavasti, mukaan lukien sattumanvaraiset pidätykset, kidutus ja laittomat teloitukset. Libyan instituutiot ja erityisesti oikeuslaitos ovat lähes hajoamistilassa.

Vuoden 2015 alusta saakka jatkuneet taistelut Libyassa johtivat asuinsijoiltaan siirtymään joutuneiden ihmisten lukumäärän kaksinkertaistumiseen vuoteen 2014 verrattuna. Libyassa on arviolta 430 000 maan sisällä siirtymään joutunutta henkilöä. Heistä lähes 300 000 on Libyan länsiosissa. Maan itäosissa on yli 125 000 maan sisällä siirtymään joutunutta henkilöä ja yksin Benghaziissa 115 000. Libyassa on arviolta 250 000 haavoittuvaa pakolaista, turvapaikanhakijaa ja muuttajaa. He ovat vaarassa joutua vankeuteen määrittelemättömäksi ajaksi ankariin olosuhteisiin ja väkivaltaisten iskujen, raiskausten ja hyväksikäytön uhreiksi aseellisten ryhmien, rikollisjoukkojen ja poliisin toimesta. Tuhansia muuttajia ja pakolaisia on otettu säilöön 15 viralliseen säilöönottokeskukseen. Olot näissä keskuksissa ovat äärimmäisen vaikeat, koska keskuksset ovat ylikansoitettuja ja säilöönnotetuilla ei juuri ole pääsyä perushyödykkeisiin ja -palveluihin. Osa on paikallisten puolisolitaallisten ryhmittymien hoidossa, eikä humanitaarisilla järjestöillä ole juurikaan pääsyä niihin.

Human Rights Watch on raportoinut tuhansista ihmisistä, jotka ovat joutuneet pitkäkestoisen ja sattumanvaraisen pidätyksen, kidutuksen ja muun huonon kohtelun uhreiksi. Neljässä pidätyskeskuksessa suuri määrä ihmisiä on ollut vangittuna jopa neljä vuotta ilman, että heitä on viety tuomarin eteen, ilman minkäänlaista tuomioistuinkäsittelyä tai asettamista syytteeseen rikoksesta ja ilman minkäänlaista selkeää oikeudellista perustaa pidätykselle.

Aseelliset ryhmät jatkavat siviilien sieppauksia näiden perhesuhteiden, henkilöllisyyden tai todellisen tai oletetun poliittisen suuntautumisen vuoksi.

Syyskuussa 2015 julkaistussa raportissa Libyan ihmisoikeusjärjestöjen yhteenliittymä luetteli 70 toimittajiin kohdistunutta iskua, joissa kuoli yhdeksän. Suosittu bloggaaja, kansalaisoikeusaktivisti ja Tanweer-järjestön perustaja Intisar al-Hasiri ja tämän tati löydettiin murhattuina Tripolista 24. helmikuuta. Tällä hetkellä raportoidaan toimittajiin kohdistuvasta lisääntyvästä uhkasta.

Ihmisoikeuksien puolustajista on tullut aseellisten ryhmien ensisijainen kohde. Libyan kansallisen ihmisoikeusinstituution kansalaisvapauksien ja ihmisoikeuksien kansallisen neuvoston (NCCLHR) Benghaziin toimistoon tehtiin ratsia 16. maaliskuuta 2015. Benghaziin toimiston työntekijä, joka kertoi instituution toiminnan Benghaziissa olleen jäissä lokakuusta 2014 saakka, ilmoitti selvinneensä murhayrityksestä tammikuussa. NCCLHR:n päämaja Tripolissa on ollut suljettuna marraskuusta 2014. Instituutio on joutunut maan poliittisen tilanteen kärjistymisen uhriksi. Tripolissa toimiva kansalliskongressi nimitti uuden johtokunnan, kun neuvoston toimikausi päättyi vuoden 2014 lopussa, mutta kansainvälinen yhteisö ei tunnusta sitä.

Helmikuussa 2015 EU:n ihmisoikeusvaltuuskunta vieraili maassa tutkiakseen Libyan ensimmäisen maakohtaisen ihmisoikeusstrategian jatkotoimia (hyväksytty vuonna 2014). Valtuuskunta totesi, että on kiireesti tarjottava tukea ja suojelua ihmisoikeuksien puolustajille ja kansalaisjärjestöille, jotta ne voivat valvoa ja dokumentoida rikkomuksia, osallistua kansainvälisiin kampanjoihin ja tarjota suora apua ihmisoikeusloukkausten uhreille. Ihmisoikeuksien puolustajien tukemiseksi olikin tarkoitus aloittaa ohjelma vuoden 2016 alussa (rahoitus EIDHR:stä). EIDHR:n hätärahastoa käytettiin vuonna 2015 kaksi kertaa libyalaisten ihmisoikeuksien puolustajien tukemiseen.

Useita hankkeita tarkistettiin, jotta pystyttiin vastaamaan kotiseudultaan siirtymään joutuneiden ja muuttajien kaikkein kiireellisimpiin tarpeisiin niin humanitaarisen avun kuin suojelunkin osalta. Pakolaisten, turvapaikanhakijoiden ja laittomien muuttajien perusoikeuksia loukataan lisääntyvässä määrin, ja heidän on yhä vaikeampi selviytyä vihamielisissä olosuhteissa, joissa pidätykset ovat yhä sattumanvaraisempia ja olosuhteet säilöönottokeskuksissa huononevat koko ajan dramaattisesti. Muuttajille annetaan tukea (suora apu, suojelu, terveydenhuolto) säilöönottokeskuksissa ja yhteisöissä, ja vapaaehtoista paluuta tarjotaan niille Libyaan juuttuneille muuttajille, jotka ovat halukkaita palaamaan kotimaahansa.

Media-alalla "Media Libyassa" -hanke tarjoaa ammattilaisille koulutusta journalismin etiikan sekä vihamielisessä ympäristössä ja kriisialueilla raportoimisen aloilla. Hankkeella tuettiin myös Libyan "pilvitietotoimiston" perustamista toimituksellisen riippumattomuuden, tiedotusvälineiden vapauden ja näin ollen monimuotoisuuden edistämiseksi.

Hyvän hallintotavan ja oikeusvaltioperiaatteen edistäminen on yksi tärkeimmistä tavoitteista useissa siirtymäprosesseihin painottuvissa hankkeissa. Tällä hetkellä hankkeissa keskitytään erityisesti paikallishallintoon. Tarkoituksena on parantaa kunnanvaltuustojen valmiuksia hallinnoida ja tarjota asianmukaisia palveluja sekä lisätä Libyan kansalaisjärjestöjen osallistumista poliittiseen prosessiin ja paikallisiin asioihin.

IV Venäjä ja Keski-Aasia

Venäjä

Vuonna 2015 EU kehotti edelleen Venäjää noudattamaan täysimääräisesti kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteitaan YK:n, Euroopan neuvoston ja Etyjin puitteissa. Mahdollisuudet käsitellä ihmisoikeuskysymyksiä Venäjän viranomaisten kanssa olivat rajallisia, koska 28. tammikuuta 2014 jälkeen ei ole järjestetty EU:n ja Venäjän huippukokouksia ja koska ihmisoikeusneuvottelujakaan ei ole pidetty Venäjän kieltäytyttyä järjestämästä niitä tarkoituksenmukaisessa muodossa. EU toi kuitenkin kasvavan huolensa ilmi useissa korkeiden virkamiesten kokouksissa, kansainvälisillä foorumeilla ja julkilausumissa.

Ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestöjen yleistä toimintaympäristöä Venäjällä leimasivat edelleen turvattomuus, yleinen epävarmuus ja epäluottamus, ja kansalaisjärjestöt sekä poliittinen oppositio olivat merkittävän paineen alaisia. Ihmisoikeuksien suojelun heikentyminen ja perusvapauksien rajoittaminen ovat edelleen vallitsevia suuntauksia, ja ne ovat johtaneet rekisteröityjen NGO:iden lukumäärän laskemiseen 33 prosentilla vuosien 2012 ja 2015 välisenä aikana.

Voimassa olevan rajoittavan lainsäädännön soveltaminen jatkui vuonna 2015, ja lisäksi annettiin uutta lainsäädäntöä, jolla perusoikeuksia rajoitettiin edelleen. "Ulkomaisia agenteja" koskevan lain soveltamista jatkettiin, ja kasvava määrä järjestöjä merkittiin oikeusministeriön "ulkomaisten agenttien" rekisteriin. Vuoden 2014 lopulla 30 NGO:ta oli leimattu "ulkomaisiksi agenteiksi", mutta vuoden 2015 lopulla lukumäärä oli noussut 111:een.

Kesäkuussa 2015 tuli voimaan uusi laki "epätoivotuista ulkomaisista ja kansainvälisistä järjestöistä". Tämän lain nojalla yleisen syyttäjän virasto voi määrätä "epätoivotuksi" ulkomaisen tai kansainvälisen järjestön, joka "uhkaa Venäjän federaation perustuslaillista järjestystä, maan puolustuskykyä tai valtion turvallisuutta". Tällaisten järjestöjen toiminta on kielletty Venäjän alueella. Venäläisille yhteisöille ja Venäjän kansalaisille, jotka tekevät yhteistyötä "epätoivottujen järjestöjen" kanssa, voidaan määrätä seuraamuksia hallinnollisista sanktioista rikossyytteisiin. Vuoden loppuun mennessä neljä järjestöä, joiden päämaja on USA:ssa tai joilla on vahvat yhteydet USA:han, oli merkitty uuteen rekisteriin, ja tietyt ulkomaiset avunantajat olivat ennakoivasti lopettaneet toimintansa Venäjällä. EU toi useaan otteeseen ilmi huolensa tämän lain ja siihen perustuvan yhteisöjen luetteloimisen johdosta, koska näin rajoitetaan edelleen Venäjän kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia ja vähennetään kansalaisjärjestöjen toiminnan rahoitusta merkittävällä tavalla.

Joulukuussa Venäjällä annettiin uusi laki, jonka nojalla Venäjän perustuslakituomioistuin voi määrätä valvontaan ja jättää mahdollisesti huomioimatta kansainvälisten ihmisoikeusjärjestöjen tai sellaisten elinten päätökset, joiden jäsen Venäjä on. Tämä koskee erityisesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen päätöksiä, koska se on usein ollut ainoa oikeudellinen elin, joka on kiinnittänyt huomiota ihmisoikeusloukkauksiin Venäjällä. EU toi ilmi huolensa tästä uudesta laista 16. joulukuuta pidetyssä Euroopan neuvoston ministerikomitean istunnossa.

Vuoden 2014 laki, jolla ulkomainen omistajuus venäläisissä tiedotusvälineissä rajoitettiin 20 prosenttiin, johti siihen, että vuonna 2015 suurin osa ulkomaisista mediayrityksistä poistui Venäjältä. Tiedotusvälineiden vapautta rajoitettiin myös käyttämällä suhteettomassa määrin lainsäädäntöä julkaisujen äärimielisestä sisällöstä sekä presidentin asetuksella, jonka nojalla rauhan aikana toteutetuissa erityisoperaatioissa kaatuneita sotilaita koskevat tiedot luokiteltiin valtiosalaisuuksiksi.

Ottaen huomioon nämä yhä vaikeammat olosuhteet yhteyksiä venäläisiin kansalaisjärjestöihin lisättiin sekä Venäjällä että Brysselissä. EU:n edustusto Venäjällä ja jäsenvaltiot jatkoivat osallistumista ihmisoikeuksiin liittyviin oikeudenkäynteihin ja vierailuja ihmisoikeusalan NGO:ihin koko maassa. Syyskuussa EU:n edustusto järjesti seminaarin yhdessä venäläisten ihmisoikeuksien puolustajien kanssa. Lisäksi EU:n edustajat osallistuivat EU–Venäjä-kansalaisyhteiskuntafoorummin (CSF) yleiskokoukseen Budapestissa joulukuussa. EU tukee CSF:ää 1,2 miljoonan euron avustuksella. EU jatkoi rahoitustuen tarjoamista Venäjän kansalaisyhteiskunnalle erityisesti kahden ehdotuspyynnön kautta, joista ensimmäinen on arvoltaan 4 miljoonaa euroa ja rahoitetaan CSO-ohjelmasta ja toinen 6 miljoonaa euroa ja rahoitetaan EIDHR:stä. Tämän tuloksena vuonna 2016 aloitetaan 17 uutta hanketta.

Huolestuttavien yksittäistapausten lukumäärä lisääntyi, samoin kuin venäläisille ihmisoikeuksien puolustajille määrättyjen suhteettoman ankarien vankeusrangaistusten lukumäärä. EU kiinnitti erityistä huomiota kansainvälisen oikeuden selkeään rikkomiseen Kohverin, Savtšenkon, Sentsovin ja Koltšenkon tapauksissa ja vaati toistuvasti näiden vapauttamista. Euroopan parlamentti kävi 10. syyskuuta kiireellisen keskustelun näistä tapauksista. Huolestuttavia tapahtumia olivat myös ympäristöaktivisti Jevgeni Vitiškon vangitseminen (hän vietti suurimman osan vuodesta työleirillä, mutta pääsi vapaaksi 22. joulukuuta) ja ihmisoikeusaktivisti Ildar Dadinille rauhanomaisista protestitoimista 7. joulukuuta langetettu ankara tuomio.

EU tuomitsi ankarasti oppositiopoliitikko Boris Nemtsovin murhan 27. helmikuuta ja vaati asian perusteellista tutkimista. Euroopan parlamentti kävi Nemtsovin murhasta ylimääräisen keskustelun 11. maaliskuuta. Hänen murhansa on yksi tapaus lisää toimittajien ja poliitikkojen ratkaisemattomien murhien luetteloon Venäjällä.

Monissa Venäjän kunnissa ja monilla alueilla järjestettiin 13. syyskuuta paikallis- ja aluevaalit. Riippumattoman tarkkailijaorganisaation Golosin mukaan vaalit vahvistivat suuntauksen, jossa sääntöjenvastaisuudet ovat siirtymässä itse äänestyspäivästä vaalien aikaisempiin vaiheisiin. Merkittävä enemmistö vaalituloksista määriteltiin ennalta vaalit järjestävien viranomaisten ja vaalilautakuntien päätöksillä ja toimilla ehdokkaiden ja puolueiden ehdolle asettamisen ja rekisteröinnin yhteydessä sekä vaalikampanjan aikana.

Kazakstan

EU:n ihmisoikeusprioriteetteihin Kazakstanissa kuuluvat sananvapaus, yhdistymisvapaus, pidätysolosuhteet, oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, naisten oikeudet sekä uskonnon- ja vakaumuksenvapaus.

Yleisesti ottaen ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen noudattamisen tilanne oli sekalainen vuonna 2015: myönteistä kehitystä tapahtui, mutta hyvin usein siihen liittyi erityisen huolestuttavia toimia.

Hallitus loi erilaisia foorumeita, joiden avulla kansalaisyhteiskunta voi osallistua julkiseen päätöksentekoon. Näiden vuoropuhelufoorumeiden tuloksellisuudesta ei ole kuitenkaan vielä saatu käytännön näyttöä. Useita lakeja hyväksyttiin tai niiden hyväksymisprosessi on meneillään. Erityisesti voidaan mainita laki NGO:iden rahoituksesta, laki julkisista neuvostoista, laki hyväntekeväisyysjärjestöistä ja laki tiedon saatavuudesta, jotka sisältävät joitakin myönteisiä elementtejä ja joilla pyritään voimaannuttamaan kansalaisyhteiskuntaa, mutta joilla rajoitetaan tai voidaan rajoittaa monia perusvapauksia, kuten yhdistymis-, sanan- ja kokoontumisvapautta.

Kansainvälisessä työkonferenssissa tarkasteltiin yhdistymisvapautteen liittyvän ILO:n työelämän perusnormin rikkomisia.

Kautta vuoden 2015 EU otti johdonmukaisesti ihmisoikeuskysymykset esille kaikilla poliittisen vuoropuhelun tasoilla Kazakstanin kanssa. Vuosittainen EU:n ja Kazakstanin ihmisoikeusvuoropuhelu järjestettiin Astanassa marraskuussa, ja sen yhteydessä käytiin rakentavaa mielipiteidenvaihtoa monista aiheista, kuten yhdistymisvapaus, naisten oikeudet, pidätettyjen kidutuksen ja huonon kohtelun estäminen sekä lehdistönvapaus. Vaikka EU antoikin tunnustusta Kazakstanin merkittäville ponnisteluille estää pidätettyjen huono kohtelu, se toi myös esiin huolestuneisuutensa riippumattomiin tiedotusvälineisiin kohdistuvasta paineesta ja NGO:iden rahoitusta koskevan uuden lakiesityksen mahdollisista kielteisistä vaikutuksista. EU oli tyytyväinen useiden vangittujen ihmisoikeus- ja ammattiyhdistysaktivistien vapauttamiseen ja toisti huolensa joidenkin muiden ihmisoikeuksien puolustajien suhteen, mukaan lukien Vladimir Kozlov.

Syyskuussa parlamentaarisen yhteistyövaliokunnan 13. istuntoon osallistuneet Euroopan parlamentin jäsenet tapasivat kansalaisjärjestöjen edustajia ja käsittelivät NGO:iden rahoitusta koskevaa lakiehdotusta ja kansallista mekanismia kidutuksen estämiseksi.

EU:n edustusto hallinnoi monia ihmisoikeuksiin liittyviä hankkeita demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen (EIDHR) ja kehitysyhteistyövälineen (DCI) puitteissa. Hankkeiden kokonaisarvo oli 2 608 203 euroa. EIDHR:n puitteissa toteutettavat hankkeet käsittelevät muun muassa kansalaisyhteiskunnan valmiuksien kehittämistä painottaen erityisesti maaseudulla toimivia NGO:ita, ihmisoikeuksien puolustajien suojelemista sekä tiedotusvälineiden vapautta. DCI:n puitteissa toteutettavat hankkeet käsittelevät maaseudun kansalaisyhteiskunnan tukemista, suurempaa osallistumista päätöksentekoon erityisesti ympäristökysymyksissä, kansalaisyhteiskunnan voimaannuttamista kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi sekä kidutuksen ja lapsiin kohdistuvan väkivallan estämistä.

Kirgisian tasavalta

EU:n ihmisoikeustavoitteita suhteissa Kirgisian tasavaltaan ovat muun muassa riippumattoman ja puolueettoman oikeuslaitoksen kehittäminen, kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen poistaminen, vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudellisen ja poliittisen ihmisoikeuskehyksen parantaminen sekä korruptiota koskevan nollatoleranssipolitiikan tosiasiallinen täytäntöönpano.

EU jatkoi vuonna 2015 keskustelua ihmisoikeuksista Kirgisian tasavallan kanssa erilaisilla foorumeilla, joihin kuului muun muassa Brysselissä toukokuussa 2015 pidetty ihmisoikeusvuoropuhelu. Rakentavissa keskusteluissa käsiteltiin monia aiheita, mukaan lukien vankilaolot, vaalit, naisten oikeudet, vähemmistöihin kuuluvien oikeudet ja yhdistymisvapaus. EU pani tyytyväisenä merkille hallituksen toteuttamat merkittävät toimet, kuten toimintasuunnitelman hyväksymisen kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen estämiseksi. EU korosti olevansa sitoutunut auttamaan oikeusvaltion vahvistamista Kirgisian tasavallassa ja kannusti Kirgisian tasavaltaa panemaan täytäntöön Oshissa lokakuussa 2014 järjestetyssä EU:n ja Kirgisian tasavallan kansalaisyhteiskuntaseminaarissa hyväksytyt yksityiskohtaiset suositukset kidutuksen estämiseksi. EU otti esille yksittäisiä tapauksia, kuten vangitun ihmisoikeuksien puolustajan Azimjan Askarovin tapauksen. Lisäksi EU suositteli nopeuttamaan oikeudenkäytön nykyaikaistamiseen liittyvien uudistusten toteutusta.

Ihmisoikeustilanteen kehitys antoi osittain aihetta huoleen vuonna 2015. Huolta aiheuttivat erityisesti hlti-ihmisten oikeudet ja syrjivä lakialoite, joka koski ei-perinteisiin suhteisiin liittyvän propagandan kieltämistä ja joka läpäisi parlamentin toisen käsittelyn kesäkuussa. Toinen huolenaihe oli ehdotettu laki, joka koskee ulkomaista rahoitusta saavien NGO:iden mahdollista leimaamista "ulkomaisiksi agenteiksi" ja joka läpäisi ensimmäisen käsittelyn kesäkuussa. EU on huolissaan siitä, että jos parlamentti hyväksyy tällaista lainsäädäntöä, sen täytäntöönpano olisi perustavaa laatua oleva uhka ihmisoikeuksille. EU otti asian systemaattisesti esille eri yhteyksissä. Euroopan parlamentin 15. tammikuuta antamassa päätöslauselmassa Kirgisiaa kehoitettiin hylkäämään hlti-vastainen laki.

Kirgisian tasavallan lokakuiset parlamenttivaalit olivat merkittävä myönteinen tapahtuma, ja ne ovat esimerkki kaikille alueen maille ja tärkeä virstanpylväs maan demokratiakehityksessä. Korkean edustajan tiedottaja totesi julkilausumassa, että vaalit olivat kilpailuhenkiset, hyvin järjestetyt ja rauhalliset.

EU jatkoi vuonna 2015 yhteyksien vahvistamista Kirgisian tasavallan kansalaisyhteiskuntaan. EU on ottanut säännölliseksi tavakseen järjestää kansalaisyhteiskuntaseminaareja Kirgisian tasavallassa. Se järjesti järjestyksessä kuudennen kansalaisyhteiskuntaseminaarin otsikolla "Samat oikeudet kaikille, enemmän oikeuksia kaikille". Siinä käsiteltiin naisten oikeuksia, haavoittuvia ryhmiä (vammaiset ja lapset) ja sananvapautta. Tammikuussa 2015 Kirgisian tasavalta kävi läpi yleisen määräaikaissarviointiprosessin toisen kierroksen ja hyväksyi noin 80 prosenttia suosituksista. Lokakuussa 2015 Kirgisia valittiin ihmisoikeusneuvostoon 1. tammikuuta 2016 alkavaksi toimikaudeksi.

EIDHR-ohjelman puitteissa tehdyssä rahoitusyhteistyössä on painotettu erityisesti kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen torjumista. Euroopan neuvoston Venetsian komission ja UNDP:n kanssa toteutettiin kautta vuoden 2015 hankkeita Kirgisian tasavallan korkeimman oikeuden perustuslakijaoston tukemiseksi ja perustuslakioikeuden laadun ja tehokkuuden parantamiseksi. EU käsittelee oikeudenkäyttöön, korruption estämiseen ja hyvään hallintotapaan liittyviä kysymyksiä suuressa EU-rahoitteisessa hankkeessa Kirgisian tasavallassa.

Tadžikistan

EU keskittyi vuonna 2015 erityisesti peräänkuuluttamaan sananvapautta, tiedon jatkuvaa saatavuutta ja internetin vapautta sekä tukemaan kansalaisyhteiskuntaa.

Kaiken kaikkiaan ihmisoikeustilanne heikkeni vuoden jälkipuoliskolla, kun poliittisten puolueiden ja NGO:iden toimintaa rajoitettiin merkittävästi. Loppukesän väkivaltaisten välikohtausten jälkeen Tadžikistanin islamilaisen elpymisen puolue (IRP), joka on ollut yksi maan suurimmista oppositiopuolueista lähes kahden vuosikymmenen ajan, kiellettiin terroristijärjestönä ja puolueen johto pidätettiin. EU antoi 1. lokakuuta 2015 julkilausuman, jossa se totesi IRP:n kieltämisen rajoittavan entisestään moniarvoisuutta maassa ja vaati perusvapauksien säilyttämistä Tadžikistanissa. Vastaavasti tarkkailijat raportoivat NGO:iden työn vaikeutumisesta vuoden kuluessa.

Kesäkuussa 2015 järjestettiin EU:n ja Tadžikistanin seitsemäs vuosittainen ihmisoikeusvuoropuhelu ensimmäistä kertaa Brysselissä. Vuoropuhelun puitteissa käsiteltiin monia asioita, mukaan lukien vaalit, sananvapaus, naisten oikeudet, kidutus, uskonnonvapaus ja kansalaisyhteiskunnan tilanne. EU oli tyytyväinen oikeusasiamiehen työhön ja kannusti Tadžikistanin viranomaisia vahvistamaan tämän institutionaalista asemaa, mukaan lukien perustamalla suunnitteilla olevan lapsiasiavaltuutetun tehtävän. Lähisuhdeväkivallan torjumiseen pyrkivän valtiollisen ohjelman perustaminen pantiin myös merkille myönteisenä askeleena. EU oli tyytyväinen Tadžikistanin meneillään olevan työhön kidutuksen estämiseksi, mutta painotti lisäponnistelujen tarvetta rankaisemattomuuden poistamiseksi. EU toi ilmi huolensa raporteista, jotka liittyvät riippumattomiin toimittajiin kohdistuviin paineisiin, ja kehotti Tadžikistanin viranomaisia lopettamaan pääsyn estämisen uutissivustoille ja sosiaalisen median sivustoille. EU kannusti panemaan täytäntöön Dušanbessa vuonna 2014 järjestetyssä EU:n ja Tadžikistanin kansalaisyhteiskuntaseminaarissa hyväksytyt suositukset sananvapaudesta. EU piti valitettavina vastaanottamiensa raportteja puutteista maaliskuun 2015 parlamenttivaaleissa. Yhtenä huolenaiheena olivat lakiesitykset, joilla asetettaisiin uusia vaatimuksia kansalaisjärjestöille.

Ihmisoikeuksista keskusteltiin myös EU:n ja Tadžikistanin yhteistyökomitean kokouksessa kesäkuussa 2015. Tärkeimmät keskustelunaiheet liittyivät sananvapauteen ja yhdistymisvapauteen sekä oikeussuojaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen.

EU toteutti useita EIDHR:stä rahoitettuja hankkeita, joiden tavoitteena oli muun muassa edistää kidutuksen ehkäisyä, suojella tadžikistanilaisten siirtotyöläisten ja heidän perheidensä ihmisoikeuksia, parantaa vankien ja entisten vankien sosiaalis-taloudellisia ja sivistyksellisiä oikeuksia sekä varmistaa, että pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden kiireellisiin oikeudellisiin ja muihin tarpeisiin vastataan nopeasti.

Turkmenistan

Vuonna 2015 EU:n ihmisoikeusprioriteetteja Turkmenistanissa olivat vankilaolot ja kidutuksen estäminen, oikeuslaitoksen uudistus, sanan- ja yhdistymisvapaus, oikeus tiedonsaantiin, uskonnonvapaus, liikkumisvapaus sekä ihmisoikeuksien puolustajien asema.

Vuoden aikana Turkmenistan jatkoi merkittävien rajoitusten soveltamista sananvapauteen ja lehdistönvapauteen, ja toimittajat joutuivat häirinnän ja pidätysten kohteiksi. Väestön tiedonsaanti on edelleen hyvin rajoitettua. Internetiä koskevan vuoden 2014 lain vastaisesti pääsy kansainvälisille sivustoille on edelleen estetty ja ilmoitusten mukaan satelliittiantenneja on poistettu ihmisten kotoa. Uskonnollisiin ryhmiin sovelletaan liiallisia rajoituksia ja rekisteröinnin esteitä. Ihmisoikeusryhmät kiinnittivät huomiota omaisuuden mielivaltaisiin pakkolunastuksiin ja massiivisiin purkutöihin Ašgabatın alueella vuoden aikana.

Ašgabatissa kesäkuussa 2015 järjestetyn EU:n ja Turkmenistanin vuosittaisen ihmisoikeusvuoropuhelun ja muiden kahdenvälisen keskustelujen yhteydessä EU ilmaisi jälleen huolensa näistä ja muista vakavista ihmisoikeusongelmista maassa. EU kehotti Turkmenistanin viranomaisia toimittamaan tiedot tahdonvastaisista katoamistapauksista ja kannusti maata hyväksymään ihmisoikeuksia koskevan kansallisen toimintasuunnitelman.

Vaikka Turkmenistanin ihmisoikeustilanne on erittäin huolestuttava, vuoteen 2015 mahtui myös joitakin myönteisiä tapahtumia. EU oli tyytyväinen Turkmenistanin viranomaisten järjestämään EU:n, USA:n ja YK:n diplomaattien vierailuun Daşoguzin naisvankilaan syyskuussa 2015 ja kannusti Turkmenistania järjestämään vierailuja myös muihin pidätyskeskuksiin. Turkmenistan hyväksyi sukupuolten tasa-arvoa koskevan toimintasuunnitelman vuosiksi 2015–2020. Se sisältää toteuttamista koskevia seurantaindikaattoreita. Lisäksi maa ilmoitti perustuslain tarkistamisesta oikeusasiamiehen tehtävän perustamiseksi ja ihmisoikeuksien oikeudellisen suojan parantamiseksi. Tähän liittyen EU:n oikeusvaltiofoorumi antoi tukea yksittäisissä kysymyksissä, kuten oikeusasiamiehen virka instituutiona ja paikallishallinnon rooli. EU pani tyytyväisenä merkille, että Turkmenistanin varaulkoministeri osallistui Etyjin inhimillisen ulottuvuuden vuoden 2015 täytäntöönpanokokoukseen Varsovassa, ja kannusti Turkmenistanin hallitusta harkitsemaan kutsujen lähettämistä YK:n erityismenettelyille.

EU järjesti säännöllisiä kuulemisia Turkmenistanin kansalaisjärjestöjen, maanpaossa olevien ihmisoikeusaktivistien sekä Turkmenistania käsittelevien kansainvälisten NGO:iden kanssa. Tapaamisissaan hallituksen kanssa EU kannusti Turkmenistania poistamaan esteet riippumattomien kansalaisjärjestöjen perustamiselle ja päästämään kansainväliset NGO:t työskentelemään maahan.

Uzbekistan

EU:n Uzbekistania koskevia ihmisoikeusprioriteetteja ovat edelleen muun muassa kidutuksen ehkäisy, lasten oikeudet, oikeusvaltion kunnioittamisen edistäminen, kansalaisyhteiskunnan kehityksen tukeminen ja sananvapauden edistäminen. EU:n prioriteeteilla on kannustettu ja tuettu Uzbekistanin hallitusta, jotta se käsittelee joitakin maan erittäin vakavista ihmisoikeusongelmista, esimerkiksi niitä, jotka liittyvät vankien kohteluun ja kansalais- ja poliittisten oikeuksien rajoituksiin, ja että se kunnioittaisi kansainvälisiä velvoitteitaan.

EU kävi Uzbekistanin kanssa edelleen ihmisoikeus- ja demokratiakeskustelua eri kokoonpanoissa, muun muassa yhteistyöneuvostossa (toukokuu) ja yhteistyökomiteassa (joulukuu). Vuotuisessa ihmisoikeusvuoropuhelussa Taškentissa marraskuussa käytiin avointa keskustelua erilaisista aiheista, joita olivat työntekijöiden oikeudet, yhdistymisvapaus, sananvapaus, uskonnon- ja vakaumuksen vapaus, vankilaolot, kidutuksen ja huonon kohtelun ehkäisy ja naisten oikeudet.

Uzbekistanin viranomaisten kanssa käymässään säännöllisessä poliittisessa vuoropuhelussa EU toivotti tervetulleeksi lähes täydellisen luopumisen lapsityövoiman käytöstä puuvillankorjuussa ja vuonna 2015 saavutetun edistymisen aikuisten pakkotyön vähentämiseksi erityisesti pitämällä koulut ja terveyspalvelut toiminnassa korjuukauden aikana ja järjestämällä maanlaajuisen valistuskampanjan. EU rohkaisi Uzbekistania toteuttamaan lisätoimia pakkotyön poistamiseksi kokonaan, tehostamaan ja laajentamaan työmarkkinauudistusta koskevaa yhteistyötä ILO:n kanssa sekä panemaan täytäntöön ILO:n yleissopimukset. EU pani tyytyväisenä merkille Uzbekistanin hallituksen marraskuisen päätöslauselman, jonka mukaan se toteuttaa kolmivuotisen toimintasuunnitelman pakkotyön poistamiseksi. EU painotti, että Uzbekistanin yhteistyö ILO:n kanssa osoittaa, miten arvokasta on toimia kansainvälisen yhteisön kanssa ihmisoikeusongelmien ratkaisemiseksi, ja pyysi Uzbekistania harkitsemaan samanlaista lähestymistapaa muissakin ihmisoikeuskysymyksissä. Erityisesti EU kannusti painokkaasti maan viranomaisia harkitsemaan kutsujen lähettämistä YK:n erityismenettelyille.

EU kannusti painokkaasti Uzbekistania aloittamaan marraskuussa 2014 hyväksytyn toimintasuunnitelman toteuttamisen niiden suositusten täytäntöönpanemiseksi, jotka Uzbekistan hyväksyi viimeisimmän UPR-kierroksensa yhteydessä. Näitä ovat muun muassa yhteisymmärrysmuistion allekirjoittaminen UNDP:n kanssa ja riippumattoman kansallisen ehkäisymekanismin perustaminen pidätyskeskusten valvomiseksi.

V Afrikka

Afrikan unioni (AU) – yhteinen Afrikka–EU-strategia

Demokraattinen hallinto ja ihmisoikeudet ovat yhteiseen Afrikka–EU-strategiaan perustuvan EU:n ja Afrikan kumppanuuden keskiössä. Brysselissä huhtikuussa 2014 pidetyssä neljännessä Afrikka–EU-huippukokouksessa molempien maanosien valtion- ja hallitusten päämiehet sekä Afrikan unionin (AU) ja Euroopan komission puheenjohtajat toistivat sitoutumisensa hyvään hallintoon, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaatteeseen. He päättivät myös työskennellä yhdessä varmistaakseen ihmisoikeuksien, kansainvälisen oikeuden ja sukupuolten tasa-arvon täyden kunnioittamisen sekä torjuakseen rankaisemattomuutta ja syrjinnän, rasismin ja muukalaisvihan kaikkia muotoja.

EU–Afrikka-huippukokouksen jälkeen yhteistyötä demokratian, hyvän hallintotavan ja ihmisoikeuksien alalla on tehostettu yhteistä ohjelmasuunnittelua koskevalla järjestelyllä. Järjestely on allekirjoitettu AU:n komission (poliittisten asioiden osasto) ja useiden kumppaneiden, pääasiassa EU:n ja sen jäsenvaltioiden, välillä ja sillä tuetaan osaston työohjelmaa.

AU:n vaalitarkkailuvalmiuksia on parannettu 1. tammikuuta 2015 jälkeen kesäkuussa 2015 myönnettyllä 6 miljoonan euron avustuksella, jonka tueksi on myönnetty teknistä apua 0,5 miljoonan euron arvosta.

AU:n ja EU:n 11. ihmisoikeusvuoropuhelu järjestettiin 24. marraskuuta 2015 Kigalissa Ruandassa. Vuoropuhelua johtivat AU:n poliittisten asioiden komissaari Aisha L. Abdullahi ja ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis. Osapuolet vahvistivat jälleen sitoutumisensa ihmisoikeuksien edistämiseen ja suojelemiseen kummassakin maanosassa ja yhteistyön tekemiseen maanosakohtaisten ja kansainvälisten ihmisoikeusvälineiden panemiseksi tehokkaasti täytäntöön seuraavilla aloilla: yritystoiminta ja ihmisoikeudet, Afrikan rauhan ja turvallisuuden rakenteiden (APSA) ja afrikkalaisen hallintorakennemallin (AGA) välinen yhteys (mukaan lukien ihmisoikeustarkkailijat), kansainvälisten ja maanosakohtaisten ihmisoikeusvälineiden ratifioiminen kansallisella tasolla, vaalitarkkailu, siirtymäkauden oikeusjärjestelyt, sananvapaus ja yhdistymisvapaus. Erityisesti naisten oikeuksiin keskittyvän ihmisoikeuksien afrikkalaisen teemavuoden (2016) puitteissa AU ja EU päättivät tehdä yhteistyötä järjestääkseen korkean tason vuoropuhelun ihmisoikeuksien edistämisestä ja suojelemisesta Afrikassa. Ennen virallista vuoropuhelua järjestettiin demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen (EIDHR) puitteissa rahoitettu kansalaisyhteiskunnan seminaari, johon osallistui afrikkalaisia ja eurooppalaisia edustajia.

EU tehosti tukeaan Afrikan ihmisoikeusjärjestelmälle ja afrikkalaiselle hallintorakennemallille myöntämällä 2,3 miljoonaa euroa suoraan tukea Euroopan kehitysrahastosta (EKR), mukaan lukien 1,8 miljoonan euron perusrahoitus yleisafrikkalaiselle parlamentille ja Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien tuomioistuimelle (AfCHPR). Lisäksi EU antoi 1,5 miljoonaa euroa NGO-tukea EIDHR:n alueellisille mekanismeille, erityisesti Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien toimikunnan ihmisoikeuksien puolustajia, sananvapautta ja naisten oikeuksia käsittelevien erityisraportointien työlle sekä kuolemanrangaistuksen poistamista käsittelevälle työryhmälle (kolme avustusta allekirjoitettiin joulukuussa 2015). EIDHR:stä rahoitetaan myös käynnissä olevaa 1,2 miljoonan euron ohjelmaa, jolla tehostetaan ihmisoikeuksien puolustajien suojelua ja työskentelyä yleisafrikkalaisella tasolla.

Yleisafrikkalaisen ohjelman suuntaa-antavan monivuotisen ohjelman (2014–2017) puitteissa osoitetaan 48,5 miljoonaa euroa (11,43 % määrärahoista) yhteisen Afrikka–EU-strategian etenemissuunnitelman painopistealueen 2 tukemiseen; kyseinen painopistealue käsittää demokratian, hyvän hallintotavan ja ihmisoikeudet.

EU hyväksyi vuonna 2015 eri ohjelmia tällä alalla ja osoitti 10 miljoonaa euroa Afrikan ihmisoikeusjärjestelmän vahvistamiseen syrjinnän ja ihmisoikeusloukkausten ehkäisemiseksi. Hanke on osa yleisafrikkalaisen ohjelman laajempaa lähestymistapaa hyvään hallintotapaan ja ihmisoikeuksiin. Tämä lähestymistapa kattaa vaalitarkkailijoiden ja kansalaisjärjestöjen tukemisen sekä julkishallinnon ja korruption vastaisten toimien mahdollisen tukemisen tulevaisuudessa. Naisten sukuelinten silpomisen lopettamiseen tähtäävän kansainvälisen ponnistuksen tukemiseksi hyväksyttiin 5 miljoonan euron hanke. Naisten sukuelinten silpomisen ehkäisemistyössä tuetaan erityisesti käytännön lopettamista, mutta samalla vastataan sen seurauksista kärsivien tyttöjen ja naisten tarpeisiin. Yleisafrikkalainen ohjelma sisältää oikeudellisia ja poliittisia uudistuksia, yhteisölähtöistä koulutusta ja vuoropuhelua, seksuaali- ja lisääntymisterveyttä koskeville terveydenhuoltopalveluille ja lastensuojelujärjestelmille annettavaa tukea sekä maanlaajuisia viestintätoimia yhteiskunnan käsitysten muuttamiseksi naisten sukuelinten silpomisen osalta. Toimintasuunnitelman toteuttavat YK:n väestöohjelmarahasto (UNFPA) ja YK:n lastenrahasto (Unicef).

EU myönsi 20 miljoonaa euroa kansalaisjärjestöjen vahvemman roolin tukemiseen vuoropuhelussa afrikkalaisten instituutioiden kanssa ja turvallisuuden, hyvän hallintotavan, ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseen tähtäävien aloitteiden toteuttamisessa. Lisäksi myönnettiin 3,4 miljoonaa euroa tukea pääasiassa AGA:n toimintakuntoon saattamiseen; työstä vastaa AU:n komissio (sihteeristö).

Myös vertaistukea lisättiin vuonna 2015 sellaisilla aloilla kuin vaalitarkkailu, Euroopan parlamentin ja yleisafrikkalaisen parlamentin yhteistyö sekä Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien tuomioistuimen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen yhteistyö. Tämän alan kumppanuuden virtaviivaistamiseksi käytettiin myös toimielinten välistä henkilöstövaihtoa ja EU:n vierailijaohjelmaa.

Angola

Angolan ihmisoikeustilanne heikkeni vuonna 2015, vaikkakin koko Afrikan tilanteeseen verrattuna ihmisoikeuksien suojelu toteutui maassa yleisesti ottaen keskimääräistä paremmin. Suurimmat ongelmat liittyivät yhdistymisvapauteen, kokoontumisvapauteen ja sananvapauteen. Hallitus on jonkin verran lisännyt sortotoimia poliittisia aktivisteja kohtaan, jotka vastustavat hallitusta, vallassa olevaa MPLA-puoluetta ja presidentti José Eduardo dos Santosin jo 37-vuotista valtakautta. Maan taloustilanteen heikkeneminen jatkuu öljyn hinnan jatkuvasta laskusuunnasta johtuen, ja viranomaiset ovat pyrkineet kiristämään kansalaisjärjestöjen ja poliittisten aktivistien valvontaa. Tämä on kaventanut demokraattista toimintatilaa elokuun 2017 parlamenttivaalien alla. Hallitus jatkaa rikosoikeudellisten kunnianloukkaussyytteiden, mielivaltaisten pidätysten, epäoikeudenmukaisten oikeudenkäyntien, pelottelun, häirinnän ja valvonnan harjoittamista toimittajia ja aktivisteja vastaan. Poliisin on väitetty käyttäneen liiallisia voimakeinoja ja syyllistyneen mielivaltaisiin pidätyksiin hallitusten vastaisten rauhanomaisten protestien ja muiden kokoontumisten pysäyttämiseksi.

Oikeudenkäynti 17:ää nuorta aktivistia vastaan on saanut paljon huomiota sosiaalisessa mediassa. Aktivisteja syytetään "kapinaa vastaavien tekojen valmistelusta" ja "presidentin ja muiden instituutioiden vastaisista salahankkeista", jotka ovat molemmat valtion turvallisuuteen kohdistuvia rikoksia. Oikeuskäsittelyä on säännöllisesti kritisoitu.

Angolan viranomaisilla oli avoin ja rakentava lähestymistapa esitutkintavaiheessa – EU:lla ja sen jäsenvaltioilla oli mahdollisuus vierailla pidätettyjen luona – mutta suhtautuminen on myöhemmin muuttunut, ja tähän mennessä oikeudenkäynnin diplomaattista tarkkailua ei ole sallittu. Myös tiedotusvälineiden pääsy oikeudenkäynteihin on kyseenalaistettu. EU:n edustusto jatkaa neuvottelua tarkkailijoiden pääsystä Angolan viranomaisten kanssa. Asia otettiin esille Angolan hallituksen kanssa yhteistä etenemissuunnitelmaa koskevassa ministerikokouksessa Luandassa marraskuussa 2015. Angolan perustuslakituomioistuin määräsi joulukuussa 2015, että aktivistit on asetettava kotiaarestiin, mikä on parantanut heidän tilannettaan.

Kaksi muuta merkittävintä ihmisoikeusoikeudenkäyntiä vuonna 2015 olivat cabindalaisen aktivistin José Marcos Mavungon ja tunnetun toimittaja-aktivistin Rafael Marques de Moraisin oikeudenkäynnit. Marcos Mavungo tuomittiin kuuden vuoden vankeusrangaistukseen "valtion vastaisesta kapinasta". Häntä oli syytetty osallistumisesta mielenosoituksen järjestämiseen ja yhteyksistä ryhmään miehiä, joilta väitettiin mielenosoituksen alla löytyneen lentolehtisiä ja räjähteitä. EU:n edustuston edustaja lensi Cabindaan seuraamaan Mavungon oikeudenkäyntiä. Rafael Marques taas tuomittiin kuuden kuukauden ehdolliseen vankeuteen rikosoikeudellisessa kunnianloukkausoikeudenkäynnissä, joka koski hänen kirjaansa Blood Diamonds: Corruption and Torture in Angola. Oikeudenkäynnissä oli tarkkailijoina EU:n edustuston ja jäsenvaltioiden sekä USA:n diplomaatteja.

EU:n edustusto ylläpiti hyödyllistä ja tuloksellista vuoropuhelua Angolan viranomaisten kanssa näistä ihmisoikeusongelmista (mukaan lukien ulkoministerin ja oikeus- ja ihmisoikeusministerin tasolla sekä yleisen syyttäjän kanssa).

Taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien osalta öljyn hinnan laskusta johtuva talouskriisi on vaikuttanut merkittävästi haavoittuvimpiin väestönsosiin. Omasta taloudellisesta toiminnasta saadut tulot ovat vähentyneet, mutta myös hallituksen mahdollisuudet puuttua asiaan ovat pienentyneet merkittävästi.

EU:n edustusto ylläpitää jatkuvaa vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa. Esimerkiksi uudesta NGO-asetuksesta, joka saattaa rajoittaa organisaatioiden toimintaa, keskusteltiin laajasti sekä kansalaisyhteiskunnan kanssa että ministeritasolla.

Valtiosta riippumattomien toimijoiden ja paikallisviranomaisten (NSA-LA) ohjelman puitteissa käynnistettiin ehdotuspyyntö, jonka tavoitteena on vahvistaa kansalaisyhteiskunnan osallistumista hajauttamisprosessiin. Lisäksi EU:n edustusto seuraa tarkasti aikaisempien NSA-LA-ohjelmien puitteissa myönnettyjen kahdeksan avustuksen meneillään olevaa täytäntöönpanoa.

Ihmisoikeuksia koskevien budjettikohtien osalta järjestettiin kokous asiaankuuluvien kansalaisyhteiskunnan jäsenten kanssa prioriteettien asettamiseksi tulevaa ihmisoikeuksiin liittyvää ehdotuspyyntöä varten. Ehdotuspyyntö julkaistiin tammikuussa 2016, ja painopisteet olivat oikeussuojan saatavuus painottaen erityisesti väestölle tarjottavaa oikeusapua sekä kansalaisvalistuksen tukeminen tulevat vaalit (2017) huomioon ottaen.

Vuonna 2015 käynnissä oli kolme ihmisoikeuksiin liittyvää Euroopan kehitysrahaston (EKR) ohjelmaa. Unicefin toteuttama hanke, joka liittyy vastasyntyneiden rekisteröintiin ja lasten oikeussuojaan, pantiin tyydyttävässä määrin täytäntöön. Vuonna 2015 aloitettiin oikeusvaltioperiaatetta koskevan PALOP-TL⁷-hankkeen täytäntöönpano. Hankkeen tavoitteina on ehkäistä ja torjua korruptiota, rahanpesua ja huumekauppaa.

Euroopan parlamentti antoi 10. syyskuuta 2015 päätöslauselman Angolan viimeaikaisesta ihmisoikeuskehityksestä ja kehotti vapauttamaan kaikki poliittiset vangit ja ihmisoikeuksien puolustajat. Päätöslauselmassa kiinnitettiin huomiota sananvapauden, kokoontumisvapauden ja yhdistymisvapauden kaventumiseen, mikä johtuu pidätyksistä, oikeusjärjestelmän käyttämisestä toisinajattelijoiden tukahduttamiseen asettamalla henkilöitä syytteeseen näiden oikeuksien käyttämisestä sekä turvallisuusjoukkojen käyttämästä väkivallasta rauhanomaisten julkisten kokoontumisten lopettamiseksi. Angolan hallitus piti parlamentin päätöslauselman sävyä ja sanamuotoa loukkaavana, mutta maan poliittisissa piireissä syntyi asiasta sisäistä keskustelua. Angolan parlamentti antoi (ilman opposition tukea) oman päätöslauselmansa, jossa tuomittiin Euroopan parlamentin päätöslauselma. Hallituksen virkamiehet ja valtion tiedotusvälineet puhuvat lisääntyvässä määrin "puuttumisesta maan sisäisiin asioihin", mikä vaikeuttaa valmistautumista vuoden 2017 vaaleihin.

Benin

Beninin ihmisoikeustilanne on yleisesti ottaen hyvä. Vuonna 2015 järjestettiin parlamentti-, paikallis- ja kunnallisvaalit, ja tarkkailijat arvioivat niiden olleen demokraattisia vaaleja koskevien kansainvälisten vaatimusten mukaiset.

Lehdistöllä on merkittävä vapaus, vaikka oppositiolla ja tietyillä yhteiskunnan osilla onkin rajallisempi pääsy julkisiin tiedotusvälineisiin. Sananvapaus on taattu perustuslaissa ja lainsäädäntökehyksessä, ja väestöllä on merkittävä vapaus tässä suhteessa.

⁷ Euroopan unioni tukee etelä–etelä-yhteistyötä kuuden portugalinkielisen Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren valtioiden (AKT) ryhmän maan välillä. Maat tunnetaan PALOP-TL-maina (*Países Africanos de Língua Oficial Portuguesa e Timor-Leste*).

Lasten oikeuksien tilanne antaa edelleen aihetta huoleen. Tämä liittyy erityisesti hyväksikäyttöilmiöön, lapsiavioliittojen, nuorena solmittujen avioliittojen ja pakkoavioliittojen jatkumiseen, niin sanotusta noituudesta syytettyjen lapsien marginalisointiin ja jopa surmaamiseen sekä useisiin seksuaalisiin hyväksikäyttötapauksiin kouluissa. Vuoden 2014 Global Slavery Index -julkaisussa esitetään Beninissä olevan noin 77 000 modernin orjuuden uhria pääasiassa kotiapulaisina, pakkotyössä ja seksuaalisen riiston uhreina.

Veronkierron ja korruption kaltaiset yleiset käytännöt heikentävät merkittävästi väestön sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksia. Tuloköyhyyden aste kasvoi 36,2 prosentista vuonna 2011 40,1 prosenttiin vuonna 2015⁸. Heikko ja hidas oikeusjärjestelmä ja korruption vaikutus alalla johtaa joissakin tapauksissa mielivaltaisiin pidätyksiin, pitkiin tutkintavankeusaikoihin ja oikeussuojan epäämiseen.

Beninissä hyväksyttiin 15. helmikuuta 2013 laki Beninin ihmisoikeuskomission perustamisesta. Se ei ole kuitenkaan vielä aloittanut toimintaansa.

EU kävi vuonna 2015 säännöllistä poliittista vuoropuhelua Beninin hallituksen kanssa. Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaisen poliittisen vuoropuhelun puitteissa otettiin esille useita kysymyksiä, kuten lasten oikeudet (painottaen lapsia koskevan lain täytäntöönpanon välttämättömyyttä), naisten oikeudet (painottaen naisten heikon poliittisen edustuksen parantamista), yleisen määräaikaissarviointin suositukset sekä Beninin ihmisoikeuskomission perustaminen.

Beninin oikeusvaltion vahvistamiseksi annetun EU:n tuen ansiosta vuonna 2015 saatiin oikeusalan kansallinen politiikka tosiasiallisesti käyntiin. EU:n uudelle lainsäädännölle osoittama tuki johti lapsia koskevan lain hyväksymiseen ja uuteen rikoslakiin, jota ei ole vielä hyväksytty. EU jatkoi tukeaan hallituksen ohjelmalle, jolla parannetaan elinoloja vankiloissa. Tuen ansiosta tilanne parantui merkittävästi, myös alaikäisten osalta.

Näiden lisäksi EU rahoittaa peruspalvelujen saatavuutta valtion sosiaalipalvelujen hajauttamiselle antamansa tuen puitteissa. EU tuki myös sosiaalisen hyvinvoinnin keskuksia, joiden tavoitteena on parantaa kaikkein haavoittuvimpien kansalaisten sosiaalista suojelua ja tarjota palveluita ja neuvoja ihmisoikeusloukkauksista kärsiville.

⁸ 2015 EMICoV (Integrated Modular Survey on Household Living Conditions).

EU ja sen jäsenvaltiot sopivat vuonna 2015 yhteisestä etenemissuunnitelmasta kansalaisyhteiskunnan tukemiseksi (2014–2017), jossa kansalaisjärjestöjen tukemisella on merkittävä osuus. Näin kansalaisjärjestöt voivat helpottaa kansalaisten osallistumista sekä edistää ihmisoikeuksia ja sosiaalisten peruspalveluiden saatavuutta Beninin väestölle.

Lasten oikeuksien alalla EU keskittyi vuonna 2015 lapsikauppaan, hyväksikäytettyjen lasten suojeluun, lain kanssa ongelmiin joutuneisiin lapsiin, rituaalisurmien torjumiseen ja kouluissa tapahtuvan seksuaalisen hyväksikäytön estämiseen. Erityisesti pyrittiin vahvistamaan niiden henkilöiden verkostoja, jotka osallistuvat lasten oikeuksien suojeluun ja edistämiseen, muun muassa tukemalla keskuksia, jotka vastaavat alaikäisten suojelusta ja sopeuttamisesta. Maassa toteutettiin koulutus- ja valmiuksien parantamistoimi ja perustettiin erityisen koulutuksen saaneiden tuomareiden verkosto. Alaikäisten vangitsemisen vaihtoehtoja käsittelevä valtiollinen keskus toteuttaa toimia majoitus- ja sopeuttamispalveluiden sekä perusoikeuksien kunnioittamisen parantamiseksi.

Toinen toiminta-alue oli vammaisten oikeuksien edistäminen. Tällä alalla EU pyrki tehostamaan osallistumistaan paikalliseen hallintoon ja vuoropuheluun, parantamaan vammaisten esteettömyysvaatimuksia ja edistämään vammaisten lasten integroimista koulutukseen.

Julkisuusdiplomatian aloitteissa painotettiin ihmisoikeuksia, ja ne saivat paljon näkyvyyttä Beninin tiedotusvälineissä. Erityisesti toteutettiin toimia, jotka liittyivät homofobiaan, lapsityövoimaan, poliittisiin oikeuksiin, naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja lasten rituaalisurmiin.

Botswana

Botswanassa on ollut voimassa kuolemanrangaistus siitä lähtien, kun maa itsenäistyi vuonna 1966. Itsenäistymisen jälkeen on teloitettu 47 tuomittua rikollista. Viimeinen teloitus suoritettiin vuonna 2013. Oikeuslaitoksessa on viime aikoina keskusteltu siitä, onko kuolemanrangaistus maan perustuslain mukainen. Asiasta käyty keskustelu ei kuitenkaan vaikuta saaneen kovin suurta yleisöä.

Vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien osalta on myönteistä, että hallitus tuntuu jälleen osallistuvan vuoropuheluun San/Barsawa-alkuperäisyhteisön kanssa – vuosia kestäneiden oikeustaisteluiden jälkeen. Tämän vuoropuhelun vaikutuksia on kuitenkin vaikea arvioida, koska tuloksia ei ole julkistettu. Vuoropuhelusta huolimatta San/Barsawa-yhteisö tuntee edelleen olevansa syrjäytyneessä asemassa.

Hlbt-ihmisten oikeuksissa ei ole saavutettu todellista edistymistä, ja korkeimman oikeuden vuoden 2014 päätöstä, jonka mukaan hlbt-ihmisten asioita ajavat NGO:t voisivat rekisteröityä virallisesti, ei ole vielä pantu täytäntöön. Käsittelyssä oleva hallituksen muutoksenhaku voi viivyttää edistymistä vuosilla. Botswanan rikoslaissa kuvataan homoseksuaalisia tekoja rikoksiksi moraalia vastaan, ja niistä voidaan langettaa jopa seitsemän vuoden vankeustuomio. Seuraavaan yleiseen määräaikaissarviointiin (UPR) on alle kaksi vuotta aikaa, mutta hyväksytyjen suositusten suhteen on tapahtunut hyvin vähän näkyvää edistymistä. Yksi tärkeimmistä olisi kansallisen ihmisoikeusinstituution perustaminen.

On kuitenkin kiinnitettävä huomiota myös Botswanan kansainvälisillä foorumeilla edustamaan vahvaan kantaan ihmisoikeuskysymyksissä ja Kansainväliseen rikostuomioistuimeen (ICC) liittyvissä kysymyksissä. Koska Botswana on ihmisoikeusneuvoston jäsen ja valittiin vuonna 2014 uudestaan toiselle kaksivuotiskaudelle, EU-maiden edustustot suorittivat EU:n kantojen tukemiseksi tarvittavat viralliset yhteydenotot paikallisiin viranomaisiin ihmisoikeusneuvoston 28., 29. ja 30. istunnon yhteydessä. Näiden lisäksi suoritettiin muita ihmisoikeuksiin liittyviä virallisia yhteydenottoja, esim. ihmisoikeuksien puolustajista YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean puitteissa ja lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä koskevasta ILO:n yleissopimuksesta nro 182. Toisin kuin monet muut Afrikan maat, Botswana yleensä noudattaa EU:n kantoja äänestäessään ihmisoikeusneuvostossa ja YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa.

Kasvavat jännitteet toimeenpanovallan ja oikeuslaitoksen välillä ja oikeuslaitoksen sisällä antavat aiheita huoleen. Toimeenpanevat viranomaiset saattavat joskus jättää huomioimatta korkeimman oikeuden päätökset, jos ne eivät ole niiden mieleen. Esimerkkinä mainittakoon kahden ugandalaisen pakolaisen karkotus marraskuussa korkeimman oikeuden nimenomaisen päätöksen vastaisesti. Vastaavasti kymmentä eritrealaista jalkapalloilijaa, jotka hakivat turvapaikkaa Botswanasta lokakuussa, odottaa karkotus kolmanteen maahan, jälleen tuomioistuimen päätöksen vastaisesti. Neljä korkeimman oikeuden tuomaria pidätettiin viroistaan vuonna 2015 ja asetettiin syytteeseen väitteistä, joiden mukaan nämä saivat asumistukea asuessaan valtion asunnoissa (käsittely kesken). Nämä neljä tuomaria (erityisesti tuomari Key Dingake) ovat antaneet ihmisoikeuksien puolesta tuomioita, jotka eivät välttämättä ole toimeenpanovallan edustajien mieleen. Esimerkkeinä mainittakoon naisten oikeus periä maata ja aids-lääkkeiden toimittaminen ulkomaisille vangeille.

Hallitus hyväksyi marraskuussa yhdistyslain muutoksen, jonka pelätään kaventavan kansalaisyhteiskunnan jo ennestään heikkoja toimintamahdollisuuksia. Sitä sovelletaan kaikkiin järjestöihin, ja sitä saatetaan käyttää valikoivasti ja tehdä hallitukseen kriittisesti suhtautuvien kansalaisjärjestöjen työskentely mahdottomaksi, mukaan lukien lukuisat evankeliset kirkot. Laissa säädetään, että vähintään 75 prosenttia kaikista jäsenistä on oltava Botswanan kansalaisia, mikä saattaa vaikeuttaa kansainvälisten NGO:iden paikallistoimistojen työskentelyä.

Vuonna 2014 vastuu maan ihmisoikeuskysymyksistä pakolaisasioita lukuun ottamatta siirrettiin puolustus-, oikeus- ja turvallisuusministeriöltä presidentin kanslialle. Siihen saakka, kunnes oikeusasiamiehen toimisto muuttuu kansalliseksi ihmisoikeusinstituutioksi, ihmisoikeuskysymysten käsittelystä vastaa presidentin kanslia. Botswana on yksi harvoja Afrikan mantereiden maita, joilla ei vielä ole kansallista ihmisoikeusinstituutiota.

Oikeudesta juomaveden ja jätevesihuollon saatavuuteen vastaava YK:n erityisraporttija Léo Heller vieraili Botswanassa marraskuussa 2015 ja kannusti hallitusta hyödyntämään tämänhetkistä äärimmäistä kuivuutta mahdollisuutena kehittää kattava strategia turvallisen juomaveden ja jätevesihuollon saatavuuden takaamiseksi. Hän painotti, että tämänhetkinen kuivuus synnyttää vakavaa ihmisoikeuksiin liittyvää huolta veden laadun, veden määrän ja niiden terveysvaikutusten osalta. Maaseutu- ja vähemmistöyhteisöt voivat kärsiä tilanteesta eniten. Hänen raporttinsa, joka sisältää lopulliset havainnot ja suositukset, on tarkoitus julkaista syyskuussa 2016.

EU kokonaisuudessaan käsittelee ihmisoikeuksia Botswanan hallituksen kanssa Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaisen poliittisen vuoropuhelun puitteissa. EU-maiden edustustot jatkoivat vuonna 2015 säännöllisiä keskustelujaan joidenkin maan johtavien ihmisoikeusjärjestöjen kanssa. Ne kävivät säännöllisesti keskusteluja muiden keskeisten kumppaneiden kanssa kuten USA (hlbti-kysymykset) ja YK (Unicef, UNAIDS).

Paikallisia ihmisoikeusjärjestöjä on vahvistettava, jotta ne pystyvät hoitamaan tehtävänsä, ja ne saavatkin rahoitusta EIDHR:stä. Vuonna 2015 myönnettiin 0,6 miljoonaa euroa neljälle järjestölle. Gaboronessa käynnistettiin kolme hanketta: Minority Rights Group International työskenteli vähemmistöjen ja niiden oikeuksien tunnustamisen puolesta; Botswana Network on Ethics, Law and HIV/AIDS (BONELA) työskenteli ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi maaseutuyhteisöissä ja suurimmassa vaarassa olevien väestönosien parissa (mukaan lukien merkittävä hlbt-isuus) ja Stepping Stones International toimi lastensuojelussa / seksuaalisen hyväksikäytön torjunnassa. Maunissa käynnistettiin neljäs EIDHR-hanke 10. joulukuuta ihmisoikeuksien päivän juhlallisuuksien yhteydessä. Tämän Botswanan kaikkein köyhimmällä alueella toteutettavan hankkeen täytäntöönpanosta vastaavat Ngamilandin valtioista riippumattomien järjestöjen neuvosto (NCONGO) ja neljä paikallista NGO:ta. Hankkeen puitteissa annetaan ihmisoikeuksiin liittyvää koulutusta paikallisille sidosryhmille ja alueen yhteisöille. Koulutus käsittelee useita ihmisoikeuskysymyksiä, mukaan lukien alkuperäisasukkaiden oikeudet, vammaisten oikeudet ja lasten oikeudet. Vuoden aikana toteutettiin myös EIDHR:n tuensaajien valmiuksien kehittämis- ja mentorointiohjelma seurannan ja arvioinnin alalla.

Muista ihmisoikeuksiin liittyvistä näkyvyyttä lisäävistä tapahtumista mainittakoon EU:n osallistuminen 16-päiväisen aktivismitapahtuman aloitustapahtumaan 25. marraskuuta naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi. Maan ainoa televisiokanava näytti tapahtumassa esitetyn EU:n puheenvuoron.

Burkina Faso

EU:n ja Burkina Fasoon suhteita hallitsivat viime vuonna pääasiassa poliittiset tapahtumat (siirtymävaihe ja sotilasvallankaappaus syyskuussa 2015), ja ihmisoikeuksiin liittyvät EU:n prioriteetit edistyivät vain vähän. Burkina Fasossa näitä prioriteetteja ovat institutionaalinen kehys ihmisoikeuksien suojelemiseksi, kuolemanrangaistus, kidutus, vankilaolot ja oikeudenkäyntien kesto, oikeusjärjestelmä, sananvapaus, ihmisoikeuksien puolustajat ja kansalaisyhteiskunta, naisten oikeudet ja lasten oikeudet.

Vuoden 2015 parlamentti- ja presidentinvaaleja voidaan pitää merkittävänä virstanpylväänä vaikean siirtymävaiheen vuoden jälkeen. Vaaleista alkoi uusi vaihe tämän maan historiassa. Presidentti Blaise Compaoré oli johtanut maata viimeiset 27 vuotta. Hänen vallasta syöksemiseensä johtanut kansannousu lokakuussa 2014 ja sitä seurannut siirtymävaihe olivat suurelta osin seurausta lisääntyneistä vaatimuksista saada oikeutta ja parempia elinoloja. Joulukuussa 2015 valitun uuden presidentin Roch Marc Kaborén ja hänen hallituksensa on vastattava näihin vaatimuksiin läheisessä yhteistyössä kansainvälisten avunantajien kanssa. EU lähetti vaalitarkkailuvaltuuskunnan, jonka myönteistä osallistumista useat sidosryhmät kiittivät.

Virkavalan vannomisseremoniassa pitämässään puheessa presidentti Kaboré totesi selkeästi, että hän tulisi ponnistelemaan erityisesti sosiaalisen oikeuden, osallisuuden, hyvän hallintotavan sekä demokratian ja vapauden vahvistamisen puolesta. EU:n edustustolla tulee olemaan tärkeä rooli, kun määritellään tarvittavat toimet käytännön tulosten saavuttamiseksi näillä painopistealueilla. EU on suurin avunantaja ja huolehtii toiminnan koordinoinnista muun avunantajayhteisön kanssa johtamalla säännöllisiä avunantajien kokouksia.

Siirtymävaiheen hallitus on jo antanut korruption vastaisen lain, vahvistanut vallanjakoa (Burkina Fason presidentti ei enää ole kansallisen oikeusneuvoston puheenjohtaja) ja ottanut käyttöön toimenpiteitä, joiden ansiosta tavalliset kansalaiset voivat ottaa suoraan yhteyttä perustuslakituomioistuimeen. Toinen tärkeä seikka oli sellaisen elimen sisällyttäminen perustuslakiin, joka valvoo valtiota ja torjuu korruptiota.

EU:n toiminta Burkina Fasossa ihmisoikeuksien ja demokratian alalla on kanavoitu pääasiassa kansalliselle oikeuspolitiikalle (National Policy on Justice, PAPNJ) annettavan tuen kautta. PAPNJ käynnistettiin maaliskuussa 2014, ja sen kokonaisbudjetti on 9,5 miljoonaa euroa. Tärkeimpänä tavoitteena on saattaa oikeus laajemmin saataville ja suojaamaan paremmin oikeuksia ja vapauksia.

Lisäksi EU keskittyy lastensuojeluun, ja kolmen NGO:n kanssa on allekirjoitettu kolme hanketta, joiden kokonaisarvo on 3,7 miljoonaa euroa. Hankkeet täydentävät toisiaan ja niiden tavoitteena on lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäiseminen ja vähentäminen ja yhdenmety lastensuojelujärjestelmän perustaminen. Hankkeiden ensimmäisen arvioinnin tulokset vuonna 2015 olivat erittäin myönteisiä ja antoivat todisteita innovatiivisesta ja kokonaisvaltaisesta lähestymistavasta verkostojen luomiseksi lastensuojelua varten.

Myös EU:n jäsenvaltiot toimivat Burkina Fasossa ihmisoikeuksien alalla. EU:lla on maassa merkittävästi vaikutusvaltaa ja hyvä maine. Perinteisesti tämä on tarjonnut EU:lle etuoikeutetun yhteyden Burkina Fason viranomaisiin. Saman uskotaan jatkuvan äskettäin valittujen viranomaisten suhteen. Virkavalan vannomisseremoniassa 29. joulukuuta 2015 järjestetyn presidentti Kaborén ja Saheliin nimitetyn Euroopan unionin erityisedustajan Ángel Losadan kahdenvälisen tapaamisen perusteella on todennäköistä, että presidentti Kaboré jatkaa maansa ja EU:n välisen etuoikeutetun kumppanuuden kehittämistä. EU:lla on hyvät suhteet myös kansalaisjärjestöihin, jotka olivat hyvin aktiivisia ennen siirtymävaihetta ja etenkin sen aikana.

Maan poliittisen näyttämön täydellinen uudistuminen ja uusien viranomaisten ilmeinen yhteistyöhalukkuus ihmisoikeusalaan tarjoavat hyvän tilaisuuden puuttua joihinkin tärkeisiin ihmisoikeuskysymyksiin tarmokkaammin kuin ennen vallanvaihtoa.

Burundi

Burundin ihmisoikeustilanne heikkeni dramaattisesti vuonna 2015. Viimeisten kymmenen vuoden aikana saavutetusta edistymisestä huolimatta maassa on huhtikuusta 2015 saakka vallinnut syvä ja pitkäkestoinen poliittinen kriisi, joka liittyy presidentti Pierre Nkurunzizan päätökseen asettua ehdolle kolmanneksi kaudeksi.

Näissä puitteissa EU:n tärkein ihmisoikeustavoite Burundissa vuonna 2015 oli jatkaa työskentelyä yksilön oikeuksien ja perusvapauksien paremman suojelun puolesta käymällä poliittista vuoropuhelua ja kehittämällä yhteistyövälineitä. Tämän laajan tavoitteen tukemiseksi EU keskitti huomionsa ihmisoikeuksien puolustajien ja kansalaisyhteiskunnan edistämiseen ja suojelemiseen, syrjinnän torjumiseen sekä oikeusjärjestelmän uudistamisen tukemiseen. EU kannusti myös maan viranomaisia tutkimaan mielivaltaisia teloituksia ja kidutustapauksia sekä poistamaan rankaisemattomuuden.

Lokakuun 2014 ja toukokuun 2015 välillä EU ja Burundin viranomaiset kävivät tehostettua poliittista vuoropuhelua (Cotonoun sopimuksen 8 artiklan ja liitteen VII mukaisesti), jossa ne keskittyivät Burundin poliittiseen ilmapiiiriin, erityisesti jännitteiden lisääntyttyä kesällä 2015 parlamentti- ja presidentinvaalien alla. Vuoropuhelussa käsiteltiin muun muassa ihmisoikeusloukkauksia; riippumattoman oikeusjärjestelmän puuttumista; vallassa olevan National Council for the Defence of Democracy–Forces for the Defence of Democracy' (CNDD-FDD) -puolueen nuorisosiiven *Imbonerakuren* harjoittamaa poliittista väkivaltaa; kansalaisvapauksien sekä sananvapauden ja kokoontumisvapauden rajoituksia sekä toisinajattelijoiden uhkailua myös vallassa olevan puolueen sisällä.

Neuvosto antoi maaliskuussa 2015 päätelmät Burundin poliittisesta tilanteesta ennen vaaleja ja kehotti luomaan olosuhteet, jotka mahdollistavat vapaat, osallistavat ja avoimet vaalit sekä ihmisoikeuksien ja perusvapauksien kunnioittamisen. Koska tarvittavia olosuhteita ei saatu aikaan, unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja, Euroopan komission varapuheenjohtaja päätti 29. kesäkuuta 2015 peruuttaa Euroopan unionin vaalitarkkailuvaltuuskunnan lähettämisen Burundiin.

Tämän jälkeen neuvosto antoi Burundia koskevat päätelmät touko-, kesä- ja marraskuussa 2015 tuoden ilmi kasvavan huolen tilanteen heikkenemisestä ja lisääntyvistä ihmisoikeusloukkauksista.

Tätä taustaa vasten ja Cotonoun sopimuksen olennaisten osien, kuten demokratian periaatteiden ja oikeusvaltion kunnioittamisen rikkomisen perusteella EU kutsui 26. lokakuuta Burundin osallistumaan Cotonoun sopimuksen 96 artiklan mukaisesti erityisiin neuvotteluihin. Tämän prosessin kokonaistavoitteena on kannustaa Burundia sitoutumaan toimenpiteiden toteuttamiseen tietyn määräajan kuluessa demokratian, ihmisoikeuksien ja oikeusvaltion arkaluonteisilla aloilla Arushan sopimuksissa vahvistettujen periaatteiden pohjalta sekä löytää kummallekin osapuolelle sopiva ratkaisu. Prosessin tarkoituksena on myös tukea Afrikan unionin, YK:n ja Itä-Afrikan yhteisön pyrkimyksiä aloittaa osallistava vuoropuhelu välittäjän tuella kriisin ratkaisemiseksi.

8. joulukuuta järjestettyjen neuvottelujen jälkeen EU on laatinut joukon toimenpiteitä neuvoston hyväksyttäväksi. Näihin sisältyy kehitysyhteistyötoimia, toimia Burundin kannustamiseksi sitoutumaan tähän vuoropuheluun, lopettamaan väkivalta ja suojelemaan ihmisoikeuksia sekä toimia demokratian ja rauhan vakiinnuttamiseksi. EU todennäköisesti keskeyttää hallitukselle maksettavan kehitysyhteistyön suoran rahoituksen, mutta pyrkii jatkossakin varmistamaan väestön suojelemisen muun muassa humanitaarisen avun turvin.

Kesäkuussa 2015 annettujen neuvoston päätelmien mukaisesti EU:n neuvosto hyväksyi

1. lokakuuta 2015 neljään henkilöön kohdistettavia pakotteita. Neuvosto hyväksyi matkustusrajoituksia ja varojen jäädyttämisen neljän henkilön osalta, jotka toiminnallaan heikentävät demokratiaa tai estävät poliittisen ratkaisun löytymisen Burundin nykyisessä kriisissä myös väkivaltaisilla teoilla, sortotoimin ja väkivaltaan yllyttämällä ja teoilla, jotka ovat vakavia ihmisoikeusloukkauksia.

Muusta toiminnasta mainittakoon, että EU on koko vuoden 2015 ajan jatkanut pysyvää vuoropuhelua ihmisoikeuksien puolustajien kanssa. Tilanteen heikkenemisen seurauksena edustusto vastaanotti 145 pyyntöä, jotka koskivat pienten avustusten myöntämistä ihmisoikeuksien puolustajien tukemiseksi (EIDHR:n kautta). Näistä 32 on valittu EU:n tuen saajiksi.

EU tuki EIDHR:n varoilla kahdeksaa hanketta, joita kansainväliset NGO:t toteuttivat yhteistyössä kansallisten NGO:iden kanssa. EU:n tuki, joka on kaikkiaan 5,2 miljoonaa euroa, on kohdennettu seuraaville avainalueille: naisten oikeudet, lasten ja nuorten oikeudet sekä haavoittuvien ryhmien oikeudet. Vuonna 2016 toteutettavalla lisätoimenpidepaketilla tuetaan toimia naisiin ja lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan puuttumiseksi ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemiseksi.

EU:n aktiivisen toiminnan ansiosta ihmisoikeusneuvosto antoi 30. istunnossaan lokakuussa 2015 päätöslauselman Burundin ihmisoikeustilanteesta. Tämän päätöslauselman ansiosta Burundi on neuvoston kaikkien sääntömääräisten istuntojen asialistalla vuonna 2016, ja YK:n ihmisoikeusvaltuutettu raportoi maan tilanteesta maaliskuussa ja kesäkuussa. Lisäksi päätöslauselmassa kehoitetaan järjestämään syyskuussa 2016 interaktiivinen vuoropuhelu kaikkien asiaankuuluvien sidosryhmien läsnä ollessa. Joulukuussa 2015 pidettiin Burundia koskeva erityinen ihmisoikeusistunto sen jälkeen, kun sotilaskasarmeihin oli tehty hyökkäyksiä ja turvallisuusjoukot olivat vastanneet niihin.

Kap Verde

Vuonna 2015 EU kävi edelleen säännöllistä vuoropuhelua demokratian ja ihmisoikeuksien lujittamisesta EU:n ja Kap Verden erityiskumppanuuden puitteissa. Kumppanuus mahdollistaa vahvistetun poliittisen vuoropuhelun demokratiasta, ihmisoikeuksista, oikeusvaltiosta ja hyvästä hallintotavasta. Erityiskumppanuuden toimintasuunnitelmassa kiinnitetään erityistä huomiota naisten ja lasten oikeuksiin, muuttajien tilanteeseen, lähisuhdeväkivallan torjuntaan, oikeusjärjestelmän parantamiseen, korruption torjuntaan ja hyvän hallintotavan edistämiseen.

Kap Verden ihmisoikeuksien ja perusvapauksien tilanne on kaiken kaikkiaan edelleen hyvin myönteinen. Maassa on vakaat poliittiset instituutiot, hyvin toimiva monipuoluejärjestelmään perustuva parlamentaarinen demokratia ja riippumaton oikeuslaitos. EU:n tavoitteet sen suhteissa Kap Verdeen ovat pääasiassa viranomaisten ponnistelujen tukeminen ihmisoikeuksien kunnioittamisen parantamiseksi vielä ongelmallisilla aloilla, joita ovat erityisesti sukupuoliperusteinen väkivalta ja naisten syrjintä sekä lapsen oikeudet, mukaan lukien lasten hyväksikäyttö ja lapsiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta.

EU rahoitti viittä hanketta, joilla edistetään naisten oikeuksia ja voimaannuttamista, parannetaan haavoittuvien ryhmien, lasten ja vammaisten taloudellista asemaa sekä vahvistetaan maan kansalaisyhteiskuntaa. EU tuki myös kansallista vaalilautakuntaa pyrkimyksissä lisätä kansalaisten tietoisuutta vuoden 2016 parlamentti-, paikallis- ja presidentinvaaleista sekä vähentää äänestämättä jättävien lukumäärää etenkin naisten ja nuorten äänestäjien keskuudessa.

EU suoritti onnistuneen virallisen yhteydenoton haitallisen työn luettelon laatimista koskevan lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä koskevan ILO:n yleissopimuksen nro 182 4 artiklan täytäntöönpanosta. Maan parlamentti hyväksyi luettelon yksimielisesti marraskuussa 2015.

Naisiin kohdistuvan väkivallan ja naisten syrjinnän osalta Kap Verde toteuttaa seuraavien kolmen vuoden aikana kaksi merkittävää suunnitelmaa uuden sääntelevän lain tukemiseksi: tasa-arvoa koskevan kolmannen kansallisen suunnitelman ja sukupuoliperusteisen väkivallan estämistä koskevan toisen suunnitelman (2015–2018).

Kamerun

EU:n ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat prioriteetit Kamerunissa olivat vuonna 2015 edelleen kidutuksen torjunta, vankilaolojen parantaminen, ihmisoikeuksien puolustajien suojelu, lasten oikeuksien edistäminen, erityisesti lapsikaupan torjunta, naisiin kohdistuvan väkivallan poistaminen sekä syrjimättömyys.

EU kävi Kamerunin kanssa edelleen aktiivista ihmisoikeus- ja demokratiakeskustelua eri kanavilla, muun muassa Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaisen säännöllisen poliittisen vuoropuhelun muodossa. EU ja Kamerun järjestivät 16. tammikuuta 2015 vuoropuhelun, jossa käsiteltiin hyvää hallintotapaa. Kamerun esitteli sitoumustensa täytäntöönpanemiseksi toteuttamansa toimenpiteet muun muassa ihmisoikeuksien, demokratisoitumisen, oikeusvaltioperiaatteen ja korruption torjunnan aloilla. Keskustelu tarjosi EU:lle tilaisuuden viitata ihmisoikeuksien täysimääräisen suojelemisen välttämättömyyteen, mukaan lukien oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin, sekä peräänkuuluttaa lisä uudistuksia vaaliprosessin, oikeusjärjestelmän ja korruption torjuntamekanismien aloilla. Vuoropuhelun toinen vuosittainen kokous järjestettiin 19. lokakuuta 2015, ja siinä keskityttiin turvallisuuteen, alueellisiin kysymyksiin, talouskehitykseen ja muuttoliikkeeseen. Kamerun vahvisti sitoumuksensa taistella Boko Haramia vastaan kansainvälisen humanitaarisen oikeuden ja ihmisoikeuslainsäädännön mukaisesti.

Vuoden 2015 aikana EU myös vetosi jälleen kuolemanrangaistuksen poistamiseksi Kamerunissa ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön ratifioinnin puolesta. EU jatkoi vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa, ja ihmisoikeuksien puolustajien kanssa pidettiin säännöllisiä kokouksia, mukaan lukien hlbt-i-oikeuksien puolustajat. EU:n edustajat osallistuivat kansalaisyhteiskunnan jäsenten ja poliittisten aktivistien oikeudenkäynteihin.

Vuonna 2015 EIDHR:n puitteissa painotettiin ihmiskaupan torjumista, lasten seksuaalisen hyväksikäytön estämistä, pakkotyövoiman käytön lopettamista Pohjois-Kamerunin perinteisissä yhteisöissä (Lamidas) sekä naisiin kohdistuvan väkivallan poistamista. Koska maan demokratian vakiinnuttaminen on erityisen tärkeää, EIDHR:n puitteissa julkaistiin helmikuussa 2015 uusi ehdotuspyyntö, joka on kokonaisarvoltaan 1,9 miljoonaa euroa. Tavoitteena on poliittisen vuoropuhelun vahvistaminen, osallistavan demokratian tukeminen ja laajaan osallistumiseen kannustaminen vaaleissa. Kansainvälisen työkonferenssin 104. istunnossa EU antoi panoksensa tarkasteluun, joka koski lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä annetun ILO:n yleissopimuksen nro 182 noudattamista Kamerunissa.

Lisäksi EU jatkoi rahoitustukeaan kansalaisjärjestöjen hankkeille ympäristön ja luonnonvarojen hallinnon aloilla. Valtiosta riippumattomia toimijoita koskevan välineen (NSA-LA) puitteissa rahoitetuissa hankkeissa käsiteltiin kaivostoiminta-alueilla elävän paikallisväestön ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien oikeuksien edistämistä, maatalousteollisuuden investointeja ja/tai infrastruktuurin rakentamista (mukaan lukien oikeus korvauksiin, suojelu lainvastaisilta siirroilta, velvollisuus kuulla paikallisväestöä ja oikeus turvalliseen ympäristöön).

Keski-Afrikan tasavalta

Vuonna 2015 EU jatkoi yrityksiään parantaa Keski-Afrikan tasavallan ihmisoikeustilannetta varsinkin käymällä säännöllistä vuoropuhelua siirtymävaiheen viranomaisten kanssa ja tukien tätä useista eri EU-välineistä. Siirtymävaiheen viranomaiset ovat tuoneet ilmi vakavan huolensa Keski-Afrikan tasavallan ihmisoikeustilanteesta. Banguin foorumin (4.–11. toukokuuta 2015) lopullisissa suosituksissa painotettiin rankaisemattomuuden torjumisen tärkeyttä, koska se on ratkaisevaa Keski-Afrikan sovintoprosessin kannalta. Kymmenen aseellisen ryhmän johtajat allekirjoittivat Banguissa 5. toukokuuta sopimuksen lasten välittömästä vapauttamisesta aseellisista ryhmistä ilman ehtoja. Toukokuun loppuun mennessä aseelliset ryhmät olivat vapauttaneet 300 lasta Bambarissa. Muiden vapauttamisseremonioiden tuloksena toukokuun jälkeen vapautettujen lasten lukumäärä nousi 645:een.

EU:n ja sen jäsenvaltioiden ihmisoikeusalan toimiin Keski-Afrikan tasavallassa vaikuttivat voimakkaasti pääkaupungin ja koko maan huononeva turvallisuustilanne, pakolaiskysymys (arviolta 450 000 henkeä) ja sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden tilanne (arviolta 430 000 henkeä), myös Banguissa. YK julkaisi syyskuun 2014 ja toukokuun 2015 välisen ajan kattavan ensimmäisen ihmisoikeusraporttinsa joulukuussa 2015. YK totesi, että vaikka konfliktin laajuus ja vakavuus pieneni tällä kaudella, valtiosta riippumattomat aseelliset ryhmät, kuten anti-balaka -liike ja entiset Seleka-liikkeen jäsenet, ja pienemmässä määrin valtio jatkoivat edelleen vakavia kansainvälisten ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksia kaikkialla maassa. Tämä väkivalta vaikuttaa eniten maan sisällä siirtymään joutuneisiin henkilöihin.

Keski-Afrikan tasavallan vuosien 2014–2015 siirtymävaiheen aikana vallinneen poliittisen ja turvallisuuteen liittyvän epävarmuuden huomioon ottaen EU ja sen jäsenvaltiot ovat viranomaisten tärkein kumppani.

EIDHR:n aihekohtainen budjettikohta sisältää kolme hanketta, joiden yhteisarvo on 1,2 miljoonaa euroa. Niillä tuetaan Keski-Afrikan viranomaisia niiden ponnisteluissa poistaa rankaisemattomuus ja tehostaa valmiuksien parantamista oikeuslaitoksen jäsenten parissa.

Lisäksi EU tukee 20,9 miljoonalla eurolla Unicefin aloitetta Keski-Afrikan tasavallan koulutussektorilla. Hankkeen tavoitteena on perusopetuspalveluiden vahvistaminen ja tilapäisen hoidon tarjoaminen aseellisten ryhmien ja paikallisten puolisoitilaallisten joukkojen vapauttamille jopa 1000 lapselle.

EU tukee Keski-Afrikan tasavaltaa sen taistelussa rankaisemattomuutta vastaan ja sen pyrkimyksissä uudistaa oikeuslaitoksen ja rikosoikeudellisen järjestelmän rakenteita. EU antaa merkittävää rahoitustukea (15 milj. euroa) oikeusministeriölle RESEJEP-hankkeen puitteissa (oikeusalan ja poliisin uudelleenjärjestelyhanke). Hankkeesta on rahoitettu muun muassa Ngaragban ja Bimbon vankiloiden remontit Banguissa.

Vakautta ja rauhaa edistävän välineen (IcSP) puitteissa aloitettiin toukokuussa 2015 1 miljoonan euron arvoinen hanke ihmisoikeusvaltuutetun toimiston tukemiseksi. Hankkeen tavoitteena on ehkäistä ihmisoikeusloukkauksia ja parantaa ihmisoikeuksien parissa työskentelevien paikallisten NGO:iden valmiuksia.

Tšad

Vuonna 2015 EU:n päätavoitteet ihmisoikeuksien edistämiseksi Tšadissa olivat edelleen oikeusjärjestelmän uudistaminen, turvallisuusjoukkojen uudistaminen, lasten ja naisten oikeuksien edistäminen, demokratian edistäminen, kuolemanrangaistuksen vastustaminen sekä kansalaisyhteiskunnan voimaannuttaminen. EU:n tukea annettiin monissa eri muodoissa poliittisesta vuoropuhelusta tekniseen yhteistyöhön, ja se rahoitettiin EKR:n, IcSP:n sekä EIDHR:n kautta.

Tammikuussa 2015 järjestettiin poliittinen vuoropuhelu Cotonoun sopimuksen 8 artiklan puitteissa. Tämä antoi EU:lle tilaisuuden ottaa esille huolensa useista ihmisoikeuskysymyksistä kuten oikeusalan uudistuksesta, vankilaoiloista ja Tšadin entisen presidentin Hissène Habrén oikeudenkäynnistä. EU osallistui myös aktiivisesti yksittäistapausten ratkaisemiseen kautta vuoden.

Marraskuussa 2014 aloitettiin tšadilaisen ihmisoikeusjärjestön toteuttama EIDHR-rahoitteinen hanke, jolla pyritään tukemaan Hissène Habrén oikeudenkäynnin parissa työskenteleviä tšadilaisia asianajajia. EU:n edustusto seurasi joulukuussa 2014 alkanutta oikeudenkäyntiä tiiviisti; se johti 20:n Habrén kauden turvallisuushenkilöstön edustajan tuomitsemiseen murhasta, kidutuksesta, kidnappauksesta ja mielivaltaisista pidätyksistä. Lisäksi tuomioistuimien tuomitsi seitsemän miestä elinkautiseen vankeuteen. Kaksi näistä olivat Saleh Younous, dokumentoinnin ja turvallisuuden pääosaston (DDS) entinen päällikkö, ja Mahamat Djibrine, jota vuoden 1992 Tšadin totuuskomissio kuvasi yhdeksi Tšadin pelätyimmistä kiduttajista. Tšadissa järjestettiin Habrén oikeudenkäyntiin liittyviä valistustilaisuuksia, joille myönnettiin rahoitusta IcSP:stä.

Poliisivoimien uudistushankkeeseen liittyen on meneillään kaksi NGO:iden kanssa tehtyä sopimusta turvallisuusjoukkojen ja väestön välisten suhteiden parantamiseksi antamalla koulutusta turvallisuusjoukoille, viestinnän avulla sekä perustamalla paikallisia foorumeita, joilla turvallisuusjoukot, kansalaisyhteiskunta ja paikallisviranomaiset voivat keskustella turvallisuuskysymyksistä. Poliisivoimien uudistushankkeen puitteissa turvallisuusjoukkoja koulutetaan myös etiikan alalla. Osana hanketta tehtiin tutkimus maan turvallisuusjoukkojen etiikan ja rikollisuuden tarkkailukeskuksen perustamisedellytysten arvioimiseksi. Tutkimuksessa kävi ilmi, että kaikki osapuolet olivat kiinnostuneita tällaisen rakenteen luomisesta.

Vuonna 2015 EIDHR:n puitteissa valittiin kolme hanketta, joiden kokonaisarvo on 1 miljoona euroa ja jotka käsittelevät lasten ja naisten oikeuksien suojelemista ja edistämistä. ACORDin kanssa toteutettavan 36 kuukautta kestävä hankkeen puitteissa pyritään lapsiavioliittojen vähentämiseen Tšadin keskiosissa. Paikallinen järjestö *Union des femmes pour la Paix* (naisten rauhanliitto) toteuttaa 24 kuukautta kestävä hanketta, jonka tavoitteena on oikeusavun tarjoaminen naisille eteläisessä Moundoun kaupungissa. Kolmannen hankkeen, jonka toteuttaa Ranskan Asianajajat ilman rajoja -järjestö, tavoitteena on tarjota oikeusapua N'Djamenan, Abéché ja Koumran kaupungeissa pidätettyinä oleville lapsille ja naisille.

Lisäksi Ranskan suurlähetystö jatkoi naisten ja lasten oikeuksien alalla toimivien NGO:iden tukemista erityisen välineen, sosiaalisen kehityksen rahaston (*Fonds social de développement*) kautta. Vuonna 2015 rahoituksen saajiksi valittiin kuusi paikallista NGO:ta: CONA-CIAF (naisten sukuelinten silpomisen torjuminen), LTDH (nuorena solmittujen avioliittojen torjuminen) AECPEM ja MUDESOF (kouluväkivalta), CAASFFA (muuttajatyttöjen suojeleminen) sekä AFJT (naisten johtajuus).

Hyvän hallintotavan tukihankkeen kautta EU tukee vastasyntyneiden rekisteröimisen yleistymistä Tšadissa. Unicef, ACORD ja RAPS Mandoul panevat täytäntöön kolmea hanketta kolmella pilottialueella väestön tietoisuuden lisäämiseksi ja virkamiesten kouluttamiseksi lasten rekisteröimisen alalla.

EU:n edustusto on seurannut tiiviisti vuosina 2016 ja 2017 järjestettävien vaalien valmisteluja. Tšadin ihmisoikeusliitolle (LTDH) on myönnetty 475 000 euron arvoinen kolmivuotinen hanke valistuskampanjoita ja kansallisten vaalitarkkailijoiden kouluttamista varten. Lisäksi Ranskan suurlähetystö rahoitti kuusi kuukautta kestävä hankkeen (käynnistettiin lokakuussa 2015) nuorten vaaleihin osallistumisen edistämiseksi.

Mitä oikeusalan uudistukseen tulee, oikeusalan uudistuksen tukiohjelma päättyi vuonna 2014, ja EU alkoi työstää uutta ohjelmaa oikeusministeriön ja muiden keskeisten sidosryhmien kanssa. Belgian Asianajajat ilman rajoja -järjestön hanke Tšadin väestön oikeudellisia menettelyjä koskevan tietoisuuden parantamiseksi ja heidän avustamiseksi oikeuksiensa suojelemissa on edelleen meneillään.

Näiden lisäksi EU jatkoi tiivistä yhteistyötä paikallisten ihmisoikeusjärjestöjen kanssa ja isännöi useita kokouksia kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Komorien liitto

EU:n ihmisoikeus- ja demokratiatavoitteena sen suhteissa Komorien liittoon on edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista, demokratiaa ja oikeusvaltiota ja kiinnittää erityistä huomiota vaaliprosesseihin, oikeuteen ja korruption torjuntaan sekä naisten ja lasten oikeuksiin.

EU kävi edelleen Komorien kanssa ihmisoikeus- ja demokratiakeskusteluja eri kokoonpanoissa, mukaan lukien useat korkean tason vierailut, säännöllinen poliittinen vuoropuhelu ja kehitysyhteistyö. Lisäksi käynnissä olevaa vaaliapua koskevassa tiivistetyssä poliittisessa vuoropuhelussaan Komorien viranomaisten kanssa EU vetosi toistuvasti vapaan, avoimen ja uskottavan vaaliprosessin puolesta hiljattain tarkistetun uudistetun lainsäädäntökehyksen ja sidosryhmien jäsenellän kuulemisen pohjalta. Sekä lainsäädäntöuudistuksella että laajoilla tiedotuskampanjoilla edistettiin myös parempaa sukupuolten välistä tasapainoa vaalielimityksissä ja politiikassa.

Kun Komorien liiton lainkäyttö- ja toimeenpanovalta uudistetaan ja saarivaltiossa järjestetään kaikkien aikojen ensimmäiset kunnallisvaalit, on mahdollista, että vuosien 2014–2016 vaalikaudella maan edistymisen kohti demokratiaa, kansallista yhdyntymistä ja kehitystä vahvistuu. Toisaalta voi käydä myös niin, että vaara palata krooniseen epävakauteen, separatismiin ja köyhyyteen kasvaa.

Muut merkittävät ihmisoikeuksia koskevat seikat, joihin EU otti kantaa vuonna 2015, koskivat lähinnä oikeusjärjestelmää. Kansallisen kehitysstrategian vuosien 2015–2019 uusien prioriteettien mukaisesti EU tukee parhaillaan suunniteltavaa oikeusalan uudistusta sen riippumattomuuden, luotettavuuden, tehokkuuden, tasapuolisuuden ja saatavuuden lisäämiseksi. EU antaa uudistuksen toteuttamiseen merkittävää tukea 11. EKR:stä.

EU tehosti vuoropuheluaan kansalaisjärjestöjen kanssa hyväksymällä EU:n ja Ranskan yhteisen etenemissuunnitelman vuosiksi 2014–2017 EU:n yhteistyöstä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Etenemissuunnitelmalle myönnetään rahoitustukea NSA-LA- ja EIDHR-budjettikohdista. Parhaillaan on käynnissä viisi NSA-LA-hanketta, ja vuosiksi 2016–2017 on suunniteltu lisää NSA-LA-ohjelmasta ja EIDHR:stä rahoitettavia ehdotuspyyntöjä. Vuonna 2016 Ranska aikoo tehostaa tukeaan Komorien liiton ihmisoikeuksille myöntämällä lisää rahoitusta.

Kongon tasavalta

Vuonna 2015 EU:n ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat prioriteetit olivat kidutuksen torjunta, vankilaolojen parantaminen, hyvä oikeudenkäyttö sekä haavoittuvien väestönsien oikeuksien edistäminen ja suojele.

Kokoontumisvapauden ja sananvapauden kaltaisia perustavaa laatua olevia ihmisoikeuksia rajoitettiin merkittävästi 25. lokakuuta järjestetyn perustuslain muuttamista koskeneen kansanäänestyksen yhteydessä. Oppositiopuolueet eivät saaneet järjestää poliittisia tilaisuuksia 20. lokakuuta jälkeen. Osa tästä huolimatta järjestetyistä mielenosoituksista muuttui väkivaltaisiksi, ja turvallisuusjoukot reagoivat niihin liiallisella voimankäytöllä. Useita ihmisiä kuoli ja monia loukkaantui. Kahta oppositiojohtajaa pidettiin kotiarestissa yli viikon ajan. Radio- ja televisio-ohjelmissa käsiteltiin ainoastaan valtapuoluetta ja sen kampanjaa. Kansainvälisen radioaseman RFI:n lähetykset sekä langattomat nettiyhteydet ja tekstiviestit keskeytettiin 20. lokakuuta ja marraskuun alun väliseksi ajaksi. Riippumattoman radioaseman laitteet takavarikoitiin ja toimitilat tuhottiin, ja aseman omistaja sai tappouhkauksia. Muut toimittajat raportoivat heihin kohdistetusta painostuksesta olla julkaisematta tietoja Brazzavillessä ja Pointe Noire'issa kytevistä levottomuuksista.

Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaiseen poliittiseen vuoropuheluun 20. helmikuuta sisältyivät myös ihmisoikeuskysymykset. EU painotti, että Kongon tasavallan on pantava täytäntöön kansainvälisistä sopimuksista johtuvat velvoitteensa, mukaan lukien kidutuksen kieltäminen, ja sallittava yleisenä sääntönä pääsy vankien luokse. Osapuolet keskustelivat soveltuvasta lähestymistavasta Kongon tasavallan lokakuussa 2013 hyväksymien UPR-suositusten (164 kpl 171:stä) täytäntöönpanemiseksi. Näistä keskusteluista huolimatta Kongon tasavallan kanssa käydyssä vuoropuhelussa ihmisoikeuksista ja demokratiasta pystyttiin saavuttamaan vain vähän edistymistä. Tälläkin hetkellä on saatu osoituksia vankien, alkuperäiskansojen, lasten ja naisten perusihmisoikeuksien loukkauksista. Viranomaiset eivät ole vastanneet vaatimuksiin, että Kongon turvallisuusjoukkojen väitetyt hyväksikäyttö- ja kidutustapaukset tutkittaisiin ja asetettaisiin syytteeseen ja että ihmisoikeuksia käsittelevien NGO:iden annettaisiin valvoa pidätyskeskuksia ja vierailia niissä. Kongon tasavallassa hyväksyttävät lait ja uusi lainsäädäntö ovat enenevässä määrin kansainvälisten sopimusten vastaisia.

EU ylläpiti vuoropuhelua kongolaisten kansalaisjärjestöjen kanssa lukuisten virallisten ja epävirallisten kanavien kautta vaihtaakseen näkemyksiä ja keskustellakseen tärkeimmistä ihmisoikeuksiin liittyvistä huolenaiheista. EU:n vuosittainen kokous ihmisoikeuksien puolustajien kanssa pidettiin 17. elokuuta. EU:n sitoumukselle ihmisoikeuksien kunnioittamisen tukemiseksi ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelemiseksi annetaan paljon arvoa. Erityistä huolta aiheutti muuttajien ihmisoikeustilanne. Heidän karkottamiseksi Kongosta toteutettiin operaatio. Alkuperäiskansojen oikeuksia koskevan lain ja toimintasuunnitelman täytäntöönpano katsottiin myös ensisijaisen tärkeäksi.

Euroopan unioni tukee EIDHR:n kautta ihmisoikeuksien vahvistamista Kongossa. Vuoden 2015 puolivälissä julkaistiin ehdotuspyyntö (budjetti 700 000 euroa), jonka perusteella valittiin kolme hanketta mielivaltaisten pidätysten ja kidutuksen torjumisen sekä uhanalaisissa asemassa olevien lasten ja heidän perheidensä oikeuksien suojelemisen ja edistämisen aloilla. Vuoden 2016 alkupuoliskolla EIDHR:n puitteissa on tarkoitus järjestää toinen ehdotuspyyntö.

Kansalaisjärjestöille ja paikallisviranomaisille osoitetun ehdotuspyynnön kautta rahoitetaan myös muita naisten ja lasten oikeuksiin keskittyviä ihmisoikeushankkeita.

Lisäksi EU tukee oikeusvaltioperiaatteen vahvistamista Kongossa PAREDA-hankkeensa kautta. Tällä hetkellä on meneillään toinen vaihe, ja budjetti EKR:stä on 920 000 euroa. Ohjelmalla avustetaan oikeusministeriötä kansallisten lakien pitkälle menevässä ja kauan kaivatussa uudistamisessa. Tämän lisäksi PAREDA-hankkeella tuetaan keskeisten ihmisoikeussopimusten ratifioimista ja sisällyttämistä Kongon oikeusjärjestelmään. Tavoitteena on parantaa oikeudellista ennakoitavuutta, vahvistaa tuomioistuinten roolia ja varmistaa oikeuden asianmukainen saatavuus kaikille. Kansallisten lakien päivittämisestä vastaavan kansallisen komission työskentelyn aloittaminen syyskuussa 2015 ja PAREDA:n kansainvälisten asiantuntijoiden tarkistamien lakien esittely marraskuussa olivat virstanpylväitä Kongon tasavallan oikeusjärjestelmän modernisointiprosessissa.

Norsunluurannikko

EU:n ihmisoikeusprioriteetit Norsunluurannikolla ovat edelleen oikeus turvallisuuteen, oikeuteen ja oikeusvaltioon, rankaisemattomuuden torjunta ja sovinnonteko, demokratiatuki, ihmisoikeuksien puolustajien suojelu sekä lasten ja naisten oikeudet, erityisesti toimenpiteet naisiin kohdistuvan seksuaalisen väkivallan ja lapsityövoiman torjumiseksi.

Norsunluurannikko otti tärkeän askeleen vuonna 2015, kun maassa järjestettiin rauhalliset ja rauhanomaiset presidentinvaalit, jotka tarkkailijoiden mukaan täyttivät demokraattisia vaaleja koskevat kansainväliset vaatimukset. EU oli lähettänyt maahan vaaliasiantuntijoiden valtuuskunnan analysoimaan prosessia kokonaisuudessaan, mukaan lukien äänestäjaluettelon päivittämistä.

Vaikka ihmisoikeustilanne on yleisesti ottaen parantunut merkittävästi edelliseen vuosikymmeneen verrattuna ja erityisesti vuoden 2010 vaaleja seuranneen kriisin jälkeen, vakavia puutteita on edelleen useita. Maata leimaa edelleen etnis-maantieteellinen poliittinen jakauma, ja vuoden 2010 poliittisen kriisin jälkeisessä sovinnonteossa olisi edistyttävä.

Sen jälkeen, kun presidentti Ouattara valittiin uudelleen virkaansa vuonna 2015, hän ilmoitti olevansa edelleen sitoutunut sovinnonteon, sosiaalisen yhteenkuuluvuuden ja puolueettoman oikeuden kaltaisiin prioriteetteihin. Näillä aloilla saavutettiin paljon vuonna 2015. Poliittisen vuoropuhelun ja sovinnonteon osalta vuonna 2015 perustettiin uhrien sovinnonteosta ja korvauksista vastaava kansallinen komissio (CONARIV), jonka tehtävänä on huolehtia vuoden 2010 vaalien jälkeisen kriisin uhreille myönnettävistä korvauksista. Myös oikeusjärjestelmän alalla saavutettiin edistymistä, kun kuolemanrangaistus poistettiin maaliskuussa 2015 ja Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) Rooman perussääntö saatettiin osaksi kansallista lainsäädäntöä. Vastauksena ICC:n antamaan pidätysmääräykseen presidentti Ouattara kieltäytyi siirtämästä Simone Gbagboa Haagiin ja katsoi, että tämän oikeudenkäynnin olisi tapahduttava Norsunluurannikolla. Simone Gbagboa ja hänen kannattajiaan vastaan nostettiin ensimmäiset kansalliset syytteet. Kansallinen tutkintakomissio edistyi kummassakin leirissä tekemässään tutkinnassa. Oikeusalalla saavutettu edistyminen on kuitenkin kohtalaisen hidasta niiltä osin, mitä tulee uhreille myönnettäviin korvauksiin, oikeuslaitoksen riippumattomuuteen, oikeusjärjestelmän saatavuuteen ja rankaisemattomuuden käsittelyyn. Huolta aiheuttavat myös mielivaltaisesti ja/tai pitkään pidätettyinä olevien olot sekä vankilaolot.

Aseistariisunta-, demobilisaatio- ja sopeuttamisprosessi (DDR) saatettiin päätökseen vuonna 2015. Turvallisuusalan uudistuksia tarvitaan edelleen erityisesti maan länsi- ja keskiosissa ja Abidjanissa sekä myös ottaen huomioon YK:n rauhanturvajoukkojen (ONUCI) asteittainen vetäytyminen maasta.

Kuluneen vuoden aikana hallitus hyväksyi toimintapolitiikkoja lapsityövoiman käyttöön ja ihmiskauppaan puuttumiseksi. Edistymisestä huolimatta yksilöiden sosiaalisen suojelun taso on edelleen alhainen ja peruspalveluiden saatavuus on erittäin haasteellista monille Norsunluurannikon kansalaisille. Sukupuolten epätasa-arvo ja seksuaalinen väkivalta aiheuttavat edelleen merkittävää huolta maassa. Maanomistukseen, kansallisuuteen ja muuttoliikkeeseen/maahanmuuttoon liittyvät arkaluonteiset kysymykset muodostavat niin ikään tärkeitä haasteita vakaudelle tietyissä osissa maata.

EU otti ihmisoikeuskysymykset säännöllisesti esille Norsunluurannikon viranomaisten kanssa pysyvien poliittisen kontaktinsa ja 8 artiklan mukaisen poliittisen vuoropuhelun puitteissa (Cotonoun sopimus). Viimeisin 8 artiklan mukainen poliittinen vuoropuhelu järjestettiin kesäkuussa 2015 EU:n suurlähettiläiden ja ulkoministerin välillä; myös monet muut ministerit tai ministeriöt osallistuivat kokoukseen (sisäasiat, oikeus ja ihmisoikeudet sekä talous). EU jatkaa pysyvää vuoropuheluaan kaikkien poliittisten puolueiden kanssa sekä ihmisoikeusalan paikallisten kansalaisjärjestöjen ja NGO:iden kanssa.

Erityisissä vuoropuhelukokouksissa ja EU:n kehitysavun puitteissa on keskitytty turvallisuusalan uudistukseen ja oikeuden saatavuuden tehostamiseen, joita rahoitettiin kymmenennestä EKR:stä, ja myös entisten taistelijoiden uudelleenintegroitumiseen, jota rahoitettiin vakausvälineestä. EIDHR:n puitteissa EU antoi tukea NGO:ille, jotka työskentelevät konfliktineston parissa maan länsiosissa ja herkillä kaupunkialueilla. Tämän välineen puitteissa EU rahoitti kansalaisyhteiskunnan pyrkimyksiä torjua rankaisemattomuutta ja edistää puolueetonta oikeutta sekä siirtymäkauden oikeuteen liittyviä aloitteita. EIDHR:stä rahoitettiin myös hankkeita, joilla avustetaan seksuaalisen väkivallan uhreiksi joutuneita naisia ja parannetaan kansalaisyhteiskunnan valmiuksia helpottaa sovinnontekoa. Kymmenennen EKR:n kautta jatkettiin tukea kansalaisyhteiskunnalle paikallishallinnon edistämiseen tähtäävää hanketta varten.

Kongon demokraattinen tasavalta

Kongon demokraattisen tasavallan ihmisoikeustilanne on yhä huolestuttavampi, erityisesti maan itäosissa. Paikallis- ja provinssivaalien järjestämättä jättäminen sekä parlamentti- ja presidentinvaalien lykkääminen ovat luoneet vakavia, kasvavia paineita ja huolenaiheita kansalaisyhteiskunnan ja poliittisen opposition vapauden ja turvallisuuden suhteen.

Kongon itäosissa on edelleen monia aktiivisia aseellisia ryhmiä, ja rajallisesta edistymisestä huolimatta armeija (FARDC) ja YK:n rauhanturvaajat (MONUSCO) eivät ole pystyneet toimimaan odotetusti. Tämä johtuu osittain operatiivisen yhteistyön vähyydestä. Aseellisten ryhmien komentajat ovat syyllistyneet lukuisiin sotarikoksiin ja vakaviin siviiliväestöön kohdistuneisiin loukkauksiin, kuten kidnappauksiin ja seksuaaliseen väkivaltaan. Myös maan armeija on syyllistynyt ihmisoikeusloukkauksiin ja suhteettomaan voimankäyttöön. Aseelliset ryhmät sekä armeija yhdistetään luonnonvarojen laittomaan hyödyntämiseen.

Monimutkaista ja vaikeasti ennustettavaa humanitaarista tilannetta on heikentänyt monista naapurimaista – viimeksi Burundista – tulevien pakolaisten ja monien maan sisällä siirtymään joutuneiden henkilöiden läsnäolo itäisissä maakunnissa; lisäongelmia aiheutuu kapasiteetin rajallisuudesta ja turvattomuudesta.

Syyskuussa useat vallassa olevien poliittisten puolueiden, niin kutsutun G7:n, puheenjohtajat erotettiin hallituksesta näiden ilmoitettua vastustavansa presidentin pyrkimystä jatkaa kolmannelle kaudelle. Tämän jälkeen EU sai raportteja opposition jäsenten ja heidän perheidensä häirinnästä. Siitä lähtien myös toimittajia on uhkailtu fyysisesti, tiettyjä radio- ja TV-lähetyksiä on keskeytetty, RFI:n radiosignaalia on häiritty ja mobiilinetti- ja tekstiviestipalveluita on keskeytetty pitkiksi ajoiksi. EU antoi lokakuussa julkilausuman, jossa pantiin huolestuneena merkille Kongon YK:n yhteisen ihmisoikeustoimiston (UNJHRO) julkaisemat tiedot, jotka osoittavat todettujen ihmisoikeusloukkausten lisääntyneen merkittävästi erityisesti Kinshasassa ja Gomassa, mukaan lukien ihmishenkien menetykset, loukkaantumiset, pidätykset ja varastelut. Tiedustelupalvelun suorittamat mielivaltaiset pidätykset ovat myös lisääntyneet viime aikoina.

EU on toistuvasti peräänkuuluttanut rauhanomaista poliittista ilmapiiriä, rauhallista keskustelua, sananvapauden suojelemista, ihmisoikeuksien, oikeusvaltion ja opposition oikeuksien kunnioittamista, Kongon demokraattisen tasavallan perustuslain kunnioittamista ja avointa poliittista tilaa sekä takuita oikeuslaitoksen riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta. EU on osallistunut aktiivisesti paikallisten valtiosta riippumattomien toimijoiden toteuttamien yksittäisten toimien tukemiseen; toimia on rahoitettu EIDHR:n kautta. Joitakin esimerkkejä vuonna 2015 toteutetuista toimista: naisjärjestöjen tukeminen Kivussa; ihmisoikeusperustaisen kansalaiskasvatuksen tukeminen tulevien vaalien alla; useiden konfliktinestotoimien rahoittaminen yhteisöjen tasolla; seksuaalisen väkivallan uhreiksi joutuneiden naisten ja lasten oikeussuojan edistäminen sekä kidutuksen ja muun hyväksikäytön uhrien avustaminen. YK:n ihmisoikeusneuvosto antoi 2. lokakuuta 2015 konsensuksella päätöslauselman Kongon demokraattisen tasavallan tilanteesta.

Maassa tapahtui jonkin verran myönteistä kehitystä. Syyskuussa Kongo esimerkiksi ratifioi vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen ja sen valinnaisen pöytäkirjan.

Vuodelta 2015 on mainittava myös sellaiset tärkeät tapahtumat kuin yleinen konferenssi oikeuden tilasta, ihmisoikeuskomitean virkaanastuminen ja perustuslakituomioistuimen perustaminen.

EU jatkaa yhteistyöohjelmiensa kautta työtään vaalien oikeudellisen kehityksen parantamiseksi ja vaaleihin liittyvän valistuksen edistämiseksi. EU tukee myös aloitteita, jotka kannustavat kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen, edistävät kansalaiskasvatusta ja tukevat ihmisoikeusrikkomusten uhreja, sekä seksuaalisen väkivallan tapausten tutkintaa. EU noudatti kokonaisvaltaista lähestymistapaansa, jonka mukaisesti se oli valmis ottamaan esille huolenaiheita julkilausumissa, puheissa, työryhmissä sekä virallisissa ja epävirallisissa yhteyksissä ja kannusti Kongon hallitusta varmistamaan ihmisoikeuksien täyden kunnioittamisen kaikkialla maassa.

Djibouti

Kaiken kaikkiaan Djiboutin ihmisoikeustilanne ei parantunut vuonna 2015, ja ihmisoikeusaktivistien ja hallituksen vastustajien häirintä jatkui erityisesti viimeisimpien presidentinvaalien edellä. Joulukuussa 2014 hallitus ja oppositio allekirjoittivat poliittisia uudistuksia koskevan puitesopimuksen, joka antoi oppositiolle jonkin verran mahdollisuuksia järjestää julkisia kokouksia ja päästä esille valtiollisissa tiedotusvälineissä. Tämä kuitenkin loppui, kun neuvottelut juutuivat kysymykseen riippumattomasta vaalilautakunnasta. Ihmisoikeustilannetta ei paranna hallituksen marraskuun 2015 lopulla tekemä päätös "poikkeuksellisten turvatoimien" julistamisesta vain kuukausia ennen huhtikuuksi 2016 suunniteltuja seuraavia presidentinvaaleja. Maassa tapahtui 21. joulukuuta 2015 väkivaltaisia yhteenottoja turvallisuusjoukkojen ja opposition edustajien kesken. Niihin joutui osallisiksi myös kansalaisyhteiskunnan jäseniä, ja ne vaativat useita kuolonuhreja. Poliisin ja muiden turvallisuusjoukkojen liiallinen voimankäyttö sekä hyväksikäyttäjien ja kiduttajien laaja rankaisemattomuus ovat edelleen keskeinen huolenaihe.

Vuoden 2015 alussa EU ja Ranska antoivat julkilausumia, joissa poliittisia uudistuksia koskeva joulukuun 2014 puitesopimus pantiin merkille myönteisenä askeleena, ja painottivat sopimuksen täysimääräisen täytäntöönpanon merkitystä. EU toisti tämän viestin hallituksen kanssa helmikuussa 2015 käydyssä 8 artiklan mukaisessa poliittisessa vuoropuhelussa. Lisäksi EU jatkoi kautta vuoden säännöllisiä kokouksia oppositiopuolueiden ja ihmisoikeuksien puolustajien kanssa. Kun poliittinen tilanne huononi Djiboutissa vuoden 2015 lopulla ja hallituksen ja opposition väkivaltainen vastakkainasettelu kärjistyi, EU antoi julkilausuman, jossa se vaati tapahtumien selvittämistä ja väärinkäytöksiin syyllistyneiden henkilöiden saattamista oikeuteen. EU myös kannusti hallitusta ja oppositiota panemaan täytäntöön vuoden 2014 puitesopimuksen.

EU:n edustusto hallinnoi monia kansalaisjärjestöjen hankkeita Djiboutissa. Ne liittyvät erityisesti naisten oikeuksiin, maaseudun selviytymiskykyyn ja vammaisten oikeuksiin. Koska kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen on yksi EU:n tärkeimmistä painopisteistä Djiboutissa, se on aloittanut prosessin luodakseen jäsennellymmän vuoropuhelun maan kansalaisjärjestöjen kanssa. Vuonna 2015 käynnistettiin kolme selviytymiskykyä koskevaa EU:n hanketta, joissa on merkittävä kansalaisyhteiskuntaan liittyvä osio. Lisäksi käynnistettiin kaksi naisten oikeuksiin liittyvää hanketta ja vammaisten taloudellista integroitumista koskeva hanke. Näiden kaikkien kokonaisbudjetti on 1,8 miljoonaa euroa.

Lisäksi Djiboutia koskevasta 11. Euroopan kehitysrahaston maaohjelmasta on varattu 8 miljoonaa euroa kansalaisyhteiskuntaa, hallinnon hajauttamista ja sukupuolten tasa-arvoa varten.

Vuonna 2015 järjestettiin myös ihmisoikeuksiin liittyviä julkisuusdiplomatian tapahtumia. Huhtikuussa ulkoasiain- ja kansainvälisen yhteistyön ministerille toimitettiin asekauppasopimuksen ratifioimista koskeva virallinen yhteydenotto, ja lokakuussa 2015 samalle ministerille toimitettiin virallinen yhteydenotto, joka koski tuen antamista EU:n prioriteeteille ja aloitteille YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa.

Päiväntasaajan Guinea

EU on edelleen huolissaan ihmisoikeuksien kokonaistilanteesta Päiväntasaajan Guineassa, eikä tänä vuonna tapahtunut ollenkaan konkreettista edistymistä vuoden 2014 lopulla todetuista lievästi myönteisistä merkeistä huolimatta. EU:n tärkeimmät ihmisoikeusprioriteetit Päiväntasaajan Guineassa ovat siis edelleen samat: kuolemanrangaistusta koskevan moratorion sisällyttäminen lainsäädäntöön, sananvapauden ja yhdistymisvapauden parantaminen, tosiasiallinen poliittinen moniarvoisuus ja kansalaisyhteiskunnan tukeminen. Muutamista parannuksista huolimatta pidätettyjen tilanne pysyi vuonna 2015 vaikeana.

Päiväntasaajan Guinean demokratisoitumisprosessi ei vuonna 2015 edistynyt merkittävästi. Hallituksen ja oppositiopuolueiden pyöreän pöydän neuvotteluissa (marraskuu 2014) sovittujen toimenpiteiden täytäntöönpano – jota EU kannusti – edistyi hyvin vähän. Kaksi poliittista puoluetta kuitenkin laillistettiin: *Unión de Centro Derecha* (keskustaoikeiston liitto, UCD) ja *Ciudadanos por la Innovación en Guinea Ecuatorial* (kansalaiset innovaatioiden puolesta, CI). Näin laillistettujen poliittisten puolueiden lukumäärä maassa nousi 15:een. Vaalilakiin ei myöskään tehty merkittäviä uudistuksia, ja *Frente de Oposición Democrática* -foorumin (maaliskuussa 2015 perustettu demokraattinen oppositiorintama, FOD) alle yhdistyneitä opposition edustajia häiritään ja pelotellaan edelleen. EU aikoo käyttää kaikki tilaisuudet hyväkseen kannustaakseen merkityksellistä vuoropuhelua oppositiopuolueiden kanssa vuonna 2016 järjestettävien presidentinvaalien alla.

Päiväntasaajan Guinean viranomaisten osana YK:n vuoden 2014 UPR-arvioinnin toista kierrosta hyväksymien suositusten täytäntöönpano ei edennyt vuonna 2015. EU ja sen jäsenvaltiot tukivat kansalaisyhteiskuntaa tähän prosessiin valmistautumisessa ja jatkavat suositusten täytäntöönpanon seuraamista, vaikka asiassa ei olekaan edistytty.

Kuolemanrangaistuksen osalta on todettava, että vuonna 2015 ei toteutettu yhtään teloitusta vuonna 2014 hyväksytyn moratorion ansiosta.

Vaikeuksista huolimatta EU ja sen jäsenvaltiot jatkavat mahdollisimman laajoja keskusteluja Päiväntasaajan Guinean viranomaisten kanssa ihmisoikeuksista ja demokratiasta erilaisissa kokoonpanoissa, mukaan lukien mielivaltaisesti pidätettyjen henkilöiden yksittäiset tapaukset. Euroopan parlamentin jäsenet esittivät useita kysymyksiä hallinnon vastustajien vainosta, mielivaltaisista pidätyksistä ja sananvapaudesta sekä yksittäisistä tapauksista.

Myönteistä oli, että maa sai ensimmäistä kertaa tukea EIDHR:stä. Vuonna 2015 käynnistettiin ehdotuspyyntö, jonka perusteella myönnetään 300 000 euroa kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien puolustajien tukemiseksi. Joulukuussa 2015 tehtiin sopimus päiväntasaajan guinealaisen NGO:n kanssa hankkeesta, joka koskee kansalaisyhteiskunnan vaikutusmahdollisuuksia sen vahvistamiseksi ja ihmisoikeuksien edistämiseksi Päiväntasaajan Guineassa.

Eritrea

Eritrean ihmisoikeustilanne oli vuonna 2015 edelleen hyvin huolestuttava. Sisäpolitiikassa riippumattomille poliittisille puolueille, ammattiyhdistyksille ja tiedotusvälineille sekä aktiiviselle kansalaisyhteiskuntaan osallistumiselle varattu tila on äärimmäisen rajoitettu. Hallitus ei edelleenkään päästä Eritrean ihmisoikeustilannetta käsittelevää YK:n erityisraportoijaa eikä Eritrean ihmisoikeustilannetta selvittävää tutkintakomissiota maahan.

Kesäkuussa 2015 tutkintakomissio julkaisi ensimmäisen raporttinsa, jossa todettiin, että Eritreassa on tapahtunut ja tapahtuu edelleen järjestelmällisiä, laajoja ja vakavia ihmisoikeusloukkauksia hallituksen valvonnassa. Ihmisoikeusneuvosto antoi raportin pohjalta tutkintakomissiolle tehtäväksi jatkaa tutkintaa muun muassa tilanteissa, joissa loukkaukset voidaan katsoa rikoksiksi ihmisyyttä vastaan. Tutkinnan tulokset esitellään kesäkuussa 2016.

Hallitus on osoittanut halukkuutta lisätä yhteistyötä kansainvälisen yhteisön kanssa ihmisoikeuksiin, ihmiskauppaan ja salakuljetukseen liittyvissä kysymyksissä. Hallitus on erityisesti ilmoittanut olevansa valmis edistämään joitakin UPR-prosessin puitteissa annettuja suosituksia. Se osallistuu aktiivisesti muuttoliikettä käsittelevään Khartoumin prosessiin, jossa se on ohjauskomitean jäsen. EU:n 11. EKR:n maaohjelma (2014–2020) sisältää ihmisoikeuksia koskevan osan, joka liittyy (hallituksen hyväksymien) UPR-suositusten täytäntöönpanoon. Hanketta toimenpiteiden täytäntöönpanemiseksi valmistellaan parhaillaan. Hallitus ilmoitti vuonna 2015 aikovansa rajoittaa 18 kuukauteen tällä hetkellä rajoittamattoman ajan kestävän Eritrean kansalaisten asevelvollisuuden, mutta ilmoitus peruttiin myöhemmin. Vuonna 2015 EU muistutti edelleen Eritreaa sen ihmisoikeuksiin liittyvistä velvoitteista niin kansainvälisen oikeuden kuin kotimaisen lainsäädännönkin nojalla. Poliittisen vuoropuhelun ja viranomaisten kanssa käytyjen virallisten ja epävirallisten keskustelujen puitteissa EU kehotti Eritrean hallitusta toteuttamaan käytännön toimenpiteitä ihmisoikeustilanteen parantamiseksi.

Huhtikuussa 2015 järjestettiin 8 artiklan mukaisen poliittisen vuoropuhelun kokous, jossa keskityttiin perimmäisiin syihin, ihmiskauppaan ja salakuljetukseen sekä alueelliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Marraskuussa 2015 järjestetyssä toisessa vuoropuhelussa käsiteltiin ihmisoikeuksia ja muuttoliikettä. Tässä yhteydessä EU ilmaisi arvostuksensa maan osallistumiselle UPR-prosessiin ja sitoutui vakaasti tekemään Eritrean kanssa yhteistyötä keskeisissä ihmisoikeuskysymyksissä. Samalla EU myös ilmaisi huolensa yleisestä ihmisoikeustilanteesta ja painotti konkreettisen edistymisen merkitystä ihmisoikeuksien ja niihin sitoutumisen alalla.

Vuonna 2015 EU myös jatkoi muuttoliikkeeseen ja ihmiskauppaan Afrikan sarvessa liittyvien huolenaiheidensa esille tuomista keskusteluissa viranomaisten kanssa. Etenkin EU:n edustusto osallistui aktiivisesti Eritrean valmistautumiseen ennen Vallettan huppukokousta ja jatkoi tukeaan Eritrean hallituksen käytännön osallistumiselle Khartoumin prosessiin.

Vuoden aikana järjestettiin myös ihmisoikeuksiin liittyviä julkisuusdiplomatian tapahtumia. Työ- ja hyvinvointiministerille toimitettiin maaliskuussa 2015 virallinen yhteydenotto lapsityön pahimpien muotojen kieltämistä koskevan ILO:n yleissopimuksen nro 182 mukaisen ajantasaisen haitallisen työn luettelon laatimiseksi. Lokakuussa ja marraskuussa 2015 hallitukselle toimitettiin useita virallisia yhteydenottoja, joilla tuettiin EU:n prioriteetteja ja aloitteita YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa.

Ihmisoikeuksien alalla annettavan rahoitustuen osalta voidaan mainita kahdeksan EIDHR-ohjelman puitteissa meneillään olevaa hanketta ja 12 hanketta CSO-LA -ohjelman puitteissa. Ne koskevat monia kysymyksiä, kuten naisten ja lasten oikeuksia sekä vammaisten oikeuksia.

Etiopia

Sananvapaus ja yhdistymisvapaus olivat edelleen ongelmallisia Etiopiassa vuonna 2015. Hallitukseen kriittisesti suhtautuvia tahoja, kuten opposition jäseniä ja toimittajia, pidätettiin kautta vuoden etenkin terrorisminvastaisen lain nojalla. Tuomioistuinten käsiteltäväksi tulevien terrorismitapausten lukumäärä on nousussa: käsittelyssä on yli 40 tapausta, ja 280 ihmistä on asetettu syytteeseen. EU:n edustusto seurasi tilannetta tiiviisti ja tarkkaili joitakin oikeudenkäyntejä. EU ja sen jäsenvaltiot ovat keskustelleet kansalais- ja poliittisista oikeuksista hallituksen kanssa 8 artiklan mukaisen poliittisen vuoropuhelun puitteissa, mukaan lukien korkeimmalla poliittisella tasolla.

Seitsemän maa-oikeuksia puolustavaa aktivistia pidätettiin maaliskuussa 2015 heidän ollessaan matkalla ruokasuvereniteettia ja maa-oikeuksia käsitelleeseen kansainväliseen NGO-kokoukseen. Kolme heistä asetettiin syytteeseen terrorisminvastaisen lain nojalla. Etiopialaisten kristittyjen tappojen jälkeen maassa järjestettiin virallinen islaminvastainen valtiollinen mielenosoitus 22. huhtikuuta. Mielenosoitus johti välikohtauksiin poliisin kanssa ja kymmeniin pidätyksiin. Ainakin yhdeksän aktiivista puolueen jäsentä pidätettiin ja tuomittiin myöhemmin kahdesta kuukaudesta kolmeen ja puoleen vuoteen kestäviin vankeusrangaistuksiin.

Joitakin päiviä ennen USA:n presidentin Barack Obaman vierailua heinäkuussa 2015 oikeusministeriö luopui terrorismisyytteistä Zone 9 -blogiyhteisön viittä bloggaajaa ja toimittajaa vastaan ja vapautti toimittaja Reyot Alemun, joka oli tuomittu viideksi vuodeksi vankeuteen samankaltaisista syytteistä, vain vähän ennen alkuperäistä vapauttamispäivää. Lokakuussa neljä muuta Zone 9 -ryhmän jäsentä vapautettiin syytteistä. Mutta syyttäjän valitettua tapauksesta korkein oikeus voi vielä käsitellä sitä, ja yhtä Zone 9:n jäsentä odottaa edelleen rikosoikeudellinen syyte.

Toisessa merkittävässä oikeudenkäynnissä 18 muslimien välityskomitean jäsentä sai roolistaan muslimien protesteissa pitkiä vankeustuomioita, jotka vaihtelivat seitsemästä 22 vuoteen. Osa heistä vapautettiin syyskuussa jokavuotisten uuden vuoden armahdusten puitteissa.

Etiopiassa pidettiin parlamenttivaalit 24. toukokuuta 2015, ja vaaleja edeltävä aika oli erittäin tiukassa valvonnassa ja poliittinen liikkumavara kapea. EU:ta ei kutsuttu tarkkailemaan vaaleja. Korkean edustajan tiedottaja antoi vaaleista julkilausuman 27. toukokuuta ja viittasi rajallisiin mahdollisuuksiin käydä avointa keskustelua ja tämän kielteiseen vaikutukseen vaaliolosuhteisiin kokonaisuudessaan. AU oli ainoa taho, joka lähetti vaalitarkkailijoita, ja nämä totesivat vaalien olleen rauhalliset, rauhanomaiset ja uskottavat. AU:n valtuuskunta kiinnitti kuitenkin huomiota puuteisiin avoimuudessa, ja lisäksi yli 100 oppositiopuolueiden tarkkailijaa pidätettiin tilapäisesti äänestyspäivänä. Vallassa oleva puolue ja sen liittolaiset ilmoittivat voittaneensa kaikki paikat parlamentissa 82 prosentin ääniosuudella. Vaalien jälkeen poliittisen opposition jäsenten kohdennetut pidätykset jatkuivat, ja oppositio väittää, että seitsemän sen aktiivista jäsentä tapettiin poliittisista syistä.

Etiopian hallitus on parhaillaan laatimassa uutta kansallista ihmisoikeuksien toimintasuunnitelmaa (NHRAP) vuosiksi 2016–2018, ja Etiopian ihmisoikeuskomissio (EHRC) jatkoi kansallisen ihmisoikeustilanteen seurantaan. EHRC toteutti usean avunantajan tuella vaalien tarkkailuoperaation ihmisoikeusaspektien osalta, mutta raporttia ei ole vielä julkistettu. Etiopian kansallisen vaalilautakunnan entisen varapuheenjohtajan nimittäminen uudeksi pääkomissaariksi asettaa kyseenalaiseen valoon EHRC:n valmiudet toimeenpanovallan riippumattomaan valvontaan. Etiopia antoi elokuussa 2015 uuden ihmiskauppaa koskevan lain. Ihmisoikeuksien kannalta lain huonoja puolia ovat kuolemanrangaistuksen käyttöönotto ja mahdollisuus siirtää todistustaakka syytetyille.

Monet konfliktit ja väkivaltaiset yhteenotot vuonna 2015 aiheuttivat niin ikään huolta ihmisoikeuksista. Gondarin alueella etnisten jännitteiden Amhara- ja Quemant-yhteisöjen välillä väitetään vaatineen useita satoja kuolonuhreja marras- ja joulukuussa. Vankilassa syttynyt tulipalo ja sitä seuranneet levottomuudet vaativat virallisten tietojen mukaan ainakin 17 vangin ja asukkaan hengen, mutta monet lähteet puhuvat suuremmasta uhrimäärästä. Joulukuussa 150 kaupungissa Oromian alueella puhkesi uudelleen laajoja opiskelijoiden ja maanviljelijöiden protesteja, jotka liittyivät etenkin Addis Abeban kaupungin kaavoitukseen. Ne johtivat laajoihin levottomuuksiin ja vaativat ainakin 100 ihmisen hengen. Täsmällisten tietojen saaminen on edelleen haasteellista, koska riippumattomia tietolähteitä on vähän ja konfliktialueille ei ole pääsyä. Korkean edustajan tiedottaja antoi levottomuuksista julkilausuman 23. joulukuuta.

Korkea edustaja Mogherini vieraili Addis Abebassa 20. lokakuuta 2015 ja tapasi Etiopian johtajia, kuten pääministerin, ja kansalaisyhteiskunnan edustajia. Kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuudet ovat Etiopiassa hyvin rajoitetut, ja hän keskusteli ihmisoikeuksiin liittyvistä huolenaiheista ja EU:n mahdollisuuksista auttaa.

Gabon

EU:n ihmisoikeus- ja demokratiatavoitteena Gabonissa on puuttua vankilaoiloihin, rituaalirikoksiin, naisten oikeuksiin ja ihmiskauppaan, myös lapsikauppaan. Vuoden 2016 presidentin- ja parlamenttivaalien alla huolta on aiheuttanut myös vaaliprosessin avoimuus ja osallistavuus. Kansalaisyhteiskunta on laajalti esittänyt vaatimuksia vaaliuudistusten toteuttamiseksi, mukaan lukien täydellinen ja yhdenmukainen biometrinen järjestelmä. Oikeusjärjestelmän tehokkuutta haittaavat riittämättömät taloudelliset ja inhimilliset voimavarat (esimerkiksi oikeuslääketieteen alalla) ja korruptio. Oikeutta ja elämää koskevat oikeudet ovat joutuneet kyseenalaisiksi, mistä ovat esimerkkinä entisen ministerin Serge Maurice Mabilan pidättäminen sekä nuoren opiskelijan Bruno Mboulou Mbekan tapaus. Hänet väitetään surmatun 20. joulukuuta 2014 syttyneiden opposition protestien yhteydessä. Näiden tapahtumien jälkeen EU antoi paikallisen julkilausuman, jossa se pahoitteli väkivaltaa ja nuoren opiskelijan kuolemaa sekä kehotti kaikkia osapuolia pidättyvyyteen, viranomaistutkinnan aloittamiseen välittömästi sekä avoimeen ja rakentavaan poliittiseen vuoropuheluun.

Erityistä vuotuista ihmisoikeusvuoropuhelua asianomaisten viranomaisten kanssa ei järjestetty, mutta EU ja sen jäsenvaltiot jatkoivat ihmisoikeus- ja demokratiakeskusteluja Gabonin kanssa eri muodoissa ja eri tasoilla. Gabonin viranomaisten kanssa järjestettiin kesäkuussa 2015 Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukainen poliittinen vuoropuhelu. Osapuolet sitoutuivat järjestämään vuoropuhelun kahdesti vuodessa vuodesta 2016 alkaen, ja seuraava istunto on tarkoitus järjestää vuoden 2016 alkupuolella.

EU jatkoi vuonna 2015 yhteistyötään Gabonin kanssa sen YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenyyden puitteissa. EU ja sen jäsenvaltiot suorittivat useita tapauskohtaisia virallisia yhteydenottoja ja tiedotustoimia Gabonin viranomaisten kanssa. EU:n ja Gabonin yhteistyö lisääntyi edelleen ja ne lähentyivät toisiaan, ennen kaikkea YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean kokousten valmistelun ja yhteistä etua koskevien monenvälisten asioiden osalta.

Kansainvälisten ihmisoikeusvälineiden ratifioimisen osalta Gabon edistyi vuonna 2015 useiden raporttien toimittamisessa ja käsittelemisessä, mukaan lukien vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus, kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vastainen yleissopimus sekä kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus. Asiaankuuluvat viranomaiset tarkastelevat parhaillaan siirtotyöläisten ja heidän perheenjäsentensä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen ja demokratiaa, vaaleja ja hallintotapaa koskevan afrikkalaisen peruskirjan ratifioimisprosesseja.

Gabon käynnisti vuonna 2015 kansainvälisen kuulemisen kolmannen UPR-prosessin valmistelemiseksi. Prosessi on tarkoitus toteuttaa vuoden 2016 loppu- tai vuoden 2017 alkupuolella.

EU:n edustusto jatkoi säännöllistä vuoropuheluaan kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeusjärjestöjen kanssa ja tapasi asiaankuuluvien virallisten elinten eli ihmisoikeuksista vastaavan pääosaston ja kansallisen ihmisoikeuskomission edustajia. EU ja sen jäsenvaltiot laativat vuonna 2015 etenemissuunnitelman Gabonin kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävää yhteistyötä varten.

Rahoitusyhteistyön osalta todettakoon, että maa on EIDHR-ohjelman edunsaaja. Maakohtaisen tukijärjestelmän puitteissa käynnistettiin vuonna 2015 600 000 euron arvoinen ehdotuspyyntö, jonka perusteella tehtiin sopimuksia.

Gambia

Gambian ihmisoikeus- ja oikeusvaltiotilanne aiheuttaa edelleen vakavaa huolta EU:lle. Vuonna 2015 EU:n prioriteetit Gambiassa olivat edelleen tiedotusvälineiden vapaus, kuolemanrangaistus, naisiin kohdistuva väkivalta, kansainvälisten ihmisoikeusmekanismien noudattaminen, vankilaolot, ihmisoikeuksien puolustajien tukeminen, syrjimättömyys ja oikeusvaltioperiaate. EU jatkoi näiden prioriteettien edistämistä vaikeassa poliittisessa tilanteessa yhdessä Gambiassa edustettuina olevien tai sinne akkreditoitujen jäsenvaltioiden kanssa. 8 artiklan mukainen vuoropuhelu käynnistettiin uudestaan kesäkuussa 2015; Gambia oli keskeyttänyt sen marraskuussa 2014.

Ihmisoikeuskysymykset otettiin esille kautta vuoden virallisessa poliittisessa vuoropuhelussa ja/tai diplomaattisissa yhteyksissä Gambian viranomaisiin.

EU toi vuonna 2015 ilmi huolensa voimassa olevasta sananvapauslaista, koska se mahdollistaa laajan tulkinnan ja mahdolliset väärinkäytökset, sekä toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien pidätyksistä ja näihin kohdistuvasta häirinnästä saaduista tiedoista. EU:n edustusto Banjulissa järjesti säännöllisiä lehdistölounaita, joihin kutsuttiin paikallisen median edustajia epävirallisiin keskusteluihin. Tämän lisäksi EU aikoo tukea mediaympäristön parantamista Euroopan kehitysrahaston rahoittaman (870 000 euroa) Unescon hankkeen kautta. EU jatkoi myös maan kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien puolustajien tukemista, muun muassa tukena paikallisille NGO:ille.

Vuoden 2015 kielteisempiä tapahtumia oli muun muassa vaaliehdokkaille ja poliittisille puolueille asetetut korkeammat taloudelliset ja logistiset kynnyksarvot. Tämä vahvistaa epäilyksiä tasapuolisista toimintaedellytyksistä vuosien 2016 ja 2017 presidentin- ja parlamenttivaalien alla. Vaikka uskonnonvapauden tila olikin kaiken kaikkiaan tyydyttävä, Gambian julistaminen islamilaiseksi tasavallaksi presidentti Jammehin taholta antaa aiheita huoleen.

Naisten oikeuksissa tapahtui merkittävää edistymistä, kun presidentti Jammeh ilmoitti marraskuussa 2015 naisten sukuelinten silpomisen kieltämisestä. Kielto vahvistettiin laissa vuoden 2016 alussa. Paikalliset yhdistykset ja kansainväliset toimijat kuten EU olivat tätä ennen jatkuvasti kampanjoineet asian puolesta. Naisten oikeuksien ja naisten taloudellisen voimaannuttamisen puolesta käynnistettiin kolme EU:n rahoittamaa hanketta (800 000 euroa).

Gambiassa toteutettiin marraskuussa 2014 toinen UPR-prosessi, johon EU osallistui. UPR-työryhmä kiinnitti huomiota useisiin vakaviin puutteisiin kansalaisoikeuksien ja poliittisten oikeuksien aloilla erityisesti sananvapauden ja kokoontumisvapauden osalta, mutta pani merkille edistymisen naisten oikeuksien, koulutuksen ja terveydenhuollon aloilla. Maaliskuussa 2015 esittämässään vastauksessa Gambia hyväksyi suurimman osan UPR-suosituksista, jotka koskivat naisten oikeuksia ja naisten sukuelinten silpomista, lasten oikeuksia, vammaisten oikeuksia, terveyttä, koulutusta, pakolaisia, kansallista ihmisoikeuskomissiota, YK:n raportointivelvoitteiden noudattamista, oikeuslaitoksen parantamista ja riippumattomuutta, sosiaaliturvaa sekä kehitystä. Kaikki UPR-suositukset, jotka koskivat kuolemanrangaistuksen poistamista tai rajoittamista sekä hlbti-ihmisten oikeuksia, kuitenkin hylättiin. Sananvapautta koskevat suositukset "pantiin merkille" tai hyväksyttiin "Gambian lainsäädännön huomioon ottaen".

Myönteistä oli, että Gambia liittyi kesäkuussa 2015 vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen ja sen valinnaiseen pöytäkirjaan. Monet kansainväliset yleissopimukset ovat kuitenkin vielä ratifioimatta Gambiassa, kuten kidutusta ja tahdonvastaisia katoamisia koskevat yleissopimukset.

Mielivaltaisia teloituksia sekä kidutusta ja muuta julmaa, epäinhimillistä tai halventavaa kohtelua tai rangaistusta käsittelevät YK:n erityisraporttiijat julkaisivat vuoden 2015 alussa raporttinsa marraskuussa 2014 tekemästään vierailusta Gambiaan. Molemmissa raporteissa tuotiin esille vakavia puutteita, eivätkä Gambian viranomaiset hyväksyneet niitä. Vierailu keskeytettiin osittain, koska erityisraporttiijat eivät saaneet täyttä pääsyä suurimpaan vankilaan aikaisemmin sovitusta toimeksiannosta huolimatta. EU kehotti toistuvasti Gambian hallitusta esittämään erityisraporttiijille uuden kutsun.

Heinäkuussa presidentti armahti noin 300 vankia. Lisäksi gambialaiset virkamiehet vierailivat Nigeriassa tutustumassa maan ihmisoikeuskomission työhön vastaavan komission perustamiseksi Gambiaan. Tätä koskevaa lainsäädäntöä ei kuitenkaan ole vielä hyväksytty, vaikka edistymisestä on ilmoitettu toistuvasti ja EU on väsymättä kampanjoinut asian puolesta.

Presidentti vahvisti vuonna 2015 hlbti-ihmisten vastaisen kantansa, ja niin "luonnotonta käyttäytymistä" koskeva laki kuin "törkeää homoseksuaalisuutta" koskeva tarkistuskin ovat edelleen voimassa. EU jatkoi huolensa esille tuomista virallisessa poliittisessa vuoropuhelussa ja diplomaattisissa yhteyksissä.

30. joulukuuta 2014 tehdyn epäonnistuneen vallankaappausyrityksen jälkeen EU antoi paikallisen julkilausuman, jossa se tuomitsi iskun ja kehotti oikeusvaltioperiaatteen noudattamiseen pidätettyjen osalta. Häirintä ja pelottelu jatkuvat, mukaan lukien mielivaltaiset pidätykset ja perustuslain mukaisen 72 tunnin rajan ylittävät laittomat vangitsemiset; näihin syyllistyy pääasiassa kansallinen tiedusteluvirasto (NIA). 8 artiklan mukaisen vuoropuhelun puitteissa EU toi ilmi huolensa laittomista pidätyksistä ja perustuslain mukaista ylärajaa pidempään kestävästä vangitsemisistä. Oikeuslaitoksen riippumattomuus on edelleen kyseenalainen johtuen muun muassa tuomareiden tiheästä irtisanomisesta ja nimittämisestä. EKR:n kautta rahoitetaan meneillään olevaa pitkän tähtäimen teknistä apua oikeussuojan ja oikeusalan koulutuksen aloilla (2 689 850 euroa). Toimien kohteina ovat oikeussuoja, oikeusalan koulutus, tutkimus ja jatkokoulutus sekä tapausten hallinnointi.

Ghana

Freedom Housen mukaan Ghanan ihmisoikeustilanne on suhteellisen hyvä: poliittisten oikeuksien osalta sen pisteet ovat 37/40 ja kansalaisvapauksien osalta 47/60. Ghanan lakiin sisältyy kuitenkin edelleen kuolemanrangaistus, vaikka vuoden 1993 jälkeen ei ole teloitettu yhtään vankia (useimmat kuolemantuomiot on muutettu elinkautisiksi rangaistuksiksi). Myös homoseksuaalisuus on edelleen laitonta Ghanassa, mutta rangaistuksia pannaan harvoin täytäntöön.

Ghanan ja EU:n 8 artiklan mukainen poliittinen vuoropuhelu järjestettiin kesäkuussa 2015, ja Ghanan presidentti John Dramani Mahama toimi kokouksen toisena puheenjohtajana. Kokouksessa keskusteltiin monista eri ihmisoikeuskysymyksistä. Sekä EU että Ghana painottivat yhteistä sitoutumista demokraattiseen prosessiin ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen korostaen erityisesti osallistavien, avoimien ja uskottavien vaalien merkitystä. Ghanassa järjestetään marraskuussa 2016 vaalit, joilla Ghanan jo vakiintunut demokraattinen uskottavuus vahvistetaan jälleen kerran. Osapuolet olivat yhtä mieltä vaalilautakunnan tärkeästä roolista tässä yhteydessä.

Korruptio aiheuttaa edelleen yhä vakavampaa huolta. EU järjesti toukokuussa 2015 valmistelukokouksen kansalaisjärjestöjen kanssa sellaisten asiaankuuluvien kysymysten määrittämiseksi, jotka olisi sisällytettävä poliittiseen vuoropuheluun, ja korruptio todettiin yhdeksi suurimmista huolenaiheista. Se otettiin vuoropuhelussa esille, ja EU pani tyytyväisenä merkille hallituksen kansallisen korruptionvastaisen toimintasuunnitelman sekä ilmoitti tukevansa sen täytäntöönpanoa. Toukokuussa 2015 EU pani tyytyväisenä merkille palkanmaksuun liittyvien laittomuuksien ratkaisemiseen tähtäävän Ghanan toimintasuunnitelman hyväksymisen ja julkaisemisen. Tämän johdosta ja maksamisedellytyksiä koskevan myönteisen arvion perusteella EU:n budjettituki Ghanalle aloitettiin uudestaan. Eri tasoilla korruptioon syyllistyneiden saattamiseksi oikeuteen on kuitenkin tehtävä vielä paljon. Tässä asiassa Ghana ei ole vielä ollut sanojensa mittainen.

Yksi tärkeimmistä vuonna 2015 käsitellyistä ihmisoikeuskysymyksistä oli myös vastuullisen, oikeudenmukaisen ja tehokkaan oikeusjärjestelmän saatavuus. Julkisuudessa erityistä huomiota sai dokumentti korruptiotapauksista tuomareiden keskuudessa; dokumentti esitettiin yleisölle syyskuussa Accrassa. Tämä skandaali synnytti maanlaajuisen keskustelun tuomareiden nimitysmenettelystä ja yleisemmin oikeusalan uudistuksesta. Tapauksen tutkinta ja asiaan liittyvien aikaisempien korruptiotapausten tutkinta on kesken.

Sukupuolinäkökulman valtavirtaistaminen oli tänä vuonna monien EU:n hankkeiden ja keskustelujen keskiössä Ghanassa. Sukupuolikysymysten, lapsiasioiden ja sosiaalisen suojelun ministeriö viimeisteli kannustavaa toimintaa koskevan lain, joka toimitetaan hallituksen käsiteltäväksi. Kun laki on hyväksytty, sen avulla toivotaan voitavan vähentää sosiaalista, kulttuurista, taloudellista ja koulutuksellista epätasapainoa ja edistää sukupuolten tasa-arvoa Ghanassa. Ministeriö käynnisti vuonna 2015 kansallisen sukupuolikysymysten politiikan sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseksi kansallisissa kehitysprosesseissa. Poliitikassa painotetaan Ghanan väestön sosiaalisten, oikeudellisten, kansalaisoikeuksiin liittyvien, poliittisten, taloudellisten ja sosiokulttuuristen olosuhteiden parantamista. Kohteina ovat erityisesti naiset, lapset, haavoittuvat henkilöt ja henkilöt, joilla on erityistarpeita, kuten vammaiset ja syrjäytyneet.

EU on jatkanut ihmisoikeuksien edistämistä kehitysyhteistyön kautta. Se myönsi 12 miljoonaa euroa tukea vaaliprosessiin osallistuville riippumattomille hallintoelimille (kuten vaalilautakunta, kansallinen mediakomissio ja kansalaiskasvatuksen kansallinen komissio), naisten ja nuorten voimaannuttamiseen tähtääville aloitteille sekä kansalaisjärjestöille tukemiseen, jotka edistävät kansalais- ja äänestäjävalistusta.

EIDHR myönsi varoja joidenkin toimien toteuttamiseen yhdessä kansalaisjärjestöjen kanssa lasten oikeuksien edistämiseksi ja parantamiseksi Ghanassa. Tämä tapahtuu läheisessä yhteistyössä Unicefin kanssa.

16. lokakuuta 2015 järjestettiin kansalaisjärjestöjen ja paikallisviranomaisten foorumi, jossa näille tiedotettiin aihekohtaisesta EU:n CSO-LA -ohjelmasta ja jossa näitä pyydettiin osallistumaan suuntaviivojen laatimiseen vuonna 2016 käynnistettävää ehdotuspyyntöä varten.

Guinea

Kuten vuonna 2014, Guinean ihmisoikeus- ja oikeusvaltiotilanne jatkui haasteellisena vuonna 2015 johtuen poliittisista jännitteistä ja hitaasta selviytymisestä ebolaepidemian lääketieteellisistä ja taloudellisista seurauksista. EU:n toiminta ihmisoikeusalaalla koostui yhteyksistä viranomaisiin säännöllisen vuoropuhelun ja julkisuusdiplomatian avulla sekä teknisen ja rahoitusavun toimittamisesta.

Alpha Condé, maan ensimmäinen demokraattisesti valittu presidentti (joulukuusta 2010) toisiaan seuranneiden autoritaaristen hallintojen ja vallankaappausten jälkeen, valittiin virkaan uudelleen presidentinvaalien ensimmäisellä kierroksella 11. lokakuuta. EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunta oli Guineassa tarkkailemassa vaaliprosessia syyskuusta marraskuuhun 2015. Ennen vaalipäivää nähtiin väkivaltaisia välikohtauksia, joiden ilmoitettiin vaatineen 11 kuolonuhria, mutta äänestäminen tapahtui suhteellisen rauhallisissa oloissa ja äänestysprosentti oli korkea. Presidentinvaaleja kuitenkin haittasivat logistiset ja organisatoriset ongelmat sekä avoimuuden puute vaalilautakunnan työssä, riittämätön hallinnollinen puolueettomuus ja puolueiden ja ehdokkaiden epätasa-arvoiset mahdollisuudet näkyä julkisissa tiedotusvälineissä. Vuonna 2015 järjestettiin vähemmän mielenosoituksia kuin vuoden 2013 parlamenttivaalien yhteydessä huolimatta instituutioiden heikkoudesta, hitaasta uudistustahdista ja valtion heikosta kyvystä tarjota peruspalveluita väestölle. Oppositioaktivistien ja turvallisuusjoukkojen otettua väkivaltaisesti yhteen huhti- ja toukokuussa 2015 ja opposition boikotoitua parlamentin istuntoja huhti- ja toukokuussa oppositio ja vallassa oleva koalitio aloittivat poliittisen vuoropuhelun uudelleen kesäkuun lopulla. Ne pääsivät sopimukseen kansainvälisen yhteisön aktiivisella tuella (EU mukaan lukien).

Osoituksena siitä, että rankaisemattomuuteen puututaan, Alpha Condé on uudelleenvalintansa jälkeen erottanut yhden ministerin ja useita korkeita virkamiehiä väärinkäytösten vuoksi. Lisäksi ylin tuomarineuvosto (CSM) määräsi viidelle tuomarille sanktioita väärinkäytöksistä vuonna 2015.

Turvallisuusjoukkojen liiallinen voimankäyttö yleisen järjestyksen palauttamisessa johti vuonna 2015 vaalivuotta 2013 vähäisempiin uhreihin, mikä on osoitus turvallisuusjoukkojen käyttämien taktiikoiden parantumisesta. Kansallinen tutkinta opposition kannattajien joukkomurhaan mielenosoituksessa Conakryssa syyskuussa 2009 on viisi vuotta myöhemmin edelleen kesken. Joukkomurhaan syyllistyivät pääasiassa presidentin henkivartiokaartin eliittisotilaat. Guinean kansallinen tuomariryhmä edistyi joukkomurhan tutkinnassa jonkin verran vuonna 2015: uhrien kuulustelut saatettiin päätökseen ja toistakymmentä henkilöä asetettiin syytteeseen. Nykyinen oikeusministeri ilmoitti olevansa sitoutunut oikeuskäsittelyn edistämiseen vuonna 2016.

Vaikka rankaisemattomuuden torjunnan alalla onkin edistytty, turvallisuusjoukot ja muut virkamiehet eivät edelleenkään joudu vastuuseen syyllistyessään vakaviin väärinkäytöksiin. Oikeus- ja turvallisuusalan kunnianhimoisia uudistuksia toteutetaan kansainvälisen yhteisön tuella (EU mukaan lukien). Useita oikeudellisia tekstejä (rikoslaki, rikosprosessilaki, sotilasoikeuslaki, siviililaki ja lapsia koskeva laki) tarkistetaan kansainvälisten vaatimusten pohjalta EU:n teknisen tuen avulla. Vankilatilanteen osalta todettakoon, että vankeinhoitoala oli kriittisessä tilassa vuonna 2015 johtuen useista vankilapaoista tai pakoyrityksistä, jotka johtivat väkivaltaisiin yhteenottoihin vankien ja turvallisuusjoukkojen välillä. Guinean kansalaiset eivät luota maansa oikeusjärjestelmään johtuen oikeussuojan saatavuuden epätasa-arvoisuudesta, rankaisemattomuudesta, vankiloiden ylikansoituksesta ja oikeudellisten menettelyjen pitkäkestoisuudesta. Elokuussa 2015 kuitenkin annettiin laki, jolla yksinkertaistetaan valamiestuomioistuinten rakennetta ja nopeutetaan oikeudenkäyntiprosesseja. Tämän uudistuksen tehokas täytäntöönpano on haasteellista voimavarojen ja koulutetun henkilöstön puutteen vuoksi. NGO:iden naisten voimaannuttamisen ja lasten oikeuksien alalla toteuttamia hankkeita jatkettiin EU:n rahoittamien aihekohtaisten ohjelmien kautta.

Lapsiin kohdistuva väkivalta ja erittäin yleinen naisten sukuelinten silpominen antavat edelleen aiheutta vakavaan huoleen. Guinean perustuslaissa taattua sananvapautta kuitenkin yleisesti ottaen noudatetaan. On raportoitu säännöllisistä yhteenotoista islaminuskon eri haarojen välillä, ja viranomaiset ovat ottaneet islamistiterrorismin uhkan asialistalleen. Hallitus määräsi äskettäin moskeijan sulkemisesta lentokentän turvallisuuden vuoksi. Lisäksi avattiin keskustelu kasvot peittävän täyshunnun kieltämisestä. Presidentti Condé haluaisi säännellä asiaa alueellisella tasolla Länsi-Afrikan valtioiden talousyhteisön (ECOWAS) kautta. Vuonna 2011 perustettu väliaikainen kansallinen sovintokomissio (PNRC) oli osoittautunut tehottomaksi, mutta se pyrki aloittamaan työtään uudelleen vuonna 2015 saavuttamatta kuitenkaan merkittävää edistymistä.

Guineassa toteutettiin marraskuussa 2015 toinen UPR-prosessi, ja maa hyväksyi 179 suositusta ja "pani merkille" 15 muuta. Ihmisoikeusasioiden ministeri ei ole vielä onnistunut sisällyttämään näitä suosituksia osaksi kansallista ihmisoikeuspolitiikkaa, josta on vielä järjestettävä paikallinen, alueellinen ja kansallinen kuuleminen, ennen kuin se voidaan hyväksyä.

EU jatkoi teknisen ja rahoitustuen toimittamista Guinealle vuonna 2015 yhteistyössä Yhdistyneiden kansakuntien ja muiden kansainvälisten sidosryhmien kanssa. EU:n tärkeimmät toimet ihmisoikeusalailla vuonna 2015 painottuivat presidentinvaalien järjestämisen tukemiseen, oikeusalan uudistuksen (PARJU) avustamiseen sekä rankaisemattomuuden torjumiseen ja vankeinhoitojärjestelmän uudistamiseen. EU:n tukeen sisältyy myös turvallisuusalan uudistuksen avustaminen, väestönsuojelun ja metsänvartijoiden tukeminen (yhdeksäs EKR), kansalaisyhteiskunnan ja tiedotusvälineiden voimavarojen parantamis- ja rauhanrakennustoimien rahoittaminen sekä naisten ja muiden haavoittuvien ryhmien voimaannuttamisen tukeminen.

Guinea-Bissau

Guinea-Bissaun ihmisoikeustilanne parani vuonna 2015. On kuitenkin raportoitu kidutuksesta ja muusta huonosta kohtelusta sekä kuolemista poliisin säilössä. EU:n tärkeimpinä demokratia- ja ihmisoikeustavoitteina Guinea-Bissaussa on tukea viranomaisia näiden pyrkiessä vahvistamaan demokraattista vakautta ja oikeusvaltiota, torjumaan köyhyyttä sekä parantamaan maan ihmisoikeustilannetta. Vuonna 2014 pidettyjen vaalien ja perustuslaillisen järjestyksen palauttamisen jälkeen EU poisti maaliskuussa 2015 Guinea-Bissaun kanssa tehtävälle kehitysyhteistyölle asettamansa rajoitukset. Samassa kuussa EU järjesti yhdessä Guinea-Bissaun hallituksen ja UNDP:n kanssa avunantajien konferenssin Brysselissä kansallisen kehitysstrategian 2015–2025 ja viisivuotisen "Terra Ranka" -nimisen toimintasuunnitelman tukemiseksi. Viimeksi mainittu sisältää demokratian vakiinnuttamiseen, oikeusvaltioperiaatteeseen ja ihmisoikeuksiin liittyvän osion.

Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukainen poliittinen vuoropuhelu Guinea-Bissaun kanssa aloitettiin uudelleen vuonna 2015, ja Bissaussa järjestettiin 7. heinäkuuta kokous, johon silloinen pääministeri osallistui. Ihmisoikeudet, oikeusvaltioperiaate ja rankaisemattomuuden torjuminen otettiin esille tässä kokouksessa ja kaikkien muiden kahdenvälisen yhteyksien puitteissa sekä valtuuskuntien että päämajojen tasolla.

Elokuun 2015 jälkeiset poliittiset tapahtumat ovat osoittaneet, että yksi Guinea-Bissaun ongelmallisimmista kysymyksistä on edelleen oikeusvaltioperiaatteen toteutuminen.

EU jatkoi vuonna 2015 rahoitustukeaan EKR:n ja EIDHR:n kautta rahoitettaville hankkeille. Näiden hankkeiden painopisteitä ovat kansalaisyhteiskunnan valmiuksien tehostaminen ihmisoikeuksien alalla, tuki sukupuoliperusteisen väkivallan torjumiseen ja naisten voimaannuttamisen edistämiseen, lasten oikeuksien edistäminen, vankilaolojen parantaminen ja ihmisoikeustietoisuuden parantaminen järjestämällä erilaisia aktiviteetteja.

Kenia

Kenian ihmisoikeustilanteesta voidaan yleisesti todeta, että joillakin aloilla otettiin varovaisia askelia oikeaan suuntaan, kun taas toisilla aloilla tilanne heikkeni. Vakavia huolenaiheita ovat edelleen turvattomuus ja hallituksen kovakourainen tyyli vastata terrorismiin. Kenian kansallinen ihmisoikeuskomissio raportoi joistakin katoamisista tai laittomista teloituksista, laittomista pidätyksistä, kidutuksesta ja muista ihmisoikeusloukkauksista. Hlbt-ihmisten oikeudet ovat edelleen paineen alla, koska homoseksuaalisuus on lain mukaan edelleen rikos, vaikka todellisuudessa syytteitä ei enää nosteta. Kenia ei ole poistanut kuolemanrangaistusta, ja tuomioistuimet määräävät edelleen kuolemantuomioita.

Kuten aikaisempinakin vuosina, EU työskenteli Keniassa monilla eri ihmisoikeusaloilla, kuten vuoden 2010 perustuslain täytäntöönpano, rankaisemattomuuden poistaminen, laittomien teloitusten estäminen ja ihmisoikeuksien puolustajien suojeleminen.

Vuoden 2010 perustuslailla luotiin hajauttamisjärjestelmä, jossa lainsäädäntö- ja toimeenpanoelimet jaetaan 47 hallinnolliseen maakuntaan. EU tukee tätä prosessia. Osa perustuslaillisista haasteista on vielä ratkaisematta, kuten "kahden kolmasosan sukupuolijakauman" täytäntöönpano. EU on kiinnittänyt erityistä huomiota perustuslain täytäntöönpanon tukemiseen käsittelemällä asiaa poliittisessa vuoropuhelussa ja julkisuusdiplomatiassa. Tätä kysymystä käsiteltiin vuonna 2015 myös monissa kehitysyhteistyöhankkeissa. EU valitsi äskettäin neljä kansalaisjärjestöjen hanketta, joilla edistetään kahden kolmasosan sukupuolijakauman säännön toteuttamista paikallistasolla vuoden 2017 vaalien alla. Tavoitteena on ehkäistä naisten syrjintää puolueiden nimittäessä ehdokkaitaan ja raportoida asiasta.

Presidentti Kenyatta, hänen varapresidenttinsä William Ruto ja heidän kannattajansa kampanjoivat tiukasti ICC:tä vastaan varapresidentti Rutoa vastaan nostettujen syytteiden mitätöimiseksi. EU toimitti yksityisiä viestejä hallitukselle ja muille vaikutusvaltaisille tahoille painottaakseen, että Kenian on tärkeää jatkaa yhteistyötä ICC:n kanssa Rooman peruskirjan mukaisesti.

Rankaisemattomuus on edelleen ongelma Keniassa, koska poliitikot, turvallisuusjoukot ja korkeat virkamiehet joutuvat harvoin vastaamaan teoistaan. EU otti laittomat teloitukset esiin hallituksen kanssa käymässään vuoropuhelussa.

Lisäksi monia ihmisoikeuksien puolustajia pelotellaan usein, häiritään ja asetetaan valvontaan. Monet ovat myös alttiina toimintansa kriminalisoimiselle ja kunnianloukkauksille. EU:n edustusto ja EU:n jäsenvaltiot tukivat kansalaisjärjestöjä ja ihmisoikeuksien puolustajia, kuten Kenian kansallinen ihmisoikeuskomissio (KNCHR) ja riippumaton oikeuslääketieteellinen yksikkö (IMLU), vaatimalla rankaisemattomuuden lopettamista. Alankomaat toimii edelleen EU:n yhteyspisteenä tässä asiassa ja johtaa kuukausittaisia ihmisoikeuksien puolustajien ryhmän kokouksia, joihin osallistuvat jäsenvaltiot, kansainväliset kumppanit (USA, Kanada, Norja, Sveitsi) sekä kentällä toimivat kansalaisjärjestöt.

EU myös ylläpitää ihmisoikeuskysymyksistä säännöllistä vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Keniassa toteutettiin UPR-prosessi tammikuussa 2015. Kenia kannatti suurinta osaa suosituksista, myös suosituksia, jotka liittyvät kansallisiin ihmisoikeuksien suojelemisen välineisiin, laittomiin teloituksiin, sukupuolikysymyksiin, lasten oikeuksiin ja kansainvälisen oikeuden noudattamisen varmistamiseen terrorismintorjunnassa. Kenia ei kuitenkaan hyväksynyt suosituksia, jotka liittyvät useiden kansainvälisten yleissopimusten ratifioimiseen, kuolemanrangaistuksen poistamiseen, mediarikoksista määrättäviin rikosoikeudellisiin seuraamuksiin, abortin laillistamiseen ja samaa sukupuolta olevien seksuaalisen kanssakäymisen dekriminalisointiin.

Terrorismin torjunnan osalta on korostettava, että yleisesti hyväksytyjen ihmisoikeuksien suojelua koskevien normien täyttämisestä huolimatta radikalismin äärimmäisten muotojen ja terrorismin torjunnassa on täysin pitäydyttävä oikeusvaltioperiaatteessa.

Lesotho

Ihmisoikeusloukkaukset lisääntyivät vuonna 2015. Elokuussa 2014 tapahtuneen väitetyn vallankaappausyrityksen jälkeinen epävakaus heikensi oikeusvaltiota. Esiin tulleita ihmisoikeusloukkauksia ovat muun muassa kidutus, julma, epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistus, mielivaltaiset surmat, pitkät tutkintavankeusajat sekä pitkät viivästykset oikeudenkäynneissä. Lisäksi asianajajiin, kansalaisyhteiskunnan toimijoihin ja muihin henkilöihin kohdistettujen tappouhkausten lukumäärä lisääntyi, ja sananvapautta ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia rajoitettiin. Naisiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta on maassa edelleen suuri ongelma.

Tästä tilanteesta huolimatta Lesothon hallinto-, oikeusvaltio- ja ihmisoikeusindikaattorit ovat edelleen maanosan ja alueen mittapuun mukaan suhteellisen tyydyttävät.

Oikeusasiamiehen toimiston, korruption ja talousrikosten pääosaston sekä valtiontilintarkastajan kaltaiset hallintoelimet ovat toiminnassa. Julkishallinto on kuitenkin heikko ja äärimmäisen poliittinen, johtamisvalmiudet vaihtelevat ja korruptio on yleistä. Korruption torjunta oli yksi entisen pääministerin prioriteeteista, mutta nykyinen hallitus ei vaikuta niin kiinnostuneelta asiasta. Meneillään on useita oikeudenkäyntejä myös ministereitä vastaan.

Kansallista ihmisoikeuskomissiota ei ole vielä perustettu. Vuonna 2015 toimitettiin kuitenkin parlamentin käsittelyyn laki tämän komission toiminnan aloittamiseksi, ja siitä on tarkoitus äänestää lähiaikoina.

Oikeusala on suhteellisen heikko, ja sisäiset kilpailutilanteet ja tapausten hidas käsittely haittaavat sen toimintaa. Tuomari Majara nimitettiin vuonna 2014 Lesothon korkeimman oikeuden presidentiksi. Toivon mukaan hän pystyy toteuttamaan tarvittavat uudistukset ja kannustamaan oikeuslaitosta hyödyntämään tapausten hallinnointijärjestelmää, jonka valmisteleminen EU antoi merkittävää valmiuksia parantavaa tukea. Muutoksenhakutuomioistuimen nykyinen presidentti tuomari Mosito on joutunut pääministerin kritiikin kohteeksi, ja hänen erottamisestaan on liikkunut huhuja, joiden mukaan hänet myös korvattaisiin kyseenalaisessa maineessa olevalla henkilöllä.

Kuolemanrangaistuksen suhteen kehitys on ollut huolestuttavaa. Kuolemanrangaistukset menevät automaattisesti korkeimman oikeuden käsittelyyn, missä perinteisesti Etelä-Afrikasta tulleet tuomarit muunsivat rangaistukset elinkautiseksi vankeudeksi. Tämä on kuitenkin nyt muuttumassa, koska tuomarit eivät enää ole pääasiassa Etelä-Afrikasta.

Lesothon helmikuun 2015 ennen aikaisten vaalien jälkeen muodostettu seitsemän puolueen koalitiohallitus joutui kautta vuoden vakavien haasteiden eteen, erityisesti liittyen Lesothon asevoimien entisen komentajan kenraali Mahaon surmaan. Tämän seurauksena eteläisen Afrikan kehitysyhteisö (SADC) päätti heinäkuussa 2015 perustaa tutkintakomission tutkimaan komentaja Mahaon ampumisen olosuhteita, väitteitä kapinasuunnitelmista asevoimissa, väitettyjä asevoimien entisten jäsenten kidnappauksia sekä joidenkin opposition jäsenten väitettyjä surmia. Armeijan todistajien ja hallituksen epätyytyttävä yhteistyö häytti SADC:n tutkintakomission työtä. Tutkintakomission työskentelyä häytti myös Lesothon asevoimien päätös jatkaa sota-oikeuskäsittelyjä ja kieltäytyä toteuttamasta korkeimman oikeuden päätöstä vapauttaa vankeina olevia sotilaita, joiden oli tarkoitus antaa todistajanlausunto tutkintakomissiolle. Oppositio puolueiden puheenjohtajat ovat olleet maanpaossa rajan takana Etelä-Afrikassa toukokuusta lähtien henkilökohtaisen turvallisuutensa vuoksi, ja opposition kansanedustajat boikotoivat parlamentin istuntoja.

Vuonna 2015 EU:n hallintosektorille antaman tuen kohteina olivat oikeus, sosiaalinen suojelu ja erityisesti haavoittuvat lapset, julkinen varainhoito, kansalaisyhteiskunta ja ihmisoikeudet. EU rahoitti EIDHR:n kautta myös ihmiskaupan ja sukupuoleen perustuvan väkivallan torjuntaa koskevia aloitteita. EU tukee myös sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamis- ja oikeushanketta, jonka tarkoituksena on auttaa viranomaisia edistämään sukupuolten tasa-arvoa maassa. EKR:n kautta EU antaa myös yhteistyössä Unicefin kanssa sosiaalisen kehityksen ministeriölle teknistä tukea haavoittuvien lasten oikeuksien edistämiseen.

Hallintosektorin keskeisiä ratkaistavia haasteita ovat muun muassa hallintoelinten valmiuksien tehostaminen, jotta ne pystyvät valvomaan omien laillisten valtuuksiensa toteutumista; tehokkaasti toimivan kansallisen ihmisoikeuskomission perustaminen; tehokkaan oikeudenkäytön varmistaminen; julkishallinnon uudistusten toteuttaminen (ja armeijan depolitisoiminen); naisten syrjinnän torjuminen; sosiaalisen suojelun järjestelmien parantaminen sekä sellaisen oikeudellisen kehyksen luominen, jonka puitteissa kansalaisyhteiskunta voi toimia tehokkaasti ja vapaasti.

Liberia

EU:n ihmisoikeusprioriteetteihin Liberiassa kuuluvat kuolemanrangaistuksen poistaminen virallisesti, naisten ja lasten oikeuksien edistäminen ja suojeleminen sekä kansalaisyhteiskunnan tukeminen sen pyrkimyksissä edistää ihmisoikeuksia. Erityisinä tavoitteina on varmistaa naisten ja lasten terveydenhoidon ja koulutuksen saatavuus, vähentää kaikkia hyväksikäytön muotoja sekä puuttua sukupuoliperusteiseen väkivaltaan ja äitiyskuolleisuuteen. Huolta aiheuttavat muun muassa vankilaolot ja tutkintavankien suuri lukumäärä, mikä heijastaa rikosoikeudellisen järjestelmän laajempaa rakenteellista heikkoutta. Vastuuvollisuuteen ja avoimuuteen liittyvät ongelmat vaivaavat koko julkista sektoria.

EU jatkoi vuonna 2015 aktiivista toimintaa ihmisoikeusosalalla, myös EU:n ja Liberian virallisen poliittisen vuoropuhelun muodossa. Lisäksi EU pyrki muun muassa median kautta vaikuttamaan julkiseen keskusteluun kuolemanrangaistuksen ja sukupuoliperusteisen väkivallan kaltaisista aiheista. Sekä EU että sen jäsenvaltiot tarjosivat käytännön tukea ihmisoikeuksiin liittyvien huolenaiheiden ratkaisemiseksi; naisten oikeuksien, lasten oikeuksien ja oikeussektorin aloilla toteutettiin erityishankkeita. Liberiassa toteutettiin toukokuussa 2015 YK:n ihmisoikeusneuvoston toinen UPR-prosessi. Liberia sai kiitosta ponnisteluistaan ebolaa vastaan ja rauhanomaisen poliittisen siirtymän edistymisestä viime vuosina.

Liberian hallitus on ottanut huomioon monet näistä kysymyksistä ja on toteuttamassa toimia niihin puuttumiseksi. Se on kuitenkin myös painottanut tarvetta kunnioittaa kansalaisten mielipidettä hlti-oikeuksien ja kuolemanrangaistuksen kaltaisissa kysymyksissä. Monilla aloilla voimavarojen ja valmiuksien puute haittaavat kansainvälisten velvoitteiden noudattamista, erityisesti taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien osalta.

Ebolaepidemia oli Liberiassa suurelta osin hallinnassa vuoden 2015 alussa, ja elokuussa 2014 julistettua hätätilaa ei jatkettu. Senaatinvaalien järjestäminen joulukuussa 2014 oli myönteinen osoitus sitoutumisesta demokratiaan ja asianmukaisiin prosesseihin huolimatta haastavista olosuhteista, joissa vaalit järjestettiin. Koulujen avaaminen uudelleen helmikuussa 2015 merkitsi ihmisoikeuksiin suoraan vaikuttaneiden laajojen rajoitusten loppua.

Ebolaepidemia kuitenkin korosti Liberian hallituksen rajallista kykyä huolehtia kansan perustarpeista ja toi ilmi suuren yleisön ja valtaeliitin välisen luottamuspuolan. Luottamuspuola liittyy vähäiseen avoimuuteen ja vastuullisuuteen sekä laajalle levinneeseen korruptioon kaikilla julkishallinnon tasoilla, myös toimeenpano-, lainsäädäntö- ja oikeudellisten elinten ylemmillä tasoilla.

Liberiassa toteutetaan parhaillaan EIDHR:n puitteissa useita EU:n rahoittamia hankkeita naisten ja lasten oikeussuojan saatavuuden, sukupuoliperusteisen väkivallan sekä haitallisten perinteisten käytäntöjen kuten naisten sukuelinten silpomisen aloilla. Liberian Punaisen Ristin kansallinen yhdistys toteuttaa yhdessä Tanskan Punaisen Ristin kanssa yhteisöpohjaista aloitetta ihmisoikeuksien ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi Liberian maaseudulla. Pyrkimyksenä on vahvistaa Punaisen Ristin valmiuksia työskennellä tasa-arvokysymysten puolesta sekä ehkäistä sukupuoleen perustuvaa syrjintää ja siitä johtuvaa haavoittuvuutta maaseutuyhteisöissä Lofan, Bongin ja Nimban maakunnissa. Tämä hanke oli keskeytettynä toukokuuhun 2015 saakka ebolaepidemian vuoksi.

Vuonna 2015 valittiin vuonna 2016 aloitettavia uusia hankkeita, mukaan lukien hankkeet oikeusvaltionperiaatteen ja hyvän hallintotavan puolesta lisäämällä avoimuutta ja tiedonsaantia turvallisuus- ja oikeusaloilla.

Länsi-Afrikan ebola-aiheisen AWARE-aloitteen (A West African Response to Ebola) kautta EU on painottanut tukea Liberian koulutussektorille. Yksi EU:n keskeisistä tavoitteista on varmistaa puhtaan veden saatavuus Liberian kouluissa ja mobilisoida yhteisöjä, jotta toimitettua välineistöä huolletaan ja käytetään asianmukaisesti. Pelastakaa Lapset -järjestön organisoimalla ja Euroopan vakausvälineestä rahoitetulla hankkeella tuettiin lasten ja naisten osallisuutta sekä ammatillista koulutusta.

Madagaskar

Tärkeimmät ihmisoikeusprioriteetit Madagaskarilla vuonna 2015 olivat perusvapauksien edistäminen, naisten ja lasten oikeuksien edistäminen ja väkivallan kitkeminen, ihmisoikeuksien kunnioittaminen julkishallinnossa ja oikeudenkäytössä sekä kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien puolustajien tukeminen.

Vuonna 2015 järjestettiin presidentin tasolla kaksi 8 artiklan mukaista vuoropuhelua, joissa käsiteltiin oikeusjärjestelmän toimimattomuutta yleisesti ja erityisesti korruption ja palisanteripuun salakuljetuksen tehokasta torjumista, sananvapauteen liittyviä ongelmia sekä uutta viestintälakia, josta on tarkoitus äänestää heinäkuussa 2016. Muita käsiteltyjä aiheita olivat muun muassa maan eteläosissa tapahtuneet ihmisoikeusloukkaukset ja laittomat teloitukset, joihin turvallisuusjoukot syyllistyivät aseistautuneiden rosvojen (*Dahalo*) vastaisten toimiensa yhteydessä, näiden rosvojoukkien rankaisemattomuutta vastustaneiden paikallisyhteisöjen valvonta sekä kansalaisyhteiskunnan vähäinen osallistuminen julkisen sektorin politiikkojen määrittelyyn ja täytäntöönpanoon.

Vuoden 2015 kunnallisvaalit olivat avoimet ja rauhalliset ja äänestysprosentti oli kohtalainen (50 %). Presidentin puolue voitti vaalit. Meneillään olevien vakauttamisponnistelujen mukaisesti 29. joulukuuta järjestettiin senaatinvaalit, ja vuonna 2016 järjestetään aluevaalit.

EU kiinnittää erityistä huomiota toistuviin yrityksiin mitätöidä (etukäteen korruptoituneen oikeusjärjestelmän taholta) tai kaapata itselleen (jälkikäteen poliittisten puolueiden taholta) korruption vastaisesta tutkinnasta vastaavan viraston (BIANCO) työn tulokset (tuetaan 11. EKR:n puitteissa toteutettavalla ohjelmalla hallinnon parantamiseksi kansalaisten kannalta) sekä yksittäisissä korruptiotapauksissa todistaneiden todistajien kohteluun (esim. Armand Marozafy ja Patrick Zakariasy). EU myös seuraa tarkasti korruptiota, laitonta asekauppaa ja väestöön kohdistuvia ihmisoikeusloukkauksia, joihin turvallisuusjoukot syyllistyvät karjavarkauksien vastaisissa operaatioissaan. EU tekee myös vierailuja paikan päälle arvioidakseen tilanteen kehittymistä. Madagaskarin presidentin näkemyksen mukaan karjavarkauksista (koskee kymmeniätuhansia seebunautoja) on tullut avoimen rosvouksen ja järjestäytyneen rikollisuuden piiriin kuuluva asia, joka vaikuttaa maan talouteen ja turvallisuuteen ja johtaa yksittäisiin ihmisoikeusloukkauksiin. Hän katsoo, että tilanne voidaan kestäväällä tavalla muuttaa ainoastaan turvallisuus- ja oikeusalojen pitkälle menevällä uudistamisella.

Vuoropuhelussa kansalaisyhteiskunnan kanssa keskityttiin vuonna 2015 korruptioon ja ihmisoikeusloukkauksiin, mutta myös vallan hajauttamiseen (kunnallisvaalit heinäkuussa 2015) ja siihen liittyviin tuleviin tukitarpeisiin. Presidentti Rajaonarimampianinan vierailu Brysseliin marraskuussa 2015 tarjosi EU:n toimielimille tilaisuuden ilmaista huolensa maan jatkuvasta korruptiosta ja hallintouudistusten hitaasta tahdist, jotka heikentävät väestön mahdollisuuksia hyötyä demokratiasta.

EU:n Afrikka-työryhmä (COAFR) järjesti vuonna 2015 kolme kokousta Madagaskarista, mikä auttoi EU:n jäsenvaltioita pysymään ajan tasalla ihmisoikeuksien hitaasta edistymisestä maassa.

Madagaskar sitoutui vuoden 2015 alussa noudattamaan kaikkia YK:n ihmisoikeusneuvoston UPR-prosessin puitteissa annettuja suosituksia, ja maaliskuussa 2015 maa poisti kuolemanrangaistuksen laista (sitä ei oltu koskaan pantu täytäntöön). Toista tärkeää suositusta, riippumattoman kansallisen ihmisoikeusneuvoston perustamista varten on jo varattu määrärahat ja se on tarkoitus toteuttaa vuonna 2016. Yleisesti ottaen neuvosto antoi Madagaskarille kiitosta siitä, että se on ryhtynyt joihinkin ihmisoikeuksia koskeviin parannuksiin, vaikka sillä oli vaikeuksia selvitä poliittisesta kriisistä.

Neljän ihmisoikeusalan strategisen prioriteettinsa mukaisesti EU jatkoi vuonna 2015 kansalais- ja vaalivalistuksen tukemista Madagaskarilla, lasten oikeuksien edistämistä kansallisen ohjelman avulla, koulutuksen saatavuuden helpottamista sekä lasten suojelemista seksiturismilta ja prostituutiolta, ihmiskaupalta ja riistolta kotiapulaisena. Lisäksi EU pyrki parantamaan alaikäisten vankilaoloja sekä työskenteli naisten oikeuksien edistämiseksi koulutuksen avulla ja tukemalla kaikkein haavoittuvimpien taloudellista ja sosiaalista riippumattomuutta kaupungeissa. Muita painopisteitä olivat vaalivalistus kunnallisvaaleja varten, ihmisoikeuksien kunnioittaminen julkishallinnon ja oikeuslaitoksen virkamiesten keskuudessa sekä oikeusalan ammattien tukeminen. Lisäksi rahoitettiin hankkeita vankilaolojen ja vankien uudelleensopeuttamisen parantamiseksi.

Ihmisoikeuksien teemapäivänä 10. joulukuuta EU:n edustuston päällikkö allekirjoitti madagaskarilaisten kansalaisjärjestöjen kanssa kuusi uutta hanketta edellä esitetyillä aloilla. Vuoden 2016 alkupuolella allekirjoitetaan vielä kahdeksan hanketta. Erityisesti painotettiin tukea haavoittuville ryhmille, jotta nämä pystyvät käyttämään taloudellisia oikeuksiaan.

Malawi

EU:n ihmisoikeus- ja demokratiatavoitteina sen suhteissa Malawiin olivat vuonna 2015 poliittiset oikeudet, demokraattinen hallintotapa ja haavoittuvien ryhmien oikeudet.

Yleisesti ottaen maan ihmisoikeustilanne pysyi suhteellisen vakaana vuonna 2015, ja suurimmat haasteet liittyvät edelleen sukupuolten tasa-arvoon ja naisiin ja lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan, lapsiavioliittojen suureen lukumäärään, seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvaan syrjintään, vankilaoiloihin sekä taloudellisiin ja sosiaalisiin oikeuksiin. Vuonna 2015 saatiin myös huolestuttavia raportteja väkivallasta albinismista kärsiviä henkilöitä kohtaan ja heidän surmaamisestaan.

EU jatkoi yhteistyössä EU:n jäsenvaltioiden kanssa ihmisoikeus- ja demokratiakeskustelua Malawin kanssa eri kokoonpanoissa, muun muassa poliittisen vuoropuhelun avulla ja pitämällä säännöllisesti yhteyttä Malawin ihmisoikeuskomissioon.

EU toimitti tukea vaalijärjestelmän uudistusprosessille, jonka puitteissa on tarkoitus puuttua vaalijärjestelmän ja vaalien hallinnoinnin ongelmiin ja toteuttaa EU:n vuoden 2014 vaalitarkkailuoperaation jatkotoimet.

Paikallistasolla EU jatkoi tukeaan kansalaiskasvatustoimille kansallisen kansalaiskasvatusaloitteen (NICE) puitteissa, jossa keskitytään kansalaisten äänen vahvistamiseen (epäsuotuisassa asemassa olevat ryhmät mukaan lukien) tavoitteena vastuuhenkilöiden ja palveluntarjoajien avoimuuden, vastuuvollisuuden ja reagointikyvyn parantamiseksi.

Malawin ihmisoikeustilannetta tarkasteltiin toukokuussa 2015 yleisen määräaikaissarviointimekanismin puitteissa EU:n tuella. Arvioinnin jälkeen hallitus hyväksyi 132 suositusta ja hylkäsi 41. Suurin osa hylätyistä suosituksista koski kuolemanrangaistusta ja hlbt-kysymyksiä.

Rahoitusyhteistyön osalta EU tuki Malawia sen parantaessa ihmisoikeuksien kunnioittamista maassa kehittämällä Malawin ihmisoikeuskomission valmiuksia. Vuonna 2015 avustustyössä keskityttiin ihmisoikeuslainsäädännön täytäntöönpanon valvontaan ja vankiloiden institutionaalisten puitteiden vahvistamiseen. EU tuki myös paikan päällä tehtävää tutkintaa ja ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa budjettianalyysiin.

EU tuki edelleen sukupuolten tasa-arvo-ohjelmaa sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista koskevan hankkeen (GEWE) kautta yhdessä YK:n väestörahaston (UNFPA) kanssa, paikallisten NGO:iden kanssa tehtävän pienimuotoisemman yhteistyön ohella. Kampanjoinnin ansiosta GEWE-hankkeella edistettiin uuden avioliittoa, avioeroa ja perhesuhteita koskevan lain viimeistelyä ja hyväksymistä parlamentissa; avioliiton solmimisen alaikärajaksi asetetaan 18 vuotta.

EU ja sen jäsenvaltiot jatkoivat vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden ja haavoittuvien ryhmien, mukaan lukien hlti-ihmiset ja vammaiset, oikeuksia puolustavien kansalaisjärjestöjen tukemista. Myös lasten oikeuksia on pyritty edistämään parempia lastensuojelujärjestelmiä tukevien hankkeiden avulla.

Mali

Malissa oli kaksi suurta tapahtumaa vuonna 2015: aseellisten ryhmien koordinoitikoalitio allekirjoitti 15. toukokuuta ja 20. kesäkuuta Malin rauhan ja sovinnon sopimuksen, ja turvattomuus ja terroristien toiminta lisääntyi koko maassa ja levisi vaarallisesti kohti etelää.

Ulkoasiainneuvoston 9. helmikuuta annetuissa päätelmissä toistettiin EU:n olevan sitoutunut tukemaan Malia sen tiellä kohti kehitystä, rauhaa, sovintoa ja vakautta. Tähän tukeen liittyy olennaisena osana se, että Malin hallitus vie eteenpäin hyvää hallintotapaa, demokratiaa, oikeusvaltioperiaatetta, oikeus- ja turvallisuusalojen uudistuksia sekä rankaisemattomuuden torjuntaa. Vakauttamistoimilla tulee pyrkiä takaamaan väestölle ja erityisesti naisille ja lapsille turvalliset olot.

Äskettäin virkaan astunut Saheliin nimitetty Euroopan unionin erityisedustaja Ángel Losada teki ensimmäisen virallisen vierailunsa Bamakoon 17. ja 18. joulukuuta painottaakseen Malin merkitystä EU:lle sekä ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja turvallisuuskysymysten tärkeyttä.

Humanitaarisesta avusta ja kriisinhallinnasta vastaava EU-komissaari Stylianides vieraili Malissa 17. helmikuuta ja keskusteli presidentti Keïtan kanssa Malin väestöä vaivaavasta elintarvikepulasta ja lasten aliravitsemuksesta.

EU:n demokriatprioriteetit liittyvät Malin valtion vahvistamiseen ja sen läsnäoloon kentällä, erityisesti maan pohjoisosissa. Tähän tavoitteeseen pyrkiminen edellyttää Malin viranomaisten tukemista vapaan ja avoimen vaaliprosessin toteuttamisessa, sukupuolten tasa-arvossa, hyvässä hallintotavassa (mukaan lukien korruption ja laittoman oman edun tavoittelun torjuminen), oikeusalan uudistuksessa sekä Malin turvallisuusjoukkojen saattamisessa moderniksi ja ammattimaiseksi armeijaksi turvallisuusalan uudistuksen avulla.

Ihmisoikeudet on sisällytetty tämän tuen kaikkiin osiin, koska perusoikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen on ainoa tapa tuoda nykyinen kriisi kestävään päätökseen, vakiinnuttaa valtiorakenteet ja tehostaa palveluja.

EU:lla on keskeinen rooli rauhansopimuksen jatkotoimissa, ja se toimii tällä hetkellä sopimuksen seurantakomitean (*Comité de suivi de l'Accord*, CSA) sosiaalis-taloudellisen kehityksen alakomitean puheenjohtajana. Vahva sitoutuminen rauhaan ja vakauteen käy ilmi myös aktiivisesta osallistumisesta ihmisoikeuksia koskevaan poliittiseen vuoropuheluun, joka kokoaa yhteen Malin viranomaiset, kansalaisyhteiskunnan ja aseelliset ryhmät poliittisiin kuulemisiin ja neuvotteluihin. Myös yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan (YTPP) operaatioiden, EU:n koulutusoperaation (EUTM) ja valmiuksien kehittämistä Malissa koskevan EU:n operaation (EUCAP Sahel Mali) puitteissa tarjottavaan koulutukseen on sisällytetty ihmisoikeuksia koskeva osuus.

Totuus-, oikeus- ja sovintokomission 15 jäsentä nimitettiin 14. lokakuuta 2015, mutta komissio ei ole vielä aloittanut työtään.

Laki vaaleilla valittaviin ja nimitettäviin julkishallinnon toimijoihin sovellettavista sukupuolikiintiöistä annettiin joulukuussa. Laki aloitti uuden sukupuolten tasa-arvon aikakauden Malin julkishallinnossa.

Operatiivisella tasolla EU toteutti vuonna 2015 useissa yhteyksissä toimia ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi. Esimerkiksi EIDHR:n hätäavustuksen avulla yksi ihmisoikeuksien puolustaja ja hänen perheensä toimitettiin tilapäisesti turvaan maan rajojen ulkopuolelle.

Muissa EIDHR:n puitteissa toteutetuissa aloitteissa käsiteltiin muun muassa katulapsia, vankien oikeuksia ja kansalaisyhteiskunnan tukemista sen roolissa ihmisoikeusloukkausten seurannassa.

Kansalliselle ihmisoikeuskomissiolle myönnettiin merkittävä kaksivuotinen 250 000 euron avustus, jolla tuetaan sen lakisäateistä toimintaa ja uudistamista. Lisäksi vuonna 2015 allekirjoitettiin neljä suurta avustussopimusta, joiden kokonaisarvo on 1 500 000 euroa ja joiden puitteissa käsitellään pakkoavioliittoja, lasten riistoa ja hyväksikäyttöä sekä kansalaistaitojen edistämistä nuorten keskuudessa (erityisesti maan pohjoisosissa).

EU:n edustusto Bamakossa ja EU:n jäsenvaltiot jatkoivat vaaliprosessin tukihankkeen (PAPEM) tukemista. Vuonna 2015 lykätty hallinnolliset vaalit on tarkoitus järjestää vuonna 2016. Vuonna 2015 PAPEM-hankkeen puitteissa keskityttiin väestölaskennan suorittamiseen väestörekisteriä varten, ja tavoitteena oli parantaa mahdollisuuksia järjestää vapaat, edustukselliset ja avoimet demokraattiset vaalit.

Kymmenennestä EKR:stä myönnettiin erityisiä varoja EU:n tukemaa oikeusalan uudistusta varten. Tällä ohjelmalla pyritään tarjoamaan jäsenneltyä apua pidätyskeskusten parannustöitä varten sekä monitasoinen lähestymistapa oikeusalan uudistukseen.

Mauritania

Vuonna 2015 EU:n Mauritaniaa koskevissa ihmisoikeustavoitteissa painotettiin edelleen tiettyjä prioriteetteja, joita ovat muun muassa oikeusjärjestelmän parantaminen, orjuuden torjunta, etniseen taustaan ja sukupuoleen perustuva syrjintä, NGO:iden asema, kuolemanrangaistuksen poistaminen sekä kidutuksen, huonon kohtelun ja tahdonvastaisten katoamisten torjuminen. Erityistä huomiota kiinnitettiin myös etnisiin konflikteihin ja (uskonnolliseen) sananvapauteen.

Lainsäädännön kehittämisessä otettiin vuonna 2015 kaksi merkittävää askelta antamalla kaksi lakia, joista ensimmäisessä kriminalisoidaan kidutus ja muut epäinhimilliset ja julmat käytännöt rikoksina ihmisyyttä vastaan, ja toisessa luodaan kansallinen ehkäisymekanismi (NPM) kidutuksen ja huonon kohtelun ehkäisemiseksi. Uusi orjuuden vastainen laki korvasi vuoden 2007 lain, ja siinä kaksinkertaistettiin kidutusrikoksesta määrättävä pisin mahdollinen vankeusrangaistus 10:stä 20 vuoteen. Lisäksi siinä tunnustettiin viimeinkin kansalaisjärjestöjen (mutta vain tietyt edellytykset täyttävien järjestöjen) oikeus tehdä uhrien puolesta asianomistajana valituksia tuomioistuimille. Laissa säädetään myös ilmaisesta oikeusavusta uhreille ja viitataan heidän oikeuteensa saada korvauksia.

Huolestuttavaa oli se, että ministerineuvosto hyväksyi yhdistyksiä koskevan lakiesityksen ilman julkista kansalaisyhteiskunnan etukäteiskuulemista. Esityksessä säilytetään nykyinen järjestelmä, jossa edellytetään etukäteishyväksynnän saamista ja annetaan sisäministeriölle harkintavaltaa NGO:iden ja poliittisten puolueiden suhteen.

Ihmisoikeuksien osalta on viime vuosina saatu aikaan oikeudellista ja institutionaalista edistymistä, erityisesti hyväksymällä kansainvälisiä yleissopimuksia, mutta siitä huolimatta kansainvälinen yhteisö on tuonut ilmi vakavan huolensa useilla aloilla ja kiinnittänyt huomiota lainsäädännön todellisen täytäntöönpanon puutteellisuuteen. Jatkuvia ongelmia ovat muun muassa hallituksen oikeuslaitosta kohtaan harjoittama valvonta; rankaisemattomuus ja vastuuvollisuuden puute; lainvalvontavirkamiesten harjoittama huono kohtelu; kokoontumisvapauden rajoittaminen; naisiin kohdistuva väkivalta; lapsiavioliitot, nuorena solmitut avioliitot ja pakkoavioliitot; rotuun ja etniseen taustaan perustuva syrjintä sekä lapsityövoima. On puututtava myös epäinhimillisiin vankilaoiloihin, mielivaltaisiin pidätyksiin ja pitkiin tutkintavankeusaikoihin.

ILO:n sääntöjen noudattamista seuraava komitea tarkasteli kesäkuussa 2015, onko Mauritania noudattanut pakkotyötä koskevaa yleissopimusta, ja painotti erityisesti orjuuden jatkuvaa ongelmaa.

YK:n UPR-arviointi Mauritanian ihmisoikeuksista toteutettiin Genevessä marraskuussa 2015. Suurin osa annetuista suosituksista koski jatkuvien orjuus-, ihmiskauppa- ja kidutuskäytäntöjen poistamista, kuolemanrangaistuksen poistamista, naisten sukuelinten silpomisen torjumista, naisten voimaannuttamista, naisten ja lasten oikeuksien suojelemista sekä monien keskeisten ihmisoikeusvälineiden ratifioimista.

EU:n säännöllinen vuoropuhelu viranomaisten ja ihmisoikeuksien puolustajien kanssa on yksi Mauritaniasa sijaitsevan EU:n edustuston tärkeimpiä toimialoja. Vuonna 2015 EU kokoontui virallisesti kaksi kertaa ihmisoikeuksien puolustajien kanssa. Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaista poliittista vuoropuhelua hallituksen kanssa käytiin kaksi kertaa, jolloin käsiteltiin myös ihmisoikeuskysymyksiä.

EU antoi tukea uuden lain laatimiseen, kaikkien naisiin kohdistuvan väkivallan muotojen torjumiseksi. Lain toimittaminen parlamentin käsiteltäväksi on kuitenkin viivästynyt. EU:n edustusto on toistuvasti korostanut, miten tärkeää tämän lain hyväksyminen on. Lisäksi se on painottanut nuoriso-oikeuden paremman täytäntöönpanon merkitystä ja etenkin vaihtoehtoja nuorten pitämiselle vangittuina yhdessä aikuisten kanssa.

Seuraavat tapahtumat olivat erityisen merkityksellisiä ja EU antoi niistä paikalliset julkilausumat: sheikki Ould Mohamed Ould M'Kheitirin oikeustapauksen umpikuja, joka syntyi muutoksenhakuvaiheessa sen jälkeen, kun hänet oli vuonna 2014 tuomittu kuolemaan uskonnosta luopumisesta, sekä orjuuden vastaisen liikkeen, *Initiative de Resurgence du Mouvement Abolitionniste*, johtajien Biram Ould Dah Abeidin ja Brahim Bilal Ramdhanen tuomitseminen kahdeksi vuodeksi vankeuteen osallistumisesta orjuuden ja maa-alueiden pakkolunastusten vastaiseen luvattomaan mielenosoitukseen.

EIDHR:n puitteissa toteutettiin vuonna 2015 kolme uutta hanketta. Ne koskivat keskeisiä strategisia prioriteetteja, kuten palvelijoina toimiviin nuoriin naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemistä, entisten orjien taloudellista voimaannuttamista sekä eri yhteisöjen rauhanomaisen rinnakkaiselon tukemista ja maakiistojen ratkaisemista.

Mauritiuksen tasavalta

EU:n ihmisoikeus- ja demokratiatavoitteena sen suhteissa Mauritiuksen tasavaltaan on jatkaa ihmisoikeuksien kunnioittamisen, demokratian ja oikeusvaltion edistämistä kiinnittäen erityistä huomiota sukupuoliperusteiseen väkivaltaan ja lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan. EU jatkoi ihmisoikeus- ja demokratiakeskusteluja Mauritiuksen tasavallan kanssa eri kokoonpanoissa, myös toimintapoliittisen keskustelun sekä kehitysyhteistyön avulla. Korruptiotapausten lukumäärän räjähdysmäinen kasvu on aiheuttanut huolta hallintotapakysymyksistä. Hallitus on asettanut avoimuuden ja hyvän hallintotavan keskeisiksi prioriteeteiksi. Oppositio on kuitenkin leimannut jotkut hallituksen toimet poliittisiksi kostotoimiksi. Mauritiuksen nostaminen Yhdysvaltojen ulkoasiainministeriön ihmiskaupparaportissa tason 2 seurantalistalle (Tier 2 Watch List) antaa aihetta huoleen.

EU toteutti huhtikuussa 2015 virallisen yhteydenoton kannustaakseen Mauritiusta liittymään YK:n asekauppasopimukseen. Mauritius liittyi sopimukseen heinäkuussa 2015. Lokakuussa 2015 Mauritiuksen hallitus talletti rypäleammuksista tehtyä yleissopimusta koskevan liittymisasiakirjansa. EU toteutti virallisen yhteydenoton myös EU:n painopisteistä YK:n kolmannessa komiteassa.

EU antoi korkean edustajan julkilausumia kansainvälisenä kuolemanrangaistuksen vastaisena päivänä.

EU tiivistä vuoden aikana vuoropuheluaan kansalaisjärjestöjen kanssa osallistumalla naisten oikeuksia edistäviin kampanjoihin ja rahoittamalla niitä. Tavoitteena oli löytää tuoreita kansallisia ratkaisuja sukupuoliperusteiseen väkivaltaan, lisätä tietoisuutta ja saada aikaan julkista vuoropuhelua.

Rahoitusyhteistyön alalla Mauritius saa rahoitusta EU:n aihekohtaisesta budjettikohdasta, josta tuetaan valtiosta riippumattomia toimijoita. Vuonna 2013 käynnistetyn ehdotuspyynnön jälkeen EU:n edustusto toteuttaa neljää sopimusta lasten ja naisten oikeuksien edistämiseksi toimivien NGO:iden kanssa.

Vuonna 2015 Mauritiukselle myönnettiin EIDHR:n puitteissa kaikkiaan 0,1 miljoonaa euroa toimien toteuttamiseen vuodesta 2016 alkaen. Näiden varojen ohjelmasuunnittelusta päätetään sen jälkeen, kun on kuultu ihmisoikeuksien puolustajia ja muita asiaankuuluvia sidosryhmiä. Tämän lisäksi EU jatkoi rahoituspua Mauritiuksen tasavallalle 86 miljoonan euron arvoisen budjettitukiohjelman kautta. Tähän ohjelmaan kuuluu kaksi indikaattoria, jotka liittyvät äitiysterveysten edistämiseen ja lapsikuolleisuuden vähentämiseen.

Mosambik

Lokakuun 2014 vaaleja seuranneet poliittiset jännitteet ja paikalliset aseelliset välikohtaukset jatkuivat vuonna 2015. Mosambikin viranomaisten joillakin aloilla aikaan saamasta myönteisestä kehityksestä huolimatta tämä on aiheuttanut ylimääräisiä paineita demokratialle ja sovintoprosessille sekä johtanut ilmapiiriin, jossa ihmisoikeusloukkaukset ovat yhä todennäköisempiä.

Mosambikiin lähetetty EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunta teki helmikuussa uuden vierailun ja julkaisi loppuraporttinsa, joka sisältää keskeisiä suosituksia tulevia vaaleja varten. Lisäksi EU jatkoi ihmisoikeuksien, kansalaiskasvatuksen, tiedonsaannin vapauden ja demokratian aloilla työskentelevien kansalaisjärjestöjen sekä parlamentin tukemista. Jäsenvaltioista Portugali järjesti vastavuoroisia vierailuja Mosambikin ja Portugalin parlamenttien välillä, ja Suomi tuki demokratiakehitystä käsittelevää poliittista tutkimusta paikallisissa yliopistoissa.

Kesäkuussa 2015 voimaan tullut uusi rikoslaki merkitsi edistystä oikeusvaltion kannalta. Siinä laillistetaan abortti ja poistetaan "luonnonvastaisiin tekoihin" liittyvät syytteet, mikä tulkittiin laajasti homoseksuaalisuuden dekriminisoimiseksi. Laissa yksinkertaistetaan monia rikosoikeudellisia menettelyjä, lyhennetään tutkintavankeusaikoja ja säädetään vapausrangaistuksen vaihtoehtoja.

EU ja useat jäsenvaltiot tukivat oikeusalan valmiuksien parantamista. EU antoi tukea yleisen syyttäjän virastolle, korruption vastaiselle virastolle ja korkeimmalle oikeudelle. Portugali järjesti yleisten syyttäjien välistä yhteistyötä. Saksa tuki oikeusjärjestelmän, oikeusasiamiehen toimiston ja eettisen komitean hajauttamista. Lisäksi EU, Italia ja Ruotsi tukivat aloitteita osallistavan oikeusjärjestelmän saatavuuden parantamiseksi.

Sananvapauden suhteen Mosambik putosi kuusi sijaa maailman lehdistönvapautta mittaavassa indeksissä vuonna 2015 (85/180). Maassa kuitenkin hyväksyttiin tiedonsaantia koskeva laki, jonka puuttuminen oli katsottu merkittäväksi puutteeksi. EU ja erityisesti Ruotsi ovat tukeneet kansalaisyhteiskunnan ponnisteluja edistää uutta lakia ja sitä koskevaa asetusta. Ne ovat yhdessä G14-ryhmän maiden kanssa järjestäneet säännöllisen vuoropuhelun hallituksen kanssa tiedonsaantioikeuden sisällyttämiseksi yleisen budjettituen saavutusten arviointikehykseen. EU edisti tiedonvälitystä myös tukemalla kansallista paikallisradiofoorumia.

Perustuslakiin erikoistunut professori Gilles Cistac murhattiin maaliskuussa. Akateemikko oli tunnettu oikeudellisista kannoistaan autonomisia maakuntia koskevan RENAMOn ehdotuksen perustuslaillisuuteen. Toimittaja Paulo Machava ammuttiin elokuussa, mutta motiivi on vielä epäselvä. Murhien tutkinnat eivät ole vielä tuottaneet tulosta, ja EU seuraa edelleen tarkasti tilanteen kehittymistä. Sama koskee vuonna 2014 murhatun tuomari Silican tapausta.

Elokuussa järjestettiin paljon huomiota saanut kunnianloukkaus oikeudenkäynti tunnettua akateemikkoa Carlos Nuno Castel-Brancoa vastaan, koska hän julkaisi Facebook-päivityksen, jossa kritisoi entistä presidenttiä Guebuzaa. Syytettynä oli myös toimittaja Fernando Mbanze, joka julkaisi tekstin uudelleen. Molemmat syytetyt vapautettiin syytteistä. Julkisen syyttäjän virasto kuitenkin valitti kummastakin tuomiosta. Oikeudenkäynnissä oli tarkkailijoina useita jäsenvaltioita.

Lisäksi on pyritty tukemaan yhdistymisvapautta sekä sisäpoliittista vastuuvellvollisuutta vaativia kansalaisjärjestöjä ja foorumeita, mukaan lukien tuki työntekijäliittojen perustamiselle.

EU ja monet jäsenvaltiot tukevat myös sukupuolten tasa-arvoon ja naisten voimaannuttamiseen liittyviä toimia, joissa painotetaan erityisesti sukupuoliperusteista väkivaltaa ja lapsiavioliittoja.

Lähes 50 prosenttia mosambikilaisista tytöistä menee edelleen naimisiin alle 18-vuotiaina.

Lapsiavioliitot ovat laittomia, mutta laissa ei määrätä niistä rangaistusta. Hallitus hyväksyi joulukuussa kansallisen strategian lapsiavioliittojen ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. EU:n muita toiminta-aloja ovat muun muassa koulutus, naisten osallistuminen politiikkaan ja oikeusapu. EU ja monet jäsenvaltiot tukivat NGO:ita, ammattiliittoja ja hallituksen toimia, joilla pyritään lisäämään yleisön tietoisuutta lasten oikeuksista ja hyväksikäytön riskeistä sekä helpottamaan koulutuksen ja sosiaalipalveluiden saatavuutta.

Mosambikin toinen UPR-prosessi järjestetään 19. tammikuuta 2016. Hallituksen raportissa korostettiin vankilaoloja ja vankiloiden ylikansoitusta yhtenä suurimpana haasteena. Kansalaisjärjestöjen varjoraportissa sitä vastoin korostettiin muun muassa oikeussuojaa, seksuaalisia vähemmistöjä, yhteisöjen oikeuksia ja sananvapautta. Vuonna 2011 toteutetun edellisen UPR-prosessinsa jälkeen Mosambik on toteuttanut toimia vahvistaakseen ihmisoikeuskehystään. Maa on muun muassa ratifoinut YK:n kidutuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan ja antanut lain tiedonsaannista. Se ei ole kuitenkaan vielä noudattanut sitoumustaan ratifoida taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus ja kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja. Pysyvää kutsua ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyille ei myöskään ole esitetty. Jatkuvat raportit mielivaltaisista pidätyksistä, liiallisesta voimankäytöstä ja jopa surmista, joihin poliisi syyllistyy, antavat sen käsityksen, että suosituksia puuttua näihin ongelmiin ei ehkä ole toteutettu tyydyttävällä tavalla. Laittomia teloituksia käsittelevä erityisraportoiija on vuodesta 2008 sakka odottanut hallitukselta vastausta vierailupyyntöönsä.

Raportit albinismista kärsivien henkilöiden vainosta tietyissä osissa maata aiheuttivat myös huolta vuonna 2015 (heitä murhataan noituuden palvontamenoissa). Hallitus on nimennyt komitean laatimaan toimenpiteitä albinismista kärsivien henkilöiden suojelemiseksi, ja suunnitteilla on albinismia käsittelevä julkinen valistuskampanja.

Namibia

Namibialla on edistynyt lainsäädäntökehys ihmisoikeuksien suojelussa, ja se on liittynyt suurimpaan osaan alan kansainvälisistä yleissopimuksista. Se on myös yksi harvoista maista, jotka ovat hyväksyneet ihmisoikeuksia koskevan toimintasuunnitelman. Se on pannut monet UPR-suositukset täytäntöön ja tunnustaa keskeiset puutteet hlbt-ihmisten tilanteessa. Sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksia ei kuitenkaan ole pantu täytäntöön tyydyttävällä tavalla. Vuoden 2011 UPR-prosessin yhteydessä tuli esille suuria puutteita oikeussuojan, pidätyskeskusten tilanteen, alaikäisten suojelun (erityisesti San-yhteisö) sekä sukupuoliperusteisen väkivallan osalta.

Maa sijoittuu hyvin lehdistönvapautta mittaavassa indeksissä ja hallintotapaa mittaavassa afrikkalaisessa Ibrahim-indeksissä. Viime vuoden aikana naisten osallistuminen politiikkaan lisääntyi Namibiassa merkittävästi. Namibian ihmisoikeustilanteeseenkin vaikuttavia keskeisiä haasteita ovat kuitenkin edelleen työttömyys, köyhyys ja eriarvoisuus⁹. Sosiaalis-taloudellinen ympäristö yhdessä huumeiden ja alkoholin väärinkäytön kanssa, riittämätön koulutus ja tietyt sosiaaliset asenteet luovat ilmapiirin, jossa naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta saa merkittävät mittasuhteet.

Lasten oikeuksissa otettiin myönteinen askel, kun maaliskuussa 2015 hyväksyttiin pitkään odotettu lasten huoltoa ja suojelua koskeva laki. Sen on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2016. EU ja sen jäsenvaltiot aikovat seurata tarkasti lain täytäntöönpanoa. EU toteutti 26. marraskuuta 2015 hallitukselle suunnatun tiedotuskampanjan, jossa käsiteltiin lapsiin ja naisiin kohdistuvan väkivallan eri muotoja. Kampanjalla varmistettiin, että Namibia on hyvin tietoinen näistä kysymyksistä. Keskusteluissa käsiteltiin pääasiassa lapsiavioliittoja, nuorena solmittuja avioliittoja ja pakkoavioliittoja, jotka on kriminalisoitu Namibian kansallisessa lainsäädännössä itsenäistymisestä lähtien. Alkuperäiskansojen (ja erityisesti San-yhteisön) keskuudessa esiintyy edelleen joitakin lapsiin kohdistuvaan väkivaltaan liittyviä ongelmia.

Lasten oikeuksiin liittyvä ratkaisematon haaste on syntymätodistusten myöntäminen: sairaaloissa syntymätodistus laaditaan automaattisesti, jolloin kodeissa tai syrjäisimmillä alueilla syntyvät lapset jäävät ilman todistusta.

Uusi hallitus toteutti vuonna 2015 joitakin tärkeitä toimenpiteitä alkuperäiskansojen osalta. Etniseltä taustaltaan San-yhteisöön kuuluva henkilö nimitettiin presidentin kansliaan syrjäytyneistä väestönosista vastaavaksi apulaisministeriksi, ja hänen on tarkoitus tutkia erityisesti San-yhteisön ja muiden syrjäytyneiden väestönosien tilannetta. Oikeusasiamiehen toimisto viimeisteli kesäkuussa 2015 syrjäytyneitä väestönosia koskevan valkoisen kirjan. Oikeusasiamies myös kampanjoi sen puolesta, että syrjäytyneiden väestönosien oikeudet sisällytettäisiin ihmisoikeuksien kansalliseen toimintasuunnitelmaan vuosiksi 2015–2019.

⁹ 29 prosenttia Namibian väestöstä on luokiteltu köyhäksi tai erittäin köyhäksi, Gini-kerroin on 0,58 ja työttömyysaste 33,8 prosenttia.

Capriviin maanpetosoikeudenkäynnissä annettiin vihdoin päätös syyskuussa 2015. Namibian pisimpään kestänyt oikeudenkäynti, joka koski aseellista hyökkäystä Capriviin kaistaleella alueen irrottamiseksi Namibiasta, on jo vuosia ollut Namibian ihmisoikeustilanteen häpeäpilkku. Kyseessä on oikeudenkäynti vailla vertaa Namibian oikeushistoriassa: siinä oli osallisena ennennäkemättömän suuri määrä syytettyjä, joita vastaan oli nostettu kaikkiaan 278 syytettä. Oikeusprosessi kesti lähes 12 vuotta. 35 henkilöä vapautettiin syytteistä, jotka koskivat maanpetosta, murhaa ja murhan yritystä, ja 30 henkilöä todettiin syyllisiksi näihin samoihin rikoksiin. Ne, jotka vapautettiin syytteistä 12 vankilassa vietetyn vuoden jälkeen, ovat aloittaneet siviilikanneprosessin valtiota vastaan laittomasta vangitsemisesta.

EU ja sen jäsenvaltiot toteuttivat vuonna 2015 virallisia yhteydenottoja Namibiaan ihmisoikeusasioissa ja tukivat toimia, jotka liittyvät kidutuksen torjumiseen, parlamentin vahvistamiseen, sukupuolten tasa-arvoon, lasten oikeuksiin, alkuperäiskansoihin sekä NGO:iden ja kansalaisoikeuksien alalla työskentelevien tahojen valmiuksien kehittämiseen. EU:n ihmisoikeustyöryhmä kokoontuu säännöllisesti keskustelemaan demokratiasta ja ihmisoikeuksista. Vuonna 2015 Euroopan unioni rahoitti ohjelman parlamentin toimintakyvyn ja kansallisen vastuunoton tehostamiseksi pyrkien tukemaan parlamentin osallistumista Namibian kehitysohjelmaan. Lisäksi EU tukee hanketta, jolla vahvistetaan kansalaisyhteiskunnan valmiuksia edistää kestäväää kehitystä ja sosiaalis-taloudellista oikeutta Namibiassa. Kolmannessa EU:n ohjelmassa Namibiassa keskitytään hallituksen ja erityisesti opetusministeriön avustamiseen, jotta voidaan varmistaa laadukkaiden ja tehokkaiden koulutuspalvelujen tasapuolinen saatavuus alemmilla koulutustasoilla sekä vähentää epätasa-arvoa kouluun pääsyn ja koulujen laadun osalta tarpeisiin perustuvan suunnittelun avulla. EIDHR:n ja aihekohtaisen CSO-LA -budjettikohdan puitteissa EU tukee namibialaisia ja eurooppalaisia NGO:ita, jotka toteuttavat monia hankkeita seuraavilla aloilla: oikeussuoja; vaalit ja äänestäjävalistus; sukupuoliperusteinen väkivalta; orvot ja haavoittuvat lapset, mukaan lukien kuulovammaiset lapset; haavoittuvat nuoret, mukaan lukien hiv/aids-positiiviset; hlbti-kysymykset sekä hajauttamisprosessin edistäminen.

Niger

Nigerin ihmisoikeustilanne ei parantunut vuonna 2015, vaikka viranomaiset siihen pyrkivätkin. Tämä johtuu pääasiassa instituutioiden pitkäaikaisesta heikkoudesta ja turvallisuustilanteen huononemisesta. Tämä haittaa rakenneuudistusta ja kansainvälisten ihmisoikeuksien toteuttamista. Niger on myös yksi tärkeimmistä kauttakulkumaista Länsi-Afrikasta Eurooppaan suuntautuvalla reitillä, joten se joutuu tekemisiin laittoman muuttoliikkeen ja siihen liittyvän salakuljetuksen sekä takaisin palaavien henkilöiden ja muista maista kotoisin olevien Nigeriin juuttuneiden muuttajien kanssa.

Boko Haramin lisääntynyt läsnäolo maan kaakkoisosissa huonontaa tilannetta merkittävästi, koska siviiliväestö ja turvallisuusjoukot joutuvat päivittäisten hyökkäysten kohteeksi. Myös turvallisuusjoukot ovat syyllistyneet ihmisoikeusloukkauksiin Boko Haramin vastaisessa taistelussa; turvallisuusjoukotkaan eivät ole aina halukkaita kunnioittamaan kansainvälisiä normeja. Tämä on käynyt ilmi heidän tavastaan hoitaa massiiviset väestönsiirrot sekä satojen ihmisten pidätyksistä, mukaan lukien lapset, ihmisoikeuksien puolustajat ja toimittajat.

Turvallisuustilanne, Diffan alueelle julistettu hätätila ja vaaleja edeltävä jännittynyt ilmapiiri (presidentin- ja parlamenttivaalit pidettiin helmikuussa 2016) ovat johtaneet joihinkin vallan väärinkäytöksiin turvallisuusviranomaisten taholta erityisesti sananvapauden, kokoontumisvapauden ja lehdistönvapauden osalta. Tammikuussa 2015 järjestetyt väkivaltaiset Charlie Hebdon vastaiset mielenosoitukset johtivat monien kristittyjen kirkkojen ja kristittyjen omaisuuden tuhoamiseen ja kymmenien ihmisten kuolemaan. Viranomaisten nopeasta reagoinnista huolimatta tämä äkillinen väkivallan lisääntyminen kuvaa uskonnon lisääntyvää läsnäoloa maan sosiaalis-taloudellisessa elämässä ja radikaalien näkemysten merkittävää leviämistä. Lisäksi vuoden lopulla ilmoitettiin epäonnistuneesta vallankaappausyrityksestä, mikä sekin on osoitus jännittyneestä poliittisesta ilmapiiristä.

Naisia syrjitään ja heihin kohdistuu edelleen väkivaltaa Nigerissä. Vaikka Nigerin viranomaiset ovat tietoisia hallitsemattoman väestönkasvun seurauksista, perinteillä on edelleen suuri merkitys, eivätkä viranomaiset näin ollen pysty edistämään naisten parempaa koulutustasoa. Tästä oli osoituksena parlamentin kyvyttömyys edistyä perhelain käsittelyssä lapsiavioliittoihin, nuorena solmittuihin avioliittoihin ja pakkoavioliittoihin liittyvien kysymysten osalta. Niger ei ole myöskään pystynyt poistamaan kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan YK:n yleissopimukseen tekemiään varauksia.

EU:n ihmisoikeusprioriteetteihin Nigerissä kuuluvat demokratian periaatteiden ja oikeusvaltion kunnioittaminen, oikeusjärjestelmän tehostaminen, etenkin oikeussuojan saatavuuden ja vankilaolojen osalta, sekä naisten ja lasten oikeuksien suojeleminen. Nämä prioriteetit on esitetty erityisissä aloitteissa, joita ovat esimerkiksi toimintasuunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi ja etenemissuunnitelma kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävälle yhteistyölle. Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaiset poliittisen vuoropuhelun kokoukset ovat olleet merkittävä työkalu EU:n ihmisoikeusalan huolien välittämiseksi hallitukselle. EU:n edustusto Niameyssä oli yhteydessä Nigerin viranomaisiin myös valmisteltaessa tammikuussa 2016 toteutettavaa YK:n UPR-menettelyä.

Eräät tapahtumat on syytä tuoda esiin vuodelta 2015. Kansainvälisenä ihmisoikeuksien päivänä EU:n edustusto Niameyssä toteutti kaksi aloitetta, jotka liittyivät naisiin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan kaikkien muotojen torjumiseen ja joissa painotettiin lapsiavioliittoja, nuorena solmittuja avioliittoja ja pakkoavioliittoja sekä naisten sukuelinten silpomista. EIDHR:n puitteissa hyväksyttiin neljä uutta hanketta, joissa käsitellään vankilaolojen parantamista, mukaan lukien vangittujen alaikäisten elinolot, ja lapsiavioliittojen torjumista. EUCAP Sahel Niger -operaation puitteissa jatketaan turvallisuusjoukkojen ja joidenkin oikeusalan toimijoiden kouluttamista terrorisminvastaisen lainsäädännön asianmukaisessa täytäntöönpanossa täysin kansainvälisten ihmisoikeuksien, humanitaarisen oikeuden ja rikosoikeuden mukaisesti ja ottaen huomioon uhrien ja naisten, lasten ja pakolaisten kaltaisten haavoittuvien ryhmien suojeleminen.

Nigeria

EU:n ihmisoikeus- ja demokratia-alojen yhteistyössä Nigerian kanssa vuonna 2015 keskityttiin pääasiassa vuoden prioriteetteihin, joita olivat presidentinvaalit, Boko Haramin meneillään oleva kapinaliike, turvallisuus- ja oikeusalojen uudistus, kuolemanrangaistuksen poistaminen ja lasten oikeudet.

Vuoden 2015 parlamenttivaalit olivat historialliset: oppositio voitti vaalit ensimmäistä kertaa sotilasvallan päättymisen jälkeen vuonna 1999 ja vallan siirtyminen tapahtui rauhanomaisesti. Nigerian kansa osoitti sitoumuksensa demokratiaan ja näytti esimerkkiä muille Afrikan maille. On kuitenkin myös todettava, että kilpailuhenkisiä vaaleja varjostivat väkivaltatapaukset, valta-aseman väärinkäytökset ja manipulointiyritykset. Vaaleihin liittyneen väkivallan johdosta kuolleiden lukumääräksi ilmoitettiin 160. EU lähetti vaalitarkkailuvaltuuskunnan, jonka myönteistä osallistumista demokratian vakiinnuttamiseen Nigeriassa useat sidosryhmät kiittivät.

Uusi presidentti Muhammadu Buhari, joka astui virkaansa toukokuun lopussa, korosti uuden hallituksen sitoutumista ihmisoikeuksiin, erityisesti mitä tulee Boko Haramin kapinaliikkeen vastaiseen taisteluun. Tämä kapinaliike johti edelleen vuonna 2015 vakaviin ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksiin. Vaikka Nigerian ja naapurivaltioiden armeijat ovatkin edenneet ja vallanneet takaisin suurimman osan Boko Haramin vallassa olleista alueista, kapinalliset jatkoivat pommi- ja itsemurhahyökkäyksiä siviilejä kohtaan. Kapinalliset syyllistyvät myös murhiin, kidutukseen, raiskauksiin, pakkoavioliittoihin, lapsisotilaiden värväämiseen sekä koulujen ja omaisuuden tuhoamiseen. Vuonna 2015 Boko Haramin iskuissa kuoli yli 3 600 siviiliä. Terroristiryhmä teki hyökkäyksiä myös naapurimaihin Tšadiin, Nigeriin ja Kameruniin, muodostaen näin alueellisen uhkan rauhalle ja turvallisuudelle. Väkivallasta johtuvaa humanitaarista tilannetta kuvataan Afrikan nopeimmin kasvavaksi kriisiksi: maan sisällä siirtymään joutuneita henkilöitä on arviolta 2,2 miljoonaa, ja yli 190 000 nigerialaista on paennut naapurimaihin.

Nigerian armeija jatkoi kovaotteista toimintatapaansa kapinan lopettamiseksi. Kesäkuussa 2015 julkistetussa raportissa Amnesty International väitti Nigerian armeijan surmanneen laittomasti yli 1 200 ihmistä ja 7 000 miehen ja pojan kuolleen sotavankeudessa. Raportissa vaadittiin tutkintaa sotarikoksiin, joihin ovat syyllistyneet Nigerian armeijan korkea-arvoiset upseerit. Hyvin huolestuttavia ovat myös väitteet, joiden mukaan Nigerian asevoimat toimeenpanivat joulukuussa 2015 satojen Islamic Movement of Nigeria -ryhmittymään kuuluneiden šiiamuslimimielenosoittajien joukkomurhan Zariassa Kadunan osavaltiossa. Nigerian armeija sai niin ikään osakseen ankaraa arvostelua sen jälkeen, kun Zarian kaupungissa Kadunan osavaltiossa Pohjois-Nigeriassa oli joulukuussa 2015 tapahtunut väkivaltaisia yhteenottoja. EUH:n tiedottaja laati niiden johdosta julkilausuman, jossa vaadittiin tapahtumien perusteellista tutkimista, jotta syylliset saataisiin selville ja oikeuden eteen. Amnesty Internationalin huhtikuussa 2016 julkaiseman raportin mukaan Islamic Movement of Nigerian (IMN) ja Nigerian armeijan välisissä yhteenotoissa sai surmansa yli 350 ihmistä.

Myös lasten oikeuksien loukkaukset olivat edelleen ongelma Nigeriassa. Lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa Nigeriassa tutkineesta kyselystä (VACS) kävi ilmi, että 60 prosenttia alle 18-vuotiaista nigerialaisista lapsista kokee fyysistä, henkistä tai seksuaalista väkivaltaa. VACS-kysely julkaistiin vuonna 2015 EU:n tuella, ja se oli ensimmäinen laatuaan Länsi-Afrikassa. Lisäksi YK:n pääsihteerin vuosikertomuksessa lapsista aseellisissa konflikteissa mainittiin Boko Haram niiden tahojen luettelossa, jotka rekrytoivat tai käyttivät lapsia, tappavat tai vammauttavat lapsia, syyllistyvät raiskauksiin ja muunlaiseen seksuaaliseen väkivaltaan lapsia kohtaan tai tekevät hyökkäyksiä kouluihin ja/tai sairaaloihin.

Lainsäädäntöalalla edistytettiin jonkin verran, ja monia lupaavia lakeja annettiin ennen kuin entinen presidentti Goodluck Jonathan luopui vallasta toukokuussa 2015. Näitä olivat muun muassa rikosoikeuden käyttöä koskeva laki, joka sisältää kattavat puitteet kyseisen alan uudistamiseksi, ja laki henkilöihin kohdistuvan väkivallan kieltämisestä, jossa puututaan naisiin ja tyttöihin kohdistuvaan väkivaltaan. Kidutuksen kieltämistä ja vammaisia koskevien lakien käsittely parlamentissa on edistynyt pitkälle.

Koska uutta hallitusta ei oltu nimitetty eikä toiminnassa 11. marraskuuta mennessä, vuonna 2015 ei voitu järjestää virallista EU:n ja Nigerian ministeritason vuoropuhelua eikä EU:n ja Nigerian ihmisoikeusvuoropuhelua. Paikallinen EU:n ihmisoikeustyöryhmä kokoontui kuitenkin säännöllisesti ja kutsui monia ihmisoikeusaktivisteja ja alan ammattilaisia kokouksiinsa jatkaen näin yhteistyötään kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Lisäksi EU ja sen jäsenvaltiot toteuttivat useita toimia vuonna 2015 sekä paikallisella että päämajojen tasolla edistääkseen ihmisoikeus- ja demokratiatilanteen kehittymistä.

Ulkoasiainneuvosto antoi 9. helmikuuta 2015 päätelmät Boko Haramin kapinasta, ja korkea edustaja ja hänen tiedottajansa antoivat lukuisia julkilausumia vaaleista, Boko Haramin tappavista iskuista sekä kuolemaantuomitulle vangille myönnetystä armahduksesta. Euroopan parlamentti käsitteli Nigeriää vuonna 2015 kahdesti kiireellisissä keskusteluissa: tammikuussa se käsitteli hirmutekoja Pohjois-Nigeriassa ja lokakuussa jatkuvan kapinan vaikutuksia lasten hädänalaiseen tilanteeseen. EIDHR:n puitteissa aloitettiin uusi hanke kuolemanrangaistukseen sovellettavaa moratoriota koskevan lain hyväksymisen edistämiseksi ja strategisten kampanjoiden ylläpitämiseksi kuolemanrangaistuksen poistamisen puolesta. Lisäksi hankkeen puitteissa tarjotaan maksuttomia oikeuspalveluja kuolemaantuomituille vangeille tai vangeille, joilla on vaara joutua tuomituiksi kuolemaan. Vuonna 2015 aloitettiin myös neljä lasten oikeuksia koskevaa EIDHR-hanketta. EU toteutti virallisia yhteydenottoja Nigerian ulkoministeriöön tuen saamiseksi EU:n prioriteeteille ja aloitteille erityisesti ihmisoikeusneuvoston 29. istunnossa. Kansainvälisen ihmisoikeuspäivän 2015 juhlistamiseksi Ranska ja EU:n edustusto järjestivät tapahtuman naisiin ja tyttöihin kohdistuvasta väkivallasta. Tapahtumassa näytettiin elokuva "The Man Who Mends Women", ja Saharov-palkinnon saaja Hauwa Ibrahim osallistui siihen yhtenä puhujista.

Ruanda

Ihmisoikeuksien osalta merkittävin myönteinen tapahtuma vuonna 2015 oli kidutuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan (OPCAT) ratifioimiskirjan virallinen tallettaminen 1. heinäkuuta 2015 (pöytäkirja tuli voimaan 30. heinäkuuta 2015). Vaikka kansallista ehkäisymekanismia ei vielä olekaan luotu, valinnaisen pöytäkirjan ratifioiminen tarkoittaa Ruandan merkittävää virallista sitoutumista kidutuksen kaltaisten ihmisoikeusloukkausten ehkäisemiseen sallimalla virallinen kansainvälinen valvonta.

Kuten vuonna 2015 toteutetun UPR-prosessin yhteydessä todettiin, ihmisoikeusalaalla on edelleen haasteita, jotka liittyvät sananvapauteen ja tiedotusvälineiden vapauteen, kansalaisyhteiskunnan kehittämiseen, yhdistymisvapauteen sekä muihin poliittisiin oikeuksiin. Vuonna 2013 annettua medialakia ei ole vielä pantu täytäntöön tavalla, joka jättäisi sääntelyn ensi sijassa riippumattoman elimen vastuulle hallituksen sijasta. Sananvapautta voitaisiin vahvistaa, jos lainsäädännössä – ja valtion tavassa panna se täytäntöön – pyritäisiin suojelemaan yksilön oikeuksia sananvapauden rajoittamisen ja valvomisen sijasta. Aikaisemmista uudistuksista ja hallituksen avoimuuspyrkimyksistä huolimatta NGO:iden sääntelykehys on edelleen raskas ja haittaa sellaisen aktiivisen kansalaisyhteiskunnan syntymistä maahan, joka pystyisi osallistumaan poliittiseen vuoropuheluun, palveluntarjontaan ja työpaikkojen luomiseen. Vuonna 2015 tuli esille useita tapauksia, joissa kansalaisjärjestöt eivät voineet rekisteröityä.

EU jatkoi vuonna 2015 ihmisoikeusalan yhteistyötä hallituksen, kansalaisjärjestöjen, ihmisoikeuksien puolustajien ja muiden sidosryhmien kanssa sekä poliittisen vuoropuhelun että operatiivisen toiminnan kautta. Poliittisessa vuoropuhelussa (Cotonoun EU–AKT-sopimuksen 8 artikla), joka on tärkein foorumi ihmisoikeusyhteistyölle hallituksen kanssa, keskityttiin vuonna 2015 Ruandan perustuslain tarkistusprosessiin sekä tiedotusvälineiden vapauteen ja sananvapauteen, kansalaisyhteiskuntaan ja yhdistymisvapauteen sekä muihin ihmisoikeuskysymyksiin. EU ja Ruanda sopivat jatkavansa vuonna 2016 keskittymällä aktiivisemmin vuoden 2015 UPR-suositusten täytäntöönpanoon.

8 artiklan mukaisen poliittisen vuoropuhelun lisäksi EU oli yhteydessä asianomaisiin hallituksen ministereihin yksittäisissä ihmisoikeuskysymyksissä, kuten media ja pidätystapaukset.

Ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis vieraili Ruandassa vuonna 2015 EU:n ja AU:n ihmisoikeusvuoropuhelun yhteydessä ja käytti tilaisuutta hyväkseen kannustaakseen Ruandaa liittymään Kansainvälisen rikostuomioistuimen jäsenvaltioksi ja laajentamaan sananvapauden ja tiedotusvälineiden vapauden käyttömahdollisuuksia. EU antoi paikallisia julkilausumia sananvapaudesta (kansainvälisenä lehdistönvapauden päivänä maaliskuussa 2015) ja yksityiskohtaisemman julkilausuman tiedotusvälineiden vapaudesta kesäkuussa 2015 sen jälkeen, kun BBC:n lähetykset oli keskeytetty määrittelemättömäksi ajaksi Kinyarwandassa.

Hallituksesta riippumattomien elinten tasolla EU järjesti kuukausittaisia kokouksia ihmisoikeuksien puolustajien kanssa. Niissä käsiteltiin UPR-prosessia, yhdistymisvapautta ja pidätyksiin liittyviä kysymyksiä. Muiden kansalaisjärjestöjen edustajien kanssa pidettiin satunnaisia kokouksia. Näitä kokouksia on tarkoitus järjestää jäsennellymmän äskettäin laaditun, yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa koskevan EU:n etenemissuunnitelman puitteissa.

Operatiivisella puolella EU antoi rahoitustukea Suurten järvien alueen ihmisoikeusjärjestölle (*Ligue des droits de la personne dans la région des Grands Lacs*, LDGL) UPR-prosessin varjoraportin laatimiseksi sekä käynnisti ehdotuspyynnön kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeusjärjestöjen tukemiseksi. Kansalaisyhteiskunnan tukemisen osalta pyynnössä painotettiin budjettiin liittyvää avoimuutta ja kansalaisten osallistumista politiikkojen toteuttamisen valvontaan, paikallisradioiden valmiuksien parantamista sekä vapaan tiedonkulun tehostamista hallituksen ja muiden sidosryhmien välillä. Ihmisoikeuksien osalta pyynnössä painotettiin kansalaisten osallistumista demokratia- ja vaaliprosesseihin, pidätettyjen oikeuksia, muun muassa oikeusavun saatavuutta rikosoikeudellisessa järjestelmässä, sekä vaihtoehtoja vankilalle esitutkintavaiheessa ja oikeudenkäynnin jälkeen. Lisäksi EU ja jäsenvaltioiden suurlähetystöt tukivat monia hankkeita tiedotusvälineiden vahvistamiseksi Ruandassa kehittämällä itsesääntelyelimen Ruandan mediakomission valmiuksia, tukemalla poliittisia keskusteluja sisältäviä radiolähetyksiä sekä tukemalla paikallisia radioasemia, joiden toimintaan kansalaiset voivat osallistua.

São Tomé ja Príncipe

São Tomé ja Principen osalta ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevia EU:n prioriteetteja ovat muun muassa keskeisten kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ratifiointi, oikeusjärjestelmän tukitoimet, poliisivoimien harjoittaman huonon kohtelun lopettaminen, korruption torjuntaan tähtäävät pyrkimykset ja tietoisuuden lisääminen syrjinnän torjumisen tarpeellisuudesta. Hallitus toteutti vuonna 2015 useita myönteisiä toimia näiden tavoitteiden saavuttamiseksi. São Tomé ja Príncipe esimerkiksi ratifioi 5. marraskuuta 2015 vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen. EU pani tämän tärkeän tapahtuman tyytyväisenä merkille EU:n paikallisessa julkilausumassa.

São Tomé ja Principessä toteutettiin lokakuussa 2015 toinen UPR-prosessi. Arvioinnissa annettiin tunnustusta edellisen, vuonna 2011 toteutetun UPR-prosessin jälkeen saavutetusta edistymisestä ja kannustettiin maata ratifioimaan muita ihmisoikeusvälineitä.

Hallinto on vaihtunut viime vuosina toistuvasti São Toméssa, kun monet hallitukset ovat pysyneet vallassa vain kaksi vuotta niiden neljän vuoden sijasta, joiden ajaksi ne on nimitetty. Vaikuttaa siltä, että tämä trendi päättyi vuoden 2014 vaaleihin, joissa valtaan pääsi hallitus, jolla on takanaan parlamentin enemmistön tuki (60 %). Merkittävää on myös se, että kyseessä on vuoden 1990 jälkeen toinen hallitus, jolla on parlamentin enemmistön tuki. Poliittinen vakaus tarjoaa hallitukselle myönteisen tilaisuuden puuttua pitkään laiminlyötyihin kysymyksiin, kuten Pariisin periaatteiden mukaisen kansallisen ihmisoikeuselimen perustaminen sekä naisten ja lasten ihmisoikeuksien suojeleminen entistä paremmin.

Maalle myönnettiin 150 000 euroa EIDHR:n puitteissa. Ehdotuspyyntö käynnistettiin vuoden 2015 alkupuoliskolla, ja siinä painotettiin sukupuoliperusteisen syrjinnän torjumista ja naisten parempaa osallistumista sosiaaliseen, taloudelliseen ja poliittiseen elämään. Sopimus allekirjoitettiin joulukuussa 2015 paikallisen NGO:n kanssa, ja hanke tulee täydentämään jo meneillään olevaa aloitetta sukupuoliperusteisen väkivallan ehkäisemiseksi.

Senegal

Yleisesti ottaen Senegalin ihmisoikeustilanne on tyydyttävä. Naisten, lasten ja hlbti-ihmisten oikeudet antavat kuitenkin edelleen aihetta huoleen. EU toteutti vuonna 2015 sekä julkisuusdiplomatian että kehitysyhteistyön alojen toimia, joissa painotettiin näitä kysymyksiä sekä rankaisemattomuutta, Casamancen alueen rauhanprosessin tukemista ja yhdistymis- ja sananvapautta. Näitä prioriteetteja käsiteltiin myös poliittisessa vuoropuhelussa ja yksittäisissä kokouksissa eri ministeriöiden ja kansalaisjärjestöjen kanssa.

Perhe-, rikos- ja työlait syrjivät edelleen naisia ja estävät heitä hyödyntämästä sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksiaan. Terveystieteiden (erityisesti turvallisten aborttien), koulutuksen, työn, maan, luoton ja oikeuden saaminen on edelleen ongelmallista etenkin maaseudulla. Naisiin kohdistuva seksuaalinen väkivalta ja haitalliset käytännöt, kuten naisten sukuelinten silpominen ja nuorena solmitut avioliitot, ovat edelleen vallalla. Suojelevien toimenpiteiden, kuten sukupuolikiintiöitä koskevan lain ja naisten sukuelinten silpomisen kieltävän lain täytäntöönpano on edelleen heikkoa. Viranomaiset ovat osoittaneet halukkuutta hyväksyä lain, joka sallisi lääketieteellisen abortin tarkoin rajatuissa tapauksissa.

Koraanikouluja (*daaras*) käyvien lapsikerjäläisten (*talibés*) tilanne huononi vuonna 2015. Vaikka monet lapsikerjäläiset kokivat väkivaltaisen kuoleman eri puolilla maata, syytteitä ei juurikaan nostettu. Vuoden 2013 lakiesitystä koraanikoulujen sääntelemisestä ja nykyaikaistamisesta ei ole käsitelty. Hallitus on kuitenkin tehostanut toimiaan koraanikoulujen uudistamiseksi ja opetuksen laadun parantamiseksi.

Kesäkuussa järjestetyssä 8 artiklan mukaisessa poliittisessa vuoropuhelussa EU painotti, että naisten ja lasten oikeuksia koskevat voimassa olevat lait ja suositukset on pantava täytäntöön. Vuoden 2015 kansainvälisen naistenpäivän juhlistamiseksi EU:n edustusto osallistui paikallisten NGO:iden järjestämään pyöreän pöydän keskusteluun median roolista sukupuolten tasa-arvon edistäjänä. Edustusto toteutti myös virallisen yhteydenoton naisiin ja lapsiin kohdistuvasta väkivallasta. Siinä painotettiin erityisesti lapsiavioliittoja, nuorena solmittuja avioliittoja ja pakkoavioliittoja sekä naisten sukuelinten silpomista. Kehitysyhteistyön alalla myönnettiin 4,2 miljoonaa euroa kansalaisjärjestöjen valmiuksien tukemiseksi suojella ja tukea lasten oikeuksia sekä lisätä tietoisuutta niistä.

Rankaisemattomuuden torjumisen osalta mainittakoon, että Dakarin afrikkalaisessa erityistuomioistuimessa aloitettiin historiallinen oikeudenkäynti Tšadin entistä presidenttiä Hissène Habréta vastaan sotarikoksista, rikoksista ihmisyyttä kohtaan ja kidutuksesta.

Maan sisäisesti korkein oikeus piti voimassa erityisen korruption vastaisen tuomioistuimen (*Cour de repression de l'enrichissement illicite*, CREI) Karim Wadelle (entisen presidentin Abdoulaye Waden poika ja entinen ministeri) langettaman kuusivuotisen vankeusrangaistuksen ja suuren sakkorangaistuksen laittomasta oman edun tavoittelusta. Vastauksena YK:n ja useiden kansalaisjärjestöjen esittämään kritiikkiin CREI:tä kohtaan kansainvälisten oikeudellisten vaatimusten kunnioittamisen, laillisuuden ja toimivallan osalta hallitus ilmoitti aikovansa perustaa muutoksenhakutuomioistuimen.

Hallitus tehosti vuonna 2015 toimiaan tutkintavankeusaikojen lyhentämiseksi ja vankilaolojen parantamiseksi, ja sillä on suunnitelmia uusien vankiloiden rakentamiseksi ja vankilahenkilökunnan kouluttamiseksi. Laki, joka koskee oikeutta asianajajaan siviiliasioissa, on edelleen käsiteltävänä.

Rankaisemattomuuden poistamiseen tähtääviin EU:n toimiin kuului osallistuminen Hissène Habrén oikeudenkäynnin ohjauskomiteaan, rahoitusavun myöntäminen Senegalin oikeusvaltion vahvistamiseksi (tuomioistuimet, vankilat, koulutus, valistuskampanjat) ja rahoitus Senegalin tilintarkastustuomioistuimen valmiuksien kehittämiseen. EU tuki kansallista petosten ja korruption torjunnan toimistoa (OFNAC) 400 000 eurolla koulutuksen, valistuksen, viestinnän ja tutkimuksen aloilla.

Presidentti Macky Sall ilmaisi vuonna 2015 toistuvasti kannattavansa homoseksuaalisuuden kriminalisointia. Kaiken kaikkiaan hlti-ihmisten syrjintä, häirintä ja leimaaminen jatkuu Senegalissa. Laaja homofobia, yli-innokkaat poliisivoimat ja usein konservatiivinen oikeuslaitos ovat johtaneet homoseksuaaleille langetettavien tuomioiden lisääntymiseen ja tiukentumiseen. Lisäksi samaa sukupuolta olevien sukupuolisuhteita käsitteleviä oikeudenkäyntejä leimaavat monet perustavanlaatuiset menettelytakeiden loukkaukset, kuten alhainen todistelukynnys ja julkinen häpäisy. Muita huolestuttavia suuntauksia ovat ihmisoikeusjärjestöjen lisääntyvä haluttomuus puolustaa julkisesti hlti-ihmisten oikeuksia ja islamilaisten NGO:iden lisääntyvä homofobinen kielenkäyttö ja toiminta.

Pitkään jatkuneesta separatistisesta matalan intensiteetin konfliktista kärsivän Casamancen alueen kokonaistilanne parani jonkin verran vuoden aikana. Rauhanprosessi on hauras, mutta viranomaiset ovat edelleen sitoutuneita siihen. EU tuki rauhanprosessia 3 miljoonan euron arvoisella ohjelmalla vakautta ja rauhaa edistävästä välineestä (IcSP). Lisäksi EU jatkoi tukeaan Casamancen alueen kehittämiseksi kaikkiaan 35 miljoonalla eurolla EKR:n kautta.

NGO:iden valvontaa tiukennettiin uudella presidentin asetuksella, jossa ne määriteltiin ensi sijassa palveluntarjoajiksi, joiden budjetit ja toimet edellyttävät ennakkohyväksyntää hallituksen kehityspolitiikan mukaisesti. EU ja monet jäsenvaltiot hyväksyivät etenemissuunnitelman senegalilaisten kansalaisjärjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä varten. Etenemissuunnitelmalla pyritään edistämään vuoropuhelua ja rakentavia suhteita Senegalin viranomaisten ja näiden järjestöjen välillä sekä parantamaan järjestöjen valmiuksia.

Edellisvuosien tapaan lehdistönvapaus oli uhattuna, kun vuoden aikana useita toimittajia pidätettiin lehdistöririkoksista, mutta vapautettiin myöhemmin. Presidentti Sall veti takaisin kannatuksensa lehdistölakiesitykseltä, jossa nämä käytännöt olisi dekriminalisoitu, ja lakiesitys on juuttunut parlamenttiin.

Seychellien tasavalta

EU:n ihmisoikeus- ja demokratiatavoitteet sen suhteissa Seychellien tasavaltaan ovat muun muassa vaaliuudistusprosessin lujittaminen, UPR-suositusten täytäntöönpanon seuraaminen sekä tuki kansainvälisten sopimusten ja yleissopimusten saattamiselle osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Joulukuun 2015 presidentinvaalit olivat osoitus Seychellien demokratian vakiintuneisuudesta. Vaalit, joissa oli kuusi ehdokasta, toimitettiin rauhallisesti, hyvässä järjestyksessä ja avoimesti sekä aidomman kilpailun hengessä kuin koskaan aiemmin.

EU kävi Seychellien kanssa edelleen ihmisoikeus- ja demokratiakeskustelua eri kokoonpanoissa, muun muassa Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaisessa poliittisessa vuoropuhelussa, joka järjestettiin heinäkuussa 2015.

EU on toistuvasti muistuttanut kehotuksistaan parantaa demokraattista ympäristöä. Se on painottanut erityisesti vaaliuudistusprosessin vakiinnuttamista, kokoontumisvapautta koskevien säännösten muuttamista, sanan- ja lehdistönvapautta, naisten syrjimättömyyttä sekä lasten oikeuksien kunnioittamista.

Sierra Leone

Sierra Leonen edistyminen ihmisoikeuskysymyksissä sisällissodan jälkeen on ollut kiitettävää. Suuria haasteita on kuitenkin edelleen. EU:n ihmisoikeustavoitteisiin kuuluvat kuolemanrangaistuksen poistaminen, sukupuolten tasa-arvo, naisten voimaannuttaminen, lapsityövoiman käyttöä ja lasten riistoa koskevan lainsäädännön täytäntöönpano, köyhyyden vähentäminen ja oikeuden, terveydenhoidon ja koulutuksen saatavuuden parantaminen. Myös laajamittaisesta maanvuokrauksesta ja kaivosteollisuudesta kärsivien ihmisten oikeudet vaativat jatkuvaa huomiota. EU otti Sierra Leonen hallituksen kanssa esiin kansainväliset ihmisoikeuskysymykset maan ihmisoikeusneuvoston jäsenyyden yhteydessä ja jatkoi perusoikeuksia edistävien hankkeiden tukemista.

Vuonna 2015 ihmisoikeustilannetta hallitsi pääosin ebolaepidemia. Se nielaisi suuren osan maan taloudellisista ja inhimillisistä voimavaroista, ja sillä vaikuttaa olleen kielteisiä vaikutuksia taloudellisiin ja sosiaalisiin oikeuksiin. Ebolaan liittynyt yleinen hätätila ja toimeenpaneville elimille annetut erittäin laajat valtuudet eivät kuitenkaan johtaneet laajoihin ihmisoikeusloukkauksiin joitakin paikallisia välikohtauksia lukuun ottamatta.

Maa oli kolmatta vuotta YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsen ja jatkoi rakentavaa työskentelyä. Viimeisin UPR tehtiin vuonna 2011, ja Sierra Leone valmistautuu uuteen vertaisarviointiin tammikuussa 2016. Hallitus oli hyväksynyt 126 kaikkiaan 129 suosituksesta. Seksuaaliseen suuntautumiseen ja seksuaalisiin käytäntöihin liittyvät kolme suositusta pantiin merkille.

Hallitus ratifioi 2. heinäkuuta 2015 Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien peruskirjaan liitetyn naisten oikeuksia Afrikassa koskevan pöytäkirjan, joka tunnetaan yleisesti Maputon pöytäkirjana. Parlamentissa käydyissä keskusteluissa hallituksen ja parlamentin edustajat totesivat, ettei haitallisia perinteisiä käytäntöjä, kuten naisten sukuelinten silpomista, ole tarkoitus välittömästi muuttaa. Maassa tarvittaisiin ankarampia lakeja, ja seksuaalisen, ja sukupuoleen perustuvan väkivallan uhreilla olisi oltava parempi oikeussuoja. NGO:t ovat järjestäneet kampanjoita, joilla pyritään lopettamaan alle 18-vuotiaiden tyttöjen sukuelinten silpominen.

Sierra Leonen ihmisoikeuskomissio (HRCSL) esitteli 5. marraskuuta 2015 Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin tukemana raporttinsa Afrikan ihmisoikeuksien ja kansojen oikeuksien toimikunnalle (ACHPR) sen 57. istunnossa Banjulissa. Sierra Leone täytti Afrikan peruskirjan mukaisen raportointivelvollisuutensa ensimmäistä kertaa sen jälkeen, kun OAU hyväksyi sen 27. kesäkuuta 1981.

Useaan kertaan ilmoitetun uuden rikosprosessilain käsittely parlamentissa edistyy hyvin, mutta lakia ei ole vielä hyväksytty. Lain nojalla korkeimman oikeuden presidentti voi antaa toimintapoliittisia säännöksiä – esim. takuista ja tuomioista – sekä vähentää rästiin jääneitä tapauksia ja vankiloissa tutkintavankeudessa olevien lukumäärää.

Vuoden 1965 yleistä järjestystä koskevan lain kunnianloukkausta, kansankiihotusta ja väärän tiedon levittämistä koskevia säännöksiä käytetään edelleen toimittajien pidätysten ja vangitsemisten perusteena. Radiotoimittaja David Baryohin tilanne on edelleen epäselvä. Hänet pidätettiin ja vangittiin useaan kertaan, ja viranomaiset ovat takavarikoineet hänen passinsa. Hän on saattanut Freetownin korkean oikeuden käsiteltäväksi tapauksen, jossa hän vastustaa riippumattoman mediavaltuuskunnan (IMC) päätöstä lopettaa "Monologue"-niminen radio-ohjelma määrittelemättömäksi ajaksi.

Valtiovarain- ja taloudellisen kehittämisen ministeriö ryhtyi vuonna 2015 valmistelemaan uutta NGO-politiikkaa. Huolta on aiheuttanut se, että uusi politiikka johtaisi Sierra Leonessa kansalaisjärjestöjen toiminnan tiukempaan valvontaan, koska se aiheuttaisi suhteettomia hallinnollisia vaatimuksia, jotka rasittaisivat aiheettomasti kansalaisjärjestöjä ja käytännössä rajoittaisivat niiden toimintakykyä. Joidenkin näiden kysymysten ratkaisemiseksi hallitukseen oltiin yhteydessä, jotta valmisteluprosessissa otettaisiin paremmin huomioon kansalaisyhteiskunnan vaatimukset. Prosessi on edelleen käynnissä.

Ihmisoikeudet yhdistettyinä erityistoimenpiteisiin, joilla tuetaan sukupuolten tasa-arvoa ja koulutusta tärkeänä tekijänä köyhyysvähentämisessä, kuuluvat maan hallituksen heinäkuussa 2013 käynnistämään kansalliseen vaurausohjelmaan (2013–2018). EU tukee tätä prosessia. Lisäksi EU tukee perustuslain tarkistusprosessia UNDP:n hallinnoiman korirahaston kautta. Uudistuksella pyritään osallistavampaan demokratiaan, parempaan sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen, konfliktinestovälineiden kehittämiseen ja ihmisoikeuksien parempaan suojeluun. Ebolaepidemian vuoksi kansallisen perustuslain tarkistuskomitean hallitukselle ja parlamentille laatiman raportin määräaika lykättiin maaliskuuhun 2016, ja kansanäänestys on tarkoitus järjestää syksyllä 2017.

EU jatkaa poliittisen vuoropuhelun ja tiedotustoimien avulla lasten oikeuksien tukemista, erityisesti liittyen lapsiavioliittoihin, nuorena solmittuihin ja pakkoavioliittoihin sekä koulutusta koskevaan oikeuteen / tyttöjen oikeuteen saada koulutusta. Opetus-, tiede- ja teknologiaministeriö harjoittaa edelleen politiikkaa, joka kieltää raskaana olevilta tytöiltä osallistumisen yleiseen opetukseen ja valtion tutkintojen suorittamisen. Vuonna 2015 käynnistettiin Irlannin ja Yhdistyneen kuningaskunnan tuella välityshanke, jonka avulla raskaana olevat tytöt voivat jatkaa koulunkäyntiä, ja päättäjiin pidetään edelleen yhteyttä kieltojen kumoamiseksi. Lasten oikeuksia koskevan hankkeen kautta EU:n edustusto pyrkii parantamaan Sierra Leonen lasten oikeuksien koalition ja lasten oikeuksiin liittyvien verkostojen valmiuksia puolustaa ja valvoa lasten oikeuksien edistämistä ja suojelua kansallisesti ja aluetasolla.

Lisäksi EU edistää ihmisarvoista työtä ja työmarkkinavuoropuhelua meneillään olevassa hankkeessa, jossa yhdenmukaistetaan työlakeja kansallisesti tunnustettujen työntekijöiden perusoikeuksien kanssa. Hanke liittyy läheisesti kansallisessa vaurausohjelmassa esitettyihin hallituksen viimeaikaisiin strategioihin työpaikkojen luomiseksi ja naisten ja nuorten oikeuksien puolustamiseksi.

Somalia

Somalia on hitaasti selviämässä vuosikymmeniä kestäneestä konfliktista ja anarkiasta, ja maan ihmisoikeustilanne on erityisen kriittinen. Huolimatta yrityksistä kohentaa tilannetta laajamittaiset ihmisoikeusloukkaukset jatkuivat vuonna 2015, mukaan lukien laittomat teloitukset, naisiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta, lapsikauppa, hyökkäykset toimittajia ja sananvapautta vastaan, mielivaltaiset pidätykset ja kuolemanrangaistuksen käyttö. Yleinen turvallisuustilanne on edelleen epävakaa, vaikka Somalian viranomaiset ja Somalian kansallinen armeija jatkoivat Somaliassa toteutettavan Afrikan unionin operaation (AMISOM) tuella toimia al-Shabaab-kapinallisten kukistamiseksi ja vähentääkseen mahdollisimman paljon laajamittaisia ihmisoikeusloukkauksia, joihin pääasiassa terroristijärjestö al-Shabaabin on katsottu syyllistyneen. Ihmisoikeustilanne tulee kaiken kaikkiaan olemaan läheisesti yhteydessä maan poliittiseen kehitykseen ja turvallisuustilanteeseen.

Ihmisoikeustyöryhmän puheenjohtajina toimivat vuonna 2015 Ruotsi ja Tanska. EU:n ja sen jäsenvaltioiden lisäksi työryhmään osallistuivat myös Norja, Sveitsi ja USA. Ihmisoikeustyöryhmä teki kautta vuoden 2015 yhteistyötä Somalian edustajien ja kansainvälisten kumppaneiden kanssa. Kesäkuussa 2015 se järjesti yhteisiä kokouksia Mogadishussa neuvotellakseen kumppaneiden kanssa ja varmistaakseen toiminnan yhtenäisyyden. Ihmisoikeuksien päivänä 10. joulukuuta 2015 ihmisoikeustyöryhmä myös antoi lehdistötiedotteen.

EU:n yleisenä tavoitteena vuonna 2015 oli osallistavien, tasa-arvoisten ja vastuullisten turvallisuuden ja suojelun muotojen parempi saatavuus kaikille somaleille. Se painotti toimissaan oikeusvaltioperiaatetta, oikeussuojaa ja rankaisemattomuuden ehkäisemistä ja auttoi näin luomaan ihmisoikeuksien kunnioittamiselle suotuisampaa ympäristöä. Tähän sisältyivät liikkuvien tuomioistuinten käyttäminen, oikeusavun tarjoaminen, perinteinen riidanratkaisu, poliisien ja vanginvartijoiden koulutus, oikeudellisen infrastruktuurin jälleenrakentaminen sekä julkisuusdiplomatia ja yksilötason diplomatia. EU puolusti myös sananvapautta ja tiedotusvälineiden vapautta tukemalla esimerkiksi pidätettyjä toimittajia.

Maakohtaisen ihmisoikeusstrategian mukaisesti EU on ollut etulinjassa tukemassa Puntmaan ja Somalimaan demokratisoitumisprosesseja tavoitteenaan parantaa valtion elinten tehokkuutta ja vastuullisuutta. Lisäksi EU tukee aktiivisesti Somalimaassa maaliskuussa 2017 järjestettäviä vaaleja, jotta ne olisivat uskottavat ja kattavat. EU rahoittaa vaaliluetteloiden laatimista ja antaa teknistä tukea.

EU on yhdessä YK:n kanssa etulinjassa pyrkinyt edistämään uskottavaa ja osallistavampaa vaaliprosessia vuoden 2016 parlamentti- ja presidentinvaaleissa. EU on muun muassa pyrkinyt siihen, että Somalian viranomaiset pitäytyisivät sitoumuksessaan varata 30 prosenttia parlamentin kummankin kamarin paikoista naisille. Tässä vaiheessa on selvää, että vuonna 2016 vaaleja ei saada vielä toteutettua henkilö ja ääni -periaatteella, mutta vuoden 2016 vaaliprosessissa äänestäjäkunta on kuitenkin entistä laajempi ja voi toimia kannustimena henkilö ja ääni -periaatteen toteutumiselle vuoden 2020 vaaleissa.

Jatkuvasta konfliktitilanteesta johtuen monet siviilit menettivät henkensä vuonna 2015, mutta erityisesti EU:n toiminnan ansiosta AMISOMin yhteyteen perustettiin siviilien kuolemia seuraava, analysoiva ja niihin puutuva yksikkö. Lasten oikeuksien tukemiseksi EU jatkoi ponnisteluja lapsikaupan estämiseksi. Toimien kohteena olivat paikalliset viranomaiset, päättäjät, poliisi, maahanmuuttovirkailijat ja ongelmasta kärsivät yhteisöt. Lisäksi EU jatkoi toimiaan lapsiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseksi ja lasten oikeuksien vakavien loukkausten lopettamiseksi tukemalla Somalian hallituksen toimintasuunnitelmia, joilla pyritään lopettamaan lapsisotilaiden värväys ja käyttö sekä lasten surmaaminen ja vammauttaminen.

Somalia ratifioi tammikuussa 2015 lapsen oikeuksien yleissopimuksen, jonka se oli allekirjoittanut vuonna 2002. Ratifioimiskirja talletettiin YK:hon lokakuussa 2015.

Ottaen huomioon Human Rights Watchin raportin syyskuulta 2014, jonka mukaan AMISOMin joukot ovat syyllistyneet seksuaaliseen hyväksikäyttöön Somaliassa, EU painotti myöskin naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja seksuaalista hyväksikäyttöä. EU toimi tiiviissä yhteistyössä AU:n kanssa ja toteutti useita virallisia yhteydenottoja.

Somaliassa on vaikea edistää kuolemanrangaistuksen poistamista, koska kuolemanrangaistuksella on maassa laaja kannatus. EU toi kautta vuoden 2015 esiin periaatteellisen kantansa kuolemanrangaistukseen Somaliassa. EU-maiden edustustojen päälliköt arvostelivat julkisesti kuolemanrangaistukseen tosiasiallisesti sovelletun monivuotisen moratorion lopettamista Somalimaassa maaliskuussa 2015. Somalimaassa ei pantu täytäntöön muita teloituksia vuonna 2015. Myös somalimaalainen ihmisoikeusaktivisti Guled Jama arvosteli teloituksia, minkä jälkeen hänet vangittiin. EU:n edustusto ja monet jäsenvaltiot olivat hänen puolestaan yhteydessä Somalimaan viranomaisiin, ja Guled Jama vapautettiin lopulta. EU helpotti Guled Jaman evakointia Somalimaasta EIDHR:n hätärahaston avulla. Hän sai tilaisuuden levätä Euroopassa ja mahdollisuuden jatkaa kampanjointia ja lobbausta monissa EU:n pääkaupungeissa.

Kuolemanrangaistuksen vastaisena kansainvälisenä ja eurooppalaisena päivänä EU-maiden edustustojen päälliköt julkaisivat lehdistötiedotteen kuolemanrangaistuksesta Somaliassa. Siinä painotettiin oikeudenmukaista menettelyä, sotilastuomioistuinten käyttöä ja viimeisimmän vuoden 2011 UPR-prosessin yhteydessä annettujen sitoumusten mukaisen kuolemanrangaistuksen moratorion täytäntöönpanon merkitystä.

Somaliaa odottaa UPR-prosessi vuonna 2016, ja Somalian liittohallitus on osallistunut rakentavasti prosessin valmisteluun.

EU:n edustusto teki vuonna 2015 EIDHR:n puitteissa sopimuksia uusista toimista, jotka alkavat vuonna 2016. Niissä käsitellään erityisesti ihmisoikeuksien ja turvallisuuden välistä suhdetta. Yksi tärkeimpiä tavoitteita on luoda paremmat yhteydet ihmisoikeusaktivistien ja -järjestöjen ja hallituksen välille, mukaan lukien poliisi, oikeusalan toimijat ja oikeuslaitos, jotta voidaan tarjota korkeatasoisia, vastuullisia ja oikeusperustaisia turva- ja turvallisuuspalveluja seksuaalisen ja sukupuoliperusteisen väkivallan uhreille ja rikkoa näin näihin rikoksiin syyllistyvien rankaisemattomuuden kulttuuri.

Etelä-Afrikka

Etelä-Afrikan vaikuttavassa ja edistyksellisessä perustuslaissa vahvistetaan ihmisoikeudet ja suojellaan perustavaa laatua olevat poliittiset vapaudet. Yleisesti ottaen instituutiot toimivat hyvin ja valvonta on olemassa. Oikeuslaitos toimii riippumattomasti, ja medialla ja kansalaisyhteiskunnalla on mahdollisuus ilmaista itseään vapaasti.

Valitettavasti monet näistä oikeuksista ovat olemassa vain paperilla Etelä-Afrikan kunnianhimoisesta lainsäädäntökehyksestä ja hallituksen ponnisteluista huolimatta. Etelä-Afrikalla on kannettavanaan eriarvoisuuden ja syrjinnän raskas historiallinen taakka, jota ei ole vielä täysin ratkaistu. Lisäksi maalla on taloudellisia haasteita ja valmiuksien puutteita, jotka kaikki johtavat epätasa-arvoisiin mahdollisuuksiin, sosiaalisiin jännitteisiin ja väkivaltaisiin reaktioihin, jotka vaikuttavat kohtuuttomalla tavalla naisiin ja tyttöihin.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat perinteisesti tukeneet ihmisoikeuksien edistämistä ja suojelemista Etelä-Afrikassa yhdennetyllä lähestymistavalla, joka tuo yhteen teknisen ja rahoitustuen, tiedotustoimet ja poliittisen vuoropuhelun. Rahoitusapu kanavoidaan pääasiassa EIDHR:n ja DCI:n kautta. EU:n edustusto ja jäsenvaltiot toteuttavat myös julkisuusdiplomatian toimia ihmisoikeuskysymyksissä erilaisissa muodoissa ja eri vastapuolten kanssa. Lisäksi ne ilmaisevat tukensa säännöllisten sopimusten, julkisten sitoumusten ja vuoropuhelun avulla. EU:lla on pitkä historia parlamentaaristen elinten tukemisessa ja tehokkaassa yhteistyössä julkisten elinten (esim. yleinen syyttäjä, ihmisoikeuskomissio ja sukupuolten tasa-arvokomissio) ja hallituksen elinten kanssa (esim. oikeus- ja perustuslaillisen kehittämisen ministeriö). Suhteet kansalaisyhteiskuntaan ovat säännölliset, laajat ja hedelmälliset. Ne ulottuvat ruohonjuuri- ja kansallisen tason yhteyksistä EU:n rahoittamien toimien täytäntöönpanossa aina kuulemisiin ja jäsenneltyihin vuoropuheluihin.

EU:n ja Etelä-Afrikan kolmas vuosittainen ihmisoikeusvuoropuhelu, joka järjestettiin Pretoriassa 11. joulukuuta 2015 ja jonka toisena puheenjohtajana toimi ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis, on hyvä esimerkki rehellisistä ja suorista keskusteluista, jotka edistävät luottamusta ja molempien osapuolten kantojen parempaa ymmärtämistä. Vuoropuhelun jälkeen Etelä-Afrikka muutti ihmisoikeuksien puolustajia koskevaa YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaa koskevan äänestyskantansa kielteisestä myönteiseksi. Lisäksi Etelä-Afrikka lupasi harkita kidutusta käsittelevän yhteisen tapahtuman järjestämistä yhdessä EU:n kanssa, tehdä EU:n kanssa laajempaa yhteistyötä Genevessä ja New Yorkissa sekä etsiä parempaa ratkaisua yhteistyöhön kansalaisyhteiskunnan kanssa ennen seuraavaa vuoropuhelua. EU:n erityisedustaja keskusteli vastapuolensa kanssa myös Kansainvälisen rikostuomioistuimen työn tukemisen merkityksestä Etelä-Afrikan ja koko Afrikan kannalta. Ennen Etelä-Afrikan ja EU:n kolmatta ihmisoikeusvuoropuhelua ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja oli toistuvasti yhteydessä kansalaisjärjestöihin, ihmisoikeusasianajajiin ja Etelä-Afrikan suureen yleisöön sekä suljetuissa että julkisissa tapahtumissa.

Suhdetta kansalaisjärjestöihin vahvistettiin vuonna 2015. Tämän taustalla oli EU:n etenemissuunnitelma kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävälle yhteistyölle Etelä-Afrikassa, jossa EU:n edustusto Etelä-Afrikassa totesi olevan tarpeen tukea edelleen kansalaisyhteiskunnan ääntä keskeisissä poliittisissa prosesseissa, mukaan lukien tietyt EU:n ja Etelä-Afrikan strategisen kumppanuuden prosessit. Etenemissuunnitelma laadittiin vuoden 2014 lopulla pidetyn kansalaisjärjestöjen seminaarin jälkeen, jossa Etelä-Afrikan ja EU:n eri sidosryhmät kokoontuivat yhteen ja laativat ihmisoikeuksiin liittyviä suosituksia esimerkiksi muuttoliikkeen valvonnasta, rasismista, muukalaisvihasta, afrofobiasta, sukupuolten tasa-arvosta ja syrjimättömyydestä, lasten oikeuksista, vammaisten oikeuksista ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksista. Seminaari tarjosi tilaisuuden keskustella tärkeistä ihmisoikeuskysymyksistä sekä ihmisoikeuksien suojelemisen ja edistämisen tehostamisesta kummallakin maailmankolkalla.

EU:n toimet ihmisoikeuksien alalla olivat moninaisia vuonna 2015. Niihin sisältyi kansalaisjärjestöjen hankkeiden tukeminen DCI:n kahdenvälisten ohjelmien (oikeus, koulutus, terveys) ja EIDHR:n kautta. Lisäksi siihen kuului lukuisia tapahtumia, joiden järjestäjänä oli joko EU:n edustusto julkisuusdiplomatian toimien kautta (kuten EU:n "Inspiring Thinkers" -sarja ja Eurooppa-päivän juhlistaminen), EU:n kumppanit kulttuuritapahtumien puitteissa (kuten kolmen maanosan elokuvafestivaali) tai EU:n hankkeiden edunsaajat taikka Etelä-Afrikan ministeriöt, joiden kanssa EU:n edustusto ja jotkut EU:n jäsenvaltiot ovat tehneet yhteistyötä. Vuonna 2015 näissä tapahtumissa painotettiin pääasiassa vammaisten oikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuoliperusteista väkivaltaa, hlbt-i-oikeuksia, muuttoliikettä ja muukalaisvihaa.

Näiden tapahtumien lisäksi EU:n edustusto järjesti kansainvälisenä ihmisoikeuksien päivänä pyöreän pöydän keskustelun väkivallan uhreiksi joutuneille naisille tarjottavista palveluista. Tämä oli myös viimeinen 16 aktivistipäivästä sukupuoliperusteista väkivaltaa vastaan. Toisena järjestäjänä toimi Joint Gender Fund -rahasto, joka tukee sukupuoliperusteisen väkivallan alalla aktiivisia kansalaisjärjestöjä Etelä-Afrikassa. Naisille palveluja (kuten majoitusta, neuvontaa ja raiskattujen kriisikeskuksia) tarjoavien kansalaisjärjestöjen ja Etelä-Afrikan hallituksen edustajat määrittivät keskeisiä haasteita näiden palvelujen voimavarojen osalta, ja keskusteluja on tarkoitus jatkaa tulevana vuonna.

Mitä tulee presidentti al-Bashirin vierailuun Etelä-Afrikassa Afrikan unionin huippukokouksessa, EU antoi 14. kesäkuuta julkilausuman, jossa se kehotti Etelä-Afrikkaa toimimaan YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1593 mukaisesti ja pidättämään maassa olevan ICC:ssä syytteeseen asetetun henkilön. Tämä asia otettiin esille myös Etelä-Afrikan kanssa järjestetyssä kolmannessa ihmisoikeusvuoropuhelussa.

Etelä-Sudan

Joulukuun puolivälissä 2013 alkanut konflikti presidentti Salva Kiirille uskollisten ja varapresidentti Riek Macharille uskollisten joukkojen välillä jatkui vuonna 2015. Taistelut kiihtyivät jälleen huhti- ja kesäkuun välillä ennen Etelä-Sudanin tasavallan konfliktin ratkaisemista koskevan sopimuksen allekirjoittamista 26. elokuuta 2015. Osapuolet ovat edenneet äärimmäisen hitaasti sopimuksen täytäntöönpanossa, ja kansallisen yhtenäisyyden siirtymäkauden hallitusta, jonka olisi pitänyt aloittaa työnsä marraskuussa, ei ollut muodostettu vielä vuoden loppuun mennessä.

Aselepoa on rikottu lukuisia kertoja ja aikaisemmin rauhallisilla alueilla, erityisesti Equatorian alueella, on puhjennut uusia konflikteja, jotka ovat yhdistyneet pääkonfliktiin.

Konfliktissa on kuollut tuhansia ihmisiä, vaikka tarkkaa määrää on mahdoton arvioida. Afrikan unioni perusti Etelä-Sudanin tutkintakomission tutkimaan kriisiin liittyviä seikkoja, myös ihmisoikeusloukkauksia. Lokakuussa 2015 julkaistun tutkintakomission raportin mukaan on syytä uskoa, että konfliktin aikana Etelä-Sudanin eri osissa on tehty rikoksia, kuten murhia, teloituksia, siviilien umpimähkäisiä surmia, taistelukyvyttömiä sotilaiden surmia, kidutusta (mukaan lukien kannibalismiin pakottamista), raiskauksia, poliittista vainoa, lapsisotilaiden pakkorekrytointeja sekä epäinhimillistä ja halventavaa kohtelua. Oli myös syytä uskoa, että näitä rikoksia on tehty laajalti tai systemaattisesti. Suurin osa julmuuksista kohdistui siviileihin, joilla ei ole mitään osaa konfliktissa. On arvioitu, että noin 16 000 lasta on rekrytoitu lapsisotilaiksi konfliktin aikana. Tutkintakomissio kiinnitti huomiota tehtyjen rikkomusten poikkeukselliseen julmuuteen ja mainitsi tapauksia, joissa ihmisiä on poltettu hartaudenharjoituspaikoissa ja sairaaloissa, joukkomurhia, kaikenikäisten naisten joukkoraiskauksia sekä tapauksia, joissa henkilöä ei ole vain yksinkertaisesti ammuttu, vaan ensin hakattu ja sen jälkeen pakotettu hyppäämään tuleen. Tutkintakomissio totesi, että nämä rikokset voivat olla rikoksia ihmisyyttä vastaan tai sotarikoksia, ja peräänkuulutti tarkempaa tutkintaa henkilökohtaisen syyllisyyden toteamiseksi. Rauhansopimuksen V luvussa säädetään siirtymäkauden oikeusmekanismin perustamisesta. Siihen kuuluu hybridituomioistuin, jolla on toimivalta tutkia ja asettaa syytteeseen kansainvälisen oikeuden rikkomiseen syyllistyneet henkilöt. Noin 1,66 miljoonaa eteläsudanilaista on joutunut siirtymään kotiseudultaan maan sisällä, ja noin 645 000 on paennut naapurimaihin. AU:n tutkintakomissio totesi, että monissa tapauksissa maan sisällä siirtymään joutuneita henkilöitä oli houkuteltu siviilien suojelemiseksi perustettujen leirien ulkopuolelle ja tapettu, raiskattu tai hakattu. Näitä iskuja tehtiin kauhun levittämiseksi maan sisällä siirtymään joutuneiden ihmisten parissa.

Noin 4,6 miljoonan eteläsudanilaisen arvioitiin vuonna 2015 kärsivän vakavasta ruoan puutteesta ja olevan humanitaarisen avun tarpeessa.

Yli 245 000 alle viisivuotiaan uskottiin olevan vakavasti aliravittuja. Sotivat osapuolet häiritsivät toistuvasti kansainvälisen humanitaarisen avun toimittamista. Sekä hallituksen että opposition joukot ryöstivät avustusrakennusten tiloja ja toreja ja tuhosivat infrastruktuuria estäen näin avustustoimia. Sairaaloita ja klinikoita vastaan tehtiin lukuisia iskuja.

Etelä-Sudanin viranomaiset ja erityisesti kansallinen turvallisuuspalvelu (NSS) rajoittivat merkittävästi sananvapautta. Turvallisuusjoukot pelottelivat ja pidättivät mielivaltaisesti toimittajia, sulkiivat sanomalehtiä ja pakottivat radioasemia lopettamaan lähetykset. Myös kansalaisyhteiskunnan aktivisteja peloteltiin. Joulukuussa 2015 NSS pidatti Waussa 13 aktivistia, jotka olivat syyttäneet hallituksen joukkoja siviilien riistosta. Aktivisteja syytettiin kapinallisten liittolaisiksi ja "julkisen häpeän" aiheuttamisesta hallitukselle. Maassa hyväksyttiin kansallista turvallisuuspalvelua koskeva laki, jossa annetaan NSS:n joukoille laajat valvonta-, pidätys- ja vangitsemisoikeudet ja laaja immuniteetti. Näiden valtuuksien vastapainoksi laki ei kuitenkaan sisällä riittäviä oikeuksia asianmukaiseen oikeuskäsittelyyn.

Etelä-Sudan liittyi huhtikuussa YK:n lasten oikeuksien yleissopimukseen, kidutuksen vastaiseen YK:n yleissopimukseen ja sen valinnaiseen pöytäkirjaan sekä kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevaan YK:n yleissopimukseen ja sen valinnaiseen pöytäkirjaan.

EU tuki aktiivisesti ponnistuksia rauhansopimuksen tekemiseksi ja täytäntöönpanemiseksi. EU avusti erityisesti sopimuksen mukaisten erilaisten hallintoelinten perustamisessa, siirtymävaiheen oikeudelliset mekanismit mukaan luettuina. EU määräsi matkustuskieltoja ja varojen jäädytyksiä sotilasjohtajille, jotka vaaransivat rauhanprosessin, ja heinäkuussa 2011 asetettu asevientikielto pysyi voimassa. Euroopan unionin neuvosto antoi lokakuussa 2015 päätelmät, joissa tuotiin ilmi EU:n järkytys Etelä-Sudanin kauhistuttavien ihmisoikeusloukkausten johdosta ja peräänkuulutettiin vastuuvollisuutta. EU kehotti panemaan ensi tilassa täytäntöön rauhansopimuksessa esitetyt siirtymäkauden oikeusjärjestelyt ja saattamaan ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneet vastuuseen teoistaan. EU toisti tuomitsevansa ihmisoikeusloukkaukset Etelä-Sudanissa useissa julkilausumissa vuoden aikana. YK:n ihmisoikeusneuvostossa EU kannusti Etelä-Sudanin erityisraportoijan tehtävän perustamista ja AU:n ja YK:n tiivistä yhteistyötä. EU antoi sekä taloudellista että poliittista tukea yksittäisille ihmisoikeuksien puolustajille Etelä-Sudanissa.

Sudan

Sudanin ihmisoikeustilanne ei vuoden 2015 aikana osoittanut yleisen paranemisen merkkejä, ja eräillä aloilla se heikkeni. Konfliktit Darfurin, Etelä-Kordofanin ja Sinisen Niilin alueilla jatkuivat. Poliittisen ympäristön vuoksi vuoden 2015 vaalit eivät voineet olla uskottavat, ja presidentti al-Bashir varmisti asemansa uudeksi kaudeksi. Valtiolliset toimijat, hallitusten tukemat puolisotilaalliset joukot ja kapinallisjoukot syyllistyivät vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin tulematta rangaistuiksi ja ottamatta millään tavoin huomioon Sudanin väliaikaista perustuslakia vuodelta 2005, kansainvälisiä sitoumuksia tai ihmisoikeusneuvostolle esitettyjä suosituksia. Huolenaiheina olivat edelleen humanitaarisen avun perillepääsy, siviileihin kohdistuneet iskut, kuten summittaiset ilmapommitukset ja taktiset maan polttamiset, sukupuoliperusteinen väkivalta, laittomat teloitukset ja mielivaltaiset pidätykset. Sudanin tilannetta pahensi yleinen vastuuvellvollisuuden puute.

Rauhaan ja ihmisoikeuksiin tähtäävät toimet olivat vuonna 2015 edelleen EU:n prioriteettina. EU tuki, erityisesti Afrikan sarveen nimitetyn EU:n erityisedustajan Alexander Rondosin välityksellä, kokonaisvaltaista ja osallistavaa poliittista ratkaisua Sudanissa. Poliittista ja taloudellista tukea myönnettiin presidentti Mbekin johtamille sovittelupyrkimyksille, joita toteutettiin Sudania ja Etelä-Sudania käsittelevän AU:n korkean tason täytäntöönpanoryhmän puitteissa. EU katsoi, että Sudanin ihmisoikeustilanteen vakavuus edellyttää UNHCR:n jatkuvaa huomiota, ja kannatti näin ollen Sudanista vastaavan riippumattoman asiantuntijan toimikauden jatkamista vaatien voimakkaasti, että hänelle myönnettäisiin esteetön pääsy maan kaikkiin osiin. Vaikka EU:n ja Sudanin hallituksen välillä ei vuonna 2015 päästy käymään yhtään vuoropuhelua ihmisoikeuksista, EU tuki edelleen kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden valmiuksien kehittämistä ja edisti ihmisoikeuskysymysten kansainvälistä koordinoitua toimimalla ihmisoikeuksien kansainvälisen kumppanuusfoorumin puheenjohtajana. Kansalaisyhteiskunnan kanssa käytiin myös säännöllistä vuoropuhelua.

Lisäksi EU edisti aktiivisesti sananvapautta ja tiedotusvälineiden vapautta kansallisen vuoropuhelun ja vaalien yhteydessä. EU antoi useita julkilausumia, joissa se kehotti hallitusta kunnioittamaan sananvapautta sekä rauhanomaisen kokoontumisen ja tiedotusvälineiden vapautta, vapauttamaan pidätettyjä ja antamaan heille mahdollisuuden oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin sekä tutkimaan uskottavalla tavalla surmaamisiin, vammoihin ja aineellisiin vahinkoihin johtaneet ihmisoikeusloukkaukset. EU seurasi jatkuvasti oikeudenkäyntejä useita poliittisia toimijoita ja aktivisteja vastaan. Se harjoitti myös hiljaista diplomatiaa yksittäisissä poliittisiin aktivisteihin kohdistetuissa ihmisoikeusloukkauksissa. EU tuki EIDHR:n aihekohtaisen ohjelman mukaisesti useita kansalais- ja ihmisoikeuskasvatukseen sekä lehdistönvapauteen liittyviä hankkeita.

EU:n edustusto seurasi erityisen huolestuneena kahden eteläsudanilaisen pastorin pidätystä Sudanissa. Se tarkkaili heidän kuulustelujaan ja otti asian esille poliittisella tasolla Sudanin viranomaisten kanssa käydyissä vuoropuheluissa lähettääkseen voimakkaan poliittisen signaalin siitä, miten tärkeänä EU pitää uskonnon- ja vakaumuksenvapautta, sananvapautta ja oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

EU:n huomio oli edelleenkin kiinnittynyt Darfurin katastrofaaliseen tilanteeseen. EU ilmaisi useaan otteeseen huolensa jatkuvista taisteluista ja siviilien laajamittaisista pakkosiirroista Darfurissa. Se varoitti myös lakkauttamasta UNAMID-operaatiota ennen kuin tietyt vaatimukset täyttyvät. Näitä ovat erityisesti poliittinen ratkaisu Darfurin konflikteihin, turvallisuuden paraneminen sekä järjestelyt siviilien ja maan sisäisesti siirtymään joutuneiden hyväksi.

EU:n edustusto järjesti myös useita julkisia ihmisoikeustapahtumia ja edisti naisten ja lasten oikeuksia Sudanissa kehityshankkeiden avulla ja paikallisessa vuoropuhelussa kansallisten ja kansainvälisten kumppanien kanssa.

Lisäksi EU tukee useita ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestöjä EIDHR:n sekä aihekohtaisten NSA-LA-ohjelmien välityksellä vahvistaakseen niiden valmiuksia ja edunvalvontataitoja, tukeakseen koordinoitua ja verkostoitumista ja edistääkseen suotuisamman toimintaympäristön luomista kansalaisjärjestöille.

Swazimaa

Vuonna 2005 hyväksytyn kansallisen perustuslain luvussa 3 säädetään "perusoikeuskirjasta", jolla taataan perusoikeuksien ja -vapauksien kunnioittaminen ja edistäminen. Maassa ilmenee kuitenkin edelleen huolta siitä, että tietyt lait rajoittavat kansalaisten mahdollisuuksia nauttia näistä oikeuksista. Vaikka poliittiset puolueet voivat toimia vapaasti, ne eivät voi osallistua hallituksen muodostamiseen, koska ihmisiä valitaan parlamenttiin henkilökohtaisten ansioiden perusteella. Vuoden 1988 yleistä järjestystä koskevassa laissa annetaan poliisiylijohtajalle oikeus määrätä seuraamuksia mistä tahansa julkisesta kokoontumisesta, ja tämä vaikuttaa kielteisesti kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen.

Vuonna 2015 poliittisten johtajien häirintä ja pidätykset jatkuivat vuoden 2008 terrorismin vastustamislain nojalla. Kyseisen lain katsotaan olevan väline, jota viranomaiset käyttävät tukahduttaakseen kaikki eriävät näkemykset maassa. Muutoksenhakutuomioistuimien vapautti PUDEMO:n (People's United Democratic Movement) johtajan Mario Masukun ja SWAYOCO:n (Swazi Youth Congress) pääsihteerin Maxwell Dlaminin, jotka olivat olleet yli 12 kuukautta vankilassa ja joilta oli evätty mahdollisuus vapauttamiseen takuita vastaan sen jälkeen, kun he olivat jättäneet kolmannen hakemuksen takuita vastaan vapauttamisesta. Kuolemanrangaistuksen suhteen Swazimaalla on tosiasiallinen moratorio, ja viimeinen teloitus tapahtui vuonna 1983. YK:n vuoden 2015 yleiskokouksen aikana Swazimaa jätti ensimmäisen kerran vastustamatta päätöslauselmaa kuolemanrangaistuksen käyttöä koskevasta moratoriosta.

Kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ja -pöytäkirjojen ratifiointi ei näyttänyt olevan maalle ongelma. Haasteena on CEDAW:n kaltaisten yleissopimusten täytäntöönpano, mistä osoituksena on, että naiset ovat edelleen vähemmistönä maan sosiaalis-taloudellisessa ja poliittisessa toiminnassa.

Oikeussuojan toteutuminen on maassa haasteellista asiaan liittyvien kustannusten vuoksi. Lisäksi oikeuslaitoksen riippumattomuus oli ennen korkeimman oikeuden presidentin toukokuussa 2015 tapahtunutta erottamista kyseenalainen, sillä oli esitetty vakavia väitteitä siitä, että entinen korkeimman oikeuden presidentti ja entinen oikeusministeri olivat keskustelleet ja päättäneet tapauksista ennen kuin ne tuotiin oikeuskäsittelyyn.

Sananvapautta ja tiedotusvälineiden vapautta rajoitettiin vuonna 2014 sen jälkeen, kun erään aikakauslehden toimittaja Bheki Makhubu ja ihmisoikeusjuristi Thulani Maseko pidätettiin. Heidät tuomittiin oikeuden halventamisesta sananvapautensa rauhanomaisen käyttämisen vuoksi. Euroopan parlamentti hyväksyi 21. toukokuuta 2015 Swazimaata koskevan päätöslauselman, jossa se ilmaisi huolensa vakavista ihmisoikeusloukkauksista sen jälkeen, kun nämä molemmat syytetyt oli pidätetty. Swazimaan korkein oikeus päätti vapauttaa Masekon ja Makhubun kesäkuussa 2015, kun nämä olivat kärsineet 15 kuukautta kahden vuoden tuomioistaan.

Euroopan parlamentin asiasta antama päätöslauselma lisäsi kansainvälistä tietoisuutta Swazimaasta ja valotti maan heikkoa ihmisoikeustilannetta.

ILO:n 104. kansainvälisessä työkonferenssissa päätettiin pitää Swazimaa "erityislausekkeessa" (mikä tarkoittaa, että ILO tarkkailee sitä tiiviisti), koska se jättää jatkuvasti noudattamatta ILO:n yleissopimusta nro 87, joka koskee ammatillista järjestäytymisvapautta ja ammatillisen järjestäytymisoikeuden suojelua.

Swazimaa suljettiin 1. tammikuuta 2015 tosiasiallisesti Yhdysvaltojen kauppaohjelman AGOA:n (African Growth and Opportunity Act) ulkopuolelle työntekijöiden oikeuksiin liittyvien ongelmien johdosta.

EU:n edustusto toteutti yhteistyössä muiden sidosryhmien kanssa joukon toimia edistääkseen ihmisoikeuksia Swazimaassa vuonna 2015. EU jatkoi yhteydenpitoaan Swazimaan viranomaisten kanssa ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevista kysymyksistä 8 artiklan mukaisessa poliittisessa vuoropuhelussa. EU toi myös esiin huolensa uudesta, vuonna 2015 annetusta julkishallintolaista, joka sisältää taannehtivia säännöksiä virkamiesten poliittisesta asemasta.

EU on myöntänyt kansalaisjärjestöille taloudellista tukea useista rahoitusvälineistä, kuten EIDHR:stä, aihekohtaisista CSO-LA -budjettikohdista ja EKR:stä. Tukea on myönnetty hankkeisiin, joissa keskitytään esimerkiksi sivistyksellisiin oikeuksiin, lasten ja naisten oikeuksiin sekä oikeussuojan saatavuuteen ja tiedonsaantiin. Rahoituksella on tuettu poliittista uudistusta ja vaalijärjestelmää tarjoamalla kansalaisjärjestöille koulutusta neuvottelutaitojen, viestinnän ja diplomatian alalla. EU:n tuella kansalaisjärjestöt ovat laatineet varjoraportin maan ihmisoikeustilanteesta. Raportissa esitetään suosituksia siitä, miten ihmisoikeusongelmat voidaan ratkaista. Koska lapsiin ja naisiin kohdistuu maassa edelleen erittäin paljon väkivaltaa, EU tuki vuonna 2015 naisten aseman parantamiseen tähtääviä aloitteita. Lisäksi toteutettiin edunvalvonta-aloitteita, joilla kampanjoitiin seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan kriminalisoinnin puolesta.

Tansania

Tansaniassa lokakuussa 2015 pidettyjen parlamenttivaalien valmistelut tarjosivat erityiset puitteet EU:n harjoittamalle ihmisoikeustilanteen seurannalle, ja poliittiset oikeudet nostettiin esille aiempaa selvemmin. Poliittisen toimintatilan säilyttäminen, vaaliprosessin osallistavuus, tiedotusvälineiden vapaus, tiedonsaantioikeus ja yhdistymisvapaus kuuluvat kaikki EU:n keskeisiin prioriteetteihin.

Tansanian ja EU:n välillä ei käyty vuonna 2015 poliittista vuoropuhelua, joka on Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaisesti keskeinen osa kahdenvälisiä suhteita ihmisoikeus- ja oikeusvaltiokysymyksistä keskustelemiseksi. Ihmisoikeuksista järjestettiin kuitenkin säännöllisesti kuulemisia kansallisten sidosryhmien kanssa. Näihin ryhmiin kuului esimerkiksi ihmisoikeuksien ja hyvän hallinnon komissio, poliittisia puolueita ja kansalaisyhteiskunnan edustajia, muun muassa ihmisoikeuksien puolustajien liitto.

EU:n vaalivalmisteluihin myöntämä tuki kanavoitiin UNDP:n hallinnoiman korirahaston (Democratic Empowerment Project) kautta. Siitä myönnettiin rahoitusapua ja teknistä apua kansalliselle vaalilautakunnalle ja Sansibarin vaalilautakunnalle, ja sen avulla edistettiin vaaleihin liittyviä oikeudellisia ja institutionaalisia uudistuksia sekä kansalaiskasvatusta ja äänestäjien valistusta. EU seurasi äänestäjien biometristä rekisteröintiä ja lähetti lokakuussa pidettyihin parlamenttivaaleihin täysimittaisen vaalitarkkailuvaltuuskunnan, jonka johdossa toimi Euroopan parlamentin jäsen Judith Sargentini. Sansibarissa käynnistettiin vaalien edellä konfliktinehkäisyyden ja sovitteluun tähtäävä hanke, johon osallistuivat kaikki vaalien asiaankuuluvat sidosryhmät. EU:n edustusto ja EU:n jäsenvaltiot antoivat muutama päivä vaalien jälkeen paikallisen julkilausuman, jossa ne ilmaisivat huolensa Sansibarin vaalilautakunnan puheenjohtajan päätöksestä mitätöidä vaalit Sansibarissa, etenkin kun kaikki kansainväliset tarkkailijat olivat antaneet äänestysprosessista myönteisen arvion. Julkilausumassa vaadittiin Sansibarin vaalilautakuntaa saattamaan ääntenlasku päätökseen ja ilmoittamaan äänestystulokset ja kehoitettiin kaikkia sidosryhmiä käymään rakentavaa vuoropuhelua ensisijaisena keinona erimielisyyksien ratkaisemiseksi sekä monia vuosia kestäneiden pitkäaikaisten ponnistelujen myötä saavutettujen demokraattisten ja taloudellisten uudistusten ylläpitämiseksi.

Tiedotusvälineiden vapauden ja tiedonsaantioikeuden osalta mainittakoon, että The East African -nimisen tunnetun viikkolehden toiminta keskeytettiin vuoden 2015 alussa, minkä johdosta EU antoi paikallisen julkilausuman, jossa korostettiin sananvapauden ja tiedonsaantioikeuden merkitystä sekä oikeudenmukaisen ja tasapuolisen medialainsäädännön tarvetta. Edustuston päällikön maailman lehdistönvapauden päivänä pitämää puhetta siteerattiin laajasti tiedotusvälineissä. EU ja sen samanmieliset kumppanit antoivat vaalien jälkeen paikallisen julkilausuman, jossa kiinnitettiin huomiota uuden kyberrikollisuutta koskevan lain seurauksiin, joista ovat osoituksena kotimaisiin tarkkailijoihin kohdistetut ihmisoikeusrikkomukset. Vuoden lopulla järjestettiin media-alan toimijoiden kanssa foorumi, jonka tarkoituksena oli keskustella median tehtävistä ja vastuista yhteiskunnassa ja politiikassa.

EU kiinnitti edelleen huomiota Tansanian maakiistoihin, varsinkin silloin, kun ne vaikuttivat paimentolaisyhteisöjen elinkeinoihin ja saavutettuihin tapaoikeudellisiin oikeuksiin. Maaliskuussa annetussa Euroopan parlamentin päätöslauselmassa tuomittiin paikallisiin maaseutuyhteisöihin kuuluvien asukkaiden perusihmisoikeuksien loukkaaminen, heidän laitton siirtämisensä asuinseuduiltaan ja heidän kotiensa ja perinteisen elämäntapansa tuhoaminen. Lisäksi siinä kehoitettiin viranomaisia toteuttamaan tehokasta maapolitiikkaa ja tarjoamaan riittäviä ja oikea-aikaisia riitojenratkaisumekanismeja.

Vuoden 2015 alussa käynnistettiin kaksi EU:n rahoittamaa hanketta, jotka koskevat vahingollisia perinteisiä käytäntöjä. Toinen hanke keskittyi lapsiavioliittoihin ja naisten sukuelinten silpomiseen, toinen vanhempien naisten oikeuksiin noituussyytöksiin perustuvien hyökkäysten yhteydessä. Lasten oikeuksia ja naisten voimaannuttamista koskevien EU:n rahoittamien toimien kattavan valikoiman täytäntöönpano jatkui Tansaniassa vuonna 2015.

Kesäkuussa vietetyn kansainvälisen albinismitietoisuuspäivän yhteydessä EU:n edustusto antoi lehdistötiedotteen, jossa se vahvisti olevansa syvästi huolissaan albiinoihin kohdistetusta syrjinnästä ja väkivallasta ja korosti tarvetta valistaa ihmisiä ja selittää, että albinismiin liittyvät myytit ovat paitsi vääriä ja harhaanjohtavia myös vastoin ihmisoikeuksia, lakia ja koko ihmisyyden käsitettä.

Osana kuolemanrangaistuksen vastaisia EU:n pyrkimyksiä EU-maiden edustustojen päälliköt vierailivat lokakuussa kansainvälisenä kuolemanrangaistuksen vastaisena päivänä eräässä vankilassa, jossa on myös kuolemaantuomittuja vankeja. He keskustelivat hallituksen edustajien ja ihmisoikeusalan sidosryhmien kanssa ilmaisten tyytyväisyytensä siihen, että kuolemanrangaistusta koskeva moratorio on pidetty Tansaniassa voimassa, ja kannustivat kuolemanrangaistuksen kumoamiseen.

Joulukuussa vietettynä ihmisoikeuksien päivänä EU:n edustusto julkaisi kahdessa tärkeimmässä päivälehdessä sekä englanniksi että swahiliksi artikkelin siitä, miten tärkeää tansanialaisten on voida nauttia oikeuksistaan ja vapauksistaan.

Togo

Togon ihmisoikeustilanteen suhteen voidaan vuonna 2015 korostaa kolmea keskeistä seikkaa. Ensinnäkin huhtikuussa 2015 pidetyt presidentinvaalit sujuivat ilman väkivaltaisuuksia tai ihmisoikeuksiin liittyviä ongelmia. Toiseksi maassa hyväksyttiin uusi rikoslaki, jonka sisältämät erinäiset säännökset merkitsevät edistymistä eri aloilla, kuten kidutuksen, muuttajien salakuljetuksen, kaikkien henkilöiden (ei ainoastaan lasten) ihmiskaupan, naisten ja aids-potilaiden syrjinnän ja naisten sukuelinten silpomisen kriminalisoinnissa. Kolmanneksi rankaisemattomuus, liiallinen voimankäyttö sekä poliisia ja oikeuslaitosta kohtaan tunnetun luottamuksen puute ovat edelleen suuria haasteita. Tämä on ilmiselvää sen vuoksi, että turvallisuusjoukot surmasivat toistakymmentä ihmistä mielenosoitusten aikana.

Yleisesti ottaen uudistusten ja niiden täytäntöönpanon tahti on ollut hidasta Togon kansalaisten elinolojen tosiasiallisen paranemisen kannalta. Huonot vankilaolot ja ennaltaehkäisevien pidätysten väärinkäyttö olivat edelleen ongelmana.

EU:n Togossa vuonna 2015 toteuttamiin ihmisoikeustoimiin kuului säännöllistä vuoropuhelua viranomaisten, johtajien ja kansalaisjärjestöjen kanssa, julkisuusdiplomatiaa sekä teknistä ja rahoitusapua. Toiminta keskittyi kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen ja kansallisten sovittelupyrkimysten tukemiseen, oikeus- ja turvallisuusalan uudistukseen ja vaalikonfliktien estämiseen. Togon ihmisoikeustilanne otettiin esille EU:n säännöllisessä poliittisessa vuoropuhelussa, myös virallisessa poliittisen vuoropuhelun kokouksessa marraskuussa 2015.

EU jatkoi vuonna 2015 työtä totuus-, oikeus- ja sovintokomission suositusten täytäntöönpanemiseksi sekä kansalaisyhteiskunnan tukemiseksi ja paikallisviranomaisten vahvistamiseksi, erityisesti kansalaisyhteiskunnan ja kansallisen sovinnon tukemiseen tähtäävän, EIDHR:stä rahoitettavan Pascarena-hankkeen välityksellä (*Projet d'appui à la société civile et à la reconciliation nationale*). Vuoden 2015 viimeisten kuukausien aikana EU edistyi uuden, valtion vahvistamiseen tähtäävän ohjelman valmistelussa ja käynnisti ohjelman oikeusalan nykyaikaistamisen tueksi. Lisäksi käynnissä on työ, jolla pyritään lujittamaan turvallisuusjoukkojen valmiuksia ja muuttamaan niiden työmenetelmät ammattimaisemmiksi ja ihmisoikeuksien kanssa yhteensopivammiksi. Myös uuden poliisioppilaitoksen perustamishankkeeseen myönnetään tukea.

Uganda

Vuonna 2016 pidettäväksi suunniteltujen presidentin- ja parlamenttivaalien alla EU kehotti edelleen Ugandan viranomaisia panemaan täytäntöön EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnan vuonna 2011 antamat suositukset. EU piti valitettavana sitä, että perustuslain muuttamista koskevassa vuoden 2015 laissa, jonka odotettiin alun perin uudistavan merkittävästi vaalijärjestelmää, ei otettu huomioon rakentavia suosituksia, jotka oli saatu EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnalta ja puolueiden välisestä vuoropuheluorganisaatiosta. Tämä organisaatio toi yhteen kaikki Ugandan poliittiset puolueet, joilla oli vähintään yksi edustaja parlamentissa. EU päätti lähettää vaalitarkkailuvaltuuskunnan vuoden 2016 vaaleihin.

Kokoontumis- ja yhdistymisvapaus olivat vuonna 2015 edelleen huolenaiheita. EU oli huolestunut siitä, että parlamentille toimitetun kansalaisjärjestöjä koskevan lakiesityksen ensimmäinen luonnos olisi myöntänyt sääntelyelimille laajat valtuudet valvoa kansalaisyhteiskunnan toimintaa. EU toi huolensa laajasti esiin Ugandan viranomaisten kanssa ja toimitti kirjallisia huomautuksia puolustus- ja sisäasioita käsittelevälle parlamentin valiokunnalle, joka vastasi lakiesityksen tutkinnasta. Komitean tekemillä tarkastuksilla poistettiin osa rajoittavimmista säännöksistä, mutta hyväksytyssä laissa määrätään siitä huolimatta NGO:ille epämääräisiä ja laajoja velvollisuuksia, jotka saattavat haitata niiden toimintaa. EU aikoo seurata tiiviisti lain täytäntöönpanoa, muun muassa lain käyttöönottoa koskevien sääntöjen muotoilua.

Vuonna 2013 annettua yleistä järjestyksenpitoa koskevaa lakia käytettiin perustana oppositiopuolueiden järjestämien poliittisten kokousten estämiseksi. Kiistaa aiheutui siitä, edellyttääkö lain asianmukainen tulkinta aina sitä, että poliittisten kokousten järjestäjät saavat poliisilta luvan kokouksen pitämiseen. EU kannusti poliisia ja oppositiopuolueita sopimaan lain yhteisestä tulkinnasta, joka helpottaisi rauhanomaisia poliittisia kokoontumisia.

EU keskusteli ihmisoikeuksista presidentti Musevenin kanssa 8 artiklan mukaisessa vuoropuhelussaan 24. huhtikuuta 2015. Keskustelu koski vaaliprosessia, yhdistymisvapautta, sukupuolten tasa-arvoa, poliisin vastuuvelvollisuutta ja kidutuksen torjumista.

Kidutuksen estämistä ja torjuntaa koskevan lain hyväksyminen vuonna 2012 loi kattavan oikeudellisen kehyksen kidutuksen estämiseksi Ugandassa. EU tuki edelleen tämän lain täytäntöönpanoa esimerkiksi julkaisemalla sen sisällön paikallisille kielille käännettynä. EU myönsi tukea myös afrikkalaiselle kidutuksen uhrien hoito- ja kuntoutuskeskukselle sekä Ugandan ihmisoikeuskomissiolle kidutusta koskevien syytösten tutkimiseksi. EU kehotti Ugandan viranomaisia ratifioimaan mahdollisimman pian kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan.

Samalla kun EU ilmaisi tyytyväisyytensä kuolemanrangaistusta koskevan tosiasiallisen moratorion jatkamiseen, se vaati edelleen Ugandan viranomaisia poistamaan kuolemanrangaistuksen laista.

EU työskenteli paikallisten kansalaisyhteiskunnan kumppanien kanssa naisten ja lasten oikeuksien edistämiseksi. Se auttoi esimerkiksi Ugandan naisten parlamentaarista yhdistystä järjestämään naisten parlamentin istunnon heinäkuussa 2015, tuki sukupuoliperusteisen väkivallan torjuntaan tähdännyttä yhteistä hanketta, johon osallistui kansalaisyhteiskunnan sekä sukupuoli- ja työllisyysasioista ja sosiaalisesta kehityksestä vastaavan ministeriön edustajia, ja osallistui Ugandan lasten asemaa käsitelleeseen kansalliseen foorumiin.

EU tuki edelleen Ugandan ihmisoikeuskomission työtä, esimerkiksi auttamalla sitä ja yhtäläisten mahdollisuuksien komissiota valvomaan terveyspalvelujen saatavuutta kaikkialla Ugandassa samoin kuin työoloja teollisuudessa, kaivoksissa ja kalastusyhteisöissä. EU ilmaisi olevansa huolissaan siitä, että Ugandan ihmisoikeuskomissiossa oli huhtikuusta 2015 alkaen toiminut vain kaksi komissaaria ja että se oli vailla puheenjohtajaa, ja kehotti tekemään nimityksiä.

Tammikuussa 2015 EU ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että Dominic Ongwen, jonka väitettiin toimineen Herran vastarinta-armeijan prikaatin komentajana, antautui ja että hänet siirrettiin Kansainväliseen rikostuomioistuimeen syytettynä sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan.

EU:n Ugandassa vuosittain jakama ihmisoikeuksien puolustajien palkinto annettiin vuonna 2015 tohtori Livingstone Sewanyanalle, joka on Foundation for Human Rights Initiative -säätiön perustaja ja pääjohtaja.

Sambia

Tammikuussa 2015 pidettyjen presidentinvaalien katsottiin olleen suurelta osin vapaat ja demokraattiset. Vaikka hallitusta kritisoivia tiedotusvälineitä on vielä olemassa, elokuussa 2016 pidettävät parlamenttivaalit ja niistä johtuva uuden Patriotic Front (PF) -puolueen johtaman hallituksen rajallinen toimikausi ovat jo kuitenkin vaikuttaneet lehdistön- ja sananvapauteen. Tiedotuksesta ja yleisradiotoiminnasta vastaava ministeri esittää tiedotusvälineille säännöllisesti julkisia uhkauksia, jotka johtavat valtion (ja joidenkin yksityisten) tiedotusvälineiden itsesensuuriin. Johtavan riippumattoman The Post -sanomalehden toimittajia pidätettiin ja peloteltiin vuonna 2015, ja Sambian veroviranomaiset yrittivät lakkauttaa sen kokonaan verovelvoitteiden vuoksi. Patriotic Frontin ydinjoukko uhkaili paikallisradioita, koska ne olivat ottaneet ohjelmiinsa mukaan opposition edustajia. Laulaja Pilato vangittiin ja asetettiin syytteeseen presidenttiä pilkkaavan laulun julkaisemisesta, mutta hänet vapautettiin myöhemmin.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat huolestuneita siitä, että poliittisten ja kansalaisoikeuksien rikkomiset saattavat lisääntyä vuoden 2016 vaalien edellä. Korruptio ja poliittinen väkivalta ovat edelleen ongelmia Sambiassa (esim. vankeustuomion saaneille entisille poliitikoille myönnetään varhaisessa vaiheessa armahduksia, väkivaltaiset puolueen ydinjoukot häiritsevät parlamentin täytevaaleja, oppositiojohtajia vastaan hyökätään ja heitä vangitaan/pidätetään lyhyeksi aikaa yleistä järjestystä koskevan lain nojalla), vaikka nämä ongelmat ovatkin suhteellisesti vähemmän huolestuttavia kuin alueen muissa maissa. Sambian siirtymistä sähköisiin viranomaispalveluihin pidettiin edistysaskeleena korruption torjunnassa ja avoimuuden lisäämisessä.

Sekä hallituksen korkean tason edustajat että perinteiset johtajat ovat kirjallisesti sitoutuneet tukemaan poliittisesti naisten ja lasten oikeuksia ja vastustamaan myös lapsiavioliittoja, nuorena solmittuja avioliittoja ja pakkoavioliittoja, mutta poliittisista syistä myönnetty presidentin armahdus PF-mieliselle laulajalle General Kanenelle, joka kärsi tuomiota alaikäisen hyväksikäytöstä, ja hänen nimittämisensä sittemmin sukupuoliperusteisen väkivallan vastaiseksi Sambian lähettilääksi, osoittaa tämän sitoumuksen rajallisuuden. Sukupuoliperusteisen väkivallan tapaukset ovat lisääntyneet, mahdollisesti koska niistä on alettu ilmoittaa useammin. Taloudellisen tilanteen dramaattinen huononeminen vuonna 2015 saattaa johtaa siihen, että haavoittuvien naisten ja lasten tilanne heikkenee entisestään erityisesti köyhissä yhteisöissä.

EU oli tyytyväinen presidentin armahdukseen, jolla yli 330 vangin kuolemanrangaistukset muunnettiin elinkautiseksi vankeusrangaistuksiksi. Sambiassa ei ole vuodesta 1997 alkaen pantu toimeen teloituksia tosiasiallisen moratorion mukaisesti. Olosuhteet maan ylikuormitetuissa vankiloissa ovat kuitenkin hyvin heikot, erityisesti naisten, heidän mukanaan olevien lasten ja muiden haavoittuvien ryhmien kannalta. Myönteistä kehitystä osoittaa se, että Sambian vankilajärjestelmässä toteutettava siirtyminen puhtaasti rankaisevasta lähestymistavasta korjaavaan lähestymistapaan näyttää saavan osakseen lisää poliittista kannatusta.

Hlbt-i-oikeuksien tunnustaminen on Sambiassa edelleen ongelma, mistä ovat osoituksena erään intersukupuolisen naisen tuomitseminen 15 vuoden vankeusrangaistukseen ja hlbt-vastaisten kolumnien jatkuva julkaiseminen eräässä valtion sanomalehdessä. Myönteistä on kuitenkin se, että Sambian korkein oikeus vahvisti hlbt-aktivisti Paul Kasonkomonan vapauttavan tuomion ja hänen oikeutensa sananvapauteen, samalla kun alemman asteen tuomioistuimet myönsivät vuoden aikana kolmessa hlbt-asiassa vapauttavat tuomiot miehille, joita syytettiin seksin harrastamisesta miesten kanssa.

Zimbabwe

Zimbabwen ihmisoikeustilanne on edelleenkin vakaa mutta hauras. Vaikka vakavia ihmisoikeusloukkauksia tapahtui suhteellisen harvoin verrattuna vuoden 2008 vaalien yhteyteen ajoittuneeseen hyvin väkivaltaiseen kauteen, muutamia huolestuttavia välikohtauksia tapahtui silti.

Vakava ongelma on, etteivät Zimbabwen viranomaiset ole edistyneet ihmisoikeusaktivisti Itai Dzamaran sieppauksen selvittämisessä. Tunnistamattomat miehet sieppasivat demokratia-aktivisti Itai Dzamaran maaliskuussa 2015. Korkein oikeus antoi määräyksen, jonka mukaan sisäministerin ja poliisiylijohtajan on tehtävä kaikki tarvittava kadonneen aktivistin löytämiseksi sekä työskenneltävä läheisesti hänen lakimiestensä kanssa. Tähän mennessä hänen olinpaikastaan ja kunnostaan ei ole tietoa. Euroopan parlamentti ilmaisi huolensa 19. toukokuuta 2015, ja EU:n edustusto antoi paikalliset julkilausumat 11. maaliskuuta, 9. huhtikuuta, 9. toukokuuta, 9. kesäkuuta, 7. heinäkuuta, 7. elokuuta ja 9. syyskuuta 2015, ja se tukee edelleen kansalaisyhteiskunnan vaatimuksia saada asiaan selvyys sosiaalisen median välityksellä.

Puolueiden välisten ja sisäisten väkivaltaisuuksien jälkeen EU antoi 17. marraskuuta paikallisen julkilausuman, jossa se ilmaisi huolensa ja kannusti kaikkia puolueita noudattamaan demokraattisia periaatteita. Täytevaaleja ympäröivät vaaliolosuhteet olivat koko vuoden 2015 ajan suurimmaksi osaksi rauhanomaiset. Hurungwe Westin vaalipiirissä koettiin 10. kesäkuuta kuitenkin pelottelua ja poliittista väkivaltaa ennen äänestystä ja välittömästi sen jälkeen.

Tukahduttavaa lainsäädäntöä (yleistä järjestystä ja turvallisuutta koskeva laki sekä tiedonsaantia ja yksityisyyden suojaa koskeva laki) on edelleen voimassa. Laittomiin kaupustelijoihin, jotka harjoittivat toimintaansa siihen osoittamattomilla alueilla Hararessa ja muissa kaupungeissa, kohdistetut tehoiskut kiihtyivät kesän mittaan. Kansalaisyhteiskunta kritisoi poliisia liiallisesta voimankäytöstä. On kuitenkin näyttöä siitä, että perustuslain säännöstä, jonka mukaan pidätetyt on vapautettava 48 tunnin kuluessa, jos heitä vastaan ei nosteta syytettä, noudatetaan yleisesti ihmisoikeuksien puolustajien tapauksessa.

Uuden, vuoden 2013 edistyksellisen perustuslain hyväksymisen jälkeen 10 lakia on saatettu perustuslain mukaisiksi. Kolme tärkeää lakiesitystä on parlamentin käsittelyn eri vaiheissa (mm. yleislainsäädännön muuttamista koskeva lakiesitys, jolla muutetaan vaalilakia). Tasa-arvokomissiota koskeva lakiesitys odottaa presidentin hyväksyntää. Oikeusministeriön johdolla toimivan (EU:n edustuston tukeman) ministeriöiden välisen työryhmän valmisteltavana on 22 lakiesitystä.

Oikeusvaltioperiaatteeseen liittyy edelleen ongelmia, kuten maavaltausten jatkuminen sekä epävirallisten kaupunkisiirtokuntien asukkaiden ja sisäisesti siirtymään joutuneiden henkilöiden kohtelu.

Yleisesti ottaen ja näistä ongelmista huolimatta havaittavissa on rohkaisevia merkkejä ihmisoikeustilanteen paranemisesta. Oikeuslaitos on osoittanut jonkin verran merkkejä riippumattomuudesta, myös eräissä korkean profiilin maanvaltauksissa, vaikkakaan tuomioistuinten päätöksiä ei panna aina täytäntöön. Pyrkimyksiä on toteutettu riippumattomien perustuslakitoimikuntien saattamiseksi toimiviksi. Presidentti Mugabe nimitti kesäkuussa tasa-arvokomission jäsenet ja joulukuussa kansallisen rauhan ja sovinnon komission jäsenet. Ihmisoikeuskomissio on tullut yhä toimintakykyisemmäksi. Näiden keskeisten komissioiden riippumattomuutta on kuitenkin edelleen lisättävä ja niille on myönnettävä lisää resursseja.

Tila, jossa kansalaisyhteiskunta voi toimia, on edelleen varsin avoin. Hallitus työskentelee yhä läheisemmin joidenkin kansalaisjärjestöjen kanssa, myös paikallishallinnon tasolla sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien parissa. Kansalaisjärjestöt pystyivät koko vuoden ajan tarkkailemaan täytevaaleja esteettä.

Zimbabwen yksityinen lehdistö on pitkälti vapaa, vaikka sen levikki onkin rajoitettu (lähinnä kaupunkialueille), ja sen toimittajat voivat yleisesti ottaen kritisoida hallitusta. Korruption paljastamiseksi harjoitettava tutkiva journalismi on kuitenkin edelleen vaikeaa. Valtio rajoittaa radiotaajuuksien vapautta erityisesti maaseudulla, jossa radio on tärkein tiedonlähde. Sosiaalisen median käyttö lisääntyy, eikä sitä ole tähän mennessä estetty.

Kuolemanrangaistusta koskeva tosiasiallinen moratorio on ollut voimassa 10 vuoden ajan. Teloitukseen johtavia kuolemantuomioita ei annettu vuonna 2015.

VI Arabian niemimaa

Bahrain

Vuonna 2015, jolloin oli kulunut neljä vuotta levottomuuksien puhkeamisesta uudelleen Bahrainin kuningaskunnassa, EU tarkkaili edelleen tiiviisti tapahtumia paikan päällä ja ilmaisi tarvittaessa eri kanavien välityksellä huolensa maan ihmisoikeustilanteesta, pani merkille myönteiset uudistukset sekä tarjosi tukea ihmisoikeuksien suojelun tehostamiseksi.

EU on johdonmukaisesti kehottanut kaikkia osapuolia sitoutumaan rakentavasti aitoon kansalliseen sovintoon ja vuoropuheluun rauhanomaisesti ja ilman ennakkoehtoja. EU suhtautui myönteisesti eräisiin Bahrainin hallituksen toteuttamiin aloitteisiin – mm. Bahrainin riippumattoman tutkintakomission suositusten täytäntöönpanoon – ja seurasi tiiviisti vastaperustettujen instituutioiden, kuten sisäministeriössä toimivan poliisiasiamiehen, kansallisen ihmisoikeuselimen, erikoistutkintayksikön sekä vankien ja pidätettyjen oikeuksia käsittelevän komission työskentelyä. Todellisen ja kestäväns sovinnon tarvitsemat edellytykset eivät ole vielä täyttyneet ja vaativat edelleen lisätoimia. EU kehotti toistuvasti bahrainilaisia hyödyntämään uusia instituutioita varmistaakseen, että ne voivat aidosti parantaa Bahrainin ihmisoikeustilannetta, muun muassa kansallisen ihmisoikeuselimen ja oikeusasiamiehen raporteissa esitettyjen voimakkaiden suositusten pohjalta.

EU kävi johdonmukaista vuoropuhelua Bahrainin viranomaisten kanssa kuningaskunnan ihmisoikeusongelmista ja rohkaisi samalla jatkamaan meneillään olevia uudistustoimia. EU otti Bahrainin viranomaisiin useita virallisia ja epävirallisia yhteyksiä liittyen useisiin tunnettujen henkilöiden pidätyksiin näiden arvosteltua Bahrainin tai Saudi-Arabian hallituksia. EU ilmaisi huolensa lehdistön- ja sananvapaudesta, kun johtavan *Al Wasat* -sanomalehden toiminta keskeytettiin väliaikaisesti. Pian sen toiminta kuitenkin jatkui.

Sen lisäksi, että korkea edustaja ja EUH:n virkamiehet antoivat useita julkilausumia, ne olivat myös yhteydessä bahrainilaisiin poliittisiin toimijoihin ja aktivisteihin. Ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis vieraili Bahrainissa toisen kerran toukokuussa 2015 ja kävi monenlaisia neuvotteluja viranomaisten, poliittisen opposition, kansallisten ihmisoikeuselinten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden kanssa. Keskusteluissa käsiteltiin kansallista sovintoa ja ihmisoikeustilannetta. Vierailullaan hän toisti EU:n tarjouksen tukea Bahrainin kansainvälisten sitoumusten ja YK:n yleisen määräaikaesarvioinnin (UPR) yhteydessä annettujen suositusten täytäntöönpanoa keskittyen erityisesti vastuuvollisuuteen ja huonoon kohteluun vankiloissa.

EU rohkaisi edelleen kaikkia poliittisia toimijoita osallistumaan kansalliseen vuoropuheluun, joka tähtää uudistukseen ja kansalliseen sovintoon, ja vastustamaan yksiselitteisesti väkivaltaa.

Samanaikaisesti se kehotti viranomaisia lähestymään oppositiota ja harkitsemaan luottamusta lisääviä toimia, kuten rauhanomaisten aktivistien vapauttamista.

19 EU:n jäsenvaltiota tuki esityslistan kohdassa 2 YK:n ihmisoikeusvaltuutetun toimistosta ja Bahrainin ihmisoikeustilanteesta 14. syyskuuta Genevessä hyväksyttyä yhteistä julkilausumaa.

Kuwait

Tärkeimmät kysymykset, jotka EU otti vuoden 2015 aikana esiin Kuwaitin viranomaisten kanssa, olivat beduiinien (kansalaisuudettomat asukkaat) tilanne, kuolemanrangaistus, sananvapaus sekä ulkomaisten työntekijöiden ja kotitaloustyöntekijöiden tilanne.

EU suhtautui myönteisesti kotitaloustyöntekijöiden oikeuksia säätelevien kahden lain hyväksymiseen. Uudessa lainsäädännössä määritellään selvästi kotitaloustyöntekijöiden oikeudet ja velvollisuudet. Uudet lait tuovat positiivisia muutoksia, ja EU seuraa edelleen niiden täytäntöönpanoa ja niiden täytäntöönpanon valvontamekanismeja.

EU ilmaisi Kuwaitin viranomaisten kanssa käymässään yhteydenpidossa huolensa monista ihmisoikeusaktivistien pidätyksistä näiden käytettyä rauhanomaisesti oikeuksiaan sanan-, yhdistymis- ja kokoontumisvapauteen. EU myös toisti vastustavansa kuolemanrangaistusta kaikissa tapauksissa ja kaikissa olosuhteissa sekä kehotti Kuwaitia palauttamaan tosiasiallisen moratorion kuolemanrangaistuksen suhteen.

Joukko EU:n jäsenvaltioita osallistui YK:n ihmisoikeusneuvoston UPR-menettelyä käsittelevän työryhmän toteuttamaan Kuwaitin arviointiin tammikuussa 2015. EU rohkaisee Kuwaitin viranomaisia panemaan täytäntöön UPR-suositukset ja jatkaa prosessin seuranta.

EU seuraa tiiviisti Kuwaitissa olevien kansalaisuudettomien asukkaiden tilannetta, sillä tähän ongelmaan ei ole edelleenkään löydetty lopullista ratkaisua.

EU otti esiin myös kysymyksen siirtotyöläisten oikeuksista, erityisesti oikeudesta opetukseen valtion kouluissa.

Oman

Yleisesti ottaen Omanin ihmisoikeusnormit ovat alueen huipputasoa, ja se ilmoittaa ylpeänä olevansa rauhanomainen ja suhteellisen suvaitsevainen maa, mutta sen ihmisoikeustilanteessa on edelleen parannettavaa erityisesti sananvapauden suhteen.

EU oli huolissaan useista oikeustapauksista, joita nostettiin sosiaalisessa mediassa protestoineita tai mielipiteensä esittäneitä aktivisteja vastaan, mutta pani myös merkille, että useimmissa näistä tapauksista annettiin armahdus. EU seurasi läheisesti eräitä yksittäistapauksia, kuten Ismaeel al-Meqbalin, Helal al-Alawin, Saeed Jadadin ja Hassan al-Bashamin tapauksia.

EU oli tyytyväinen oikeutta rauhanomaiseen kokoontumisvapauteen ja oikeutta yhdistymisvapauteen käsittelevän YK:n erityysraportin Maina Kiain käyntiin Omanissa syyskuussa 2014. Vierailun pohjalta YK:n ihmisoikeusneuvostolle antamassaan raportissa Kiai totesi, että oikeus rauhanomaiseen kokoontumiseen puuttuu Omanista "käytännöllisesti katsoen kokonaan", ja antoi Omanille kokoontumis- ja yhdistymisvapautta koskevia suosituksia.

Toinen EU:ta huolestuttava kysymys oli siirtotyöläisten syrjintä työlakien perusteella ja käytännössä sekä näiden työntekijöiden yleinen asema ja tilanne. EU oli laajasti yhteydessä Omanin viranomaisiin ulkomaalaisten työntekijöiden tilanteesta ja ihmiskaupasta. Myös lähisuhdeväkivallan uhrien suojeleminen on riittämätöntä, ja maassa esiintyy naisten syrjintää.

Qatar

EU ja sen jäsenvaltiot keskittyivät erityisesti sananvapauteen ja riippumattoman median kehittämiseen, toimiin kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseksi vapauttamalla yhdistymisvapauden ja kansalaisyhteiskunnan aloitteiden sääntelyä, ihmisoikeuksien puolustajien tukemiseen, naisten oikeuksiin sekä siirtotyöläisten työ- ja elinolojen parantamiseen.

EU:n huomio kohdistui Qatarin siirtotyöläisten oloihin, kun vuonna 2022 pidettävän jalkapallon FIFA-maailmancupin valmistelun yhteydessä raportoitiin maksamattomista palkoista, terveydenhuoltoon ja turvallisuuteen liittyvistä puutteista, epäasianmukaisesta majoituksesta ja häikäilemättömistä työnvälitystoimistoista työntekijöiden alkuperämaissa. EU oli tyytyväinen lokakuun lopussa annettuun uuteen lakiin, joka on määrä panna täytäntöön joulukuuhun 2016 mennessä ja jonka se katsoi olevan tässä suhteessa tärkeä edistysaskel. Samaan aikaan se rohkaisi Qatarin viranomaisia jatkamaan *kafala*-järjestelmän (sponsorointi) uudistamista ja korvaamaan sen sopimusperusteisella järjestelmällä.

Lisäksi ILO on nostanut Qataria vastaan peruskirjansa 26 artiklan mukaisen kanteen, jonka mukaan Qatar on rikkonut työsuojelutarkastuksia koskevaa ILO:n yleissopimusta nro 81 ja pakkotyötä koskevaa yleissopimusta nro 29. ILO:n hallintoneuvoston kokouksessa järjestettiin 12. marraskuuta kolmikantakeskustelu, jonka aikana Qatar toisti olevansa valmis toimimaan yhdessä kansainvälisten elinten ja ILO:n kanssa parantaakseen erityisesti siirtotyöläisten oikeuksia. EU kehotti yhteisessä julkilausumassaan Qataria tekemään läheistä yhteistyötä ILO:n kanssa.

Saudi-Arabia

EU kävi Saudi-Arabian viranomaisten kanssa vuoropuhelua kuningaskunnan ihmisoikeusongelmista ja rohkaisi samalla jatkamaan uudistustoimia. Suurimpia huolenaiheita olivat muun muassa naisten oikeudet järjestelmässä, jossa miehet ovat holhoojia, kuolemanrangaistus, oikeuslaitoksen uudistaminen, sananvapaus, uskonnollinen suvaitsevaisuus sekä syrjintä ja ulkomaisten työntekijöiden oikeudet.

Useiden julkilausumien lisäksi EU otti Saudi-Arabian viranomaisiin useita virallisia ja epävirallisia yhteyksiä monien eri ihmisoikeuksiin liittyvien oikeustapausten osalta koordinoiden toimensa tiiviisti EU:n jäsenvaltioiden ja samanmielisten kumppanien kanssa. Se ilmaisi erityisen huolensa eräiden aktivistien, esimerkiksi Raif Badawin ja Ali al-Nimrin, tapauksista. Euroopan parlamentti kehotti helmikuussa 2015 antamassaan kiireellisessä päätöslauselmassa vapauttamaan Raif Badawin välittömästi ja ehdoitta. Päätöslauselmassa tuomittiin voimakkaasti hänen julkinen ruoskimisensa Saudi-Arabian viranomaisten toimesta ja vaadittiin, että hänen tuomionsa ja rangaistuksensa, mukaan lukien matkustuskielto, kumotaan. Euroopan parlamentti myönsi Raif Badawille mielipiteenvapauden Saharov-palkinnon. Hänen vaimonsa Ensaf Haidar otti sen 18. joulukuuta vastaan vankilassa olleen miehensä puolesta.

EU:n edustusto luovutti joulukuussa, läheisessä yhteistyössä EU:n jäsenvaltioiden suurlähetystöjen kanssa, Persianlahden alueella vuonna 2015 jaetun Chaillot-ihmis oikeuspalkinnon Baladi-aloitteelle ja Thulathan kulttuurifoorumille. Ibrahim al-Mugaiteeb sai elämäntyöstään Chaillot-erityispalkinnon, jolla häntä haluttiin kiittää hänen ponnisteluistaan ja työstään ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi Saudi-Arabian kuningaskunnassa sekä kannustaa häntä jatkamaan tätä toimintaansa.

EU piti säännöllistä yhteyttä kansalaisjärjestöihin ja ihmisoikeuksien puolustajiin ja otti useaan otteeseen esiin huolestuttavia tapauksia asiaankuuluvien viranomaisten kanssa. EU:n edustusto sai vuonna 2013 luvan lähettää diplomaatteja seuraamaan julkisia oikeudenkäyntejä (Saudi-Arabia hyväksyi NGO:ita koskevan lain joulukuussa 2015).

EU esitteli Saudi-Arabian viranomaisille EU:n edustuston välityksellä EU:n prioriteetit ja aloitteet ennen jokaista ihmis oikeusneuvoston ja YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean kokousta.

Euroopan parlamentti vieraili helmikuussa Saudi-Arabian kuningaskunnassa Euroopan parlamentin ja Majlis Ash-Shuran kesken pidetyn parlamenttien välisen kokouksen puitteissa.

Euroopan parlamentti antoi 8. lokakuuta päätöslauselman, jossa Saudi-Arabiaa kehoitettiin pidättymään Ali Mohammed al-Nimrin teloituksesta ja soveltamaan moratoriota kuolemanrangaistuksen käyttöön.

EU:n edustusto järjesti läheisessä yhteistyössä eräiden EU:n jäsenvaltioiden suurlähetystöjen ja Saudi-Arabian viranomaisten kanssa 10. joulukuuta 2015 paneelikeskustelun naisiin ja lapsiin Saudi-Arabiassa kohdistuvasta väkivallasta. Tapahtuma oli osa EU:n diplomaattista toimintaa, jossa keskitytään maailmanlaajuisesti kaikkien naisiin ja tyttöihin kohdistuvien väkivallan muotojen kitkemiseen.

EU ilmaisi 12. joulukuuta tyytyväisyytensä Saudi-Arabian kunnallisvaaleihin, joissa ensimmäistä kertaa sekä miehet että naiset saivat äänestää ja asettua ehdolle ja jotka olivat tärkeä virstanpylväs Saudi-Arabian naisten voimaannuttamisessa.

EU yhtyy joihinkin YK:n ihmis oikeusasiantuntijoiden esittämiin näkemyksiin siitä, että liioitellun laajat terrorisminvastaiset toimenpiteet voivat johtaa ihmis oikeusloukkauksiin tapauksissa, jotka eivät liity terrorismiin, esimerkiksi verkossa toimivien poliittisten aktivistien kohdalla.

Yhdistyneet arabiemiirikunnat

EU jatkoi aktiivisesti ihmisoikeustilanteen seuranta Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa koordinoiden toimensa tiiviisti EU:n jäsenvaltioiden suurlähetystöjen kanssa.

Yhdistyneet arabiemiirikunnat valittiin uudelleen ihmisoikeusneuvostoon Genevessä lokakuussa 2015. EU kiinnitti erityistä huomiota Yhdistyneiden arabiemiirikuntien kaudeksi 2016–2018 tekemiin vapaaehtoisin sitoumuksiin.

Touko- ja marraskuussa pidettiin EU:n ja Yhdistyneiden arabiemiirikuntien ihmisoikeuksia käsittelevän kahdenvälisen teknisen työryhmän neljäs ja viides kokous. Kokouksissa käsiteltiin kaikkia EU:n huolenaiheita, joita olivat kuolemanrangaistus, sananvapaus, tahdonvastaiset katoamiset, muuttoliike- ja työllisyyskysymykset sekä lähisuhdeväkivalta.

Yhdistyneet arabiemiirikunnat pidättyi äänestämästä YK:n 69. yleiskokouksessa kuolemanrangaistuksen käyttöön sovellettavaa moratoriota koskevasta YK:n päätöslauselmasta. Yhdistyneet arabiemiirikunnat soveltaa YK:n talous- ja sosiaalineuvoston (ECOSOC) vähimmäisnormeja ja panee harvoin toimeen kuolemanrangaistuksia. Heinäkuussa 2015 kuitenkin teloitettiin eräs arabiemiirikuntalainen nainen amerikkalais-romanialaisen naisen murhasta ostoskeskuksessa. Ei ole saatu mitään virallista vahvistusta sille, että tämän teloituksen myötä maassa aloitettaisiin yleisesti uudelleen kuolemanrangaistusten toimeenpano. Presidentti Khalifa keskeytti tammikuussa 2014 kaikkien murhatapauksissa määrättyjen teloitusten toimeenpanon löytääkseen šaria-lain mukaisen rangaistuksen, joka voitaisiin tulkita kuolemanrangaistusta koskevaksi tosiasialliseksi moratorioksi.

Yhdistyneet arabiemiirikunnat pyrki yhdessä siirtotyöläisten lähtömaiden kanssa päättäväisesti rajoittamaan hyväksikäyttöä siirtotyöläisten rekrytoinnissa. Keskeistä on varmistaa työntekijöiden oikeus valita työnantajansa. Yhdistyneiden arabiemiirikuntien työministeri ilmoitti 29. syyskuuta 2015 uudesta, työelämän suhteita säätelevästä säädöksestä, jonka oli määrä tulla voimaan 1. tammikuuta 2016. Nämä säännökset merkitsisivät kiistämättä edistystä siirtotyöläisten suojelussa Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa. Käytännössä niiden erityisenä tarkoituksena on estää alkuperäisen työtarjoajan korvaaminen erilaisella, työntekijälle epäedullisemmalla työsopimuksella, sekä sallia työntekijöiden vaihtaa työnantajaa Yhdistyneissä arabiemiirikunnissa edellyttämättä, että heidän on palattava lähtömaahansa.

Yhdistyneiden arabiemiirikuntien viranomaiset pitivät edelleen voimassa tiukkoja sanan- ja yhdistymisvapauden rajoituksia, varsinkin kun Yhdistyneiden arabiemiirikuntien hallitusta kritisoitiin ja vaadittiin demokraattisia uudistuksia. Vuoden aikana vedottiin useaan otteeseen Yhdistyneiden arabiemiirikuntien vuoden 2012 kyberrikollisuuslakiin, jonka mukaan mikä tahansa tietokoneen/älylaitteen tai sähköisen verkon/järjestelmän väärinkäyttö voi johtaa enimmillään elinkautiseen vankeusrangaistukseen ja/tai sakkoon, jonka määrä vaihtelee 50 000 dirhamista 3 miljoonaan dirhamiin.

Vuoden 2015 Martin Ennals -palkinto ihmisoikeuksien puolustamisesta myönnettiin arabiemiirikuntalaiselle Ahmed Mansourille. Yhdistyneiden arabiemiirikuntien hallituksen määräämän matkustuskiellon vuoksi hän ei voinut osallistua palkintoseremoniaan Genevessä.

Väitetyistä tahdonvastaisista katoamisista raportoitiin kautta vuoden. Yksi kadonneista on arabiemiirikuntalainen ekonomisti, tohtori Nasser Bin Ghaith, joka tiettävästi pidätettiin ja vietiin tuntemattomaan paikkaan 18. elokuuta ja on ollut eristysvankeudessa lähes kahdeksan kuukautta.

Kolmannet liittovaltion kansallisen neuvoston vaalit pidettiin 3. lokakuuta. Valitsijamiehistö oli kaksi kertaa niin suuri kuin vuoden 2011 vaaleissa, ja äänestysprosentti kasvoi, mikä oli merkki kansalaisten lisääntyneestä kiinnostuksesta prosessia kohtaan. Kansallisen neuvoston johtoon nimitettiin ensimmäistä kertaa Persianlahden maissa nainen, Amal al-Qubaisi.

Jemen

Ihmisoikeudet ja demokratia olivat etusijalla EU:n Jemenissä toteuttamissa toimissa. Kansallisen vuoropuhelun konferenssi ja sen tulokset, jotka otettiin huomioon perustuslain laatimisprosessissa, näyttivät ohjaavan Jemeniä kohti uutta ihmisoikeuksien ja demokratiakehityksen aikakautta kansainvälisen oikeuden mukaisesti.

Vuoden 2015 alussa Jemenin lupaavasti alkanut siirtymävaihe suistui kuitenkin raiteiltaan useamman tekijän johdosta. Näitä olivat Sanaan valtaaminen liittoutuneiden huthijoukkojen / Salehin joukkojen toimesta syyskuussa 2014, kasvava valtatyhjiö ja monimutkaiset hallinnon haasteet. Maaliskuussa 2015 Saudi-Arabian johtama sotilasliittouma tunkeutui Jemeniin presidentti Hadin pyynnöstä. Tarkoituksena oli palauttaa valtaan Jemenin laillinen hallitus ja ajaa huthit ja Salehille uskolliset joukot takaisin. Samaan aikaan rauhanponnistelut ovat olleet käynnissä YK:n johdolla. Jemenin konflikti uhkaa muuttua ratkaisemattomaksi ja pitkäaikaiseksi sodaksi, joka saattaa johtaa Jemenin valtiorakenteiden yhä pahempaan hajoamiseen, alueelliseen pirstaloitumiseen ja uskonnollisten ryhmien välisiin väkivaltaisuuksiin – kaikki tämä jättäisi Jemenin kansalaiset vaille monia perusihmisoikeuksia.

Monet Sanaassa sijaitsevat Jemenin instituutiot ovat nykyisin edelleen toiminnassa, mutta eivät enää täysin laillisen hallituksen valvonnassa, mikä tekee ihmisoikeuskysymyksissä tehtävästä kansainvälisestä yhteistyöstä erittäin vaikeaa, ja lisäksi Jemenin eteläosassa toimintaedellytykset ovat on hyvin hankalat. Tässä tilanteessa konflikti uhkaa jemeniläisten perustavanlaatuisimpia ihmisoikeuksia, kuten oikeutta elämään. Konflikti haittaa myös humanitaaristen järjestöjen ja ihmisoikeuksien puolustajien työtä. YK ja ihmisoikeusjärjestöt ovat ilmoittaneet toistuvista ihmisoikeuksien ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksista, joihin kaikki konfliktin osapuolet ovat syyllistyneet.

Ankea humanitaarinen tilanne, erityisesti elintarviketurvan ja välttämättömien sosiaalipalvelujen puutteellisuus, vaikuttavat todennäköisesti myös tulevaan sukupolveen. Lisäksi maa on tuhoutunut niin pahoin, että Jemenin talouskasvu ja kehittyminen on tulevaisuudessakin merkittävä haaste, sillä väestö kasvaa 3,1 prosentin vauhdilla, ja noin 70 prosenttia kansalaisista on alle 35-vuotiaita.

EU:n edustusto tukee EU:n erityislähettilään ja hänen ryhmänsä ponnisteluja Jemenin toimintapolitiikan palauttamiseksi oikealle uralle ja aseellisen konfliktin lopettamiseksi. EU on myös kehottanut kaikkia osapuolia noudattamaan ihmisoikeusperiaatteita ja kansainvälistä oikeutta. Korkean edustajan Mogherinin ja humanitaarisesta avusta ja kriisinhallinnasta vastaavan komissaarin Stylianidesin julkilausumissa on käsitelty muun muassa siviileihin kohdistuvia iskuja ja humanitaarisen avun perillepääsyä. EU:n edustusto on keskustellut myös huthijoukkojen / Salehia kannattavien toimijoiden kanssa ja toistuvasti pyrkinyt saamaan näitä lopettamaan toimintansa, joka on vastoin demokraattisia periaatteita, kansainvälisiä ihmisoikeuksia ja humanitaarista oikeutta (poliittisten vankien vapauttamiseksi, toimittajien suojelemiseksi jne.) ja ottanut esille myös uskonnon- ja vakaumuksenvapauteen liittyviä kysymyksiä. Ihmisoikeusloukkauksia tapahtuu kuitenkin edelleen. Muun muassa toimittajia on pidätetty, ja siviilikohteisiin on tehty hyökkäyksiä.

Ihmisoikeusneuvoston 30. istunnossa EU tuki Alankomaiden pyrkimyksiä saada hyväksyttyä Jemeniä koskeva päätöslauselmaluonnos esityslistan kohdassa 10 (tekninen yhteistyö). Ehdotetussa päätöslauselmassa keskityttiin riippumattomaan ja puolueettomaan mekanismiin, jonka avulla tutkitaan nykykonfliktissa tapahtuneita ihmisoikeusloukkauksia ihmisoikeusvaltuutetun toimiston asiasta laatiman raportin mukaisesti. YK:n ihmisoikeusneuvosto kuitenkin hyväksyi 2. lokakuuta 2015 Jemenin hallituksen ja Saudi-Arabian esittämän yhteisen päätöslauselman, joka koskee teknistä apua ja valmiuksien kehittämistä ihmisoikeusalalla Jemenissä ja jossa asetetaan ehdot kansalliselle tutkintalautakunnalle, jonka EU odottaa työskentelevän riippumattomasti. EU ilmaisi huolensa Jemenin ihmisoikeustilanteen heikkenemisestä ja kehotti laillisia viranomaisia varmistamaan, etteivät väitettyihin rikkomuksiin syyllistyneet jää rankaisematta. EU vahvisti kannattavansa ihmisoikeusvaltuutetun ihmisoikeusneuvoston 31. istunnossa antamaa suullista tilannetiedotusta. Ihmisoikeusneuvoston 33. istunnossa on määrä esittää kattava kirjallinen selvitys.

EU rohkaisee edelleen Jemeniä liittymään asekauppasopimukseen, sillä entisen presidentin Salehin toimikaudella vuosikymmenten ajan harjoitettu liiallinen asevarustelu on verottanut julkisia varoja Jemenissä, yhdessä vähiten kehittyneistä arabimaista, ja lisäksi asevarustelu ruokkii jatkuvasti nykykonfliktia. Näin ollen Jemenin on toteutettava laajamittainen turvallisuusalan uudistus muuttaakseen tulevaa kehityskulkuaan ja parantaakseen sen avulla kansalaistensa taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia. EU pyrkii jatkossakin avustamaan turvallisuusalan uudistuksessa siviilipuolella. Vakautta ja rauhaa edistävän välineen (IcSP) puitteissa vuonna 2015 suunnitellun hankkeen avulla oli tarkoitus edistää poliisitoimen uudistusta perustamalla Sanaahan pilottiluonteinen poliisiasema, joka toimisi esimerkkinä ihmisoikeusperustaisen lähestymistavan noudattamisesta paikallispoliisitoiminnassa. Tätä ja siihen liittyviä hankkeita koskevaan suunnitelmaan voidaan palata sitten, kun konflikti on ohi.

Samanaikaisesti EU tuki edelleen monia Jemenin kansalaisjärjestöjä, jotka suurista vaikeuksista huolimatta jatkavat ihmisoikeus- ja sovittelutyötä Jemenin hauraan sosiaalisen rakenteen suojelemiseksi. Joulukuussa 2015 käynnistettiin Unicefin kanssa hanke, joka koskee lasten suojelua aseellisissa konflikteissa. Avun tarpeessa oleville ihmisoikeuksien puolustajille myönnettiin koko vuoden 2015 ajan suoraa apua EU:n eri tukivälineistä. Monista keskeytetyistä hankkeista ja ydintoimintojen vähentämisestä huolimatta eräät Jemenin kansalaisjärjestöt seurasivat aktiivisesti ihmisoikeusloukkauksia määrätyillä aloilla (esim. siviiliuhrit, tahdonvastaiset katoamiset tai vahinkojen arviointi) tai työskentelivät oikeusvarmuuden, pidätysmenettelyjen ja vankilaolojen parantamiseksi, myös naisten ja tyttöjen osalta.

IcSP-välineen puitteissa EU helpotti YK:n valvonta- ja tarkastusmekanismin (UNVIM) avulla kaupallisten tuotteiden esteetöntä pääsyä Jemeniin, sillä maa on lähes täysin riippuvainen perushyödykkeiden ja elintarvikkeiden tuonnista. UNVIMin tavoitteena on varmistaa, että maan aluevesille saapuva kaupallinen rahti ja humanitaarinen apu on linjassa YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 2216 kanssa. Siviiliturvallisuusalan uudistamiseksi myönnettävän EU:n tuen puitteissa myös asevoimien demokraattisen valvonnan keskus (DCAF) sai rahoitusta IcSP:stä tämän alan tulevien hankkeiden valmistelua varten. Lisäksi IcSP-rahoitteinen ehdotuspyyntö, joka koski Jemenissä olevien kansalaisyhteiskunnan toimijoiden tukemista konfliktinehkäisyssä, rauhan rakentamisessa ja kriisivalmiuden kehittämisessä, johti määrärahojen myöntämiseen hankkeille, joiden aiheina ovat paikallinen rauhanrakentaminen sekä naiset ja lapset aseellisissa konflikteissa. EU:n edustusto kohdensi pyrkimyksiään ja julkisuusdiplomatiaansa naisten voimaannuttamiseen ja Jemenissä vallitsevaan nuorena solmittuja avioliittoja koskevaan käytäntöön esittämällä palkitun elokuvan "I am Nojoom, Age 10 and Divorced" ja järjestämällä asiaan liittyvän, jemeniläisiä naisvalokuvaajia esille tuovan valokuvanäyttelyn. Elokuva keräsi lähes 1 000 katsojan yleisöt Pariisissa ja Brysselissä, ja vuoden 2016 alkuun suunniteltiin Brysselissä (*Elles tournent* -festivaali) ja New Yorkissa jatkotapahtumia, joissa Jemenissä vallitsevat olot liitettäisiin osaksi maailmanlaajuisia kampanjoita.

Iran

Huolimatta presidentti Rouhanin lupauksista, jotka koskivat kansalaisvapauksien parantumista hänen hallituskaudellaan, vuonna 2015 saavutettiin vain vähän edistymistä. Ongelmat jatkuivat, erityisesti teloitusten määrä lisääntyi, vapaasta ja oikeudenmukaisesta oikeudenkäynnistä ei ollut takeita ja sanan-, uskonnon- ja vakaumuksenvapautta sekä naisten oikeuksia rikottiin.

EU:n yhteydenpidossa Iraniin keskityttiin vuonna 2015 edelleen ydinkysymyksen ratkaisemiseen. EU jatkoi kuitenkin puuttumista Iranin ihmisoikeusongelmiin käyttäen erilaisia muodollisia ja epämuodollisia, kahden- ja monenvälisiä kanavia. EU antoi lausumia monista yksittäistapauksista, kuten nuoria rikoksentekejiä välittömästi uhkaavista teloituksista, ja toisti huolensa Iranissa toimeenpantujen teloitusten suuresta määrästä, etenkin kun niitä on määrätty huumausainerikosten kaltaisista rikoksista, joita ei kansainvälisessä ihmisoikeuslainsäädännössä luokitella vakavimmiksi rikoksiksi. EU kehotti Iranin hallitusta myös pidättymään kuolemanrangaistuksen käytöstä.

Koska vuonna 2015 raportoitiin 765 teloituksesta (vastaava luku vuonna 2014 oli 482 ja vuonna 2013 puolestaan 500 teloitusta), kuolemanrangaistuksen soveltaminen oli tärkeä ihmisoikeuskysymys.

Korkea edustaja Mogherini painotti Teheraniin 28. heinäkuuta 2015 tekemällään ensimmäisellä vierailulla, että ihmisoikeustilannetta on tarpeen parantaa.

Euroopan parlamentti kiinnitti edelleen huomiota Iranin ihmisoikeustilanteeseen. Euroopan parlamentin ulkoasiainvaliokunnan valtuuskunta vieraili Elmar Brokin johdolla Iranissa kesäkuussa 2015, ja Euroopan parlamentin puhemies Martin Schulz vieraili siellä lokakuussa 2015.

Iranista laadittiin sen toinen UPR-arviointi ihmisoikeusneuvoston 28. istunnossa maaliskuussa 2015. EU osallistui prosessiin ja oli tyytyväinen siihen, että Iran hyväksyi 130 suositusta (yhteensä 291:stä suosituksesta). New Yorkissa pidetyssä YK:n yleiskokouksessa EU kannatti edelleen Kanadan esittämää päätöslauselmaa, jossa tuomitaan Iranin ihmisoikeustilanne.

ILO:n valvontaelimet tarkastelivat yhdistymisvapauden rikkomisia Iranissa ja ottivat esille niihin liittyviä vakavia ja kiireellisiä tapauksia.

Irak

Irakin ihmisoikeustilanne on kriittinen, mihin ovat vaikuttaneet Daeshin massiiviset rikokset, uskonnollisten ryhmien välillä lisääntyneet väkivaltaisuuDET ja etnisten ja uskonnollisten vähemmistöjen vaikea tilanne. Maassa vallitsee humanitaarinen hätätila, sillä 3,2 miljoonaa sisäisesti siirtymään joutunutta henkilöä ja 8,7 miljoonaa irakilaista tarvitsevat apua.

EU on koko vuoden ajan vaatinut, että Irakin konfliktiin on löydettävä poliittinen ratkaisu puuttumalla sen perimmäisiin syihin. EU kannusti pääministeri al-Abadia panemaan täytäntöön uudistusohjelmansa, jossa puututaan laajalle levinneeseen korruptioon ja puutteellisiin julkisiin palveluihin. EU kehotti Irakin hallitusta lähestymään yhteiskunnan kaikkia osia ja edistymään kansallisessa sovintoprosessissa.

Ulkoasiainneuvosto hyväksyi 16. maaliskuuta 2015 Syyriaa ja Irakia sekä ISILin/Daeshin muodostamaa uhkaa koskevan EU:n alueellisen strategian, jolla pyritään saamaan alueelle kestävä rauha, vakaus ja turvallisuus. Se ohjaa EU:n ja jäsenvaltioiden toimintaa paikan päällä, muun muassa ihmisoikeuksien kannalta merkityksellisillä aloilla, joita ovat esimerkiksi oikeusvaltio, poliittinen osallisuus, paikallishallinto, korruption torjunta, oikeuslaitoksen uudistus sekä peruspalvelujen tarjonnan ja talouskehityksen tukeminen. Neuvoston 14. joulukuuta 2015 antamissa päätelmissä ulkoasiainministerit tuomitsivat tiukasti Daeshin raa'at, järjestelmälliset ja laajamittaiset ihmisoikeusloukkaukset ja vaativat niihin syyllistyneiden saattamista vastuuseen. Päätelmissä tehtiin myös selväksi, että Daeshin vastaisessa taistelussa on noudatettava ihmisoikeuksia.

Toukokuussa 2012 allekirjoitetun, EU:n ja Irakin kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen mukaisesti ihmisoikeuksia ja demokratiaa käsittelevä alakomitea kokoontui toisen kerran huhtikuussa 2015 Bagdadissa keskustellakseen jesidinaisiin ja -lapsiin kohdistuvasta ihmiskaupasta, kidutuksen ja pakottamalla saatujen tunnustusten käytöstä sekä tiedotusvälineiden vapaudesta. Hienoista edistymistä tapahtui vankiloiden valvonnassa ja Irakin poliisin valmiuksissa käsitellä lähisuhdeväkivaltatapauksia, erityisesti naispoliisien palkkaamisen ansiosta.

Euroopan parlamentti antoi useita päätöslauselmia, joissa tuomittiin Daeshin toiminta ja otettiin esille huolenaiheita, jotka koskivat humanitaarista tilannetta ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksia Irakissa. Kuudes Euroopan parlamentin ja Irakin parlamentin välinen kokous pidettiin Brysselissä joulukuussa 2015.

Irakissa oleva EU:n edustusto järjesti ja johti paikallistasolla kuukausittain EU:n ihmisoikeustyöryhmän (EU:n jäsenvaltiot ja samanmieliset maat sekä YK) kokouksia. Ne tarjosivat foorumin säännölliselle yhteydenpidolle ja vuoropuhelulle Irakin hallituksen virkamiesten, parlamentin jäsenten, poliittisten toimijoiden sekä NGO:iden ja kansalaisjärjestöjen kanssa. EU:n edustusto ja EU:n jäsenvaltioiden suurlähetystöt antoivat helmikuussa 2015 julkilausuman YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselman 1325 "Naiset, rauha ja turvallisuus" täytäntöönpanosta. Marraskuussa 2015 otettiin paikallistasolla yhteyttä Kurdistanin poliittisiin puolueisiin aluetta koskevan poliittisen umpikujan ja joukkomielenosoitusten johdosta. Toteutettiin monia toimia, jotka koskivat kidutusta, myös suhteessa poliisiin, ja kuolemanrangaistusta, mukaan lukien edustuston päällikön yhteydenotto tasavallan presidenttiin. Irakiin kuuluvalla Kurdistanin alueella teloitettiin vuonna 2015 kolme ihmistä, mikä lopetti vuodesta 2008 alkaen noudatetun kuolemanrangaistusta koskevan tosiasiallisen moratorion. Liittohallituksen lähteiden mukaan 37 tai 38 ihmistä tuomittiin kuolemaan vuonna 2015.

EU:n edustusto tiedotti marraskuussa 2015 kansallista henkilökorttia koskevan lain kiistanalaisesta pykälästä, joka rikkoo muiden kuin muslimiryhmien uskonnon- ja vakaumuksenvapautta. Lisäksi EU uudisti Irakille osoittamansa kehotuksen allekirjoittaa Kansainvälisen rikostuomioistuimen perussääntö, kidutuksen vastaisen yleissopimuksen ja CEDAW-sopimuksen valinnaiset pöytäkirjat sekä Geneven yleissopimusten toinen valinnainen pöytäkirja. EU:n edustusto osallistui EU:n kantojen valmisteluun UPR-menettelyn Irakia koskevassa työryhmässä.

Irak on edunsaajana useissa EU:n rahoittamissa hankkeissa, jotka liittyvät ihmisoikeuksiin, oikeusvaltioperiaatteeseen, koulutukseen sekä tukeen paikallisviranomaisille. Noin 15 prosenttia kaudeksi 2014–2017 laaditusta Irakin suuntaa-antavasta monivuotisesta ohjelmasta koskee ihmisoikeuksiin liittyviä hankkeita. Käynnissä olevilla hankkeilla tuetaan rikosoikeusalaan, autetaan kehittämään riippumattoman ihmisoikeuskomission valmiuksia ja pyritään vahvistamaan alue- ja paikallishallinnon selviytymiskykyä. Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevasta eurooppalaisesta rahoitusvälineestä (EIDHR) rahoitetaan tällä hetkellä kansalaisjärjestöille, opettajille ja yliopistojen professoreille annettavaa koulutusta seminaarien järjestämiseksi ihmisoikeuksista, uskonnollisesta suvaitsevaisuudesta, syrjinnän torjumisesta ja sukupuolten voimaannuttamisesta.

EU tuki Irakissa toimivia humanitaarisia kumppaneita 104,65 miljoonalla eurolla vuonna 2015 kohdistuen tarpeisiin perustuvaa apuaan vaikeasti saavutettaville alueille. Toteutetun humanitaarisen diplomatian tavoitteena oli tuoda esiin laajamittaisia kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkauksia, joihin kaikki konfliktin osapuolet olivat syyllistyneet. Humanitaarisesta avusta ja pelastuspalveluasioista vastaava EU-komissaari Stylianides vieraili näissä merkeissä Irakissa kahdesti.

VII AASIA

Afganistan

EU toimi vuonna 2015 Afganistanin hallituksen, parlamentin, kansalaisyhteiskunnan ja kansainvälisen yhteisön sekä jäsenvaltioiden kanssa lisätäkseen ihmisoikeuksien kunnioittamista sekä tietoisuutta niistä. Keskeiset huolenaiheet liittyivät edelleen naisten ja lasten oikeuksiin, kansalaisyhteiskunnan ja ihmisoikeuksien puolustajiin, kidutukseen ja väkivaltaan, sananvapauteen, uskonnon- ja vakaumuksenvapauteen, kuolemanrangaistukseen ja oikeussuojaan.

Ensimmäinen Afganistanin ja EU:n välinen paikallinen ihmisoikeusvuoropuhelu käytiin 15. kesäkuuta 2015. Siinä keskityttiin naisten ja lasten oikeuksiin, kidutukseen ja huonoon kohteluun, oikeussuojaan, sananvapauteen ja sosiaalisesti haavoittuviin ja/tai vammaisiin henkilöihin. Hallituksen kanssa järjestettiin asiasta seurantakokous 1. joulukuuta 2015.

EU jatkoi tukeaan ihmisoikeuksien suojelun ja edistämisen kansainvälisten, alueellisten ja kansallisten puitteiden vahvistamiselle Afganistanissa. EU säilytti johtavan roolinsa poliittisessa vuoropuhelussa, myös liittyen puiteasiakirjaan "Self-Reliance through Mutual Accountability Framework". Tästä puiteasiakirjasta päästiin yhteisymmärrykseen syyskuussa 2015, ja siinä käsitellään keskeisiä uudistuksia hallinnon, oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien alalla, naisten oikeudet mukaan lukien, sekä naisiin kohdistuvan väkivallan poistamisessa ja YK:n turvallisuusneuvoston naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan päätöslauselman 1325 täytäntöönpanossa. Myös lasten oikeudet olivat poliittisen vuoropuhelun asialistan kärkipäässä.

EU ajoi edelleen yleisen syyttäjän nimittämistä vuoden 2015 loppuun mennessä ja oikeusalan uudistamista vuoden 2016 loppuun mennessä. EU puhui myös sen puolesta, että korkeimpaan oikeuteen nimitettäisiin naispuolinen tuomari. Parlamentti kuitenkin hylkäsi naispuolisen ehdokkaan.

EU tähdensi, että Afganistanin hallituksen on osoitettava poliittista sitoutumista ja tukea Afganistanin riippumattomalle ihmisoikeuskomissiolle (AIHRC).

Edistääkseen hallituksen 30. kesäkuuta 2015 käynnistämän naisia, rauhaa ja turvallisuutta koskevan kansallisen toimintasuunnitelman (YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325) täytäntöönpanoa EU ja Suomen suurlähetystö järjestivät Afganistanin hallituksen kanssa 20. syyskuuta 2015 konferenssin päätöslauselmaan 1325 liittyvän kansallisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanosta.

EU antoi vuonna 2015 useita julkilausumia merkittävistä ihmisoikeusloukkauksista. EU ilmaisi useaan otteeseen huolensa terrori-iskujen, aseellisten konfliktien ja herkän turvallisuustilanteen aiheuttamien siviiliuhrien korkeasta määrästä. Maaliskuussa EU antoi lehdistölle lausunnon, jossa tuomittiin erään nuoren naisen raaka surmaaminen vihaisen väkijoukon toimesta. Viisi naista kivitettiin kuoliaaksi Talebanin hallitsemilla alueilla vuonna 2015, ja EU tuomitsi nämä teot julkilausumissa.

EU tuki kautta vuoden julkisia tapahtumia, joissa edistettiin ihmisoikeuksia ja naisten oikeuksia, muun muassa sponsoroimalla ja kannustamalla keskusteluja, julkisia esittelyjä, tapahtumia ja puheita.

Talebanin kohdistettua toimittajiin suoria uhkauksia EU alkoi järjestää toimittajien kanssa kahdesti kuussa tapaamisia, joissa käsitellään tiedotusvälineiden vapautta ja toimittajien turvallisuutta.

EU toimi edelleen Afganistanin keskeisenä avunantajana ja puolusti ihmisoikeuksia eri välineidensä ja aihekohtaisten ohjelmien avulla. EU:n edustusto pani täytäntöön 23 sopimusta, joilla tuetaan kansalaisyhteiskuntaa, ihmisoikeuksia, naisten voimaannuttamista, tiedotusvälineitä ja sosiaalista suojelua. Hankkeiden tarkoituksena oli tukea kansalaisyhteiskunnan roolia ihmisoikeuksien ja demokraattisen uudistuksen edistämiseksi, parantaa Afganistanin naisten edellytyksiä osallistua julkiseen elämään, vahvistaa syrjäytyneiden maan sisällä siirtymään joutuneiden, kaupunkialueilla asuvien henkilöiden poliittista osallistumista ja heidän oikeuksiensa suojelua, parantaa nuorisohjaajien tietämystä kansalais- ja ihmisoikeuksiin sekä sukupuoleen liittyvissä kysymyksissä, tukea ihmisoikeuksien puolustajia, vähentää ja ehkäistä naisiin ja tyttöihin kohdistuvaa perheväkivaltaa ja tarjota poliittista tukea, pääsyä ammatilliseen koulutukseen, valmiuksien kehittämistä ja psykososiaalista neuvontaa.

Vuonna 2015 EU myönsi demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen välineen (EIDHR) maakohtaisesta tukijärjestelmästä kaksi uutta avustusta, jotka liittyvät ihmisoikeusseurantaan ja -raportointiin, tiedotusvälineiden valmiuksien kehittämiseen, tutkiva journalismi mukaan lukien, sekä naisten poliittisen ja kansalaiskysymyksissä voimaannuttamisen ja naisten oikeuksien edistämiseen yhteistyössä uskonnollisten johtajien ja mullahien kanssa. EU myönsi EIDHR:stä myös hätäavustuksen, jonka tavoitteena oli tukea Kunduzista evakuoitujen aktivistien ihmisoikeuksia ja naisten oikeuksia Talebanin vallattua tämän kaupungin.

EUPOL työskentelee tiiviisti sisäministeriön kanssa ja tukee sitä sen tehtävissä ja vastuualueilla antamalla sille strategista neuvontaa erityisesti naispoliiseja koskevan strategian täytäntöönpanosuunnitelmissa. Suunnitelmissa on perustaa komitea seuraamaan Afganistanin kansalliseen poliisiin kuuluvien naispoliisien ahdistelua ja seksuaalista hyväksikäyttöä ja erillinen komitea, joka raportoi kansallisen poliisin suorituskyvystä ja sen henkilöstön tekemistä ihmisoikeusloukkauksista ja seuraisi näitä seikkoja. EUPOL antoi neuvontaa yleisen syyttäjän viraston tasa-arvoyksikölle ja korosti valmiuksien kehittämistä ihmisoikeus- ja tasa-arvoalalla. EUPOL tuki keskustelua, jota käytiin sisäministeriön ja ihmisoikeuskomission / poliisiasiamiehen viraston välillä näiden yhteisymmärryspöytäkirjasta. EUPOL osallistui myös rikoslain uudistusta käsittelevän ja parhaillaan rikoslakia laativan työryhmän työskentelyyn.

Afganistanin hallituksen kanssa käydyt neuvottelut kumppanuutta ja kehitystä koskevasta yhteistyösopimuksesta saatiin menestyksellisesti päätökseen, ja sopimus parafoitiin 1. heinäkuuta 2015.

ASEAN (Kaakkois-Aasian maiden liitto)

Vuonna 2012 ASEANin valtion- tai hallitusten päämiehet hyväksyivät ASEANin ihmisoikeusjulistuksen, jonka myötä ASEANin hallitustenvälisen ihmisoikeuskomission (ASEANin tärkein ihmisoikeuselin) työtä on tehostettu. EU:n ja ASEANin ihmisoikeusvuoropuhelu ja -yhteistyö, joka perustuu Bandar Seri Begawanin toimintasuunnitelmaan (2013–2017) ASEANin ja EU:n tehostetun kumppanuuden vahvistamiseksi vuosina 2013–2017, parani selvästi.

EU kutsui ihmisoikeuskomission, naisten ja lasten oikeuksien edistämistä ja suojelua käsittelevän ASEANin komission, ASEANin naisasiainkomitean, siirtotyöläisten suojelemista ja edistämistä koskevan ASEANin julistuksen täytäntöönpanoa käsittelevän ASEANin komitean ja ASEANin sihteeristön jäsenet viikon kestäneelle vierailulle Brysseliin lokakuussa. EU ja ASEAN kävivät tämän vierailun aikana ensimmäisen ihmisoikeuksia koskeneen poliittisen vuoropuhelunsa, jonka yhtenä puheenjohtajana toimi ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis. EU:n puolelta tavoitteena oli lujittaa keskinäistä luottamusta ja luoda perusta säännöllisille ihmisoikeusvuoropuheluille ja tiiviimmälle kahden- ja monenväliselle yhteistyölle, samalla kun ASEANin ihmisoikeuselimä kannustetaan toimimaan avoimemmin kansalaisyhteiskunnan kanssa ja kehittämään niiden toimeksiantojen suojelunäkökohtia. Keskusteluissa käytiin myös rakentavaa poliittista näkemysten vaihtoa esimerkiksi yhteiskuntavastuusta ja ihmisoikeuksista sekä naisten ja lasten oikeuksista. Virallisen vuoropuhelun lisäksi erityisedustaja veti puolipäiväisen seminaarin, jossa käsiteltiin yhteistyötä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Lisäksi ihmisoikeuskomissiolla oli tilaisuus keskustella Euroopan parlamentin, EU:n kansalaisjärjestöjen ja yritysten edustajien kanssa yhteiskuntavastuusta. Ohjelman täydensivät erinäiset tutustumiskäynnit ja yhden päivän kestäneet tapaamiset Belgian viranomaisten kanssa.

Bangladesh

EU:n ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat tärkeimmät prioriteetit olivat edelleen oikeusalan uudistus, kuolemanrangaistusta koskeva moratorio, Chittagong Hill Tractsin rauhansopimuksen täytäntöönpano, rohingyväestön tukeminen, vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet, ihmisoikeuksien puolustajat, naisten ja lasten oikeudet, kansalaisyhteiskunnan tukeminen sekä työntekijöiden oikeuksien täytäntöönpano.

Vuonna 2015 Bangladeshin demokraattinen toimintatila kaventui ja kansalaisoikeudet ja poliittiset oikeudet heikkenivät jatkuvasti. Maassa tapahtui laittomia teloituksia ja tahdonvastaisia katoamisia, ja oppositioon ja ihmisoikeusaktivisteihin kohdistettiin rajoittavia toimia. Myös toimittajien ja päätoimittajien pelottelu lisääntyi, samalla kun toteutettiin toimia eräiden merkittävien sanomalehtien taloudellisen kannattavuuden heikentämiseksi. Sananvapauteen kohdistuvat hyökkäykset moninkertaistuivat vuonna 2015. Neljän "ateistibloggaajan" ja yhden kustantajan surmat vuonna 2015 todistivat, että maa ei ole immuuni kasvavan ääriuskonnollisuuden uhalle. Heikkenevä turvallisuustilanne korostui kahden ulkomaalaisen surmaamisen myötä. Myönteistä oli kuitenkin se, että sosiaalisissa ja taloudellisissa oikeuksissa tapahtui jonkin verran edistymistä.

EU jatkoi ihmisoikeus- ja demokratiavuoropuheluaan Bangladeshin kanssa hyvää hallintoa, ihmisoikeuksia ja muuttoliikettä käsittelevässä alaryhmässä helmikuussa 2015 ja EU:n ja Bangladeshin sekakomiteassa marraskuussa 2015. Keskusteluissa käsiteltyjä tärkeimpiä kysymyksiä olivat keskeisten demokraattisten oikeuksien suojeleminen, laittomat teloitukset, tahdonvastaiset katoamiset, oppositioon ja ihmisoikeusaktivisteihin kohdistetut rajoittavat toimet, vähemmistöjen ja alkuperäiskansojen tilanne sekä naisiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta.

EU ja sen jäsenvaltiot seurasivat säännöllisesti Bangladeshin ihmisoikeustilannetta poliittisen vuoropuhelun, julkisuusdiplomatian sekä kehitysavun ja -hankkeiden avulla, pitämällä yhteyttä Bangladeshin edustajiin, tapaamalla ihmisoikeusaktivisteja tai järjestämällä vierailuja, joiden tarkoituksena oli tutustua tilanteeseen paikan päällä. EU-maiden edustustojen päälliköt antoivat useita lausumia väkivallanteoista. Lisäksi edustustojen päälliköt tapasivat 15. tammikuuta 2015 ulkoministerin, jolle he ilmaisivat pitävänsä poliittista väkivaltaa ja siitä seuranneita kuolonuhreja valitettavina.

EU tuomitsi jyrkästi bloggaajien murhat monissa julkilausumissa ja kehotti viranomaisia aloittamaan asianmukaiset tutkinnat syyllisten saattamiseksi oikeuteen. Euroopan parlamentti hyväksyi 26. marraskuuta 2015 ilmaisunvapautta Bangladeshissa koskevan päätöslauselman, jossa tuomitaan maallistuneita kirjoittajia, bloggaajia, uskonnollisia vähemmistöjä ja ulkomaisia avustustyöntekijöitä vastaan tehdyt iskut ja kehoitetaan Bangladeshin viranomaisia toteuttamaan toimia, jotta kaikki väkivaltaisuudet, ahdistelu, pelottelu ja sensuuri saadaan loppumaan välittömästi. Korkean edustajan tiedottaja antoi 29. syyskuuta 2015 julkilausuman, jossa tuomitaan italialaisen avustustyöntekijän surmaaminen ja vaaditaan, että kaikki tähän rikokseen syyllistyneet saatetaan oikeuteen.

Kuolemanrangaistuksen osalta todettakoon, että Bangladesh jatkoi teloituksia ja kuolemanrangaistusten määräämistä. Bangladeshin korkeimman oikeuden vahvistettua Muhammad Kamaruzzamanin kuolemanrangaistuksen korkean edustajan tiedottaja antoi 9. huhtikuuta 2015 julkilausuman, jonka mukaan kuolemanrangaistus on tuomittavaa. Oikeudelliset asiantuntijat ja suhteista Etelä-Aasian maihin vastaavan Euroopan parlamentin valtuuskunnan puheenjohtaja kritisoivat Bangladeshin kansainvälisen rikostuomioistuimen oikeuskäsittelyjen oikeudenmukaisuuden ja avoimuuden puutetta.

Koska vaalilautakunta suoriutui heikosti kolmissa perättäisissä vaaleissa (viimeksi huhtikuussa 2015 Dhakassa ja Chittagongissa pidettyjä kunnallisvaaleja leimasivat EU-tarkkailijoiden mukaan monet sääntöjenvastaisuudet) ja koska vuoden 2001 yhteistyösopimuksen 1 artiklassa todetaan, että ihmisoikeudet ja demokratian periaatteet ovat olennainen osa sopimusta, EU päätti muiden avunantajien kanssa lopettaa Bangladeshin vaalilautakuntaa tukevan ohjelman.

Kestävyyssopimuksen puitteissa toteutettava yhteistyö jatkui vuonna 2015 Bangladeshin vaateteollisuuden työntekijöiden oikeuksien sekä työterveys- ja työturvallisuusolosuhteiden parantamiseksi. Bangladeshin tarkistetun työlain pitkään odotetut täytäntöönpanosäännöt julkaistiin syyskuussa 2015, ja valmisvaatealan tehtaiden tarkastuksia jatkettiin tasaisesti. Näistä kysymyksistä keskusteltiin Euroopan parlamentissa huhtikuussa 2015 järjestetyssä konferenssissa nimeltä "Remembering Rana Plaza: The road ahead". Kansainvälisen työkonferenssin 104. istunnossa EU antoi panoksensa tarkasteluun, joka koski yhdistymisvapautta käsittelevän ILO:n yleissopimuksen nro 87 noudattamista Bangladeshissa.

Chittagong Hill Tractsin (CHT) rauhansopimuksen täytäntöönpanoa edistääkseen EU rahoitti kahta hanketta: CHT:n kehitysvälinettä koskevaa hanketta, johon myönnettiin 24 miljoonaa euroa, ja perusopetuksen kehittämiseen CHT:n alueella tähtäävää hanketta.

EU jatkoi vuoropuheluaan kansalaisjärjestöjen ja ihmisoikeuksien puolustajien kanssa. Ihmisoikeuksia käsitteleviä NGO:ita tuettiin jatkuvasti EIDHR:stä.

Vuonna 2015 oli käynnissä noin 35 hanketta, joissa käsitellyt aiheet vaihtelivat lasten, naisten ja vammaisten oikeuksista, vähemmistöjen ja alkuperäiskansojen oikeuksista sekä työntekijöiden oikeuksista kansalaisyhteiskunnan voimaannuttamiseen. Hankkeiden kokonaiskustannukset olivat 210 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 valittiin seitsemän uutta kansalaisyhteiskuntaan keskittynyttä hanketta, joihin myönnetään 6,8 miljoonaa euroa. Demokraattisen hallintotavan vahvistaminen on niin ikään kaudeksi 2014–2020 laaditun suuntaa-antavan monivuotisen ohjelman prioriteetteja.

Bhutan

EU:n vuoden 2015 tärkeimpänä prioriteettina ihmisoikeuksien ja demokratian edistämisessä oli edelleen tukea onnistunutta ja jatkuvaa demokratisointi- ja nykyaikaistamisprosessia, erityisesti vahvistaa kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia, edistää vireää kansalaisyhteiskuntaa ja tukea Bhutanin hallituksen pyrkimyksiä torjua naisiin ja lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa. EU jatkoi yhteistyötään Bhutanin kanssa ratkaistakseen pitkään jatkuneen ongelman, joka liittyy Nepalissa oleviin nepalinkielisiin bhutanilaispakolaisiin.

Viimeisimmän yleisen määräaikaisarvioinnin (2014) jälkeen Bhutan on käsitellyt useita yleisen määräaikaisarvioinnin (UPR) suosituksia, kuten sosiaalipalvelujen (terveydenhuolto, koulutus) saatavuutta, köyhyyden poistamista, lähisuhdeväkivaltaan puuttumista, tasa-arvoasioita sekä korruption torjuntaa. Bhutan on toteuttanut merkittäviä toimia erityisesti korruption torjumiseksi ja naisten ja lasten oikeuksien turvaamiseksi. Keskeisten kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ratifiointiin liittyviin viivästyksiin ja muutamiin kokoontumis- ja yhdistymisvapauden rajoituksiin on kuitenkin puututtava.

EU käsitteli vuonna 2015 ihmisoikeuskysymyksiä Bhutanin hallituksen kanssa eri kokoonpanoissa, etenkin viimeisimpien (kuudensien) Thimphussa marraskuussa 2015 pidettyjen kahden vuoden välein järjestettävien neuvottelujen aikana sekä tapaamisissa pääministerin ja ulkoministerin kanssa. Nämä kysymykset otettiin esiin myös pääministeri Tobgayn kesäkuussa 2015 Brysseliin tekemän ensimmäisen vierailun aikana. EU-maiden edustustojen päälliköiden Bhutaniin toukokuussa 2015 tekemä vierailu tarjosi tilaisuuden Bhutanin viranomaisien ja muiden sidosryhmien kanssa käydylle laajalle keskustelulle demokratiakehityksen edistymisestä.

Suuntaa-antavan monivuotisen ohjelman (2014–2020) mukaisesti EU keskitti tukensa kansalaisyhteiskunnan vahvistamiseen ja paikallishallinnon uudistamiseen tavoitteenaan lujittaa hajauttamisprosessia sekä vallan ja resurssien siirtämistä.

Brunei

Brunei Darussalamin valtio on absoluuttinen monarkia, jossa on ollut poikkeustilahallinto vuodesta 1963 alkaen. Kyläneuvostoilla ja neuvoa-antavilla elimillä, joihin kuuluu lakiasäättävä neuvosto, on rajoitettu rooli lainsäädännön suosittamisessa ja hyväksymisessä. Vaikka Brunei on muutoin suvaitseva yhteiskunta, se on omaksunut konservatiivisen islamin muodon, jota se pyrkii levittämään malaijilaisen islamilaisen monarkian käsitteen mukaisesti.

Vaikka perustuslaki suojelee uskonnonvapautta teoriassa, käytännössä voimassa on monia rajoituksia. Hallitus jatkoi vuonna 2015 vakiintunutta politiikkaansa edistääkseen sunnalaisuuteen (virallinen valtionuskonto) kuuluvaa shafi'i-koulukuntaa sulttaanikunnassa. Joulukuussa julkaistiin kansainvälisiä raportteja moskeijoissa pidetyistä saarnoista, joissa muslimeja kehoitettiin välttämään kristinuskoon liittyviä symboleja, vaikka muut kuin muslimit saavatkin harjoittaa uskontoaan esimerkiksi katolisissa ja anglikaanisissa kirkoissa. Laeilla ja politiikoilla määrätään rajoituksia niille islaminuskoisille ryhmille, jotka eivät noudata shafi'i-koulukuntaa. Lokakuussa 2013 julkaistu šaria-rikoslaki sisältää säännöksiä, jotka vaikuttavat uskonnonvapautta säätelevään oikeudelliseen rakenteeseen. Ensimmäinen vaihe (jossa rangaistukset rajoitetaan sakkoihin ja vankeuteen) otettiin käyttöön toukokuussa 2014. Tuomioistuimille on ilmoitettu vain muutamista tapauksista. Vuonna 2015 ei ollut tietoa siitä, otettaisiinko šaria-lain seuraavat vaiheet käyttöön ja milloin.

Brunei allekirjoitti syyskuussa 2015 kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen muttei ole vielä ilmoittanut, milloin se ratifioidaan.

Šaria-rikoslain asteittainen käyttöönotto voidaan nähdä yrityksenä lisätä sosiaalista ja uskonnollista kuria ja säilyttää malaijikulttuuria, -perinteitä ja -käytänteitä, eikä niinkään pyrkimyksenä rangaista rikoksista tai hillitä rikollisuuden kasvua, sillä sitä on Bruneissa vain vähän. Tavoitteena on säilyttää bruneilainen yhteiskunta nykyisessä tilassaan ja pitää yllä sen keskeisiä arvoja. Rikoslaki täydentää Bruneissa voimassa olevaa šaria-perheoikeutta. Koska toista ja kolmatta vaihetta ei ole vielä otettu käyttöön ja koska saatavilla on vain summittaista tietoa siitä, miten šarian oikeudellinen käsite sopii yhteen voimassa olevien lakien kanssa, tässä vaiheessa on vaikeaa arvioida, miten šaria-rikoslakia saatetaan tulevaisuudessa panna täytäntöön.

EU on ottanut ihmisoikeuskysymykset johdonmukaisesti esiin Brunein viranomaisten kanssa käydyissä kahdenvälisissä kokouksissa. EU:n jäsenvaltiot ovat säännöllisesti kehottaneet Bruneita liittymään YK:n keskeisiin ihmisoikeussopimuksiin. Bruneissa edustettuina olevat jäsenvaltiot osallistuivat kansainvälisen naistenpäivän tapahtumiin lisätäkseen tietoisuutta naisten syrjinnän poistamista koskevasta YK:n yleissopimuksesta (CEDAW).

Myanmar/Burma

Ihmisoikeudet ja demokratia, erityisesti tilanne Rakhinen osavaltiossa, syrjimättömyys sekä uskonnon-, vakaumuksen- ja sananvapaus ovat edelleen keskeisellä sijalla EU:n yhteistyössä Myanmarin/Burman kanssa.

Myanmarissa/Burmassa 8. marraskuuta 2015 pidetyissä historiallisissa vaaleissa oli ehdolla 91 poliittista puoluetta ja yli 6 000 ehdokasta. Vaikuttava 69 prosentin äänestysaktiivisuus todisti Myanmarin/Burman kansan sitoutuneisuudesta muutokseen. EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunta, jota johti Euroopan parlamentin varapuhemies Graf Lambsdorff, edisti vaalien menestyksellistä suorittamista. 150 jäsenestä koostunut EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunta, johon kuului seitsemän Euroopan parlamentin jäsentä, oli suurin kansainvälinen vaalitarkkailuvaltuuskunta. Se oli läsnä kaikkialla maassa ja toimi tiiviissä yhteistyössä muiden kansainvälisten tarkkailijoiden kanssa. EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnan 10. marraskuuta 2015 esittämässä alustavassa lausunnossa todetaan, että vaalipäivän järjestelyt toimivat hyvin ja että vaaleissa esiintyi todellista kilpailua. Aidosti demokraattiset vaalit vaatisivat kuitenkin lisää oikeudellisia uudistuksia ja parannuksia menettelyihin, muun muassa perustuslain muuttamista.

Vaikka Nobelin rauhanpalkinnon saaneen Aung San Suu Kyin johtama Kansallinen demokraattinen liitto (NLD) sai ehdottoman enemmistön parlamentissa ja nimittää seuraavan presidentin ja muodostaa uuden hallituksen, armeijan valitsemilla edustajilla on edelleen 25 prosenttia parlamentin paikoista. NLD:llä on veto-oikeus ja se saa nimittää tulevan hallinnon kolme keskeistä ministeriä.

Ulkoasiainneuvosto hyväksyi 22. kesäkuuta 2015 Myanmarin/Burman tulevia vaaleja koskevat päätelmät tavoitteenaan lähettää hallitukselle hyvissä ajoin viesti siitä, että EU odottaa vuonna 2015 pidettävien vaalien olevan uskottavat, osallistavat ja läpinäkyvät.

Ihmisoikeustilanne ei parantunut vuonna 2015. Tästä osoituksena ovat etenkin etnisten vähemmistöjen, erityisesti rohingyväestöön kuuluvien muslimien äänioikeuden pidättäminen sekä poliittisten aktivistien ja ihmisoikeuksien puolustajien jatkuvat pidätykset ja vangitsemiset. Huolimatta kansainvälisen yhteisön, EU mukaan lukien, ilmaisemasta vakavasta huolesta, Myanmar/Burma hyväksyi neljä "rodun ja uskonnon suojelua" koskevaa lakia. Näillä laeilla rajoitetaan naisten ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden ihmisoikeuksien täysimääräistä toteutumista sekä uskonnon- ja vakaumuksenvapautta. Ne ovat myös vastoin maan kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita.

Yhteisöjen välillä oli edelleen suuria jännitteitä erityisesti Rakhinen osavaltiossa. Noin 140 000 maan sisällä siirtymään joutunutta henkilöä, joista suuri enemmistö kuuluu rohingyväestöön, on edelleen sijoitettu siivottomille leireille vailla perusoikeuksia, kuten liikkumisvapautta, koulutusta ja terveydenhuoltoa sekä mahdollisuutta ansaita elantonsa. Pohjoisessa Rakhinen osavaltiossa enemmistönä olevaan rohingyväestöön kohdistetaan lisää rajoituksia ja ihmisoikeusloukkauksia. Järjestelmällinen syrjintä ja syrjäytyminen houkuttavat vuosittain tuhansia rohingyväestöön kuuluvia vaaralliselle merimatkalle Thaimaan kautta Malesiaan, ja usein he joutuvat salakuljettajien ja ihmiskauppiaiden uhreiksi. Osa heistä päätyy nykyaikaiseen orjuuteen, mikä tuli ilmi toukokuuhun 2015 ajoittuneen Bengalinlahden ja Andamaanienmeren muuttoliikekriisin aikana ja mistä todistaa myös se seikka, että Indonesiaan tuodaan orjien pyytämää kalaa.

Vuonna 2015 entisen väliaikaisen rekisteröintikortin, niin kutsutun valkoisen kortin haltijat, mukaan lukien rohingya-väestö ja muut etniset vähemmistöt, eivät ensimmäistä kertaa voineet äänestää tai asettua ehdolle, koska heillä ei ollut kansalaisuutta. Kumpikaan kahdesta suuresta puolueesta ei asettanut ehdolle muslimiehdokkaita johtuen kiivaiden buddhistikannattajien voimakkaasta vaikutuksesta kampanjoinnin aikana. Näin ollen uudessa parlamentissa ei tule olemaan yhtään muslimiedustajaa. Vihaan ja vihapuheeseen yllyttämisestä ei edelleenkään rangaistu.

Tätä taustaa vasten ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Lambrinidis jatkoi ihmisoikeustyötään maan kanssa. EU:n ja Myanmarin välillä kesäkuussa 2015 käydyn toisen ihmisoikeusvuoropuhelun yhteydessä Lambrinidis vieraili Rakhinen osavaltiossa tarkastelemassa rohingya-väestön ja Rakhinen yhteisöjen kohtaamia monimutkaisia haasteita. Hän piti tärkeitä kokouksia monien ministerien, NLD:n johtajan Aung San Suu Kyin, kansalaisyhteiskunnan ja uskonnollisten johtajien kanssa muun muassa ihmisoikeusvuoropuhelua edeltävällä kansalaisyhteiskuntafoorumilla. Erityisedustaja Lambrinidis pyrki edistämään kaikkia keskeisiä kysymyksiä, joita ovat yhteisöjen erottelu ja siihen liittyvät ihmisoikeuskysymykset, kansalaisuus, äänestys oikeudet, rodun ja uskonnon suojelua koskevat neljä lakia, ja lisääntyvä vihapuhe erityisesti muslimeja vastaan, sekä hallituksen että eri yhteisöjen edustajien kanssa.

Ihmisoikeusvuoropuhelussa käsiteltiin monia ihmisoikeuskysymyksiä, kuten työntekijöiden oikeuksia, maanomistusoikeuksia, muuttoliikettä, mielipidevankeja, vankilaoloja, syrjimättömyyttä, keskeisten ihmisoikeussopimusten ratifiointia ja täytäntöönpanoa sekä yhteistyötä monenvälisillä foorumeilla.

EU allekirjoitti 15. lokakuuta 2015 kansainvälisenä todistajana Myanmarin/Burman hallituksen ja etnisten aseellisten ryhmien välillä tehdyn maanlaajuisen tulitaukosopimuksen. Sopimus on tärkeä askel kohti rauhaa, turvallisuutta ja vaurautta ja mahdollistaa kansallisen poliittisen vuoropuhelun aloittamisen. EU:n puolesta antamassaan julkilausumassa korkea edustaja Mogherini ilmaisi tyytyväisyytensä sopimuksen allekirjoittamiseen ja kehotti ottamaan mukaan prosessin seuraavaan vaiheeseen ryhmät, jotka eivät ole allekirjoittaneet sopimusta. Osallistaminen on elintärkeää kansallisen sovinnon, vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksien kunnioittamisen ja tasapuolisen kehityksen kannalta. Rauhanneuvotteluissa saavutetusta edistymisestä huolimatta armeijan ja eräiden etnisten aseellisten ryhmien väliset yhteenotot ovat jatkuneet erityisesti Shanin ja Kachinin osavaltioissa ja johtaneet uusiin väestön siirtymisiin. Seksuaalisesta väkivallasta, pakkovärväyksestä ja pakkotyöstä on raportoitu.

EU osoitti olevansa sitoutunut työskentelemään hallituksen, ILO:n ja muiden kumppanien (mm. Yhdysvaltain ja Japanin) kanssa työntekijöiden oikeuksien ja yritysten yhteiskuntavastuun kehittämiseksi, kun se liittyi toukokuussa 2015 aloitteeseen, jolla edistetään työntekijöiden perusoikeuksia ja työkäytäntöjä Myanmarissa/Burmassa. Kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävää yhteistyötä vahvistettiin edelleen. EU järjesti ihmisoikeusvuoropuhelun edellä kansalaisyhteiskuntafoorumin tarjotakseen tietoa ihmisoikeushaasteista Myanmarissa/Burmassa. EU:n etenemissuunnitelma kansalaisyhteiskunnan kanssa toimimisesta käynnistettiin 16. syyskuuta 2015. Perustettiin neljä viiteryhmiä, joihin kuuluu paikallisia kansalaisjärjestöjä, EU:n jäsenvaltioiden edustajia, kansainvälisiä NGO:ita ja muita kehitysyhteistyökumppaneita. Kokoukset ihmisoikeuksien puolustajien kanssa jatkuivat. EU toteutti ja koordinoi ihmisoikeuksien puolustajien ja ihmisoikeusaktivistien, muun muassa maaliskuun 2015 mielenosoitusten aikana vangittujen opiskelijoiden, tuomioistuinkäsittelyjen ja oikeudenkäyntien säännöllistä tarkkailua. EU esitti vuonna 2015 jälleen Myanmarin/Burman ihmisoikeuksia koskevan päätöslauselman sekä YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa että YK:n ihmisoikeusneuvostossa. Molemmat päätöslauselmat hyväksyttiin ilman äänestystä.

Myanmaria/Burmaa koskeva UPR-arviointi suoritettiin 6. marraskuuta 2015.

Myanmar/Burma allekirjoitti taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen sekä lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin ja liittyi kidutuksen vastaista YK:n yleissopimusta koskevan aloitteen tukijoihin.

Kambodža

Ihmisoikeustilanne on edelleen EU:n keskeisenä prioriteettina Kambodžassa. Vuoden 2015 alussa saavutettiin edistystä eräillä aloilla, erityisesti päästäessä yhteisymmärrykseen vaalilakiin tehtävistä muutoksista, perustettaessa puoluerajat ylittävä kansallinen vaalilautakunta ja hallituksen puuttuessa maanomistuskysymyksiin. Kahden tärkeimmän poliittisen puolueen väliset suhteet kuitenkin heikkenivät merkittävästi, kun vuoden jälkipuoliskolla sattui välikohtauksia, joiden tavoitteena oli nähtävästi pelotella oppositiota ja vähentää sen sananvapautta, rajoittaen näin poliittisia oikeuksia. Joukko uusia lakeja, jotka on hyväksytty tai joiden valmistelu on loppuvaiheessa, herättää huolta siitä, että niitä saatetaan käyttää sanan- tai yhdistymisvapauden rajoittamiseen. Oikeuslaitoksen riippumattomuuteen liittyy edelleen vakavia ongelmia.

EU:n edustusto antoi 9. huhtikuuta 2015 paikallisen julkilausuman, jossa se ilmaisi tyytyväisyytensä uuden kansallisen vaalilautakunnan nimittämiseen. Korkean edustajan tiedottaja antoi 15. heinäkuuta 2015 julkilausuman NGO:ita ja yhdistyksiä koskevan uuden lain hyväksymisestä. Siinä pidetään valitettavana, ettei sidosryhmiä kuultu riittävästi etukäteen, ja ilmaistaan huoli siitä, että lailla saatetaan rajoittaa NGO:iden toimintaa. EU:n edustusto antoi 27. lokakuuta 2015 paikallisen julkilausuman sen jälkeen, kun mielenosoittajat olivat pahoinpidelleet kahta oppositioon kuuluvaa parlamentin jäsentä. Julkilausumassa kehoitetaan viranomaisia saattamaan syylliset oikeuteen ja toteuttamaan toimia varmistaakseen kaikkien demokraattisesti valittujen edustajien turvallisuuden.

EU kävi säännöllistä ihmisoikeusvuoropuhelua Kambodžan viranomaisten kanssa. Edustusto oli myös säännöllisesti yhteydessä kansalaisjärjestöihin, myös alkuperäisyhteisöjen edustajiin. EU kannusti edelleenkin yhteistyössä Saksan kanssa Kambodžan hallitusta puuttumaan viivästyksiin, jotka liittyvät yhteisiä maa-alueita koskevien omistusoikeuksien luovuttamiseen alkuperäiskansoille, ja seurasi tiiviisti maarekisterin kattavuutta. EU:n henkilöstön vuonna 2015 tekemillä kenttävierailuilla käsiteltiin nimenomaan näitä aiheita, ja ne tarjosivat tilaisuuden paikalla tapahtuvaan koordinointiin NGO:iden ja paikallisväestön kanssa.

Maanjako on tärkeä prioriteetti EU:n ja Kambodžan hallituksen välisissä suhteissa ja keskusteluissa. EU:n edustusto korosti edelleen suuremman avoimuuden tarvetta tarkastelussa, joka koskee taloudellisina maankäyttöoikeuksina myönnettyjä valtion maita, taloudellisten maankäyttöoikeuksien järjestelmästä jo takaisin otettujen maiden tulevaa käyttöä sekä maariitojen ratkaisupyrkimyksiä. EU tarjosi Kambodžan kuningaskunnan hallitukselle teknistä apua riippumattoman arviointi- ja korvausmenetelmän suunnitteluun yhteisöille, joihin sokeriruokotuotantoon myönnetty taloudelliset maankäyttöoikeudet vaikuttavat. Hallituksen on vielä päästävä tästä suunnittelusta yhteisymmärrykseen.

Poliittisen vuoropuhelun prioriteetteja ovat olleet ammattiyhdistysten oikeudet, työntekijöihin kohdistuva väkivalta ja vähimmäispalkan tarkistaminen. EU kävi säännöllisiä vuoropuheluja myös elinkeinoyhdistysten (erityisesti vaateteollisuudessa toimivien) ja yksittäisten sijoittajien kanssa työntekijöiden oikeuksien ja ihmisarvoisen työn kunnioittamisesta.

Kansainvälisen työkonferenssin 104. istunnossa EU antoi panoksensa tarkasteluun, joka koski lapsityön pahimpien muotojen kieltämisestä annetun ILO:n yleissopimuksen nro 182 noudattamista Kambodžassa. ILO:n normien valvontaelimet tarkastelivat myös yhdistymisvapauden rikkomisia ja ottivat esille niihin liittyviä vakavia ja kiireellisiä tapauksia.

EU tuki vuonna 2015 edelleen useita ihmisoikeuksien alalla toimivia NGO:ita ja myönsi uusia avustuksia yhteensä 1 miljoonan euron edestä. Se myönsi vuonna 2015 avustukset neljälle ihmisoikeuksien puolustajalle.

EU osallistuu 10 miljoonalla eurolla Kambodžan tuomioistuinten erityisjaostojen (ECCC) kansallisten ja kansainvälisten osioiden vuosien 2015–2016 budjettiin. EU:sta tuli vuonna 2015 virallisesti ECCC:n tärkeimpien avunantajien ryhmän jäsen.

Kiinan kansantasavalta

Vuonna 2015 EU:n tärkeimmät tavoitteet olivat edelleen kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan, vuonna 1998 allekirjoitetun kansainvälisen yleissopimuksen (KP-yleissopimus) ratifiointi Kiinassa, sekä keskipitkän aikavälin tavoitteena kyseisen yleissopimuksen määräysten ja Kiinan perustuslain, rikoslain ja rikosprosessilain säännösten noudattaminen. EU jatkoi myös yleistä kuolemanrangaistuksen vastaista kampanjointiaan, erityisesti siksi, että Kiina on yhä maa, jossa suoritetaan eniten teloituksia huolimatta sen pyrkimyksistä vähentää merkittävästi niiden rikosten määrää, joista seuraa kuolemantuomio, muun muassa tekemällä vuonna 2015 rikosprosessilakiin muutos, jonka ansiosta niiden määrä väheni edelleen 46:een. Sananvapaus, joka on yksi KP-yleissopimuksen tärkeimmistä pilareista, säilyi Kiinassa myös edelleen EU:n prioriteettina sekä verkossa että sen ulkopuolella, samoin prioriteettina on yhä vireän kansalaisyhteiskunnan kehittäminen ja aktiivisten ihmisoikeuksien puolustajien tukeminen. EU jatkoi myös vähemmistöihin kuuluvien ihmisten, erityisesti uiguurien ja tiibetiläisten, kaikkien ihmisoikeuksien nauttimisen edistämistä.

Yleinen ihmisoikeustilanne heikkeni edelleen merkittävästi uuden pidätysten ja vangitsemisten aallon myötä. Nämä kohdistuivat noin 300 ihmisoikeusasianajajaan, -aktivistiin ja asianajotoimistojen työntekijään heinäkuusta 2015 alkaen, vaikkakin tämän sorron lisääntymisen alkusoihtona voidaan pitää tunnetun kiinalaisen ihmisoikeusasianajajan Pu Zhiqiangin pidätystä toukokuussa 2014. Pu Zhiqiang oli osallistunut moniin lehdistön- ja sananvapautta sekä ihmisoikeuksien puolustajien suojelua koskeviin tapauksiin. Vuoden lopussa noin 30 asianajajaa oli edelleenkin asetettu valvontaan asuinpaikassaan, eli he olivat pidätettyinä tarkemmin määrittelemättömissä paikoissa eikä heillä ollut oikeutta oikeusavustajaan tai sukulaisvierailuihin, mikä asetti erittäin kyseenalaiseksi Kiinan ilmaiseman sitoutumisen oikeusvaltion vahvistamiseen.

EU julkaisi 20. toukokuuta 2015 tiedottajan julkilausuman Pu Zhiqiangia vastaan nostetuista syytteistä. Joulukuussa 2015 Pu Zhiqiang joutui lopulta Pekingissä oikeuden eteen internetissä harjoittamastaan yhteiskunnallisesta kommentoinnista, jossa kritisoitiin vallassa olevaa kommunistipuoluetta. Hän sai riidan lietsonnasta ja etniseen vihaan yllyttämisestä kolmen vuoden vankeustuomion, jonka täytäntöönpanoa on lykätty lääketieteellisistä syistä.

Vuoden päätteeksi maasta karkotettiin eräs ranskalainen toimittaja, joka oli julkaissut ranskalaisessa lehdessä Kiinan politiikkaa Xinjiangissa arvostelevan artikkelin.

Lainsäädäntöuudistus vauhdittui, kun hyväksyttiin kansallista turvallisuutta ja terrorismin torjuntaa koskevaa lainsäädäntöä ja esitettiin ulkomaisia NGO:ita ja kyberturvallisuutta koskevia lakiehdotuksia, jotka kaikki vaikuttavat negatiivisesti ihmisoikeuksiin ja kansalaisyhteiskunnan sekä elinkeinoelämän toimintamahdollisuuksiin. EU on järjestelmällisesti lähettänyt kommentteja Kiinan lakiehdotuksista järjestämiin julkisiin kuulemisiin kannustaakseen Kiinaa välttämään rajoittamasta ihmisoikeuksia oikeudellisesti ilman suojatoimenpiteitä ja vastoin kansainvälisiä normeja.

Tiibetin alueen tilanne ei parantunut, ja tiibetiläisten helmikuusta 2009 alkaen tekemien polttoitsemurhatapausten määrä nousi 143:een elokuussa 2015 (seitsemän polttoitsemurhaa vuonna 2015). Polttoitsemurhat ovat lisäksi edelleen rangaistavia tekoja, mikä johtaa perheenjäsenille ja yhteisöille langetettaviin kollektiivisiin rangaistuksiin. Väkivaltaisten yhteenottojen määrä lisääntyi Xinjiangissa uiguurien ja Kiinan viranomaisten välillä. Niissä sai viime vuonna surmansa yli 100 ihmistä, vaikka tarkan kokonaiskuvan saaminen tilanteesta onkin vaikeaa, koska Kiinan viranomaiset eivät ole toimittaneet siitä tietoja ja toimittajilla ja diplomaateilla ei ole pääsyä alueelle.

Huolimatta Kiinan kidutuksen vastaiselle komitealle esittämistä väitteistä, joiden mukaan se on toteuttanut tehokkaita lainsäädännöllisiä, hallinnollisia, oikeudellisia ja muita toimenpiteitä kaikenlaisen kidutuksen kieltämiseksi täysin, komitea ilmaisi vakavan huolensa, joka liittyi uskottaviin väitteisiin tiibetiläisten, uiguurien ja mongolien kidutuksesta, sellikuolemista, sattumanvaraisista pidätyksistä ja katoamisista sekä yhtäpitäviin raportteihin, joissa kerrotaan jatkuvasta laittomasta vankien säilyttämisestä salaisissa ja epävirallisissa pidätyspaikoissa – niin kutsutuissa mustissa tyrmissä – samoin kuin pakenevien pohjoiskorealaisten pakkopalautuksiin.

EU otti ihmisoikeuskysymykset edelleen esille Kiinan kanssa eri kokoonpanoissa ja eri tasoilla. Esimerkiksi kesäkuussa pidetyssä EU–Kiina-huippukokouksessa puheenjohtaja Tusk otti esille ihmisoikeustilanteen ja ilmaisi huippukokouksen jälkeisessä lehdistötilaisuudessa EU:n tuen Kiinan kunnianhimoiselle uudistusprosessille, yhteisen toiveen jatkaa ihmisoikeuksia koskevan yhteistyön parantamista kahdenvälisesti ja kansainvälisesti sekä EU:n tuntemaan huolen sanan- ja yhdistymisvapaudesta ja myös vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden, kuten tiibetiläisten ja uiguurien tilanteesta. Tässä yhteydessä puheenjohtaja Tusk rohkaisi Kiinaa aloittamaan uudelleen merkityksellisen vuoropuhelun Dalai Laman edustajien kanssa. Kauppaa käsittelevän EU–Kiina-sekakomitean vuotuisessa kokouksessa (lokakuussa 2015) komissaari Malmström korosti olevan tärkeää vahvistaa oikeusvaltiota ja varmistaa riippumaton oikeusjärjestelmä, jossa asianajajat voivat toimia vapaasti ja itsenäisesti ja joka tukee ulkomaisten yritysten ja kansalaisten toimintaa. Komissaari Malmström viittasi digitaaliyhteiskunnan merkitykseen Kiinassa toimiville yrityksille ja pyysi kiinalaista vastapuoltaan edistämään sitä, että internetistä tehdään sananvapauden ja vapaakaupan väline.

Ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Lambrinidis vieraili marraskuussa toisen kerran Kiinassa (Pekingissä, Guangzhoussa, Shenzhenissä ja Hongkongissa) ja piti yli 30 eri kokousta Kiinan johtavien virkamiesten sekä Kiinan ja Euroopan kansalaisyhteiskunnan edustajien kanssa (mm. lakimiesten, internettoimittajien, tutkijoiden, naisia ja seksuaalivähemmistöjä edustavien ihmisoikeuksien puolustajien, työntekijöiden oikeuksia puolustavien aktivistien ja kansainvälisten järjestöjen virkailijoiden kanssa). Lambrinidis ilmaisi olevansa erityisen huolissaan ihmisoikeuksien puolustajien ja ihmisoikeusaktivistien vastaisten sortotoimien yleistymisestä sekä lainsäädännön uudistamisen suunnasta, varsinkin ulkomaisia NGO:ita koskevasta lakiehdotuksesta ja muista kansallista turvallisuutta käsittelevistä laeista tai lakiesityksistä ja niiden kielteisestä vaikutuksesta ihmisoikeuksiin ja kansalaisyhteiskuntaan. Hän keskusteli myös Pekingin julistuksen 20. vuosipäivästä ja lähisuhdeväkivaltaa koskevasta lakiesityksestä, joka hyväksyttiin lopulta joulukuussa 2015 ja johon tehtiin eräitä EU:n ehdottamia muutoksia, työntekijöiden oikeuksista, yritystoiminnasta ja ihmisoikeuksista, uskonnollisiin ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksista muun muassa Tiibetissä ja Xinjiangissa, sekä kidutuksesta ja kuolemanrangaistuksesta.

EU:n ja Kiinan 34. ihmisoikeusvuoropuhelu käytiin Pekingissä 30. marraskuuta ja 1. joulukuuta. Kiina korosti edelleen onnistuneensa lieventämään köyhyyttä ja parantamaan yleistä elintasoja Kiinassa ja ilmaisi olevansa tyytymätön siihen, että EU otti esille huolenaiheitaan viittaamalla yksittäistapauksiin. Kiina otti esiin pakolaiskriisin hallinnan ja terrorismin torjunnan EU:ssa ja ilmaisi toiveensa EU:n kanssa ihmisoikeuksien alalla toteutettavista uusista yhteistyöhankkeista, joiden aiheita olisivat esimerkiksi ympäristöön liittyvät oikeudet, naisten ihmisoikeudet sekä yritystoiminta ja ihmisoikeudet.

Korkean edustajan tiedottaja antoi vuoden 2015 aikana seitsemän Kiinaa koskevaa julkilausumaa: naisten oikeuksien puolustajien pidätyksestä ja vangitsemisesta Kiinassa maaliskuussa, toimittaja Gao Yulle annetusta tuomiosta huhtikuussa, ihmisoikeusasianajaja Pu Zhiqiangia vastaan nostetuista syytteistä toukokuussa, ihmisoikeustilanteen viimeaikaisesta kehityksestä heinäkuussa, asianajajien ja ihmisoikeuksien puolustajien pitämisestä vangittuina ja heidän perheenjäsentensä kohtelusta lokakuussa sekä ihmisoikeusasianajaja Pu Zhiqiangille annetusta tuomiosta ja Kiinan päätöksestä olla uusimatta eurooppalaisen toimittajan Ursula Gauthierin viisumia joulukuussa.

EU viittasi Kiinan ihmisoikeustilanteeseen myös kolmessa ihmisoikeusneuvoston säännönmukaisessa istunnossa maaliskuu-, kesä- ja syyskuussa antamissaan lausunnoissa sekä YK:n 70. yleiskokouksessa tuodakseen esille eri huolenaiheensa.

Hongkong

EU seurasi tiiviisti tapahtumia, jotka liittyivät Hongkongin hallintojohtajan valintaan yleisillä vaaleilla vuonna 2017. Korkean edustajan tiedottaja antoi 18. kesäkuuta 2015 EU:n puolesta julkilausuman Hongkongin poliittisista uudistuksista. Siinä kehoitettiin kaikkia osapuolia käymään rakentavia keskusteluja vaaliuudistusprosessin jatkamiseksi mahdollisimman pian. EU jatkoi Hongkongin kansalaisyhteiskunnan tukemista ylläpitämällä säännöllisiä yhteyksiä ihmisoikeuksien puolustajiin, NGO:ihin ja mediaan sekä järjestämällä ihmisoikeusaiheisia seminaareja ja työpajoja. Ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis vieraili Hongkongissa ensimmäistä kertaa marraskuussa 2015 ja keskusteli monista eri kysymyksistä, kuten oikeusvaltiosta ja oikeuslaitoksen riippumattomuudesta "yhden maan ja kahden järjestelmän" periaatteen mukaan, työntekijöiden oikeuksista, akateemisesta ja lehdistön vapaudesta, sosiaalisesta epätasa-arvosta ja yhtäläisistä mahdollisuuksista. Vuoden 2015 lopussa katosi viisi hongkongilaista kustantajaa, joista kahdella on EU-maan kansalaisuus ja yhteyksiä hongkongilaiseen kustantamoon ja kirjakauppaan. Katoamiset tapahtuivat epäilyttävissä olosuhteissa.

Taiwan

Ihmisoikeustilanne on yleisesti ottaen hyvä. Kuolemanrangaistus on kuitenkin edelleen käytössä, mitä EU pitää valitettavana. Kesäkuussa pantiin toimeen kuusi teloitusta. Myös vuosina 2014, 2013 ja 2012 suoritettiin teloituksia, jotka rikkoivat vuosina 2005–2010 käytännössä noudatetun moratorion. Julkilausumassaan EU kehotti aloittamaan teloituksia koskevan moratorion välittömästi, kuten kansainvälinen asiantuntijajaneeli suositteli jo vuonna 2013. EU jatkoi yhteistyötään paikallisviranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan kanssa, jotta ne työskentelisivät tehokkaasti kuolemanrangaistusta koskevan moratorion ottamiseksi uudelleen käyttöön kuolemanrangaistuksen lopullista poistamista silmällä pitäen. Tässä yhteydessä EU tuki edelleen kuolemanrangaistuksen poistamista ajavaa Taiwanin NGO:iden liittoa EIDHR:n välityksellä. Taiwanin kanssa käymissään vuotuisissa muista asioita kuin kauppaa koskevissa neuvotteluissa, jotka kuuluvat EU:n ja Taiwanin säännölliseen vuoropuheluun, EU otti esiin huolensa kuolemanrangaistuksesta ja sen soveltamisen jatkumisesta.

Intia

EU:n Intiaa koskevat ihmisoikeusprioriteetit painottuivat vuonna 2015 naisten ja lasten oikeuksien suojeluun, kidutuksen torjuntaan ja ihmisoikeuksien puolustajien oikeuksiin. Pyrkimys teloituksia koskevaan moratorioon toimenä kohti kuolemanrangaistuksen poistamista ja sitoumus kaikkinaisen syrjinnän torjumiseksi olivat edelleen merkittävällä sijalla EU:n asialistalla.

Intia on laaja ja elinvoimainen demokratia, jonka vankka perustuslaillinen ja institutionaalinen kehys pyrkii suojelemaan ihmisoikeuksia. Syvälle juurtuneet yhteiskunnalliset käytännöt, joita hallitus ei pysty kitkemään pelkästään kannustavalla toiminnalla, ovat perimmäinen syy moniin Intian ihmisoikeusongelmiin. Hyväksikäyttö ja syrjintä, josta kärsivät erityisesti kastittomat, sekä sukupuoleen perustuva väkivalta ja uskonnollinen suvaitsemattomuus ovat median ja kansalaisyhteiskunnan laajasti raportoimia ongelmia. Yleisesti ottaen sananvapautta kunnioitetaan. Korkein oikeus kumosi maaliskuussa kiistanalaisen lakimuutoksen, jolla rajoitettiin sananvapautta internetissä. Vuonna 2010 muutetun ulkomaista rahoitusta koskevan lain tiukempi täytäntöönpano on vaikuttanut noin 13 000 kansalaisjärjestön mahdollisuuksiin saada ulkomaista rahoitusta. Intiassa toimii vähintään 2 miljoonaa kansalaisjärjestöä, joista noin 42 000:lla on lupa saada ulkomaista rahoitusta.

Vaikkei vuotuista ihmisoikeusvuoropuhelua järjestetty, EU kävi vuoropuhelua useiden ihmisoikeusalan toimijoiden, kuten kansalaisyhteiskunnan edustajien, hallituksen virkamiesten ja erityiselinten kanssa. Johtavia poliitikkoja, kuten valtioministereitä ja osavaltioiden pääministereitä, osallistui EU:n sponsoroimiin ihmisoikeushankkeita koskeviin tilaisuuksiin viime vuonna.

Ihmisoikeuskysymyksistä keskusteltiin Intian parlamentin alahuoneen Lok Sabhan puhemiehen Euroopan parlamenttiin kesäkuussa tekemän vierailun aikana ja suhteista Intiaan vastaavan Euroopan parlamentin valtuuskunnan maaliskuussa New Delhiin tekemällä vierailulla.

Naisten ja lasten oikeuksia edistääkseen EU osallistui moniin tapahtumiin erityisesti kansainvälisen naistenpäivän ja kansainvälisen tyttöjen päivän tienoilla. Jaipurissa järjestettiin lokakuussa paikallisyhteisön ja hallituksen virkamiesten välinen vuoropuhelu osana EU:n rahoittamaa kolmevuotista hanketta, jolla pyritään edistämään sukupuolten tasa-arvoa ja torjumaan tyttölasten syrjintää tietyillä Rajasthanin, Uttar Pradeshin ja Jharkhandin alueilla.

Noin kahden vuoden tauon jälkeen pantiin 30. heinäkuuta 2015 toimeen yksi teloitus, kun erään vuoden 1993 Bombayn iskuihin osallistumisesta tuomitun henkilön kuolemanrangaistus pantiin täytäntöön. Intian oikeuskomissio toimitti tuskin kuukautta myöhemmin kuolemanrangaistusta käsittelevän raporttinsa, jossa ehdotetaan kuolemanrangaistuksen poistamista kaikissa olosuhteissa lukuun ottamatta terrorismin ja maata vastaan käytävän sodan tapauksessa. Lokakuun 10. päivänä vietetyn kansainvälisen kuolemanrangaistuksen vastaisen päivän kunniaksi järjestettiin erään EIDHR:n rahoittaman hankkeen puitteissa tapahtuma, joka kuvasti tätä EU:n jatkuvaa intressiä.

EU käsitteli ihmisoikeuksien puolustajien tilannetta tekemällä yhteistyötä ihmisoikeuksien puolustajien verkostojen kanssa, myös tekemällä käyntejä paikan päälle (esim. Manipuriin), käsittelemällä ihmisoikeuksien puolustajia koskevia yksittäistapauksia ja tarjoamalla tapauskohtaisesti apua sitä tarvitseville ihmisoikeuksien puolustajien hätäapujärjestelyn kautta.

Eräs toinen EU:n rahoittama hanke tähtäsi poliisiuudistuksiin Etelä-Aasiassa. Siihen sisältyvistä toimista voidaan mainita esimerkiksi virtuaalisen poliisiaseman kehittäminen, joka on innovatiivinen koulutusväline, joka on jo otettu käyttöön Rajasthanin poliisiakatemiassa.

EU:n ja/tai jäsenvaltioiden rahoittamien käynnissä olevien hankkeiden laaja valikoima kattaa sukupuolten tasa-arvoa koskevat oikeudet ja lasten oikeudet, vammaisten oikeudet, alkuperäiskansojen oikeudet, ihmiskaupan, kuolemanrangaistuksen lakkauttamisen ja sananvapauden verkossa ja verkon ulkopuolella.

EU käynnisti EIDHR:n puitteissa paikallisen ehdotuspyynnön, jonka määrärahat olivat 1,9 miljoonaa euroa ja jonka tavoitteena on lisätä paikallisten kansalaisjärjestöjen valmiuksia edistää ihmisoikeuksia yhdenvertaisuuden, osallistamisen ja syrjimättömyyden periaatteiden pohjalta. Valituissa hankkeissa keskitytään syrjäytyneiden väestöryhmien, erityisesti uskonnollisten vähemmistöjen, sosiaaliseen osallistamiseen, osallistavaan poliisitoimintaan, kuolemaantuomittujen oikeussuojaan, moniarvoisuuden ja monimuotoisuuden edistämiseen kansallisissa ihmisoikeusinstituutioissa sekä osallistamisen ja monimuotoisuuden edistämiseen työpaikoilla.

Indonesia

Koko vuoden ajan EU seurasi tarkoin erityisesti uskonnon- ja vakaumuksenvapauteen liittyviä kysymyksiä sekä vähemmistöryhmiin kuuluvien henkilöiden suojelua. Jakartassa sijaitseva EU:n edustusto piti säännöllisesti kokouksia vähemmistöryhmien, suvaitsemattomuuden uhrien ja ihmisoikeusjärjestöjen kanssa näistä kysymyksistä. EU:n edustusto jatkoi yhteistyötään maan suurimman islamilaisen järjestön, suvaitsevaisuutta ja moniarvoisuutta kannattavan Nahdlatul Ulama -järjestön kanssa. Edustusto järjesti myös uskontoa ja julkista hurskautta käsitelleen seminaarin Gadjah Mada -yliopiston kanssa Yogyakartaissa.

Vuonna 2015 Indonesiassa teloitettiin 14 ihmistä (kuusi tammikuussa ja kahdeksan huhtikuussa) huumausainerikosten johdosta. Teloitetuista 12 oli ulkomaalaisia. Ainakin 130 vankia odottaa kuolemantuomion täytäntöönpanoa, ja näistä noin puolet on tuomittu huumausainerikoksista. EU antoi julkilausumia, joissa tuomittiin tammi-, helmi- ja huhtikuun teloitukset. EU piti tiiviisti yhteyttä korkean tason virkamiehiin korostaen vastustavansa kuolemanrangaistusta ja kehottaen Indonesian hallitusta pidättymään uusista teloituksista. EU:n edustusto järjesti 10. lokakuuta vietetyn kansainvälisen kuolemanrangaistuksen vastaisen päivän yhteydessä kuolemanrangaistuksen vastaisen kampanjan sosiaalisessa mediassa.

Acehin autonomisen maakunnan hallitus ilmoitti, että maakunnassa sovelletaan 23. lokakuuta alkaen laajennettua islamilaista rikoslakia (*qanun jinayat*). Tässä ohjesäännössä kriminalisoidaan muun muassa samaa sukupuolta olevien seksuaalinen kanssakäyminen ja vapaaehtoisuuteen perustuva avioliiton ulkopuolinen seksi. EU:n edustusto ilmaisi keskushallinnon ja paikallisten virkamiesten kanssa järjestetyissä tapaamisissa huolensa tämän uuden šaria-ohjesäännön mahdollisista vaikutuksista vähemmistöryhmiin sekä kehotti viranomaisia suojelemaan ihmisoikeuksia ja vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksia riippumatta uskonnosta, etnisestä taustasta tai seksuaalisesta suuntautumisesta.

EU seurasi tarkoin tilanteen kehittymistä Papuan ja Länsi-Papuan maakunnissa ja ilmaisi tyytyväisyytensä presidentti Widodon päätökseen armahtaa useita poliittisia vankeja ja sallia kaikkien ulkomaisten toimittajien pääsyn Papuaan. Huolta aiheuttivat edelleenkin turvallisuuspalvelun harjoittamat väkivaltaisuuudet ja ihmisoikeusloukkaukset sekä sananvapauden rajoitukset kyseisissä maakunnissa. EU:n edustusto järjesti useita kokouksia papualaiden ihmisoikeuksien puolustajien kanssa.

Kidutuksen ehkäisy on yhä EU:n prioriteetteja Indonesiassa. EU:n edustusto työskentelee kansallisen ihmisoikeuskomission ja Genevessä toimivan kidutuksen vastaisen järjestön kanssa valvontamekanismien vahvistamiseksi. Edustusto järjesti kansainvälisenä kidutuksen uhrien puolesta vietettävänä päivänä kampanjan sosiaalisessa mediassa.

Yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevan kysymyksen osalta EU:n edustusto myönsi tukea FIHRRST-säätiölle (Foundation for International Human Rights Reporting Standards), joka on kehittänyt yrityksille standardeja ihmisoikeuksista raportoimiseksi ja edistää niitä ja joka laati ihmisoikeusperuskirjan Bandungin kaupungille yhdessä sen pormestarin kanssa.

EIDHR tuki vuonna 2015 kolmeatoista hanketta, jotka kattoivat laajasti erilaisia aiheita: vaalit, konfliktinratkaisu ja sovittelu, uskonnonvapaus, yritystoiminta ja ihmisoikeudet, ihmisoikeusloukkausten vastuukysymykset sekä haavoittuvien ryhmien suojeleminen.

Japani

EU jatkoi pitkäaikaista ihmisoikeusyhteistyötään Japanin kanssa. Japani on maa, joka jakaa arvomme ja näkemyksemme monilta osin ja haluaa tulla nähdyksi vastuullisena maailmanlaajuisena toimijana. Japani on kiinnostuneempi kuin koskaan EU:n kanssa ihmisoikeuskysymyksissä tehtävästä yhteistyöstä. EU ja Japani jatkoivat vuonna 2015 ihmisoikeuskeskusteluja osana yhteistä sitoumusta edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista kaikkialla maailmassa. Ne osoittivat YK:ssa olevansa edelleen sitoutuneita ihmisoikeuksiin osallistumalla aktiivisesti ihmisoikeusneuvoston ja YK:n yleiskokouksen työskentelyyn, muun muassa Pohjois-Korean ihmisoikeustilannetta käsittelevän yhteisesti tuetun päätöslauselman käsittelyyn. EU:n ja Japanin poliittista, globaalia ja muuta alakohtaista yhteistyötä koskevan sopimuksen neuvotteluissa edistyttiin vuoden mittaan myös ihmisoikeusnäkökohtien osalta.

Kuolemanrangaistus säilyi vuonna 2015 tärkeänä ihmisoikeustavoitteena, sillä Japani jatkoi sen soveltamista huolimatta EU:n vetoomuksista siitä luopumiseksi tai teloituksia koskevan moratorion käyttöönottamiseksi. Vuonna 2015 teloitettiin kolme ihmistä (yksi kesäkuussa ja kaksi joulukuussa). EU tuomitsi nämä teloitukset julkisesti. Se jatkoi kuolemanrangaistuskysymykseen liittyvää aktiivista yhteistyötään Japanin hallituksen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa poliittisten lausuntojen, sosiaalisessa mediassa julkaistujen viestien sekä parlamentin edustajien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa pidettyjen kokousten välityksellä kannustaakseen kuolemanrangaistuksesta käytävää julkista keskustelua. EU tuki myös Wasedan yliopiston tutkimusta, joka käsittelee kuolemanrangaistusta Japanissa.

EU:n ja Japanin ihmisoikeusalalla tekemän yhteistyön laajuus jatkoi kasvuaan: sukupuolten tasa-arvon parantamiseksi toteutettiin erityistoimia, ja EU otti esille lehdistönvapauden (valtionsalaisuuksia koskevan uuden lainsäädännön hyväksymisen jälkeen) ja vankilaolot Japanissa ja lisäsi myös hlbti-kysymyksiä koskevaa tietoisuutta Japanissa (Tokion sateenkaariviikon yhteydessä järjestettyjen yhteisten toimien avulla).

EU:n Japanin kanssa käymän teollisuuspoliittisen vuoropuhelun puitteissa pidettiin 25. ja 26. syyskuuta 2015 toinen yritysten yhteiskuntavastuuta käsittelevän työryhmän kokous. Osallistujat keskustelivat Japanin ja EU:n yhteistyöstä yritysten yhteiskuntavastuun kehittämisessä.

Korean tasavalta

Ihmisoikeuksien yleismaailmallisten periaatteiden kunnioittaminen on olennainen osa EU:n ja Korean tasavallan puitesopimusta, josta sovittiin vuonna 2010 yhdessä vapaakauppasopimuksen ja strategista kumppanuutta koskevan julistuksen kanssa.

Syyskuussa 2015 pidetyssä EU:n ja Korean tasavallan huippukokouksessa johtajat toistivat, että ihmisoikeuksien suojeleminen ja edistäminen on ratkaisevaa rauhan ja turvallisuuden ylläpitämiseksi ja kestävä kehityksen aikaansaamiseksi. He olivat yhtä mieltä siitä, että monimutkaiset kriisit ja pyrkimykset kutistaa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia eri puolilla maailmaa vaativat huomiota ja yhteisiä toimia. Tässä yhteydessä he sitoutuivat tehostamaan ihmisoikeusalan yhteistyötä entisestään.

Korean tasavalta on edelleen yksi samanmielisimmistä EU:n kumppaneista YK:n ihmisoikeusfoorumeilla eli yleiskokouksen kolmannessa komiteassa ja ihmisoikeusneuvostossa. Se jätti ihmisoikeuskomitealle raporttinsa kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen täytäntöönpanosta maassa, ja komitea antoi päätelmänsä lokakuussa 2015. Korean tasavalta valittiin uudelleen ihmisoikeusneuvostoon, ja se toimii ihmisoikeusneuvoston puheenjohtajana vuonna 2016.

Toinen EU:n ja Korean tasavallan ihmisoikeusneuvottelukierros käytiin Brysselissä kesäkuussa 2015. Se tarjosi tilaisuuden tehostaa vuoden 2015 kansainvälisiä prioriteetteja koskevaa yhteistyötä. Osapuolet pyrkivät erityisesti pitämään yllä Korean demokraattisen kansantasavallan ihmisoikeustilanteeseen kohdistuvan kansainvälisen huomion.

Soulissa EU seurasi etenemistä sellaisten lakien täytäntöönpanossa, jotka saattavat vaikuttaa kokoontumis- ja sananvapauden yleisiin toteutumisedellytyksiin, ja pani merkille moninaiset mielipiteet ja vireän poliittisen keskustelun Etelä-Korean demokratiassa. Esille otettuja huolenaiheita olivat omantunnonsyistä asepalveluksesta kieltäytyneiden jatkuva vangittuna pitäminen (noin 600 miestä kärsii 18 kuukauden vankeusrangaistuksia kieltäytyttyään asepalveluksesta). Korean tasavalta ei ole vielä ratifioinut työelämän perusnormeja koskevia yleissopimuksia, jotka käsittelevät yhdistymisvapautta ja työehtosopimusneuvotteluja. Tätä asiaa käsitellään EU:n ja Korean tasavallan välisissä kokouksissa, jotka kuuluvat EU:n ja Korean tasavallan vapaakauppasopimuksen seurantatoimiin. EU ja Korean tasavalta sopivat näissä puitteissa tekevänsä yhteistyötä, joka tähtää syrjimättömyyttä työssä käsittelevän työelämän perusnormeja koskevan yleissopimuksen täytäntöönpanoon. Kansainvälisessä työkonferenssissa tarkasteltiin Korean tasavallan ongelmia tämän yleissopimuksen soveltamisessa.

EU oli tyytyväinen teloitusten toimeenpanoa koskevaan pitkäaikaiseen tosiasialliseen moratorioon, jota on noudatettu 17 vuoden ajan, ja kannusti edelleen kuolemanrangaistuksen poistamiseen lainsäädännöstä. EU:lla oli ilo tehdä yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa juhlistettaessa hlbt-ihmisten yhdenvertaisia oikeuksia Soulin keskustassa järjestetyssä Pride-tapahtumassa.

Korean demokraattinen kansantasavalta

EU on edelleen huolestunut raporteista, joiden mukaan Korean demokraattisessa kansantasavallassa tapahtuu vakavia ja laajamittaisia ihmisoikeusloukkauksia. EU:n Korean demokraattista kansantasavaltaa koskevan politiikan ytimessä on edelleen parantaa ihmisoikeuksien kunnioittamista. EU jatkoi koko vuoden 2015 ajan pyrkimyksiään ottaa kansainvälinen yhteisö mukaan käsittelemään näitä huolenaiheita erityisesti kaikilla asiaankuuluvilla keskeisillä foorumeilla ja toimien tiiviissä yhteistyössä kumppaniensa kanssa. Se on säännöllisesti ottanut esille Korean demokraattisen kansantasavallan kansalaisten palautukset muista maista, erityisesti maista, joilla on yhteinen raja Korean demokraattisen kansantasavallan kanssa, ja kehottanut noudattamaan palauttamiskiellon periaatetta täysimääräisesti.

EU esitti yhdessä Japanin kanssa ihmisoikeusneuvostossa ja YK:n yleiskokouksessa kaksi päätöslauselmaa, jotka jälleen kerran kuvastivat YK:n tutkintakomission vuonna 2014 laatiman raportin sekä YK:n pääsihteerin ja erityisraportoijan päätelmiä ja suosituksia. Niissä korostettiin tilanteen vakavuutta ja kiireellisyyttä ja suositeltiin, että YK:n turvallisuusneuvosto harkitsisi tilanteen saattamista Kansainvälisen rikostuomioistuimen käsiteltäväksi ja määräisi pakotteita tahoille, joiden katsotaan olevan suurimmassa vastuussa rikoksista ihmisyyttä vastaan. Joukko EU:n jäsenvaltioita työskenteli yhdessä muiden kumppanien kanssa helpottaakseen Korean demokraattisen kansantasavallan tilanteen sisällyttämistä YK:n turvallisuusneuvoston asialistalle. Turvallisuusneuvosto keskusteli tilanteesta toisen kerran joulukuussa 2015.

EU oli tyytyväinen toiminnan käynnistämiseen Souliin perustetussa YK:n ihmisoikeusvaltuutetun maatoimiston kenttätööhön perustuvassa rakenteessa. Sen tavoitteena on parantaa ihmisoikeustilanteen seuranta ja dokumentointia, varmistaa vastuuvastuuvelvollisuus, antaa erityisraportoijalle enemmän tukea, tehostaa kaikkien asiaan liittyvien valtioiden hallitusten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden sidosryhmien osallistumista ja valmiuksien kehittämistä sekä pitää maan ihmisoikeustilanne esillä.

Kriittisen lähentymispolitiikkansa osana EU piti oven avoinna vuoropuhelulle Korean demokraattisen kansantasavallan kanssa. Ihmisoikeuskysymyksiä käsiteltiin EU:n ja Korean demokraattisen kansantasavallan poliittisessa vuoropuhelussa kesäkuussa 2015. Jos rakentavan osallistumisen edellytykset ovat olemassa, ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja on valmis vierailemaan maassa näkemysten vaihtamiseksi ja konkreettisten parannusten ajamiseksi paikan päällä. EU pani tyytyväisenä merkille muutamat Korean demokraattisen kansantasavallan lähettämät positiiviset signaalit (kuten lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan ratifiointi ja valmistelut lapsen oikeuksien yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevan raportin toimittamiseksi lapsen oikeuksien komitealle) ja on kannustanut sitä tekemään paljon enemmän, muun muassa panemaan täysimittaisesti täytäntöön sen vuonna 2014 hyväksymät UPR-suositukset ja tekemään yhteistyötä YK:n ihmisoikeusmekanismien kanssa. EU jatkoi Korean demokraattisen kansantasavallan alueella toteuttamiaank hankkeita, jotka keskittyivät lähinnä elintarviketurvaan, terveyteen sekä vesi- ja jätevesihuoltoon ja jotka hyödyttävät eräitä haavoittuvimpia ihmisryhmiä Korean demokraattisessa kansantasavallassa. Se on tyytyväinen näillä aloilla jatkuvaan yhteistyöhön Korean demokraattisen kansantasavallan viranomaisten ja kansainvälisten sidosryhmien välillä, EU:n täytäntöönpanokumppanit mukaan lukien.

Laos

Laosin ihmisoikeustilanne oli vuonna 2015 edelleen haasteellinen. Sananvapaus ei ole Laosissa vielä hyväksytty perusoikeus käytännössä. Media on valtion viranomaisten tiukassa valvonnassa, ja toimittajien itsesensuuri on jokapäiväistä todellisuutta. Kyberrikollisuutta koskevan lain hyväksyminen tiukensi entisestään valtion otetta internetin ja sosiaalisen median "kielteisestä käytöstä". Useita nettikansalaisia on peloteltu näiden ilmaista mielipiteitään verkossa.

Kokoontumis- ja yhdistymisvapautta ei myöskään vielä kunnioiteta. Maassa on mahdotonta harjoittaa laillista kansalaisyhteiskunnan toimintaa monissa arkaluonteisissa kysymyksissä, joita ovat maanomistusoikeudet, korruptio ja etnisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet, ilman pelottelun ja kostotoimien vaaraa. Valtio pyrkii edelleen hallinnoimaan suurta osaa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksista valtion tehtäviä hoitavien "massaorganisaatioiden" avulla. Laosin kansalaisjärjestöjen ja kansainvälisten NGO:iden lainsäädäntö- ja sääntelykehityksen uudistus ei ole laajentanut niiden rajallisia toimintamahdollisuuksia, ja alalla vallitsee pelottelun ilmapiiri. Kansallisten kansalaisjärjestöjen rekisteröitymisaste on alhainen ja laskee edelleen.

Rikoslaissa vahvistetaan edelleen kuolemanrangaistus vakavimmista rikoksista (esim. huumeiden salakuljetus). Käytännössä noudatetaan kuolemanrangaistusta koskevaa moratoriota.

Kuolemanrangaistuksen käyttöä pyritään vähentämään rikoslain tarkistamisen yhteydessä.

Kuolemanrangaistuksen käyttöä koskevia tietoja ei julkaista.

Laosista laadittiin vuonna 2015 sen toinen UPR-arviointi. Laos hyväksyi kesäkuussa 116 suositusta kaikista sille ehdotetuista 196 suosituksesta. Useimmat kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevat suositukset hylättiin. Nämä koskivat Rooman perussääntöä, yhteistyötä erityismenettelyjen ja kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden kanssa, kuolemanrangaistusta, sanan-, yhdistymis- ja kokoontumisvapautta, kansalaisyhteiskuntaa ja Sombath Somphonon katoamista. Tältä osin EU ilmaisee edelleen vakavan huolensa, joka liittyy Sombath Somphonon selittämättömään katoamiseen yli 1 000 päivää sitten. EU on pyytänyt asian tutkinnasta lisäselvityksiä.

Marraskuussa käydyn EU:n ja Laosin ihmisoikeusvuoropuhelun aikana Laos suostui järjestämään tapaamisen EU:n ja jäsenvaltioiden sekä tutkintaryhmän päällikön kesken. EU tiedusteli myös Puolan kansalaisen Bounthanh Thammavongin kohtalosta. Hänet oli pidätetty 19. kesäkuuta ja tuomittu 25. syyskuuta viideksi vuodeksi vankeuteen ja 9,5 miljoonan Laosin kipin suuruiseen sakkoon Laosin vastaisesta propagandasta. Marraskuussa käydyn EU:n ja Laosin ihmisoikeusvuoropuhelun aikana EU ilmaisi huolensa tapauksesta ja Laosin kansainväliset sitoumukset huomioon ottaen aiheettomista rajoituksista, jotka liittyivät konsuliapuun ja oikeudenmukaiseen menettelyyn.

Malesia

EU ja Malesia viimeistelivät vuonna 2015 kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen tekstin, josta oli neuvoteltu lähes viisi vuotta. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus sisältää 60 artiklaa, muun muassa ihmisoikeuslausekkeen, jossa määrätään jäsennellystä ihmisoikeusvuoropuhelusta.

Lehdistön laajamittainen valvonta säilyi muuttumattomana, ja sananvapaus verkossa heikkeni vuonna 2015 entisestään: 220 henkilöön kohdistettiin tutkintaa kansankiihotuslain nojalla, ja näistä 11 asetettiin syytteeseen ja kolme tuomittiin. Tätä lakia on hyödynnetty enenevässä määrin sosiaalisen median valvomiseksi. Tiukennettu kansankiihotuslaki laajentaa merkittävästi kansankiihotuksesta määrättäviä rangaistuksia.

Hallitus on turvautunut pelottelutaktikkaan lisäämällä sortavien lakien käyttöä eriävien mielipiteiden tukahduttamiseksi. Uusi terrorismintorjuntalaki mahdollistaa pidättämisen määräämättömäksi ajaksi ilman oikeudenkäyntiä tai laillisuusvalvontaa. Joukko muita lakeja mahdollistaa sen, että hallinnolliset lautakunnat voivat jatkaa pidätysaikoja ja että salaisia todisteita ja todistajia voidaan käyttää. Nämä toimet merkitsevät vakavaa taantumista ja uhkaavat vakavasti sananvapautta, joka oli maassa jo ennestään hyvin rajoitettua.

Lisäksi Malesian parlamentti hyväksyi 3. joulukuuta kansallista turvallisuusneuvostoa koskevan vuoden 2015 lakiesityksen. Lakiehdotus antaa laajat valtuudet julistaa "turvallisuusalueita" ja ottaa kiinni ja pidättää henkilöitä ja takavarikoida omaisuutta ilman määräystä. Turvallisuusjoukkoja vastaan ei voi kohdistaa mitään toimia tai nostaa kanteita. Ilmaisua "kansallinen turvallisuus" ei määritelty selvästi. Parlamentin jäsenet, lakimiehet ja ihmisoikeusaktivistit ovat ilmaisseet huolensa siitä, ettei heitä kuultu asiassa, ja väärinkäytösten mahdollisuuksista.

Opposition tosiasiallisen johtohahmon Anwar Ibrahimin tuomitseminen viideksi vuodeksi vankeuteen sodomiasyytteen vuoksi ja asian käsittely oikeudessa ovat herättäneet vakavaa huolta sen poliittisista tarkoituksista. Mielivaltaisen pidättämisen torjuntaa käsittelevä YK:n työryhmä totesi lokakuussa, että Anwarin vapaus oli riistetty mielivaltaisesti.

Hlbt-yhteisö on Malesiassa edelleen vakavan syrjinnän kohteena, ja suhteet samaan sukupuoleen on kriminalisoitu. Liittotuomioistuin kumosi lokakuussa muutoseikan vuoksi muutoksenhakutuomioistuimen aiemman tuomion, jonka mukaan transvestismin kriminalisointi oli perustuslain vastaista.

Heinäkuussa Yhdysvaltojen ulkoasiainministeriö nosti ihmiskaupparaportissaan Malesian virallisesti tason 2 seurantalistalle. Vuonna 2014 Malesia oli tason 3 seurantalistalla.

Ihmiskaupparaportissa todettiin, että 28:ssä rohingyväestöön kuuluvia henkilöitä välittävien ihmiskauppiaiden leirissä olevat yli 139 hautaa löydettiin raportointikauden ulkopuolella.

EU:n edustusto isännöi raportointikaudella lukuisia tapaamisia ihmisoikeuksien puolustajien kanssa. EU:n edustusto, EU:n jäsenvaltiot, samanmieliset maat ja ihmisoikeusvaltuutetun toimisto pitivät lisäksi säännöllisiä koordinoitkokouksia, joissa käsiteltiin ihmisoikeuksien puolustajia.

EU:n edustusto ja EU:n jäsenvaltiot osallistuivat säännöllisesti tunnettujen ihmisoikeuksien puolustajien tuomioistuinkäsittelyihin, ottivat heidän tapauksiaan esille hallituksen kanssa ja pitivät heihin yhteyttä korkean tason vierailuilla.

Korkean edustajan tiedottaja antoi 10. helmikuuta 2015 julkilausuman oppositiojohtaja Anwar Ibrahimin tuomiosta ja rangaistuksesta, jotka EU:n näkemyksen mukaan nostivat esiin vakavia epäilyjä asianmukaisesta oikeusprosessista.

Korkean edustajan tiedottaja antoi 17. maaliskuuta 2015 julkilausuman parlamentin jäsenen Nurul Izzahin pidätyksestä ja tutkinnasta. Siinä korostettiin, että sananvapaus, oikeuslaitoksen riippumattomuus ja oikeusvaltion periaate ovat demokraattisen järjestelmän olennaisia osatekijöitä ja niitä on kunnioitettava.

Korkean edustajan tiedottaja antoi 15. huhtikuuta 2015 julkilausuman hiljattain hyväksytystä kansankiihotuslain muutoksesta huomauttaen, että kansankiihotuslaki oli vuonna 2012 tehdyn ilmoituksen mukaan määrä kumota ja että sen vahvistamisella saattaa olla vaikutuksia sananvapauden käyttämiseen, mistä ovat osoituksena lain äskettäiset kiistanalaiset soveltamistapaukset.

EU:n edustusto järjesti kansainvälisen lehdistönvapauden päivän yhteydessä toukokuussa 2015 Journalism Now -foorumin, johon osallistui toimittajia, media-alan johtohenkilöitä, päätoimittajia, poliittisia aktivisteja ja diplomaatteja. Foorumissa korostettiin lehdistönvapauden merkitystä Malesiassa.

EU:n edustusto ja Ranskan suurlähetystö tukivat kuolemanrangaistusta vastustavaa *Ensemble contre la peine de mort* -liikettä (ECPM) ja kuolemanrangaistuksen vastaista Aasian verkostoa (ADPAN) sen järjestäessä kuolemanrangaistuksen vastaisen Aasian alueellisen kongressin 11. ja 12. kesäkuuta Kuala Lumpurissa. EU:n edustusto ja Yhdistyneen kuningaskunnan ulko- ja kansainyhteisöasiain ministeriö (FCO) tukivat Parliamentarians for Global Action -järjestöä järjestettäessä 17. marraskuuta Malesian parlamentissa pyöreän pöydän keskustelu pakollisen kuolemanrangaistuksen kumoamisesta Malesiassa.

EU rahoitti syyskuussa 2015 poliittisen pilapiirtäjän Zunarin osallistumisen Cartooning for Peace -järjestön Pariisissa EU:n tuella järjestämään ilmaisunvapaustapahtumaan.

Euroopan parlamentti hyväksyi joulukuussa päätöslauselman Malesiasta. Päätöslauselmassa pidettiin valitettavana Malesian ihmisoikeustilanteen heikkenemistä, kehoitettiin Malesian hallitusta vapauttamaan kaikki poliittiset vangit ja kumoamaan rajoittava lainsäädäntö sekä kehoitettiin EU:ta lisäämään ponnisteluja hankkeiden rahoittamiseksi Malesiassa muun muassa EIDHR:stä.

Edustusto esitti 23. joulukuuta Malesian ulkoasiainministeriölle virallisen yhteydenoton lapsiin ja naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja erityisesti lapsiavioliittojen, nuorena solmittujen avioliittojen ja pakkoavioliittojen sekä naisten sukuelinten silpomisen lopettamisesta.

EIDHR:n puitteissa on käynnissä hanke, joka koskee verkostoitumista vapauden puolesta verkkoympäristössä ja sen ulkopuolella ja keskittyy tiedonsaannin vapauden sekä sanan- ja yhdistymisvapauden suojelemiseen internetissä Intiassa, Malesiassa ja Pakistanissa. Hanketta hallinnoi New Delhissä sijaitseva EU:n edustusto, ja Malesiassa sitä toteuttaa EMPOWER Malaysia helmikuusta 2014 helmikuuhun 2017.

Malediivit

Vuosi 2015 oli Malediiveilla poliittisesti epävakaa vuosi, jolla oli kielteisiä seurauksia demokratialle ja ihmisoikeuksille. EU korosti edelleen olevansa vakavasti huolissaan oikeusvaltioperiaatteesta maassa, erityisesti poliittisesta puuttumisesta oikeuslaitokseen, perustuslain vastaisesta lakien manipuloinnista poliittisiin tarkoituksiin ja perustuslakiin tehdyistä yhtäkkisistä muutoksista, joilla on pyritty lujittamaan toimeenpanovaltaa.

Vuoden 2015 aikana demokratian ja ihmisoikeuksien parissa työskentelevien kansalaisjärjestöjen toimintamahdollisuudet kutistuivat sekä oikeudellisten rajoitusten (esim. NGO:ita koskevat uudet säännökset) että viranomaisten toteuttaman häirinnän seurauksena. Nuorten radikalisoituminen, uskonnolliset ääriliikkeet, sukupuoliperusteinen väkivalta ja instituutioiden politisoituminen lisääntyivät. Toinen EU:ta suuresti huolettava seikka on liikehdintä kohti kuolemantuomioiden täytäntöönpanon aloittamista uudelleen yli 60 vuotta noudatetun moratorion jälkeen.

Entisen presidentin Nasheedin sekä muiden poliittiseen oppositioon kuuluvien henkilöiden, muun muassa entisen puolustusministerin Mohamed Nazimin ja entisen varapresidentin Ahmed Adeebin, syytteenpano ja jatkuva vangittuna pitäminen herättivät kansainvälistä ja paikallista arvostelua asianmukaisten oikeudenkäyntien puuttumisen ja menettelyihin liittyvien sääntöjenvastaisuuksien johdosta. EU antoi julkilausumia sen jälkeen, kun entinen presidentti Nasheed oli pidätetty ja tuomittu 13 vuoden vankeuteen terrorismisyytösten perusteella. Euroopan parlamentti antoi huhtikuussa päätöslauselman, jossa vaadittiin Nasheedin vapauttamista. Mielivaltaisen pidättämisen torjuntaa käsittelevä YK:n työryhmä julkaisi lokakuussa lausunnon, jonka mukaan Nasheed oli pidätetty mielivaltaisesti ja jossa vaadittiin hänen välitöntä vapauttamistaan.

EU antoi muita julkilausumia, joissa se ilmaisi huolensa Malediivien oikeusvaltiotilanteesta ja tuomitsi vapunpäivän mielenosoitusten aikana ja myöhemmin vuoden mittaan järjestettyjen hallituksen vastaisten protestien aikana tapahtuneet väkivaltaisuuudet.

Sri Lankassa sijaitsevien EU-maiden edustustojen päälliköt tapasivat Malessa Malediivien hallituksen ja suurimpien poliittisten puolueiden edustajat sekä parlamentin puhemiehen ja vaalilautakunnan. Edustustojen päälliköt toistivat kaikissa tapaamisissa EU:n keskeiset viestit, joita olivat oikeusvaltion ja ihmisoikeuksien suojelemisen kaltaisten demokraattisten periaatteiden tärkeys, kaikille osapuolille osoitettu kehoitus reagoida kiristyneisiin tilanteisiin rauhallisesti ja maltillisesti ja vetoomus ratkaista poliittiset kysymykset poliittisen vuoropuhelun avulla.

EU ja sen jäsenvaltiot osallistuivat aktiivisesti Malediivien toiseen UPR-arviointiin 6. toukokuuta. Vaikka eräillä aloilla havaittiin edistymistä, esimerkiksi Malediivien liittyminen Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussääntöön ja toimet koulutuksen ja terveydenhuollon saatavuuden edistämiseksi, yleinen arvio oli, että maan ihmisoikeustilanne oli heikentynyt vakavasti sitten neljä vuotta aiemmin tehdyn edellisen arvionnin. Tämän lisäksi Malediivien ihmisoikeuskomission riippumattomuus ja sen valmiudet toimia YK:n ihmisoikeusjärjestelmän kanssa heikkenivät suuresti korkeimman oikeuden annettua tuomionsa sen omasta aloitteesta viittä jäsentä vastaan vuonna 2014 aloitetussa oikeudenkäynnissä sen jälkeen, kun komissio oli toimittanut kirjallisen kannanottonsa UPR-prosessiin.

EU antoi marraskuussa julkilausuman, jossa kritisoitiin hätätilaa, jonka presidentti Yameen oli julistanut 30 päivän ajaksi vedoten siihen, että kansalliseen turvallisuuteen kohdistuva uhka oli kasvanut sen jälkeen, kun presidentin pikavene oli syyskuussa räjäytetty ja maan kahdesta eri osasta oli löydetty aseita. Hätätila poistettiin kuuden päivän jälkeen. Kyseistä asetusta, jolla rajoitettiin useita perustuslaissa säädettyjä perusoikeuksia, käytettiin kuitenkin poliisin ratsioissa, joita kohdistettiin yksityisomaisuuteen ja kahteen televisioasemaan, sekä toimittajien pidätyksissä.

Euroopan parlamentti antoi joulukuussa toisen päätöslauselman, jossa se ilmaisi huolensa "demokraattisten normien asteittaisesta heikkenemisestä ja Malediiveilla lisääntyneestä autoritaarisesta kehityksestä". Päätöslauselmassa kehoitettiin hallitusta välittömästi ja ehdoitta vapauttamaan entinen presidentti Mohamed Nasheed, entinen varapresidentti Ahmed Adeeb ja entiset puolustusministerit Tholhath Ibrahim ja Mohamed Nazim sekä sheikki Imran Abdulla ja muut poliittiset vangit. Lisäksi siinä kehoitettiin EU:ta jäädyttämään Malediivien hallituksen jäsenten ja heidän Malediivien yritysmaailmassa toimivien tärkeimpien tukijoidensa varat ja asettamaan heidät matkustuskieltoon.

EU ja sen jäsenvaltiot tekivät edelleen yhteistyötä Malediivien hallituksen, ihmisoikeuskomission, oppositiopoliitikkojen ja kansalaisyhteiskunnan kanssa.

Mongolia

Mongolia juhlisti vuonna 2015 ensimmäisten vapaiden ja rehellisten vaaliensa 25-vuotispäivää. Näiden vuosien aikana Mongolia on vahvistanut demokraattista järjestelmäänsä, jolle on ominaista hallituksen toimeenpano- tai lainsäädäntöelinten riippumattomuus, sekä kansallisia viranomaisiaan, jotka ovat ilmaisseet sitoutuvansa oikeuslaitoksen ammattimaisuuden ja riippumattomuuden lisäämiseen. Sanan- ja yhdistymisvapauden olemassaolo sekä kansalaisyhteiskunnan ja median yleisesti ottaen esteetön toiminta ovat niin ikään demokraattisen hallinnon säilymisen tukipylväitä. Kansalaisyhteiskunnan yleinen toimintaympäristö on hyvä ja jatkaa paranemistaan, ja NGO:t ovat aktiivisia ja osallistuvat politiikan laatimiseen, sillä niiden toimintaa ei ole rajoitettu.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat Mongolian kanssa tekemässään ihmisoikeusyhteistyössä keskittyneet esimerkiksi seuraaviin kysymyksiin: oikeusvaltioperiaatteen edistäminen, avustaminen kansalaisyhteiskunnan kehittämisessä, keinojen tarjoaminen haavoittuvien ryhmien voimaannuttamiseksi kansallisella tasolla ja syrjäisillä alueilla sekä tehokkaiden oikeussuojakeinojen ja julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien edistämiseksi. Lisäksi molemmat osapuolet sopivat joulukuussa 2015 käynnistävänsä EU:n ja Mongolian välisen ihmisoikeusvuoropuhelun, jonka tavoitteita ovat kahdenvälinen yhteistyö ihmisoikeuksiin liittyvissä yhteisen edun mukaisissa kysymyksissä, oikeusvaltio ja demokraattiset periaatteet sekä tietojen ja parhaiden käytäntöjen vaihto ihmisoikeuksien kunnioittamisen edistämiseksi ja vakiinnuttamiseksi.

Tarkastelujaksolla pantiin merkille eräitä myönteisiä tapahtumia, erityisesti se, että Mongolian parlamentin joulukuun alussa hyväksymällä rikoslain muutoksella (tulee voimaan syyskuussa 2016) poistetaan kuolemanrangaistus laista. Kun tämä uusi laki on pantu täytäntöön, sen toivotaan johtavan myös kidutuksen määritelmän tarkistamiseen kidutuksen vastaisen yleissopimuksen määräysten mukaisesti ja sellaisen riippumattoman mekanismin luomiseen, joka tutkii lainvalvontaviranomaisten harjoittaman kidutuksen ja huonon kohtelun tapauksia. Nämä tarkistukset vastaisivat sisällöltään suosituksia, jotka Mongolia sai UPR-arviointinsa yhteydessä.

Köyhyysaste on laskenut Mongoliassa jatkuvasti – vuonna 2012 se oli 27,4 prosenttia ja vuonna 2014 enää 21,6 prosenttia. Mongoliassa on kuitenkin edessään vielä monia haasteita. Näitä ovat tarve varmistaa, että kestävä kehityksen politiikkaa toteutetaan laajemmalla alueella maata, myös Ulaanbaatarin *ger*- eli jurtta-alueilla, ulottaa riittävän terveydenhuollon saatavuus syrjäisille alueille, panna johdonmukaisesti täytäntöön ympäristönsuojeluun liittyviä säännöksiä, minimoida ilmansaasteiden vaikutus kansalaisten terveyteen ja tarjota tukea vammaisille.

Mongolia pyrkii myös vastaamaan korruption tutkinnan ja torjunnan haasteeseen. Korruptio on edelleen merkittävä ongelma. Vaikka useimmat korruption laajuutta koskevat kansainväliset mittaukset eivät osoita tilanteen heikenneen, mongolialaisten keskuudessa näyttää vallitsevan lisääntyvä pessimismi korruption olemassaolosta ja sen vaikutuksista maan vaaleihin.

Lähisuhdeväkivalta on edelleen laajamittainen ongelma.

EU on aktiivisesti tukenut ja kannustanut Mongolian kansainvälisiä sitoumuksia, varsinkin vuoden 2015 UPR-arvioinnin aikana. Ihmisoikeuskysymykset otettiin esille myös GSP+-menettelyn puitteissa, ja tässä yhteydessä on saatu aikaan merkittävää edistymistä. Sen lisäksi, että Mongolia ratifioi varauksetta kaikki GSP+-menettelyn kannalta merkitykselliset YK:n ihmisoikeussopimukset, on havaittu myös selkeää paranemista siinä, miten sopimusten valvontaelimille raportointia koskevia vaatimuksia noudatetaan ja sitoumuksia pannaan täytäntöön. Kuten edellä todettiin, Mongolian parlamentti äänesti joulukuussa 2015 maan rikoslakiin tehtävien muutosten puolesta, ja näihin muutoksiin kuuluu kuolemanrangaistuksen poistaminen.

Jäsenvaltiot ovat toteuttaneet useita toimia säilyttääkseen yhteydet kansalaisyhteiskuntaan ja lujittaakseen niitä. Näitä olivat tapahtumat ja julkisuusdiplomatian toimet, joiden tarkoituksena oli tiedottaa EU:n prioriteeteista, kuten tapahtumat naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi vietettynä kansainvälisenä päivänä, sananvapaudesta käyty pyöreän pöydän keskustelu kansainvälisenä lehdistönvapauden päivänä, Mongolian kansalaisyhteiskunnan kanssa järjestetty konferenssi oikeudesta terveyteen, ja tapahtuma, jossa käsiteltiin oikeutta terveelliseen ympäristöön ja ilmastonmuutoksen torjunnan tärkeyttä COP 21 -kokouksen edellä.

Nepal

Tärkeimmät Nepaliin vaikuttavat ihmisoikeuskysymykset ovat poliittinen epävarmuus ja perustuslain laatimiseen liittyvien erimielisyyksien (erityisesti edustukseen ja rajojen määrittämiseen liittyvät kysymykset) käynnistämät levottomuudet, konfliktin jättämä pitkä perintö ja vallitseva rankaisemattomuuden kulttuuri sekä suuriin väestönosiin vaikuttava köyhyys ja syrjintä. EU keskitti vuonna 2015 huomionsa perustuslain laatimisprosessin seurantaan, konfliktin uhrien oikeussuojan saatavuuden edistämiseen ja maanjärityksen jälkeisiin avustus- ja jälleenrakennustoimiin muun muassa valtiorakenteiden keittämissopimuksen avulla.

Pitkällisen neuvotteluprosessin jälkeen Nepalín perustuslakia säätävä kokous hyväksyi uuden perustuslain 20. syyskuuta 2015. Nepal määritteli sekulaariseksi, monietniseksi ja osallistavaksi demokraattiseksi liittotasavallaksi, jossa suvereniteetti kuuluu kansalle. Perustuslaissa säädetään oikeudesta tasa-arvoon ja syrjimättömyyteen ja oikeudesta olla tulematta luokitelluksi koskemattomaksi sekä oikeudesta välttää perinteisiin pohjautuvalta hyväksikäytöltä. Siinä otetaan käyttöön suhteellinen osallistava edustus: naisilla sekä etnisiin vähemmistöihin ja vähemmistökasteihin kuuluvilla on perustuslailliset oikeudet osallistua valtiollisiin elimiin osallistavuusperiaatteen nojalla, vähintään kolmannes liittovaltion lainsäädäntöelimen kunkin poliittisen puolueen paikoista kuuluu naisille ja joko maan presidentin tai varapresidentin on oltava nainen.

Nepalín ja EU:n sekakomitean yhdeksännessä kokouksessa käsiteltiin Nepalín ihmisoikeustilannetta. Keskustelu koski erityisesti rankaisemattomuutta ja äskettäisiä väkivaltaisuuksia Madheshissa sekä laittomia teloituksia, mielivaltaisia pidätyksiä ja pidätettyjen kohtelua, sukupuolten tasa-arvoa, muun muassa kansalaisuutta koskevia syrjiviä säännöksiä ja ihmiskaupan pahenemista, kastiin perustuvaa syrjintää, siirtymäkauden oikeusjärjestelyjä ja pakolaisten tilannetta.

EU on jatkanut työtään painopistealoilla, joita ovat sukupuolten tasa-arvo, syrjimättömyys ja rankaisemattomuuden torjunta, kehitysapuhjelmiansa sekä haavoittuvimpiin ryhmiin kohdistettavien erityisten ihmisoikeustoimien kautta. EU tuki edelleen YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmia 1325 (naiset, rauha ja turvallisuus) ja 1820 (naisiin kohdistuva väkivalta) koskevan kansallisen toimintasuunnitelman täytäntöönpanoa antamalla rahoitusta Nepalín rauhanrahaston kautta. Maaliskuussa EU:n edustusto järjesti nuorisoa käsittelevän elokuvafestivaalin, jossa korostettiin lasten ja nuorten oikeuksia. EU käsitteli ihmisoikeuksien puolustajien tilannetta tukemalla kansalaisyhteiskunnan hankkeita.

EIDHR:stä sekä valtiosta riippumattomia toimijoita ja paikallisviranomaisia (NSA-LA) koskevasta aihekohtaisista budjettikohdista rahoitetut temaattiset hankkeet ovat osaltaan parantaneet syrjäytyneiden väestöryhmien taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia. Syrjäytyneiden väestöryhmien voimaannuttaminen sekä vastuuvollisuuden ja avoimuuden lisääminen ovat edistäneet naisten, kastittomien ja vammaisten osallistumista päätöksentekoon ja parantaneet heidän oikeussuojaansa. Syrjivien käytäntöjen, kuten *chhaupadin* (naisten eristäminen karjasuojiin kuukautisten ajaksi) torjuminen ja hiv-tartunnan saaneiden lasten ja slummien asukkaiden tukeminen ovat vaikuttaneet myönteisesti naisten ja lasten tilanteeseen.

Pakistan

Pakistanin ihmisoikeustilanne on edelleen hyvin ongelmallinen. Vaikka puitteita ollaan vähitellen luomassa keskeisten ihmisoikeusinstituutioiden kanssa, näistä monilla ei ole vielä selkeää käsitystä tehtäviensä hoitamisesta merkityksellisesti tai henkilöstöstä, toimistoista tai välineistä, jotka ne tarvitsevat voidakseen toimia tehokkaasti. Pakistan on ilmoittanut, että ihmisoikeuksia koskeva kansallinen toimintasuunnitelma on laadittu ja että se hyväksyttäneen pian. EU ilmaisi kuitenkin GSP+-järjestelmän puitteissa olevansa syvästi huolissaan siitä, ettei tietyillä ihmisoikeuksien aloilla ole saavutettu konkreettista edistymistä.

Terrorismin torjunta on luonut uusia ihmisoikeushaasteita. Sen jälkeen, kun Peshawarissa sijaitsevaan armeijan ylläpitämään kouluun tehtiin joulukuussa 2014 terrori-isku, jossa sai surmansa 148 ihmistä, joista 132 oli lapsia, hallitus hyväksyi terrorismin torjuntaa koskevan kansallisen suunnitelman, poisti vuodesta 2008 alkaen voimassa olleen kuolemanrangaistusta koskevan moratorion ja laajensi kahdeksi vuodeksi sotilastuomioistuinten tuomiovallan terrorismista syytettyihin siviileihin. Vuonna 2015 pantiin täytäntöön yli 300 teloitusta. Monissa tapauksissa on olemassa näyttöä, joka viittaa kidutuksen laajamittaiseen käyttöön tunnustusten kiristämiseksi. Joissakin tapauksissa on epäselvää, olivatko tuomitut alle 18-vuotiaita tehdessään rikokset, joista heidät tuomittiin. Koska Pakistanissa ei ole luotettavaa syntymärekisterijärjestelmää, henkilön iän arvioiminen on usein vaikeaa. Toinen vakava huolenaihe on siviiliasioiden vieminen sotilastuomioistuinten käsiteltäväksi, varsinkin KP-yleissopimuksen 14 artiklassa määrätyn oikeudenmukaista tuomioistuin käsittelyä koskevan vaatimuksen kannalta.

Hallituksen harjoittaman tiukentuneen valvonnan osana kaikki kansainväliset NGO:t on määrätty noudattamaan pidemmälle meneviä rekisteröintivaatimuksia.

Muita aloja, joilla tilanne on viime vuoden ajan pysynyt erityisen ongelmallisena, ovat epäonnistuminen vähemmistöjen, toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelussa sekä laittomien teloitusten ja pakotettujen katoamisten jatkuminen.

Uskonnon- ja vakaumuksenvapauden suhteen voidaan todeta, että Pakistanin uskonnolliset vähemmistöt elävät vainon ja väkivaltaisuuksien pelossa. Uskonnollisten ryhmien väliset hyökkäykset kohdistuivat useimmiten šiiamuslimeihin, ja myös kristittyjen, ahmadilaisten ja hindujen jo ennestään hankala tilanne huononi entisestään. Tammikuussa tehtiin 53 ihmistä surmannut pommi-isku erääseen šiiamuslimien moskeijaan, maaliskuussa iskettiin kahteen Lahoren lähellä sijaitsevaan kirkkoon, mutta turvallisuushenkilöstön nopean reagoinnin ansiosta kuolonuhrien määrä jäi vähäiseksi, ja toukokuussa ismailiitteja kuljettanut bussi joutui väijytyksen kohteeksi Karachin lähellä, ja seurauksena oli 46 kuolonuhria. Terrorismin torjuntaa koskevan kansallisen toimintasuunnitelman osana hallitus on toteuttanut joitakin toimia vihapuhetta vastaan, mutta edistyminen on edelleen vähäistä.

Joitakin toimenpiteitä on otettu käyttöön jumalanpilkkalain väärinkäytön vastaisten menettelytakeiden vahvistamiseksi. Korkein oikeus määräsi, että valtion vastuulla on varmistaa, ettei viattomia ihmisiä alisteta tai pakoteta tutkintaan tai oikeudenkäyntiin tällaisen rikoksen tekemiseen liittyvien väärin tai tekaistujen syytösten perusteella. Se katsoi lisäksi, että jumalanpilkkalakien väärinkäytön arvostelu ja oikeudellisten takeiden käyttöönoton vaatiminen eivät ole jumalanpilkkaa.

Vuosi oli jälleen kerran vaikea myös sukupuolten tasa-arvon kannalta, sillä naisiin kohdistuvasta väkivallasta ja syrjinnästä tehtiin tuhansia ilmoituksia. Ylempään luokkaan kuuluvien naisten ja yhteiskunnan alempiin kerrokseen kuuluvien naisten välillä on edelleen valtavia eroja. Myös kaupunki- ja maaseutuyhteisöjen väliset erot ovat merkittäviä.

Sananvapauteen kohdistuu paineita. Media-alan toimijat harjoittavat itsesensuuria ja joutuvat säännöllisesti pelottelun kohteeksi. Toimittajien uhkailu, heihin kohdistuva väkivalta ja heidän surmaamisensa ovat äärimmäisiä esimerkkejä. Pakistanin katsotaan olevan yksi maailman vaarallisimmista paikoista toimittajille.

Poliisi- ja oikeusjärjestelmässä on edelleen suuri heikkouksia, jotka yhdistettyinä kuolemanrangaistukseen aiheuttavat suuren riskin langettaa vääriä tuomioita.

Euroopan parlamentin Etelä-Aasiaa käsittelevä valtuuskunta vieraili Pakistanissa helmikuussa 2015. Ensimmäinen EU:n ja Pakistanin välinen ihmisoikeuksia käsitellyt paikallinen kokous pidettiin maaliskuussa Islamabadissa. Tämä paikallinen vuoropuhelu täydentää EU:n ja Pakistanin sekakomitean alaisuudessa toimivaa hyvän hallintotavan ja ihmisoikeuksien alaryhmää, joka tapasi 7. syyskuuta 2015 Brysselissä. Kaikissa näissä yhteyksissä keskusteltiin erinäisistä ihmisoikeushaasteista, kuten kuolemanrangaistuksesta, uskonnollisten vähemmistöjen tilanteesta, sotilastuomioistuinmenetelmistä ja laajemmin GSP+-järjestelmään yhteyksissä olevien ihmisoikeussopimusten tosiasiallisesta täytäntöönpanosta. Ulkoasianneuvoston heinäkuussa antamissa päätelmissä neuvosto kehotti Pakistania asettamaan etusijalle uskonnon- ja vakaumuksenvapauden, vähemmistöjen oikeuksien sekä naisten ja lasten oikeuksien sekä sananvapauden, myös toimittajien ja ihmisoikeusaktivistien sananvapauden kunnioittamisen, suojaamisen ja edistämisen ja toteuttamaan niitä tukevia lisätoimia.

EU on ilmaissut olevansa vakavasti huolissaan teloituksia koskevan moratorion poistamisesta. Se antoi useita julkilausumia, ja korkea edustaja Mogherini kirjoitti asiasta Sartaj Azizille, joka on pääministerin erityisneuvonantaja kansalliseen turvallisuuteen ja ulkoasioihin liittyvissä kysymyksissä. EU:n edustusto seurasi tiiviissä yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa useita yksittäistapauksia, joissa teloitukset saattavat merkitä Pakistanin ihmisoikeusvelvoitteiden rikkomista (nuorten teloitukset, kidutuksen käyttö, oikeudenmukaista oikeudenkäynnin rikkomiset).

Edustusto seurasi säännöllisesti lainsäädäntöprosessia, erityisesti NGO:ita koskevan lainsäädännön ja kyberrikollisuutta koskevan lakiesityksen osalta. EU ilmaisi huolensa myös erityisistä rikkomuksista, joihin viranomaiset olivat syyllistyneet vuoden mittaan (muun muassa Asia Bibin jumalanpilkkatapaus, jossa annettu tuomio on nyt ylimmän oikeusasteen tarkasteltavana korkeimmassa oikeudessa).

Tämän lisäksi EU myönsi edelleen tukea oikeusvaltion, naisten ja lasten oikeuksien ja uskonnon- tai vakaumuksenvapauden aloilla.

Filippiinit

Vaikka Filippiinien yleinen ihmisoikeustilanne huolettaa EU:ta edelleen, se ei vaikuta huonontuneen merkittävästi vuodesta 2015. EU:n ja Filippiinien välillä vuonna 2012 allekirjoitetun kumppanuus- ja yhteistyösopimuksen odotetaan tulevan voimaan vuonna 2016. Sopimus sisältää säännöksen ihmisoikeuksien alalla tehtävästä yhteistyöstä, joten se tarjoaa mahdollisuuden instituutioiden tasolla tehtävään jäsennellympään yhteistyöhön näissä kysymyksissä.

Filippiinien suurin ongelma on rankaisemattomuuden kulttuuri, sillä vakavat ihmisoikeusloukkaukset, kuten laittomat teloitukset ja kidutus, jäävät suurelta osin selvittämättä. Tämä ei koske ainoastaan menneisyydessä tapahtuneita vakavia ihmisoikeusloukkauksia, vaan myös viime vuosina tapahtuneita ihmisoikeusaktivistien ja media-alan työntekijöiden surmaamisia. Rankaisemattomuudella on useita rakenteellisia syitä, joita ovat esimerkiksi väestön enemmistön kohtaamat oikeussuojaan liittyvät ongelmat (erityisesti pienituloiset ryhmät, koska oikeudenkäynti on kallista ja täytäntöönpanosäännökset ovat monimutkaisia) ja oikeuskäsittelyjen pitkittyminen niin, että monissa tapauksissa asianomistaja ehtii kuolla ennen ratkaisun tekemistä.

Aquinon hallinto on vuodesta 2010 alkaen pyrkinyt vahvistamaan maan ihmisoikeuslainsäädäntöä. Laittomien teloitusten ja pakotettujen katoamisten määrä on laskenut aiempiin hallintoihin verrattuna.

Komentovastuussa sekä politiikassa ja menettelytavoissa on kuitenkin edelleen puutteita, sillä lakeja ei aina panna täysimääräisesti täytäntöön ja niiden valvonta on heikkoa erityisesti provinseissa. Hallintomenettely on hidasta valtion virastoissa, joiden tehtävänä on tutkia väitettyjä ihmisoikeusloukkauksia ja esittää niiden tueksi todisteita.

Alkuperäiskansojen ja ihmisoikeuksien puolustajien tilanne on huolestuttava. Sama pätee yksityisten armeijoiden ja puolisotilaallisten joukkojen rooliin. Aquinon hallinto ei ole kumonnut entisen presidentin Arroyon kaudella allekirjoitettua asetusta 546, jolla oikeutettiin puolisotilaallisten joukkojen ja yksityisten armeijoiden perustaminen. Ihmisoikeusjärjestöt tunnustavat nykyisen poliittisen johdon ja hallinnon tavoitteen suojella ihmisoikeuksia ja saattaa niiden rikkojat oikeuden eteen ja erityisesti lopettaa aktivistien ja toimittajien surmaaminen, mutta ne vaativat edelleen todellisia parannuksia kentällä.

Syrjäisemmillä alueilla tapahtuu monia loukkauksia paikallisten poliittisten tai liiketoiminnallisten intressien johdosta, ja onkin vaikeaa varmistaa, että kansallisen tason politiikkoja pannaan täytäntöön paikallistasolla.

Yleissopimusten ratifioinnin ja raportointivaatimusten osalta todettakoon, että Filippiinit on ratifioinut kaikki seitsemän keskeistä YK:n ihmisoikeusyleissopimusta ja noudattaa kaikkia raportointivaatimuksia (lukuun ottamatta rotusyrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen mukaista raportointia). Ihmisoikeuksia koskevien kansallisten lakien täytäntöönpanossa on kuitenkin vakavia ongelmia.

Myönteistä on, että laittomista teloituksista ja rankaisemattomuuden ilmapiiristä huolimatta Filippiinien kansalaisyhteiskunnan toiminta on yleisesti ottaen vireää.

Naisten oikeuksia edistetään aktiivisesti Filippiineillä esimerkiksi naisten asemaa käsittelevän Filippiinien toimikunnan ja naisia koskevan Magna Cartan täytäntöönpanon kautta.

YK:n yleissopimusten mukaisten raportointivaatimusten noudattamisen myötä on selvää, että hallitus ottaa GSP+-järjestelyn mukaiset velvoitteensa hyvin vakavasti.

EU jatkoi vuonna 2015 yhteistyötään keskeisten toimijoiden kanssa, kuten kansallisen ihmisoikeuskomission ja alueellisten ihmisoikeuskomissioiden, valtiollisten toimijoiden, ihmisoikeuksien puolustajien ja kansalaisyhteiskunnan kanssa. EU on toistuvasti todennut Filippiinien viranomaisten kanssa säännöllisesti käymässään poliittisessa vuoropuhelussa, että rankaisemattomuutta olisi käsiteltävä järjestelmällisemmin ja vakaviin ihmisoikeusloukkauksiin syyllistyneet olisi saatettava oikeuden eteen.

EU jatkoi rahoitustuen antamista kehitysyhteistyövälineen (DCI) ja vakautusvälineen kautta seuraavilla aloilla: "Oikeutta kaikille" -ohjelma oikeussuojan saatavuuden parantamiseksi ja rankaisemattomuuden torjumiseksi, alueellisen ihmisoikeuskomission valmiuksien kehittäminen Mindanaon autonomisella alueella sekä väestön taloudellisten, sosiaalisten ja sivistyksellisten oikeuksien suojele keskittymällä köyhyyden lieventämiseen, inhimilliseen ja sosiaaliseen kehitykseen sekä hyvään hallintoon.

Singapore

Singaporen ihmisoikeustilanne kehittyi vuonna 2015 eri tasoilla. Vaikka Singapore on toteuttanut lisätoimia kansainvälisten ihmisoikeustavoitteiden saavuttamiseksi, useilla aloilla on vielä parannettavaa.

EU antoi kiitosta Singaporen pakollista kuolemanrangaistusta koskevaan järjestelmään vuosina 2012 ja 2013 tehdystä uudistuksesta, jossa kuolemanrangaistus rajoitettiin suunnitelmallisiin murhiin, ampuma-aserikoksiin ja laittomien huumausaineiden tietyn määrän ylittävään kauppaan. Tällä kaudella noudatettiin kuolemanrangaistusta koskevaa tosiasiallista moratoriota. Teloitukset aloitettiin kuitenkin uudestaan vuonna 2014 ja niitä jatkettiin vuonna 2015. Teloituksia koskevat tiedot rajoittuvat vuosittaiseen raporttiin, jossa ilmoitetaan teloitusten kokonaismäärä ilman muita yksityiskohtaisia tietoja. Joistakin yksittäisistä kuolemanrangaistuksista ja teloituksista raportoidaan lehdistötiedotteella tai tiedotusvälineissä.

Singaporen muutoksenhakutuomioistuin päätti 30. lokakuuta 2014, että rikoslain 377 a pykälä on perustuslain mukainen. Laissa kriminalisoidaan miesten väliset sukupuolisiveellisyttä loukkaavat teot, vaikka ne tapahtuisivat yhteisymmärryksessä ja yksityistiloissa. Vaikka Singaporen yhteiskunta on edelleenkin jakautunut hlbt-kysymyksissä, tunnetut poliittiset vaikuttajat ja monet uskonnolliset johtajat ovat kehottaneet yhteisöjään hyväksymään hlbt-jäsenet. Singaporessa järjestettävään, vapautta rakastaa julistavaan Pink Dot -juhlaan osallistuu niin ikään vuosi vuodelta useampia henkilöitä.

Sananvapautta rajoitettiin Singaporessa vuonna 2015 parlamenttivaalien, kaupunkivaltion perustajana pidetyn Lee Kuan Yewin kuoleman ja Singaporen itsenäisyyden 50. vuosipäivän johdosta. Yksi sananvapauteen liittyvä näkyvä oikeuskäsittely on edelleen kesken. Kaksi kansalaisyhteiskunnan johtohahmoa on määrätty blogikirjoitustensa johdosta sakkoihin. Heidän tapauksensa ovat toimineet ennakkotapauksina muille singaporelaisille internetin käyttäjille. Heistä toisen katsottiin syyllistyneen parlamentin jäsenen Lee Hsien Loongin kunnianloukkaukseen ja toisen oikeuden halventamiseen (oikeuslaitoksen skandalisoimiseen).

Neljäs tapaus liittyi erääseen teini-ikäiseen bloggaajaan, jonka katsottiin syyllistyneen kristittyjen tunteita loukanneeseen kommentointiin. Hänet todettiin syylliseksi ja hän sai neljän viikon vankeustuomion, jonka taannehtivan täytäntöönpanon myötä hänet vapautettiin heti. Häirinnältä suojelua koskevan lain osalta äskettäin annetussa tuomiossa määrättiin vastaajan hyväksi, että ministeriötä ei voida pitää kyseisen lain mukaisesti "henkilönä".

EU:n vuonna 2015 ihmisoikeuskysymyksissä toteuttamia toimia olivat seuranta ja raportointi, viralliset yhteydenotot, toiminnan tiivis koordinointi jäsenvaltioiden kanssa sekä kokousten, vuoropuhelujen ja monien tapahtumien järjestäminen.

Ihmisoikeusalan toimeksiantonsa mukaisesti EU:n edustusto isännöi useita Singaporen kansalaisyhteiskunnan tunnettujen jäsenten kanssa käytyjä vuoropuheluja, joiden aiheet vaihtelivat hlbt-kysymyksistä sananvapauteen, kuolemanrangaistukseen ja kansalaisyhteiskunnan kohtaamiin haasteisiin.

Eurooppalaisen ja kansainvälisen kuolemanrangaistuksen vastaisen päivän kunniaksi EU organisoi paneelikeskustelun kuolemanrangaistuksesta Singaporessa. Tämä oli toinen kerta, kun tällainen tilaisuus järjestettiin Singaporessa edustuston tilojen ulkopuolella, Singaporen kansallisessa yliopistossa. Panelisteina oli muun muassa paikallinen puolustusasianajaja rikosasioissa, kuolemanrangaistusta vastaan kampanjoiva aktivisti sekä kaksi rikosoikeuden professoria. Yleisönä oli oikeusalan toimijoita, akateemisen maailman edustajia, opiskelijoita, samanmielisten maiden diplomaatteja ja EU:n poliittisia neuvonantajia.

Vuoden 2015 ihmisoikeuksien päivän konferenssissa keskityttiin naisten oikeuksien edistymiseen ja näkymiin Singaporessa ja ASEAN-maissa. Seminaarissa käytiin kolme asiaa koskevaa paneelikeskustelua: "Singaporessa saavutettu edistyminen 20 vuotta sitten tapahtuneen CEDAW-sopimuksen ratifioinnin jälkeen", "Naisten oikeuksiin kohdistuvat haasteet Kaakkois-Aasiassa" ja "Naisten oikeuksien näkymät Euroopassa ja Aasiassa".

Sri Lanka

Presidentti Sirisenan tammikuussa 2015 pidetyissä presidentinvaaleissa saavuttama voitto, johon liittyi lupaus viedä läpi uudistukset ja toteuttaa hyvää hallintotapaa koskeva toimintaohjelma, merkitsi Sri Lankalle käännekohtaa kaikissa suhteissa, myös ihmisoikeusalalla. Tämän seurauksena kansalaisyhteiskunnan toimintaan ja poliittisissa keskusteluissa esitettäviin eriäviin näkemyksiin liittyvät mahdollisuudet ovat parantuneet merkittävästi.

EU lähetti Sri Lankan hallituksen kutsusta vaalitarkkailuvaltuuskunnan elokuussa 2015 pidettyihin parlamenttivaaleihin. Valtuuskunnan arvio oli myönteinen, ja se totesi, että vaalit olivat hyvin järjestetyt ja tarjosivat äänestäjille aitoja vaihtoehtoja laajasta poliittisten vaihtoehtojen valikoimasta. Valtuuskunta antoi kuitenkin joitain suosituksia siitä, miten vaalijärjestelmää voidaan vielä parantaa ja saattaa se täysin kansainvälisten normien mukaiseksi. Lisäksi EU myönsi rahoitustukena 1,2 miljoonaa euroa kansallisille vaalitarkkailujärjestöille, joilla oli keskeinen tehtävä molempien vuoden 2015 vaalien aktiivisina tarkkailijoina. Tuetut toimet koskivat äänestäjien valistusta, mediakoulutusta ja vaalitarkkailua. Niiden seurauksena vaalitarkkailua harjoitti vaalipäivänä yli 15 000 tarkkailijaa.

Vuonna 2015 toteutettiin merkittäviä toimia, joiden tavoitteena oli lisätä tiedotusvälineiden vapautta ja poistaa sensuuria, vaikka ihmisoikeusryhmät ja vapaan lehdistön puolestapuhujat ovatkin kritisoineet presidentti Sirisenan tekemää päätöstä elvyttää lehdistöneuvosto, jota entinen hallinto käytti lehdistön valvomiseksi ja aika ajoin toimittajien vangitsemiseksi ja rankaisemiseksi.

Eräs tärkeä myönteinen tapahtuma oli perustuslakiin tehty 19. muutos, jolla rajoitettiin presidentin valtaa ja perustettiin perustuslakineuvosto. Viimeksi mainittu perusti uudelleen monia riippumattomia komissioita, muun muassa ihmisoikeuskomission, mikä auttoi palauttamaan järjestelmällisen valvonnan.

Vuonna 2015 Sri Lankan hallitus sitoutui yhteistyöhön YK:n ja sen ihmisoikeusmekanismien kanssa. Sri Lanka ilmoittautui ensimmäisen kerran YK:n ihmisoikeusneuvostossa tukijaksi päätöslauselmaan, jossa sitoudutaan luomaan tarvittavat mekanismit väitettyjen sisällissodan aikaisten ihmisoikeusloukkausten ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkausten tutkimista ja syytteenpanoa varten. Vuoden aikana tapahtui myös kaksi YK:n erityismenettelyjen vierailua: totuuden, oikeuden, korvausten ja uusiutumattomuuden takaamisen erityisraportoin ja tahdonvastaisia katoamisia käsittelevän YK:n työryhmän vierailut. Sri Lanka allekirjoitti joulukuussa yleissopimuksen kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta ja ilmoitti aikovansa ratifioida sen.

EU:n ulkoasiainneuvosto antoi 16. marraskuuta 2015 Sri Lankaa koskevat päätelmät, joissa tunnustetaan Sri Lankan saavuttamat merkittävät edistysaskeleet. Päätelmissä ilmaistaan myös EU:n halukkuus jatkaa läheistä yhteistyötä hallituksen kanssa ja tukea sitä esimerkiksi vastuuvellvollisuuden, sovinnon ja ihmisoikeuksien edistämisessä.

Huolimatta vuoden 2015 myönteisestä kehityksestä edelleen raportoitiin kidutuksen käytön sekä seksuaalisen häirinnän ja hyväksikäytön jatkumisesta samoin kuin poliisin liiallisesta voimankäytöstä mielenosoittajia vastaan. Myös uhrien ryhmien pelottelu on edelleen huolestuttavaa. Suurina haasteina ovat vieläkin elinolojen normalisoiminen maan pohjois- ja itäosissa kuusi vuotta konfliktin päättymisen jälkeen, konfliktiin johtaneisiin perimmäisiin syihin puuttuminen sekä vastuuvollisuuden ja sovinnon varmistaminen.

NGO-sihteeristö, joka kuului aiemmin puolustusministeriön alaisuuteen, on nyt liitetty sosiaalisen vuoropuhelun ministeriöön. Korkean tason poliittisesta tahdosta huolimatta alun perin suunniteltu uudistus ja kansalaisjärjestöjen neuvoa-antavan komitean suositukset ovat vielä panematta täytäntöön, minkä vuoksi kansalaisjärjestöjen rekisteröinti on edelleenkin monimutkainen ja aikaavievä prosessi.

EU jatkoi Sri Lankan kansalaisyhteiskunnan tukemista EIDHR:stä ja kansalaisjärjestöjä ja paikallisviranomaisia (CSO-LA) koskevista budjettikohdista. Nämä hankkeet keskittyvät lähinnä naisten voimaannuttamiseen eli tukemaan naisten toimeentuloa ja poliittista johtajuutta, estämään seksuaalista väkivaltaa ja tarjoamaan neuvontaa konfliktin ja muiden rakenteellisen väkivallan muotojen aiheuttamiin traumoihin ja muihin psykologisiin häiriöihin sekä perusoikeuksien vahvistamiseen ja konfliktin huomioon ottavan raportoinnin ja sovinnon edistämiseen.

CSO-LA -budjettikohdasta on rahoitettu 17 hanketta. Hankkeissa keskitytään pääasiassa vahvistamaan kansalaisjärjestöjen roolia yhteisöjen talouden sietokyvyn lisäämisessä, edistämään kansalaisjärjestöjen ja hallituksen viranomaisten välistä yhteistyötä sosiaalipalvelujen parantamiseksi, tehostamaan kansalaisjärjestöjen panosta sosiaalis-taloudellisten mahdollisuuksien ja elinolojen parantamiseksi Sri Lankan pohjois- ja itäosissa sijaitsevista sodan runtelemissa yhteisöissä, kehittämään osallistavaa kansalaisyhteiskuntaa ja hallintotapaa kestävän kasvun varmistamiseksi, tukemaan kansalaisjärjestöjä ja paikallisviranomaisia vammaisten lasten integroimiseksi Sri Lankan yhteiskuntaan ja varmistamaan plantaasiviljelijäyhteisöjen merkityksellinen osallistuminen demokratiaan ja hallintoon.

Thaimaa

Maanlaajuisesti sovellettu poikkeustilalaki, joka oli ollut voimassa 20. toukokuuta 2014 alkaen, kumottiin 1. huhtikuuta 2015. Poikkeustilalaki korvattiin Rauhan ja järjestyksen kansallisen neuvoston (NCPO) määräyksellä nro 3/2015, joka annettiin väliaikaisen perustuslain 44 pykälän nojalla. Määräyksessä annettiin viranomaisille käytännössä samat valtuudet kuin poikkeustilalaissa, ja korkean edustajan tiedottaja totesi 2. huhtikuuta, ettei uusi määräys tuo Thaimaata lähemmäs demokraattista ja vastuullista hallitusta.

Toukokuun 2014 vallankaappauksesta alkaen sotilasviranomaiset ovat pidättäneet – yleensä enintään seitsemäksi päiväksi – yli 1 255 poliitikkoa, aktivistia, toimittajaa ja henkilöä, joiden syytettiin jättäneen noudattamatta NCPO:n määräyksiä, tukeneen syrjäytettyä hallitusta, halventaneen monarkiaa tai osallistuneen vallankaappauksen vastaisiin mielenilmauksiin tai toimiin. Erityisen huolestuttavaa on siviilejä koskevien syytteiden käsitteleminen sotilastuomioistuimissa. Siviilejä koskevat tapaukset käsitellään sotilastuomioistuimissa esimerkiksi silloin, kun heitä syytetään terrorismista, mutta myös majesteettirikoksen kaltaisten väkivallattomien rikosten tapauksessa. Koko maassa oli 30. marraskuuta 2015 mennessä tuotu vähintään 1 629 siviiliä sotilastuomioistuinten eteen.

Oikeusministeriö määräsi syyskuussa, että erästä sotilaskasarmia käytetään kansalliseen turvallisuuteen kohdistuvista rikoksista epäiltyjen pidätyskeskuksena. Sotilaskasarmin käyttö tekee siviilivalvonnasta mahdotonta ja vaarantaa omaisten ja asianajajien vierailut. Kaksi pidätettyä on kuollut kasarmilla syyskuun jälkeen.

Sotilasviranomaiset ovat nostaneet ensisijaiseksi tavoitteekseen asettaa syytteeseen henkilöt, joiden katsotaan syyllistyneen rikoslain 112 artiklan mukaiseen majesteettirikokseen. Vallankaappauksen jälkeen vähintään 53 henkilöä on saanut syytteen majesteettirikoksesta. Sotilastuomioistuimet ovat rutiininomaisesti määränneet ankarampia rangaistuksia kuin siviilituomioistuimet, muun muassa 60 vuoden vankeusrangaistuksen, joka on pisin koskaan määrätty.

Sotilasviranomaiset ovat säännöllisesti kieltäneet tai lopettaneet poliittisesta ja ihmisoikeustilanteesta käytäviä julkisia keskusteluja samoin kuin eriävien poliittisten mielipiteiden ilmaisemisen vedoten siihen, että nämä uhkaavat kansallista turvallisuutta. Opiskelijoita, aktivisteja, akateemisen maailman edustajia ja muita henkilöitä on peloteltu sotilaiden näiden henkilöiden koteihin ja/tai työpaikoille tekemillä vierailuilla, toistuvilla puhelinsoitoilla tai oikeustoimia koskevilla uhkailuilla. Toimittajia ja poliitikkoja on kutsuttu kuultaviksi näiden arvosteltua sotilasviranomaisia.

NCPO kieltää yli viiden ihmisen poliittiset kokoontumiset. Tällaisia mielenosoittajia viedään usein sotilastuomioistuinten eteen ja heille saatetaan määrätä jopa kahden vuoden vankeusrangaistus. Vähintään 80 ihmistä on pidätetty julkisten kokoontumisten organisoinnista tai niihin osallistumisesta. Tämä tarkoittaa myös, että poliittisten puolueiden on mahdotonta kokoontua ja laatia valituksia tai uudistusehdotuksia, eivätkä paikallisyhteisöt pysty järjestäytymään ja osoittamaan mieltään yhteisön oikeuksiin vaikuttavia hankkeita vastaan.

Muut, vallankaappauksesta irrallaan olevat ihmisoikeuskysymykset antavat edelleen aihetta vakavaan huoleen. Thaimaa oli heinäkuussa 2015 julkaistussa Yhdysvaltojen ihmiskaupparaportissa edelleenkin tason 3 seurantalistalla. Thaimaassa on noin kahdesta kolmeen miljoonaa naapurimaista saapunutta muuttajaa. Heistä kymmenet tuhannet ovat ihmiskaupan uhreja.

Erityisesti siirtotyöläiset ovat hyvin alttiina ihmisoikeuksien, varsinkin työntekijöiden oikeuksien loukkauksille. Vuonna 2015 julkaistiin useita raportteja tällaisista loukkauksista kalastusteollisuudessa sekä kalojen ja äyriäisten jalostusteollisuudessa, siipikarjateollisuudessa ja matkailualalla.

Levottomassa eteläisimmässä osassa hallitus kerää edelleen väkisin dna-näytteitä ja sormenjalkia henkilöiltä, joiden epäillään osallistuneen etelän kapinaliikkeeseen.

EU:n edustusto teki koko vuoden 2015 ajan tiivistä yhteistyötä ihmisoikeuksien puolustajien kanssa ja otti mukaan toimintaansa paitsi EU:n jäsenvaltioita myös muita samanmielisiä maita. EU:n edustusto on monenlaisten toimintojensa myötä vakiinnuttanut asemansa vankkumattomana ihmisoikeuksien puolustajana. Thaimaan ihmisoikeusyhteisö arvostaa tätä lähestymistapaa laajasti ja selkeästi. EU otti Thaimaan viranomaisten kanssa esiin kalastusaluksilla Thaimaan kala- ja äyriäistuotteiden jalostusteollisuudessa laajalle levinneen pakkotyön, lapsityön ja muut sellaiset työn muodot, joita ei voida hyväksyä, sekä yleisen ihmiskaupan, jonka katsotaan edellyttävän pikaista ja määrätietoista toimintaa. EU:n ja Thaimaan viranomaisten välillä käynnistettiin vuoropuhelu ja ILO:n kanssa aloitettiin yhteistyö tilanteen korjaamiseksi.

Korkean edustajan tiedottaja antoi kaksi julkilausumaa: 2. huhtikuuta poikkeustilalain korvaamisesta määräyksellä 3/2015 ja 10. heinäkuuta noin 100:n turkkilaista alkuperää olevan henkilön karkottamisesta Thaimaasta. Edustuston päällikkö antoi yhdessä Thaimaassa olevien EU:n jäsenvaltioiden edustustojen päälliköiden kanssa kolme julkilausumaa: julkilausuma ilman tuomioistuINVALVONTAA tehdyistä säilöönotoista ja sotilastuomioistuinten käytöstä (13. helmikuuta), julkilausuma 14 opiskelijan pidättämisestä heidän osoitettua rauhanomaisesti mieltään (30. kesäkuuta) ja julkilausuma, jossa Thaimaan hallitusta kehoitetaan kunnioittamaan sanan- ja kokoontumisvapautta ja korostetaan oikeusvaltion sekä ihmisoikeuksien suojelun ja edistämisen merkitystä vakauden ja kehityksen kannalta (24. syyskuuta).

EU:n edustustolla oli hyvin säännöllisiä kahdenvälisiä tapaamisia ihmisoikeuksien puolustajien ja NGO:iden kanssa, ja se osallistui oikeudenkäyntien tarkkailuun silloin, kun ihmisoikeudet olivat vaarassa. Tämän lisäksi EU:n edustusto järjesti EU:n jäsenvaltioille ja samanmielisille maille vierailuja haavoittuviin yhteisöihin sekä tapaamisia ihmisoikeuksien puolustajien kanssa. Edustusto otti myös toimittajia mukaan vierailemaan hankkeissa, joilla pyritään lisäämään tietoisuutta valtiosta riippumattomille toimijoille Thaimaassa myönnettävästä EU:n tuesta.

Edustusto järjesti sekä kansainvälisenä kuolemanrangaistuksen vastaisena päivänä että kansainvälisenä ihmisoikeuksien päivänä julkiset ja hyvin näkyvät tapahtumat, joissa se teki yhteistyötä Thaimaan oikeusministeriön kanssa.

Itä-Timor

EU tuki edelleen Itä-Timoria sen ponnisteluissa rauhanomaisen yhteiskunnan rakentamiseksi ja sen nuoren demokraattisen järjestelmän vahvistamiseksi. Sen jälkeen, kun kuudes perustuslaillinen hallitus oli muodostettu helmikuussa 2015, EU piti säännöllistä yhteyttä hallitukseen poliittisen vuoropuhelun ja korkean tason poliittisten kokousten kautta. Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaisen tehostetun poliittisen vuoropuhelun kolmas kokous, joka oli alun perin suunniteltu pidettäväksi syksyllä 2015, päätettiin kuitenkin lykätä seuraavaan vuoteen. Tältä osin EU seurasi edelleenkin tarkoin Itä-Timorin kanssa viimeisimmässä vuoden 2014 poliittisessa vuoropuhelussa sovittuja sitoumuksia muun muassa ihmisoikeuksien, oikeusvaltion, hallinnon ja korruption torjunnan aloilla.

EU:n edustusto koordinoi toimintaansa tiiviisti Itä-Timorissa toimivien jäsenvaltioiden sekä YK:n organisaatioiden kanssa ihmisoikeuksien tukemiseksi ja demokratian vakiinnuttamiseksi, erityisesti hyvää hallintotapaa koskevin ohjelmin, joiden tavoitteena on kehittää kansallisen parlamentin valmiuksia tai vahvistaa oikeusala. Apua on annettu myös tilintarkastusviraston perustamiseen sekä toimenpiteisiin, joilla pyritään torjumaan korruptiota, rahanpesua, järjestäytyynyttä rikollisuutta ja huumausaineiden salakuljetusta. Lukuisia NGO:ita tuetaan tavoitteena lisätä oikeussuojan saatavuutta, varmistaa kansalaisten osallistuminen maa- ja asuntopolitiikkojen määrittelyyn ja seurantaan sekä vahvistaa lähisuhdeväkivallan uhreina olevien lasten ja naisten tuki- ja suojelumekanismeja.

Itä-Timor oli osa ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevaan EU:n strategiakehykseen ja toimintasuunnitelmaan kuuluvaa toisen sukupolven demokratiatuen pilottihanketta. Vuonna 2015 saatiin valmiiksi strategiset painopisteet yksilöivä kattava demokratiaprofiili, joka toimii perustana maaohjelman kanssa johdonmukaisen demokratiaa koskevan toimintasuunnitelman laatimiselle.

Vietnam

Jatkuvasta talouskasvusta ja monien osalta parantuneista sosiaalis-taloudellisista oloista huolimatta kansalais- ja poliittisia oikeuksia rikottiin Vietnamissa edelleen vuonna 2015. Demokratian periaatteiden sekä ihmis- ja perusoikeuksien kunnioittaminen ja edistäminen on keskeinen osa kesäkuussa 2012 allekirjoitettua EU:n ja Vietnamin kumppanuus- ja yhteistyösopimusta. EU:n tärkeimmät huolenaiheet liittyvät kansalaisoikeuksiin ja poliittisiin oikeuksiin, erityisesti sanan- ja kokoontumisvapauteen, tiedotusvälineiden vapauteen, uskonnon- tai vakaumuksenvapauteen sekä kuolemanrangaistuksen käyttöön. Ihmisoikeuksien puolustajien pelottelu, häirintä ja pidätykset jatkuvat, ja usein heitä tuomitaan pitkiin vankeusrangaistuksiin, vaikka pidätysten määrä vähenikin vuonna 2015 hieman samalla kun häirintätapaukset lisääntyivät.

Tehostetun ihmisoikeusvuoropuhelun neljäs kierros järjestettiin 19. tammikuuta 2015 Brysselissä. Vietnam ratifioi maaliskuussa 2015 kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen ja vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen. Vuoden lopussa, 15. joulukuuta, käytiin tehostetun ihmisoikeusvuoropuhelun viides kierros, jonka aikana määriteltiin erityisesti mahdollisuuksia ihmisoikeuksien kannalta merkityksellisiin oikeudellisiin uudistuksiin myönnettävälle EU:n tuelle ja kidutuksen vastaisen YK:n yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevalle toimintasuunnitelmalle.

EU kehotti molemmissa ihmisoikeusvuoropuheluissa sekä julkilausumissa ja hienovaraista diplomatiaa käyttäen hallitusta poistamaan sananvapauden ja tiedotusvälineiden vapauden rajoitukset, vaati päästä käymään vankiloissa ja tarkkailemaan oikeudenkäyntejä sekä kehotti vapauttamaan useita humanitaarisista syistä vangittuina olevia aktivisteja, joiden terveydentila oli heikko. EU toi toistuvasti esiin huolensa useiden asianajajien, aktivistien ja bloggaajien häirinnästä, pidätyksistä ja tuomioista, jotka perustuivat pääasiassa kansallista turvallisuutta koskeviin rikoslain säännöksiin, ja toisti kehotuksensa vapauttaa kaikki maassa vangitut rauhanomaisesti käyttäytyvät ihmisoikeuksien puolustajat.

Kolmeen ihmisoikeuksien puolustajaan joulukuun alussa kohdistetun hyökkäyksen jälkeen EU lähetti viranomaisille verbaalinootin, jossa pyydettiin selvennystä ja tekoon syylistyneiden saattamista oikeuteen. EU reagoi voimakkaasti asianajaja Nguyen Van Dain (joka oli yksi aiemman hyökkäyksen kohteista) pidätykseen 16. joulukuuta, ja korkean edustajan tiedottaja antoi asiasta julkilausuman 18. joulukuuta.

EU:n (ja muiden samanmielisten maiden) Vietnamille osoittama kannustus toimia kohti kuolemanrangaistuksen poistamista on vähitellen tuottamassa tulosta, sillä kuolemanrangaistuksella rangaistavien rikosten lukumäärää vähennettiin entisestään marraskuussa hyväksytyssä rikoslain tarkistuksessa. Tarkistetussa laissa säilytettiin kuitenkin kiistanalaiset kansallista turvallisuutta koskevat säännökset, ja joissakin tapauksissa niitä on laajennettu. Vankien ja pidätettyjen oikeuksien vahvistaminen uusissa pidätyksistä ja vankeutta sekä rikosprosessia koskevissa laeissa on myönteinen vastaus EU:n kehotukseen saattaa lainsäädäntö kansainvälisten ihmisoikeusnormien mukaiseksi.

Euroopan komissio (kaupan pääosasto) järjesti 12. toukokuuta pyöreän pöydän keskustelun, jossa EU:n toimielinten ja erinäisten valtiosta riippumattomien ja kansainvälisten järjestöjen edustajat vaihtoivat EU:n sidosryhmien kanssa näkemyksiä kaupasta, kestävästä kehityksestä ja ihmisoikeuksista EU:n ja Vietnamin suhteissa.

Euroopan parlamentti antoi 17. joulukuuta päätöslauselman esityksestä neuvoston päätökseksi Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden sekä Vietnamin sosialistisen tasavallan kokonaisvaltaista kumppanuutta ja yhteistyötä koskevan puitesopimuksen tekemisestä unionin puolesta.

Päätöslauselmassa otettiin esille useita ihmisoikeuskysymyksiä.

EU tapasi myös säännöllisesti ihmisoikeusaktivisteja ja kansalaisjärjestöjä. Lisäksi se seurasi uskonnon- ja vakaumuksenvapauden kehitystä, joka antaa edelleen aihetta huoleen. Valitettavasti vuonna 2015 viranomaiset eivät hyväksyneet pyyntöjä saada vierailla vankilassa asianomaisten henkilöiden luona. EU:lla oli myös kokous yleisen turvallisuuden ministeriön kanssa, ja se esitti huolensa ihmisoikeusaktivisteihin kohdistuvasta ahdistelusta ja väkivallasta.

Vuoden 2014 UPR-prosessin jälkeen Vietnam esitti elokuussa 2015 luonnoksen UPR-toimintasuunnitelmaksi ja etenemissuunnitelman 182 hyväksytyn suosituksen panemiseksi täytäntöön (suosituksia annettiin yhteensä 227). EU osallistui UPR-prosessiin ja sen jatkotoimiin aktiivisesti ja tarjosi Vietnamille tukea etenemissuunnitelman täytäntöönpanossa. EU kannusti Vietnamia jatkuvasti tekemään edelleen yhteistyötä YK:n ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyjen kanssa, ja Vietnam ilmoitti viidennessä ihmisoikeusvuoropuhelussa aikovansa kutsua vuonna 2016 maahan oikeutta ruokaan käsittelevän YK:n erityisraportoin. Monenvälisten kysymysten yhteydessä Vietnam myös tuki seksuaalisesta suuntautumisesta annettua ihmisoikeusneuvoston päätöslauselmaa.

Pääministeri Dungin Brysselin-vierailun yhteydessä allekirjoitettiin rahoitussopimus uudesta oikeusalalla toteutettavasta 14 miljoonan euron ohjelmasta. Sen tärkein tavoite on parantaa Vietnamin kansalaisten ja erityisesti haavoittuvimpien ryhmien (naiset, lapset ja etniset vähemmistöt) oikeussuojan saatavuutta. Ohjelmalla autetaan oikeusministeriötä panemaan täytäntöön alaa koskevat uudistus suunnitelmansa ja kansalaisjärjestöjä omaksumaan tärkeämpi rooli köyhien väestönosien oikeussuojan saatavuuden edistämisessä.

EIDHR tuki kahdeksaa hanketta, joiden kohteena olivat muun muassa hlbt-kysymykset, etniset vähemmistöt (erityisesti naiset, lapset ja maanomistusoikeudet), uskonnonvapaus sekä työntekijöiden oikeudet ja työmarkkinasuhteet. Valtiosta riippumattomia toimijoita koskevista määrärahoista rahoitettujen 11 hankkeen tavoitteena on erityisesti vahvistaa kansalaisjärjestöjen valmiuksia (esimerkiksi kysymyksissä, jotka koskevat terveydenhuoltoa, maaseutuyhteisöjä, kestävä maataloutta, naispuolisia siirtotyöläisiä ja paikallishallintoa). EU tuki strategisen vuoropuhelun rahoitusvälineestä myös toimintaa, joka liittyi korruption torjuntaan, etnisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksiin, uskonnon- ja vakaumuksenvapauteen, hyvään hallintoon ja muuttoliikkeeseen.

VIII Oseania

Australia

Australiaa koskeva yleinen määräaika-arviointi (UPR) suoritettiin 9. marraskuuta 2015. Australialle annettiin yhteensä 290 suositusta. Australia sai kiitosta muun muassa siitä, että se nimitti kokopäivätoimisen ihmisoikeusvaltuutetun ja toteutti toimia sukupuolten tasa-arvon parantamiseksi ja vammaisten henkilöiden oikeuksien tukemiseksi. Samanaikaisesti monet edustustot kannustivat Australiaa tarkistamaan säilöönotto- ja turvapaikkapolitiikkojaan, kuromaan umpeen alkuperäisväestön ja muun väestön välisen kuilun ja ratifioimaan useita keskeisiä kansainvälisiä ihmisoikeusvälineitä, kuten kidutuksen vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan. Naisiin kohdistuva väkivalta on edelleen ongelma, ja Australian hallitus ilmoitti lisätoimenpiteistä, jotka tarjoavat turvaverkon korkean riskin luokkaan kuuluville naisille ja lapsille. EU käy (turvallisuutta, terrorismin torjuntaa ja muuttoliikettä koskevien) vuoropuhelujensa välityksellä Australian kanssa keskustelua muuttoliikepolitiikkoihin sekä radikalisoitumisen ja terrorismin torjuntaan liittyvistä kysymyksistä.

Maaliskuussa 2015 parafoitu EU:n ja Australian puitesopimus tarjoaa mahdollisuuksia tehostaa edelleen ihmisoikeusalan vuoropuhelua ja yhteistyötä. EU ja Australia sopivat vuonna 2015 jatkavansa kansainvälisistä ihmisoikeuskysymyksistä käymiään säännöllisiä virallisia keskusteluja.

Fidži

Fidži järjesti vuoden 2006 vallankaappauksen jälkeiset ensimmäiset demokraattiset vaalinsa 17. syyskuuta 2014. Vaalien jälkeen EU lopetti Cotonoun kumppanuussopimuksen 96 artiklan mukaiset toimenpiteet ja aloitti kehitysyhteistyön Fidžin kanssa uudelleen vuonna 2015. Vuoden aikana EU jatkoi Fidžin demokratiaan paluun tukemista antamalla apua uudelle parlamentille.

Ensimmäinen AKT–EU-kumppanuussopimuksen 8 artiklan mukainen korkean tason poliittinen vuoropuhelu Fidžin demokratiaan paluun jälkeen käytiin Suvassa 15. kesäkuuta 2015. Siinä käsiteltiin myös ihmisoikeuskysymyksiä. Kokouksen puheenjohtajana toimi Fidžin puolelta pääministeri Josaia Voreqe Bainimarama ja EU:n korkean edustajan Mogherinin puolesta Latvian ulkoministeri Edgars Rinkēvičs.

Fidžistä laadittiin lokakuun 2014 lopussa sen toinen UPR-arviointi ihmisoikeusneuvoston istunnossa Genevessä, ja työryhmän lopullinen raportti annettiin maaliskuussa 2015. Fidži hyväksyi 112 suositusta ja pani merkille 26 suositusta yhteensä 138 suosituksesta. Fidži ilmoitti neuvostolle, että 12 suosituksen täytäntöönpano on jo aloitettu.

Fidži on osapuolena monissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa. Se ei ole kuitenkaan vielä ratifioinut kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevaa kansainvälistä yleissopimusta (KP-yleissopimus) eikä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevaa kansainvälistä yleissopimusta, vaikka hyväksyi niitä koskevat UPR-suositukset. Parlamentti hyväksyi maaliskuussa 2015 kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastaisen yleissopimuksen ratifioinnin. Yleissopimusta ei ole kuitenkaan vielä ratifioitu.

ILO arvioi vuoden aikana edelleen Fidžin edistymistä lainsäädäntönsä saattamisessa keskeisten ILO:n yleissopimusten nro 87 ja nro 98 mukaiseksi. Työmarkkinasuhteita koskeva vuoden 2015 lainmuutosehdotus korvasi työllisyyttä keskeisillä kansallisilla toimialoilla koskevan asetuksen. ILO:n kolmikantavaltuuskunta tarkastelee jäljellä olevia puutteita vuoden 2016 alussa.

Fidžin turvallisuusjoukkojen rikoksista epäiltyihin henkilöihin ja vankeihin kohdistamaa kidutusta ja huonoa kohtelua koskevia syytöksiä on käsitelty epäyhtenäisesti. Poliisipäällikkö Groenewald ryhtyi määrätietoisiin toimiin viedäkseen tutkintaa eteenpäin, mutta marraskuussa 2015 hän erosi, koska armeijan väitettiin puuttuneen asiaan. Kidutustapauksia koskevissa oikeudenkäynneissä on saavutettava merkittävää edistymistä, jotta voidaan selkeästi osoittaa, että rankaisemattomuuden kulttuurille ei ole tilaa demokraattisessa yhteiskunnassa.

Uudelleen perustettu ihmisoikeuksia ja syrjinnän torjuntaa käsittelevä komitea (HRADC) jatkoi toimintaansa vuoden 2009 rajoittavan asetuksen nojalla. Uusien jäsenten nimittäminen komiteaan keväällä 2015 oli myönteinen askel kohti ihmisoikeuksien noudattamisen lujittamista Fidžissä. HRADC:lle toimitettiin vuoden aikana lähes 300 valitusta, jotka koskivat sähkön ja veden kaltaisten palvelujen saatavuutta, naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, ilmastonmuutosta sekä poliisin ja vankilaviranomaisten väitettyä väkivaltaisuutta ja kidutustoimintaa.

Hallitus on parhaillaan osallisena monissa valistuskampanjoissa, jotka koskevat naisiin ja lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa. YK raportoi, että Fidžissä 64 prosenttia naisista on elämänsä aikana kohdannut jonkinlaista väkivaltaa (vaikka tämä osuus on korkea, se on silti yksi eteläisen Tyynenmeren alueen alhaisimmista). Noin 15 prosenttia naisista ilmoitti myös tulleen pahoinpidellyksi ollessaan raskaana. Kansainvälisestä yhteistyöstä ja kehitysasioista vastaava Euroopan komission jäsen Neven Mimica piti kesäkuussa 2015 Suvassa sukupuolten tasa-arvokysymyksiä käsittelevän kokouksen viiden NGO:n kanssa vahvistaen näin kuulemisen ja kansalaisjärjestöjen kanssa käytävän vuoropuhelun merkityksen EU:lle.

Fidži isännöi Tyynenmeren alueella toteutettua YK:n Free & Equal -kampanjaa vuoden 2015 kesäkuusta elokuuhun. Kampanja kohdistui homo- ja transfobiaan sekä hlbt-yhteisön syrjintään.

EU jatkoi vuonna 2015 kansalaisjärjestöille myöntämäänsä tukea ja alkoi panna täytäntöön Fidžin etenemissuunnitelmaa kansalaisyhteiskunnan kanssa tehtävälle yhteistyölle. Kansalaisjärjestöjä kuultiin myös valmisteltaessa oikeutta ja maataloutta koskevia Fidžin 11. EKR:n ohjelmia.

Kansalaisjärjestöt osallistuvat näillä molemmilla aloilla säännölliseen vuoropuheluun ja erityistoimien toteuttamiseen. EU:n rahoittamaa aloitetta, jolla pyritään lisäämään Fidžin kansalaisten osallistumista, on myös toteutettu yli 40 kansalaisjärjestön ja yhteisöryhmän kanssa. Aloitteen tavoitteena on kannustaa ja edistää kansalaisten osallistumista keskeisiin kysymyksiin, joita ovat esimerkiksi vastuuvollisuus ja ihmisoikeudet, muutosjohtajuus, yhtäläisten palvelujen tarjoaminen, syrjimättömyys, päätöksenteko ja koalitioiden muodostaminen.

Vuoden 2015 loppuun mennessä oli osoitettu 2,4 miljoonaa euroa (EIDHR:n ja NSA:n määrärahoista) kuuteen uuteen hankkeeseen, joiden tavoitteena oli lujittaa osallistavaa demokratiaa, erityisesti parantaa hallintoa ja vastuuvollisuutta osallistavan päätöksenteon avulla parantamalla kansalaisjärjestöjen edellytyksiä toimia yhteistyössä viranomaisten kanssa, ja tukea kansalaisjärjestöjen roolia demokratian ja kestävä kehityksen edistämässä tehostamalla niiden valvontatehtäviä (seuranta ja raportointi) asiaankuuluvien kansallisten prosessien tueksi.

Tyynenmeren pienet saarivaltiot – Kiribati, Marshallinsaarten tasavalta, Mikronesian liittovaltio, Nauru, Palau, Tuvalu ja Samoa

UPR-arvioinnit laadittiin vuonna 2015 neljästä maasta: Marshallinsaarten tasavallasta, Kiribatista, Mikronesian liittovaltiosta ja Naurusta. Samoan ja Palaun arvioinnit laaditaan vuonna 2016.

Marshallinsaarten tasavalta ratifioi maaliskuussa 2015 vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen. Kiribati ja Mikronesian tasavalta ratifioivat lokakuussa 2015 lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin. Tyynenmeren alueen maiden sopimusten ratifiointiaste on kuitenkin edelleen maailman alhaisin, mikä johtuu lähinnä rajallisista valmiuksista. Tyynenmeren saarivaltioilla on myös pitkään ollut haasteita sopimusten noudattamisen raportoinnissa. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi EU tukee Tyynenmeren saarten foorumin sihteeristöä, jotta se parantaisi Tyynenmeren saarten ratifiointiastetta ja panisi täytäntöön kansainväliset ihmisoikeussopimukset alueellisessa ohjelmahankkeessa, jonka määrärahat ovat 1 miljoona euroa.

Samoa ja Fidžiä lukuun ottamatta yhdelläkään Tyynenmeren saarivaltioista ei ole kansallisia ihmisoikeusinstituutioita, mikä hankaloittaa ihmisoikeuksien kansallista suojelua Tyynenmeren alueella. Samoan oikeusasiamiehen toimisto laati vuonna 2015 ensimmäisen raportin Samoan ihmisoikeustilanteesta. Raportissa todettiin, että naisten, lasten, vammaisten ja vankien tasa-arvoinen kohtelu ja kunnioittaminen on turvattava paremmin.

Naisiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta on Tyynenmeren alueella edelleen suuri ongelma. Maiden on vauhditettava kansallisten strategioidensa täytäntöönpanoa ja lähisuhdeväkivaltaa koskevan lainsäädännön täytäntöönpanon valvontaa.

Turvapaikanhakijoiden ja pakolaisten tilanne oli Naurussa edelleen huolestuttava. Kidutuksen ennaltaehkäisyä käsittelevä YK:n alakomitea vieraili Naurussa toukokuussa 2015 ja kehotti viranomaisia perustamaan riippumattoman valvontaelimen sen varmistamiseksi, että maa täyttää pidätettyjä tai vangittuja ihmisiä koskevat, kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vastaisen yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan mukaiset velvoitteensa.

Naurun ihmisoikeustilanne oli huolestuttava. Naurun hallitus toteutti toukokuun 2015 alussa toimenpiteitä, joilla rajoitettiin internetin ja sosiaalisen median, kuten Facebookin, käyttöä. Lisäksi se hyväksyi rikoslakiin muutoksia, joiden myötä kaikista kommenteista, joiden katsottiin voivan "aiheuttaa emotionaalista stressiä" ja "todennäköisesti uhkaavan yleistä järjestystä" tehtiin rikoksia, joista voi seurata jopa seitsemän vuoden vankeusrangaistus. Muutosta on kritisoitu laajalti kansainvälisessä mediassa yrityksenä rajoittaa sananvapautta. Lisäksi useita oppositiota edustavia parlamentin jäseniä on haastettu oikeuteen, ja heidän asianajajansa ovat raportoineet maahan pääsyä koskevista rajoituksista. EU:n edustusto seurasi tarkoin Naurun heikkenevää poliittista ja ihmisoikeustilannetta ja antoi kesäkuussa 2015 asiaa koskevan julkilausuman. Useita valtuuskuntia vieraili Naurussa arvioimassa tilannetta paikan päällä.

Ilmastonmuutos on edelleen yksi Tyynenmeren saarivaltioiden suurimmista haasteista. Se vaikuttaa ihmisoikeuksiin, naisiin yleisesti kohdistuvaan väkivaltaan ja syrjintään, terveydenhuollon saatavuuteen ja koulunkäynnin keskeyttäneiden nuorten suureen määrään. Tuvaluun iski vuonna 2015 trooppinen pyörremyrsky Pam ja Mikronesian liittovaltioon trooppinen pyörremyrsky Maysak.

Kiribatin, Naurun ja Tuvalun edustajia osallistui ulkomaan työpaikkojen hakemista ja edistämistä käsittelevään seminaariin, jonka EU rahoitti Tyynenmeren ilmastonmuutosta ja muuttoliikettä koskevasta PCCM-hankkeesta.

Maiden kanssa käydyn vuoropuhelun ja eri rahoitusvälineiden välityksellä EU edisti ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa ja naisten suurempaa osallistumista päätöksentekoon. Tyynenmeren saarivaltioiden hlbt-yhteisön edustajia osallistui kahteen seminaariin, joita EU:n Tyynenmeren alueen edustusto isännöi osana Suvassa heinäkuussa 2015 käynnistettyä YK:n Free & Equal -kampanjaa. Seminaarien tarkoituksena oli lisätä tietoisuutta ihmisoikeuksien valvontamekanismeista, ja niissä keskityttiin väkivaltaan, jota kohdistetaan ihmisiin heidän seksuaalisen suuntautumisensa, sukupuoli-identiteettinsä, sukupuolen ilmaisunsa tai intersukupuolisuutensa perusteella.

Eri tasoilla käytyjä kahdenvälisiä kokouksia hyödynnettiin ihmisoikeuksien kunnioittamisen ja sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi Tyynenmeren alueella. Paikallistason poliittisia vuoropuheluja järjestettiin Naurussa, Palaussa, Marshallinsaarten tasavallassa, Mikronesian liittotasavallassa ja Kiribatissa. Kansainvälisestä yhteistyöstä ja kehitysasioista vastaava EU-komissaari Neven Mimica keskusteli syyskuussa ihmisoikeuskysymyksistä useiden Tyynenmeren alueen johtajien kanssa Port Moresbyssä järjestetyssä Tyynenmeren saarten foorumin 46. huippukokouksessa. EU tukee Tyynenmeren saarten foorumin sihteeristöä, jotta se parantaisi kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ratifiointi- ja täytäntöönpanoastetta Tyynenmeren saarilla, alueellisessa hankkeessa, jonka määrärahat ovat 1 miljoona euroa.

EU:n edustusto teki virallisia yhteydenottoja ja toteutti tiedotustoimintaa saadakseen Tyynenmeren pienet saarivaltiot kannattamaan EU:n ihmisoikeusalan aloitteita ja prioriteetteja YK:ssa.

Lokakuussa 2015 edustusto antoi lehdistötiedotteet, joissa se ilmaisi tyytyväisyytensä siihen, että Kiribati ja Mikronesian liittovaltio olivat ratifioineet lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin.

Uusi-Seelanti

Vuoden 2014 UPR-suositusten johdosta Uuden-Seelannin hallitus on hyväksynyt lainsäädäntöä, jonka tavoitteena on torjua kidutusta ja huonoa kohtelua (erityisesti haavoittuvia lapsia koskevalla lailla) ja verkkokiusaamista (haitallista digitaalista viestintää koskevalla lailla). Uuden-Seelannin hallitus on myöntänyt tarpeen puuttua ensisijaisesti lasten köyhyyteen, perheväkivaltaan ja sukupuolten tasa-arvoon liittyviin kysymyksiin (sukupuolten palkkaero, naisiin kohdistuvan väkivallan torjuminen). Maoriväestön osuus on edelleenkin suhteettoman suuri vankeustilastoissa ja nuorten tekemissä itsemurhissa.

EU ja Uusi-Seelanti kävivät edelleen säännöllisiä ihmisoikeusneuvotteluja kansainvälisillä foorumeilla, kuten YK:ssa New Yorkissa ja Genevessä. EU ja Uusi-Seelanti ovat tehneet hyvin läheistä yhteistyötä YK:n turvallisuusneuvostossa.

EU:n ja Uuden-Seelannin suhteita ja yhteistyötä koskeva kumppanuussopimus parafoitiin maaliskuussa 2015, ja se tarjoaa muun muassa mahdollisuuksia tehostaa edelleen ihmisoikeusalan vuoropuhelua ja yhteistyötä.

Papua-Uusi-Guinea

Papua-Uudessa-Guineassa on ollut demokraattinen hallintojärjestelmä siitä alkaen, kun se itsenäistyi vuonna 1975. Vuonna 2015 maassa vietettiin sen itsenäisyyden 40. vuosipäivää. Papua-Uusi-Guinea on hiljattain luokiteltu alemman keskitulotason kehitysmaaksi, jonka talouskasvu ja sosiaalinen muutos on viimeisen vuosikymmenen aikana ollut merkittävää. Maassa on riippumaton oikeuslaitos ja vapaa lehdistö – molemmat toimivat varsin hyvin. Hallintoon, avoimuuteen ja ihmisoikeuksiin liittyvät kysymykset tahraavat kuitenkin maan profiilia.

Laajasti tunnustetaan, että sukupuoleen perustuva väkivalta on edelleenkin vitsaus Papua-Uuden-Guinean yhteiskunnassa – erityisesti naisiin ja lapsiin perustuva väkivalta ja noituussyytteisiin liittyvät kidutukset ja surmaamiset. Raiskaus- ja lähisuhdeväkivaltatapausten määrä on yksi maailman suurimpia. Hallitus on laatinut tähän ongelmaan puuttuakseen politiikkoja, joista esimerkkejä ovat vuoden 2013 perheensuojelulaki – vaikka sen täytäntöönpano onkin vielä heikkoa – ja kansainväliset kehityskumppanit tarjoavat aktiivisesti tukea ja rahoitusta. Vielä on kuitenkin paljon tehtävää käyttäytymismallien muuttamiseksi erityisesti syrjäisillä alueilla.

Rikoslakiin toukokuussa 2013 tehtyjen muutosten seurauksena yhä suuremmasta määrästä rikoksia säädetään kuolemanrangaistus. Näitä ovat esimerkiksi maanpetos, merirosvous ja merirosvouksen yritys väkivalloin. Tämä merkitsi hälyttävää taantumista ihmisoikeusalalla. Vuotta 2014 leimasivat keskustelut uusista teloitusmenetelmistä (sähköisku, ampuminen, tappava ruiske, joka aiheuttaa hapenpuutteen tai tappava ruiske nukutusaineella), jotka kansallinen toimeenpanoneuvosto vahvisti vuonna 2015. Kuolemanrangaistusta koskevaa moratoriota ei ole kuitenkaan rikottu, ja viimeisin teloitus pantiin täytäntöön vuonna 1954. Myönteistä oli sen sijaan, että pääministeri kommentoi hiljattain julkisesti kuolemanrangaistuksen mahdollista tarkistamista. Virallinen kanta on kuitenkin edelleen sama.

Luotettavista tiedoista käy ilmi huolestuttavan korkea korruption taso (vuoden 2014 korruptioindeksin mukaan maa on 177 maan joukossa sijalla 145), lainsäädäntökehyksen, vastuuvollisuuden ja valvontamekanismien puutteellisuus (vuoden 2015 Doing Business -raportin mukaan 189 maan joukossa sijalla 141), palvelujen tuottamisen riittämättömyys ja tehottomuus (inhimillisen kehityksen indeksin mukaan 186 maan joukossa sijalla 158) ja vuosituhattavoitteiden jääminen saavuttamatta. Korruptio on levinnyt laajasti koko maahan. Hallitus tiedostaa hyvin tämän tilanteen ja on ryhtynyt toteuttamaan myönteisiä toimia siihen puuttumiseksi.

Kansallinen toimeenpanoneuvosto vahvisti heinäkuussa 2015 Papua-Uuden-Guinean valtiollisen sijoitusrahaston, jonka tehtävänä on varmistaa kaivostoiminnasta ja öljystä saatujen tulojen vastuullinen hallinnointi. Aloitteen katsotaan olevan lupaava askel kohti tilannetta, jossa osa kivennäisistä ja öljystä saatavasta tuotosta sijoitetaan tulevien sukupolvien ja makrotaloudellisen vakauden hyväksi. Kaivos- ja öljyalan verotulojen ja osinkojen odotetaan siirtyvän uuteen valtiolliseen sijoitusrahastoon vuoden 2016 ensimmäisestä neljänneksestä alkaen. Sijoitusrahaston hallintorakenteeseen ja toimintoihin liittyy kuitenkin vielä kysymyksiä.

EU edistää aktiivisesti naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa koulutuksen ja tietoisuuden lisäämisen avulla sekä lainsäädäntö- ja politiikka-aloittein. Vuonna 2015 demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen (EIDHR) puitteissa määriteltiin uusi hanke, jossa puututaan naisiin kohdistuvaan väkivaltaan Papua-Uudessa-Guineassa (277 999 euroa) ja jonka toteuttamisesta vastaa Voluntary Service Overseas -järjestö yhdessä paikallisen kumppanin Madang Country Women's Associationin kanssa. Hankkeen tavoitteena on lisätä tietoisuutta sukupuoleen perustuvan väkivallan haitallisista vaikutuksista ja edistää naisten ja tyttöjen oikeuksia. Hankkeessa tarjotaan myös oikeudellista neuvontaa, ohjataan sukupuoliperusteisen väkivallan uhreja hoitoon ja integroidaan heitä takaisin yhteiskuntaan.

EIDHR:n puitteissa vuonna 2014 määriteltystä kahta hanketta on jatkettu. Niistä ensimmäinen on nimeltään "Papua-Uuden-Guinean johto sukupuoliperusteista väkivaltaa vastaan" (278 000 euroa marraskuusta 2014 marraskuuhun 2016). Tämän World Vision -järjestön toteuttaman hankkeen tavoitteena on puolustaa Papua-Uuden-Guinean naisten oikeuksia, ja sen kohteena ovat hallituksen, kirkkojen, yhteisöjen ja kansalaisjärjestöjen korkeimman tason johtajat ja päätöksentekijät. Toisen hankkeen nimi on "Ihmisoikeuksien ja niiden puolustajien tukeminen siellä, missä ne/he ovat eniten uhattuina" (1 080 000 euroa). Papua-Uuden-Guinean lastenrahastolle myönnettiin joulukuussa 2014 avustus 36 kuukaudeksi. Hankkeen tavoitteena on voimaannuttaa uhreja ja ihmisoikeuksien puolustajia.

EU on viimeisten kahden vuoden ajan tukenut Avoin parlamentti -hankkeella demokratian ja hallinnon edistämisessä innovatiivista lähestymistapaa (288 000 euroa). Tämän Transparency International -järjestön toteuttaman hankkeen tarkoituksena on tukea parlamentin puhemiehen toimistoa ja maan kansallista parlamenttia sen kehittäessä parlamentin datayhteyttä, verkkosivustoa ja tekstiviestiyhteyttä, mikä parantaisi parlamentin ja kansalaisten välistä kanssakäymistä. EU:n rahoitus päättyi joulukuussa 2015. Hankkeen täytäntöönpanosta vastannut Transparency International luovutti hankkeen virallisesti maan parlamentille 15. joulukuuta 2015 järjestetyssä seremoniassa. Puhemiehen toimisto ja kansallinen parlamentti jatkavat hankkeen toteuttamista muiden rahoituslähteiden avulla.

EU osallistuu aktiivisesti myös eurooppalaisen julkisuusdiplomatian tehostamiseen vuoropuhelun ja tiedonvaihdon välityksellä. Papua-Uudessa-Guineassa EU esittää virallisia EU:n yhteydenottoja ihmisoikeuskysymyksiin liittyen ja kehittää tiiviitä yhteyksiä käymällä jatkuvaa vuoropuhelua viranomaisten ja kumppanien kanssa. Jokaisessa edustuston hallinnoimassa yhteistyöhankkeessa käsitellään myös hallintoon, ihmisoikeuskysymyksiin ja sukupuolten tasa-arvoon liittyvien kysymysten valtavirtaistamista.

Salomonsaaret

Poliittinen epävakaus Salomonsaarilla jatkuu. Oppositio esitti lokakuussa 2015 uuden epäluottamuslauseen, joka liittyi pääministerin väitettyyn varojen väärinkäyttöön.

Epäluottamuslause peruutettiin sen jälkeen, kun merkittävä osa ministereistä oli vaihdettu.

Järjestelmän hauraus ja kyseessä olevat intressit huomioon ottaen epävakauden voidaan odottaa lisääntyvän, mikä voisi antaa hallitukselle sysäyksen vaali- ja poliittisen ympäristön uudistamiseen.

Naisten osallistuminen poliittiseen elämään on edelleen hyvin vähäistä. Poliittisten puolueiden integriteettiä koskevassa laissa, jonka laatimiseen EU antoi teknistä apua, edellytetään, että rekisteröityneiden poliittisten puolueiden ehdokkaista vähintään 10 prosenttia on oltava naisia. EU tukee muiden avunantajien kanssa vaalilakiin ja poliittisten puolueiden integriteettiä koskevaan lakiin tehtäviä lisä uudistuksia, joilla korjattaisiin nykyiset, erityisesti sukupuolinäkökulman valtavirtaistamiseen liittyvät puutteet. Kuten pääministeri äskettäin ilmoitti, väliaikaisten erityistoimenpiteiden käyttöönoton uskotaan olevan keskeinen osa kyseisiä uudistuksia, joiden onnistuminen voi vaarantua poliittisen epävakauden vuoksi.

EU:n edustusto on antanut apua vaaliuudistuksiin ja poliittisiin uudistuksiin sekä jatkanut tukeaan sukupuolten välisen eriarvoisuuden ja lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi, mukaan lukien sukupuoliperusteisen väkivallan torjuminen ja naisten voimaannuttaminen. 11. EKR:n ohjelmasuunnittelu vuoteen 2020 jatkuvaksi kaudeksi saatiin päätökseen vuonna 2015.

Laajalle levinnyt lähisuhdeväkivalta ja sukupuoliperusteinen väkivalta koettelee maata edelleen. Naisiin ja lapsiin (ikäryhmässä 15–49) kohdistuva sukupuoliperusteinen väkivalta on pysynyt korkeana (parisuhteessa olevien naisten osalta arviolta 64 % ja muiden osalta 37 %). Oikeuslaitos suhtautuu asiaan vastedes tiukemmin. Vuoden 2014 perheensuojelulain tavoitteena oli luoda ehkäiseviä toimenpiteitä haavoittuviin perheenjäseniin kohdistettavan väkivaltaisen käyttäytymisen lopettamiseksi. Täytäntöönpanosäännöksiä ei ole kuitenkaan vielä viimeistelty, ja lain täytäntöönpanoa ei ole edelleenkään varmistettu. Laki on sekoitus rikos- ja siviilioikeutta, ja siinä kriminalisoidaan lähisuhdeväkivaltaan liittyvä käyttäytyminen sekä tarjotaan uhreille siviilioikeudellisia oikeussuojakeinoja.

Salomonsaarten hallitus ratifioi lapsen oikeuksista tehdyn yleissopimuksen vuonna 1995. Hallituksen on määrä toimittaa toinen ja kolmas maaraporttinsa yleissopimuksen täytäntöönpanosta. Lapsen oikeuksia koskeva lakiesitys ja lastensuojelua koskeva lakiesitys on laadittu muttei vielä hyväksytty. Niiden tavoitteena on suojella ja tukea väkivallan uhreja, ei rangaista väkivaltaan syyllistyneitä. Lapsiin kohdistuneeseen väkivaltaan syyllistyneitä kohdellaan rikoslain mukaisesti.

Salomonsaaret sitoutui vuonna 2002 noudattamaan seitsemää ihmisoikeusvelvoitetta CEDAW-sopimuksen nojalla, mutta sillä on vaikeuksia noudattaa niihin liittyviä raportointivelvoitteita. Maalla ei ole myöskään täytäntöönpanostrategiaa. Seuraava raportti on määrä toimittaa vuonna 2018. Salomonsaaret on allekirjoittanut Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön, mutta se on vielä ratifioimatta.

Toukokuussa 2015 toteutettiin hallituksen virkamiesten kansallinen kuuleminen tulevaa UPR-arviointia varten. Myös kansalaisjärjestöjä ja paikallisviranomaisia kuultiin. Ensimmäinen arviointi suoritettiin vuonna 2011. Hallitus hyväksyi kaikkiaan 115 suosituksesta 112. UPR-arvioinnin toinen kierros esitellään Genevessä 25. tammikuuta 2016.

Vuonna 2014 käytyä viidettä poliittista vuoropuhelua seuraava poliittinen vuoropuhelu on tarkoitus käydä vuoden 2016 ensimmäisen puoliskon lopussa, ja siinä tarkastellaan jälleen ihmisoikeuksiin liittyviä kysymyksiä.

Salomonsaarilla ei ole mitään muodollista välinettä ihmisoikeuksien suojelemiseksi ja puolustamiseksi. Poliisit ovat usein heikosti koulutettuja ja tietämättömiä ihmisoikeuksista ja asiaa koskevasta lainsäädännöstä, ja politiikan vahtikoirana toimivan kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuudet ja valmiudet ovat näissä kysymyksissä rajalliset. EU käynnistää vuonna 2016 ohjelman, jonka tavoitteena on lisätä kansalaisjärjestöjen valmiuksia osallistua poliittiseen vuoropuheluun ja politiikan valvontaan ja edistää tehokkaasti osallistavaa ja kestävää kasvua.

EU:n edustusto on jatkanut kansalaisjärjestöjen kanssa korruptiosta ja oikeusasiamiehen kanssa ihmisoikeuskysymyksistä käytävää vuoropuhelua. Korruptio on edelleen vakava ongelma etenkin korkea-arvoisten poliitikkojen keskuudessa. Tämän lisäksi EU on kehottanut edistämään kaikkia julkisia menoja koskevaa avoimuutta ja vastuuvellvollisuutta, varsinkin kun kyse on vaalipiirien kehittämiseen osoitettavista varoista, jotka muodostavat suuren osan kehitysmäärärahoista.

Totuus- ja sovintokomission raportti oli määrä esittää parlamentille vuonna 2015, mutta tätä ei ole tapahtunut eikä suosituksia ole pantu täytäntöön hallituksen lupauksista huolimatta.

EU:n edustusto käynnisti vuonna 2015 EIDHR:n puitteissa ehdotuspyynnön, jonka tavoitteena oli tukea aloitteita ja toimia lasten suojelemiseksi seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan sekä ehkäistä kaikkinaista seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä lasten koulutusta edistävillä valistuskampanjoilla. Hankkeen tavoitteina on myös edistää fyysistä ja/tai psyykkistä paranemista ja hyväksikäytön uhreiksi joutuneiden lasten sosiaalista kuntoutusta, helpottaa rankaisemattomuuden lopettamista kaikista lasten seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja riistoon liittyvistä rikoksista saattamalla rikoksen tekijät oikeuden eteen ja tiedottamalla tällaisista rikoksista määrättävistä rangaistuksista. Lisäksi EU:n edustusto on seurannut edelleenkin tiiviisti naisten oikeuksiin, naisiin kohdistettuun väkivaltaan sekä naisten voimaannuttamiseen ja osallistumiseen liittyvien EU-rahoitteisten hankkeiden täytäntöönpanoa yhdessä muiden kansainvälisten järjestöjen ja toimijoiden kanssa.

Tonga

Tongan viimeisin UPR-arviointi laadittiin vuonna 2013. Maa hyväksyi yhteensä 66 suositusta ja hylkäsi 22. Hylätyt suositukset koskivat kuolemanrangaistuksen poistamista, oikeuksien myöntämistä hlbt-ihmisille, edistymistä KP-yleissopimuksen ratifioinnissa, ruumiillisen rangaistuksen poistamista ja CEDAW-sopimuksen ratifiointia. Tonga esitti tammikuussa 2013 pysyvän kutsun YK:n erityismenettelyille, mutta maahan ei ole tähän mennessä tehty YK:n erityismenettelyjen puitteissa yhtään vierailua.

Tongan hallitus järjesti maaliskuussa 2014 kuulemisen keskustellakseen jäljellä olevien UPR-suositusten täytäntöönpanosta. Kuulemisen jälkeen Tonga työskenteli yhteisen perusasiakirjan laatimiseksi ja ihmisoikeuksien kansallisen koordinoitukomitean perustamiseksi. Kuulemisen rahoitti EU.

Tongassa pidettiin sen toiset demokraattiset vaalit 27. marraskuuta 2014. Vuonna 2010 pidetyt ensimmäiset vaalit merkitsivät monien perustuslaillisten uudistusten käyttöönottoa, ja ensimmäistä kertaa enemmistö Tongan parlamenttipaikoista, 17 paikkaa yhteensä 26 paikasta, valittiin yleisillä vaaleilla. Aateliston edustajat valitsevat omat yhdeksän parlamentin jäsentään. Naisten osallistumattomuus Tongan politiikkaan on edelleen heikkous. Yksikään 16 naispuolisesta ehdokkaasta ei tullut valituksi parlamenttiin huolimatta naisehdokkaiden edistämiseksi vuoden aikana toteutetuista kansallisista ja kansainvälisistä ponnisteluista.

'Akilisi Pohiva astui vuonna 2015 virkaan Tongan ensimmäisenä aatelittomana pääministerinä. Hän on luvannut edistää hyvää hallintotapaa, torjua korruptiota, käynnistää vaaliuudistuksia ja vahvistaa oikeusvaltiota ja ihmisoikeuksien suojelua. Tongan uusi hallitus ilmoitti vuonna 2015 aikeestaan ratifioida CEDAW-sopimus. Tämä ilmoitus herätti voimakasta vastustusta lähinnä aateliston ja katolisen kirkon taholta.

Vuonna 2015 Tonga isännöi ensimmäistä kertaa järjestettyä seksuaalista suuntautumista ja sukupuoli-identiteettiä käsitellyttä Tyynenmeren alueen ihmisoikeuskonferenssia, joka toi yhteen ryhmiä eri puolilta Tyynenmeren aluetta. Aktivistit saivat konferenssissa tietoa kansainvälisestä ihmisoikeuslainsäädännöstä ja viimeaikaisesta kansainvälisestä kehityksestä, ja siinä hyväksyttiin periaatteita, kuten Yogyakartan periaatteet.

Tongan hlbt-yhteisön edustajia osallistui kahteen seminaariin, joita EU:n Tyynenmeren alueen edustusto isännöi osana Suvassa heinäkuussa 2015 käynnistettyä YK:n Free & Equal -kampanjaa. Seminaarien tarkoituksena oli lisätä tietoisuutta ihmisoikeuksien valvontamekanismeista, ja niissä keskityttiin väkivaltaan, jota kohdistetaan ihmisiin heidän seksuaaliseen suuntautumiseensa, sukupuoli-identiteettinsä, sukupuolen ilmaisunsa tai intersukupuolisuutensa perusteella.

EU tukee Tyynenmeren saarten foorumin sihteeristöä, jotta se parantaisi kansainvälisten ihmisoikeussopimusten ratifiointi- ja täytäntöönpanoastetta Tyynenmeren saarilla, alueellisessa hankkeessa, jonka määrärahat ovat 1 miljoona euroa. Tämän hankkeen puitteissa Tyynenmeren yhteisön sihteeristöön kuuluva RRR-ryhmä (Regional Rights Resource Team) on toteuttanut toimia, joiden tavoitteena on CEDAW-sopimuksen ratifioiminen ja lapsen oikeuksia koskevasta sopimuksesta raportointi, joka on jo viivästynyt. Myös sisäministeriön naisia käsittelevä osasto on työskennellyt hankkeessa tarjotakseen teknistä tukea perheensuojelulain (2014) ja tarkistetun sukupuolten tasa-arvopolitiikan täytäntöönpanoa koskevien strategisen suunnitelmien kehittämiseen sekä toteuttaakseen yhteisön kuulemisia uuden lain tarjoamasta suojelusta ja oikeussuojasta. Tämän lisäksi Tongan kanssa allekirjoitettiin vuonna 2015 11. EKR:n mukainen maaohjelma, josta myönnetään Tongan kansalaisjärjestöille 0,6 miljoonaa euroa. Suunnitelmissa on myöntää lisätukea, jolla varmistetaan kansalaisjärjestöjen laajempi osallistuminen poliittiseen vuoropuheluun ja politiikan valvontaan.

Vanuatu

Vanuatu edistyi merkittävästi ihmisoikeuksien maastrategiassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamisessa. Vanuatu on ratifioinut Tyynenmeren maista eniten YK:n yleissopimuksia. EU:n edustuston havaitsemia positiivisia saavutuksia olivat liittyminen kidutuksen vastaiseen yleissopimukseen, Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) Rooman perussääntöön, vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevaan yleissopimukseen ja korruption vastaiseen YK:n yleissopimukseen, toimenpiteet sukupuolten tasa-arvon ja naisten osallistumisen edistämiseksi kunnanvaltuustoissa, perhesuojelun yksiköiden perustaminen, aktiivisen syytetoimipolitiikan noudattaminen seksuaalirikosten ja lähisuhdeväkivallan suhteen, vuonna 2012 pidetyt vapaat ja rehelliset vaalit sekä väliaikaisen kansallisen ihmisoikeuskomitean nimittäminen helmikuussa 2013.

Mutta vaikka YK:n yleissopimuksiin liittyvät oikeudelliset puitteet ovat kunnossa, niiden täytäntöönpanossa on vielä monia puutteita, mikä johtuu useimpien julkisten instituutioiden heikoista valmiuksista.

Oikeuslaitos toimii hyvin riippumattomasti. Korkeinta oikeutta pyydetään usein ratkaisemaan vastakkaisten poliittisten puolueiden tai poliitikkojen välisiä tapauksia, ja se ratkaisee ne hyvin riippumattomasti. Vanuatun korkein oikeus totesi 9. lokakuuta 2015, että 14 parlamentin jäsentä, mukaan lukien parlamentin puhemies, varapääministeri ja neljä ministeriä, olivat syyllistyneet rikoslain mukaiseen lahjontaan ja korruptioon, ja määräsi heidät kolmen–neljän vuoden vankeusrangaistuksiin.

Vanuatu on saanut menestyksellisesti päätökseen ihmisoikeusneuvoston UPR-arvioinnin toisen kierroksen, minkä lisäksi se on kehittämässä kansallista järjestelyä, jonka avulla suositukset valtavirtaistetaan hallituksen suunnitelmiin ja kehitysohjelmiin. Näillä on määrä suojella haavoittuvimpia ihmisryhmiä – naisia, lapsia ja vammaisia. Vanuatu käynnisti kansallisen täytäntöönpanosuunnitelman kesäkuussa 2014 hyväksytyille suosituksille.

Vanuatu hyväksyi kansallisen ihmisoikeuskomitean perustamisen ja ohjeisti valtion lainvalvontayksikköä laatimaan sen nimittämistä koskevan määräyksen. Komitean tärkeimpinä tehtävinä on neuvoa hallitusta kansainvälisten ihmisoikeussopimusten suhteen ja siinä, olisiko Vanuatun liitettävä tiettyihin kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin, sekä panna täytäntöön Vanuatun ratifioimat kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja varmistaa, että hallitus noudattaa niitä, jotta varmistetaan, että hallituksen ihmisoikeuslaeissa ja -politiikoissa noudatetaan sen kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita. Kansallisessa ihmisoikeuskomiteassa on kahdeksan jäsentä, jotka edustavat pääministerin kansliaa, oikeus- ja yhteisöpalveluministeriötä, ulkoasiain- ja kauppaministeriötä, valtiovarain- ja taloushallintoministeriötä, valtion lainvalvontayksikköä, Vanuatun oikeuskomissiota, kansalaisyhteiskuntaa ja heimopäälliköiden Malvatumauri-neuvostoa, ja se työskentelee olemassa olevien mekanismien avulla edistääkseen ihmisoikeuksia ja perustaakseen asiaankuuluvia työryhmiä ja alakomiteoita toimeksiantonsa täyttämiseksi.

Vanuatu ei ole vielääkään täysin toipunut Tyynenmeren alueen kaikkien aikojen pahimmasta hirmumyrskystä. Trooppinen pyörremyrsky Pam tuhosi maaliskuussa 2015 koteja ja viljelysatoja ja pilasi vesivarantoja. Kunnostustoimia vaikeuttaa entisestään El Niño -ilmiön vuoden lopussa aiheuttama äärimmäinen kuivuus. El Niño -tilannetta Tyynenmeren alueella käsittelevän OCHA:n viikoittaisen raportin mukaan elintarvikejakelun kohteena on Vanuatussa 90 000 ihmistä, jotka asuvat erityisesti Pam-pyörremyrskystä toipuvilla alueilla.

YK:n ja kansainvälisten avustusjärjestöjen viimeaikaisissa raporteissa todetaan, että noin 4 000 ihmistä asuu 39 evakuointikeskuksessa Efatessa. Pääkaupungin Port Vila asunnoista noin 90 prosenttia on kärsinyt vakavia vahinkoja. Evakuointikeskusten olosuhteet, joissa on raporttien mukaan valtavia eroja, aiheuttavat huolta varsinkin ylikansoittumisen, yksityisyyden ja turvallisuuden suhteen. Naiset ja tytöt ovat suuressa vaarassa joutua seksuaalisen väkivallan uhreiksi, sillä useimmissa keskuksissa ei ole valaistusta.

Port Vilassa 30. lokakuuta 2014 pidetyn EU:n ja Vanuatun tehostetun poliittisen vuoropuhelun aikana Vanuatu vahvisti edelleenkin noudattavansa ihmisoikeuksiin, demokratiaan, oikeusvaltioon ja hyvään hallintoon liittyviä perusarvoja. EU ilmaisi tyytyväisyytensä Vanuatun sitoumukseen edistää ihmisoikeustavoitteitaan ja onnitteli Vanuatua sen hyvästä valmistautumisesta toiseen UPR-arviointiin. Oikeusvaltion osalta korostettiin erityisesti Vanuatun sitoumusta luoda alaikäisiä varten erityinen oikeudellinen järjestelmä. EU luottaa siihen, että lisä uudistuksia toteutetaan Vanuatun tuomioistuinten toiminnan parantamiseksi ja oikeuskäsittelyjen sujuvoittamiseksi. EU rohkaisi Vanuatua jatkamaan toimiaan sukupuolten tasa-arvon ja naisten voimaannuttamisen edistämiseksi ja sukupuoliperusteisen ja seksuaalisen väkivallan sekä lapsiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi. Vanuatu vahvisti uudelleen sitoutuvansa tukemaan YK:n yleiskokouksen päätöslauselmaa, joka koskee kuolemanrangaistukseen sovellettavaa moratoriota.

Oikeusalan rooli tämän vuoden poliittisessa kriisissä on erityisen huomionarvoinen. 14 parlamentin jäsentä, joista kuusi oli ministereitä, todettiin syyllisiksi lahjontaan/korruptioon ja määrättiin sittemmin vankeuteen. Presidentti Lonsdale hajotti parlamentin 25. marraskuuta 2015, ja parlamenttivaalit määrättiin pidettäväksi 22. tammikuuta 2016. Salomonsaarilla oleva EU:n edustusto toteuttaa diplomaattista tarkkailua yhdessä paikalla edustettuina olevien EU:n jäsenvaltioiden (Ranska ja Iso-Britannia) ja joidenkin paikalla olevien EU:n ulkopuolisten maiden edustustojen (erityisesti Australia ja Uusi-Seelanti) kanssa.

Huolimatta vuonna 2008 hyväksytystä perheensuojelulaista, jolla lähisuhdeväkivalta kriminalisoitiin, luotiin suojelumekanismeja maaseudulla ja syrjäisillä alueilla asuville naisille ja kiellettiin morsiamesta suoritettava maksu, jota on käytetty puolustautumisperusteena lähisuhdeväkivaltatapauksissa, naisiin ja lapsiin kohdistuva väkivalta on Vanuatussa edelleen suuri ongelma.

Vuosiksi 2014–2024 vahvistettua yhteisöperustaisen kuntoutuksen kansallista toimintasuunnitelmaa on määrä noudattaa kahden vuoden ajan yhteisöperustaisen kuntoutuksen tehostamiseksi Vanuatussa. Sen uudelleenarviointi on suunnitteilla vuodeksi 2016.

IX Amerikat

Antigua ja Barbuda

EU:n ihmisoikeusprioriteetteja Antigua ja Barbudassa ovat naisten ja lasten oikeudet ja erityisesti lähisuhdeväkivallan ja lasten hyväksikäytön torjunta, hlbt-ihmisten syrjinnän torjunta, hyvin huonot vankilaolot ja lainvalvontaviranomaisten harjoittama liiallinen voimankäyttö. EU kehotti vuonna 2015 edelleenkin kumoamaan kuolemanrangaistuksen, johon tällä hetkellä sovelletaan tosiasiallista moratoriota. Demokratiaa ja ihmisoikeuksia koskevan eurooppalaisen rahoitusvälineen (EIDHR) puitteissa käynnistettiin uusi ehdotuspyyntö lähisuhdeväkivallan torjumiseksi. Antiguaa ja muita Itä-Karibian maita hyödyttävän hankkeen täytäntöönpano alkaa vuonna 2016. Lisäksi YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean puitteissa on toteutettu tiedotustoimintaa myös ministeritasolla.

Naisiin kohdistuva väkivalta, johon kuuluu parisuhdeväkivalta, oli vuonna 2015 edelleenkin ongelma. Laki kieltää lähisuhdeväkivallan ja määrää siitä rangaistuksia, mutta osa naisista ei halua todistaa pahoinpitelijöitään vastaan leimautumisen, koston tai uusien väkivaltaisuuksien pelossa. Myös lasten kaltoinkohtelu ja erityisesti laiminlyönti ja pahoinpitely olivat vakavia ongelmia. Vuoden aikana jatkettiin eräitä havaitsemiseen ja ehkäisemiseen liittyviä valistustoimia. Raportoidut tapaukset käsiteltiin perhetuomioistuimessa, mikä mahdollisti aiempaa nopeamman syytteenpanon. Maassa ei edelleenkään ole hlbt-oikeudet turvaavaa erityislainsäädäntöä. Vaikka lainsäädäntöä ei pannakaan tiukasti täytäntöön, vapaaehtoinen seksuaalinen kanssakäyminen samaa sukupuolta olevien kesken on kummankin sukupuolen osalta edelleen laitonta. Maan vankilaolot ovat todennäköisesti Itä-Karibian maiden huonoimmat äärimmäisen tilanahtauden johdosta. Maan ainoassa vankilassa, joka on suunniteltu enintään 150 vangille, oli kesäkuussa 2015 yhteensä 373 vankia, joista 358 oli miehiä ja 15 naisia.

Antigua ja Barbudan entiseen YK-suurlähettilääseen John Asheen liittyvä korruptioskandaali johti vuoden 2015 lopussa vetoomuksiin uudistaa kampanjarahoitusta koskevia lakeja. Vuonna 2015 otsikoitiin myös muuttoliikkeeseen liittyvistä laittomuuksista ja korruptiotapauksista. 14 syyrialaista turvapaikanhakijaa haki pakolaisasemaa sen jälkeen, kun heidät oli pidätetty ja vapautettu salakuljetussyytteistä. Pakolaiset luovutettiin YK:n pakolaisasiain päävaltuutetun (UNHCR) huostaan. Yleinen syyttäjä vapautettiin näin ollen tämän muuttoliikeasian käsittelystä.

Argentiina

Suhteissaan Argentiinaan EU:n tavoitteena ihmisoikeusosalalla on hyödyntää optimaalisesti kahdenvälisessä yhteistyössä käytettävissä olevia välineitä (poliittinen vuoropuhelu ja EU:n rahoittama yhteistyö) siten, että niiden tehokkuus on maksimoitu ja paikallinen tilanne otettu huomioon.

Vuoden 1994 perustuslakiuudistuksessa Argentiinan allekirjoittamille tärkeimmille kansainvälisille ihmisoikeussopimuksille annettiin perustuslaillinen asema. Monia haasteita on kuitenkin ratkaisematta, etenkin vankilaolot, naisiin kohdistuva väkivalta (ja sen vaikutus lapsiin), ihmiskauppa ja vähemmistöihin, erityisesti alkuperäisyhteisöihin kuuluvien henkilöiden oikeudet. Vaikka köyhyys- ja työttömyydet ovat viime vuosina jatkuvasti alentuneet, epävirallisten työntekijöiden lukumäärä ja sosiaalinen eriarvoisuus ovat edelleen huolestuttavan korkealla tasolla ja uhkaavat nousta vallitsevan talouden taantuman johdosta.

EU:n käynnissä olevissa hankkeissa puututaan haasteisiin, joita ovat esimerkiksi hiv/aids-tartunnan saaneiden henkilöiden oikeuksien ja oikeussuojan edistäminen, rankaisemattomuuden torjunta ja kansalaisyhteiskunnan rooli, haavoittuvien ryhmien oikeussuoja ja maaseutualueilla elävien alkuperäisyhteisöjen oikeuksien puolustaminen. Muissa jo valituiksi tulleissa hankkeissa keskitytään sukupuoliperusteiseen väkivaltaan, institutionaaliseen väkivaltaan, poliisin toimintatapoihin, pidätyskeskuksiin ja maaseudun naisten oikeuksiin. EU:n ja Argentiinan säännöllinen ihmisoikeusvuoropuhelu on tarkoitus käydä vuoden 2016 alussa.

Bahaman liittovaltio

Bahamaa koskevissa EU:n ihmisoikeusalan prioriteeteissa keskitytään kuolemanrangaistuksen poistamiseen, pidätyskeskusten olosuhteiden parantamiseen, naisten oikeuksien edistämiseen ja naisten suojeluun sukupuoliperusteiselta väkivallalta sekä erityisesti Haitilta tulleiden maahanmuuttajien oikeuksien takaamiseen. EU tarkasteli näitä prioriteetteja ja varmisti yleisen määräaikaisselvityksen (UPR) jatkotoimet lokakuussa 2015 käydyssä säännöllisen poliittisen vuoropuhelun yhteydessä.

Bahaman hallitus aikoo liittyä kaikkiin tärkeimpiin ihmisoikeusvälineisiin hallituksen lakiuudistuksen tavoitteiden mukaisesti. Bahama ratifioi syyskuussa 2015 vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen ja lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen valinnaiset pöytäkirjat, jotka koskevat lasten osallistumista aseellisiin selkkauksiin sekä lasten myymistä, lapsiprostituutiota ja lapsipornografiaa. Bahaman hallitus teki vuoden aikana sitoumuksen YK:n ihmisoikeusneuvostoon liittymisestä vuonna 2015, mutta sitoumus oli lopulta tulokseton.

Bahaman viranomaiset säilyttävät kuolemanrangaistuksen ja katsovat sen ehkäisevän tehokkaalla tavalla rikollisuutta. Kuolemaantuomittujen osastolla on edelleen yksi henkilö. Nykyinen lainsäädäntö vastaa käytännössä kuolemanrangaistusta koskevaa moratoriota, koska oikeus vedota Yhdistyneessä kuningaskunnassa olevaan Privy Counciliin estää kuolemanrangaistusten täytäntöönpanon. Asukasta kohden ilmoitettujen raiskaustapausten osuus on Bahamalla yksi maailman suurimmista, ja sukupuoliperusteinen väkivalta vaikuttaa olevan yleistä. Hallitus on kuitenkin koko vuoden 2015 edistänyt tiedotusohjelmaa, jossa tätä asiaa korostetaan Bahamalla. Vankilaolot antavat edelleen aiheutta huoleen.

Bahamalla ei ole ihmiskaupan tehokkaaseen torjuntaan tähtäävää kattavaa arviointia tai kansallista toimintasuunnitelmaa, ja sen rajoittavaa muuttoliikepolitiikkaa on arvosteltu siitä, että se johtaa mahdollisten uhrien kriminalisoimiseen ja nopeutettuun karkottamiseen. Bahaman kansalaisuus on eväty jopa 50 000:lta haitilaista syntyperää olevalta henkilöltä, joista monet ovat syntyneet ja kasvaneet Bahamalla. Tiukemman muuttoliikepolitiikan seurauksena tehtiin ratsioita, joiden yhteydessä otettiin kiinni ja pidätettiin laittomia muuttajia, joiden joukossa oli myös lapsia. Tämän toiminnan aiheuttaman reaktion johdosta hallitus teki lupauksia laajemmasta pääsystä ja avoimuudesta ja myönsi UNHCR:n paikallistoimistolle tietynasteisen pääsyn pidätyskeskuksiin.

Sukupuolten tasa-arvoa koskevien neljän perustuslakimuutoksen hyväksymiseen tarvittavaa kansanäänestystä ja parlamentin äänestystä lykättiin jälleen vuonna 2015. Yleisessä määräaikaissarvioinnissa (UPR) suositellun kansallisen ihmisoikeuselimen perustamisen suhteen Bahamassa tarkasteltiin vuonna 2015 muissa maissa saatuja kokemuksia.

Barbados

Tärkeimpiä haasteita ovat kuolemanrangaistuksen poistaminen, naisten ja lasten oikeuksien edistäminen, lähisuhdeväkivallan sekä seksuaaliseen suuntautumiseen ja sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän torjunta, vankilaolojen parantaminen ja oikeusjärjestelmän vahvistaminen. Poliisin harjoittama liiallinen voimankäyttö ja ruumiilliset rangaistukset ovat edelleen suuria ongelmia. EU:n edustusto on ottanut nämä asiat toistuvasti esille viranomaisten kanssa käydyissä vuoropuheluissa. YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean puitteissa on tehty virallisia yhteydenottoja kansainvälisiin ihmisoikeuskysymyksiin liittyen.

Kuolemanrangaistusta koskeva vuoropuhelu jatkuu. Hallitus on toteuttanut toimia muuttaakseen henkilöön kohdistuvia rikoksia koskevaa lakia poistamalla murhasta langetettavan pakollisen kuolemantuomion. Lakiesitys esiteltiin parlamentissa 27. tammikuuta 2015, mutta siitä käytävä keskustelu jatkui vielä vuoden lopussa. Lokakuussa 2015 kuolemaantuomittujen osastolla oli 13 miestä.

Poliisin mukaan lähisuhdeväkivaltaan liittyvien henkirikosten määrä on vähentynyt. Viranomaiset katsoivat, että lähisuhdeväkivallan vähentyminen oli seurausta poliiseille annetusta koulutuksesta ja siitä, että poliisivoimiin oli vuonna 2013 perustettu EU:n avulla perheriitojen selvittämiseen keskittyvä toimintayksikkö. Naisten oikeuksien ja yleisemminkin ihmisoikeuksien osalta viranomaiset ilmoittivat erityisen ihmisoikeuskomitean perustamisesta vuoden 2016 alkuun mennessä. Siitä huolimatta sekä naisiin että lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö ovat edelleen merkittäviä ongelmia. Tasa-arvoasioiden toimisto totesi, että lähisuhdeväkivaltatapausten keräämiseksi ja arvioimiseksi tarvittavien täsmällisten tietojen ja riittämättömien mekanismien puute on suurin este sukupuoliperusteiseen väkivaltaan puuttumiseksi. Barbadosille myönnetään lähisuhdeväkivallan torjumiseksi toteutettavasta EIDHR:n ohjelmasta kaksi avustusta, joiden täytäntöönpano alkaa vuoden 2016 alussa. Lasten hyväksikäyttöön tai lapsityövoimaan liittyvien tapausten tutkinnasta vastaavan lapsiasiainlautakunnan kerrotaan kärsivän henkilöstövajeesta. Ruumiillinen rangaistus on edelleen käytäntönä kouluissa. Barbadosin sisäministeri totesi marraskuussa 2015, että tämä käytäntö tulee poistumaan täysin uuden nuoriso-oikeutta koskevan lakiesityksen myötä.

Siviilioikeusjärjestelmä kärsi tapausten pahasta ruuhkautumisesta. Karibian alueen tuomioistuin teki lokakuussa 2015 ratkaisun 27 vuotta sitten käynnistetyssä tapauksessa ja kritisoi Barbadosin oikeuslaitosta oikeuskäsittelyn hitaudesta. Homoyhteisö kärsii edelleenkin häirinnästä ja leimaamisesta. Aiempaa suurempi määrä ihmisiä puhuu kuitenkin tiedotusvälineissä tätä syrjintää vastaan. Parlamentti hyväksyi tammikuussa 2015 vankilalakiin tehdyn muutoksen, jolla poistettiin ruumiillisen rangaistuksen käyttö vankiloissa.

Belize

EU:n Belizeä koskeviin ihmisoikeusprioriteetteihin kuuluivat pitkien tutkintavankeusaikojen lyhentäminen, turvallisuusjoukkojen liiallisen voimankäytön lopettaminen ja lähisuhdeväkivaltaan ja naisten syrjintään sekä lasten hyväksikäyttöön puuttuminen. EU kiinnitti edelleen huomiota myös ihmiskaupan ja seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseen. Vaikka Belizessä on yhä voimassa murhasta ja sotilasrikoksista langetettava kuolemanrangaistus, sitä pidetään kuolemanrangaistuksen tosiasiallisesti poistaneena valtiona.

YK:n ihmisoikeusneuvosto suoritti Belizeä koskevan toisen UPR-arviointinsa vuonna 2013, ja EU kannusti koko vuoden 2015 ajan Belizeä panemaan suosituksensa täytäntöön. Lisäksi EU rohkaisi Belizeä perustamaan kansallisen ihmisoikeuselimen, kehotti sitä tarkistamaan sodomian vastaista lainsäädäntöä ja korosti sukupuoliperusteisen väkivallan torjumisen tärkeyttä. EU korosti myös, että on tärkeää ratifioida keskeiset ihmisoikeusvälineet ja noudattaa Belizen jo ratifioimiin YK:n välineisiin liittyviä raportointivaatimuksia. Vuonna 2015 EU ajoi jälleen ihmisoikeuskysymysten edistämistä ja niitä koskevaa tietoisuutta käymällä yhteisiä keskusteluja kansalaisyhteiskunnan ja eturyhmien sekä hallituksen kanssa. Ihmisoikeuskysymykset olivat keskeisellä sijalla huhtikuussa 2015 järjestetyssä toisessa EU:n ja Belizen välisessä Cotonoun kumppanuussopimuksen 8 artiklan mukaisessa poliittisessa vuoropuhelussa.

EU allekirjoitti vuonna 2015 EIDHR:n puitteissa Unicefin kanssa uuden sopimuksen, jonka tavoitteena on luoda suotuisa ympäristö lasten suojelemiselle väkivallalta ja hyväksikäytöltä. Tämä on jatkoa EU:n tuelle, joka koskee sen elintärkeää kumppanuutta Unicefin kanssa lastensuojelussa sekä kansalaisjärjestöjen ja hoitoalan edustajien mobilisoinnissa Belizessä. EU jatkoi, niin ikään Unicefin rinnalla, tukeaan POWA-järjestölle (Productive Organisation for Women in Action) tämän tekemässä työssä, joka liittyy naisten ja tyttöjen voimaannuttamiseen sekä hiv-tartuntojen ehkäisemiseen ja hi-virukseen yhdistetyn leimautumisen ja syrjinnän torjumiseen.

Bolivia

Bolivian kanssa käymässään ihmisoikeus- ja demokratiavuoropuhelussa EU keskittyy erityisesti oikeusvaltion lujittamiseen ja oikeussuojan parantamiseen, alkuperäiskansojen oikeuksien suojeluun ja käyttöön sekä naisiin ja lapsiin kohdistuvan väkivallan poistamiseen.

EU jatkoi ihmisoikeus- ja demokratiavuoropuhelua Bolivian kanssa eri kokoonpanoissa, muun muassa demokratiaa ja ihmisoikeuksia käsittelevässä yhteisessä työryhmässä, joka kokoontui neljä kertaa vuonna 2015. EU ja Bolivia keskustelivat ihmisoikeusprioriteeteista myös EU:n ja Bolivian viidennessä korkean tason vuoropuhelussa, jonka yhteydessä EU korosti jälleen oikeusalan uudistuksen, kansalaisyhteiskunnan roolin ja ILO:n yleissopimusten mukaista vähimmäistyöikää koskevien sitoumusten merkitystä. Lisäksi EU on seurannut ihmisoikeussopimusten täytäntöönpanoa Boliviassa yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP+) puitteissa. Bolivia on YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsen vuosina 2015–2017, ja EU:n edustusto ja EU:n jäsenvaltiot tekivät virallisia yhteydenottoja kansainvälisiin ihmisoikeuskysymyksiin liittyen.

YK:n ihmisoikeusneuvosto hyväksyi maaliskuussa 2015 Boliviaa koskevan UPR-arvioinnin tulokset. Bolivia hyväksyi 193 suosituksesta 178 ja hylkäsi 15 suositusta, jotka liittyivät lapsityövoimaan, sananvapauteen ja oikeuslaitoksen riippumattomuuteen.

Rahoitusyhteistyön osalta oikeusjärjestelmän uudistus on yksi EU:n Bolivialle antaman kahdenvälisen kehitysavun prioriteettialoja vuosina 2014–2016. EIDHR myönsi vuonna 2015 tukea naisiin kohdistuvan väkivallan poistamiseksi ja oikeussuojan saatavuuden parantamiseksi kiinnittäen erityistä huomiota nuoriin ja henkilöihin, jotka ovat menettäneet vapautensa. Vuoden lopussa käynnistettiin uusia hankkeita, joiden aiheita olivat naisten, vanhusten ja alkuperäisväestöjen taloudelliset, sosiaaliset ja sivistykselliset oikeudet, ihmiskauppa, oikeussuojan saatavuus ja hlbti-oikeudet. EU ja sen jäsenvaltiot jatkoivat vuonna 2015 pilottihanketta, jolla edistetään demokratiatuen johdonmukaisuutta Boliviassa demokratiatukea koskevan toimintaohjelman puitteissa.

Brasilia

Brasilia on ottanut merkittäviä edistysaskeleita etenkin vanhusten, naisten, lasten ja hlbti-ihmisten oikeuksien parantamisessa ja panemalla täytäntöön ihmisoikeuksien puolustajia koskevan kansallisen ohjelman. Brasilia kamppailee edelleen edellä mainittuihin ryhmiin liittyvien ihmisoikeusloukkausten kanssa. Myös afrikkalaista alkuperää olevat brasilialaiset ja alkuperäisväestöt kärsivät edelleen syrjinnästä ja syrjäytymisestä. Vähemmistökysymyksiä käsittelevä YK:n erityisraportoija ilmaisi syyskuussa huolensa vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksista. Vastaavasti kidutusta käsittelevä YK:n erityisraportoija ilmaisi elokuussa huolensa vankiloissa ja pidätyskeskuksissa olevien vankien kohtalosta todeten huonon kohtelun olevan laajalle levinnyttä. Myönteistä on kuitenkin se, että Brasilia on edelläkävijä verkkoympäristössä sovellettavien kansalaisoikeuksien suojelussa, sillä se on hyväksynyt kansalaisoikeuksia internetissä koskevan lain ja on maailman johtavia maita internetin hallinnon alalla.

Brasiliassa tapahtui vuoden 2015 aikana merkittäviä institutionaalisia muutoksia, kun huhtikuussa nimitettiin uusi ihmisoikeusministeri ja ihmisoikeuksista, rotusyrjinnästä ja naisten oikeuksista vastaavat ministeriöt sulautettiin lokakuussa yhdeksi elimeksi. Suuria haasteita on silti vielä ratkaisematta. Brasilian oikeusjärjestelmää pidetään usein tehottomana ja kalliina, mikä johtaa siihen, että huomattava osa ihmisoikeusloukkauksista jätetään ilmoittamatta. Nämä loukkaukset liittyvät usein haavoittuvimpien ryhmien, kuten naisten, afrikkalaista alkuperää olevien kansalaisten, lasten ja alkuperäisväestöjen oikeuksiin. Mielivaltaisia pidätyksiä ja vangitsemisia tapahtuu edelleen, ja Brasilia on yksi maailman kärkeimä poliisin toimesta tehtyjen surmien määrässä mitattuna. Nämä tapaukset liittyvät usein sotilaspoliisiin, ja uhrin kuuluvat useasti afrikkalaistaustaiseen väestöön.

Ehdotus rikosoikeudellisen vastuukärajan alentamisesta 18 vuodesta 16 vuoteen on aiheuttanut erimielisyyttä. Alkuperäisväestöjen maanomistusoikeudet olivat edelleen kiistanalaisia, ja niitä mutkistaa etenkin perustuslakiin ehdotettu uudistus, joka siirtäisi alkuperäiskansojen alueilla olevia maita koskevan maanomistuksen hyväksymis- ja merkintätoimivallan toimeenpanovallan käyttäjiltä kongressille. Myös alkuperäisväestöjen johtajiin ja toimittajiin kohdistettu pelottelu ja väkivalta on huolestuttavaa. Vuoden aikana surmattiin useita alkuperäisväestön johtajia maanomistuskiistojen johdosta, samoin kuin useita toimittajia, jotka olivat raportoineet korruptiosta tai järjestäytyneestä rikollisuudesta. Oikeuslaitoksen reagointi ei ole aina ollut riittävää, mikä vahvistaa tunnetta rankaisemattomuudesta. Rio de Janeirossa vuoden 2016 olympialaisten johdosta toteutetut pakkohäädöt ja -siirrot ovat niin ikään ongelma.

EU:n ja Brasilian viides korkean tason ihmisoikeusvuoropuhelu järjestettiin Brasiliassa 17. huhtikuuta 2015, ja sen yhtenä puheenjohtajana toimi ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis. Keskustelun aiheita olivat ihmisoikeuksien puolustajat, alkuperäisväestöjen oikeudet, kidutuksen ennaltaehkäiseminen ja torjuminen, lasten ja nuorten oikeudet, ihmisoikeuskasvatus, vammaisten oikeudet ja muuttoliike. Yhteisymmärrys saavutettiin siitä, että on tärkeää jatkaa ihmisoikeusyhteistyötä, joka pitää sisällään sananvapauden ja toimittajien turvallisuuden, nuorisokysymykset ja rotusyrjinnän. Vuoropuhelun yhteydessä järjestettiin kansalaisyhteiskunnan seminaari, johon osallistui ensimmäistä kertaa korkean tason edustajia Brasilian hallituksesta. Molemmat osapuolet osallistuivat myös yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia käsitelleeseen korkean tason yhteiseen seminaariin, jossa Brasilia hyväksyi EU:n tuen ja asiantuntemuksen kansallisen toimintasuunnitelman kehittämiseksi tällä alalla.

EU:lla on useita välineitä naisten, lasten, alkuperäisväestöjen ja hlbt-ihmisten tukemiseksi Brasiliassa. Se voi toimia sekä poliittisen vuoropuhelun tasolla että hyödyntämällä erityisiä instrumentteja tai ohjelmia, kuten EU:n toimintasuunnitelmaa sukupuolten tasa-arvosta, EIDHR:ää ja alakohtaisia vuoropuheluja. Useita hankkeita on käynnissä ja vuonna 2015 käynnistettiin uusia hankkeita: 2 miljoonalla eurolla tuetaan naisten oikeuksia, 4,3 miljoonalla eurolla lasten oikeuksia, 0,7 miljoonalla eurolla alkuperäisväestöjen oikeuksia ja 0,5 miljoonalla eurolla hlbt-ihmisten oikeuksia.

Kanada

Kanada tukee voimakkaasti ihmisoikeuksien suojelua kaikkialla maailmassa, ja sen soveltamat korkeat vaatimukset ja periaatteelliset arvot ovat verrattavissa EU:n vastaaviin. Ihmisoikeudet ovat perinteisesti olleet Kanadan ulkopolitiikan keskeinen teema. Hallitus vaihtui lokakuussa 2015 konservatiivisesta liberaaliin, minkä uskotaan lisäävän entisestään ihmisoikeuksien valtavirtaistamista ulkosuhteissa sekä monenvälisyyden edistämistä.

Hallitus toistaa sitoutuneensa ylläpitämään kaikkien kanadalaisten perusoikeuksia, olivatpa ne uhattuina kotimaassa tai ulkomailla. Kanadaa pidetään yleisesti maana, joka edistää painokkaasti ihmisoikeuksia ja tarjoaa niiden osalta myönteisen mallin muulle maailmalle. Kanadan vähäiset ihmisoikeusongelmat koskevat lähinnä vähemmistöryhmiä ja erityisesti alkuperäisväestöjä.

Kanada jatkoi vuonna 2015 aktiivista ihmisoikeuksien edistämistoimintaa kansainvälisillä foorumeilla, etenkin YK:ssa mutta myös alueellisesti (erityisesti Amerikoiden alueella) ja kahdenvälisesti, myös kehitysapuvälineidensä kautta. Kanada on toiminut asettamiensa ihmisoikeusprioriteettien puolesta, joita ovat esimerkiksi ihmisoikeudet Iranissa, naisten oikeudet, lasten oikeudet, hlti-ihmisten oikeudet, internetin vapaus ja alkuperäisväestöjen oikeudet.

Useimmissa näissä kysymyksissä EU ja Kanada jatkoivat tiivistä yhteistyötä monenvälisillä foorumeilla, kuten YK:ssa ja Etyjissä. EU:n ja Kanadan vuotuiset ihmisoikeusneuvottelut käytiin maaliskuussa.

Ihmisoikeuksiin liittyvä sisäinen kehitys oli lokakuun parlamenttivaalien edellä Kanadassa pitkälti samanlaista kuin vuonna 2014. Alkuperäisväestökysymyksissä saavutettiin kuitenkin jonkin verran myönteistä kehitystä, kun kesäkuussa 2015 julkaistiin raportti Kanadan sisäoppilaitoksista, joissa tuhansia alkuperäisväestöihin kuuluvia lapsia oli kuollut tai joutunut hyväksikäytetyksi vuosikymmenten ajan. Viimeinen tällainen koulu suljettiin vasta 1996. Toisaalta YK:n ihmisoikeuskomitea kritisoi kesäkuussa 2015 voimaan tullutta konservatiivihallituksen terrorisminvastaista lainsäädäntöä siitä, ettei siinä tarjottu riittäviä takeita alkuperäisväestön oikeuksien suojelemiseksi.

Tärkeimmät kysymykset, jotka otettiin esille YK:n ihmisoikeuskomitean heinäkuussa 2015 julkaisemassa kuudennessa Kanadaa käsittelevässä UPR-raportissa, koskevat alkuperäisväestöjen yleistä tilannetta, naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja terrorisminvastaisen lain ihmisoikeusnäkökohtia. UPR-raportissa käsiteltiin erityisesti myös alkuperäisväestöön kuuluvien naisten katoamisia ja murhia ja kehoitettiin käynnistämään kansallinen tutkinta, sillä alkuperäisväestöihin kuuluvat naiset ja tytöt joutuvat suhteettomassa määrin väkivallan, henkirikosten ja katoamisten uhreiksi.

Konservatiivihallitus, jonka toimeksianto päättyi lokakuussa 2015 pidettyjen liittovaltiovaalien jälkeen, kritisoi toistuvasti YK:ta siitä, että se "hukkasi aikaansa" Kanadaan sen sijaan, että se olisi keskittynyt todellisiin ongelmapesäkkeisiin, joissa ihmisoikeuksia rikotaan räikeästi.

Liberaalihallituksen uskotaan käsittelevän monia näistä kysymyksistä toisin. Liberaalipuolue kampanjoi tavallisten kansalaisten ja kansalaisyhteiskunnan ryhmien kanssa kaikilla tasoilla toteutettavan toiminnan lisäämiseksi tavoitteenaan muuttaa Kanadan imagoa ja mainetta sekä maan sisällä että kansainvälisesti muun muassa ihmisoikeuksien suhteen. Astuttuaan marraskuussa virkaan hallitus vahvisti olevansa sitoutunut antamaan Kanadalle monenvälisissä instituutioissa uutta pontta, muun muassa näyttämällä esimerkkiä ihmisoikeusalalla, erityisesti naisten ja pakolaisten oikeuksissa.

Merkittävänä politiikan muutoksena uusi hallitus lupasi toteuttaa viipymättä toimia selvittääkseen lähes 1 200 kadonneen ja murhatun alkuperäisväestöihin kuuluvan naisen tapauksia. Edellinen hallitus oli johdonmukaisesti kieltäytynyt käynnistämästä tutkimusta väittäen, että asiasta oli jo laadittu useita selvityksiä ja että hallitus katsoi näin ollen paremmaksi edistää rikosoikeudellisia uudistuksia erityisesti naisiin kohdistuvaa väkivaltaa koskevien ongelmien hallitsemiseksi. Viiden kansallisen alkuperäisväestöryhmän johtajan kanssa joulukuussa pidetyssä kokouksessa pääministeri ilmoitti käynnistävänsä menettelyn kadonneita tai murhattuja alkuperäisväestöihin kuuluvia naisia ja tyttöjä koskevan tutkinnan aloittamiseksi. Tutkinnan on määrä alkaa vuonna 2016.

Pakolaisten ihmisoikeuksien osalta uusi hallitus antoi kansainväliseen pakolais- ja muuttoliikekriisiin merkittävän panoksen sitoutuessaan ottamaan vastaan syyrialaisia pakolaisia vähintään 25 000 valtion tuella ja 10 000 yksityisellä tuella. Lisäksi se päätti osoittaa lisävaroja pakolaisten hakemusten käsittelyn vauhdittamiseksi, mikä mahdollisti ensimmäisten 10 000 pakolaisen saapumisen maahan vuoden 2015 loppuun mennessä. Lainsäädännössä on kuitenkin vielä muutamia, Kanadan maahanmuuttojärjestelmän suojelua koskevasta vuoden 2012 laista johtuvia ratkaisemattomia kysymyksiä, jotka liittyvät pakolaisten hakemusten käsittelyyn ja hakijoiden terveydenhuoltoon.

Chile

Chile on ratifioinut kaikki tärkeimmät kansainväliset ja alueelliset ihmisoikeussopimukset ja suurimman osan valinnaisista pöytäkirjoista ja liittynyt ICC:n Rooman perussääntöön. Chile tekee asianmukaista yhteistyötä YK:n mekanismien kanssa, lähettää määräajoin laadittavia raportteja YK:n sopimuksilla perustetuille elimille ja ihmisoikeusneuvostolle (UPR-arviointi) ja toimii vuorovaikutuksessa ihmisoikeusneuvoston erityismenettelyjen kanssa. Vaikka Chilen yleinen ihmisoikeustilanne on hyvä, huolenaiheina ovat edelleen puutteet sosiaalisissa ja taloudellisissa oikeuksissa (esimerkiksi tasavertaisen ja laadukkaan koulutuksen tarjonta kaikille), eriarvoisuuteen ja syrjintään liittyvät ongelmat (muun muassa naisten, hlbti-ihmisten ja alkuperäisväestöjen syrjintä) sekä pidätettyjen tai vangittujen henkilöiden kohtelua koskevien vakiomenettelyjen puuttuminen.

Vuonna 2014 virkaan astunut hallitus on sisällyttänyt hallitusohjelmaan rakenteellisia uudistuksia, joiden ytimenä ovat kansalaisten oikeudet ja eriarvoisuuksien poistaminen. Hallituksen ihmisoikeustavoitteet koskevat uutta ihmisoikeuksien suojelun institutionaalista kehystä, ehdotuksia "historiallisen velan" maksamiseksi Chilen alkuperäisväestöille, naisten oikeuksiin liittyviä sitoumuksia, laajaa keskustelua samaa sukupuolta olevien avioliittoa koskevan lain ja sukupuoli-identiteettiä koskevan lain hyväksymiseksi, sotilasdiktatuurin aikaisiin ihmisoikeusrikkomuksiin liittyviä sitoumuksia ja uutta perustuslakia, joka perustuu täysin demokraattiseen järjestelmään, jossa noudatetaan oikeuksien, velvollisuuksien ja takeiden täydellistä ja tasapainoista valikoimaa ihmisoikeuksia koskevissa periaatteissa, julistuksissa ja sopimuksissa vahvistettujen oikeuksien mukaisesti. Valtion viranomaiset vaikuttavat haluavan toteuttaa ihmisoikeuksien alalla merkittäviä edistysaskelia, mutta jää nähtäväksi, pystyvätkö ne toteuttamaan kunnianhimoisen ohjelmansa ottaen huomioon, että osasta ehdotettuja toimenpiteitä ei ole päästy yhteisymmärrykseen edes vallassa olevan Nueva Mayoría -hallituksen sisällä (esim. abortti ja samaa sukupuolta olevien avioliittoon johtavat rekisteröidyt parisuhteet). Chilen jäsenyys ihmisoikeusneuvostossa päättyi vuonna 2014, mutta Chile on korostanut aikovansa jatkaa toimintaansa konsensuksen puolestapuhujana Latinalaisen Amerikan ja Karibian ryhmässä (GRULAC).

Vuoden 2015 tärkeimpiä saavutuksia olivat naisasioita ja sukupuolten tasa-arvoa käsittelevän ministeriön perustamista koskevan lain vahvistaminen kansainvälisenä naistenpäivänä 8. maaliskuuta, Chilen rekisteröityjä parisuhteita koskevan sopimuksen vahvistaminen huhtikuussa; tämä sopimus laillistaa homo- ja heteroseksuaalisten avoparien rekisteröidyt parisuhteet, ja sen myötä Chilestä tuli seitsemäs Etelä-Amerikan maa, joka hyväksyy tällaiset parisuhteet; ja ihmisoikeuksista vastaavan alivaltiosihteerin toimen perustamista koskevan lain hyväksyminen kongressissa.

EU jatkoi vuonna 2015 toimiaan edistääkseen ihmisoikeusvuoropuhelua ja ihmisoikeuskysymyksissä tehtävää läheistä yhteistyötä Chilen kanssa. Toimissa keskityttiin sukupuolten tasa-arvoon, alkuperäisväestöjen oikeuksiin, hlbt-i-oikeuksiin, vuosien 1973–1990 sotilasdiktatuurin muiston vaalimiseen ja, monialaisena kysymyksenä, kansalaisyhteiskunnan ja kansainvälisillä foorumeilla tehtävän yhteistyön lujittamiseen. Kuudes EU:n ja Chilen paikallinen ihmisoikeusvuoropuhelu käytiin joulukuussa Santiagossa. Sen aikana keskusteltiin kansainvälisestä yhteistyöstä, ihmisoikeuselimistä, kansalaisyhteiskunnan osallistumisesta, alkuperäisväestöjen oikeuksista, naisten oikeuksista ja sukupuolten tasa-arvosta, hlbt-i-oikeuksista, muistotyöstä ja tulevista työnäkymistä. Vuoropuhelun edellä marraskuussa järjestettiin kansalaisyhteiskunnan kanssa neuvottelukokous, ja tammikuussa 2016 järjestetään kansalaisyhteiskunnan kanssa jälkiarviointikokous.

EU tuki yhteistyötä koskevien aihekohtaisten budjettikohtien kautta näillä aloilla toteutettavia hankkeita yhteensä 1 151 000 eurolla. Tärkeimpiä käynnissä olevia toimia ovat EU:n ja YK:n yhteinen naisasioita koskeva sopimus, jonka tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa Chilessä ja jossa keskitytään johtajuuteen ja naisten poliittiseen osallistumiseen, taloudelliseen voimaannuttamiseen ja sukupuoliperusteisen väkivallan poistamiseen, EU:n ja MOVILH:n/Triángulon välinen hanke, jonka tavoitteena on voimaannuttaa kansalaisyhteiskuntaa seuraamaan hlbt-i-oikeuksien tilannetta Chilessä sekä syrjinnän vastaisen lain täytäntöönpanoa ja toimintaa, sekä EU:n ja kansallisen ihmisoikeuselimen välinen ohjelma, jolla pyritään vahvistamaan kansalaisyhteiskunnan toimintaa ihmisoikeusalalla ja joka sisältää rahoitusta hlbt-i-oikeuksiin, muistotyöhön ja alkuperäisväestöjen oikeuksiin liittyville mikrohankkeille.

Kolumbia

Aseellisen konfliktin jatkuminen ja sen yhteydet huumausaineiden kauppaan ja muihin järjestäytyneen rikollisuuden muotoihin ovat luoneet vaikeat puitteet muun muassa ihmisoikeuskysymysten suhteen. Tärkeimmät seikat tai ryhmät, joihin EU:n toimia on Kolumbiassa kohdistettu, kuvastavat tätä tilannetta: rankaisemattomuus, ihmisoikeuksien puolustajat, naiset, rauha ja turvallisuus, lapset aseellisissa konflikteissa, etniset ryhmät ja vähemmistöt (alkuperäisvähemmistöt ja afrikkalaista syntyperää olevat kolumbialaiset). Suurimpia huolenaiheita ovat lasten pakkovärväys, naisiin ja tyttöihin kohdistuva seksuaalinen väkivalta sekä paikallisyhteisöjen johtajiin, maanpalautusprosesseihin osallistujiin ja ammattiyhdistysaktiiveihin kohdistetut uhkat ja hyökkäykset. Tämän lisäksi eräillä maaseutualueilla tapahtuu edelleen tahdonvastaisia katoamisia, ja korruptiota esiintyy. Tilannetta pahentaa luotettavien virallisten tilastojen puute.

Kolumbian tilanne on ollut Kansainvälisen rikostuomioistuimen syyttäjän alustavassa tutkinnassa vuodesta 2004 alkaen. Syyttäjänvirasto on ilmoittanut aikomuksestaan jatkaa rauhaa koskevan puitelain täytäntöönpanon sekä lainsäädännöllisen kehityksen ja muiden, "väärin positiivisten" tapausten (laittomat teloitukset) tutkintaan ja syytteeseenpanoon liittyvien toimintojen seurantaan ja analysointia.

Näkyvissä on rohkaisevia merkkejä siitä, että Kolumbia on tehostamassa toimiaan rankaisemattomuuden torjumiseksi. Kongressi hyväksyi kesäkuussa 2015 lain 01/2015, jolla muutetaan sotilastuomioistuinta koskevaa perustuslain 221 artiklaa. Laissa viitataan kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen ja säädetään, että ihmisoikeuksia loukkaavat rikokset, joita ei ole tehty sisäisen aseellisen konfliktin yhteydessä, kuuluvat sotilastuomioistuinten tuomiovaltaan.

Huolimatta jatkuvista ongelmista, jotka liittyvät hallituksen valmiuksiin suojella ihmisoikeuksien puolustajia riittävällä tavalla, on olemassa positiivisia merkkejä siitä, että ihmisoikeudet tulevat olemaan rauhanrakentamiseen tähtäävien toimien keskiössä. Näitä ovat muun muassa hiljattain julkaistu ihmisoikeuksia koskeva vuosikertomus ja sitoumus ihmisoikeuksien valtavirtaistamisesta alueellisiin kehityssuunnitelmiin. Useat viimeaikaiset tapahtumat ovat lisäksi kuvastaneet kansalaisvapauksia edistävää suuntausta.

Mahdollisella FARC:n kanssa tehtävällä rauhansopimuksella on myönteisiä vaikutuksia Kolumbian laajaan ihmisoikeuksia koskevaan asialistaan, vaikka monien ihmisoikeusongelmien täysimääräinen käsittely vaatiikin useamman vuoden sitoutumisen.

EU:n ja Kolumbian tekninen ihmisoikeusvuoropuhelu pidettiin kesäkuussa Bogotassa. Vuoropuhelua oli valmisteltu paikallistasolla tiiviisti EU:n jäsenvaltioiden kanssa, ja siinä keskityttiin mahdollisuuksiin ja haasteisiin seuraavilla aloilla: yritystoiminta ja ihmisoikeudet, sukupuolten tasa-arvo, uhrit ja historiallisten muistojen kansallinen keskus.

Myös kansalaisjärjestöjä (foorumeiksi organisoituneita) oli pyydetty antamaan panoksensa asialistaan ja sisältöön. EU ilmaisi vuoropuhelussa huolensa myös ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistetuista uhkista ja korosti ennaltaehkäisevän toiminnan ja tutkimuksen merkitystä heitä vastaan tehdyistä rikoksista vastuussa olevien asettamiseksi syytteeseen. EU:n jäsenvaltiot (joista kymmenen oli mukana) osallistuivat aktiivisesti EU:n edustuston kanssa vuoropuheluun, joka johti yhteisymmärrykseen ja yhteisiin toimiin Kolumbian edustajien kanssa.

EU tukee hankkeita, jotka liittyvät avoimuuteen ja rankaisemattomuuteen, lapsiin herkkien alueiden aseellisissa konflikteissa, naisiin aseellisissa konflikteissa ottaen huomioon heidän roolinsa rauhanrakentajina, ja afrikkalaista syntyperää oleviin kolumbialaisiin, alkuperäisväestöihin ja mestitsiyhteisöihin Chocóssa. EU on hyväksynyt myös hankkeita, joissa käsitellään maanpalautusta ja ihmisoikeuksien puolustajia.

Yritystoiminnasta ja ihmisoikeuksista tuli vuoden 2015 aikana prioriteetti, ja se lisätään virallisesti maastrategiaan vuodesta 2016 alkaen. EU ja sen jäsenvaltiot työstivät Ison-Britannian ja Alankomaiden johdolla Kolumbian hallituksen kanssa yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevaa kansallista toimintasuunnitelmaa, joka käynnistettiin 9. joulukuuta samalla, kun ihmisoikeuksia koskeva vuosikertomus julkaistiin. Iso-Britannia ja Alankomaat rahoittivat myös ihmisoikeuksia ja yritystoimintaa tutkivaa instituuttia (Institute for Human Rights and Business). Tämä asia on noussut huolenaiheeksi, koska kaivosteollisuudessa esiintyy usein kaupallisiin etuihin liittyviä ihmisoikeusloukkauksia, ja kaivostoimilupia myönnetään usein suojelualueille tai maanpalautusprosessiin kuuluville alueille. Vuosi 2015 oli uhreja koskevan lain (laki 1448) neljäs täytäntöönpanovuosi. Tässä laissa säädetään aseellisen konfliktin uhreille myönnettävistä korvauksista ja toimenpiteistä maanpalautusten nopeuttamiseksi.

Costa Rica

Costa Rican valtio on tärkeimpien kansainvälisten ja yleisamerikkalaisten ihmisoikeusvälineiden osapuoli. Amerikan valtioiden ihmisoikeustuomioistuimen (IACHR) päämaja, Amerikan valtioiden ihmisoikeusinstituutti ja YK:n valtuuttama Rauhanyliopisto sijaitsevat kaikki Costa Ricassa. Costa Rican entinen presidentti ja useaan kertaan ministerinä toiminut Elizabeth Odio Benito valittiin kesäkuussa 2015 yhdeksi IACHR:n tuomariksi. Costa Rica on toiminut aktiivisesti ja rakentavasti YK:n ihmisoikeusneuvostossa sekä kaikissa ihmisoikeuksiin ja kansainväliseen humanitaariseen oikeuteen liittyvissä asioissa kolmannen komitean puitteissa. Ihmisoikeuksien suojeluun ja edistämiseen liittyvän vahvan perinteensä ja vakaan edistymisensä pohjalta Costa Rica on sitoutunut edistämään entistäkin voimakkaampaa sukupuolten tasa-arvopolitiikkaa ja lisäämään haavoittuvien ryhmien, kuten vammaisten, vanhusten, afrikkalaista syntyperää olevien ja alkuperäisväestöjen osallistumista yhteiskunnan kaikilla tasoilla. Viimeksi mainitulla alalla otettiin elokuussa merkittävä askel, kun lakeja säättävä kansalliskokous hyväksyi yksimielisesti, yli 15 vuotta kestäneiden neuvottelujen jälkeen, perustuslain uudistuksen, jonka mukaan Costa Rica on monietninen ja monikulttuurinen valtio.

Merkittäviä haasteita ovat kuitenkin sosiaalisen eriarvoisuuden tasot samoin kuin heikkenevä turvallisuustilanne sekä järjestäytyneen rikollisuuden ja huumausainekaupan yleistymisen maan sisällä ja sen lähialueella. Turvallisuuden varmistaminen ja rankaisemattomuuden torjunta ovat tärkeitä sosiaalisia ja poliittisia prioriteetteja. Huolimatta instituutioiden vahvistamisesta ja uusissa politiikoissa raportoidusta edistymisestä on elintärkeää jatkaa ja lujittaa toimia, joilla puututaan haavoittuvien ryhmien perusoikeuksia heikentäviin olosuhteisiin (esim. vangit, maahanmuuttajat, alkuperäisväestöt, väkivallan uhreina olevat naiset ja hlbti-yhteisö).

EU jatkoi vuonna 2015 Costa Rican kanssa ihmisoikeuksien alalla harjoittamaansa aktiivista ja rakentavaa yhteistyötä. EU:n edustusto ja maassa edustettuina olevat EU:n jäsenvaltiot tekivät yhteistyötä kaikkien hallintoelinten kanssa. Yksittäisten virallisten yhteydenottojen lisäksi EU ja sen jäsenvaltiot osallistuivat useisiin julkisiin tilaisuuksiin ja tiedotustoimenpiteisiin ja panivat edelleen täytäntöön huomattavaa määrää yhteistyöhankkeita, joilla oli suuri vaikutus ihmisoikeuksien alalla. Esimerkiksi EU:n Prosec-ohjelmassa (Costa Rican turvallisuusalan uudistukseen myönnettävä alakohtainen tuki) tuetaan kansalaisten turvallisuuden parantamiseen tähtääviä viranomaisten toimia erityisesti tukemalla poliisikoulutuksen kehittämistä ja poliisin sisäisen organisaation lujittamista.

Toinen merkittävä EU:n rahoittama hanke on Proeduca (kattava strategia koulunkäynnin keskeyttämisten vähentämiseksi julkisessa keskiasteen koulutuksessa), joka edistää sosiaalista koheesiota lisäämällä institutionaalisten toimijoiden ja koulutusyhteisön valmiuksia torjua keskiasteen koulutuksen keskeyttämistä. EU:n rahoittama Empreende-hanke (naisten liiketoimintavalmiuksien edistäminen heidän taloudellisen riippumattomuutensa lujittamiseksi) vahvistaa sosiaalista ja alueellista koheesiota lisäämällä maaseudulla tai marginalisoituneilla kaupunkialueilla elävien taloudellisesti haavoittuvien naisten taloudellista riippumattomuutta yrittäjyyspotentiaalin avulla. EU ilmoitti vuonna 2015, että se rahoittaa vuosia 2015–2016 koskevan uuden EIDHR:n ehdotuspyynnön puitteissa kolmea hanketta, joilla edistetään aiempaa osallistavampaa yhteiskuntaa ja parannetaan maahanmuuttajien, naisten ja nuorten vankien ihmisoikeustilannetta Costa Ricassa, hlbt-yhteisö mukaan lukien.

Kuuba

Opposition edustajien, aktivistien ja ihmisoikeuksien puolustajien mielivaltaiset ja lyhytaikaiset pidätykset jatkuivat vuonna 2015. Kuuban viranomaisille ilmaistiin useasti huolenaiheita kaikilla tasoilla käydyissä poliittisissa vuoropuheluissa. EU ja jäsenvaltiot järjestävät säännöllisesti sananvapauteen keskittyviä digitaalisia ja julkisuusdiplomatiatoimia. Ne ovat osallistuneet seurantatoimiin ja raportoineet lyhytaikaisten pidätysten käytöstä ja kokoontumis- ja yhdistymisvapauden loukkauksista.

EU:n Kuubaa koskeviin ihmisoikeusprioriteetteihin kuuluivat vuonna 2015 YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia sekä taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevien yleissopimusten ratifiointi, erityisesti naisiin kohdistuvan syrjinnän ja väkivallan torjuminen, sanan- ja yhdistymisvapaus, muun muassa kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien lisääminen ja vapaa liikkuvuus. EU ja Kuuba jatkoivat vuonna 2015 neuvottelujaan poliittista vuoropuhelua ja yhteistyötä koskevasta kahdenvälisestä sopimuksesta (PDCA), joka mahdollistaisi rakentavan vuoropuhelun ja paremman yhteistyön. PDCA-sopimuksessa määrättäisiin ihmisoikeusvuoropuhelun ja tätä alaa koskevan yhteistyön aloittamisesta ottaen huomioon ihmisoikeuksien keskeinen asema EU:n ja Kuuban suhteissa.

EU:n ja Kuuban väliset ensimmäiset ihmisoikeusneuvottelut käytiin 25. kesäkuuta 2015 Brysselissä. Neuvottelujen puheenjohtajina olivat EU:n puolelta ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis ja EUH:n varapääsihteeri Christian Leffler. Tapaaminen oli merkittävä sekä keskustelujen avoimuuden että niiden monien eri aiheiden johdosta, joita Kuuba oli halukas käsittelemään. Kuuba sitoutui siihen, että EU:n kanssa tulevaisuudessa käytävät keskustelut perustuvat yleismaailmallisesti tunnustettuihin ihmisoikeuksiin.

EU toimi Havannassa edelleen yhdessä Kuuban kansalaisyhteiskunnan eri tahojen edustajien kanssa EU:n edustuston koordinoimassa ihmisoikeustyöryhmässä ja ad hoc -kokouksissa. Nämä yhteydet auttoivat analysoimaan ja seuraamaan tilannetta erityisesti sanan- ja yhdistymisvapauden, vakaumuksenvapauden ja työntekijöiden oikeuksien suhteen. Avoimet tapaamiset tunnetumpien hallituksen arvostelijoiden kanssa olivat edelleen mahdottomia, varsinkin EU:n ja jäsenvaltioiden ministerien ja ylempien virkamiesten virallisilla vierailuilla.

EU tuki edelleen Kuubassa toteutettavia hankkeita, joiden tavoitteena on vahvistaa naisryttäjäien valmiuksia, ehkäistä naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, lisätä vammaisten etujärjestöjen valmiuksia, parantaa seksuaalikasvatusta sekä tukea yksityistä aloitteellisuutta ja yrittäjähenkeä kaupunkisuunnittelun, maatalouden ja energian aloilla. EU pyrkii jatkuvasti laajentamaan riippumattomien kansalaisjärjestöjen osallistumista sekä poliittiseen työhönsä että kehitysyhteistyöhönsä. EU jatkoi toimintaansa vuonna 2011 vapautettujen entisten poliittisten vankien ryhmään kuuluvien jäsenten (75 toisinajattelijaa) kanssa selvittääkseen heidän oikeudellista asemaansa ja puhuakseen viranomaisille heidän oikeudestaan lähteä maasta.

Dominica

EU jatkoi vuonna 2015 tukeaan kuolemanrangaistuksen poistamiseksi, lasten ja naisten suojelun edistämiseksi sekä lähisuhdeväkivallan ja hlbt-ihmistien syrjinnän torjumiseksi. YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean puitteissa toteutettiin useita tiedotustoimia, jotka koskivat ihmisoikeuksista annettuja päätöslauselmia. Dominican naisilla on samat lainmukaiset oikeudet kuin miehillä, mutta omistusoikeus kuuluu edelleen perheenpäälle, joka on yleensä mies. Hallitus järjesti seminaareja ja osallistui kansalaisvalistus- ja tiedotusohjelmiin, jotka käsittelivät seksuaalista ja lähisuhdeväkivaltaa. Maalla ei kuitenkaan vielä ole sukupuoliperusteista väkivaltaa koskevaa kansallista toimintasuunnitelmaa. Dominica on yksi niitä maita, joissa pannaan vuonna 2016 täytäntöön EIDHR:n rahoittama, lähisuhdeväkivallan torjuntaan keskittyvä alueellinen tuki.

Trooppinen Erika-myrsky koetteli Dominicaa vakavasti elokuussa 2015. Vahinkojen arviointiraportin mukaan tuhojen kustannukset ovat noin 90 prosenttia maan bruttokansantuotteesta. EU on myöntämässä 11. Euroopan kehitysrachastosta (EKR) huomattavan suuren määrärahan, jolla kannustetaan hallitusta varmistamaan väestön peruspalvelujen saatavuus.

Dominikaaninen tasavalta

EU:n ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat prioriteetit sen suhteissa Dominikaaniseen tasavaltaan ovat sukupuoliperusteisen väkivallan torjunta, lasten oikeuksien edistäminen, mukaan lukien lapsityö, lapsikaupan ja lapsiprostituution torjunta, seksuaali- ja lisääntymisoikeuksien edistäminen, seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjunta, haitilaisten siirtotyöläisten ja heidän Dominikaanisessa tasavallassa syntyneiden jälkeläistensä oikeuksien puolustaminen ja edistäminen sekä vammaisten oikeuksien tukeminen.

Dominikaaninen tasavalta on toimiva demokratia, mutta väestön keskuudessa vallitsee laaja epäluottamus valtion instituutioita kohtaan. Ihmisoikeuksia kunnioitetaan virallisesti ja asiaankuuluvat yleissopimukset on ratifioitu lukuun ottamatta niitä, jotka koskevat siirtotyöläisiä ja heidän perheitään, valtiottomuuden ehkäisyä, lasten oikeuksia ja henkilöiden suojelemista tahdonvastaiselta katoamiselta. Seuraavilla aloilla on kuitenkin käytännössä ongelmia: sukupuolten tasa-arvo, naisiin kohdistuva väkivalta, lähisuhdeväkivalta, raiskaukset, hlbt-ihmisten syrjintä, valtion harjoittama väkivalta, turvallisuusjoukkojen suorittamat laittomat teloitukset, joiden kohteena on lähinnä nuoria ja köyhiä rikollisiksi väitettyjä henkilöitä, vankiloiden tilanahtaus ja vaarallisen huonot vankilaolot, mielivaltainen pidättäminen ja vangitseminen, pitkät tutkintavankeusajat, oikeusvaltion heikkous ja työlainsäädännön riittämätön täytäntöönpano. Korruptiosyytteet ovat yleisiä ja rankaisemattomuus tavallista. Perustuslakituomioistuimen hiljattain antama tuomio vei aborttilainsäädännön takaisin vuonna 1884 vallinneeseen tilanteeseen kieltämällä abortin jopa raiskauksen, inestien tai sikiön epämuodostuneisuuden tapauksessa ja vaikka äidin henki on vaarassa.

Perustuslakituomioistuimen annettua vuonna 2013 tuomion, jolla laittomien maahanmuuttajien jälkeläisiltä tosiasialla vietiin heidän Dominikaanisen tasavallan kansalaisuutensa, vuonna 2014 käynnistettiin ennennäkemättömiä laillistamis- ja kansalaistamisprosesseja. Tämä on johtanut moniin ongelmiin, mutta Dominikaanisen tasavallan viranomaiset ovat yleisesti ottaen halunneet tehdä yhteistyötä ratkaistakseen nämä ongelmat ja toimiakseen kansainvälisten normien mukaisesti laittomia muuttajia karkottaessaan. EU reagoi tähän jatkuvasti kiistanalaiseen tilanteeseen eri tavoin vuonna 2015: ilmaisemalla huolestuneisuutensa, tarjoamalla apua ja painottamalla vuoropuhelua sekä jatkamalla ihmisoikeusjärjestöille yhteistyövälineidensä kautta myöntämäänsä tukea.

Ulkoasiainministeriön ihmisoikeusosaston ja ihmisoikeuksia käsittelevän instituutioiden välisen komitean johdolla toteutetun laajan kuulemismenettelyn jälkeen Dominikaaninen tasavalta laati lopulta ihmisoikeuksia koskevan kansallisen suunnitelmansa vuosiksi 2015–2020. Asiakirja toimitettiin presidentinkanslian hyväksyttäväksi, mutta sen hyväksymisen raportoidaan viivästyneen kirkon ylimmän johdon asetuttua vastustamaan hlbt-i oikeuksien suojelua. NGO:t raportoivat laajamittaisesta syrjinnästä terveydenhuollon, koulutuksen, oikeuden ja työllisyyden aloilla, ja hlbt-i ihmiset kohtaavat usein pelottelua, häirintää ja kiusaamista.

EU on tukenut useita tärkeitä aloitteita, jotka koskevat ihmisoikeuksia, julkishallinnon uudistusta ja kahdenvälisiä suhteita Haitiin. EU antoi vuonna 2015 merkittävän panoksen hankkeisiin, jotka liittyvät ihmisoikeuksien ja niiden puolustajien edistämiseen ja puolustamiseen Dominikaanisessa tasavallassa, naisten oikeuksiin, erityisesti seksuaali- ja lisääntymisoikeuksiin sekä muuttoliikkeeseen ja kansalaisuuteen. Lisäksi EU on tukenut hallinnon ja ihmisoikeuksien alalla tehtävää työtä.

Ecuador

Osa Ecuadorissa viime vuoden aikana tapahtuneesta poliittisesta ja oikeudellisesta kehityksestä on haasteellista erällä ihmisoikeusaloilla. Näistä merkittävin koskee poliittisia ja kansalaisoikeuksia, etenkin niihin kuuluvia perusvapauksia, kuten sananvapautta ja kokoontumisvapautta. Uusi viestintälaki on lisännyt valtion tiedotusvälineisiin kohdistamaa valvontaa. Muita huolenaiheita ovat oikeuslaitoksen riippumattomuus ja oikeudenmukainen menettely sekä kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien kutistuminen. Alkuperäisväestöjä edustavat järjestöt ovat edelleen erimielisiä kansallisiin resursseihin sovellettavista valtion politiikoista, erityisesti uudesta kaivostoimintalaista ja öljyn hyödyntämiseen myönnettyistä toimiluvista. Tästä syystä yhteiskunnalliset levottomuudet ja yhteenotot lisääntyivät vuoden aikana. Myönteistä on kuitenkin, että naisia, lapsia, turvapaikanhakijoita ja hlbt-ihmisiä koskevan lainsäädäntökehyksen osalta on saatu aikaan jonkin verran edistymistä.

Suhteissa Ecuadoriin EU pyrkii ihmisoikeuksien ja demokratian osalta erityisesti edistämään ihmisoikeuksien puolustajien työn legitiimiyttä, kannustamaan kansalaisyhteiskuntaa osallistumaan julkisiin politiikkoihin, tukemaan sananvapautta ja parantamaan haavoittuvien väestöryhmien, kuten alkuperäisväestön ja vähemmistöjen, muuttajien, naisten ja lasten suojelua.

Ecuadorin kanssa käytävää ihmisoikeusvuoropuhelua jatkettiin vuonna 2015. EU ja EU:n jäsenvaltiot ovat seuranneet ihmisoikeustilanteen kehittymistä kautta vuoden ja raportoineet siitä. Säännöllisiä ja ad hoc -kokouksia on pidetty hallituksen edustajien ja myös ihmisoikeuksien puolustajien ja kansalaisjärjestöjen kanssa. EU toi esiin huolensa tiukennetuista sanan- ja yhdistymisvapauden rajoituksista, yhteiskunnallisten protestien kriminalisoinnista, oikeusjärjestelmän riippumattomuudesta ja kansalaisyhteiskunnan kaventuvasta toimintatilasta.

Poliittisia yhteydenottoja on tehty EU:n kantojen edistämiseksi monenvälisesti. EU ja sen jäsenvaltiot ovat järjestäneet foorumeita ja/tai osallistuneet foorumeihin, joiden tarkoituksena on ollut keskustella kansalaisyhteiskunnan roolista sekä demokratian ja ihmisoikeuksien puolustamisesta ja edistää niitä. Esimerkiksi joulukuussa 2015 järjestettiin foorumi kansainvälisen ihmisoikeuksien päivän kunniaksi. EU:n etenemissuunnitelma kansalaisyhteiskunnan kanssa toimimisesta herätti kasvavaa kiinnostusta kansalaisjärjestöissä, jotka osallistuvat aktiivisesti sen täytäntöönpanoon. Vaikka kahdenväliset yhteistyövarat ovat viime vuosina vähentyneet, EU ja sen jäsenvaltiot ovat edelleenkin myöntäneet varoja EU:n ihmisoikeusprioriteettien tukemiseen maassa.

El Salvador

El Salvadorin ihmisoikeustilanne jatkoi vuoden 2015 aikana paranemistaan huolimatta turvallisuustilanteen huolestuttavasta kehityksestä. Äänestäjät valitsivat maaliskuussa edustajansa lakeja säätävään kansalliskokoukseen, Keski-Amerikan parlamenttiin ja kunnallisiin virkoihin, ja vaalit täyttivät kansainväliset vaatimukset. Vaalijärjestelmään viime hetkellä tehdyt muutokset ja organisaatio-ongelmat johtivat kuitenkin siihen, että tulosten ilmoittaminen viivästyi merkittävästi. Korruption ja laittoman oman edun tavoittelun torjumisessa on edistytty jonkin verran, vaikkakin on epäselvää, kykenevätkö maan instituutiot käsittelemään ongelman koko laajuudessaan ja saattamaan tutkinnat päätökseen.

El Salvadorin UPR-arvioinnin tulokset, jotka hyväksyttiin maaliskuussa 2015, olivat varsin myönteiset. Suosituksissa keskityttiin laajalle levinneeseen rankaisemattomuuteen ja naisten oikeuksien loukkauksiin, joihin kuuluvat myös lisääntymisoikeuksien rajoitukset (täydellinen aborttikielto). Samanaikaisesti El Salvadorin osallistuminen YK:n ihmisoikeusneuvostoon ja sen YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa antamat äänet osoittivat sen olevan lujasti sitoutunut suojelemaan ihmisoikeuksia kaikkialla maailmassa. Lakeja säätävä kansalliskokous hyväksyi vihdoinkin marraskuussa El Salvadorin liittymisen Kansainvälisen tuomioistuimen (ICC) Rooman perussääntöön. ILO:n valvontaelimet tarkastelivat yhdistymisvapauden rikkomisia El Salvadorissa ja ottivat esille niihin liittyviä vakavia ja kiireellisiä tapauksia.

Hallituksen viisivuotisen kehitysohjelman hyväksyminen tarjosi edellytykset ihmisoikeuksien valtavirtaistamiselle kaikilla julkisen politiikan aloilla. Suunnitelma edistää sosiaalis-taloudellisten perusoikeuksien tehokasta harjoittamista, etenkin ehdotettujen turvallisuuteen, koulutukseen ja työllisyyteen liittyvien toimien avulla. Näiden kysymysten ratkaisemiseksi on omaksuttu osallistava lähestymistapa, jota pannaan täytäntöön pääasiassa kansallisin vuoropuheluin, joilla on valmisteltu aiempaa vahvempia ja paremmin koordinoituja strategioita.

Kansalaisten turvallisuudesta ja rinnakkaiselosta vastaava kansallinen neuvosto hyväksyi kattavan suunnitelman (El Salvador Seguro eli Turvallinen El Salvador), jolla pyritään puuttumaan väkivallan perimmäisiin syihin, vähentämään rankaisemattomuutta, tehostamaan rikosoikeutta, parantamaan uhrien suojelua ja edistämään jengiläisten sopeuttamista yhteiskuntaan. Viranomaiset ovat äskettäin alkaneet toteuttaa kiireellisiä toimenpiteitä kymmenessä rikollisuudesta eniten kärsivässä kunnassa. Tästä huolimatta henkirikokset lisääntyivät maassa vuoden 2015 aikana, minkä johdosta hallitus kiristi lainvalvontatoimiaan, ja tämän väitetään tapahtuneen ihmisoikeuksien kustannuksella. Rankaisemattomuus on edelleen yleistä, ja väkivalta estää monien sosiaalisten ja taloudellisten oikeuksien toteutumisen.

Hallituksen kestävän sitoutumisen ansiosta naisten oikeuksissa tapahtui jonkin verran parannuksia, vaikka sukupuolten välinen ero perusoikeuksien hyödyntämisessä onkin edelleen merkittävä. Samanaikaisesti muiden haavoittuvien ryhmien, kuten lasten, alkuperäisväestöjen ja vankien ihmisoikeustilanne on kohentunut vain vähän. Hlbt-iyhteisön jäsenet ovat edelleenkin kärsineet syrjäytymisestä ja vihasta. Vuonna 2015 rekisteröitiin 13 homofobian vuoksi tehtyä murhaa ja useita väkivallantekoja Gay Pride -tapahtumien aikaan.

Ihmisoikeuksiin ja demokratiaan liittyen EU:n tavoitteena on El Salvadorissa erityisesti parantaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta sekä taloudellisten ja sosiaalisten oikeuksien yleismaailmallista toteutumista, ehkäistä sosiaalista väkivaltaa vahvistamalla institutionaalisia ja sosiaalisia valmiuksia konfliktien rauhanomaiseen ratkaisemiseen, vahvistaa paikallisia kansalaisjärjestöjä ja ihmisoikeuksien puolustajien kanssa tehtävää työtä sekä edistää sukupuolten tasa-arvoa ja torjumaan naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Vuonna 2015 työ kaikilla näillä aloilla jatkui. Siihen kuului kahdenvälisiä yhteistyöohjelmia julkishallintojen kanssa, yhteistyöhankkeita kansalaisjärjestöjen ja paikallisviranomaisten kanssa, poliittista vuoropuhelua ja ihmisoikeustapahtumien järjestämistä.

Kahdenvälisten yhteistyöohjelmien puitteissa EU tuki edelleen yleisen sosiaaliturvajärjestelmän kehittämistä maassa. EU:n ja El Salvadorin vuonna 2015 tekemän yhteistyön puitteissa tuettiin hallituksen finanssipolitiikkaa, väkivaltaa ehkäiseviä toimia ja sukupuolten tasa-arvoa edistävää lippulaiva-aloitetta ("Ciudad Mujer"). El Salvadorille myönnetään rahoitusta myös EIDHR:stä, rauhaa ja vakautta edistävästä välineestä sekä kansalaisjärjestöjä ja paikallisviranomaisia koskevasta aihekohtaisesta budjettikohdasta. Viimeksi mainitun nojalla käynnistettiin vuoden 2015 lopussa 2 600 000 euron arvoinen ehdotuspyyntö. Sen tärkeimpinä tavoitteina on edistää taloudellisia oikeuksia maaseutualueilla keskittymällä pienviljelijöihin, työskennellä haavoittuvien nuorten ja lasten kanssa, edistää naisten ja nuorten yrittäjyyttä ja taloudellista voimaannuttamista ja kehittää rauhan kulttuuria.

El Salvadorin viranomaisten kanssa käymässään poliittisessa vuoropuhelussa EU on nostanut esiin eräitä ihmisoikeuskysymyksiä, joita ovat esimerkiksi muuttajalasten kriisi, täydellinen aborttikielto, maan turvallisuustilanne ja tarve edistää sosiaalisia ja taloudellisia oikeuksia. Vuonna 2015 jatkettiin myös työtä, joka liittyi Rooman perussääntöön liittymiseen (hyväksyttiin vihdoinkin marraskuussa – ks. edellä) ja EU:n erityisalotteisiin YK:n ihmisoikeusneuvostossa ja YK:n yleiskokouksen kolmannessa komiteassa. EU välitti myös viestejä sitä huolestuttavista kysymyksistä (naisiin kohdistuva väkivalta, vähemmistöjen oikeudet, ihmiskauppa ja muuttajalapset). Ihmisoikeuksia edistääkseen EU antoi julkilausumia ja järjesti jäsenvaltioiden, hallituksen, kansalaisyhteiskunnan ja muiden sidosryhmien kanssa julkisia tapahtumia ihmisoikeuksiin liittyvinä päivinä, kuten kansainvälisenä kuolemanrangaistuksen vastaisena päivänä, kansainvälisenä ihmisoikeuksien päivänä ja naisiin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi vietettynä kansainvälisenä päivänä. EU on koko vuoden ajan jatkanut vuoropuheluaan kansalaisjärjestöjen kanssa järjestämällä ehdotuspyyntöjen käynnistämisen edellä kuulemistilaisuuksia ja säännöllisiä tapaamisia ihmisoikeuksien puolustajien, ihmisoikeuksia käsittelevän oikeusasiamiehen toimiston ja muiden toimijoiden kanssa.

Grenada

Ensisijaisia haasteita ovat kuolemanrangaistuksen poistaminen, yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys, lähisuhdeväkivalta, ihmisoikeuskysymysten laiminlyönti perustuslain tarkistuksessa ja hlbt-ihmisten syrjintä. Vankilaolot ovat edelleen hyvin huonot. EU:n yhteisistä toimista huolimatta Grenadassa käynnissä olevassa perustuslain tarkistusprosessissa ei ole puututtu eräisiin olennaisiin ihmisoikeusongelmiin, kuten kuolemanrangaistukseen, vaikka siihen sovelletaankin tosiasiallista moratoriota. Siinä otettiin kuitenkin käyttöön toimenpiteitä sukupuolten tasa-arvon parantamiseksi, vaikka lisätyö onkin tarpeen. Lähisuhdeväkivalta on edelleenkin vakava ongelma, jonka ratkaisemiseen EU osallistuu EIDHR:n puitteissa. Grenadalle myönnetään vuoden 2015 tarjouspyyntöjen puitteissa kaksi avustusta. YK:n sukupuolten tasa-arvoa ja naisten vaikutusvallan lisäämistä edistävä yksikkö (YK Naiset) tunnusti Grenadan sitoumuksen edistää sukupuolten tasa-arvoa ja pani merkkeille edistyksen, jota oli saavutettu sukupuoliperusteista väkivaltaa koskevan kansallisen strategisen suunnitelmaehdotuksen joidenkin osien täytäntöönpanossa. Grenadasta on tullut sukupuolten tasa-arvoon liittyvissä asioissa proaktiivinen ja sitoutunut toimija, sillä se on tiukentanut lainsäädäntöään seksuaaliseen väkivaltaan puuttumiseksi, parantanut lähisuhdeväkivallan yhteydessä sovellettavia suojelumääräyksiä ja muita asiaankuuluvia toimenpiteitä.

Useiden lykkäysten jälkeen Grenadan hallitus järjestää vuonna 2016 kansanäänestyksen perustuslain uudistuksesta. Oppositiossa oleva kansallinen demokraattinen kongressi on vetäytynyt uudistuskomiteasta vedoten tyytymättömyyteensä menettelyyn ja siihen, että suunnitelmassa on jätetty huomioimatta keskeisiä suosituksia, joita ovat esimerkiksi pääministerin toimikausien rajoittaminen, vakiopäivämäärä vaalien pitämiseksi, suhteellinen vaalitapa yhdistettynä aiempaan yksinkertaisen ääntenemmistön järjestelmään, yksikamarinen parlamentti kaksikamarisen sijasta ja virallista oppositiota kaikkina aikoina koskevan säännöksen sisällyttäminen perustuslakiin.

Grenada ei ole vielä poistanut ruumiillista rangaistusta. Useissa kouluissa toteutettu pilottihanke nimeltä "Lapsiystävällisten koulujen ohjelma" edistää positiivisen käyttäytymisen hallintastrategioita. Hankkeesta saatu palaute on ollut myönteistä, ja opetusministeriö aikoo ulottaa sen kaikkiin kouluihin. Vankilaolot ovat edelleen hyvin vaikeat äärimmäisestä tilaustaudesta johtuen. Grenadan ainoassa vankilassa, joka on suunniteltu 198 vangille, oli 450 vankia syyskuussa 2015.

Guatemala

Vuonna 2015 jatkettiin Guatemalan kansainvälisen rankaisematta jättämisen vastaisen komitean (CICIG) toimeksiantoa, ja CICIG:n kanssa yhteistyötä tekevä yleinen syyttäjä paljasti, että tullihallinnossa ja sosiaalityrvalaitoksessa on harjoitettu korkean tason korruptiota. Paljastukset johtivat ympäri maata levinneeseen rauhanomaisten yhteiskunnallisten protestien aaltoon ja poliittiseen kriisiin, joka kärjistyi presidentin eroon ja tilapäiseen vangitsemiseen vain neljä päivää ennen yleisiä vaaleja.

Tässä haasteellisessa tilanteessa Guatemala onnistui selviämään kriisistä säilyttäen perustuslaillisen järjestyksen: Pérez Molinan hallinto vaihdettiin, siirtymäkauden hallitus siirtyi valtaan ja viidellä eri tasolla käydyt vaalit kyettiin järjestämään ajoissa. Korkein oikeus, vaalilautakunta ja perustuslakituomioistuin olivat keskeisissä rooleissa. Protestit toivat yhteen eri ideologioita kannattavien ääripäiden toimijoita, jotka vaativat yhdessä rakenneuudistuksia ja avoimuutta ja loivat uusia mahdollisuuksia saada aikaan yhteisymmärrystä siitä, miten olisi parasta ratkaista Guatemalassa jatkuvien ihmisoikeushaasteiden taustalla olevat pitkään jatkuneet rakenteelliset ongelmat. Se, miten paljon tältä osin voidaan edistyä, riippuu tulevan hallituksen kyvystä vastata suuriin odotuksiin konkreettisella toimintasuunnitelmalla.

Guatemalan pitkään jatkuneita ihmisoikeushaasteita ovat seuraavat: yhteiskunnallisten konfliktien suuri määrä (etenkin maakiistat ja kaivannaisteollisuuden hankkeet), työlainsäädännön ja erityisesti yhdistymisvapauden täytäntöönpano, naisiin ja tyttöihin kohdistuva väkivalta, ihmisoikeuksien puolustajien ja kansalaisyhteiskunnan edustajien uhkailu, sananvapaus, hlbt-i-oikeudet, lasten oikeudet, alkuperäisväestöjen oikeudet, muun muassa oikeus tulla kuulluksi, peruspalvelujen saatavuus, oikeuslaitoksen riippumattomuus ja oikeusvaltioperiaate, mukaan lukien vankilaolot, sekä kansalaisten turvallisuus. Korruptioskandaaleihin yhdistettyjen korkean tason virkamiesten oikeudenkäynnit ovat merkittäviä askelia oikeusjärjestelmän vahvistamiseksi. Niiden vieminen päätökseen tulevien kuukausien ja vuosien aikana on kuitenkin merkittävä koetinkivi oikeudellisen riippumattomuuden vahvuudelle.

Naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan torjunnassa otettiin edistysaskel, kun kongressi muutti marraskuussa sekä poikien että tyttöjen avioitumisiän 18 vuoteen (aiemmin 14 vuotta), kuten kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevassa yleissopimuksessa (CEDAW) suositellaan. Haasteena on nyt sen tosiasiallinen täytäntöönpano. Työntekijöiden oikeuksien ja erityisesti yhdistymisvapauden osalta todettakoon, että vuoden 2013 kolmenvälisessä (hallitus, ammattiyhdistykset ja työnantajajärjestöt) etenemissuunnitelmassa saavutettu edistyminen – vaikka se olikin vähäistä – ja poliittisen tilanteen kehittyminen johtivat siihen, että ILO:n päätöstä tutkintakomission perustamisesta tarkastelemaan ILO:n yleissopimuksen nro 87 noudattamatta jättämistä sekä ILO:n läsnäolon vahvistamisesta on lykätty kahdesti.

Ihmisoikeuksien puolustajien tilanne herätti edelleen huolta ihmisoikeusjärjestöissä. Guatemalan ihmisoikeuksien puolustajien suojeluyksikön (UDEFEGUA) mukaan ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistetut hyökkäykset vähenivät vuonna 2015 hieman (455 hyökkäystä marraskuuhun 2015 mennessä verrattuna 813 hyökkäykseen vuonna 2014). Ilmoitetut hyökkäykset olivat kuitenkin väkivaltaisempia kuin edellisvuosina, ja niihin sisältyi 13 murhaa. Siirtymäkauden oikeusjärjestelyjen puitteissa ei käynnistetty vuonna 2015 uusia tapauksia, ja Rios Monttin oikeudenkäyntiin liittyvät viivästykset jatkuivat. Edistysaskelia olivat kuitenkin taloudellisten korvausten maksaminen merkittävässä Chixoy'n patoa koskevassa tapauksessa ja entisen poliisipäällikön Pedro Arredondon tuomitseminen Espanjan suurlähetystön polttamisesta vuonna 1980.

EU:n ihmisoikeus- ja demokratiatavoitteina Guatemalassa on vahvistaa oikeusjärjestelmää, edistää kansainvälisten yleissopimusten täytäntöönpanoa ja ratifiointia, vähentää sosiaalisia konflikteja, tukea naismurhien ja naisiin kohdistuvan väkivallan vastaisen olemassa olevan lainsäädäntökehityksen täytäntöönpanoa sekä tehostaa ihmisoikeuksien puolustajien suojelumekanismeja. Vuonna 2015 EU lujitti toimeenpanoelinten, kongressin, oikeuslaitoksen, presidenttiehdokkaiden ja kansalaisyhteiskunnan (myös yksityissektorin) kanssa käymäänsä poliittista vuoropuhelua ja toimintapoliittista keskustelua tukeakseen CICIG:n toimikauden jatkamista, oikeudellista uudistusta, elintarviketurvaa ja ympäristönsuojelua, konfliktien ehkäisyä ja hallintaa, naisiin kohdistuvan väkivallan torjuntaa ja tyttöjen avioitumisiän nostamista, ILO:n yleissopimusten nro 87 ja 169 täytäntöönpanoa, ihmisoikeuksien puolustajien suojelua ja kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksien säilyttämistä. Tätä vuoropuhelua lujitettiin myös julkilausumien, mielipideartikkelien ja puheiden avulla. Tämän lisäksi järjestettiin temaattisia tapahtumia esimerkiksi alkuperäisväestöjen oikeuksista ja sananvapaudesta.

Poliittisen kriisin aikana EU käytti poliittista vuoropuhelua edistääkseen rauhanomaista vallansiirtoa, vaaliprosessia ja rakenneuudistusehdotusten etenemistä. Lisäksi se helpotti perinteisesti vastakkaisten toimijoiden (kansalaisyhteiskunta, valtio, yksityissektori jne.) välistä vuoropuhelua ja toteutti täydentäviä luottamusta lisääviä toimia, joiden tavoitteena on vaaleista alkaen ollut rakentaa luottamusta ja helpottaa rakentavaa mielipiteidenvaihtoa. Edellisvuosien tapaan EU jatkoi ihmisoikeuksien puolustajien kanssa valmisteluryhmän välityksellä käymäänsä rakenteellista vuoropuhelua ja EU:n jäsenvaltioiden kanssa pitämiään temaattisia kokouksia. Se tuki myös säännöllisiä kolmenvälisiä poliittisia kokouksia, joissa seurataan ja tuetaan kannetta, joka koskee ILO:n yleissopimuksen nro 87 noudattamatta jättämistä. Lisäksi EU käytti GSP+:n seurantatoimien toisen vuoden analysoidakseen 27 kansainvälisen yleissopimuksen täytäntöönpanoa. Tämä toiminta pohjustaa EU:n poliittista vuoropuhelua vuonna 2016.

Yhteistyötoimina EU rahoitti viittä uutta ihmisoikeuksien puolustajien tueksi toteutettavaa hanketta, muun muassa Guatemalassa olevan ihmisoikeusvaltuutetun toimiston kanssa toteutettavaa hanketta, jossa seurattiin ihmisoikeuksien puolustajien tilannetta vaalien aikana. EU antoi myös oikeusapua ja tukea kriminalisoiduille ja vaarassa oleville ihmisoikeuksien puolustajille ja heidän perheilleen ja allekirjoitti kolme uutta hanketta, joilla pyritään tukemaan ihmisoikeuksien puolustajia maaseutualueilla sekä edistämään alkuperäisväestöjen oikeuksia. Lisäksi se rahoitti muita asiaankuuluvia hankkeita, joilla tuetaan oikeusala (SEJUST) ja CICIG:tä, valtiosta riippumattomia toimijoita, elintarviketurvaa, ympäristönsuojelua, naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan torjuntaa, konfliktien ehkäisyä ja ratkaisemista, ILO:n yleissopimusten täytäntöönpanoa ja kansalaisyhteiskunnan sitoutumista assosiaatiosopimukseen.

Guyana

Guyan an ensisijaisia haasteita ovat kuolemanrangaistus, syrjintä, mukaan lukien hlti-oikeudet, sananvapaus, kansalaisyhteiskunta ja ihmisoikeuksien puolustajat, naisten oikeudet, lasten oikeudet ja vankilaolot. Guyanassa järjestettiin toukokuussa 2015 parlamenttivaalit, joiden tuloksena hallitus vaihtui ensimmäistä kertaa sitten vuoden 1992. Uusi hallitus ei ollut vuoden loppuun mennessä tehnyt ihmisoikeuspolitiikkaan mitään merkittäviä muutoksia, ja näytti siltä, että esimerkiksi kuolemanrangaistuslainsäädäntöä, miesten keskinäisten suhteiden kriminalisointia ja ruumiillista rangaistusta koskevia ongelmia ei saada ratkaistua.

Tammikuussa 2015 toteutettiin Guyanan UPR-arviointi. Hallitus ilmoitti panneensa merkille hlbt-yhteisön oikeuksia koskevat huomautukset. Seksuaalirikoksia koskeva lakiesitys, jossa ehdotetaan muutoksia nykyiseen sukupuolisyrintää koskevaan lainsäädäntöön, esitettiin alun perin vuonna 2012, mutta sen käsittely parlamentissa ei edennyt koko vuoden 2015 aikana. Lähisuhdeväkivalta on Guyanassa edelleen vakava ongelma. EU on rahoittanut tällä alalla EIDHR:stä useita hankkeita, joissa työskennellään yhdessä kansalaisjärjestöjen ja hallituksen kanssa. Vuoden 2015 lopussa käynnissä olleen ehdotuspyynnön puitteissa tarkasteltiin lähisuhdeväkivaltaa, ihmiskauppaa ja vangittuina olevien henkilöiden sopeuttamista yhteiskuntaan.

Guyan lainsäädännössä säädetään edelleen kuolemanrangaistuksesta, mutta maa noudattaa tosiasiallista moratoriota, eikä teloituksia ole pantu täytäntöön sitten vuoden 1997. Tällä hetkellä kuolemanrangaistuksen täytäntöönpanoa odottaa noin 30 henkilöä. Tiettyihin rikoksiin sovelletaan pakollista kuolemanrangaistusta, mutta vuonna 2010 poistettiin murhasta määrättävä pakollinen kuolemanrangaistus paitsi oikeuslaitoksen tai turvallisuusjoukkojen jäsenten surmien tapauksessa. Hallitus korosti kuitenkin, että tämä lakimuutos sekä tosiasiallinen moratorio eivät johdu kuolemanrangaistuksen lieventämisestä vaan pikemminkin menettelyjen viivästymisistä. EU järjesti onnistuneen alueellisen konferenssin kuolemanrangaistuksen poistamisesta marraskuussa 2015. Vaikka Guyana nousi vuoden 2015 lehdistönvapautta mittaavassa indeksissä viisi sijaa ylemmäksi vuodesta 2014, sen kokonaistulos heikkeni ja se luokitellaan edelleen maaksi, jolla on huomattavia ongelmia.

Haiti

Ihmisoikeudet ja demokratia ovat EU:n pääprioriteetteja sen suhteissa Haitiin. Tähän kuuluvat erityisesti demokratian ja demokraattisten instituutioiden vakiinnuttaminen, oikeusvaltion edistäminen, naisten ja lasten oikeuksien laajamittaisten loukkausten torjunta, mukaan lukien sukupuoleen liittyvän väkivallan torjunta ja kotiorjuudessa elävien lasten (restavek) tilanne, huonosti toimivan oikeusjärjestelmän parantaminen, kurjat vankilaolot sekä ihmisoikeuksia ja niiden puolustajia tukevien kansalaisjärjestöjen vahvistaminen. Muita suuria ongelmia ovat lainvalvontaelinten edustajien rankaisemattomasti harjoittama liiallinen voimankäyttö ja huono kohtelu, pitkittynyt oikeudenkäyntiä edeltävä pidätysaika (kaikista vangeista 75 % odottaa oikeudenkäyntiä), ihmiskauppa ja suuri sosiaalis-taloudellinen epätasa-arvoisuus. Eräässä tutkimuksessa arvioitiin, että alle 15-vuotiaista lapsista 207 000 kärsi hyväksikäytöstä vuonna 2015. Sukupuoliperusteinen väkivalta on laajalle levinnyttä, ja yhtenä lisähuolena on, että monet tapaukset jätetään ilmoittamatta ja monet ilmoitetuista tapauksista ratkaistaan tuomioistuimen ulkopuolella ja että rauhantuomarit (*juges de paix*, joilla ei ole toimivaltaa rikosasioissa) ovat usein neuvottelijoina tällaisissa tuomioistuinten ulkopuolisissa selvittelyissä.

Institutionaalisten valmiuksien ja resurssien puute on yhä vakava este sekä voimassaolevan että uuden ihmisoikeuslainsäädännön täytäntöönpanolle. EU on jatkanut vuoropuhelua kansalaisyhteiskunnan kanssa ja tukee sitä, että kansalaisjärjestöt voisivat osallistua enemmän EU:n toimiin, ja myös niiden asioiden ajamisvalmiuksien parantamista suhteessa Haitin viranomaisiin.

Perättäiset vaalien lykkäämiset johtivat siihen, että presidentti Martelly oli vallassa asetuksen nojalla tammikuusta 2015, jolloin parlamentti hajosi (vain 10 senaatin jäsentä 30:stä säilytti paikkansa). Maa on siitä lähtien ollut ilman parlamenttia. Parlamenttivaalien ensimmäinen kierros järjestettiin elokuussa. Parlamenttivaalien toinen kierros ja presidentinvaalien ensimmäinen kierros järjestettiin lokakuussa. Tätä kierrosta seurasi kuitenkin vaalien jälkeinen kriisi, joka lykkäsi presidentinvaalien toista kierrosta, parlamenttivaalien loppuun saattamista ja paikallisvaaleja.

Maahan perustettiin riippumaton vaalilautakunta, jonka tehtävänä oli ratkaista poliittinen umpikuja arvioimalla lokakuun vaalikierrosta käsitelläkseen väärinkäytöksiä tai petoksia koskevat väitteet ja antaa suosituksia. EU antoi EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnan välityksellä teknistä tukea koko vaaliprosessiin erittäin monimutkaisessa institutionaalisessa ja poliittisessä tilanteessa ja myönsi lisäksi 5 miljoonaa euroa UNDP:n hallinnoimaan korirahastoon vaalien järjestämiseksi.

Institutionaalisten valmiuksien kehittämisen tueksi EU rahoitti kolmea vakautta ja rauhaa edistävän välineen puitteissa toteutettavaa hanketta. Niiden täytäntöönpanijoina ovat Madridin klubi, Kansainvälinen demokratia- ja vaaliapuinstituutti (IDEA) ja YK:n kehitysohjelma (UNDP), ja niiden tavoitteina on antaa korkeatasoista neuvontaa, helpottaa instituutioiden välistä vuoropuhelua ja lujittaa poliittisten puolueiden ja oikeuslaitoksen toimintaa. EIDHR:n puitteissa vuosina 2014 ja 2015 toteutetun paikallisen ehdotuspyynnön osana valittiin marraskuussa kuusi uutta hanketta, jotka ovat EU:n Haitia koskevien ihmisoikeus- ja demokratiprioriteettien mukaisia ja joiden yhteisarvo on 900 000 euroa. Hankkeet käynnistetään vuoden 2016 alussa. Tästä välineestä rahoitettuihin EU:n hankkeisiin kuuluu silloin toistakymmentä sopimusta, joiden arvo on noin 2,5 miljoonaa euroa. Uusien hankkeiden aiheet ovat lastensuojelu, naisten oikeudet, vankilaolot, hallituksen politiikan analysointi ja homofobian torjunta.

Honduras

Hondurasin ihmisoikeustilanne huolettaa EU:ta edelleen. Haavoittuvat ryhmät, kuten hlbt-yhteisö, naiset, toimittajat, oikeuslaitoksen piirissä työskentelevät henkilöt ja asianajajat sekä alkuperäisväestöjen johtajat, kohtaavat edelleenkin väkivaltaa ja pelottelua. Usein on kuitenkin vaikeaa erottaa, liittyivätkö yksittäiset tapaukset ihmisoikeuskysymyksiin vai olivatko ne yksinkertaisesti sidoksissa yleisesti vaaralliseen ympäristöön, jossa väkivaltainen pikkurikollisuus koskettaa kaikkia.

Vaikka paikallisviranomaiset ovat joissain tapauksissa osoittaneet pystyvänsä tarjoamaan uhreille välitöntä tukea, haavoittuvien ryhmien suojele ei ole yleisesti ottaen ollut riittävän tehokasta.

Vallitsevista ongelmista huolimatta viime vuosina on saatu aikaan parannuksia, ja nykyinen hallitus osoittaa olevansa halukas tukemaan paikan päällä aikaan saatavaa edistystä, mistä ovat osoituksena YK:n ihmisoikeusvaltuutetun maatoimiston avaaminen lähitulevaisuudessa, ihmisoikeuksien puolustajien, toimittajien, yhteiskunnallisten tiedottajien ja oikeuslaitoksen piirissä työskentelevien henkilöiden suojelemista koskevan lain antaminen ja useimpien, ellei kaikkien, UPR-suositusten hyväksyminen. Haasteena on nyt varmistaa näiden täytäntöönpano.

Hondurasissa oleva EU:n edustusto on vastuussa maan suurimmasta ihmisoikeuksia koskevasta avustushjelmasta, johon kuuluu 5,5 miljoonan euron suuruinen ihmisoikeustukiohjelma (PADH) ja 31 miljoonan euron suuruinen, oikeudenmukaista ja saavutettavissa olevaa oikeusjärjestelmää edistävä toimi (EUROJUSTICIA) sekä joukko pienempiä mutta säännöllisiä maailmanlaajuisia ja paikallisia EIDHR:n puitteissa toteutettavia ehdotuspyyntöjä. Tuloksia ovat kansallisen ihmisoikeuspolitiikan kehittäminen, oikeuslaitoksen uudistuksen ja riippumattomuuden vahvistaminen ja vaarassa olevien ihmisoikeuksien puolustajien tukeminen.

Valtion viranomaisten, kansalaisyhteiskunnan ja muiden asiaankuuluvien toimijoiden kanssa ylläpitämiensä säännöllisten yhteyksien lisäksi EU:n edustusto on viimeisten kahden vuoden ajan kehittänyt "Grupo ENLACE" -foorumia kansalaisjärjestöjen ja ihmisoikeuksien puolustajien kanssa käytävälle vuoropuhelulle. Grupo ENLACEsta on tullut aktiivinen ja tehokas foorumi, jolla keskustellaan merkittävistä ihmisoikeuksien puolustajien tapauksista ja ihmisoikeuksista yleensä sekä arvioidaan niitä. Ryhmään osallistuvat EU:n edustuston ja EU:n jäsenvaltioiden ohella myös Sveitsi ja YK. Vuonna 2015 ryhmässä käsiteltiin viittä tapausta, jotka koskivat vankiloita ja kidutusta, vammaisia, tunnettuja tai paikallisia ihmisoikeuksien puolustajia, oikeusjärjestelmää sekä sosioekonomisia ja työntekijöiden oikeuksia. Grupo ENLACEn toiminta on monipuolista ja on tuottanut tähän mennessä merkittäviä tuloksia, joista mainittakoon hallituksen vastaukset tietopyyntöihin, vaarassa olevien ihmisoikeuksien puolustajien tukeminen ja joukko ratkaistuja tapauksia.

Jamaika

EU:n Jamaikaa koskevat ihmisoikeusprioriteetit olivat vuonna 2015 kuolemanrangaistuksen poistamiseen tähtäävä työskentely, turvallisuusjoukkojen väärinkäytökset, vankilaolojen kohentaminen, myös lasten osalta, lasten kaltoinkohtelun poistaminen ja lasten oikeuksien edistäminen, naisten oikeudet ja seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjunta sekä hlbt-ihmisten kohtelun parantaminen. Oikeussuojan toteutuminen on suuri ongelma. EU ja jäsenvaltiot käsitelivät näitä kysymyksiä poliittisen vuoropuhelun, julkisuusdiplomatian (esim. YK:n 16-päiväinen aktivistitapahtuma naisiin ja tyttöihin kohdistuvan väkivallan lopettamiseksi viipymättä) ja EU:n yhteistyöohjelmien puitteissa.

Jamaikassa on edelleenkin voimassa kuolemanrangaistus murhasta, vaikka maa on noudattanut sen täytäntöönpanossa tosiasiallista moratoriota vuodesta 1988. EU toteutti julkisuusdiplomatiaa korostaakseen, että vankien tehokas kuntoutus ja yhteiskuntaan sopeuttaminen vähentää lopulta yleistä käsitystä kuolemanrangaistuksen tarpeesta.

Poliisin väärinkäytökset ovat edelleen jamaikalaisten ihmisoikeusaktivistien suurena ongelmana. Poliisin toimintaan liittyvien surmien määrä on huolestuttavan suuri. EU jatkoi tukeaan turvallisuusjoukkojen valvonnasta vastaavalle riippumattomalle tutkintakomissiolle, jonka tehtävänä on tutkia valtion virkamiesten väitettyjä väärinkäytöksiä ja jolla on ollut keskeinen rooli tämän ongelman ratkaisemisessa.

Jamaika sai vuonna 2015 päätökseen UPR-arviointinsa hyväksymällä 168 suosituksesta yhteensä 92 suositusta, jotka koskivat muun muassa kansallisen ihmisoikeuselimen perustamista (jota varten Kansainyhteisön sihteeristö antaa neuvontaa), naisten, lasten ja vammaisten oikeuksien edistämistä, köyhyyden torjuntaa ja terveydenhuoltopalvelujen saatavuuden takaamista kaikille. Jamaika hylkäsi suosituksia, jotka koskivat muun muassa useiden tärkeiden ihmisoikeusvälineiden ratifiointia. Nämä suositukset liittyivät muun muassa kuolemanrangaistuksen poistamiseen, kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan yleissopimuksen valinnaiseen pöytäkirjaan ja kidutuksen vastaiseen yleissopimukseen ja sen valinnaiseen pöytäkirjaan. Jamaika ei myöskään tukenut suosituksia, jotka koskivat samaa sukupuolta olevien aikuisten vapaaehtoisen seksuaalisen kanssakäymisen dekriminialisointia ja toimenpiteiden toteuttamista hlbt-ihmisiin kohdistuvan väkivallan vähentämiseksi.

Jamaikan hallitus otti vuonna 2015 käyttöön lapsiin kohdistuvia väärinkäytöksiä torjuvan kansallisen politiikan, jota tuetaan 11. EKR:stä. Lisäksi EU myönsi useita avustuksia kansalaisjärjestöille, jotka työskentelevät vankien kuntouttamisen parissa. ja parantaakseen valtiollisissa hoitolaitoksissa olevien lasten hyvinvointia ja ehkäistäkseen lasten kaltoinkohtelua. EU jatkoi myös kansalaisjärjestöjen kautta tekemäänsä työtä myöntäen avustuksia, joilla pyritään muun muassa torjumaan Jamaikalla esiintyvää korruptiota parantamalla hallintoa ja oikeusjärjestelmää sekä kansalaisyhteiskunnan harjoittamaa ihmisoikeuslainsäädännön valvontaa, edistämään terveellisempiä elintapoja ja potilaiden oikeuksien ajamista odottavien äitien, vastasyntyneiden ja pikkulasten terveyden parantamiseksi sekä lisäämään kansalaisyhteiskunnan edellytyksiä tutkimuspohjaiseen edunvalvontaan hlbt-ihmisiin liittyvien valistustoimien toteuttamiseksi.

Meksiko

Edellisvuosien tapaan Meksiko noudatti kansainvälisillä ihmisoikeusfoorumeilla ennakoivaa lähestymistapaa edistäen EU:n ja Meksikon yhteistä etua koskevia asioita, joita olivat muun muassa yritystoiminta ja ihmisoikeudet, terrorismin torjunta, kuolemanrangaistuksen poistaminen, kiusaamisen estäminen, vuoden 2015 jälkeinen kehitysohjelma, kestävän kehityksen tavoitteet (kansallisten ihmisoikeuselinten voimaannuttamisen avulla) ja avoimen hallinnon kumppanuus.

Kansallisessa lainsäädännössä tapahtui vuonna 2015 myönteistä kehitystä, mutta Meksikolla on silti edelleen suuria yleiseen turvallisuuteen liittyviä ongelmia sekä järjestäytyneen rikollisuuden ja korruption torjuntaan liittyviä haasteita. Maata ovat leimanneet ihmisoikeusongelmat, joista mainittakoon poliisin ja armeijan osallisuus vakaviin väärinkäytöksiin, kuten laittomiin teloituksiin, kidutukseen ja (tahdonvastaisiin) katoamisiin. Vakavia haasteita olivat rankaisemattomuus (erittäin alhaiset syytteenpanotasot kaikkien rikosmuotojen osalta, 98–99 %), järjestäytyneen rikollisuuden soluttautuminen vankilajärjestelmään mutta myös paikallis- ja valtionhallintoon sekä toimittajien murhat (erityisesti Veracruz osavaltiossa).

Korkean profiilin tapauksiin (esim. Iguala, Tlatlaya ja Apatzingán) liittyvät käynnissä olevat tutkinnat herättävät edelleen vakavia epäilyjä huolimatta tehtyjen pidätysten huomattavasta määrästä. Hallituksen uskottavuus on kärsinyt pahoin kotimaassa ja ulkomailla, etenkin sen jälkeen, kun riippumattomien asiantuntijoiden ryhmä luovutti Igualan tapausta koskevan lopullisen selvityksensä, jossa hylättiin virallinen selvitys 43 kadonneen opiskelijan kohtalosta ja asetettiin tutkinta kyseenalaiseksi. Kansainväliset elimet ovat korostaneet ihmisoikeustilannetta koskevia huoliaan Meksikoon tehdyillä virallisilla vierailuilla (kidutusta käsittelevä YK:n erityisraportoiija, Amerikan valtioiden ihmisoikeustoimikunta ja YK:n ihmisoikeusvaltuutettu).

Tätä taustaa vasten EU kaksinkertaisti ponnistelunsa ja onnistui ylläpitämään hedelmällisen vuorovaikutuksen sekä Meksikon viranomaisten että kansalaisjärjestöjen kanssa. EU:n ja Meksikon viides korkean tason ihmisoikeusvuoropuhelu järjestettiin huhtikuussa Méxicossa. Sen puheenjohtajina toimivat ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Stavros Lambrinidis ja monenvälisistä asioista vastaava Meksikon varaministeri Juan Manuel Gómez-Robledo. EU ja Meksiko päättivät yhdistää voimansa torjuakseen kidutusta (riippumattomien elinten / riippumattomien oikeuslääketieteellisten yksiköiden kouluttaminen Istanbulin pöytäkirjan mukaisesti), torjuakseen tahdonvastaisia katoamisia (avustaminen luotettavien tietokantojen perustamiseksi) ja tehostaakseen ihmisoikeuksien puolustajien ja toimittajien kansallisia suojelumekanismeja. Lisäksi sovittiin lasten oikeuksien suojelun sekä yritystoiminnan ja ihmisoikeuksien aloilla tehtävästä yhteistyöstä.

Vuoropuhelua edelsi EU:n ja Meksikon välinen kolmas kansalaisyhteiskuntaseminaari (EU:n rahoittama), joka järjestettiin niin ikään huhtikuussa. Tämä seminaari tarjosi puitteet interaktiiviselle vuoropuhelulle sekä sellaisten kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihdolle, jotka liittyivät ihmisoikeuksiin Meksikossa ja EU:ssa esimerkiksi oikeusvaltioperiaatteen vahvistamista, muuttajien oikeuksia, yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia sekä lapsia ja nuoria koskevissa kysymyksissä. Seminaariin osallistuneet 32 NGO:ta laativat joukon päätelmiä ja suosituksia, jotka esiteltiin korkean tason vuoropuhelun aluksi. Osapuolet sopivat teknisen tason jatkotoimista.

Meksikossa oleva EU:n edustusto lujitti yhteistyötään NGO:iden kanssa pysyvän työryhmän avulla, joka käsittelee ihmisoikeuksia yhdessä kansalaisyhteiskunnan kanssa. Työryhmä piti vuonna 2015 useita säännönmukaisia kokouksia ja pyöreän pöydän keskusteluja. EU:n ja jäsenvaltioiden edustustot jatkoivat säännöllistä työtään ihmisoikeuksien puolustajien parissa heitä koskevien paikallisten suuntaviivojen mukaisesti. Vierailuja järjestettiin Chihuahuan, Méxicon ja Aguascalientesin osavaltioihin sekä Juárezin kaupunkiin. Kokouksia järjestettiin myös ulko- ja sisäministeriöissä työskentelevien liittovaltion viranomaisten korkean tason edustajien kanssa.

EU:n edustusto Meksikossa antoi yhdessä EU:n jäsenvaltioiden kanssa vuoden aikana kaksi paikallista julkilausumaa: toukokuussa tuomittiin toimittaja Armando Saldaña Moralesin murha Veracruzin osavaltiossa, ja elokuussa annettu julkilausuma liittyi toimittaja Rubén Espinosan ja neljän naisen murhaan Méxicossa. EU seurasi edelleen tiiviisti Jyri Jaakkolan tapausta. Tämä Suomen kansalainen ja paikallisten ihmisoikeuksien puolustajien tukija surmattiin Oaxacassa vuonna 2010. EU:n edustusto toimi tiiviissä yhteistyössä Suomen suurlähetystön kanssa ja auttoi järjestämään tammi- ja syyskuussa maassa vieraileville Euroopan parlamentin jäsenille tapaamisia, jotta Jaakkolan kuoleman tutkintaa voitaisiin seurata ja käydä keskusteluja toimivaltaisten viranomaisten kanssa.

EU:n yhteistyötä tehtiin kahdenvälisen kehitysyhteistyön rahoitusvälineen (DCI), EIDHR:n ja valtiosta riippumattomia toimijoita koskevan (NSA) välineen mukaisten poliittisten prioriteettien rinnalla. Korkean tason vuoropuhelun konkreettisten jatkotoimien lisäksi EU ja Meksiko ovat sopineet Meksikon ja EU:n yhdessä rahoittaman toisen sosiaalisen yhteenkuuluvuuden laboratorion puitteissa seuraavista kahdesta toiminta-alasta vuosiksi 2015–2017: lasten ja nuorten oikeudet (vuoropuhelu kansalaisjärjestöjen ja osavaltiotasolla toimivien lasten oikeuksien puolustajien kanssa, teknistä apua koskevan suunnitelman laatiminen Meksikon tätä alaa koskevan uuden lainsäädäntökehyksen täytäntöönpanovalmiuksissa olevien tärkeimpien puutteiden tunnistamiseksi) sekä yritystoiminta ja ihmisoikeudet, muun muassa asiantuntijoiden palkkaaminen laatimaan asiakirjaa johtavista periaatteista ja pyrkimys saada Meksiko noudattamaan yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevia YK:n suuntaviivoja.

Tässä yhteydessä puututaan seuraaviin kolmeen kriittiseen alaan: sosiaalinen suojeleminen, alkuperäisväestöjen kuuleminen infrastruktuuri-investoinneista ja tasapuolinen verotus. Yhteistyötoimintaan kuuluu myös useiden valtion instituutioiden kanssa toteutettavia hankkeita, joilla on ihmisoikeuksia koskeva osa (erityisesti Oaxacan ja San Luis Potosín osavaltioissa). EIDHR:n puitteissa käynnistettiin lokakuussa ehdotuspyyntö. Sen tärkeimmiksi tavoitteiksi on valittu korkean tason vuoropuhelun tulosten mukaisesti kidutuksen ja tahdonvastaisten katoamisten torjunta sekä toimittajien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojeleminen.

Nicaragua

EU:n ihmisoikeus- ja demokratiatavoitteet sen suhteissa Nicaraguaan ovat oikeusvaltion lujittamispyrkimysten (avoimuus, tehokkuus, vastuuvellvollisuus) tukeminen, kansallisen kehityksen lujittaminen sukupuoliperusteiseen väkivaltaan puuttumiseksi, vapaan kansalaisyhteiskunnan kannustaminen ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi, jotta se voi käydä toimintapoliittista keskustelua kansallisesta kehitysohjelmasta, haavoittuvimpien ryhmien sosiaalisten ja koulutusta ja terveydenhuoltoa koskevien oikeuksien edistäminen kehitysyhteistyön avulla, aloitteiden tukeminen nuorten valmiuksien kehittämiseksi ja heidän sosiaalisen tietoisuutensa lisäämiseksi sekä lasten oikeuksien suojeleminen.

Vuonna 2015 työtä jatkettiin näillä aloilla. Erityistä huomiota kiinnitettiin Nicaraguan turvallisuusjoukkoihin sekä ihmishengen, ihmisarvon ja yhdistymis- ja sananvapauden kunnioittamiseen. EU painotti edelleen keskeisten kysymysten merkitystä: avoimuus, hyvän hallintotavan ja oikeusvaltion vahvistaminen, toimivaltajaon edistäminen ja vaaleihin liittyvät kysymykset, kuten oppositiopuolueiden osallistuminen keskusvaalilautakuntaan. Samanaikaisesti EU ilmaisi tyytyväisyytensä Nicaraguan ponnisteluihin ihmiskaupan torjunnassa ja toivoo, että Nicaragua parantaisi koordinoitua naapurimaiden kanssa muuttoliiketyksissä huolimatta tilapäisestä kriisistä, joka syntyi, kun pohjoiseen matkaavia kuubalaisia muuttajia pysäytettiin Costa Rican ja Nicaraguan väliselle rajalle.

Vuoden lopulla kansalaisjärjestöt raportoivat toimintavapauden rajoituksista ja poliisin mielenosoittajiin kohdistamista kovaotteisista toimista. Mediaryhmittymät ja oppositio valittivat toimittajien ahdistelusta. Myös alkuperäiskansojen oikeudellinen tilanne oli heikko sekä infrastruktuurihankkeiden että näiden kansojen esi-isiltään perimien maiden kunnioittamisen ja suojelun suhteen. EU seurasi edelleen tiiviisti alkuperäiskansojen oikeuksien kunnioittamista ottaen erityisesti huomioon maatalousmaan laajenemisen, joka saattaa vaikuttaa merkittävästi heidän sosiaalisiin ja ympäristöön liittyviin oikeuksiinsa. Erityistä huomiota kiinnitettiin myös oikeuskäsittelyssä olevien ja jo tuomittujen vankien oikeuksien seurantaan samoin kuin kansallisen vankilajärjestelmän ja kansallisen poliisin pidätyssellien oloihin.

Rahoitusyhteistyössään EU jatkoi ihmisoikeuksien edistämistä EIDHR:n (10 hanketta), valtiosta riippumattomia toimijoita ja paikallisviranomaisia koskevien (NSA-LA, 14 hanketta) aihekohtaisten budjettikohtien ja EU:n jäsenvaltioiden suoraan rahoittamien hankkeiden välityksellä. EU puuttui näissä hankkeissa seuraaviin kysymyksiin: kansalaisten osallistuminen, restoratiivinen oikeus nuorten rikoksenteijöiden tapauksessa, vammaisten oikeudet, Karibian rannikkoalueeseen keskittyvä ihmisoikeuksien edistäminen, naisten ja hlbt-ihmisten oikeudet sekä lasten oikeudet. Kansalaisyhteiskunnan kanssa käytiin koko vuoden ajan syvällistä ja jatkuvaa vuoropuhelua, ja vuonna 2015 laadittiin Nicaraguan kansalaisyhteiskunnan kanssa toimimista koskeva EU:n etenemissuunnitelma.

EU sai vuoden aikana päätökseen Unicefin kanssa lasten oikeuksien yleissopimuksen 25. vuosipäivän kunniaksi toteutetut yhteiset toimet, joihin kuului kansallinen journalismikilpailu aiheesta "Innovointi lapsuuden ja oikeuden puolesta". Kilpailussa palkittiin kuusi toimittajaa. Nicaragua aloitti EU:n tuella yhtenä ensimmäisistä alueen maista rikosoikeutensa uudistamisen siten, että siihen sisällytettiin kansainvälisen rikollisuuden ja huumekaupan torjuntaa koskevat rikosoikeudelliset säännökset, jotka oli aiemmin harmonisoitu Keski-Amerikan tasolla. Hiljattain muutettu rikoslaki odottaa parlamentin hyväksyntää. Lisäksi EU myönsi alueellisen EUROsociAL-ohjelmansa välityksellä Nicaragualle teknistä tukea, jonka tavoitteena on parantaa haavoittuvien henkilöiden oikeussuojan saatavuutta, edistää vaihtoehtoisten konfliktinratkaisumekanismien kehittämistä oikeuslaitoksen piirissä (välittäjien kouluttaminen) ja tukea sukupuoliperusteisen väkivallan tutkinnasta vastaavia viranomaisia (kuten yleistä syyttäjää, tuomioistuimia ja rikosteknistä laboratoriota).

Panama

Panamalle tehtiin toukokuussa sen toinen UPR-arviointi YK:n puitteissa. Useita myönteisiä seikkoja pantiin merkille sitten Panaman vuonna 2010 tehdyn edellisen UPR-arvioinnin, kuten useiden tärkeiden kansainvälisten ihmisoikeusvälineiden ratifiointi (muun muassa kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun vastaisen yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja, yleissopimus kaikkien henkilöiden suojelemiseksi tahdonvastaiselta katoamiselta ja valtiottomuutta koskevat YK:n yleissopimukset) ja pysyvän kutsun esittäminen kaikille aihekohtaisille erityismenettelyille. YK:n yleiskokous valitsi Panaman lokakuussa yhtenä 18 valtiosta jäseneksi ihmisoikeusneuvostoon, jossa se toimii kolmen vuoden ajan tammikuusta 2016 alkaen.

Presidentti Varelan mukaan hänen viisivuotiskautensa tärkein prioriteetti on saada Panamassa aikaan "osallistava talouskasvu" vahvan sosiaalipoliittisen ohjelman avulla. Miesten ja naisten väliseen tasa-arvoon pyrkimiseksi sosiaalisen kehityksen ministeri esitteli taannoin vuosiksi 2015–2019 vahvistetun toimintaohjelman naisten yhtäläisten mahdollisuuksien saavuttamiseksi. Sekä hallituksen että kansalaisyhteiskunnan on määrä toteuttaa sitä. Panama jatkaa lapsia ja teinejä koskevan kansallisen strategiasuunnitelman kehittämistä ja toteuttamista Unicefin tuella. Tämä prosessi alkoi vuonna 2002, ja sen lopulliset tulokset saadaan vuonna 2020.

Vankeus- ja pidätysoloihin liittyy Panamassa merkittäviä haasteita. YK:n huume- ja rikosjärjestön raporttien mukaan Panamassa vapautensa menettäneistä henkilöistä 70:tä prosenttia ei ole tuomittu. Tämä johtuu lähinnä oikeuskäsittelyjen viivästymisistä ja pitkistä tutkintavankeusajoista, jotka ovat joissain tapauksissa pidempiä kuin väitetystä rikoksesta määrättävä enimmäisrangaistus. Myös vankiloiden tilanahtausongelmaa on kiireellisesti lievennettävä (täysi-ikäisten vankien lukumäärä ylittää suuresti maan vankilakapasiteetin) ja vankilaoloja parannettava. Huonoja vankilaoloja koskevissa valituksissa korostetaan lääkintäapua, hygieniää ja virkailijoiden harjoittamaa huonoa kohtelua. Myös vankilavirkailijoiden työolot kaipaavat parannusta.

Tilannetta on kuitenkin pyritty parantamaan. Maan rikosoikeudessa ollaan siirtymässä inkvisitorisesta järjestelmästä akkusatoriseen järjestelmään, mikä on jo vähentänyt oikeuskäsittelyjen viivästymisiä. Vuonna 2014 avattiin uusi Nueva Joya -niminen vankila (5 000 vangille), ja Panama toteuttaa parhaillaan vankien ja pidätettyjen oikeuksia koskevan järjestelmän uudistusta, joka perustuu kolmeen pilariin: vankien ja pidätettyjen sekä vankilatyöntekijöiden oikeuksien ja ihmisarvon kunnioittaminen, heidän sekä muun väestön turvallisuuden takaaminen ja tuomionsa suorittaneiden vankien sopeuttaminen uudelleen yhteiskuntaan. Toimintasuunnitelmasta on sovittu, ja sille on määritelty lyhyen, keskipitkän ja pitkän aikavälin tavoitteet. EU tukee näitä toimia. EU:n rahoittama 28 miljoonan euron arvoinen turvallisuusyhteistyötä Panamassa koskeva hanke (SECOPA) lisää vankilajärjestelmästä vastaavan osaston valmiuksia tarjota kohdennettuja ohjelmia aikuisvankien kuntouttamiseksi ja sopeuttamiseksi uudelleen yhteiskuntaan. SECOPA parantaa myös vankilatyöntekijöiden koulutusjärjestelmää ja tukee työuran luomista. Hankkeessa rahoitetaan lain kanssa ongelmiin joutuneiden alaikäisten kuntouttamiseen tähtäävän innovatiivisen keskuksen rakentamista ja nykyaikaisen vankien laskentajärjestelmän kehittämistä maahan.

Noin 10 prosenttia Panaman kansalaisista kuuluu alkuperäisyhteisöihin, jotka asuvat alueella, jonka osuus on 28,6 prosenttia valtakunnan alueesta. Vaikka näiden yhteisöjen suojelemiseksi on toteutettu toimia ja annettu lainsäädäntöä, paljon on vielä tehtävä heidän elinolojensa kohentamiseksi ja erityisesti terveydenhuoltoalan julkisten palvelujen saatavuuden ja tasapuolisen jakautumisen sekä maanomistusoikeuksien parantamiseksi. Alkuperäiskansojen oikeuksien suojelua pyritään vahvistamaan useilla käynnissä olevilla ohjelmilla. Näitä ovat esimerkiksi vuodeksi 2015 vahvistettu terveysalan Mesoamerica-ohjelma, vesi- ja ympäristöohjelma ja lasten ravitsemusohjelma. EU rahoittaa kahdenvälistä hanketta "Apoyo a la Cohesión Social" (COHESAL – 10 miljoonaa euroa), jonka täytäntöönpanosta vastaa sosiaalisen kehityksen ministeriö ja joka sisältää useita alkuperäiskansojen ja näiden järjestöjen hyväksi toteutettavia toimia. Hankkeen epäsuorana tavoitteena on myös puolustaa maan köyhimmillä alueilla elävän yhteisön taloudellisia ja sosiaalisia oikeuksia hajauttamalla hallintoa ja rahoittamalla paikallisia hankkeita.

Panama hyväksyi hiljattain ihmiskaupan torjuntaa koskevan kansallisen suunnitelman, jonka tavoitteena on suunnitella kansallista politiikkaa tällä alalla. Ihmiskaupan torjunnasta vastaava kansallinen komissio suunnitteli vuonna 2015 seuraavat toimet: matkailuyritysten ja muiden yksityisyritysten turvahenkilöstön ja palvelutiskien henkilöstön koulutus, COPA Airlines -lentoyhtiön palvelutiskien henkilöstölle ja turvahenkilöstölle järjestetty johdanto akateemiseen opetusohjelmaan sekä Panaman kanavaviranomaisen henkilöstön kouluttaminen. Panama työstää myös etenemissuunnitelmaa ollakseen ensimmäinen Latinalaisen Amerikan maa, joka poistaa lapsityövoiman käytön vuoteen 2020 mennessä.

Turvallisuus on vuosiksi 2014–2019 laaditun hallitussuunnitelman prioriteetteja. Huumausaineiden torjunnassa huomio on siirtynyt ennaltaehkäisyyn sekä korruption, rahanpesun ja terrorismin rahoituksen tehokkaampaan torjuntaan. Tavoitteena on myös instituutioiden vahvistaminen ja teknisten voimavarojen parantaminen, ja intresseissä on puuttua tehokkaammin ihmiskauppaan, joka on yksi kansainvälisen rikollisuuden seurauksista.

Paraguay

Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevassa yhteistyössä ja vuoropuhelussa Paraguayn kanssa EU keskittyy erityisesti oikeus- ja vankeinhoitojärjestelmän toiminnan parantamiseen, ihmisoikeuksien institutionalisoimiseen, lasten, naisten, hlti-yhteisön ja alkuperäiskansojen oikeuksien suojeluun, ihmiskaupan torjuntaan sekä ympäristöön liittyvien oikeuksien kunnioittamiseen.

EU jatkoi näiden asioiden käsittelyä eri kokoonpanoissa, muun muassa seuraamalla ihmisoikeusyleissopimusten täytäntöönpanoa yleisen tullietuusjärjestelmän (GSP+) puitteissa. EU ja jäsenvaltiot työskentelivät yhdessä varmistaakseen koordinoinnin ja systemaattisen tiedotuksen. Paraguay on YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsen vuosina 2015–2017, ja EU ja EU:n jäsenvaltiot tekivät virallisia yhteydenottoja hakeakseen Paraguayn kanssa yhteisiä näkemyksiä kansainvälisiin ihmisoikeuskysymyksiin. EU lähetti Paraguayhin huhtikuussa vaalien seurantavaltuuskunnan arvioimaan edistymistä vuoden 2013 EU:n vaalitarkkailuvaltuuskunnan suositusten täytäntöönpanossa. Euroopan parlamentti antoi kesäkuussa päätöslauselman, jossa se ilmaisi huolensa lasten raskauksien suuresta lukumäärästä Paraguayssa.

Rahoitusyhteistyössä EIDHR:stä tuettiin naisten, vammaisten ja Paraguayn Chacon alueen alkuperäiskansojen oikeuksia, vahvistettiin kansalaisyhteiskunnan roolia vaalijärjestelmän valvomisessa ja tuettiin ihmiskaupan torjuntaa sekä kansalaisjärjestöjen laatiman vuotuisen ihmisoikeusraportin julkaisemista ja levittämistä. Myös demokratia, osallistuminen ja instituutioiden vahvistaminen ovat EU:n Paraguaylle antaman kahdenvälisen kehitysavun prioriteettialoja vuosina 2014–2020.

Peru

EU:n ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat prioriteetit sen suhteissa Peruun ovat kansallisen ihmisoikeussuunnitelman seuranta, alkuperäiskansojen oikeudet ja ennalta kuulemista koskevan lain täytäntöönpano, oikeussuojan toteutuminen, totuus- ja sovintokomission suositukset, taloudelliset ja sosiaaliset oikeudet, kokoontumisvapaus, ihmisoikeuksien puolustajat, naisten oikeudet, ihmiskauppa sekä lapsityövoiman käyttö.

Perun kanssa käytävä ihmisoikeusvuoropuhelu jatkui säännöllisesti vuonna 2015, kun heinäkuussa pidettiin toinen virallinen tekninen ihmisoikeusvuoropuhelu, joka täydensi vuotuisen korkean tason vuoropuhelun yhteydessä käytyjä keskusteluja. Käsiteltyjä aiheita olivat yritystoiminta ja ihmisoikeudet sekä yritysten yhteiskuntavastuuta koskevan kansallisen politiikan muotoilu, sukupuoliperusteinen väkivalta, syrjinnän torjuminen ja demokratia, oikeusvaltio ja hyvä hallinto. Lisäksi keskusteltiin vuoden 2016 parlamentti- ja presidentinvaaleihin valmistautumisesta. Työtä jatketaan vuonna 2016 vuoropuhelun vakiinnuttamiseksi virallisen toimeksiannon avulla.

Sendero Luminoso (Loistava polku) -järjestön vuosina 1980–2000 harjoittamaa väkivaltaa koskevassa sovintoprosessissa otettiin tärkeä askel, kun presidentti Humala avasi joulukuussa 2015 museon *Lugar de la Memoria, la Tolerancia y la Inclusión Social*. EU ja Saksa tukivat tätä hanketta poliittisesti ja taloudellisesti. Se on yksi totuus- ja sovintokomission ajamista tärkeistä toimenpiteistä. Paikallistasolla EU:n edustusto piti tiiviisti yhteyttä kansalaisjärjestöihin, oikeusasiamiehen toimistoon ja valtiollisiin elimiin ihmisoikeustilanteesta, ihmisoikeuksien puolustajista ja alkuperäiskansoista. Se viestitti jatkuvasti yksittäisten tapausten seurannasta. Peru oli kansainvälisillä foorumeilla edelleen luotettava kumppani, joka äänesti EU:n kantojen suuntaisesti.

EU:n Perussa vuonna 2015 toteutettaviin uusiin ihmisoikeushankkeisiin myöntämä EIDHR-rahoitus oli yhteensä 2,18 miljoonaa euroa. Erityisesti rahoitettiin hanke poliittisen kulttuurin edistämiseksi vuoden 2016 vaalien edellä ja hanke, jolla alkuperäiskansoja autetaan torjumaan alueisiinsa liittyvää syrjintää.

Saint Kitts ja Nevis

Ensisijaisia haasteita ovat kuolemanrangaistuksen poistaminen, naisten oikeudet, ihmisoikeusalan valmiuksien kehittäminen lainvalvontaviranomaisten keskuudessa, vankilat, lasten oikeudet, hlbt-i oikeudet, turvallisuus ja marraskuussa 2015 laaditussa UPR-arvioinnissa annettujen suositusten täytäntöönpano.

EU ajaa kuolemanrangaistuksen poistamiseen tähtäävää moratoriota. Saint Kittsin vankiloiden tilanahtaus on edelleen vakava ongelma. Maa ei ole vielä poistanut ruumiillista rangaistusta. YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean puitteissa toteutettiin useita tiedotustoimia, jotka koskivat ihmisoikeuksista annettuja päätöslauselmia. Saint Kitts ja Nevis saa vuoden 2015 ehdotuspyynnön perusteella rahoitetun alueellisen avustuksen, jolla puututaan lähisuhdeväkivaltaan. Sen täytäntöönpano alkaa vuonna 2016. Maa kärsii runsaasta rikollisuudesta, johon yhdistyviä haasteita ovat kansalliseen ja kansalaisten turvallisuuteen liittyvien oikeuksien suojelun varmistaminen ja yhteiskunnan väkivaltaan puuttuminen.

Kolmen oppositiopuolueen koalitio (Team Unity) voitti helmikuussa 2015 parlamenttivaalit syrjäyttäen vuodesta 1995 alkaen vallassa olleen työväenpuolueen. Vaikka vaalipäivä sujui hyvässä järjestyksessä ja rauhanomaisesti, tekniset ja menettelyyn liittyvät ongelmat viivyttivät ääntenlaskua ja tulosten ilmoittamista. Uusi hallitus ehdotti marraskuussa lainsäädäntöä, jolla pääministerin toimikaudet rajoitettaisiin kahteen viisivuotiskauteen.

Saint Kitts ja Nevisille tehtiin marraskuussa sen toinen UPR-arviointi. Se hylkäsi yli puolet sille annetuista suosituksista, muun muassa suositukset, jotka koskevat kaikkien keskeisten ihmisoikeussopimusten allekirjoittamista ja niihin liittymistä, seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuvaa syrjintää, kuolemanrangaistukseen sovellettavaa moratoriota ja ruumiillisen rangaistuksen kieltämistä. Toistuvia suosituksia annettiin myös naisten ja lasten suojelemiseksi lähisuhdeväkivallalta, parlamentin vuonna 2014 hyväksymän lähisuhdeväkivaltaa koskevan lain panemiseksi pikaisesti täytäntöön ja sukupuoliperusteisen syrjinnän torjumiseen tähtäävien lisätoimenpiteiden toteuttamiseksi.

Maa sai kiitosta ponnisteluistaan ihmisoikeuksien edistämiseksi sosiaalipalvelujen, koulutuksen ja nuorisotyöllisyyden aloilla. Se toteuttaa toimia parantaakseen kiistanalaiseen, alueen laajimpaan "Citizenship by Investment" -ohjelmaansa liittyviä turvallisuusnäkökohtia. Hallitus esitti pian UPR-arvioinnin jälkeen YK:n aluetoimistolle kutsun neuvotteluun, jossa on tarkoitus tarkastella vaihtoehtoja kansallisen ihmisoikeuselimen perustamiseksi.

Saint Lucia

Ensisijaisia haasteita ovat kuolemanrangaistuksen poistaminen, poliisin väkivaltaisuus, sukupuoliperusteinen syrjintä ja lähisuhde- ja seksuaalinen väkivalta, lasten kaltoinkohtelu ja hlbtioikeudet. Rikosoikeusjärjestelmän tehokkuus aiheuttaa edelleen huolta samoin kuin terveydenhuollon saatavuus. Yhtenä prioriteettina on vuoden 2015 UPR-suositusten täytäntöönpano.

Saint Lucian kanssa käymässään poliittisessa vuoropuhelussa EU on johdonmukaisesti edistänyt kuolemanrangaistuksen poistamista, suuremman vastuuvollisuuden varmistamista poliisin taholta, rikosoikeusjärjestelmän parantamista ja sellaisen lainsäädännön hyväksymistä, jolla ihmisiä suojellaan heidän seksuaaliseen suuntautumiseensa tai sukupuoli-identiteettiinsä perustuvalta syrjinnältä. YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean puitteissa toteutettiin useita tiedotustoimia, jotka koskivat ihmisoikeuksista annettuja päätöslauselmia. Saint Lucialle myönnetään EIDHR:stä tukea lähisuhdeväkivallan torjumiseen. Vuoden 2015 ehdotuspyynnön perusteella valittu alueellinen hanke aloittaa toimintansa vuonna 2016.

Saint Lucialle tehtiin marraskuussa sen toinen UPR-arviointi, jossa korostettiin sukupuoliperusteista syrjintää, lähisuhde- ja seksuaalista väkivaltaa ja samaa sukupuolta olevien vapaaehtoisen seksuaalisen kanssakäymisen kriminalisointia. Maalle annettiin suosituksia, jotka koskivat lasten oikeuksien suojelua, kuolemanrangaistuksen poistamista ja eräiden kansainvälisten sopimusten ratifiointia. Se sai kiitosta siitä, että se oli ratifioinut lapsen oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan, ja merkittävästä ponnisteluista, joita se oli toteuttanut varmistaakseen veden, ruuan ja terveydenhuollon saatavuuden kansalaisilleen. Saint Lucia ryhtyi tarkastelemaan 121 suositusta.

Maa on parhaillaan uudistamassa nuoriso-oikeusjärjestelmäänsä. Lasten kaltoinkohtelu on edelleen vakava yhteiskunnallinen ongelma, ja hallitus on käynnistänyt suurelle yleisölle sekä alan ammattilaisille kohdistettuja valistuskampanjoita. Saint Lucia ei ole vielä poistanut ruumiillista rangaistusta. Hallitus otti syyskuussa käyttöön voimankäyttöä koskevan politiikan varmistukseksi, että poliisi noudattaa asianmukaisia menettelyjä. Pääministeri esitteli maaliskuussa rikollisuutta ja turvallisuuden täytöntöönpanoa Karibialla käsittelevän CARICOM-viraston laatiman riippumattoman selvityksen, jossa tarkasteltiin poliisin vuosina 2010 ja 2011 väitetysti suorittamia laittomia teloituksia. Jatkotoimien puuttumisesta huolestunut EU antoi paikallisen julkilausuman, jossa se kehotti viranomaisia toimimaan selvityksen johdosta ja varmistamaan asianmukaisen oikeuskäsittelyn.

YK:n lapsen oikeuksien komitea tarkasteli kesäkuussa Saint Lucian yhdistettyä toista, kolmatta ja neljättä UPR-arviointia. Se suhtautui myönteisesti useiden lainsäädäntötoimien, kuten vuoden 2014 jengien vastaisen säädöksen hyväksymiseen. Se pani myös merkille, että lapsen oikeuksien yleissopimuksen valinnainen pöytäkirja lasten osallistumisesta aseellisiin selkkauksiin ratifioitiin vuonna 2014. Tämä jatkoi myönteistä kehitystä: maa on alkanut liittyä tärkeisiin ihmisoikeuspöytäkirjoihin ja -sopimuksiin tai ratifioida niitä. Komitea kuitenkin kehotti Saint Luciaa ratkaisemaan ongelmat, jotka liittyvät ruumiilliseen rangaistukseen, vanhempien ohjaukseen ja vastuuseen, vailla perhettä eläviin lapsiin, hyväksikäyttöön ja laiminlyöntiin, nuorten terveyteen, lasten taloudelliseen hyväksikäyttöön, mukaan lukien lapsityövoiman käyttö, seksuaalinen riisto ja hyväksikäyttö, sekä nuoriso-oikeuteen. Komitea oli huolissaan siitä, että ruumiillista rangaistusta pidetään edelleen laillisena keinona rangaista lapsia, ja siitä, että poikien ja tyttöjen inestitapauksia ja seksuaalista hyväksikäyttöä esiintyy maassa runsaasti.

Saint Vincent ja Grenadiinit

Ihmisoikeusprioriteetteihin kuuluvat lähisuhdeväkivalta, naisiin ja tyttöihin kohdistuva seksuaalinen väkivalta, lasten oikeudet, hlbt-ihmisten syrjintä, kuolemanrangaistus ja ihmisoikeuksia koskevien valmiuksien kehittäminen lainvalvontaviranomaisten keskuudessa. YK:n yleiskokouksen kolmannen komitean puitteissa toteutettiin useita tiedotustoimia, jotka koskivat ihmisoikeuksista annettuja päätöslauselmia.

Kuolemanrangaistuksesta säädetään edelleen lainsäädännössä, vaikka sen täytäntöönpanossa noudatetaan tosiasiallista moratoriota. Kansalaisyhteiskunnan ryhmät raportoivat, että raiskaukset ja naisiin kohdistuva väkivalta muodostavat edelleen vakavan ja syvälle juurtuneen ongelman. Parlamentti otti toukokuussa tärkeän askeleen hyväksymällä lähisuhdeväkivaltaa koskevaa lainsäädäntöä, jolla lujitetaan väärinkäytösten uhrien suojelua ja luodaan raportointivelvoite entistä suuremmalle osalle yhteiskuntaa. Vuoden 2015 lähisuhdeväkivaltaa koskevassa laissa myös laajennetaan lähisuhdeväkivallan määritelmää siten, että siihen kuuluu millainen tahansa kontrolloiva tai hyväksikäyttävä käytös, joka vahingoittaa kantajan tai hänen huollettavanaan olevan lapsen terveyttä, turvallisuutta tai hyvinvointia.

Saint Vincent ja Grenadiineilla pidettiin joulukuussa parlamenttivaalit, jotka johtivat pääministeri Ralph Gonsalvesin ja hänen Unity Labour Party -puolueensa neljänteen perättäiseen toimikauteen. Oppositiossa oleva New Democratic Party protestoi hyvin tiukkaa lopputulosta, esitti syytöksiä vakavista petoksista ja ilmoitti aikovansa hakea oikeusteitse muutosta äänestystulokseen ainakin yhdessä vaalipiirissä. Amerikan valtioiden järjestö OAS, Kansainyhteisö ja CARICOMin sihteeristö tarkkailivat vaaleja, ja niiden valtuuskunnat vahvistivat vaalitulokset.

Suriname

EU:n ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeviin prioriteetteihin sen suhteissa Surinameen kuuluvat oikeudelliset kysymykset, vankiloiden ja pidätyskeskusten olosuhteet, lähisuhdeväkivalta ja seksuaalinen väkivalta, hlbt-i-oikeudet ja ihmiskauppa, mukaan lukien naisten ja lasten kauppa seksuaalista hyväksikäyttöä varten. Huolta herättävät myös laajalle levinnyt hallituksen korruptio, lehdistön pelottelutapaukset, naisten syrjintä, maroonit (paenneiden orjien jälkeläiset), intiaanit ja muut vähemmistöt sekä lapsityövoiman käyttö epävirallisella sektorilla.

Surinamen parlamentti hyväksyi uuden rikoslain, jolla poistettiin kuolemanrangaistus (sotilaslakia lukuun ottamatta). EU:n korkean edustajan julkilausumassa todettiin, että tämä on tärkeä askel, joka lähettää tervetulleeseen signaalin alueen muille maille ja kauemmaksikin. Lisäksi siinä todettiin, että tätä voitaisiin edelleen vahvistaa allekirjoittamalla ja ratifioimalla poliittisia oikeuksia koskevaan kansainväliseen yleissopimukseen liittyvä toinen valinnainen pöytäkirja ja Amerikan ihmisoikeussopimuksen pöytäkirja, joiden kummankin tavoitteena on kuolemanrangaistuksen maailmanlaajuinen poistaminen. EU oli hiukan ennen kuolemanrangaistuksen poistamista järjestänyt helmikuussa 2015 Paramaribossa seminaarin kuolemanrangaistuksen poistamisesta. Hanke sai EU:n rahoitusta.

Ihmisoikeuskysymyksistä keskustellaan osana Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaista vuosittaista poliittista vuoropuhelua ja kahdenvälisissä kokouksissa. Poliittisen vuoropuhelun kolmas kierros järjestettiin Paramaribossa maaliskuussa 2015. Siinä käsiteltiin ihmisoikeuksia ja hallintoa, armahduslain muuttamista, ihmiskauppaa, kuolemanrangaistusta (joka on edelleen sotilaslaissa), korruptiota ja vankilaoloja. Eräs NGO on toteuttamassa EIDHR-rahoitteista ohjelmaa, joka koskee Surinamen kansalaisyhteiskunnan parempaa vastuuvollisuutta ihmisoikeuksien ja hyvän hallinnon kehittämisessä. Hankkeeseen on myönnetty 125 000 euron rahoitus vuosina 2014–2016.

Toukokuussa 2015 pidettyjen parlamenttivaalien seurauksena nykyisen presidentin Desi Bouterseen kansallinen demokraatiapuolue (NDP) voitti 26 paikkaa 51-paikkaisesta parlamentista antaen presidentin puolueelle yhden paikan enemmistön. Oppositio liitto V7 sai 17 paikkaa, ABOP viisi paikkaa, ja loput paikat jakautuivat hajanaisen opposition kesken. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun NDP sai parlamentissa yleisen enemmistön.

Trinidad ja Tobago

Prioriteetteja ovat kuolemanrangaistuksen poistaminen, naisten ja lasten oikeuksien edistäminen ja suojeleminen, hlti-ihmisten syrjinnän torjunta sekä vankilaolojen parantaminen ja vankien oikeuksien parempi kunnioittaminen sekä lisäksi demokratian vahvistamiseen tähtäävät toimet.

EU:n edustusto jatkoi keskustelua ihmisoikeuksista eri foorumeilla. Cotonoun sopimuksen 8 artiklan mukaisen poliittisen vuoropuhelun toinen kierros järjestettiin tammikuussa 2015 Port of Spainissa. Ihmisoikeuskysymyksiä koskevissa keskusteluissa tarkasteltiin edistymistä ensimmäisen kierroksen UPR-suositusten käsittelyssä, tarvetta jatkaa teloituksia koskevaa nykyistä moratoriota ja poistaa viime kädessä kuolemanrangaistus, sukupuolten tasa-arvoa koskevan politiikan hyväksymisen viivästyminen ja toimia, joita on toteutettu lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen valinnaisen pöytäkirjan ratifioimiseksi. EU antoi tunnustusta lastensuojeluviranomaisen perustamisesta ja pani tyytyväisenä merkille, että maa oli hyväksynyt tärkeät UPR-suositukset, jotka koskivat toimintaa oikeustapausten ruuhkautumisen vähentämiseksi, oikeusjärjestelmässä olevien tehottomuuksien korjaamiseksi ja vankilaolojen parantamiseksi. EU oli huolestunut siitä, että vankiloissa ei ole turvallisia paikkoja tytöille sekä hallituksen tarpeesta priorisoida vankilaolojen parantamiseen tähtääviä toimia. Lisäksi EU ilmaisi olevansa syvästi huolissaan väitettyjen laittomien teloitusten suuresta määrästä.

Syyskuussa 2015 pidettyjen vaalien ja niitä seuranneen hallituksen vaihdoksen jälkeen viranomaiset ilmaisivat aikomuksensa panna kuolemanrangaistus täytäntöön lainsäädännön mukaisesti, mikä merkitsi hirttämisten mahdollista uudelleen aloittamista, vaikka tosiasiallista moratoriota on noudatettu vuodesta 1999 alkaen. Ihmisoikeuksien päivän kunniaksi edustusto järjesti yhdessä kumppaniensa kanssa paneelikeskustelun ihmisoikeuksien diagnosoinnista Trinidad ja Tobagossa. Se tuki edelleen kuolemanrangaistuksen sekä hlti-yhteisön syrjinnän torjuntaa muun muassa jakamalla korkean edustajan julkilausumia kansainvälisenä kuolemanrangaistuksen vastaisena päivänä ja kansainvälisenä homofobian vastaisena päivänä. Lakkautettuaan sukupuolikysymyksistä ja lapsiasioista vastaavan ministeriön uusi hallitus antoi nämä asiat pääministerin kansliassa työskentelevän valtiosihteerin vastuulle. Kansainvälisenä lasten päivänä EU toteutti yhdessä UNDP:n kanssa tiedotustoimen, joka oli suunnattu valtion holhouksessa oleville tytöille ja jossa tarjottiin näille nuorille neuvontaa.

EU jatkoi vuoropuheluaan kansalaisjärjestöjen kanssa muun muassa hlti-ihmisten kuukausittaisissa tapaamisissa. Trinidad ja Tobago sai ensimmäistä kertaa tukea EIDHR:n ehdotuspyynnöstä, jonka seurauksena myönnettiin avustuksia toimiin, joiden tavoitteena on poistaa kuolemanrangaistus ja edistää sukupuolten tasa-arvoa. Kansalaisyhteiskunta muistuttaa hallitusta jatkuvasti perustuslaillisen uudistuksen tarpeesta. Hallintoa koskevien kysymysten edistämiseksi tälle alalle annetaan lisää tukea 11. EKR:stä ja aihekohtaisista CSO-LA -budjettikohdista.

Amerikan yhdysvallat (USA)

Presidentti Obaman hallinto painotti vuonna 2015 edelleenkin voimakkaasti ihmisoikeuksien ja demokratian edistämistä USA:n kahdenvälisissä suhteissa kolmansiin maihin ja monenvälisillä foorumeilla, erityisesti YK:ssa ja Etyjissä. Presidentti Obama vakuutti YK:n 70. yleiskokouksessa pitämässään puheessa, erityisesti Syyrian ja Ukrainan itäosan sodista saatujen kokemusten perusteella, että USA ei lakkaa koskaan puolustamasta ihmisoikeuksia.

USA:n ihmisoikeustilanteessa tapahtui vuonna 2015 jonkin verran myönteistä kehitystä kuolemanrangaistukseen ja rikosoikeusjärjestelmän uudistukseen liittyvissä kysymyksissä. Tämän lisäksi toteutettiin toimia Guantánamon pidätyskeskuksessa olevien vankien lukumäärän vähentämiseksi. Senaatin tiedustelutoimintavaliokunnan joulukuussa 2014 laatimassa raportissa esitettyjen havaintojen johdosta ei kuitenkaan toteutettu asianmukaista seuranta.

Keskustiedustelupalvelun pidätys- ja kuulusteluohjelmaa koskeva valiokunnan tutkimus toteutettiin.

Kuolemanrangaistuksen suhteen USA:ssa oli vuonna 2015 vallalla hyvä suuntaus, sillä teloitusten ja uusien kuolemanrangaistusten lukumäärät olivat alhaisimpia yli 20 vuoteen. Kuolemanrangaistus poistettiin Nebraskan ja Connecticutin osavaltioissa, joten kuolemanrangaistuksen edelleen sallivien osavaltioiden lukumäärä aleni 31:een. Pennsylvania ilmoitti alkavansa noudattaa moratoriota. Kuolemanrangaistuksen yleinen kannatus on vähentynyt amerikkalaisten keskuudessa. Vaikka Obaman hallinto ei ole aktiivisesti pyrkinyt vaikuttamaan kongressiin kuolemanrangaistuksen poistamiseksi liittovaltion tasolla, presidentti myönsi olevansa "syvästi huolissaan" sen täytäntöönpanosta. EU:n asettama, teloituksiin käytettävien lääkeaineiden vientikielto on vaikuttanut huomattavasti kuolemanrangaistusta koskevaan ilmapiiriin ja teloituksista käytävään keskusteluun viimeisten neljän vuoden aikana.

EU on toistuvasti vaatinut Guantánamo Bayn pidätyskeskuksen sulkemista. Kongressi on suurelta osin estänyt hallinnon pyrkimykset pidätyskeskuksen sulkemiseksi ja siellä vielä pidätettyinä olevien henkilöiden siirtämiseksi. Vuonna 2015 saatiin silti aikaan jonkin verran edistymistä pidätettyjen siirtämisessä kolmansiin maihin. Kaikista Guantánamo Bayssa pidätettyinä olleista noin 780 ihmisestä siellä oli marraskuun 2015 lopussa vielä 107. Joulukuussa päästiin sopimukseen 17 vangin siirtämisestä. Kongressin enemmistö vastustaa kuitenkin edelleen voimakkaasti Guantánamon vankien siirtämistä Yhdysvaltoihin. Kongressin marraskuussa hyväksymässä kansallisen puolustuksen määrärahoja koskevassa laissa (National Defense Authorization Act) on oikeudellisia esteitä vankilan sulkemiseksi, muun muassa kielto käyttää varoja vankien siirtämiseksi Yhdysvaltoihin tai heille tarkoitettujen tilojen rakentamiseksi tulevaisuudessa. Senaatin laatima CIA:n pidätys- ja kuulusteluohjelmaa koskeva selvitys paljasti vakavia ihmisoikeusloukkauksia Guantánamon pidätyskeskuksessa, mutta sen johdosta ei toteutettu vuonna 2015 asianmukaista seurantaa.

Vuosi 2015 oli rikosoikeuden uudistuksessa käännekohta. USA:n vankiluku asukasta kohden on erittäin suuri, ja eristyssellissä pidettävien vankien lukumäärä on USA:ssa suurempi kuin missään muussa demokraattisessa valtiossa. Presidentti Obama on vedonnut kongressiin, jotta se hyväksyisi merkityksellisen rikosoikeuden uudistuksen, joka tekisi USA:n rikosoikeusjärjestelmästä oikeudenmukaisemman ja tehokkaamman ja katkaisisi köyhyyden, rikollisuuden ja vankeuden luoman noidankehän. Senaatin oikeusasiain valiokunta äänesti voimakkaasti vuoden 2015 Sentencing Reform and Corrections Act -lain puolesta yli puoluerajojen. Myös eristyssellien osalta on saavutettu jonkin verran edistymistä. Kalifornia päätti syyskuussa, erään merkittävän oikeuskäsittelyn yhteydessä, tarkistaa eristyssellien käyttöä vankiloissaan asettamalla vankien pitkille eristyksille tiukat rajat.

Washingtonissa oleva EU:n edustusto jatkoi hallinnon asiaankuuluvien osien, kongressin ja NGO:iden kanssa edellä mainituista aiheista toteuttamaansa aktiivista toimintaa. Lisäksi EU jatkoi toimintaansa Yhdysvaltain kanssa muissa tärkeissä ihmisoikeuskysymyksissä, joita ovat muun muassa naisten oikeudet, vammaisten oikeudet, hlbt-i-oikeudet, sananvapaus ja kansainvälisten välineiden ratifiointi. EU:n edustusto toimitti USA:n hallinnolle virallisen yhteydenoton, jotta se ratifioisi pikaisesti asekauppasopimuksen, joka sisältää muun muassa ihmisoikeusloukkausten ja kansainvälisen humanitaarisen oikeuden loukkausten estämiseen liittyviä lausekkeita.

EU ja USA jatkoivat koko vuoden 2015 ajan tiivistä ihmisoikeusyhteistyötään erityisesti monenvälisillä foorumeilla, kuten YK:ssa ja Etyjissä, sekä suhteessa kolmansien maiden tilanteisiin. Vuotuiset ihmisoikeusneuvottelut käytiin helmikuussa. EU:n, sen jäsenvaltioiden ja USA:n välinen yhteistyö jatkui myös Global Equality Fund -rahaston, Equal Futures Partnership -aloitteen ja Freedom Online -koalition puitteissa.

Washingtoniin syyskuussa tekemällään vierailulla ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja Lambrinidis puhui Freedom Housessa keskeisistä haasteista koko maailman ja EU:n ihmisoikeuspolitiikan ympärillä. Ihmisoikeuksien päivä tarjosi EU:n edustustolle tilaisuuden käynnistää sosiaalisessa mediassa kampanjan, jossa keskityttiin useisiin EU:ssa ihmisoikeuksien alalla hiljattain saavutettuihin myönteisiin tuloksiin.

Uruguay

EU:n ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevat tavoitteet sen suhteissa Uruguayhin ovat rikosoikeus- ja vankilajärjestelmän uudistuksen ja nykyaikaistamisen tukeminen, naisten ja lasten oikeuksien vahvistaminen sekä syrjinnänvastaisten toimintapolitiikkojen ja kansalaisten turvallisuuden lujittaminen. Vuonna 2015 Uruguay juhlisti keskeytymättömän demokratian 30:tä vuotta, ja vuoden 2014 kansalliset vaalit sekä vuoden 2015 kunnallisvaalit sujuivat avoimesti ja rauhanomaisesti.

Kansallinen ihmisoikeuselin (INDDHH) raportoi vuonna 2015 tilanahtaudesta, epäinhimillisistä ja alentavista olosuhteista sekä liiallisesta voiman ja psyykenlääkkeiden käytöstä SIRPAN (nuorisorikollisosasto) hoitamisessa laitoksissa. Lisäksi se toi esiin seksuaalisen hyväksikäytön tapauksia Uruguayn lasten ja nuorten instituutin (INAU) majoituslaitoksissa. Huolimatta lukuisista toimista lähisuhdeväkivaltaan puuttumiseksi ilmoitettujen tapausten määrä nousi vuonna 2015. Hallitus esitteli marraskuussa vuosia 2016–2019 koskevan, sukupuoliperusteisen väkivallan torjumiseen tähtäävän kansallisen toimintasuunnitelman, jonka tärkeimpiä tavoitteita on vähentää sukupuoleen perustuvien kuolemien ja väkivallasta kärsivien naisten määrää. Heinäkuussa esitetty afrikkalaistaustaiseen väestöön kohdennettu rotujen välistä tasa-arvoa koskeva vuosien 2015–2020 suunnitelma paljastaa Uruguayssa esiintyvän syrjinnän. Syyrialaisien pakolaisten toisen joukon, jonka oli määrä saapua vuoden 2015 lopussa, vastaanotto keskeytettiin. Uruguaylle tehtiin sen toinen UPR-arviointi vuonna 2014. Hallitus työstää vapaaehtoista raporttia siitä, miten annettuja suosituksia on pantu täytäntöön.

EU tukee Uruguayn ihmisoikeuksia EIDHR:n välityksellä sekä kansalaisyhteiskuntaa tukevilla aihekohtaisilla ohjelmilla. Vuonna 2015 EU rahoitti hankkeita, jotka liittyivät kansalaisten turvallisuuteen, naisten ja lasten oikeuksiin, naisiin kohdistuvaan väkivaltaan, seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen. Lisäksi EU antoi edelleen taloudellista tukea kahdenvälisestä ohjelmasta, jolla tuetaan Uruguayn rikosoikeus- ja vankeinhoitojärjestelmien uudistamista.

Venezuela

EU ei käy virallista poliittista vuoropuhelua Venezuelan hallituksen kanssa, mutta ad hoc -keskusteluja ihmisoikeuksista käydään muun muassa EU:n edustuston, jäsenvaltioiden suurlähetystöjen ja Venezuelan viranomaisten välillä. Keskustelua käydään myös EUH:n ylemmillä tasoilla Venezuelan viranomaisten Brysseliin tekemien vierailujen aikana.

Huolta aiheuttivat oppositiojohtajien, riippumattomien asianajajien ja yritysjohtajien oikeudenkäynnit. EU jatkoi Leopoldo Lópezin ja tuomari Afiunin oikeudenkäyntien tarkkailua. EU:n edustusto yritti maassa edustettuina olevien jäsenvaltioiden kanssa toteutetuina yhteisin toimin päästä seuraamaan näitä oikeudenkäyntejä, mutta useimmissa tapauksissa siltä evättiin pääsy oikeussaliin. Korkean edustajan tiedottaja julkaisi julkilausumat Caracasin pormestarin Antonio Ledezman pidätyksestä (helmikuussa) ja Leopoldo Lópezin oikeudenkäynnistä (syyskuussa).

EU ilmoitti toistuvasti olevansa valmis lähettämään vaalitarkkailuvaltuuskunnan joulukuun parlamenttivaaleihin (korkean edustajan tiedottajan 25. kesäkuuta antama julkilausuma), mutta se ei saanut kutsua maan vaaliviranomaiselta. Vaalikampanjan katsottiin suosineen nykyistä hallitusta. Hallituksen harjoittama tiedotusvälineiden ja julkisen tilan valvonta jätti oppositiolle vain vähän mahdollisuuksia esittää vaihtoehtoisia näkemyksiä. Tästä huolimatta oppositio onnistui voittamaan potentiaalisen kahden kolmasosan suuruisen selvän enemmistön kansalliskokouksessa (jollei muuta johdu tämän raportin laatimisen aikaan kesken olleista oikeustoimista).

EU:n yhteistyötoiminnassa keskityttiin naisten ja lasten oikeuksiin, alkuperäiskansojen oikeuksiin, hyvään hallintoon (tekniistä apua kansalliskokoukselle, institutionaalisten valmiuksien kehittämistä kunnissa), ihmisoikeuksien puolustajien tilanteeseen, tiedonsaannin vapauteen ja pakolaisiin. Julkisuusdiplomatian tapahtumissa keskityttiin sukupuolten välisen tasa-arvon edistämiseen.

ILO:n normien valvontaelimet tarkastelivat yhdistymisvapauden rikkomisia Venezuelassa ja ottivat esille niihin liittyviä vakavia ja kiireellisiä tapauksia.
